

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

13/1 NOLU DUBROVNIK AHKAM DEFTERİNE GÖRE
OSMANLI VENEDİK İLİŞKİLERİNDE (1603/4-1613/14)
DİPLOMASİ VE TİCARET (1-100. SAYFALAR)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANAN KARA

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Galip ÇAĞ

BOLU, EKİM - 2023

KABUL VE ONAY SAYFASI

Canan KARA tarafından hazırlanan “**13/1 NOLU DUBROVNİK AHKAM DEFTERİNE GÖRE OSMANLI VENEDİK İLİŞKİLERİNDE (1603/4-1613/14) DİPLOMASİ VE TİCARET (1-100. SATFALAR)**” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans olarak oy birliği ile kabul edilmiştir. 25/10/2023

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Galip ÇAĞ
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Üye
Prof. Dr. Altan ÇETİN
Eskişehir Anadolu Üniversitesi

.....

Üye
Doç Dr. Mehmet SOLAK
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Prof. Dr. İbrahim KÜRTÜL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin Turnitin adlı programında enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %30'u geçmemektedir.

.....

CANAN KARA

ÖZET

13/01 NOLU DUBROVNIK AHKÂM DEFTERİNE GÖRE OSMANLI- VENEDİK İLİŞKİLERİNDE (1603/4-1613/14) DİPLOMASİ VE TİCARET (1-100. SAYFALAR)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANAN KARA

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ GALİP ÇAĞ

BOLU, EKİM-2023

X+365

Ahkâm defterleri hükümlerin ve kanun değerinde bulunan kararların, kanunnamelerin kaydedildiği defterler olmuştur. Her kalemin kendine ait bir ahkâm defteri bulunup önemli hususları kaydı bu defterlere tutulmuştur. Devletlerarası diplomatik ilişkiler, ticarî konular, vergiler, çeşitli korsanlık, eşkıyalık faaliyetleri bu defterde görüldüğü gibi bireyler arası miras anlaşmazlıkları, kilise tadilatları veya vuku bulmuş cinayetler de bu defterlerde ahkâm defterlerine kayıt olunmuştur.

Dubrovnik ve Venedik'e ilişkin olan bu ahkâm defterinde de ağırlıklı olarak Balkanlar, Ege ve Akdeniz'de gerçekleşen ticaret faaliyetleri, gümrük ve haraç ve çeşitli vergiler, korsanlık eşkıyalığı gibi konular ağırlıklı olarak kayda geçirilmiştir. Çeşitli vilayetlerde görevli beylerbeyi ve kadılarına verilen hükümlerde Venedik ve Dubrovnikli balyoslarının göndermiş oldukları arzuhallere müteakiben hükümler verilmiş, sorunların şer'le çözülmesine ihtimâm gösterilmiştir.

Bu çalışmada defterin vermiş olduğu bilgilere dayanılarak Osmanlı Devleti ile Venedik ve Dubrovnik arasındaki diplomatik ve ticari ilişkilere odaklanılmıştır. Defterin kapsamış olduğu coğrafyada meydana gelmiş olan olaylar ve getirilen çözümler, 17. yüzyılın başlarında Osmanlı ve çevresi ile ilişkileri hakkında birincil kaynaktan bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır.

Çalışmada amaç Osmanlı Devleti'nin 17. yüzyıla girerken Balkanlar, Adriyatik, Ege ve Akdeniz'de nasıl bir durumda olduğunu bir ahkam defteri üzerinden saptamaktır. Devletler arası ilişkiler, bireyler arası ilişkiler, her türlü sosyo-ekonomik faaliyetler defterden rahatlıkla çıkarılabilmektedir. Defterde incelenen hükümlerin olduğu gibi transkripsiyonu yapılmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşup, birinci bölümde ahkâm defterleri ve Osmanlı Devleti'nin Venedik ve Dubrovnik ile ilişkileri değerlendirilmiştir. İkinci bölümde hicri 1028 tarihli Dubrovnik Ahkâm Defterinin transkripsiyonu ve orijinal metni yer almaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: Dubrovnik, Venedik, Ticaret, Diplomasi, Balyos, Hüküm, Korsan Eşkiası

ABSTRACT

DİPLOMACY AND TRADE IN OTTOMAN-VENETIAN RELATION (1603/4-1613/14) ACCORDING TO THE DUBROVNIK CASE BOOK

NUMBERED 13/1 (1-100. PAGES)

MASTER THESIS

CANAN KARA

BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

DEPARTMENT OF HISTORY

(SUPERVISOR: ASSIST. PROF. DR. GALİP ÇAĞ)

BOLU, OCTOBER-2023

X+365

Ahkam boks were the boks in which the provisions, decisions having the value of law and codes of laws were recorded. Each item had its own judgment book and important matters were recorded in these boks. Interstate diplomatic relations, commercial issues, taxes, various piracy and banditry activities are recorded in this book as well as inheritance disputes between individuals, church renovations or murders that took place were recorded in these boks.

In these book of judgments related to Dubrovnik and Venice, subjects such as trade activities, customs and tribute and various taxes, piracy and banditry, which took place in the Balkans, the Aegean and the Mediterranean, were mainly recorded. In the decisions given to the governors and judges in various provinces, the decisions were made following the petitions sent by the balios of Venice and Dubrovnik and care was taken to solve the problems by law.

This study focuses on the diplomatic and commercial relations between the Ottoman Empire and Venice and Dubrovnik, based on the information provided by the notebook. The events that took place in the geography covered by the notebook and the solutions provided provide us with primary source information about the Ottoman Empire and its surroundings in the early 17th century.

The aim of the study is to determine, through a notebook of rules, what kind of situation the Ottoman Empire was in the Balkans, Adriatic, Aegean and Mediterranean at the beginning of the 17th century. Relations between individuals, and all kinds of socio-economic activities can be easily removed from the ledger. The provisions are transcribed as they are in notebook.

The study consists of two parts and in the first part, the judgment boks and the relations of the Ottoman Empire with Venice and Dubrovnik are evaluated. The second part contains the transcription and original text of the Dubrovnik Ahkam Book dated 1028 Hijri.

KEYWORDS; Dubrovnik, Venice, Trade, Diplomacy, Envoy, Regent, Pirate, Bandit

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ	viii
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	ix
TEŞEKKÜR	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	18
1. DUBROVNİK AHKAM DEFTERİNE GÖRE DİPLOMASİ.....	18
1.1 Ahkam Defterine Göre Ege ve Akdeniz Bölgesinin Diplomasisi.....	18
1.2 Ahkâm Defterine Göre Elçiler ve Balyoslar	24
İKİNCİ BÖLÜM	33
2. DUBROVNİK AHKAM DEFTERİNE GÖRE TİCARET	33
2.1 Ahkam defterine göre Ticaret	33
2.2 Ahkam Defterine Göre Vergiler ve Toplanması Hususu	41
2.3 Ahkam Defterine Göre Yağma ve Korsanlık Faaliyetleri.....	47
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
3. VENEDİK VE DUBROVNİK'E MÜTEALLİK AHKAM DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU.....	54
3.1.Hükümler.....	54
SONUÇ.....	345
KAYNAKLAR	349
EKLER.....	352

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1. Hükümlerin devletlere göre dağılımı	19
Tablo 1.2. Konularına göre hükümler.....	20
Tablo 1.3. Gemi türleri ve özellikleri.....	21
Tablo 1.4. Ahkam defterinde adı geçen gayrimüslimler	24
Tablo 1.5. Defterde adı geçen Osmanlı tebaası, görevliler, korsanlar ve eşkıyalar.....	25
Tablo 2.1. Defterde geçen yerler ve günümüz isimleri.....	36
Tablo 2.2. Defterde adı geçen Osmanlı padişahları.....	42
Tablo 2.3. Defterde geçen vergiler.....	42
Tablo 2.4. Ahkâm defterinde bahsi geçen, Osmanlı Devleti tarafından görevlendirilen memur ve görevleri.....	45

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

A.DVN.d : Bâb-ı Âsafî Divan-ı Hümayun Kalemi Defteri

BOA : Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başbakanlık Osmanlı Arşivi

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

DVE.d : Düvel-i Ecnebi Kalemi Defteri

Ed. : Editör

Haz. : Hazırlayan

OTAM : Osmanlı Tarihi Araştırmaları Merkezi

s. : Sayfa

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TEŞEKKÜR

Eğitim hayatım boyunca benden hiçbir desteğini esirgemeyen aileme ve yüksek lisans eğitimim ve tez yazım sürecimde hiçbir zaman desteğini ve yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Galip Çağ'a teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Osmanlı Devleti geniş sınırlara sahip bir devlettir. Bu geniş sınırların yönetilmesi, merkezi otoriteye bağlanması, kontrol edilmesi de genişleyen sınırlar ve bünyesine dahil olan farklı milletler arttıkça güçleşmiştir. Dolayısıyla fethedilen toprakları ve halkları kontrol altında tutabilmek ve yönetebilmek için de yerel idari yöneticiler atanmıştır. Bu yöneticiler, yaptıkları her işi, aldıkları her vergiyi, gördükleri her davayı kayıt altına almışlardır. Bu kayıtların korunması ve saklanması konusunda da titiz davranılmış, arşive ve arşivciliğe önem veren bir devlet ortaya çıkmıştır.

Araştırmacılar için birinci derece kaynak niteliği taşıyan ve tam ve doğru bilgiye en yakın olan bu kaynakların önemi apaçık ortadadır. Osmanlı Devleti'nde de Çeşitli kalemler altında, her bir memuriyetin ve yapılan her bir faaliyetin kaydı ayrı ayrı tutulmuştur. Tutulan defterler sayesinde Osmanlı devletinin işleyişinin, devletler arası münasebetlerinin, sosyal ve ekonomik durumunun, fethettiği topraklarda otoritesini nasıl kurduğunun hakkında detaylı bilgilere ulaşılması mümkün olmuştur. Divan-ı Hümayun bu noktada büyük bir önemi haizdir. Divan-ı Hümayunda görülen davaların ve görüşülen işlerin tutanakları konularına göre ayrı ayrı tutulmuş, tarih ve konuları dikkate alınarak sınıflandırılarak itina ile saklanmıştır. Bu gün bir araştırmacının arşiv taraması yapması gerektiğinde de bu durumu rahatlıkla görebilmekte ve arşiv kayıtlarını detaylı ve sınıflandırılmış kayıtlar araştırmalarında büyük kolaylık sağlamaktadır.

Venedik ve Dubrovnik'e müteallik incelenmiş olan ahkam defteri de Osmanlı'nın genişleyen topraklarında adaletini nasıl uyguladığı, çeşitli sorunlar karşısında nasıl muamele ettiği bakımından aydınlatıcı bir defterdir. Osmanlı Devleti gerek kurulma döneminde gerek kuruluşunu tamamladıktan sonra yönünü genellikle batıya çevirmiştir. Kara ve deniz ticaretinin canlılığı ve verimli toprakları balkanlar olarak adlandırılan bölgeyi ve ardından gelen Avrupa topraklarını her zaman cazip kılmıştır. Fetih politikası Türk cihan hakimiyetini takip ettiği anlayışta olan Osmanlı Devleti için ege ve Akdeniz'deki canlı ticaret te doğal bir çekicilik kazandırmıştır.

Hâlihazırda bölgede etkin olan başta Venedik olmak üzere İtalya, Fransa, İngiltere gibi büyük devletlerin yanında Dubrovnik de Adriyatik ve Asya-Avrupa ticaretinde önemli bir konuma sahip olmuştur. Zira uzun süre Bizans, Venedik ve Macaristan gibi Adriyatik'te güç sahibi devletinde hâkimiyetine de girmiş olan Dubrovnik ile Osmanlı ilişkileri Edirne'nin alınması ile başlamıştır (Turan, 1994: 542). Doğu ticaretinde önem arz eden yolların çoğunun Türklerin eline geçmesi Dubrovnik'i Osmanlı Devleti ile iyi ilişkiler kurma durumunda bırakmıştır. Zamanla Osmanlı Devleti'nin egemenliğini tanıyarak Eflak ve Boğdan gibi haraçgüzâr eyalet haline gelmiştir (İnalçık, 2016: 15).

Venedik ile Osmanlı Devleti'nin arasındaki ilişki ise daha çok rekabet temelli olmuştur. Ege ve Akdeniz'de üstünlük sağlamaya çalışmaları birbirleri ile karşı karşıya gelmelerine sebep olmuş, kendi çıkarları uğruna korsanları dahi kullanmışlardır. Bazen donanmaları bazen tüccarların ticaret sahaları sebebi ile karşı karşıya gelmişlerdir. Denizlerde egemen olmak isteyen iki güç olarak karşı karşıya gelen Osmanlı Devleti ile Venedik zaman zaman savaşımlarsa da korsanların ırk ve din gözetmeksizin ticaret gemilerini ve limanlarını gasp etmesi ile devletler arası, çıkarlar doğrultusunda yapılan ittifaklar, anlaşmalar ve verilen kapitülasyonlar ile iyi ilişkiler kurma gayretinde olmuşlardır.

Bu çalışma ile Osmanlı Devleti ile çağdaş ve hatırı sayılır güçte olan devletlerin denizlerdeki ve karadaki ticaret, korsanlık, sınır sorunları, miras ve çeşitli anlaşmazlıkların nasıl ele alınıp çözümlendiğini ahkâm kayıtları ile görülmüştür. Yerel mahkemelerde sonuçlanamayan veya tatmin edici bir çözüme kavuşamayan davaların İstanbul'a havale edilmesi, Divan-ı Hümayunda kadılar huzurunda dinlenmesi istenilmiş, dava çözüme ulaşana kadar gerekli ihtimam gösterilmiştir. Davalılardan iki taraf da Dubrovnikli ya da Venedikli ise kendi aralarında ve kendi adalet sistemlerine göre çözülmüş, eğer çözülememiş ise isterlerse kadı huzurunda davaları görülmüştür. Eğer taraflardan birisi Müslüman ise de dava kadı huzurunda görülmüştür.

17. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti'nin XIV. yüzyılda başlayan siyasi ve ekonomik gelişmesi XV. yüzyılda gerçekleşen önemli fetihler ile devam etmiştir. Batı seferlerinin

yoğunlaşması Fatih sultan Mehmed Balkanlar'da ve denizlerde gerçekleştirdiği fetihler Osmanlı'nın yükselişine hız kazandırmıştır. Yavuz Sultan Selim'in Doğu seferleri ile toprakların doğu yönünde de oldukça genişlemesi ile halifelik Osmanlı padişahlarına geçmiş, Müslümanların dini otoritesinin Osmanlı'ya geçmesi sağlanmıştır. Ayrıca Suriye, Halep Mısır, İskenderiye gibi önemli ticaret yolları da Osmanlı Devleti yönetimine girmiştir. Kanuni Sultan Süleyman'ın bu başarıları devam ettirmesi ve Batı yönlü seferler ve fetihlerin yoğunlaşması, Osmanlı donanmasının da Barbaros Hayrettin Paşa gibi başarılı bir kaptan-ı deryaya sahip olması Ege ve Akdeniz'de Osmanlı üstünlüğünü sağlamıştır. XVI. yüzyılın sonuna kadar da Osmanlı yükselişi devam etmiştir.

Osmanlı Devleti'nin yükselişi XVI. yüzyılın sonlarına doğru yerini duraklama denilen döneme bırakmıştır. Harplerin uzun sürmesi iktisadi olarak devleti zorlarken askeri düzenin bozulması ve padişahların da devlet yönetimine gerekli itimadı göstermemesi duraklamanın önemli nedenlerindendir. Sancağa çıkmanın kaldırılması ile tecrübesiz padişah adayları meydana gelmiş ve bunların arasından çıkan padişah da bir imparatorluğu yönetmede doğal olarak yeterli olamamıştır.

Yönetimdeki devlet adamlarının ehil kimselerden olmaması ve rüşvetin yaygınlaşması, “beşik uleması” denilen” ulemanın oğlu ulemadır” anlayışı ile alanında yetişkin insanların görevlere gelememesi yozlaşmanın önemli etkenlerindendir. Bu sebeple medrese mezunlarının işsiz kalması “suhte isyanlarına” sebep olmuştur. Ayrıca askeri düzende de yeniçerilerin ocağa alınırken eski özen gösterilmemesi ve yeniçerilerin yakınlarını ocağa kaydettirmesi de Yeniçeri Ocağında yozlaşmayı getirmiştir.

Devletin vurucu gücü ordunun bozulması ile de fazlaca asılsız isyanlar ortaya çıkmış, isyanlar sonucu askerin isteği ile yetkin devlet adamlarının kelleri alınmış, padişahlar tahttan indirilmiştir. Yeniçerilerin bazı devlet adamlarının şahsi çıkarları için kışkırtılmış, yapılan ıslahat çalışmalarının da önüne geçerek ilerlemeye mani olmuşlardır. Askeri sistemde meydana gelen yozlaşma ve bozulmalar savaşların kaybedilmesine sebep olmuştur. Böylece zaten sefer için büyük harcamalar yapan devlet zafer kazanamayınca ekonominin de bozulması kaçınılmaz olmuştur(Hayta ve Ünal, 2016: 2-3).

Devletin önemli gelir kaynağı olan ve toprakların işleyişini sağlayan tımar sisteminde de aksaklıklar yaşanmaya başlanmıştır. Hazinedeki açığı kapatmaya çalışan devletin çözümü vergilerde görmesi ile halkın üstüne vergi yükü binmiştir. Bu durum da Anadolu’da isyanların kapılarını açmıştır. İlk olarak mülki ve sonra askeri bozulma sonucu gerekli seyrinde ilerleyemeyen, çağın getirdiği yenilikleri layığıyla yerine getiremeyen devlet de çağdaşı Avrupa devletlerinin gerisinde kalmaya ve yıkılmaya mahkum olacaktır.

XV. ve XVI. yüzyıllarda Avrupa’da meydana gelen gelişmeler, Ortaçağın karanlığından çıkıp kilise otoritesine karşı aydınlanma, gelişme dönemine girmiştir. Osmanlı Devleti kendi işlerinin durumundan dolayı Avrupa’nın bu dönemini de takip edememiştir. Avrupalılar ise yeni ticaret yolları arayışına girmiş, bu vesile ile coğrafi keşifler başlamış, Hint Okyanusu, Atlas Okyanusu, Büyük Okyanusu, Afrika ve Amerika’yı keşfetmiş, yeni topraklara ve sulara sahip olmuşlardır. Yeni keşifler ile Avrupa yeni bir ekonomik gelişim dönemine girmiş, sermaye ve kültür birikimi Rönesans’ı doğurmuştur. Rönesans ile düşünce, ilim, kültür, edebiyat ve sanat alanlarında gelişmeler hız kazanmış, teknolojik gelişmeler ve yeni ateşli silahlar da Osmanlı’yı zor durumda bırakmıştır(Hayta ve Ünal, 2016: 4-5). Keşifler ile Osmanlı’nın elinde bulunan ticaret yolları da eski popülerliğini yitirmiş, ekonomik yeni bir darbe de buradan gelmiştir. Islahat çalışmalarının devamlılığı olmaması ve bireyler ile sınırlı olması ve yalnızca askeri ve idari konulara ağırlık verilmesi devletin düştüğü durumdan kurtulmasına yardımcı olmamıştır.

Osmanlı Devleti girdiği duraklama döneminde kendi içinde sanat ve edebiyat alanında önemli isimler de çıkarmıştır. Lale Devri gibi bir devir geçirmiş, Mimar Sinan gibi bir mimarın yapıları var olmuş, Fuzûlî, Bâki, Nedim, Nef’î, Nâbî gibi şairler ve divanları ortaya çıkmıştır. Camiler, külliyeler, köprüler ve köşkler ve saraylar, çeşmeler, sebiller, kasırlar inşa edilmiştir. Tercüme heyeti kurularak önemli eserler Türkçeye çevrilmiştir. Duraklama ve sonrası dönemlerde bıraktıkları kültürel mirası, yapılan mimari eserlerini günümüzde hâlâ görmekte ve yazar ve şairlerin eserlerini okumakta ve dinlemekteyiz(Özcan, 2003: 81-84).

I. Ahmed Devri (1603-1617)

1590 senesin de Manisa’da dünyaya gelen I. Ahmed Babası Sultan III. Mehmed’in ölümü ile 14 yaşında tahta çıkan Sultan I. Ahmed, Osmanlı Devletinin on dördüncü padişahı ve İslam halifelerinin yetmiş dokuzuncusu olmuştur. İlk icraatı ile III. Murad ve III. Mehmed’in dönemlerinde yönetime karışan ve çeşitli olaylara sebep olan Safiye Sultan’ı (Venedikli Baffa) saraydan uzaklaştırmak olmuştur (İlgüler, 1989: 30). Sultan Ahmed’in ıslahatlarından en büyüğü “kardeş katlini” kaldırıp” ekber ve erşad sistemini” getirmesi olmuştur. Böylece vefat eden veya tahttan indirilen padişahın yerine hanedanın en büyük üyesi tahta çıkmıştır.

Şehzadelerin sakal bırakmalarına, sancağa çıkmalarına ve çocuk sahibi olmalarına da son vermiştir. Yeniçeri ocağı ile de ilgilenmiş ve devlet büyüklerinden ocağın eski adet ve geleneklerini bildiren raporlar almıştır. İdari işlerin yoluna konulması, bozulan düzenin sağlanması için de devlet büyülerinden raporlar almıştır, idari ve ticari düzenlemeler için de pek çok kanunnameler yayınlamıştır (Hayta ve Ünal, 2016: 9). Yayımlatmış olduğu kanunnamelerin en önemlilerinden olan Kanunname-i Cedid’tir. I. Ahmed’den önce II. Mehmed ve I. Süleyman’ın çıkarmış olduğu kanunnamelerdeki kanunlar örfî hukuka dayanan kanunlar olmuştur. Fakat I. Ahmed’in Kanunname-i Cedid’inde mevcut örfî kanunlar şer’î esaslara göre açıklanmıştır. Yeniçeriler için de ıslahatlar düşünülerek devletin eski gücünü geri getirmeyi amaçlamışlardır. Eski kanun ve nizam ortamını geri getirebilmek amacı ile de Kavânîn-i Yeniçeriyân yazılmıştır(İnalcık, 2016: 162).

Siyasi ve askeri faaliyetler bakımından da I. Ahmed dönemi hareketli geçmiştir. Tahta geçtiği dönemde Osmanlı Devleti Batı’da Avusturya, Doğu’da ise İran ile savaşmakta idi. Sultan Ahmed Avusturya cephesi serdarlığına Sokulluzade Lala Mehmed Paşayı görevlendirmiştir. İran cephesi Serdarlığına ise Cağalazade Sinan Paşa tayin edilmiştir. Peşte ve Vaç kaleleri 1604 senesinde Lala Mehmed Paşa tarafından ele geçirilmiş, 1605’te de Estergon Kalesi kuşatılmıştır ve otuz beş günlük kuşatma kalenin fethi ile neticelenmiştir. Kalenin fethi ile Lala Mehmed Paşa “Estergon Fatihi” ünvanını almıştır. Bununla beraber Uyvar, Weszgrim, Polata kaleleri de Osmanlı’nın eline geçmiştir. Lala Mehmed Paşa, Tiryaki Hasan Paşa’yı yerine serdar vekili olarak bırakarak İstanbul’a dönmüştür. Savaşın aleyhlerine sonuçlanacağını gören Avusturya’nın barış istemesi ile 11 Kasım

1606'da Budin'de Zitvatorak Anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmaya göre Kanije, Estergon ve Eğri kaleleri Osmanlı Devleti'nde kalmış ve Avusturya bir defaya mahsus 200 bin Kara kuruş ödemiştir(Ulubaş, 2016: 31-32).

Doğu cephesinde uzun süren İran meselesi kesin bir çözüme kavuşamamış Batı'da Lehistan ile Kazak meselesi vuku bulmuştur. Sultan Ahmed İskender Paşa'yı mesela ile ilgilenmesi için görevlendirmiş ve Lehistan'ın barış isteği ile 1617'de anlaşma imzalanarak sorun çözüme kavuşturulmuştur. Osmanlı'nın Malta, Floransa ve Avusturya ile olan savaşlarına Venedik dahil olmamış, Osmanlı ile Venedik arasındaki ilişki son yıllarda barış halinde devam etmiştir. Osmanlı devleti durum karşısındaki memnuniyetini Venedik'e özel imtiyazlar vererek göstermiştir. İstanbul'a gelen Venedik balyosu Nani'nin de çabaları ile Venedik'e haklar tanınmıştır. Sultan Ahmed'in 1614'te Akdeniz'deki beylere göndermiş olduğu bir emir ile Venedik sınırlarına tecavüz edilmemesi ve gemilerine sorun çıkarılmaması buyrulmuştur. Venedik'in Kıbrıs'ta ticaret yapmasına da izin verilmiştir (Bilgili, 2004: 245).

Doğu'da ve Batı'da meydana gelen sorunlardan başka bir de iç meseleler mevcuttu Cağalazade Sinan Paşa'nın Canbulatoğlu'nu idam ettirmesinden sonra Celali İsyanı olarak bilinen ve Osmanlı Devletini uzun süre meşgul eden isyanlar patlak vermiştir. Anadolu'da dağa çıkıp eşkıyalık yapmaya başlamışlardır. İaşe temini maksadı ile köylere inip yağma ve eşkıyalık yaparak halka zulüm eden mallarına ve canlarına kasteden eşkıyalardan kaçan insanlar köyden kente göç etmişlerdir. "Büyük kaçgun" denilen bu göç faaliyetlerinin önünü almak için evvelce isyanları bastırmak gerekmiştir.

Sultan Ahmed Celali İsyanları için Kuyucu Murad Paşa ve Tiryaki Hasan Paşa'yı görevlendirmiştir. Murad Paşa uyguladığı politika ile Celâlileri birbirine düşürerek birer birer ortadan kaldırmıştır. Kuyulara atarak cezalandırmasından mütevellit "kuyucu" lakabını alan Murad Paşa, Celâlilere karışmış çocuklarını da "ileride celali olur" diyerek aynı şekilde öldürtmüştür. İsyanların bastırılmasından sonra Sultan Ahmed, köylünün kırsaldaki yerleşim yerlerine dönmeleri için tavsiye niteliğinde fermanlar göndermiştir. Anadolu'daki bütün fesatlıkların ve Celali isyanlarının sebeplerini ve halkın gördüğü zulmü anlatmak için de "Ahidname" isimli fermanı kaleme almıştır (Ulubaş, 2016: 32).

Osmanlı Devletinin dış ve iç politikasında yaşanan hareketlilik ve çağdaş devletlerine nazaran geride kalmış olmasına rağmen bu dönem Osmanlı Devleti'nde lüks ve zenginlik de ön plandadır. Saray ve çevresindeki üst sınıfların fazlaca zenginliğe, ziynete ve lükse yönelmesi üzerine Viyana saray kütüphanesinde 1590'lı yıllara ait iki albümde tasvirler mevcuttur (İnalcık, 2016: 162).

Sultan Ahmed 1617'de mide rahatsızlığı sebebi ile 27 yaşında vefat etmiştir. Zeki, azimkar bir yapısı olan padişah, tahta çıktığında henüz 14 yaşında olmasına rağmen devlet yönetimini, diplomasiyi ve siyaseti çabuk kavramıştır. İyi bir binici, atıcı, avcı ve silahşor, dindar ve merhametli olduğu bilinir. Mimariye önem vermiş, şehrin imarı için çaba sarf etmiştir. İstanbul'da yaptırdığı yapıların başında Sultan Ahmed Camii gelmektedir. Mekke ve Medine'ye de hayırlı hizmetleri olmuş, Kabe'nin örtüleri İstanbul'da dokunmuş, vakıflar kurarak Kabe'yi onartmıştır(Hayta-Ünal, 2016: 10). Edebi ve kültürel yönden de kendini geliştirmiş olan Sultan Ahmed, diğer Osmanlı padişahları gibi şiirler yazmış, Bahtî ve Ahmedî mahlaslarını kullanmıştır(Ulubaş, 2016: 33).

Tarihi Süreçte Osmanlı-Venedik İlişkileri

Geçmişte İtalya ve Akdeniz'in en güçlü devletlerinden biri olan Venedik, başlangıçta bir balıkçı köyüken zamanla barbar saldırılarından kaçanların sığındığı Venedik Lagününde küçük ve dağınık yerleşim birimleri oluşmaya başlamıştır. Mal varlıklarını istilacı ve yağmacılardan korunmak isteyen Venedikliler, bu gün yer aldıkları kanallarla çevrili bölümde yeni bir yerleşim kurmuşlar ve zamanla gelişerek İtalya'nın en güçlü ticaret merkezlerinden biri haline gelmiştir. Başlarda halkın katılımı ile gerçekleşen Venedik yönetimi, zamanla zenginleşen güçlü kişilerin eline geçmiştir. 1297'de bir ferman ile de babadan oğula geçen bir yönetim biçimi benimsenmiştir. Akdeniz 'de ve güçlü bir ekonomik güç konumuna gelen Venedik, Akdeniz'in diğer önemli kentlerinden biri olan Ceneviz ile karşı karşıya gelmiş ve uzun süre bir üstünlük mücadelesine girmişlerdir. Bu mücadeleden galip çıkan Venedik, 15. yüzyılda Avrupa topraklarında faaliyet gösteren Osmanlı karşı karşıya gelmek durumunda kalmıştır. (Temel Britannica, 1992: 315) Akdeniz'de güçlü bu iki devlet arasında uzun yıllar süren savaş ve barış dönemleri yaşanmıştır.

Söğüt ve Domaniç'te bir uç beyliği olarak kurulmuş olan Osmanlı Devleti'nin Bizans ile mücadelesinde Bizans tarafından Venedik'ten yardım istenmiştir. Venedik ve Ceneviz'in ise hakimiyet sahaları çakışması sebebi ile sıklıkla karşı karşıya gelen iki devlet, burada da karşı taraflarda yer almışlardır. Çünkü Osmanlı ile Ceneviz iyi ilişkiler içinde olmuş, dostluk ve ticaret anlaşmaları ile durumlarını pekiştirmişlerdir. Osmanlı'nın denizci beylikleri bünyesine katması, donanmasını güçlendirmesi, tersaneler kurması ve Bizans'ın yıkılması ile Osmanlı'nın Batı seferlerine önem vermesi aldığı zaferler Venedik'i Osmanlı'ya yakınlaşmaya mecbur bırakan sebepler olmuştur. Venedik'e tabi olan koloniler ve topraklar ile Osmanlı'nın sınır olması kısa sürede gerçekleşmiş ve iki devlet dolaylı yoldan komşu olmuşlardır(Bizbirlik, 42: 2009).

Avrupalı devletlerin çeşitli ittifaklarına rağmen Osmanlı Devleti'nin sahip olduğu alanlar genişledikçe ticareti can damarı olarak gören Venedik, çıkarlarını ön planda tutmuştur. Bu çıkarlarını korumak için her zaman barışçıl yolları tercih etmemiş, gerektiğinde tıpkı Osmanlı Devleti gibi savaşa girmekten kaçınmıştır. Osmanlı'nın Rumeli ve Balkanlarda genişlemesi, Karadeniz'de kolonilere sahip Venedik için Osmanlı ile barışçıl politika izlemeye itmiştir. Çünkü Karadeniz'e gemilerini ulaşabilmesi Çanakkale boğazının ulaşımına açık olmasına bağlıdır. Barışçıl politika izlemesinin bir başka sebebi ise Venedik'in tahıl ihtiyacını Anadolu'dan yani Türklerden karşılaması olmuştur. (Ayyıldız, V: 2012). Kara ve deniz ticaretinde önemli ticaret yollarının Osmanlı'nın ele geçmesi ile, zaman zaman çıkarlarına ters düşen Osmanlı Devletinin fetihleri sebebiyle Osmanlı'ya karşı çeşitli ittifaklara katılsa da, barış dönemleri ve ticaret anlaşmaları sıklıkla tekrarlanmıştır.

Yıldırım Beyazıd döneminde ilk deniz ötesi sefer Eğriboz'a yapılmış olup, Venedik-Osmanlı arası ilk savaşlar ise I. Mehmed döneminde Osmanlı Devleti'nin Venedik'e ait adalara düzenler akınlar neticesinde meydana gelmiştir. Zaman zaman meydana gelen deniz çatışmaları vukû bulmuş, birbirlerini korsanlık ile itham etmişlerdir. Venedik'in kendi toprakları için Osmanlı'ya harac vermesi ise ilk olarak Süleyman Çelebi'nin faaliyetleri neticesinde olmuştur. II. Mehmed döneminde Ege Akdeniz'de ve karada Venedik topraklarına varan fetihler ile Mora ve Arnavutluk dolayısıyla Venedik'e sınır olunmuştur. Osmanlı-Venedik arası

savaşların başlamasında kaçılmaz olan bu durumda sahip olunan sınırlar değişiklik göstermiştir. Sınır belirleme durumları Osmanlı devlet'nin güçlü olduğu zamanlara denk geldiğinden dolayı genel olarak tek tarafın sözü ile belirlenmiştir. Her ne kadar bölgedeki büyüklere ve sözü geçen kişilere de danışılmış, müzakereler yapılmış olsa da neticede güçlü olanın sözü geçmiştir(Doğan, 2021: 657). Venedik, Osmanlı ile arasında 1454 senesinde imzalanan anlaşmaya riayet etmeyip bir Haçlı birliğine katılabileceği sinyalini vermiştir. Haçlı birliği oluşturabilmek için harekete geçmiş, Fransa, Milano, Macaristan, Arnavutluk'a Haçlı ordusu için çağrıda bulunmuş, Macaristan ve Arnavutluk'un olumlu cevabı üzerine Osmanlı'ya savaş ilan etmiştir. Denizden Papalık, Rodos Şövalyeleri ve Napoli Venedik'e desteğe giderken Macaristan ve Akkoyunlu'da karadan dahil olmuştur. 1463-1479 yılları arası gerçekleşen savaş 16 sene sürmüştür(Çiçek, 2019: 33). 1479'da yapılan anlaşma ile fethedilen topraklar Venedik tarafından kabul edilmiştir.(Bizbirlik, 2009: 43-44) 1499-1502 seneleri arası vuku bulan savaş da Osmanlı lehine sonuçlanmıştır. 1503'te yapılan anlaşma ile Ayamavra Osmanlı'ya kalmış, Zenta Adası için ödenen haraç ise aynı şekilde devam etmiş, Nakşa Adası'na herhangi bir zarar verilmemesi hususunda hemfikir olunurken ayrıca Kefe ve Trabzon limanlarına Venedikli tüccarların uğrayabileceklerdi(Çiçek, 2019: 37-38).

İlk kapitülasyonlar da II. Mehmet döneminde Venedik'e verilmiştir. Osmanlı Devleti ile ilk zamanlarından beri ticaret yapan devletler Venedik, Dubrovnik, Ceneviz ve Floransa olmuştur. Osmanlı'dan önce de Müslüman devletler ile ticari ilişkiler kurmuş olan Venedik ve Ceneviz'dir. Böylece Venedik Osmanlı topraklarında serbestçe ticaret yapma hakkına sahip en eski devletlerden biri olmuştur. 1451 yılında Venedik ile 1430 ve 1446 yıllarında imzalanan ahidnameleri esas alan bir anlaşma yapılmıştır. Böylece Venedik ayrıcalıklarını korurken II. Mehmed de İstanbul'un fethi esnasında Venedik'ten gelebilecek herhangi bir zararı engellemiş, Venedik'i kendi safına çekmiştir (Ayyıldız, x-3: 2012). Venedikli tüccarların ve bazargânların Osmanlı topraklarında yapacakları ticaretlerde imtiyazlar elde etmişlerdir.

Venedik, İtalya, Macaristan gibi devletler Fatih Sultan Mehmed'in Mora Yarımadasını, Sırbistan'ı, Eflak, Boğdan, Bosna, Hersek ve Arnavutluk fetihleri ciddi darbe almışlardır. Ardından Yavuz Sultan Selim'in Safevilere karşı Çaldıran

Savaşı galibiyeti ve Mercidabık ve Ridaniye galibiyetleri ile Mısır ve Suriye gibi önemli ticaret merkezlerinin de Osmanlı devletine dahil olması ile doğu ticaretinde de Osmanlı etkin olmuştur. Kanuni Sultan Süleyman'ın Belgrad, Rodos, Boğdan'ın tamamı ve Macaristan'ın büyük kısmını da bu fetihlere eklemesi ile Doğu-Batı ticaretinde Kara ve deniz yollarının varış, transit ve geçiş noktalarının çoğunluğu Osmanlı kontrolüne geçmiştir. 16. yüzyıl boyunca Akdeniz'de Osmanlı'nın en önemli rakiplerinden biri olan İspanya Venedik'in ticareti siyasi faaliyetlerine de sorun teşkil etmiştir. Bu durumda Venedik'i Osmanlı'ya yaklaştıran başka bir etken olmuştur (Acıpınar, 2014: 351). Böylece ticaret yapmak isteyen diğer devletler gibi Venedik'te Osmanlı ile ilişkilerini iyi tutmak zorunda kalmış, 17. yüzyılda Osmanlı-Venedik arası ilişkiler genellikle olumlu şekilde seyretmiştir.

I. Ahmet döneminde 1604 senesinde Dubrovnik'e ait Lagosta Adası alınmıştır. Bu nedenle Venedik ile Osmanlı arası ilişkilerde gergin bir dönem yaşanmıştır. Fakat bu dönemde Venedik'in ekonomik olarak zor bir süreçten geçmesi ve İspanyolların ve Avusturya'nın baskısı ile Osmanlı'ya yaklaşmış, arasını iyi tutmaya gayret etmiştir, anlaşmalarını sürdürmeye özen göstermiştir. Karada Avusturya ve denizde ise İspanyollar ile uğraşmakta Osmanlı için de Venedik ile ilişkilerinin olumlu ilerlemesi iki tarafın da işine yaramıştır (Çiçek, 2019:51)

II. Mehmed'in sağlamış olduğu kapitülasyonlar ile beraber Venedikliler, Osmanlı Devletinde "Balyos" adı verilen daimi elçilikler bulundurmışlardır. Bu terim hem elçi hem konsolos karşılığında kullanılmıştır. Bazen uzatıldığı görüşe de balyosların görev süreleri iki yıl olarak belirlenmiştir. Balyosların görev tanımları Osmanlı-Venedik arası dostluğu korumak, Venedik reayasının çıkarlarını gözetmiş, tüccarların ve bazargânların ticaret faaliyetlerinde koruma yasama cezalandırma haklarına sahip oluşturdur(Yücekaya, 2022: 8).

16. ve 17. Yüzyıllarda denizlerde görülmeye başlayan Hristiyan ve Müslüman başıbozuk korsan tayfalarının ırk ve din gözetmeksizin yağma ve eşkıyalıkları iki devletin de denizlerdeki huzurunu kaçırmıştır. Uskokların ve çeşitli korsan gruplarının ticaret gemilerine, limanlara ve yerleşim yerlerine yaptıkları baskınlar ve yağmalar devletlerinin güvenliğini ticaretini tehdit etmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti ve Venedik, karşılaştıkları durum karşısında beraber hareket

etmeye karar vermişler ve korsanlık ile mücadeleye ve birbirlerinin ticareti için kendi bölgelerinde garanti sağlamaya çalışmışlardır. ticaret için de aynı şekilde Venedik buğday için Osmanlı'ya, Osmanlı da cam ve kağıt için Venedik'e ihtiyaç duymuştur (Erdoğan, 2019: 35). Ticaret, vergiler veya korsanlık ile ilgili sorunları n davaları ahkam defterlerine kaydolunmuştur.

Tarih Sürecinde Osmanlı-Dubrovnik İlişkileri

Sırpça “ağaçlık” anlamına gelen “Dobrova” kelimesinden türeyen Dubrovnik şehrinin ilk bilin adı “Raguza”dır. Zamanla bölgeye yerleşen Slav topluluklar sebebi ile Slavlaşarak Dubrovnik haline geldiği bilinmektedir (Turan, 1994: 542). Coğrafi konumu sayesinde Akdeniz’de avantajlı bir yerde olmasından dolayı tarih boyunca güçlü devletlerin ilgisini çekmiş, Bizans, Venedik Macaristan gibi devletlerin hâkimiyetine girmiştir. Karadan Asya ve Avrupa bağlantıları ve denizden Akdeniz’e açılan önemli bir liman olması Dubrovnik’i oldukça cazip bir şehir hâline getirmiştir.

Osmanlı’ya tâbi olmadan evvel Venedik hakimiyetinde uzun yıllar kalmış olan Dubrovnik, siyasi yapı bakımından Venedik’e benzer bir yapılanma oluşturmuştur. Büyük Konsey, Senato ve Küçük Konsey olarak üç konsey ile soylular tarafından yönetilmiştir. Hükümet senato tarafından temsil edilmiş, Büyük Konsey en üst yasama organı olarak görülmüştür. Knezin başkanlık ettiği Küçük Konsey Senato’nun vermiş olduğu emirleri yürütmüştür. Dubrovnik kuruluş dönemlerinde şehir halkı Romalılardan oluşmakta idi. Zamanla Slav göçleri bölgeye yönelince Roma kimliğinden uzaklaşmıştır.(Köker, 2011: 2).

Osmanlı devletinin Balkanlar’a istikrarlı ilerleyişi devam ettikçe bölge üzerinde, dolayısıyla Dubrovnik üzerindeki etkisi de artmıştır. Osmanlı fetihleri ve baskısı Dubrovnik’i de doğal olarak etkilemiştir. Başlarda Osmanlı ilerlemesinin kendi ticaretlerine ve çıkarlarına zarar ereceğini düşünseler de zamanla Osmanlı’nın da Dubrovnik’in çıkarlarını koruması ile Osmanlı hakimiyetinin devamı geçici zararlara tercih etmişlerdir. Dubrovnik ve Osmanlı Devleti arasında bilinen ilk münasebet I. Murad zamanında yapılmış olan bir ticaret anlaşmasıdır. II. Murad döneminde verilmiş olan bir ahidnâme ile Osmanlı Devletine harac ödemeye başlamıştır. II. Mehmed’in İstanbul’u fethinden sonra Osmanlı Devletinin bölgede kalıcılığı bariz bir hale gelince Dubrovnik’te II. Mehmed döneminde 1458’de

Osmanlı ile yeni bir anlaşma imzalamıştır (Köse, 2016: 78). Bu anlaşma mukabilince harac 500 duka iken 1000 altın filori değerinde gümüş bir kap olarak artırılmış fakat diğer devlere uygulamam %5 oranındaki gümrük vergi %2 olarak yeniden belirlenmiştir. Böylece de Dubrovnik tüccarları diğer devletlere göre daha avantajlı hale gelmiştir (Turan, 1994: 542). Dubrovnik, Osmanlı Devleti için ham madde ve işe temini bakımından büyük öneme sahip olmuştur. Ayrıca ticaretin geçiş güzergahı, önemli uğrak yeri olmuştur. (Bostan, 2019: 12-14)

Her yıl Şubat-Mart aylarında haraçları ile beraber hareket eden Dubrovnik elçileri 3-5 aylık yolculukları sonrasında Osmanlı Devleti'ne haracı teslim etmişlerdir. Zaman zaman da Dubrovnik'e giden Osmanlı yetkililerine veya başka yerlere haraçlar teslim edilmiştir (Köse, 1997: 11). Ahkâm defterinden aşağıdaki hüküm örneğinde görüldüğü üzere Dubrovnik haracı toplanması ve taşınması konusunda ihtimâm gösterilmiştir.

Zaman zaman bireyler arası çıkan anlaşmazlıklar da hak ve adalet üzere çözümlenmiştir. İki Dubrovnikli arasındaki husumet kendi aralarında veya dilerlerse kadı huzurunda görülmüştür, bir Müslüman ile bir Dubrovnikli arasındaki husumet ise kadı huzurunda görülmüştür. Ayrıca borçlu bir Dubrovnikli için başka birisi mevcut borçtan sorumlu tutulmamıştır. Osmanlı topraklarında vefat eden bir Dubrovniklinin kalan mallarına beytülmal el koymamış, mirasçıları gelip teslim alabilmişlerdir.

Dubrovnikliler hakkında bir diğer mesele ise Osmanlı topraklarında ikamet etmeleridir. Osmanlı hukuku gereği doğrudan Osmanlı Devleti vatandaşı olmayanların Osmanlı topraklarına yerleşmelerine müsaade edilmemiştir. Eski ahitnamelerde dahi görüldüğü üzere Venedik tüccarları bile en fazla bir yıl ikamet edebilmişlerdir. Daha fazla kaldıklarında cizye gibi tekâliflerden mesul tutulacakları bildirilmiştir. 1513 yılı sonrasında yerleşmemeleri takdirde ticaret amacı ile giriş çıkışlara vergi muafiyeti olacağı bildirilmiştir. Dubrovnik ise haraçgüzâr olduğundan dolayı vergiden muaf sayılmış ve yerleşmeleri halinde ikamete izin verilerek reayadan sayılmışlardır (Bostan, 2019: 15-21).

Bu çalışmada nasıl Osmanlı arşivindeki Dubrovnik arşiv belgeleri üzerinde çalışılmış ise Osmanlı-Dubrovnik münasebetleri kapsamında Dubrovnik

arşivindeki Osmanlı belgeleri pek tabî mevcuttur. Fermanlar, hükümler, buyrulduklar, hüccetler, fetvalar ve ilamlar gibi çeşitli evraklar bulunmaktadır. Feridun M. Emecen ve İdris Bostan'ın “Dubrovnik Arşivi'ndeki Osmanlı Belgeleri İle İlgili Rapor” isimli çalışmaları konu hakkında örnektir.

Literatür

Osmanlı Devleti, Dubrovnik ve Venedik ilişkileri hakkında çeşitli araştırmalar mevcuttur. Defter ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalara mevcuttur. Siyasi veya ticari konularda, farklı zaman dilimlerine de odaklanılarak araştırmalar yapılmıştır. Çalışma konusu olan Venedik ve Dubrovnik'e müteallik ahkâm kaydı, farklı konularda başka akademik çalışmalara da kaynak oluşturmuştur. Defterin Venedik ve Dubrovnik ile olan münasebetlere dair ilk kayıtlardan olması da kıymetini arttırmaktadır.

1604-1628 yılları arasını kapsayan defter 17. yüzyılın başlarında Venedik, Dubrovnik, Ege, Akdeniz gibi yerlerin ve bu yerlerde meydana gelen olayların hakkında ilk elden bilgi almamızı sağlar. Abdullah Zararsız'ın “İtalya ile ilgili Düvel-i Ecnebiye Defterleri: Şekil ve Muhteva Analizi” isimli makalesinde de 13/1 numaralı defter diğer on yedi defter ile beraber analiz edilmiştir. Çalışmada defterin sayfa sayısı, Venedik ve Dubrovnik'e ait hükümlerin adetleri ve genel olarak hükümlerin gümrük vergisi, gasp, katl, korsanlık konusu olduğunu bildirerek şekil ve muhteva analizinde bulunmuştur(Zararsız, 2019: 95).

Dubrovnik hakkında Miladen Glavina'nın 2009 yılında yayımlanmış olduğu yüksek lisans tezi alanda oldukça başarılı çalışmalardan birisidir. “17. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu ile Dubrovnik Cumhuriyeti İlişkileri” isimli tez, A.DVN.DVE.d 13/1 Düvel-i Ecnebi defterini kaynak olarak oluşturulmuştur. Tez Osmanlı Devleti ile Dubrovnik arasındaki siyasi ilişkilerin üzerinde durmuş, kapitülasyonların etkinliği ve Osmanlı-Dubrovnik arasındaki ilişkilerin asıl niteliği araştırılmıştır. Çalışmanın konusu dolayısı ile de mütemadiyen Dubrovnik'e ait hükümlere başvurulmuştur(Glavina, 2019: V).

17. yüzyılın başlarında Venedik'i çalışma konusu alan Alpay Bizbirlik ise “Osmanlı-Venedik İlişkileri Ve XVII. Yüzyılın Başlarında Adriyatik Bölgesindeki Sınırlarda Yaşanan Bazı Sorunlar Üzerine” isimli makalesinde BOA MAD

tasnifinde 6004 numaralı defterin verilerinden yararlanarak sınır sorunları üzerinde durmuştur. Makale bu çalışmanın konusu olan defterinde kapsadığı yıllar ve coğrafi alan hakkında farklı bir arşiv kaynağından yararlanarak, düveli ecnebi defterinde de zaman zaman geçen sınır sorunları hakkında ayrıntılı inceleme ortaya koymaktadır(Bizbirlik, 2009: 47).

Bu çalışmaların yanında Cihan Yemişçi'nin "Üsküp'ün Sosyo-Ekonomik Tarihine Kaynak Olarak Düvel-i Ecnebiyye Defterleri" çalışmasında Üsküp hakkındaki araştırmalarında Venedik, Dubrovnik, İngiltere, İspanya, Lehistan Flemenk, Sardunya, İran, Toskana gibi bazı devletletlere dair tutulan kayıtlardan yararlanmıştır. Yararlanılan düvel-i ecnebiyye defter kaynakları arasında, bu çalışmaya konu olmuş defterde yer Üsküp'e ait hükümlerin de kullanıldığı görülmektedir (Yemişçi, 2019: 395-396). Benzer şekilde "Osmanlı Balkanı'nda Kara Ticareti ve Rekabet: Rumeli'de Dubrovnik Tüccarları (1600-1630)" isimli makalesinde Metin Ziya Köse, 17. yüzyılın ilk dönemlerinde Akdeniz'de ve Balkanlar'da ticaret ve bu ticarete Dubrovnik'in yeri üzerine yaptığı araştırmasında Maliyeden Müdevver 6004 numaralı defterin yanında Düvel-i Ecnebiye Defteri 13/1 numaralı defterden de yararlanmıştır (Köse,2013: 42).

DVN.DVE.d, 13/01 Düvel-i Ecnebiye Defteri

Tarihi süreç içinde kurulan Türk devletlerinde adalet her zaman en önemli unsur olmuştur. Konar-göçer Türk toplumunda çeşitli suçlar için çeşitli cezalar da belirlenmiş, yaşam tarzlarından dolayı uzun süreli hapisler olmasa da tatmin edici, caydırıcı cezalar uygulanmıştır. Türk töresi devleti yöneten hakandan dahi üstün tutulmuş, yasalar olabildiğince korunmaya ve uygulanmaya çalışılmıştır. Yasaların koruyucusu ve uygulayıcısı olarak bir kurul oluşturulmuştur. Hükümdarın da başında olduğu bu yönetim kurulu yeri geldiğinde hükümdarı da yargılayabilmiştir.

İslamiyet'in kabulü ile beraber Müslüman Türk devletleri artık iki ayrı hukuka göre adaleti sağlamaya gitmiştir. İslâmî adalet yasalarına şer'i hukuk denilmişken Türklerin töreleri de örfî hukuk olmuştur. Davaların konularına ve seyrine göre bu hukuklardan yararlanılıp ona göre hükümler verilmişken zaman zaman da iki hukuk dalı birleştirilmiştir. Selçuklu Devleti de Türk töresini ve İslam hukukunu devletin merkezine koyup sahip olduğu geniş topraklara adalet ile hükmetmeye özen göstermiştir. Bundandır ki Malazgirt Savaşı'nda "Bizans

külahındansa Türk sarığı görmeyi tercih eden” Hristiyan halklar Selçuklu ordusuna yardım etmişlerdir.

Osmanlı Devleti için de devletin temelinde adalet olmuştur. Devlet yönetiminde adalet ile hükmetmek temel prensibi oluşturmuştur. Sahip oldukları topraklar genişledikçe çeşitli milletten ve dinden halk da Osmanlı yönetimine girmiştir. Bu halkların her birine kendi dinlerine veya adalet sistemlerine göre muamele edilmesi, eğer sorunları çözülmüyorsa, istekleri doğrultusunda kadı huzurunda tekrar görülmüştür. Osmanlı Devleti’nde hukukun korunmasında baş muhafız hükümdar olmuştur. Padişahlar hukuku korumak, tebaasına adalet ile hükmetmek ve sahip olduğu her toprak parçasında da adalet ile hükmedildiğine emin olmak zorundadır. Bunun için adli ve idari görevliler, padişah adına bu görevi yürütmüştür. Haksızlığa, zulme uğrayan, hırsızlığa ve yolsuzluğa maruz kalan yerel mahkemelerden bir sonuç alamayan her bir vatandaş Divan-ı Hümayuna gelerek, araya hiçbir kimse girmeden, bizzat padişaha meramını anlatabilmiştir.

Bu çalışmada incelenen ve transkript edilen defter, Düvel-i Ecnebi Kaleminde yer alan, A.DVN.DVE.d kodlu 013/1 sıra numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteridir. İncelenmiş olan defter bir Ahkam defteri olup çeşitli konular hakkında meydana gelen anlaşmazlıklarda verilen hükümleri içerir. Genel olarak Dubrovnik elçileri ve Venedik balyosları tarafından sunulan arzuhâller ve “ hulûs niyet” ve “kadim dostluk” gereğince davalar görülmüştür.

Defter 98 görüntüden oluşmaktadır. Her bir görüntüde defterin iki sayfası bulunmaktadır. Kapak sayfası 00 olarak numaralandırılmış olup ilk görüntü defterin birinci ve ikinci sayfasın aittir. Bu çalışmada 98 görüntünün ilk 50 görüntüsü, yani ilk 100 sayfası okunup transkripti yapılmıştır. Bu kısmın transkripsiyonu da oldukça hacimli bir alanı kapsamıştır.

Çalışma konusu ilk Dubrovnik olarak belirlenilmiş olup arşiv taraması bu doğrultuda yapılmıştır. Üzerinde çalışılmış olan defter bu amaç doğrultusunda Düvel-i Ecnebiyye kaleminde Dubrovnik’e ait defterler arasında olup, ilk tasnif edilen defterlerdendir. Fakat defter incelenmeye başlanıldığında ilk sayfasında “Venedik ve Dubrovnik’e müteallik ahkâm kaydıdır” ibaresi ve defterde bulunan

hükümlerin çoğunluğunun Venedik'e ait olması araştırmayı genişletip Venedik'i ve hatta Ege, Akdeniz, Avrupa ve Balkan coğrafyasını da kapsamıştır.

Düvel-i Ecnebi kaleminden 013/1 kodlu ahkam defterinin ele alınan tarih aralığı Hicri 1013-1022 tarihleri arasını kapsamakta olup Miladi tarihte 1604/1605-1613/1614 tarih aralığına denk gelmektedir. Osmanlı Devletinin padişahı ile beraber siyasi ve sosyal durumu da mezbur dönemin daha iyi anlaşılabilmesini sağlayacaktır. 17. yüzyılın başlarında Celali isyanları, İran ve Avusturya savaşları Osmanlı'nın uğraştığı sorunlardı. I. Ahmed' ten önce 15. ve 16. yüzyıllarda karada ve denizlerde büyük savaşlar edilmiş, siyasi ve ticari durum belli bir düzene oturtulmuştu. 17. yüzyıl ve sonrası Osmanlı devleti için daha çok duraklama, ıslahatlara yönelme ve sahip olduklarını elinde tutmaya çalışarak ilerleyen Avrupa'nın hızına yetişmeye çalışma ile geçecektir.

Venedik ve Dubrovnik temelli bu çalışmada kaynak materyal A. DVN. DVE. d 13/01 numaralı defter BOA kısmında Düvel-i Ecnebiyye Defterleri bölümünde tasnif edilmiş defterdir. Defterde hükümlerin yanındaki numaralara bakarak toplam hüküm sayısı 852 olduğu söylenebilir. Bunun 633 tanesi Venedik balyoslarının 219'u da Dubrovnik elçilerinin arzı üzerine oluşmuş hükümlerdir. Bu çalışma defterin ilk yüz sayfasını ihtiva etmiş olup, toplam 485 hüküm incelenmiştir. Fakat belirtmek gerekir ki defterin yirmi beşinci sayfasına kadar numaralandırma yapılmamıştır. Yirmi beşinci sayfada ilk numaralandırma yapılan hüküm hicrî 22 Rebî'ül evvel 1012 tarihli hüküm olup seksen iki numara ile numaralandırma başlamıştır. Bu durumda defterin başından beri tek tek hükümlere baktığımızda on dört hüküm eksik görünmekte. Bu çalışmada defterin ilk yüz sayfası çalışılmıştır. Defterde yapılan numaralandırmaya göre 499 hüküm çalışılmış görülmekteyken tek tek sayıldığında ilk yüz sayfada 485 hükmün mevcut olduğu tespit edilmiştir. Her bir hükme ayrı ayrı tarih atılmamış, tarih atıldıktan sonra art arda hükümler kaydedilmiştir. Bazen bir bazen üç-dört bazen yedi-sekiz hüküm aynı tarihin altına kaydedilmiştir. Genel olarak tarih atıldıktan sonra Venedik ile ilgili hükümse diğer hükümler de Venedik balyosunun artı üzerine çıkan hükümler ile devam etmiştir. Aynı şekilde Dubrovnik elçisinin arzı üzerine çıkan hüküm ile başlamışsa da Dubrovnik üzerine devam etmiştir. İstisnalar elbette mevcut olmakla birlikte genel olarak bu şekilde olmuştur.

Defter ile ilgili çalışmalara bakıldığında genelde bir noktaya odaklanmış olduğu görülür. Venedik veya Dubrovnik hakkında ticaret, siyaset, sosyo-ekonomik durumlar gibi konular üzerine yapılan araştırmalarda faydalanılmıştır. Bu çalışmada ise defterde yer alan her hükme yer verilmiştir. Böylece siyasi, sosyal, ekonomik, ticari, dini her konuda Venedik ve Dubrovnik hakkında bilgi edinilebilir. Venedik ve Dubrovnik'in bulunduğu coğrafi konum sebebi ile de Balkanlar, Avrupa, Akdeniz, eskiden Venedik Körfezi olarak bilinen ve defterde de bu şekilde geçen Adriyatik'in sosyal yapısı, bireylerin birbirleri ile olan anlaşmazlıkları, sınır sorunları, ekonomik, ticari faaliyetleri, vergileri, hırsızlık, yağma, korsanlık gibi faaliyetler hakkında hükümlere ulaşılabilir.

Bu alışma her ne kadar bir ahkâm defteri üzerinde gerçekleşse de defteri doğru anlayabilmek için ait olduğu dönemin şartlarını da bilmek faydalı olacaktır. Bu amaç doğrultusunda 17. Yüzyılda Osmanlı Devleti, özellikle de I. Ahmed devri ile ilgili bilgilendirme yapılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DUBROVNİK AHKAM DEFTERİNE GÖRE DİPLOMASİ

Bu bölümde defterde okunan hükümler değerlendirmeye alınarak belli bir düzen üzere inceleme yapılmış, başlıklar da buna göre atılmıştır. Bu noktada defterde bulunan yoğun bilgi tablolar yolu ile araştırmacılar için kullanışlı hale getirilmeye gayret edilmiştir.

1.1. Ahkam Defterine Göre Ege ve Akdeniz Bölgesinin Diplomasisi

Ahkam defterinde geçen olayların ve yerlerin geçtiği coğrafya “Adalar Denizi” ve “Bahr-i Sefid” olarak bilinen Ege ve Akdeniz bölgesidir. Bölgenin kıymetinin daha iyi anlaşılabilmesi için coğrafyası, jeolojik ve jeopolitik yapısının üzerinde durulması gerekiyor. Tarih boyunca en fazla devlet kurulmuş bölge olarak dünyanın en hareketli yerleşim yeridir. Osmanlı denizcilik tarihinde de önemli bir yer tutmuştur. Denizci beyliklerden kalan donanmalar ile Osmanlı Devleti Akdeniz’e açılmış, boğazları ve sahilleri koruyabilmek için Gelibolu’daki tersane tekrar etkinleştirilmiştir. Yıldırım Beyazid döneminde Venedik ve Cenova’ya karşı galibiyetler almıştır. İstanbul’un fethi sonrası Balkanlarda ilerleme ile yeni bir statü elde etmiştir. II. Beyazid döneminde Akdeniz’de deniz gücünü arttıran Osmanlı Devleti 1516’da Suriye, 1517’de Mısır, 1529’da Cezayir, 1534’te Tunus ve 1551’de Trablusgarb Osmanlı topraklarına katılmıştır. Rodos’un 1522’de ve Kıbrıs’ın da 1571’de fethi ile Akdeniz Osmanlı hakimiyetine büyük oranda girmiştir(Bostan, 1989:).

Genişleyen topraklar ve gelişen diplomasiyi yönetmek, kontrol etmek, iletişim ve iyi ilişkiler içinde olmak da bu durumda önem arz etmektedir. Osmanlı’nın kendine kattığı topraklarda yaptığı görevlendirmeler ve komşuluk ve ticaret ilişkisinde bulunduğu devletler ile arasındaki iletişimi sağlayan elçiler vasıtasıyla haber akışı ve müdahalelerde bulunulmuştur. Elçiler ve balyosların talep ettikleri görevliler, yol izinleri, yerleşme izinleri, ticaret izinleri veya hukuka aykırı durumları bildirmeleri üzerine arzuahaller yazılmıştır. Defterde kayıtlı hükümlerin 485 adetinin, aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere dağılım göstermiştir. Hükümlerin aralarında numaralandırılmış bazı hükümler bir önceki hükmün sureti olup farklı

yerlere de gönderilmiştir. Bundan dolayı 42 hüküm bir öncekinin suretini teşkil etmektedir.

Tablo 1.1. Hükümlerin devletlere göre dağılımı.

HÜKMÜN İLİŞKİLİ OLDUĞU DEVLET	ADET
Dubrovnik elçilerinin arzuhalleri üzerine yazılan hükümler	54
Venedik balyoslarının arzuhalleri üzerine yazılan hükümler	378
Efrance elçilerinin arzuhalleri üzerine yazılan hükümler	3
Şahsa münhasır hükümler	11
Lima(?) üzerine hükümler	7

Tektonik bir çökme sonucu oluşan Akdeniz'in kıyıları girintili çıkıntılı yapıdadır. Batı kıyılarında resif veya topuk da denilen deniz üzerine çıkmış kaya, kum veya mercan gibi tümsekler de mevcuttur. Tarım arazilerinin az olması ve dağların uzanış yönü bölgede tarım yapılmasını engellemiştir. Kıyıların girintili çıkıntılı olması ve rüzgar muhalefeti de deniz ticaretini engellemiştir. Bu koşullar altında bazı ada ve sahil bölgelerinde yaşayan topluluklar korsanlık faaliyetlerine başvurmuş, geçimlerini ticaret gemilerini ve limanlarını yağmalamışlardır(Gürkan, 2018: 263-264). Bu bağlamda Ahkam defterinde okunmuş olan hükümlerin 140 adeti eşkıyalık ve yağma üzerine iken 46 tanesi de korsanlık üzerine çıkmış hükümlerdir. Bölgenin yapısının yağma ve korsanlığa elverişli olduğundan, ticaret veya seyahatin güvenli hale getirilmesi üzerinde durulmuştur. Korsanlık faaliyetlerini engellemek amacı ile devletlerin kendi çapında ve zaman zaman ittifak halinde hareket edilmiştir. Tüccarların yola çıkmadan evvel balyoslarını ve elçilerini bilgilendirmesi, elçilerin de güzergahtaki beylerden izin ve koruma talep etmesi de defterde işlenen konulardandır. Defterde bulunan hükümlerin çoğunluğu eşkıyalık ve korsanlık üzerine olmakla beraber çeşitli konularda şikayetler ve istekler üzerine hükümler çıkmıştır. Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere bazen

bir kişinin bazen bir grubun bazen de bir yapının durumu üzerine gelen arzuhaller değerlendirilmiştir.

Tablo 1.2. Konularına göre hükümler.

KONUSU	ADET
Borç hususu üzerine	27
Belli bir grubun veya kilise ahalisinin rencide ettirilmemesi ve kilise, kale tamiri üzerine hükümler	13
Esaret, eşkıyalık, hırsızlık, rencide etme, yağma	140
Evvelki ahitnameye tehdit oluşturan durumlara binaen	18
Görevlendirme	17
Hak üzere Şer'le teftiş edilmesi hususunda	4
Korsanlık faaliyetleri	46
Mısır beylerbeyisinden Venediklilerin memnuniyeti üzerine	1
Miras ve cinayet davaları üzerine	7
Rüşvet, yolsuzluk, mevcut vergi miktarından fazla ücret talep etme	48
Sınır sorunu	7
Uskoklar	3
Vergi ve ticaret üzerine	43
Yerleşme izni, ticaret izni, yol hükmü	76

Korsan filolarının ve devletlerin donanmalarının sahip olduğu gemiler bölgede amaçlarına uygun çeşitli gemiler kullanmıştır. Korsanlar genel olarak hız konusunda daha elverişli gemileri tercih ederken ticaret gemileri daha çok yük taşıma kabiliyetine sahip gemileri tercih etmişlerdir.

Donanmalar ise sahip oldukları gemilerin ne kadar top ve mürettebat taşıdığı, hız ve manevra kabiliyetine önem vermiştir. Hızları ve manevra yetenekleri ile korsan gemilerini açık denizde yakalamak oldukça zordur.

Bunun için donanma gemilerinin koylarda pusu kurup, gelişlerini önceden görerek harekete geçmeleri gerekmiştir. rüzgarı arkasına alan büyük, yelkenli bir geminin korsan gemisini yakalaması çok daha kolay olmuştur. Ahkam defterinde geçen, bölgede korsanların ve tacirlerin kullanmış olduğu gemi türleri aşağıdaki tabloda isim ve özellikleri olarak verilmiştir.

Tablo 1.3. Gemi türleri ve özellikleri.

GEMİ TÜRÜ	ÖZELLİĞİ
Barça	Hem nakliye hem harp gemisi olarak kullanılmıştır. Kalyon çeşitlerinden olup 2-3 direkli büyük teknelerdir.
Baştarde	Kadırganın büyüğü olup 26 ile 36 oturaklıdır. Her bir küreğini yedi kişi çekmiştir. 36 oturak, 500 kürekçi, 216 savaşçı ve gemicileri ile birlikte 800 kişilik nüfusa sahiptir. Baş tarafında 3 ağır topları ve yanlarda hafif topları bulunur.
Çekdiri	Hem kürekli hem yelkenli gemidir. Kadırğa, karamürsel, baştarde gibi gemiler çektiri türüdür. Harp ve ticarete kullanılmışlardır
Fırkate	10-17 oturaklıdır. Her küreğini 22-3 kişi çekmiştir. Hafif donanma olup nehirlerde de kullanılmıştır. Savaş esnasında 80 nefer taşıma kapasitesine sahiptir.
İspalata	Nadir görülen ve ticari yük taşıma amaçlı üretilen gemidir.
Kadırga	25 oturaklı olup her küreğini kürekçinin çektiği, uzun boylu ensiz, alçak ve süratlidirler. 35 gemici, 196 kürekçi ve 100 savaşçısı vardır. Baş tarafında 3 tane olmak üzere 13 topa sahiptir.

Tablo 1.3.(devam) Gemi türleri ve özellikleri.

GEMİ TÜRÜ	ÖZELLİĞİ
Kalyon	Yelkenli, üç direkli, büyük harp gemisidir. İki Ambarlılarda 60-80, üç Ambarlılarda 80-110 top bulunur. Osmanlı Devleti'nde ilk olarak II. Beyazid döneminde iki bin nüfuslu "Göke" kalyonu yapılmıştır. Göke, burton, karaka, karavela, fırkateyn, üç ambarlı denilen gemiler kalyon çeşidi gemilerdir.
Kalyete	Ağır donanma gemisi olup kalite, galita, kalyota, galyot olarak da bilinir. 19-24 oturaklı olup harp zamanında 220 nefer taşımıştır. Takip amaçlı kullanımı daha sık olduğundan baş tarafında topları vardır.
Karamürsel	Marmara sahilleri ile İstanbul arasında işleyen, kürekli ve yelkenli, yarım güverteli kayıktır.
Kayık	Kürek veya yelkenle ilerleyen küçük teknelerdir
Mavna	26 oturaklı, iki katlı olup kadirgadan daha yüksek ve geniştir. Küreklerini yedişer kişi çekip toplam mevcudu 600 kadardır. 364 kürekçisi ve 24 topu vardır.
Sandal	Kürek ile ilerleyebilen birkaç kişi taşıma kapasitesi olan küçük teknedir.

Ticaret gemilerinin silah bakımından zayıf olması, korsanlar tarafından cazip hale getirmiştir. Gemiler yağmalandıktan sonra ya el konulmuş ya da yakılarak seyredebeyecek duruma getirmiştir. Akdeniz ve Ege Denizi'nde genel olarak ticaret yollarına sahip olma amacı ile sıklıkla savaşlar yaşanmıştır. Tüccarların önemli ticaret güzergahlarından olan Girid, Rodos, Mora, Sakız gibi adalar ve Dubrovnik, Trablusşam, İskenderiye, İzmir gibi önemli limanlar ticaretin canlı olduğu yerlerdendir.

Bölgede ticaret limanlarına ve adalarına sahip olabilmek için devletler sıklıkla karşı karşıya gelmiştir. Savaş dönemlerinde ticaretin de sekteye uğraması ile ham madde ve iâşe sıkıntısı yaşanmıştır. Ege ve Akdeniz halkı tarih boyunca bu tür sıkıntıları sıklıkla yaşamış, adalar ve limanlar da ticaret yollarına, pazarlarına sahip olmak ve ticareti yönetmek isteyen devletler arasında sık sık el değiştirmiştir.

Yer isimleri de her milletin kendi diline göre isim değiştirmiştir. Eski çağlardan beri hangi medeniyetin eline geçmiş ise ona göre adlanması, araştırmalarda ve haritalandırmada zaman zaman zorluk çıkarmıştır. Aşağıdaki hüküm örneğinde “Garbistan” denilirken neresinin kastedildiğinin kesin olarak bilinemediği gibi zaman zaman bu tür örneklerle rastlanmaktadır. Kamışlı’dan Afrin’e uzanan bölge Garbistan olarak adlandırılmaktadır fakat bulunan coğrafyalara göre de farklı bölgelere Garbistan denildiği de görülmüştür. Yine de Bağdat ve Buhara göz önünde bulundurulduğunda Garbistan denilerek Kamışlı ile Afrin arasındaki bölgenin kastedildiği daha olasıdır.

Müşarünileyhe hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik beylerine tabi tüccar taifesinden ... nam bazargân ticaret târikiyle Bağdat ve Buhara ve Garbistan ve kendine ve adamlarına ve meta ve esbâblarına kimesneye dahl ve taarruz eylemeyip metalarından kanun üzere gümrük alınıp ziyade alınmayıp ber’vechle zulüm ve taaddî ettirilmeyip ve zabıtlar tarafılarından siyanet ve himayet olunub ve eğer mezbur tacir veyâhud adamlarından ve hizmetkârlarından bir kimesne merd olursa meta ve sair metrukatlarında ahidname mucebince kimesne eylemeyip sulh ve salâh ve ahidname muktezasınca... olunmak babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki mezbur bazargân ticaret târikiyle Bağdat ve Buhara ve Garbistan ve sair memalik-i mahruseme varıp gelirken yolda ve izde kendine ve adamlarına ve meta ve esbâblarına kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip ve gümrüğüne kanun-u kadimden ziyade aldırmayıp ve merd olursa metrukatlarına dahl olunmayıp ahidname mucebince Halep’te olan beylerine teslim olunub siyanet ve himayet olunub ahidnâme-i hümayunuma ve sulh ve salâha mugayir rencide ve reşide olunmaktan... ihzar edesiğiz ve ber’vechle taaddî olunduğuna rıza-i hümayunum yokdur ona göre mukayyed olub siyanet ve himayet edesiğiz.

1.2.Ahkâm Defterine Göre Elçiler ve Balyoslar

İncelenmiş olan Venedik ve Dubrovnik'e müteallik ahkam defterinde elçilik müessesesinin yeri oldukça önemlidir. Düvel-i Ecnebi kaleminde yer alan defterde doğal olarak çoğunlukla gayrimüslim reayanın veya yabancı tüccarların dilek ve şikayetleri elçiler vasıtasıyla İstanbul'a bildirilmiştir. Konsoloslar, elçiler ve Venedik balyosları devletler arası iletişimde ve halkın yöneticiler ile iletişimde önemli yapıcı unsur olmuşlardır.

Konsolosluk sisteminin Doğu Akdeniz'de ticari faaliyetlerde bulunan denizci devletler tarafından geliştirildiği bilinmektedir. Kendilerini ve ticaretlerini korumak amacıyla İtalyan tüccarlar tarafından vatanlarından uzata hak ve özgürlüklerini koruyup güvenliklerini sağlamak istemişlerdir. Konsolosluk ağlarının kurulması, şekillenip gelişmesi uzun zaman almış, bu gelişme ise Ortaçağ ile Yeniçağ arasında olmuştur. Yeniçağ ile beraber Venedik'in gücünü kaybetmesi ile konsoloslar da yargılama yetkilerini kaybetmiş, daha çok ticaret yapar hale gelmişlerdir. (Pedani, 2016: 94-97). Venedikli diplomatlar kendilerini çok iyi yetiştirmiş, dünya üzerinde güçlenen devletleri, kültürlerini, dillerini öğrenerek gelişmeleri yakından takip etmişlerdir. Bu şekilde çok yönlü kişiliklerini zamanla daha da geliştirmiş, hem kendileri hem devletleri için daha yararlı olmuşlardır. Haber alma, bilgi toplama, diplomatik veya bireyler arası kriz anlarında olayları sorunsuzca sözüme kavuşturma konularında gelişmişlerdir(Şakiroğlu, 1988: 44).

Elçilere iletilen dilek ve şikayetler genel olarak ticaret ve ticarete mâni olan korsan, eşkıya veya bazı devlet görevlileri hakkında olmuştur. Miras, cinayet, hırsızlık gibi bir kafiye değil de bir şahsı ilgilendiren, kendi aralarında çözüme kavuşturamadıkları meselelerde de elçiler arzuhallerini saraya sunmuşlardır. Defterde adı geçen gayrimüslim reaya veya tüccarlar, nazırlar, tercümanlar, din adamları, esirlerin ve elçilerin isimleri ve görevleri okunabildiği kadarıyla aşağıda ki tabloda verilmiştir. Yalnızca Venedik ve Dubrovnikliler değil Yahudi tüccarlar, hahamlar, Efrance ve İngiltere tüccarları ile korsanları hakkında da malumatlar verildiği görülmektedir. Efrance elçisinin arzuhali üzerine üç hüküm bulunurken Yahudi tüccarlar üzerine olan hükümler daha fazladır.

Tablo 1.4. Ahkam defterinde adı geçen gayrimüslimler.

İSİM	ÜNVANI / GÖREVİ
Aleksandra	Nazie
Aleksandra Vlermorile	Venedik reayasından
Ali Baba	Yahudi haham
Anton	Venedik reayasından
Anton Bryan	Tacir
Anton Domado	Mısır'da olan Venedik balyosu
Bento	Miras davasında adı geçmekte
Cyvan	Venedik bazarganlarından bir tacir
Dimitri	Venedikli esir
Domenzo Basarini	Venedikli
Elkas	Haham
Françuva	Venedik konsolosu
Franço	Efrançeli
Gorki	İstanbul piskoposu
Gorgi Kollonba	Venedik taciri
İskorca Kasteri	Balyosun Naşa'daki adamı. Sonraki tarihli hükümlerde Venedik konsolosu olarak bahsi geçmekte.
Kaptan Verto	İngiltere korsanı
Marko Anton	Venedik konsolosunun baş tercümanı
Marko	Tacir
Nikola	Venedikli esir
Nikola	Efrançe konsolosu
Nikola Gorki	Venedik taciri
Pavlo	Venedik konsolosu İskorca Kasteri'nin kardeşi
Pavlo	Tercüman
Petro oğlu Simo	Venedik tercümanı
Salmon	Yahudi tacir
Viladevir	Venedik bazarganı

Elçilerin sunduğu arzuhaller kendi aralarında çözemedikleri sorunların yanı sıra daha çok Müslüman ve Gayrimüslim unsurlar arasındaki anlaşmazlıklar hakkındadır. Defterde elçilerin arzuhallerinde bildirdikleri dilek ve şikayetlerinde geçen Müslüman reayanın isimlerinin okunabildiği kadarı aşağıda tabloda da görülmektedir.

Tablo 1.5. Defterde adı geçen Osmanlı tebaası, görevliler, korsanlar ve eşkıyalar.

İSİM	ÜNVANI / GÖREVİ
Abdülkadir	İskenderun İskeleyinin emini, Şam yeniçerisi
Ahmed	İskenderun'da emir
Ahmed Çavuş	
Ali nâm kimesne	Hırsızlık ve cinayet işlemiş
Ali Ağa	Kapıcı başı
Ali Paşa	Mora sancağında maaruf olmuş
Ali Paşa	Haramilere karışmış
... oğlu Arslan	Haramilere karışmış
Arslan Bey	Üsküp beyi
Balıkçızâde Mustafa Paşa	
Ahmed	Baba
Ali	Oğul
Hasan	Oğul
Mustafa	Oğul
Cafer	Değirmenlik beyi
Cafer	Kapudan olup Cezayir beylerbeyisi olan
Emir Mustafa Paşa	Bosna eyaletinde mutasarrıf
Mehmed oğlu Süleyman	Sulh ve salaha muhalif hareket etmiş
Süleyman oğlu Mustafa	Sulh ve salaha muhalif hareket etmiş
Yusuf	Kale ağası. Sulh ve salaha muhalifetmiş

Tablo 1.5.(devam) Defterde adı geçen Osmanlı tebaası, görevliler, korsanlar ve eşkıyalar.

İSİM	ÜNVANI / GÖREVİ
Hasan	Sulh ve salaha muhalif hareket etmiş
Mevlana Abdülrahman	Galata kadısı
Mustafa	Karaman beylerbeyisi iken vefat etmiş
Hasan	Sâbıkan kafir iken Müslüman olmuş. Eşküyaya katılıp korsanlar ile yol kesmiş
Karabaş demekle mâruf Mehmed	Eşküyaya katılıp korsanlar ile yol kesmiş
Mehmed Reis	
İbrahim	Derac ağalarından
İbrahim	Sâbıkan Hersek beyi
Mevlana Emrullah	Mora müfettişi
Salih	İspalata emini
Sinan Paşa	Sâbıkan kapudan iken vefat etmiş
Süleyman	Tunus beylerbeyisi
Süleyman oğlu Ahmed	Noma sakinlerinden
Şahbaz	Mora beyi
Şahbaz Ağa	
Şemsi Paşa	Edirne’de muhassıl-ı emval
Şems Paşa	Saruhan’da muhassıl-ı emval
Karagöz oğlu Ahmed	Noma sakinlerinden
İbrahim	Dergâh-ı muallama yeniçerilerinden, 36. cemaatten, İzmir’de olan konsolosun yanında hizmetli
Hasan	Sâbıkan nişancı olan
Halil	Kırka sancağında olup, kendi halinde olmayan
Tunuslu Hamdi	Tüccar

Tablo 1.5. (devam) Defterde adı geçen Osmanlı tebaası, görevliler, korsanlar ve eşkıyalar.

İSİM	ÜNVANI / GÖREVİ
Hasan	Haleb’de sâkin emir
Hasan	İspalata iskelesinde kendi hallerinde iken eşkıya madur etmiş
Veli	İspalata iskelesinde kendi hallerinde iken eşkıya madur etmiş
İbrahim	Hersek sancağından Hasan ve Veli nam kimselerin durumunu bildirmiş.
İbrahim Paşa	Sâbıkan Bosna beylerbeyisi
İbrahim Kaptan	Dergah-ı muallama kapudanlarından
Mahmud	Kilis’de sakin olan emir
Murad Reis	İstanbul’dan Venedik Körfezine giderek korsanlık yapmış
Mehmed Bey	Karlı İli beyi
Mehmed Bey	Derac kapudanı
Mehmed Paşa	Anadolu cânibinden
Mustafa	Derac kalesinden garipler ağası iken eşkıya olmuş
Mustafa	Karaman beylerbeyisi iken vefat etmiş
Mustafa Paşa	Bosna’da vezir
Mustafa Reis	Venedik tacirlerinin etmekçisi
Mevlana Halil	Mora’da teftiş-i emval
Mustafa Ağa	Mora’da dergah-ı muallama kapudan paşası
Mustafa Bey	Karlı İli beyi
Mustafa Bey	Mora Beyi
Mahmud Bey	Karlı İli beyi
Mustafa bin Ömer	Eşkîya ile yol kesmiş
Mehmed	Üsküp’te muhassıl-ı emval
Osman Paşa	Avlonya beyi

Eski dönemlerden beri yapılacak olan anlaşmalarda elçiler soylular, aracılar veya papalık aracılığı ile yapılmıştır. Osmanlı Devleti'ne ise İstanbul'un fethi öncesi dönemde yalnızca olağanüstü dönemlerde elçiler gönderilmiştir. Ortaçağdan beri alışlageldiği üzere, görevleri tamam olan elçiler yurtlarına geri dönmüşlerdir. Venedik'te 1297 senesinde konsey kararı ile yönetici sınıfın soylu olması ve elçilerin de aristokratlardan seçilmesi kararlaştırmışlardır. Yargılama görevlerine de sahip olan aristokratlar elçilik görevlerinde de kendi reayasının haklarını gözetmek ve aralarında olabilecek anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmak gibi görevlere sahip olmuşlardır (Pedani, 2016: 90).

Barış dönemlerinde “sulh ve salâhı” sağlamak da elçilerin önemli görevi olmuşlardır. Barışı ve düzeni korumak, ticari veya bireysel anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmak için çalışmışlardır. Fetihlerden, padişah değişikliklerinden, şehzadelerin sünnet düğünlerinden veya evlilik törenlerinden sonra tebrik ve iyi dileklerinde bulunmak ta gene Venedik balyoslarının ve elçilerin görevleri olmuştur. Mesela aşağıdaki örnekte de görüleceği üzere, defterde bir hükümde Mısır beylerbeyinden Venediklilerin duymuş olduğu memnuniyet üzerine balyosun arzuhal göndermesi ile oluşmuştur.

“Yevm-el hamse

Fi 25 Cemâzi-el ahir sene 1021

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb mahrûuse-i Mısır'da olan Venedik konsolosu senin için Venedik beyleriyle olan sulh ve salâha riayet ve ahd-ü hümayunu siyânet ve tüccar taifesini daima himâyet eyleyib ellerinde olan ahidnâme-i hümayunuma muhalif bir ferdi rencide ve rasîde ettirmemekle ber'vechle senden rıza ve şükran üzere olub âsûde-hâl olduklarını mektub ile ilâm eylediğini bildirmekle...”

(BOA, DVN.DVE.d 13/01)

Defterde balyosların çeşitli şikayetleri, istekleri ve durum bildirmeleri dikkate alınarak muhakkak üstünde durulmuş, uğrayabilecekleri herhangi bir saldırı, haksızlık durumunun önüne geçilmeye çalışılmıştır. Her türlü hırsızlık, korsanlık, yağma, miras, ticaret veya görevlendirme durumlarını bildirmişlerdir. Bu şekilde Osmanlı devleti ile yabancı halkın ve Osmanlı'ya ait bölgelerde ticaret

yapan tüccarın arasında köprü olmuşlardır. Başka padişahların döneminde daha evvel yapılmış olan anlaşmaların, verilen teminatların dışına çıkıldığında da durumu bildirmişlerdir. Bu durumlarda eski ahde göre davranılmasına, “kanun-u kadim üzere” olunmasına hükmedilmiştir. Defterin ilk hükümleri de bu kou üzerinedir.

Zamanla balyosların görev ve sorumlulukları daha da şekillenmiştir. Bir yerden bir yere gitmek isteyen tacir için balyos Osmanlı görevlileri ile irtibata geçmiştir. Okunan 485 hükmün 69 adeti bu onu üzerinedir. Bu hükümler yol hükmü ve ticaret izinlerini içerir. İçerikleri de genel olarak bölgelerde denizde veya kara bulunan korsan ve eşkıyalara karşı hükümde bahsi geçen kişilerin ve beraberindeki hayvan ve eşyalarının korunmasına yöneliktir. Defterde bulunan hükümlerden aşağıdaki hüküm konu hakkında yardımcı olacaktır.

“Kili kadısına ve Balıkçızâde Mustafa Paşa’ya hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik’e tâbi Girid ceziresi bazarganlarından... nâm bazargânın... gemisi olup ticaret târikiyle ol cânibe gitmekle tersaneye çekmekle Trabzon’a gönderilmekle tereke tahmil olunmayıp onda olan gemisine ve adamına dahl olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur tacirin zikir olunan gemisine terekeyi tahmil ettirmeyip asitâne-i saâdetlerime ve Trabzon’a gönderile. Terekeyi tahmil ederim deyu ber’vechle rencide ve raside ettirmeyesiniz.”

(BOA, DVN.DVE.d 13/01)

Borç ve miras hukuku ile ilgili şahsa münhasır durumlar içinde gene balyos aracılığı ile davalar görülmüştür. Ahkam defterinde okunmuş olan hükümlerden 27’sinin borç hükmü, 7’sinin ise miras ve cinayet hükmü olduğu görülür. Osmanlı topraklarında ölen bir Venedik vatandaşının metrukatı şerikelerine teslim edilmiştir. Eğer teslim alacak kimse yok ise balyosa teslim edilmiştir. Konu hakkında örnek oluşturması bakımından aşağıdaki hükme bakılabilir.

“Bosna beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup mukaddema kazâ-i... katlolunan... nâm tacirin metrukatını ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh mücebince şerikelerine veyahut Venedik beyleri tarafından varan adamlarına bikusur alıverilmek bâbında

sâdır olan hatt-ı hümayun mücebince divân-ı hümayunum... evamir-i şerife ile dergah-ı muallam kapudanlarından İbrahim nâm kapudan ile Venedik beyleri cânibinden... nâm tercüman irsal olunmuşken varıp talep eylediklerinde Bosna hazinesinden... olmağla zikir olunan tacirin metrukatını defter ve fîruht edip... için sarf olunmuştur. Lakin birkaç taciz olunursa... havale oluna deyu cevap verilmekle mezburan kapıcı ve tercüman eylememekle senin beylerinin kadı ile arz verdiği ecilden maktul-ü mezburun metrukatını... ve...defter ve sâbikan verilen emr-ü şerife mücebince mezbur kapıcıya teslim olunup veyahut hazineye sarf olundu ise sûret-i ruznamçe verilip... akçe olduğunu asitane-i saâdetlerime arz olunması için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda onat vecihle mukayyet olunup maktul-ü mezburun metrukatından... nesne mîrî için kabz olunmuş ise bîkusur mezbur kapıcıya teslim edesiniz ve eğer hazinede... olup verilmesi mümkün olmaz ise her neye sarf olunmuş ise ve ne miktar ise...ve mühürlü ruznamçe verile ki ona göre bir yerden havale oluna deyu emir yazılmıştır.”

(BOA, DVN.DVE.d 13/01)

Osmanlı Devleti'ne gelen elçilerin ve Venedik balyoslarının korunması konusu da Osmanlı için oldukça önemlidir bir konudur. Ahkam defterinde de görüleceği üzere balyosların yanına hizmetlerinde bulunmaları, korumaları amacıyla “yasakçı” denilen yeniçeriler tayin edilmiştir. Her bir yeniçerinin masrafı aylık 200 akçeye yükselince 1555 senesinde senato kararı ile her bir balyosun ikiden fazla muhafız tutamayacağı kararlaştırılmıştır. Üstelik bu yeniçerilere 80 akçe de yıllık ayakkabı parası da verilmiştir (Şakiroğlu, 1992: 44). Ahkam defterinde 485 hükümden 17 tanesi görevlendirmeler üzerinedir. Bu görevlendirmeler balyosun etmekçisi veya kasabı hakkında olabileceği gibi yanındaki yasakçıları veya başka hizmeti için görevlendirilen yeniçeriler için de olduğu görülmüştür. Bazen kendi istedikleri isimleri ve sayıları bildirmişler ve buna göre görevlendirme yapılmıştır. Elçiler ve yeniçeriler arasında anlaşmazlıklar olması veya başka sebeplerden dolayı yeniçerilerin görevden alınıp yerine başkasının görevlendirildiği olmuştur.

Osmanlı Devleti'ne gönderilen elçilerin karşılanmasında olağanüstü ilgi gösterilmiş, karşılamalarda büyük ve gösterişli alaylar olmuştur. Devletin yüceliği, zenginliği, büyüklüğü göz önüne konulmuştur. Elçileri etkilemek psikolojik baskı kurmak, iyi bir izlenim bırakmak amaç olarak gösterilebilir. Genel olarak İslami yaklaşım ile misafir olarak kabul edilmiş, güvenlikleri ve yiyecekleri, kiralari, hayvanlarının yemleri gibi diğer tüm masrafları Osmanlı Devleti tarafından karşılanmış, bunların hepsi ile mihmandar ilgilenmiş ve detayları ile birlikte deftere kaydetmiştir (Düzbakar, 2019: 183-184). Elçilerin ve sorumlu oldukları kişilerin, malların gözetilip zararlardan muhafaza edilmesi konusunda, geçecekleri yerlerdeki Osmanlı görevlilerinin bilgilendirilmesi ve korunması için görevlendirilmeleri de sık rastlanan hükümlerdendir. Bunula ilgili defterde örneklerine sıklıkla rastlanacağı gibi bir örneği de aşağıdaki gibidir.

“Dubrovnik'den asitane-i saadetime gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara ve dizdara ve ağalara hüküm ki; Dubrovnik elçileri adam gönderip Dubrovnik haracı ile asitane-i saadetlerime gelmeli oldukları yolda ve izde ve menâzil ve merhalet hazineyi hıfz etmek için kifayet mikdârı adam tedarik edib südde-i saadetlerime gelince hazineyi muhafaza ettirmek lazım olan ... ve ...akçeleriyle aliverilmek ve esbâblarına ve davarlarına her ferdi dahl ettirilmemek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; Doubroundyk elçileri haraçları ile asitane-i saadetlerime gelirken taht kazanıza dahil olduklarında her biriniz mukayyed olub hükümetlerden çıkınca kifâyet mikdârı adam yolda ve izde ve menâzil ve merhalede hazine-i gümrüğüne hıfz etmediğinde ve lazım olan... ve zulalarını akçeleriyle aliverip hilaf-ı şer-i şerife bir ferdin esbâb ve davarlarına dahl ettirmeyesiniz.”

(BOA, DVN.DVE.d 13/01)

İKİNCİ BÖLÜM

2. DUBROVNİK AHKAM DEFTERİNE GÖRE TİCARET

Çalışmanın bu bölümünde ahkam defterine göre Osmanlı Devleti ile Venedik arasındaki ticari faaliyetler üzerinde drurulmuş, ticaret yolları, araçları, ticaret malları ve vergiler konu olmuştur.

2.1. Ahkam defterine göre Ticaret

Düvel-i Ecnebi Kalemine BOA, A.DVN.DVE.d 013/1 olarak kayıtlı bu Ahkam defterinde ağırlıklı olarak işlenmiş konular ticaret, korsanlık, yağmacılık, ve vergiler gelmektedir. Defterin kapsadığı dönem ve yer sebebi de defterin konusu hakkında belirleyici olduğu bir gerçektir. Zira Venedik ve Dubrovnik'e müteallik bu ahkam defterinde ticaretin oldukça canlı olduğu, rekabetin daima yaşandığı, baskın ve yağmaların sıklıkla görüldüğü sıcak bölgelere ait kayıtlar tutulmuştur. Venedik'in bir ticaret devleti ve Dubrovnik'in de bit ticaret üssü olduğu göz önüne alındığında defterde ticari konuların ağırlıklı işlenmesi kaçınılmaz olacaktır.

Kitab-ül İşâra'da tüccarlar üç sınıfa ayrılmıştır:

1. Depo eden (bazzan) tüccar; malı arz fazla, talep az olduğunda alıp, sonra talep artıp fiyat artınca satarak zamanla fiyatlarda oluşan farktan yararlanmışlardır.
2. Seyahat yapan (rakkat) tüccar; malı bölgeler arası götürerek, bölgelerdeki fiyat farkından yararlanmışlardır.
3. Teçhiz eden (mucahhiz) tüccar; mal gönderdiği yere güvenilir bir vekil gönderip gönderdiği malı oradaki vekili satar ve karşılığında mal almış ve karda ortak olmuşlardır.(İnalçık, 2014: 258)

Osmanlı Devletinde tüccarlar kervan ticareti yapan ve deniz ticareti yapan olarak da iki grup halindeydiler. Ahkam defterinde mevzubahis olan ticaretlerde hüccetler, icazetler, beratlar ve temessük kayıtları tutulmuş, tayin edilen vekiller, verilen borçlar ve veresiyelerin tutulan kayıtları muktezâsınca davalar görülmüştür.

İncelenmiş olan defterde okunan hükümlerden 43 adeti ticaret ve vergiler hususundadır. Müslüman tüccarlar da Venedik ve Dubrovnik câniblerinde ticarete

aktif bi hale gelmiştir. Bursa-Edirne-Dubrovnik-Ancona-Floransa ticaret yolu 1400'lü yılların sonlarına doğru gittikçe önem kazanmış ve 16. yüzyılda Osmanlı tüccarlarına da özel imtiyazlar tanınmıştır. Çuka, kumaş, gön, yapağı, atlas gibi malzemeler bal mumu, bal, zeytinyağı, iç yağı, tuz, limon suyu, mercan, zümrüt gibi değerli taşlar ok, yay kılıç, at, mahmuz gibi askerî malzemeler ve çeşitli baharatlar, metâ' ve esbâblar yapılan ticarete önemli yer tutmuştur. Defterde ticaret yapılan güzergahlar, varılan yerler ile ilgili yol hükmü ve ticaret izinleri üzerine olan 69 hükmün yanı sıra 7 adet te yerleşme izni bulunmaktadır. Defterde bulunan hükümlerden ticaret ve vergi ile ilgili bir hüküm örneğinde aşağıda görüldüğü gibidir.

“Manisa ve Tire ve İzmir ve... kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik bazargânlarına taht kazanızda olan mezralarda ve köylerde akçe ile olageldiği üzere penbe satın alıp sâbikan İzmir Foça iskelelerine getirip barçalarına tahmil ettiklerinde zikir olunan mecralarda ve köylerde nakit akçe ile aldıkları baha üzere hesap edip mukaddema ümenâya ahidnâme muktezasınca ve olageldiği adet-kadem üzere yüzde beş akçe hesabınca gümrüklerini veregelmişken hâlâ mültezim olan... nâm Yahudi bunların mecralardan ve köylerden nakit akçe ile aldıkları penbeyi İzmir ve Foça iskelelerinde ziyade baha eder deyu ziyade gümrük talep edip taaddî eylediklerini bildirip ahidnâmeye ve olagelmiş ve sâbikan verilen emr-ü şerife mücebince yüzde beş akçe hesabı üzere gümrüklerini almak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyet olup Venedik tacirleri mecralarda ve köylerde olageldiği üzere satın aldıkları penbenin bahasına göre zikir olunan İskelelerde mezkûr emini ahidnâme ve olagelen ve adet-i kadim üzere yüzde beş akçe alıverip ziyade baha eder deyu rencide eder ise men' ve def' edip minba'd ahidnâme ve olagelmiş muhalif ziyadesi talep ettirmeyesiniz.”

(BOA, DVN.DVE.d 13/01)

Ticaret devletler için mali önem ile beraber şehirlerin iâşe ve çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması bakımından önem arz etmektedir. Önemli ticaret şehirleri ve limanlarının fethedilmesinin sebeplerinden birisi de iâşe diğer ihtiyaçların karşılanmasına yapacağı katkıdır. Ege adalarında ve sahil bölgelerinde

ticaretin önemli unsuru olan hububat, askeri sefer stratejilerini de belirler nitelikte olup fetih ve ticaret ekonomisine yön vermiştir. Fetihlerde genel olarak itici güçlerden birini tarım toplumlarını kontrol altına almak olmuştur. Tabi denizci bir devlet olan Venedik'te bu durum tüccar gemilerinin ticareti ve denizleri olarak değişiklik göstermiştir. Osmanlı Devleti, tımar sistemi sayesinde düzenli işleyen tarım toprakları ile ekonomisi ve ticaretine de sahipti. Önemli pazarlara sahip olan Osmanlı Devleti, ticaretin başlangıç, geçiş, değişim ve varış noktalarına da sahip olmuştur. Bu noktalarda kontrol ve vergilendirmelerini de yapmıştır. Siyasi mücadeleler, vergiler, rüşvet alınması veya korsanlık, eşkıyalık faaliyetlerinin görülmesi gibi sebepler ile güzergahlarda değişiklikler olmuştur (Brummett, 2009: 186-187). Ticari ilişkilerde her devletin kendine göre sultanlar, valiler, kaptanlar, tüccarlar, kadılar, liman görevlileri, yasakçılar gibi çeşitli kişiler de güç sahibi olmuşlardır.

Osmanlı Devletinin Balkanlar ve Avrupa'daki kara ve deniz ticareti için önemli transit, değişim ve varış noktalarından olan Dubrovnik, iase ve ham madde için oldukça değerli idi. Sakız ve Dubrovnik gibi Osmanlı'ya tabi olan iki önemli devlet, Hristiyan dünyası ile de yakın ilişkiler içinde olmuşlardır. Bununla beraber Sakız ve Dubrovnik ticari bağlantılarını istedikleri gibi kurmakta özgür devletler olmuşlardır. Dubrovnik'in bu özel durumu Sakız'dan daha uzun sürmüş, ticaret üssü olarak Napolyon tarafından lağvedilene kadar da bu durum devam etmiştir. 16. yüzyılda Ceneviz faaliyetlerini Batı Akdeniz'e kaydırmış, Doğu Akdeniz'deki ticarete ise Venedik faal olmuştur. Zamanla Venedik'in ticaret alanları Osmanlı'nın eline geçmiştir. Buna rağmen Venedik ile Osmanlı arasındaki diplomasi ile Venedik'in bölgedeki ticaretine devam ettiği görülmüştür. Doğu ticaretinde önemli güzergahlardan olan Mısır ve Suriye'nin de Osmanlı hakimiyetine girmesinden sonra da önemini muhafaza etmiştir. Venedik'te Osmanlı devletinin bölgedeki faaliyetleri kendi çıkarları doğrultusunda desteklemiştir. Doğu ticaretinin önemli güzergahlarından biri de İskenderun ve Trablusşam limanlarına sahip Halep olup, Basra ve İran'dan geçen kervanların uğrak noktası olmuştur. Ayrıca Venedik, Fransa ve İngiltere ticaret gemileri de Halep'e ulaşmışlardır. Halep, Doğu-Batı ticaretini dengeleyen bir ticaret kenti konumundan olmuştur("Ticaret", 1967)

Tablo 2.1 Defterde geçen yerler ve günümüz isimleri.

YER İSİMLERİ	GÜNÜMÜZDEKİ İSİMLERİ	GÜNÜMÜZDE BAĞLI OLDUĞU YER
Alacahisar	Krusevac	Sırbistan
Akkirman	Belgorod- Dnestrovski	Rusya
Ayamavra	Lebkas	Yunanistan
Aydın	Aydın	Türkiye
Bağdad	Bağdad	Irak
Bandırma	Bandırma	Balıkesir / Türkiye
Ballıbadra	Patras/Patrai	Yunanistan
Beypazar	Beypazar	Ankara
Beyrut	Beyrut	Lübnan
Boğaz Hisar	Çanakkale	Türkiye
Bosna	Bosna	Bosna-Hersek
Bozca Ada	Bozca Ada	Türkiye
Buhara	Buhara	Özbekistan
Değirmenlik	Değirmenlik	Kıbrıs
Delvine	Delvine	Arnavutluk
Dimyat	Dimyat	Mısır
Edirne	Edirne	Türkiye
Eğriboz	Evia/Evvoia Adası	Yunanistan
Filibe	Filibe/Plovdiv	Bulgaristan
Gelibolu	Gelibolu	Türkiye
Halep	Halep	Suriye
Hersek	Hersek	Bosna-Hersek
İlbasan	Elbasan	Arnavutluk
İnebahtı	Navpaktos	Yunanistan
İskenderiye	Eskendereyya	Mısır
İspalata	İspalato/Split/Spalato	Hırvatistan
İstandil	Tinos	Yunanistan
İzmir	İzmir	Türkiye

Tablo 2.1(devam) Defterde geçen yerler ve günümüz isimleri.

YER İSİMLERİ	GÜNÜMÜZDEKİ İSİMLERİ	GÜNÜMÜZDE BAĞLI OLDUĞU YER
Karadağ	Karadağ/Crna Gora	Karadağ
Karacadağ	Acar/Svejen	Bulgaristan
Karlı İli	Amphilochia	Yunanistan
Kefalonya	Kefalonia	Yunanistan
Kıbrıs	Kıbrıs	Kıbrıs
Kırka	Kırka	Bosna-Hersek
Kili	Kiliya	Ukrayna
Konrapa	Konrapa	Düzce/Türkiye
Korfu	Korfu	Yunanistan
Kudüs	Kudüs	Filistin
Makarska	Makarska	Hırvatistan
Messina	Messina	İtalya
Mihalce	Mihaliç	Bursa/Türkiye
Mısır	Mısır	Mısır
Mora	Mora/Peloponez	Yunanistan
Mudanya	Mudanya	Bursa/Türkiye
Nakşa	Naksos	Yunanistan
Noma	-	-
Niş	Nis	Sırbistan
Ohri	Ohri	Makedonya
Reşid	Reşid	Mısır
Rodosçuk	Tekirdağ	Türkiye
Rumeli		Bulgaristan, güney Sırbistan, Makedonya, Bosna-Hersek, Karadağ, Arnavutluk ve Teselya bölgelerini içermektedir
Sakız	Sakız/Hios	Yunanistan

Tablo 2.1(devam) Defterde geçen yerler ve günümüz isimleri.

YER İSİMLERİ	GÜNÜMÜZ İSİMLERİ	GÜNÜMÜZDE BAĞLI OLDUĞU YER
Saray	Edirne/Tekfurdağı	Türkiye
Saruhan	Manisa	Türkiye
Selanik	Selanik	Yunanistan
Silistre		Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Moldova, Ukrayna
Sofya	Sofya	Bulgaristan
Şam	Şam	Suriye
Talanti	Tolanto	Rumeli
Tire	Tire	Türkiye/İzmir
Trablusşam	Trablusşam	Lübnan
Ülgün	Ulqin	Karadağ
Ürgüp	Prokuplje/Ürgüp	Sırbistan
Yanya	İoannina	Yunanistan
Yenişehir	Larisa	Yunanistan
Zadre/Zadar	Zadar/Zara	Hırvatistan
Zaklise	Zanta/Zakesya/Zakilda	Yunanistan

Defterde geçen yer isimleri bir tablo şekline getirilerek defterde geçen isimleri ve günümüz isimleri ile beraber verilmiştir. Bu yerlerin isimlerinin defterde sıklıkla geçmesi, Osmanlı Devleti döneminde önemli ticaret noktaları olması varış ve geçiş güzergahında bulunmaları sebebiyle önem arz etmektedir. Kimileri tüccarların gemilerinin yüklerini yükledikleri veya tahmil ettikleri liman şehirleri, veya transit yerleri, Pazar bölgeleri olmuştur. Kimileri ise korsan eşkıyalarının konuşlanması sebebi ile ticaret veya seyahat kabilelerinin sakıncalı bölgeleridir.

Dubrovnik'in Osmanlı himayesine geçmesi ile Osmanlı devletine haraç ödeyeceği ve buna karşın Dubrovnik'e ait bölgelerin, tüccarların ve ticaretlerinin güvenliği teminat altına alınmıştır. Genel olarak gümrük vergisinin de %2 olarak

alındığı, konu hakkında zaman zaman anlaşmazlığa düşüldüğünde kendinden önceki hükümdarların belirlediği üzere alınacağını bildirildiği hükümlerde görülmüştür. Dubrovnik'te ticaret yapmak isteyen, Osmanlı ile düşman devletler de vergilerini ödedikleri takdirde güvenle ticaretlerini yapabilmışlardır.

Fatih Sultan Mehmed döneminde ilk kapitülasyonların verilmesi ile Osmanlı Devleti sınırların rahatça ticaret yapan en eski devletlerdendir. Osmanlı Devleti Balkanların ticari düzeninin kendi çıkarlarına göre şekillendirene kadar Venedik Körfezi, Venedik Cumhuriyeti'nin kontrolü altında idi. Dubrovnik'i ileri karakol görevinde kullanarak Venedik'in hareket alanını kısıtlamayı amaçlamış ve amacına da ulaşmıştır (Köse, 2013: 42).

Venedik ile olan anlaşmalar neticesinde Venedik'e ticari imtiyazlar verilmiş, diğer devletler de Venedik bayrağı altında Osmanlı'ya ait bölgelerde ticaretini yapabilmışlardır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde Fransa'ya ve ardından İngiltere'ye kapitülasyon verilmiştir. Bu durumdan memnun olmayan Venedik ise Özellikle İngiltere'ye karşı Fransa ile ittifak kurarak İngiltere-Osmanlı yakınlığını engellemek istemiştir. Akdeniz'de 16. yüzyıl ve 17. yüzyılda görülen korsan eşkıyalığı ve bazı korsanların Venedik ile yakınlığı Osmanlı-Venedik arasında sorunlara sebep olmuştur (Bostan, 2019: 32). Hakimiyet alanlarını genişletmek ve bölgedeki ticareti kontrol altına almak isteyen devletler zaman zaman savaşlar ile de karşı karşıya gelmiştir. Ticaretin sekteye uğradığı savaş dönemlerinde iâşe kıtlığı yaşanması durumunda donanmalar ticari gemilere el koymuş, devletin ve ordunun iâşe ihtiyacını bu yönle karşılamaya çalışmıştır. Barış dönemlerinde kendi çıkarları doğrultusunda anlaşmalar yapmış, vergiler ve güzergahlar belirlenmiş, çıkan sorunlara ve korsanlara karşı da birlikte hareket edilmiştir.

İncelenmiş olan defterde deniz ticareti ile ilgili hükümlere daha sıklıkla rastlanmaktadır. Ticaret esnasında çeşitli aksilikler ve kazalar görülmüştür. Seyir sırasında kaza ve olaylardan daha az etkilenmek için bölgeyi bilen kaptanlar ile yola çıkılmıştır. Venedik'ten veya Marsilya'dan İstanbul'a gelen bir geminin mütemadiyen otuz gün sürmesi düşünülen yolculuğu hava şartları, rüzgar muhalefeti, gece uğrakları, teknik durakları ve korsan veya düşman saldırıları gibi sebepler ile doksan güne kadar çıkması mümkün olmuştur (Mantran, 1988: 486)

“Bosna beylerbeyisine hüküm ki balyos arzuhal salınıp Venedik tacirleri Bosna vilayetinde vâki... ve Mısır... iskelelerine tuz ile ve sâir metâ’ ile varıp sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayunum mücebince ticaret edip iki cânibin gümrük mahsulüne... hâsıl olurken Dubrovnik bazarganları mücerred... kendileri... hâsıl olmak için zikir olunan iskelelere Dubrovniklinin tuzlarından gayrı tuz gelip satılmamış deyu bir târikle emir almağla Venedik bazargânlarına tuz getirtmeyip ve sıralarına mâni oldukları ecilden Venedik bazargânlarına... ve mîrî gümrük dahi ... olub minbâ’ d sulh ve salâh ve ahidnâme mücebince Venedik bazargânlarına kimesne mani olmayıb tuzlarına ve bey’ ve şîrâ’larına kimesne dahl eylemeyib tuz ve sair metala zikir olunan iskelelere vardıklarında kanun-ı kadim ve ahidname mücebince gümrük almak için mukaddema Venediklilere mâliye tarafından verilen emr ü şerifim mucebince ahd olunub eğer yine Venediklilere verilen emr ü şerifime ve ahitnameye mugayir Dubrovnikliler ve gayrılar vech-i meşruh üzere Venedik bazargânlarına mâni olmak için emir ibrâz ederler ise ellerinden alıp asitane-i saâdetlerime irsal olunub Venedik bazarganları siyânet ve himâyet olunmaları babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; belzat bu hususa mukayyed olub Venedik bazargânları sulh ve salâhı ve ahidname mücebince kadimden zikir olunan iskelelere sair metâ’ la tuz getirip fûruht edegelmışler ise ve ellerinde emirleri varsa minbâ’ d Dubrovniklileri mücerred “elimizde emrimiz vardır” deyu dahl ve nizâ’ ettirmeyip Venedik bazarganları tuzlarını getirip, ellerinde olan emirleri mücebince gümrükleri bi’t-tamam eda eylediklerinden sonra fûruht ettirip, ahidnâme ve ilerinde olan evamir-i şerifeye mugayir zikir olunan iskelelerde tuz satmasın deyu nizâ’ ettirmeyip, yanında olan sulh ve salâh muktezâsınca mezburları her vechle siyânet ve himayet eylesin Dubrovnikliler bir târikle Venediklinin ellerinde olan evamir-i şerifeye mugayir emir ibrâz ederler ise ellerinden alıp derdest edip bu husus eylesin üzere yazıp dergâh-ı muallama arz edesiniz.”

(BOA, A.DVN.DVE.d 013/1)

Yukarıda hükümde de görüldüğü üzere ticaret esnasında çeşitli anlaşmazlıklar, sorunlar vuku bulmuştur. Bu sorunlar kimi zaman tüccarlar arasında

kimi zaman reayadan bir kimse ile tüccar arasında kimi zaman ise memurlar ile tüccarlar arasında olmuştur.

2.2.Ahkam Defterine Göre Vergiler ve Toplanması Hususu

Osmanlı devleti kuruluşundan itibaren İslami bir yapıda olup kanun ve nizamını da buna göre şekillendirmiş. Şer’i kanunlar ve şer’i ve bu kanunlar mukabilinde alınan vergiler vardır. Bunun yanında Türk töresinin getirmiş olduğu örfi hukuk ve örfi vergiler mevcuttur. Müslüman ve Gayrimüslim halktan alınan vergilerin farklılıklarının yanı sıra halktan olağan üstü hallerde alınan çeşitli vergiler de olmuştur. Ele alınan defter Venedik ve Dubrovnik gibi çağının iki büyük ticaret merkezi olduğundan dolayı özellikle gümrükler ve gümrük vergileri hakkında davalar da sıklıkla işlenmiş konulardır. Bazı gümrük eminlerinin gümrükleri fazla aldığı veya bazı tüccarların gümrüklerini vermedikleri için davalık olup kadı huzuruna çıktıkları ahkam kayıtlarıyla ortadadır.

Gümrük, devletler arası ticaretlerde malların sınır geçişlerinde kontrollerden geçtiği yerdir. Malların geçişi esnasında belirlenen oranda alınan vergilere ise gümrük resmi denilmiştir. Osmanlı Devletinde malın girişinde ve çıkışından ayrı vergi alınmıştır. Malın girişinde alınan vergiye “âmediye”, çıkışında alınana “reftiye” ve transit gümrüğe ise “mürûniye” denilmiştir. Gümrük vergileri belirlenirken malın gümrüğe girdiği andaki değerine göre kıymet esası dikkate alınarak verginin miktarı belirlenmiştir. Ancak bu durumda gümrük eminleri ile tüccarlar arasında malın gerçek değerinin tespiti sorun olmuş ve 18. yüzyılda bu durum değişmiştir. Osmanlı devletinde gümrükler genellikle iç ticarete uygulanan kara gümrükleri ve hem iç hem dış ticarete uygulanan deniz gümrükleri olarak ikiye ayrılmıştır. Sahil şehirlerine giden malların gümrük vergileri ise vardıkları yerde alınmıştır. Malın çıktığı yerde tüccarın malının cinsi ve adedi belirlenip bir ilmühaber kağıdı verilir, malın vardığı gümrükte gümrük borcunu öder ve bu ilmühabere işlenirdi. Geri döndüğünde ilk gümrüğe borcun ödendiği bildirilirdi. Bu şekilde bir uygulama kaçakçılığın önüne geçilmek istenilmiştir(Kütükoğlu, 1996: 263).

Osmanlı Devleti gümrük uygulamalarında mali amaçlar ile beraber siyasi amaçlar da gütmüşlerdir. Bu sebeple bazı devletlere ticari ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar verilmiştir. 19. yüzyıl öncesi dönemde alınan gümrük vergilerine

Ezmine-i Atika Gümrükleri denilmiştir. Gümrük vergileri alınırken şer’i esaslar dikkate alınarak belirlenmiş ve toplanmıştır. Buna göre yerli tüccarlardan kırkta bir, yabancı tüccarlardan onda bir oranında gümrük resmi talep edilmiştir (Keçe-Gül, 2023: 567). Bazı gümrüklerde gümrük resmi olarak farklı tarife uygulanmaya çalışılması üzerine edilen şikayetler neticesinde padişah “merhum babam Sultan... zamanında” veya “merhum ceddin dedem... zamanında verilen ahidname-i hümayun muktezâsınca” gümrüklerin alına gelmesini buyurmuştur. Aşağıdaki tabloda verilmiş olan padişahların vermiş oldukları hükümlere dayanarak yeni kararların alındığı görülmektedir.

Tablo 2.2. Defterde adı geçen Osmanlı padişahları.

Hüdavendigar (I. Murad)
Sultan Murad Han (II. Murad)
Sultan Mehmed Han
Sultan Süleyman Han
Sultan Selim Han
Sultan Ahmed Han

Gümrük resimlerinin miktarları, ne oranda alınacağı eyaletlerde ve sancaklarda farklılık göstermiştir. Bu farklılık Müslüman ve Gayrimüslim arasında da görülmüştür. 16. yüzyılda da genellikle harbîden %5, Gayrimüslimden %4 ve Müslümandan %3 gümrük resmi alınmıştır. Daha sonra kapıkullarının et masraflarının karşılanması için gümrük resmine %1 oranında zarar-ı kassabiyye adıyla zam yapılmıştır. Tüccar için ödediği gümrük resmi ne kadar düşük olursa malından elde edeceği kârı da o kadar fazla olacağından mallarını sapa yollardan geçirerek gümrük vermeden pazara götürme, satışa çıkarma yollarını aramışlardır. Buna engel olabilmek için de kaçak yollara devlet tarafından kolcular tayin edilmiştir. 1838 Balta Limanı Ticaret Anlaşmasına değin ahidler dört yılda bir yenilenmiş, 1838 sonrası ise yedi yılda bir yenilenmesine karar verilmiştir(Kütükoğlu, 1993: 164).

Daha çok ticaret ve yağma faaliyetleri konusunda hükümler bulunan hicri 1028 tarihli Dubrovnik Ahkam Defterinde de doğal olarak bu konularda verilen vergiler daha çok geçmektedir. Muhassıl-ı emval denilen, Osmanlı

İmparatorluğunda vergi tarhında ve tahsilinde görevli memurlar tarafından vergiler toplanmıştır. Defterde geçen çeşitli vergiler şu şekildedir:

Tablo 2.3. Defterde geçen vergiler (Becermen, t.y.: 27-74).

VERGİ ADI	İŞLEVLERİ
Kassap akçesi	Sahib olunan hayvanlar üzerinden alınan bir vergidir.
Reft akçesi	Gümrük gidiş akçesi olarak verilir.
Avârız-ı divaniyye	tazimata kadar alınan, başlarda yol, köprü yapımı gibi bedensel yükümlülük getiren bedelsiz bir vergi türü olup sonradan paraya çevrilmiştir.
Resm-i ispenç	Müslüman olmayan, ergenlik çağına girmiş erkeklerden alınan vergi olup, Müslüman kişilerden alınan çift resminin karşılığıdır.
Harac	Fethedilen topraklarda Gayrimüslimlere bırakılan topraklardan alınan devlet hissesidir.
Tekâlif-i örfiye	Devletim sürekli veya olağanüstü ihtiyaçlarının karşılanması için hükümdarın emriyle işlerlik kazanan ve toplanan vergidir.
Bâc-ı Bazar	Osmanlı Devletinde şehir, kasaba, pazar gibi yerlere getirilen metâ' ve esbâbdan alınan vergidir.

Osmanlı Devleti fethettiği topraklarda düzenini kurmak, kurduğu düzenin işleyişini ve devamlılığını sağlamak, huzur ve düzen ortamını korumak ve yeni topraklarda merkezi otoriteyi kurmak ve korumak amacı ile merkezden memurlar tayin etmiştir. Yeni topraklara görevlendirilip gönderilen her bir memurun görevi,

sorumlu olduğu yerler ve kişiler, bu memurların görev süreleri çeşitlilik göstermiştir. Müslüman olan ve Gayrimüslim halkın hakları gözetilmiş, çıkan sorunlar karşısında farklı mahkemeler ve hakimler görevlendirilmiştir. İncelenmiş olan ahkâm defteri örneğinde de görülmüş olduğu üzere her türlü konunun üzerinde titizlikle durulmuş olup kimsenin mağdur olmaması için çaba gösterilmiştir. Defterde okunmuş olan hükümlerde 17 tanesi görevlendirme üzerinedir. Ancak 48 tanesi de bu görevlilerin rüşvet ve yolsuzluğu üzerinedir. Belli vergi miktarından fazla oranda vergi talebinde bulunma veya normalde ücret alınmayan bir durumdan ücret talep etmeleri, tüccarların mallarına el koymaları veya getirdikleri malların o limanda veya bölgede satışına izin vermemeleri gibi durumlar yaşanmıştır. Bu kanuna aykırı durumlar balyos tarafından İstanbul'a bildirilmiş ve duruma müdahale edilmiştir.

Aşağıda bir örnekte Kili'de meydana gelen aykırı durumun balyos tarafından bildirilmesi üzerine çıkan hüküm örneğın görülmektedir. Kanuna aykırı hareket eden bir takım zabıtların ve emınların davalarının İstanbul'a havale edilmesi bildirilmiştir.

“Kili beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından dârende ... nâm tacir bundan akdem ticaret târikiyle Kili ve sâir ol câniblerde olan iskelelere varıp ahidname-i hümayunum mücebince ticaret edip hala mezbur tacir asitane-i saadetlerime gelmek ... eyledikde Kili'de olan bazı zâbitler ve emınler ve dahi bazı kimesneler ahz ve celb için hilâfa vâki nesnelere ... edip salıvermeyip taaddî eylediklerini bildirip ellerinde olan ahidname-i hümayunum muktezasınca beş bin akçeden dava edenleri veyahut ... dahl eyleyen kimesneleri asitane-i saadetlerime havale edip mezburu her vechle siyanet ve himayet eylemek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyed olub ve mezbur Venedikli ile olan sulh ve salah ve ahidname-i hümayunum mücebince siyânet ve himayet edip ve asitane-i saâdetime gelmek ve... bir ferde dahl ve taarruz ettirmeyip onun gibi ahz ve celbi ile dahl ederlerse men' ve def' edip ahidname-i hümayunuma muhalif beş bin akçeden ziyade akçe taleb edenleri... ..eden kimesneleri asitane-i saadetlerime havale eyleyesiniz ki gelip divan-ı hümayunumda ahvalleri

şer'le görülüp bir ferde zulüm olmak ihtimali olmaya... ve ahidname-i hümayunuma muhalif Venedik tacirlerine zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i hümayunum yokdur. Ona göre her biriniz mukayyed olub mezburu siyânet ve himayet edip ahidname-i hümayunuma ve emr-ü şerifime muhalif ...vech-i meşruh üzere zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz.”

(BOA. DVN.DVE.d 13/01)

Ahkam defterde hükümlerin muhatabı olan “kadı” hukuki uyuşmazlıkları ve davaları karara bağlayan merci olmuştur. Defterde de hükümlerin muhatabı mütemadiyen kadılardır. Kadı, İlmiye sınıfından olup fetva, kaza ve öğretim işleri ile de uğraşmış, yüksek medreselerden mezun olmuş, üstün ahlak ve ilme sahip kişilerdir(Ekinci, 2005:418). Kadılar tayin oldukları yerlerde, insanlar arasındaki uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmasının yanı sıra gündelik hayatın ve toplumsal yaşamın düzeninde de belirleyici olmuştur. Önemli eğitimlerden geçmiş, mali ve mülki konularda da sorumlu görevlilerdir. Osmanlı Devleti de bir yeri fethettikten sonra hemen bir kadı tayin etmiştir. Hem özel hukuka hem de ceza hukukuna dair davalar kadıların yetki alanları olmuştur. Asayiş işlerinin takibi için kadıların yanlarına da bir subaşı tayin olunmuştur (Uluçay, Alp, 2020: 332-334). Ahkam defterinde de gerek görevlendirmeler gerek yolsuzluk ile ilgili çıkan hükümlerde bir çok görevli geçmektedir. Daha iyi anlaşılabilmesi üzere defterde geçen görevlilerin görevleri yetki alanları aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 2.4. Ahkâm defterinde bahsi geçen Osmanlı Devleti tarafından görevlendirilen memurlar ve görevleri.

MEMUR	GÖREVİ
Beylerbeyi - Mîrimiran	Osmanlı taşra teşkilatının en büyük idari birimi olan eylaetin idarî ve askerî âmiri.
Gümrük emini	Gümrük işlerine ve gümrük heseabına bakan yönetici.
Hurras	Muhafızlar, nöbetçiler

Tablo 2.4. (devam) Ahkâm defterinde bahsi geçen Osmanlı Devleti tarafından görevlendirilen memurlar ve görevleri.

MEMUR	GÖREVİ
Kadı	Davaları ve hukukî uyuşmazlıkları karara bağlayan, devlet tarafından tâyin edilen görevli.
Kaptan Paşa	
Kassâm	Vefat eden kişilerin terekelerini taksim eden şer'î memur.
Kocabaşı	Gayrimüslim cemaatlerin ileri gelenlerine verilen ad.
Muhassıl-ı emval	Devlete ait vergileri toplayan görevli.
Sancakbeyi - Mutasarrıf	Osmanlı taşra teşkilâtında sancağın mülkî âmiri.
Ummal	Âminin çoğulu. İdare âmirleri, valiler
Ümenâ	Emin, güvenilir kimseler. Emniyet sahipleri.
Yasakçı - Kavas	İç güvenlik ve asayiş sağlayan, daha çok elçiliklerde görev alan silahlı muhafız.
Yayabaş	Yeniçeri ocağında yeniçeri ortalarının komutanlarına yayabaşı denilmiş olan en kıdemlilerine “başyayabaşı” denilmiştir.

Aşağıdaki hüküm örneğinde görüldüğü üzere metâ'larını Venedik'e göndermek için gemiye yüklemiş ve gümrük vergisini vermiş olan Venedik bazargânının Gelibolu ve Boğaz Hisar'dan (Çanakkale) sorunsuz geçmesi konusunda görevlilere ve yol üzerinde bulunan yerlerin yöneticilerine yazılmıştır.

“Gelibolu ve Boğaz Hisar kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup hâlâ bazı Venedik bazarganları metâ'larını Venedik'e göndermek için Limnos gemisine tahmil edip olageldiği üzere

gümrüklerini mahruse-i İstanbul'a gümrük eminine edâ edip, taht kazanıza vardıklarında olageldiği üzere ol cânibde dahi Adetlerini verdikten sonra ziyade talep olunmayıp rencide olunmamak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venedik bazarganlarının zikir olunan Limnos gemisi taht kazanıza vardıkda olageldiği üzere sâir Venedik barçalarının âdetlerini verdikten sonra gümrük eminlerine verdiği temessüke muhalif kimesneye rencide ettirmeyesiniz.”

(BOA, A.DVN.DVE.d 013/1)

2.3.Ahkam Defterine Göre Yağma ve Korsanlık Faaliyetleri

Ahkam defterinde incelenmiş olan çoğunluğu korsanlar ve eşkıyaların çıkarmış olduğu huzursuzluk üzerinedir. Okunan 485 hükmün 140 tanesi eşkıyalık ve yağma üzerine iken 46 tanesi denizlerde korsanlık faaliyeti üzerinedir. Defterin kapsadığı coğrafyada ticari hayatı ve seyahat eden veya yerleşik insan hayatını önemli ölçüde etkilediği görülmektedir.

Osmanlı korsanları, Venedik korsanları, İngiltereli korsanlar, İspanyol korsanları ve Uskokların korsanlık faaliyetleri sık görülenler arasındadır. “Levendan korsan eşkıyasının” yapmış olduğu saldırı ve yağmaları sonucu esir edilen gemi içindeki adamlar ve el konulan metâ’ ve esbâblar hakkında şikâyetler sıklıkla olmuş, bu tür davalar ilgili makamlara havale edilerek gereğinin yapılması arz edilmiştir.

Yerleşik hayatın getirisi olan tarım arazilerinin verimi, hayvanlarının otlaklarının geniş olması ve dolayısıyla tarım ürünlerinin ile hayvan ticareti de bu durumdan etkilenmektedir. Akdeniz ve Ege çevresine bakıldığında da çağlar boyunca hareketli bir geçmişe sahip olmaları bu durumla rahatlıkla açıklanabilir. Fenike, İyon, Akha Yunan, Girid, Kıbrıs, Kartaca, Miken gibi medeniyetlerinde buralarda kurulmuştur. Akdeniz dünyanın en hareketli yerleşim yeri olmuş, en fazla devlet burada kurulmuştur(Bostan, 1989: 331).

Ege denizi ve Akdeniz kıyılarının bulunduğu konumun coğrafyası göz önüne alındığında girintili çıkıntılı yapısı ve zaman zaman meydana gelen fırtınaları sebebi ile ticaret gemilerine, tüccarlara ve kervanlara yapılan yağmaları kolaylaştırmıştır. Denizin genel olarak durgun olan suyu ise ağır yük sahibi gemiler

için güç bir durum olmuştur(Durak, 2016: 113). Bölgenin politik ekonomik ve stratejik durumu ve önemi göz önüne alındığında korsanlık ve yağmacılık faaliyetleri için çekici bir mevki haline geldiği görülmüştür.

Coğrafi yapının yanı sıra korsanların ve eşkıyaların bu bölgelerde faaliyet göstermelerinin önemli bir nedeni de iktisadi ve askeridir. Bölgede Venedik'in İtalya'da hiç üssü bulunmamaktadır. Bazı adalar uzak bazı adalar uzak ve bazı kıyılar ise küçük üsse sahip olduklarından dolayı korunak bulmak zordur ve kadirgalar da devriye gezmemektedir. Durum böyle olunca da bölge seri, küçük fusta gibi korsan gemilerinin gözdesi olmuştur. Hızlı korsanlara yetişmek zor olduğundan bunları yakalamak isteyen filoların pusu kurması gerekmiştir. kendi büyük ve kalabalık kadirgaları ile küçük ve hızlı korsan gemilerini yakalamak için önce görmesi, sonra yelkenleri açana kadar küreklere asılması ve gözden kaçırmaması lazımdır. Yelkenleri açıp rüzgarı alan büyük gemilerin bu aşamadan sonra işledi kolay olmuştur(Gürkan, 2018: 256).

Bu korsan tayfalarının içinde Uskok korsanlar ayrı bir yer tutmuş olup, bu çalışmanın konusu olan defterde de Uskokların yapmış oldu korsanlık ve yağma faaliyetleri şikâyet konusu olmuştur. Ahkam defterinde okunmuş olan hükümlerden 3 adeti Uskok korsanları hakkında olmuştur.

Kelime anlamı olarak Uskok, kaçkın sığınmacı anlamına gelmektedir. Osmanlı fetihleri sonucu topraklarını terk etmek veya kaçmak zorunda kalan Hristiyan halkının oluşturduğu bir topluluk olup, Hırvatistan topraklarında yer alan Senj şehrine yerleşmişlerdir. Genellikle Hırvatistan'a destek vererek Habsburg-Osmanlı mücadelelerinde savunma gücü oluşturmuşlardır. Senj şehrinin bulunduğu bölgenin tehlikeli kıyı kesimleri ve sert rüzgârları ve kayalık bir bölge olması dolayısıyla gemilerin Senj kıyılarına yanaşamaması ve Senj şehir halkının geçimlerini sağlayacak akınlar yapmak durumunda kalmışlardır(Erdoğan, 2019: 47).

Zamanla Venedik kadirgalarından kaçmış kürekçiler ve Dalmaçya sahillerindeki Venedik topraklarından sürgün edilenler de hayatta kalabilmek için Uskoklara katılmak mecburiyetinde kalmışlardır. 6-16 kürekli kayıklar kullanmış ve sayıları 1000'i geçmemiş olan Uskoklar, güçlerini Dalmaçya'nın kayalık ve dar

kıyılarına hızlıca kaçıp saklanabilmelerinden almışlardır. Dubrovnik ve pek çok Dalmaçya kıyısı Uskoklardan mustarip olmuşlardır. (Maurice, 1963: 222) İlk dönemlerde Osmanlı ve Müslüman gemilerine, limanlarına, yerleşim yerlerine sataşan Uskoklar, daha sonra Hristiyanlara da benzer şekilde muamele etmişlerdir.

Uskoklar önce Venedik himayesinde, Venedik limanlarında ticaret yapsalar da zaman zaman korsanlık ve eşkıyalık faaliyetlerinde bulunmalarıyla Venedik'in Osmanlı ile kurmak istediği iyi ilişkileri riske sokmuştur. Venedik'in Uskoklara yönelik baskılarının artması ve 1606 Habsburg Osmanlı savaşı sonrası Habsburg, Osmanlı ve Venedik barış dönemine girmişlerdir. Böylece Uskoklar Habsburglara da yük olmaya başlamıştır. (Bracewell, 2019: 8) 16. yüzyılın sonlarında artık Uskoklara karşı mücadeleye girilmiş, şehirleri kuşatılarak liderleri öldürülmüş, 18. yüzyıla gelindiğinde artık Uskoklar kontrol altına alınmıştır. (Bracewell, 2019: xxi)

Korsanlık ve eşkıyalık faaliyetlerine zorunlu kalındığı durumlar da mevcuttur. Ege ve Akdeniz bölgesinin tektonik hareketler sonucu çökmesi ile oluşması, kıyıların falezlerinin yoğun olmasına sebep olmuştur. Dağların denize olan konumu ve kıyıların girintili çıkıntılı olması limanların ve ticaretin olmasına engelken toprakların verimsiz ve az oluşu da bölgedeki fakir halkı korsanlığa ve eşkıyalığa iten sebeplerden olmuştur (Gürkan, 2018: 264).

Bu başıbozuk korsanların yanı sıra devletlerin kendi gözetimde, kendi bünyelerinde olan korsanları da vardır. Başıbozuk korsanlara ve diğer devletlere tâbi olan korsanlara karşı oluşturulmuş olup, devlete ait limanları ve ticaret gemileri muhafaza etmek başlıca görevleri olmuştur. Savaş zamanlarında devletin çağrısı ile donanmaya geçici veya sürekli olarak dâhil olmuşlardır. Denizlerde meydana gelen çarpışmalar da gemi, mühimmat ve insan gücü kaybına sebep olmuştur. Çarpışmalarda denizciler ya köle olarak esir tutulmuş ya da geminin tahrip edilmesi sonucu boğularak can vermişlerdir. Bu durumlar gözden geçirildiğinde korsanlık faaliyetleri kıyıya yakın yerleri veya tüccar gemilerini yağmalamak daha güvenli gelmiştir. Ticaret gemilerin genellikle zayıf silahlı olması sebebi ile çarpışmalar da fazla görülmemiş, gemilere ve içindekilere ya el konulmuş ya da fidye karşılığı bırakılmıştır. (Brummett, 2009: 144-145).

Sefere çıkmak isteyen bir Osmanlı reisi kanuna aykırı duruma düşmemek için kendini denetime açmak ve gerekli prosedürlere uymak zorunda olmuştur. Bu denetçilerden de ilki doğal olarak devlet olmuştur. Korsanlık faaliyetlerinin sonuçlarından devlet sorumlu olacağından, denetim hakkı olağandır. Korsanlık yapmak isteyen kişi evvelce deneyimli reisler tarafından sınava tâbi tutulmuştur. Sınavı geçenler limanın hakimi huzurunda, dualar ile devlet töreniyle reis statüsü almışlardır. Sefere çıkmadan önce de Divanın ve devlet filosunun başı olan kaptanın huzuruna çıkarak onayını ve kaptanlık beratını almışlardır. Dostane ilişkiler içinde olunan devletlerin limanlarına ve gemilerine fenalık yapılmaması emredilmiş, kurallara uymayanlar bir şekilde cezalandırılmış ya da menedilmiştir. Belgede geminin türü, top sayısı, kaptan adı ve bilgileri yer almış ve belgeyi taşıyan reislere her türlü kolaylık sağlanmıştır. Beratları olmadan açılan gemiler ise kendilerini başlarına gelebilecek her türlü muameleye karşı hazırlamaları gerekmiştir(Gürkan, 2018: 427). Korsan gemileri ticari faaliyetlerinin yanı sıra gemilere koruma sağlama, yolcu taşıma amacı ile de seyretmişlerdir. İhtiyaç dahilinde çağrı aldıklarında donanmaya katılma gibi durumlarda da bulunmuşlardır.

Gerek Müslüman gerekse Hristiyan başıbozuk korsanlar güvenli ticaret güzergâhlarının, adalarının ve limanlarının güvenliğini tehlikeye atmışlardır. Venedik ve Osmanlı devleti başta olmak üzere bölgenin önemli devletleri konu hakkında önlemler almaya, zarara uğrayan bir tüccar veya gemi varsa zararının büyük ölçüde karşılanmasına çalışmıştır. Venedik'in Akdeniz'de ticarete önemli zararlar veren korsanlar Venedik'in bu bölgelerde olan taşımacılığına engel teşkil etmişlerdir. Aynı dertten mustarip Osmanlı Devleti de soruna çözüm olarak beraber hareket etmeyi aynı sebepler ile uygun bulmuşlardır.

Bölgenin önemli devletlerinden olan Osmanlı ve Venedik ticaret güzergahlarını, ticari gemileri, malları ve gemi içindeki neferleri korumak, sahillerdeki yerleşim yerlerinin ve limanların yağmalanmasını önlemek için korsanları engelleme çabasına girmişlerdir. Bu amaç doğrultusunda Ege Denizi'nde bir Osmanlı filosu dolaşmıştır (Brummett, 2009, 144).

Karadaki sancak beylerine eşit rütbede olan derya beyleri ve Osmanlı bahriyesindeki en büyük âmir ve donanma başkomutanı olan Kaptan-ı deryalar

konular hakkında görevlendirilmiştir. Kadılar ile beraber mevcut sorunun çözülmesi ve mağdurun mağduriyetinin giderilmesinde ihtimam gösterilmiştir. Osmanlı sularında ve topraklarında Venedik'in elde ettiği ve Osmanlı'nın Avrupa ülkelerinden edinmiş olduğu karşılıklı ticari imtiyazlar her ülke için hayati önem taşıyordu. Bu ticaretin sekteye uğraması Osmanlı için önemli bir gelir kaynağının sekteye uğraması demektir. Bu nedenle tüccarın ve ticaretin güvenli şekilde sağlanması büyük önem taşımıştır. Osmanlı ve Venedik hem kendilerinin hem de birbirlerinin ticaretini, kıyılarını ve tüccarlarını, korsanlara karşı korumak üzere anlaşmışlardır. Ülgünlüler, Uskoklar, Venedikliler, İngiliz ve İspanyollarda Adriyatik'te korsanlık faaliyetlerinde bulunmuşlardır. (Öztürk, t.y. : 2-4).

Ticaretin, savaş ve barışların yoğun yaşandığı sıcak denizlerin korsanlık faaliyetleri sebebi ile güvenlik sorunu yaşamaları ve devletlerin aldığı vergiler nedeni ile bölgede ticaret yapmanın maliyetli hale gelmesi yeni ticaret yolları ve sahaları aramaya teşvik etmiştir. Coğrafi keşiflerin başlamasına da böylece yol açılmıştır.

Ahkâm defterinde de bilhassa tüccarın, ticari malların ve ticaret yollarının emniyetinin sağlanması vurgulanmış korsanlardan ve eşkıyalardan korunması ve tedbir alınması istenmiş, konu hakkında yazılan emirlere ve verilen hükümlere sıklıkla rastlanır. Korsanlık ve yağma faaliyetleri sonucu zararın karşılanması ve sorumluların haklarından gelinmesi hususunda incelenmiş olan ahkâm defterindeki örnekleri şu şekildedir:

“Nakşa kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik barçalarından... demekle maruf bir kıta Venedik barçası mukaddema metâ' ile Mısır İskenderiye'sinden Venedik'e gider iken cezire-i Değirmenlik'e varıp limanda yatarken İspanya'ya tâbi iki kıta korsan kalyonu üzerine gelip zikir olunan barçayı ahz ve rencide olan metâ' ve esbâbı gâret eylediklerinden sonra barçayı limanda bırakıp gitmişler iken sulh ve salâha muhalif Değirmenlik emini ve dahi bazı kimesneler mezkur barçanın içinde kalan alet ve esbâbı ve topları ve kaliçe ve sâir her ne var ise alıp hâlâ taleb olundukda vermeyip... ve muhalefet eylediklerini bildirip barça ve alınan alet ve esbâb ve toplar her ne ise onda olan konsoloslarına alıverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum

ki; Venediklinin zikir olunan barçası ve limanda olan alet ve esbâb ve toplar ve kaliçe ve bil'cümle her ne almışlar ise sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince bîkusur konsoloslarına aliverip bir ferde... ve bahane ettirmeyesiniz. Onun gibi... ve muhalefet edenleri isim ve resimleriyle yazıp arz eylesiniz. Ama bu bahane ile kendi hallerinde olanları mezkur barçadan almışsınız deyu hilaf-ı şer'i şerifi rencide olunmak ihtimali olmaya.”

(BOA, A.DVN.DVE.d 013/1)

Ticaret amacı ile yola çıkan çuka ve kumaş yüklü iki kıta Venedik gemisinin korsanlar tarafından Eğriboz'a yakın yerde korsan kalyonları tarafından yağmaya uğramaları ve konu hakkında gereğinin yapılarak mağduriyetlerinin giderilmesi hususunda bir şikayete karşılık, verilen ahidnâme örneği ise aşağıdaki gibidir.

“Halep beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup sâbikan Venedik barçalarından... ve... demekle mâruf iki kıta barçaları çuka ve kumaş ve sâir metâ'la... Venedik'den İstanbul'a gelirken Eğriboz'a karîb yerde iken iki kıta harami korsan kalyonları rast gelip zikir olunan barçalarımızı basıp ve bazargânlarımızı gâret eyledikleri çuka ve kumaşlarını İspanya vilayetine tâbi Messina'ya gönderip ve on iki nefer Venediklileri ve dört nefer Müselmanları katledip hâlâ Messina'dan Halep iskelesine bir gemi gelip mukaddemâ zikir olunan barçalarımızdan alınan çukalardan olup pastav çuka ki denkleri üzerinde Venedik bazarganlarının nişanları ve damgalarıyla Messina'da mütemekkin olan... nâm tacir zikir olunan iskeleye götürdüğünde Halep'de olan Venedik konsolosu haber aldıkda bu çukaları harami korsan eşkıyası Venedik bazarganlarından gâret edip alınan barçalarımızdan çıkan çukalardandır deyu ahidnâme ve nişan-ı hümayun mücebince mezburdan taleb eyledikde çukaları İspanya kralının reayasından alıp Messina'da sâkin olan... ..nâm kimesne kendi akçesiyle alıp bâden bey' ettirmek için bana emanet târikiyle teslim eyledi, korsan aldığı çukalardan ettiğini bilmezim deyu vermeyip ahidnâme ve nişan-ı hümayuna muhalif nizâ' edip... zikir olunan Venedik çukaları Messina'da işlenmeyip harami korsan eşkıyası Venedik barçalarından sâbikan... mezburda ahz ve gâret ettikleri

Venediklinin ukaları olduğu ecilden Venedik bazarganlarının telakki etmeleri ve nişanlarıyla bulunmağla nişan-ı hümâyun ve ahidnâme mûcebince zikir olunan uka pastavları alınıp hak üzere... gönderilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vechle mukayyed olup fil'vâki zikir olunan çukalar mukaddema Venediklinin vech-i meşruh üzere gâret olunan gemilerinden alınıp Venediklinin nişanları ile olduğu vâki ise şer'i şerife ve ellerinde bulunan ahidnâme ve nişan-ı hümâyun mûcebince ukalarını Haleb'de olan konsolosa alıveresiniz ki... gönderip inat ve muhalefet ettirmeyesiniz. Bu hususda tamamen hak üzere olup hilaf-ı şer'i şerifde zulüm ve taaddî olunmaktan ziyade... edesiniz. şer'i şerif ve nişan-ı hümâyun ve emrimize dahi muhalif bir târikle emir ibraz ederler ise muktezâ-i şer'i şerife ve nişan-ı hümâyun ile ahd olunup Venedikliye zulüm olunmaktan ihraz oluna.”

(BOA, A.DVN.DVE.d 013/1)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. VENEDİK VE DUBROVNIK'E MÜTEALLİK AHKAM DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU

3.1. Hükümler

Venedik ve Dubrovnik'e Müteallik Ahkâm Kaydıdır

1. Hüküm

Yevm'el isneyn

Fi 19 şehri Rebî-ül ahire selase-i asara ve elf

Nişan-ı hümayun oldur ki bundan akdem Doubroundyk kaleleri ve knezleri merhumun ^(صلى الله عليه وسلم) zamanlarında sadâkat ve ^{استعانة} ile itaat ve inayet gösterdikleri ecilden ellerine ahidname-i hümayun verilip bâden merhum babam Sultan Mehmed Han zamanında dahi elçileri gelip ahidnâmeleri tehdid olunmakla rica eylediklerinde kadimden eda edegeldikleri on iki bin beş yüz iki florilerin ^و alamet-i kadime üzere Asitane-i saadetlerime göndereler. Zikir olunana on iki bin beş yüz iki floriden ziyade haraç talep olunmaya ve mezburların vilayet ve memleketlerine ve hisarlarına ve kendilerine nice sancaklardan ve Subaşılardan ve erbâb-ı tımardan ve bilcümle südde-i saadetlerimde olan kimesnelerden bu cânibde olacak zarar ve ziyan ^و ve bundan evvel kaleleri ve vilayetleri bu vechle emr-ü aman ^و rencide olagelmışler ise geri ol'vechle emr-ü aman içinde olalar ve bunların cevabibinde olan eyaletlerden ^و olsun kurudan ve yaşıdan olsun mezburların kalelerine geleler ve gideler ^و olmayıp dahl ve taarruz olmaya ve bazarganları memalik-i mahrusemde ticaret edeler gelip gideler. Erzaklarına ve davarlarına ve sâir esbâblarına kimesne dahl edip zahmet vermeye ve yollarda dahi fayda talep etmeyeler ve zikir olunan Dubrovnik tacirleri memalik-i mahruseme metâlarını getirip sattıklarında evvelden yüzde iki akçe gümrük alına gelip sonradan mezburların sattıkları metâ'larından yüzde beş akçe gümrükleri alınmak emri olmuşdur. Dubrovnik elçileri gelip ederini verip ve İstanbul'dan gayrı Rumeli vilayetlerinde tacirlerimizin sattıkları metâ'larından gümrüklerini bir karar sâbıkan yüzde ikişer akçe alınıp bu üç yerden gayrı yerde satılan metâ'mızın gümrükte üç

yıl üç yüz bin akçe^ت ile âmil olalım ve âmile yarar kefil^{بیمار بون} nesne zayi olmayıp ve altı ayda bir elli bin akçeyi hazine-i âmireye teslim edelim yine emine dahl etmeyip ve üzerinde^{حقوق} gelmeyin deyu^{رکنه} eyledikleri ecilden mezburların bazarganları zikir olunan üç yerden gayrı Rumeli vilayetlerinden kurudan ve denizden getirip sattıkları metâlardan bir karar-ı sâbık yüzde iki akçe almak emir olunup bazargânların metâ'larını sattıkları yerlerde yüzde iki akçe gümrüklerini gümrük emini olana vereler ve her altı ayda bir elli bin akçeyi^{از آن} üzere hazine-i âmireye getirip teslim edeler ve eylemeyenlere şöyle şart eyleseniz ki zikir olunan gümrük^{عنه} üç yıl olmaya. Bu üç yıl tamam olduktan sonra geri yarar amiller^{در رسیدن} buluverelim deyu^{آوردن} edenler ve vilayette olan geri Dubrovnik kapısında oturup bunlardan gayrı sâir Frenklerin yüzde yedi akçe hesabı üzere cem' eyleye ve bu vechle şart eylediler ki hile ve^{نفس} edip sâir Frenklerin metâ'ına gümrük verilmemek için kendi "kendimizindir" deyu sûret edip almayalar. Şöyle ki; cümleleri sâbit ve zahir ola. Ol metâ'^{موضوع} ola. Karadan ve denizden İstanbul'a metâ getirip sattıklarında yüzde yedi akçe hesabı üzere ve Edirne'ye ve Bursa'ya metâ iletip sattıklarında yüzde üç akçe gümrük vereler. Zikir olunan üç şehrin gümrüğü bu^{تحت} dahil değildir. Hazine-i âmireye zabt ve kabz oluna ve mezburların tacirleri metâ'larını satmayacak olurlarsa alıp istediklerine ileteler. Kimesne mâni olmaya ve^{المعنی} olan yerlerden eğer şer'le sâbit ve zâhir olursa alalar ve şahitleri Dubrovnik'te olan kimesnelerin mübâşeretlerini mezburların almaları hakkında mesmû ola. Eğer almazlarsa Müslümanlardan ise kadıya varıp şer'le olursa alalar ve âhir borcu için Dubrovnik'ten geleni tutmayalar^{بگیر} borçlu kim ise^{کف} alıtutanlara sen ol yerdensin deyu rencide etmeyeler. Memalik-i mahrusede bir kimesnenin rızkını alıp Dubrovnik'e kaza-i mezkurun alâmeti üzere anda dahi^{بشماره} oluna. Kimesnenin rızkı zayi olmaya. Dubrovnik'ten beri gelip memalik-i mahrusede merd olsa^{از آن} ondan^{از آن} gelip rızkını talep eyleye ve adâvet üzere olan vilayetlerine de bazarganlar mezburların illerinde ticarete gelirlerse elçilere mani olmaya ve kendisi memalik-i mahrûseden bir kimesne ziyan ederse bana arz oluna. Gereği gibi hakkından gelinip rızıkların tahmil ettirile deyu ahidnâme-i hümâyun verilip ve zikir olunan huzur-hâlden gayrı Dubrovnik

bazarganları memalik-i mahrusede aldıkları metâ'ı İstanbul'da ve Tuna'da ve Rumeli'de vaki olan iskelelere kimesne tahmil eylediklerinde kimesne mâni olmaya ve âdet-i kadim üzere yüzde iki akçe gümrüklerine edâ eylediklerinden sonra olagelene muhalif reft ve ^{قصد بر آنست} akçe alınmaya ve şimdiden sonra sâir ^{در عتبار} icraat olunmakla cümle Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazargânlarından nesne taleb olunmaya ve bazarganları metâ'larını satmayacak olurlar ise istediklerinden alıp gidip kimesne mâni olmaya deyu ahidnâmelerinde derc olmak rica ettiklerinde ^{در بر سر این عمل} arzı olundukda ^{ما تصدق} olageldiği kanun üzere ola deyu hatt-ı hümayun ile ferman olunup hala avn ^{بنا بر این} ziyânı ile ^{در بر سر این} ve bazargân ^{در عتبار} olmağla ol ahidnâme-i mezburdan ^{در عتبار} eylemeleri ile götürüp ticarete olunmak rica ettikleri ecilden ^{در عتبار} tutup ^{در عتبار} ahidname-i hümayun arza ^{موتون} verdim ve şöyle ki zikir olunan Dubrovnik beyi ^{در عتبار} sâbit-kadem ve ^{در عتبار} dahi olup vech-i meşruh üzere sadakat ve itaatiyle hizmetlerinde ^{فوق حد} bîkusur edâ ede. Emr-i hümayun ve ^{بنا بر این} için ve ata hakkı için bu şartlardan ^{در عتبار} gösterilmeye ve işbu ahidname-i hümayuna muhalif emr-ü şerif ihraç olunursa daği ahd olunmayıp daima ahidname-i hümayunun ^{مضمون} ile ahd ola.

2. Hüküm

Bir sureti dahi elçiye vermek için yazıldı. Husus-u mezbur.

3. Hüküm

Vilayet-i Rumeli'nde vaki olan beylerine ve kadılarına hüküm ki; hâlâ Dubrovnik elçisi adam gönderip Dubrovnik taifesinden inayet olunan ahidnâme mûcebince muaf ve Müslim olup Dubrovnik tacirleri kendi hallerinde ticaret edip kimesne mâni ve mezahım olmaz iken hâlâ... ve sâir yerlerde ve emr-ü şerif yoğiken Dubrovnik tacirlerine... ..deyu tekâlif edip rencide eyleyip... bir kimesne akçelerini alıp ve veresiye çuka ve kumaşını zabt edip vermedikleri için... .. veresiye yazarız deyu rencide eylediklerinde mukaddema îlam eylediklerinde Dubrovnik tacirleri taht hükümetlerinde kendi hallerinde ticaret ederler ki... .. emr-ü şerife yoğiken... .. için... .. veresiye yazarız deyu ahidnâmelerine muhalif

rencide eylediklerini vâki ise men' ve def' edip şer-i şerife ve ellerinde olan ahidnamelerine ve kadimden olagelen ahd ve kanuna ve ferman-ı hümayuna muhalif Dubrovnikliyi kimesneye rencide ettirmeyip hilaf-i şer'i... akçe veresiyelerine aldırmaya deyu mukaddema verilen emr-ü şerif-i merhuman dedem sultan Murad ve babam sultan Mehmed han zamanlarında tehdid olunub hala daha tehdid olunmak rica etmek buyurdum ki; ol evamir-i şerife mûcebince ahd edip minba'd hilafına... eylemeyip inad ve muhalefet edenleri de yazıp arz edin.

4. Hüküm

Müşarünileyhime hüküm ki; Doubroundyk tacirleri dergah-ı muallama arz-ı hâl gönderip memalik-i mahrusede ticaret üzere olunurken yollarda hırsız ve harami korkusundan... ve... ve... ok ve yay ve kılıç ve şiş ve mahmuz ve... götürüp ve ata binip kimesneye hilaf-ı şer-i şerif zulüm ve taaddî etmezler iken yollarda ümenâ ve ûmal ve sâir... taifesi mani olup yollarda ve... ve karada ve şehirlerde atlarını ulağa aldırıp ahidname-i hümayuna muhalif rencide ve raside eylediklerini bildirip zikir olan fil'vâki mezkurlar... ..ve sâir... gitmekten men' olunan memalik-i mahrusem diyarından olmayıp muhkem Dubrovnikli tacirlerden olup kimesneye hilaf-ı şer-i şerife... eylemeyip... yollarda hırsız ve harami... ol vecihle... ..gidip ve ok ve yay ve kılıç ve şiş ve tel ve mahmuz götürüp ve ata binip kendi hallerinde ticaret üzere iken... ..taifesi şer-i şerife mugâyir rencide ve raside edip Venediklilerin atlarını ulağına verip taaddî eyledikleri vâki ise men' ve def' edip minba'd Dubrovnik tacirlerine şer-i şerifime ve ahidname-i hümayuna mugâyir... bir ferdi dahl ve taarruz ettirmeyesiniz deyu mukaddemâ verilen emr-ü şerife babam zamanında tehdid olunmağla hâlâ dahi tehdid olunmaya.

5. Hüküm

Rumeli'de vâki olan Kanice beylerbeylerine ve kadılarına hüküm ki, Dubrovnik elçileri adam gönderip Dubrovnik memâlik-i mahrusemde ticaret üzere iken bazı... zikir olunan tacirlerinden birinin ne dini vardır deyu... yoğiken ardından şahid-i zûr ikamet edip kadıdan nakit bahasına alıp bazarganları buldukları yerlerde ol nakiti ibraz edip tutup hilaf-ı şer-i şerife rencide eder ise... Dubrovnikliye verilen ahidname-i hümayunda bu makule kimesneler Dubrovnikliden hak talep ederlerse... olunmamak... ..olmaya... bulunmaya. Davaları istimâ' oluna deyu...

ve... iken geri... tacirlerimizi rencide ve raside ettikten hali değildir deyu mukaddema ilâm eylediklerinde Dubrovnik tacirlerinden nesne dava edip şahid-i zûr ikamet edip... celb ve ahz için rencide eden kimesneleri mademki ellerinde hüccetleri olmayıp... dahi... bulunmaya. Onun gibilere... ettirmeyip ol bâbda olan davalarına istimâ' etmeyesiniz deyu merhum dedem Sultan Selim zamanında verilen emr-ü şerife merhuman ceddin Sultan Murad ve babam Sultan Mehmed Han zamanında tehdid olunub hala dahi tehdid olmamakla rica ettikleri ecilden buyurdum ki; bu bâbda mukaddema verilen emr-ü şerife mucebince ahd ederse şer'i şeriflerine ve kanun ve ahidnâme-i hümayunla kimesneye iş ettirmeyesiniz.

6. Hüküm

Vilayet-i Rumeli'nde olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk bazarganları arzuhal gönderip şimdiye değin bunlar emr-ü şerifle kassab akçesi verelmeyip ahidnâme-i hümayun mücebince olunmamışken hâlâ red ve... ve... bunlardan kassab talep ve taaddî olunduğunu bildirip ahidnâme-i hümayuna muhalif bunlardan kassab akçesi alınmamak rica eylediklerinde olageldiği üzere ahd olunan evamirin şimdiye değin Dubrovnik bazarganlarından emr-ü şerifle kassab akçesi alına gelmekle talep ve taaddî olunduğu vâki ise... değildir. Ahidnâme-i hümayuna ve olagelene muhalif minba'd Dubrovnik bazarganlarından kassab akçesi talep ve... ettirilmeyip men' ve def' eyleyip inad ve muhalefet edenleri yazıp arz edin deyu babam zamanında emr-ü şerif verilip hala tehdid olmakla rica ettiği ol evamir-i şerife mücebince arz edip minba'd ona muhalif kimesneye iş ettirmeyin deyu yazıldı.

7. Hüküm

Rumeli'nde vâki olan kadılara hüküm ki; Dubrovnik bazarganlarından dârende... nâmdaki gelip bundan akdem Dubrovnik bazarganlarından bazıları bazı yerlerde memâlik-i mahruse reâyası bey' ve şirâ' ve kefalet ve ticaret ve sâir... vâki oldukda kazaya varıp... veya hüccet ettirip sonra reayaları oldukda... veya hüccete nazır olunub... ile dahl ve taarruza eğer bu iki askerden biri... olursa mücerred şahid-i zûr ikamet etmekle ol bâbda olan... ve... davaları istimâ' olunmaya deyu ellerinde ahkâm-ı şerifeleri var iken bazı kimesneler şirretlik edip eyledikleri dava için suret-i sivilleri ve ellerinde hüccet-i şerifeleri yok iken celb ve ahz için ol evamir-i şerifeye muhalif bunlara rencide ve raside eylediklerini bildirip mâni olmaları

bâbında hükm-ü hümayun rica eyleyip... olması vech-i meşruh üzere emr-ü şerif verildiği takayyüd olmağla Dubrovnik tacirleri hizmetkarın taht kazasında memalik-i mahruse reayasından birisi ile vech-i meşruh üzere şer'i davaları vaki oldukda ol makule hüccet-i şerife veya sicil-i mahfuzda kayıtları olmayanların şahid-i zûr ile ettikleri... ve... dava hususlarını sâbıkan verilen ahkam-ı şerife mûcebince istimâ' eylemeyip şer'i şerife muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz deyu merhum babam zamanında emr-ü şerif verildiğini bildirip hala ticarete olunmak rica etmekle ol emr-ü şerife mucebince ahd edip... cevaz göndersiniz deyu yazıldı.

8. Hüküm

Ahd

Rumeli'de ve Anadolu'da vaki olan kadılara hüküm ki; dârende merhume Viladevir(?) nâm hâlâ gelip bu Lima bazargânlarından olub ticarete geldiklerinde kendi halinde ticaret ettiği, kendine ve esbâb ve davalarına beylerbeyi subaşılardan ve adamlarından ve diğer... dârendelerinden ve... ve ümenâ ve ûmalden ve gayrıdan bir ferde dahl taarruz etmemek bâbında hükm-ü şerife rica eylemek, şer-i şerife ve ahidname-i hümayuna muhalif dahl ve taarruz olmamak için yazıldı.

9. Hüküm

Yevm'el hamse

Fi 20 Şehri Cemazi 'el evvel sene selase-i aşere ve elf

Avlonya beyine ve Avlonya ve Niş ve Derac kadılarına hüküm ki; Doubroundyk elçileri mukaddemâ dergâh-i muallâma arz-ı hâl gönderip Avlona ve Derac ve Lima iskelelerinden... levend taifesi firkate donatıp derya yüzüne çıkıp ahidnâmeye muhalif varıp Dubrovnik karyelerini basıp ahval ve... gâret ve harâset eylediklerinden gayrı nice reayayı esir edip götürüp istedikleri yerde satıp envâ' zulüm ve taaddî etmekten hali değillerdir deyu zikir olunan iskele on firkate donatıp deryaya çıkmak isteyen levend taifesinin birer ve dörtlü kabileleri alınmasını salıverilmemesi bâbında emr-ü şerife rica eylediklerinde onun gibi firkate ve sandal donatıp deryaya çıkmak isteyen levend taifesinin yerli ve yurtlu kabileleri alıp... eylemeye salıvermeyip muhkem... ve... edesiniz ki varıp Dubrovnik reayasına

taaddî eylemeyeler. Şöyle ki levend taifesi... olmayıp fırkate donatıp, varıp ahidnâmeye muhalif Dubrovnik karyelerini gâret ve reâyasını esir ederler ise onun gibi... fesadı... ve... ile getirip ber'vechle hakkından gelesiniz ve sâir emr-ü fermanla mûcebince arzı ola deyu verilen emr-ü şerife tehdid olmayasınız.

10. Hüküm

... kazasından Dubrovnik'e varınca yol üzerinde olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk bazarganlarından dârende... nâm dahi hâlâ avreti ve oğlancıkları ile Dubrovnik'e gitmekle... ve... kendine ve avretine ve oğlancıklarına ve hizmetkarlarına ve davar ve esbâbına şer'i şerife ve ahidnâmeye muhalif kimesneye dahl ettirmeyip dahl etmek isteyenleri men' ve ref' edin

11. Hüküm

İstanbul ve Edirne ve Bursa kadılarına hüküm ki; Dârendegân Lima bazargân başı ile Limalı bazarganlar gelip bunlar... ol cânibden getirdikleri ve bu cânibden alıp götürdükleri metâlarından kanun üzere gümrüklerini verdiklerinden sonra... ve... akçesi ve guruslarından gümrük akçesi alınmayıp onun gibi Limalıdan merd olanların metrukâtı kârban başına teslim olunub alıp vilayete giderken hâliyâ ümenâ ve ûmal ve gayrılar dahi dahl ve taarruz edip ahidname-i hümayuna muhalif metâ'larından gümrüklerini verdiklerinden sonra reft ve kassab akçesi ve guruslardan gümrük akçesi aldıklarından... olanların metrukâtına dahl ve taarruz edip bu bâbda Lima bazarganlarına ziyade zulüm olduğu Lima kıralı tarafından arz olunub hususa mezbur yerler îlam-ı arz olunup Lima bazarganlarının getirdikleri ve alıp götürdükleri metâlarından kanun-u kadim üzere gümrüklerinden sonra reft ve kassab akçesi ve guruslarından gümrük akçesi alınmamak ve merd olanların metrukâtı kârban başına teslim olmak bâbında hatt-ı hümayun ile ferman olunub ahitnameye kayıt olunmazsa Lima bazarganlarından Lima'dan getirdiklerini ve bu cânibden alıp götürdükleri metâların gümrüğünü verdiklerinden sonra ahitnâmeye muhalif minba'd reft ve kassab akçesi ve guruslarından gümrük akçesi aldirmayıp ve merd olanların metrukâtını bi't-tamam kârban başına teslim edilip onun gibi ahidname-i hümayuna muhalif almak isteyenleri men' ve def' edin deyu babam zamanında verilen emr-ü şerif tehdid olundu.

12. Hüküm

Memâlik-i mahrûsede vâki olan kadılara hüküm ki; bundan akdem merhum babam Hüdavendigâr zamanında Doubroundyk beyleri asitane-i saadetime elçilerini gönderip memâlik-i mahruseye ticaret için gelen bazargânları ... olduklarında mukaddema asitane-i saâdedden ellerine verilen ahidname yollarda zâyî olunmak hakkından aynî ile verilmeyip kendi imzasıyla verilip anlardan eyaletten bazı kadılara... ..ve... ..nişan-ı şerifi olan ahidnâme gerektir deyu verilen surete ahd etmeyib kendilerine ve esbâb ve emvallerine... muhalif zarar ve ziyan olunur deyu tekrar sureti verilmek taleb olunan ahidnamelerine... olundukda... .. bundan akdem Doubroundyk beyleri ve knezler merhumdan... ..itaat ve inayetle götürdükleri emirden ellerine ahidname verilmesinde merhum babam Sultan Mehmed Han zamanında dahi elçileri gelip ...olunmak rica eylediklerinde kadimden adalarına gelip giden on iki bin beş yüz filoriden... alıp kadime üzere elçilerin asitane-i saadetime getirdikleri zikir olunan on iki beş yüz iki filoriden ziyade haracı taleb olunmaya ve mezburların vilayet ve memleketlerine ve hisarlarına ve kendilerine... beylerine ve subaşlarına ve erbâb-ı tımardan bilcümle ...olan kimesnelerden... olacak zarar ve ziyan yetişmeye ve bundan evvel... vilayetlere... emr-ü emân içinde olagelmişler ise geri ol'vechle emr-ü emân içinde olalar ve bunların civarında olan ...olsun ...ve ... olsun mezburların kalelerine gele ve gideler... mâni olmayıb dahl ve taarruz kılmaya ve bazarganları memâlik-i mahrusemde ticaret etmeye gelip getirdiklerine... ..isteyenlerine kimesne dahl edip zahmet vermeye verilen bâcı dahi taleb etmeye... olunan Doubroundyk tacirleri memâlik-i mahruseme metâlarından getirtip sattıklarında evvelden yüzde iki gümrük alınagelib ...mezburların sattıkları metâlardan yüzde yedi akçe gümrükleri almak emir olunmuşdur. Doubroundyk elçileri gelip Edirne ve Bursa ve İstanbul'dan gayrı Rumeli vilayetlerine tâcirlerimiz sattıkları metâlarının gümrüklerini bırakalar ve sâbikan yüzde ikişer akçe alınan bu üç yerden gayrı yerlere satılan metâğımızın gümrükde üç yıla üç yüz bin akçe ... ile ... bulalım ve... ..bulalım... .. olsun ve altı ayda bir elli bin akçeyi hazine-i âmireye teslim edelim... dahl etmeyip ve üzerine havale gelmedi deyu... eyledikleri ecilden mezburların bazarganlarına zikir olunan üç yerden gayrı Rumeli vilayetlerine karadan ve denizden getirip sattıkları metâlarından... yüzde almak emri olub bazargânların metâlarını sattıkları yerlerde yüzde iki akçe gümrüklerini gümrük ...

olana vereler ve her altı ayda yüz elli bin akçeyi alıvermeleri üzere hazine-i âmireye getirip teslim edeler ve eylemeyenlere şerî ile şart eylediler ki; zikir olunan gümrük... hemen üçüyle olmaya. Bu üçü tamam olduktan sonra bulunursa ... deyu... eylediler ve... olan... Dubrovnik kapısında olursa bunlardan gayrı sâir beylerin yüzde yedi akçe hesabı üzere cem' eyleye ve bu vechle şart eylediğ beylerin... gümrük vermemek için kendi... ..karadan ve denizden İstanbul'a metâ getirip sattıklarında yüzde beş akçe hakkı olub ve Edirne ve Bursa'ya metâ aldırıp sattıklarında yüzde üç akçe gümrüklerini vereler ve zikir olunan üç yerin gümrüğü hazine-i âmireye ...ve ... oluna ve mezburların bazarganları metâları satmayacak olurlarsa kendi istedikleri yere alıp gideler kimesne mâni olmaya ve ... olan yerlerde eğer şer'le... ve zâhir olursa alalar ve ... Dubrovnik'te olan kimesnelerin... mezburların alınmaları hakkında... ola. Eğer alınmaları müselmanlardan... ..şer'le... olursa alalar ve... borcu için Doubroundyk'den geleni tutmayalar. ...borçlu kim ise onu tutalar. Sen ol yerdesin deyu rencide etmeyeler. Memâlik-i mahrûseden kimesneler... alıb Doubroundyk alâmet üzere teftiş oluna. Kimesnenin... hali olmaya ve Doubroundyk'den nesne gelib memâlik-i mahrûsede merd oluna ve âdet üzere olan küffar vilayetlerinden bazargânlar mezburan eyaletlerine ticarete gelib... mâni olmaya ve gidib memâlik-i mahrûseden bir kimesne ziyan ederse bana arz oluna. Gereği gibi hakkından gelib zararı temin ettirile deyu ahidnâme-i hümayun verilip... hususlarından gayrı Doubroundyk bazargânları memâlik-i mahrûsede aldıkları metâ' İstanbul ve Tuna'da ve Rumeli'de vâki olan iskelelerde gemilere tahmil eylediklerinde kimesne mâni olmaya ve âdet-i kadîmelerden yüzde iki akçe gümrükleri edâ eylediklerinden sonra olagelene muhalif... ..akçe alınmaya ve bundan sonra sâir... olunmakla cümle Rumeli vilayetlerine Doubroundyk bazarganlarından nesne talep olunmaya ve bazargânların metâların satmaya hak olur ise istediklerini alıb gidib kimesne mâni olmaya deyu ahidnâme-i hümayunlarında derci olunmak rica ettikleri ...arz olunursa ...olageldiği üzere ola deyu hatt-ı hümayun ile ferman-ı olunub hâlâ on guruş ziyânı ile beraber... ..olmağla ol ahidname-i mezburun...ve... nâm elçileri ile gönderip tahrir olunmak rica ettikleri ecilden... hazır tutup işbu ahidnâme-i hümayunumu verdim. Zikir olunan Dubrovnik beyleri... ..olup vech-i meşruh üzere sadakat ve... ile hizmetleri... bîkusur edâ edeler. Merhumun... ve babam hakkı için bu

şartlardan... ve... götürülmeye ve işbu ahidnâme-i hümayuna muhalif emr-ü şerif ihraç olunursa dahi ahd olunmayıp dâimâ ahidnâme-i hümayunuma... ahd oluna deyu takayyüd bulunasız. İmdi bu emrim ...dır buyurduğu hükm-ü şerifimle Doubroundyk tacirleri her... taht kazasına hilaf olursa ahidnâme-i hümayunum mücebince ahd edip... ve...ona muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz. Eylemeyenleri ...ve inad edenleri...

13. Hüküm

Memalik-i mahruse kadılarına hüküm ki; hâlâ Lima kralının elçisi arzuhal gönderip Lima bazarganlarından birinin memâlik-i mahrusede bir kimesneye... olub... olan kimesne sâir Limalı bazarganlar ... akrabası veya yoldaşsız deyu gelip... iken tutup rencide edip ve bazı kimesneler... celb ve ahz için Limalı bazargânlara... korsandan ve esbâbdan ve metâ'dan bu kadar hakkım vardır deyu... olan kimesne tarafından verilmekle mühürlü temessükle ahidnâme-i hümayuna muhalif ...ve... edip taaddî eylediklerini bildirip ol bâbda emr-ü şerif talep etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle vardıklarında Lima bazargânları ile... edenler veya korsana akçe verenler ve bil'cümle her ne verirler ise beyanlarında... olan... ve ahidnâme-i hümayun mücebince... tarafından mühürlü temessük alalar. ... olub dava ve talep ederlerse ellerinde olan mühürlü temessük talep edesin. Eğer böyle olmayıp şahit... etmek isterler ise davayı... Lima bazargânlarından... kimesne... kefil değil ise ... akrabası ve yoldaşı şahid olmağla dava ve talep ederler ise istimâ' etmeyip ona borcu için kefil olmayasınız. Ahidnâme-i hümayuna muhalif dava ve talep ettirmeyesiniz.

14. Hüküm

... Hazret Sultan Ahmed Han

Yevm-el hamse

Fi 21 ... Cemâzi-el evvel sene selase-i aşere ve elf

Nişan-ı hümayun oldur ki; ... ile ... sultan ... verilmeyen cevabında... tacı tahtı hazır olan rûy-ı zeminde Sultan Ahmed Han ayd Sultan Mehmed Han, ayd Sultanımız... ayd Sultan Selim Han, ayd Sultan Süleyman Han, ayd Sultan Selim Han'ı hâlâ Venedik... olan... ve sâir beylerine dergah-ı

muallamda... .. nâm yerlere ve müşarünaliye adamına elçi takdim edip arz...
...edip merhumdan ve... ceddin Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han ve
Sultan Murad Han ve babam Sultan Mehmed Han fermanlarında dostluk ve...
olunduğu üzere asitâne-i saâdetimde olan, sulh ve salâha ve işbu ahidnâme-i
hümâyunda... olan... ahd-u kemakan hazır olup ahidnâme-i hümâyun verilmek
bâbında... ettikleri ecilden... .. kabulde vâki olub bu... üzere ahidnâme-i
hümâyunum verile. Hatt-ı hümâyun saâdet... fermân-ı âlişânım sâdır olmağla
müşarünileyh Venedik... ile ve sâir beyler ile sulh ve salâh hazır olunub...
ahidnâme-i hümâyun vermeyip ve ahidnâmede... olan... ahidde... beyan olub işbu
verilen nişan-ı şerifimle ahd ve nişan muhkem olub ve ahd-i hümâyunum... olması
hakkında... ettirmeği yeri ve göğü... ve... ..birlik hakkı için... tarafından ahde
muhalif iş olmaya. Senden dâhi şikayet-i şerife... sâdır olmayıp minba'd
Venedik... ve sâir beyleri ile ve adamları ile ve deryada ve karada iki... olan
yerlerin ve vilayetlerin halkı ile ve Akdeniz'de vâki... nâm diğer... kalesiyle ve
sâir... olan hazine-i öşürler ve kaleler ve bu... ile sulh ve salah... olub bilcümle...
... götüren kimesne ile yaşdan ve kurudan alan... olan eyaletleri ve köyleri ile
şimdiye değin... olup şimdiden sonra kendi... alacak yerleri ile... aramızda olan
dostluk ve barışıklık hazır olup ve... sancak-ı... olan... nâm... sâbıkan merhum
Sultan Süleyman Han emriyle yakıldı. Yakılmış idi ise ...inayetlerinden yine onlar
cânibde ihrâk olunmasını emir eder ise zikir olunan... kalesiyle ve... ve karyeleri
ile... sözüyle merhum ceddin mumaileyh hazretleri... eylediği... onların zabt ve
tahriklerinde... ferman-ı mezbur... ve ona tâbi olan köylerde vâki olan adamlarına
denizden ve kurudan memâlik-i mahruseme zarar ve ziyan ederler ise Venedik
beyleri ol zarar ve ziyânı tamire verip... ve edenlerin muhkem haklarından geleler
ve memâlik-i mahrusede olan nice beylerinden ve subaşılardan ve bilcümle... ..
... edenlerin vilayetlerine ve kalelerine ve boğazlarına ve adamlarına zarar ve ziyan
ettirmeyeler. Ve eğer... .. olan beylerden ve... .. vilayetlerine ve kalelerine ve
boğazlarına ve adamlarına zarar ve ziyan ettirilir ise vâki olan zarar ve ziyan
fermân-ı şerifimle yerine koyulup dahl edenlerin haklarından geleler ve mezbur
beylerin bazarganlarından ve adamlarından memâlik-i mahruseye yaşdan ve
kurudan kadirge ve gökeleri ve gayrı göke gemileri ile mahruse-i İstanbul'a ve
Galata'ya ...İskenderiye... Gelibolu'dan... olan boğaz... verip boğazlarına ve
bütün limanlarına ...ile gelip girmeyip ...dizdarlarına ...eyleyip icazet ile gelip ...

rüzgar-ı şerife üzere olmağla fırtına olup veyâhud ellerinde levend kalyeteleri kovup ol iskeleden gayrı koşacak yerleri olmayıp... ola. Ol ...gelip giderler . eğer mümkün ise teftiş edeler ve... olunmak... gitmeyip muhalefet edenlerin haklarından geline. Onun için Venedik beylerine tahmil olunmada (2. sayfa)ve memâlik-i mahrûseden derya yüzüne giden gemiler ve kadirga ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine bulunursa birbirine tutukluk edip zarar ve ziyan etmeyeler. Onlar dahi fermam-ı şerifle derya yüzüne gelmiş donanma ve kadirgalarına ve sâir derya yüzünde bulunan gemileriyle buluştuklarında... indirip dostluklarını bildireler ve esir...indirip dostluklarını bildirdikten sonra zarar ve ziyan edecek olurlar ise ve eğer gemi ve adam ve esbâb davarlar ziyanı yerine koyula... onların gemileri ve... ve donanmaları dahi deniz yüzünde... veyâhud kendi gemileriyle buluşurlarsa dostluk üzere geçip zarar ve ziyan etmeyeler.

Eğer gemiler ve adamlar ve esbâb ve davar ziyanından her ne ise yerine koyalar ve eğer... ..harami ve levend gemisine buluşup ol harami gemileri bunlara kast edecek olursa harami gemisine bunlar... olalar. ... helak olandan gayrı dokuz adam esir olup deryada tutarlar ise asla... etmeyip bîkusur ...ve... südde-i saâdetlerime irsal edeler. Muhkem haklarından gelinip ber'vechle siyanet ettirmeği sâirlerine... arzı ola ve memâlik-i mahrusemden donanma gemilerine bir tarafa... gide Venedik'e müteallik olmaya. Venedik donanması... kendi halinde dostluk üzere durup, hareket etmeyip, varıp kimesneye mukavemet etmeye ve benim donanma-i hümayunuma zarar ve ziyan etmiştir... ola. ...deniz üstünde olan kimesnelerin donanmalarını adalarına götürmeyeler ve ellerinde ve eski donanmalarından her kim bu ahdime muhalefet ederse, eylediği yerde Venedik beyleri haklarından geleler. Sâirlerine mûcebi gayrı vâki ola ve... vilayetin dahi barçalarına ve kadirgalarına ve gayrı gemilerine rast geldikleri vakitte Venedik beyleri kendi adalarına ve limanlarına ve hisarlarına sığdırmayıp... tutmak mümkün olursa tutup mahal vermeyip haklarından geleler. Benim tarafımdan dahi ol vechle ahd olunub gayrı vilayetin harami barçalarını ve kadirgalarını limanlarına sığdırmayıp, tutmak mümkün olursa tutup mahal vermeyip haklarından geleler ve Venedik'ten birisi gelip memâlik-i mahrûsede bir kimesne ile satın pazar edip akçesini bi't-tamam vermedi ise ...edip kaçıp giderse benim kelam-ı şerifimle varıp taleb olundukda ol kimesne bulunursa... sahibine alıverile. Memâlik-i mahrusemden bir kimesne varıp Venedikliden... satın-pazar edip akçesi tamam

olmadan kaçıp gelirse... olan hak aliverile ve memâlik-i mahrusemde bir kimesne borç edinse veyahut ...olup... eyleye. Onun için tereke hazır tutulmaya ve Venedik beylerine onun için... olunmaya... onların memleketine varıp... benim cânibimden dahi ol vechle ettirile ve balyos gemi... ise gönderesi isterler ise... gelip mahrus-e-i ...üç kıta ve ...tamam olmadan... .. üç bin... olmadan ol dahi gide. Onun yerine ol vechle... dahi gele ve Venedik'ten beraber kaçıp memâlik-i mahruseme gelip müselman olursa ve... gelirse bin akçe verile. ...gelmeyip vekili gelirse akçeyi vekiline vereler. Eğer ...üzere ise ol esir ...ile verile ve memâlik-i mahrusemden kaçıp eyalete varırsa ve eğer müselman ise veyâhud... olur ise taaddî etmeyip... ile ...ve eğer... üzere sahibine veyâhud vekiline bin akçe vereler. Eğer... levend kalyeteleri ve gayrı yerlerin korsan kayıkları deryadan ve sâir karadan olan haramiler varıp Venedik'e tâbi olan adaları ve gayrı yerlerine üzere adamlarına emir edip gönderip Rumeli'nde ve Anadolu'da ve... ve sâir yerlerde satıp veya kendileri kullanıp... esir her kimin elinde bulunursa bilâtereddüd ellerinden alınıp Venedik beylerinin balyoslarına veya kâim makamlarına veya vekillerine teslim edeler ve ol harami levendlerine gönderip muhkem haklarından gelinip ve ol esir müselman olmuş ise azli olup salıverile. Ahidnâme-i hümayuna ve sulh ve salâha muhalif Venedik reayasından bazı kimesneler esir edip ve elinden ala kaçırmağla... olurlar imiş. İmdi sulh ve salâh zamanında vâki olan Venedik esirleri her kimin elinde bulunursa müselman olmuş ise azat ettirile ve eğer... üzere ise işbu ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh mücebince Venedik balyosuna veya kendi... ettiği adamına teslim ettirip minba'd ahidnâme-i hümayuna ve sulh ve salâha muhalif esir ettirilmeyip haklarından gelinip taaddî ve... ettirilmeye deyu... olan hatt-ı hümayun mücebince nişan-ı hümayun verilen... ol nişan-ı hümayun... emir oluna ve Venedik gemileri memâlik-i mahruseme gelirlerken muhalif... ol gemi helak olup... adam kurtulursa azat oluna esbâbları kurtulursa sahibine verile. ...ve adamlarından ve sâirlerinden... dahl olunmaya ve memâlik-i mahruseden ol tarafa bir gemi vardıkda muhalif... ol gemi helak olursa Venedikli adam kurtulursa onlara dahl olunmayıp esbâbları sahibine verile. ...dahl ve... olunmaya ve eğer memâlik-i mahruseden şol yerlerden ki kadirga ve kayıkları ve gayrı gemileri derya yüzüne...gidecekleri vakitte kapudanım onlar ile bile olmaya. Ol gemilerin... muhkem kefillere verile ki varıp Venedik memleketine zarar ve ziyan ettirmeyeler. Eğer kefil... giderlerse... ve... olalar. Muhkem haklarından geleler. Eğer kefile

verdikten sonra zarar ederlerse ne zarar ve ziyan olur ise kefillerine vereler. ...Venedik cânibinde dahi derya yüzüne gemileri... Venedik kapudanı bile olmaya... muhkem kefile verdikten sonra memâlik-i mahruseme zarar ve ziyan verirler ise olan zarar ve ziyanı kefillerine vereler eğer kefilsiz giderler ise... olalar. Muhkem haklarından geline ve memâlik-i mahrusemden bir haraçgüzâr... kaçıp Venedik'e müteallik kalelere ve adalara varıp... ise kabul olunmaya. Varan adamlara... etmeyip... ile vereler ve şöyle ki; adam öldürüp veyahut... edip... getirilse... ile vereler. Benim cânibden dahi ol vechle ettirilip ol taraftan adam öldürüp veyahut... edip... getirirler ise... ile vereler ve Venediklinin... ..olsa kimesne mâni olmaya ve bir kimesnenin balyosla... olsa şöyle ki; südde-i saâdedden mahrus-e-i İstanbul'da evlâ vâki olan kazası divan-ı âlişânımda... oluna... südde-i saâdet ile... onun gibi balyosla vâki olan mukaddema İstanbul muhafazası için kuvvetlen hakim huzurunda... .. istimâ oluna ve şöyle ki; Venedik bazarganları ile bir kimesnenin... olup kadıya varalar. Venediklinin kendi tercümanları hazır olunmaya kadıya olan davaları istimâ etmeye ama onlar dahi talep edip tercüman hazır değildir deyu... etmeyip tercümanlarına ihzâr edip eğer tercümanlar cümle kadı için ise gelinmeye tevakkuf oluna ve balyosun olan ahirin borcu için kimesne rencide etmeyip... vermeye ve nesne ödetmeyeler. ...olanlar ...sakin olduğu yere... hakimi ...hak ve adl üzere talep oluna. Balyosu... .. Venedik beylerine îlam ede ve Venedik'ten inayetli ve ...ve sâir memâlik-i mahruseme bir bazargân... gayrı kimesne borcu ...tutup ...ve Venedikli bazargân Bursa'ya ve gayrıya gitmek isteyen balyostan icazet yazılmağınca gitmeyeler. Eğer... edip icazetsiz gitmek isterse... balyos... edip koyuvermeye ve Venedik'ten gelen gemilerin... memâlik-i mahrusemde hizmete tutulmayıp... gelirse gemileriyle gideler ve Venedik'ten gelip... eden kimesne ...olsun ...olsun ...ve gelip gidip Rençberlik edip memâlik-i mahrusede yerleşmeye varıp geri gide onlar dahi harac talep olunmaya ve Venediklinin... haraçgüzâr... ..olup davada Venedikli şahitler... ederler ise hakim olanlar bu yer kafirlerinden... deyu ...verip Venedikli... ..kabul etmezler imiş. İmdi cümle... ..olduğu ahaliden... onların iki kafir ile ...olup... şahit ihtiyacı olursa kafir taifesinden... ..şahitliği... edip şer'i şerife... muktezâsınca... edenler kabul oluna ve Venedik'ten bir bazargân memâlik-i mahrusede yolda ve izde ve köyde basılıp rızkı alınsa veyahut basıldıkda bazargân dayanmış olsa veya... olsa ve... veyahut vekili gelirse şer'le görülüp

hakkı yerine vara ve vara ve Venedikliden bir bazargân memâlik-i mahruseme gelip kâide üzere kendi halinde yürürken merd olsa... ...karışmayıp balyoslarına teslim edeler ve... müselmanlardan ve bunlardan gayrı sâir yerlerin bazarganlarına... ve... etmek için yaştan ve kurudan gelinmek oluncak Venedik hükmettiği yerlere uğraya... ...üzere metâ'larının resmini aldıktan sonra mâni olmayalar ve zarar ve ziyan ettirmeyeler. Memâlik-i mahrûsedan... ise gelip gideler ve körfezden yukarı boğazda ...gemiler Venedikli olsun gayrı olsun ki Venedik ticarete varılar ...bir kimesne mâni olmaya ve zarar ve ziyan ettirmeyeler. etmiş olalar ve bu Venedik beyine adl ve kanun üzere İstanbul'da aranıp gittikten sonra kanun-u kadim üzere... Boğaz Hisarları önüne vardıkda aranıp ondan sonra gitmek icazeti verile. ...kanun-u kadime muhalif Gelibolu'nda dahi aranır etmiş. Minba'd Gelibolu'da aranmayıp âdet-i kadime muktezâsınca... Boğaz Hisar'ları önünde aranıp gide ve Zaklise ceziresi için... Asitâne-i saâdetlerime bin beş yüz iki altın irsal ve îsâl edeler ve memâlik-i mahruseme garbistan memleketleri sulh olduğu zamandan beri olagelen ...kadime üzere iki pare mavnaları Mısır İskenderiye'sine ve iki kıta hazineleri dahi mahrûse-i... tâbi olan Trablus ve Beyrut iskelelerine olageldiği üzere esbâb ve metâ'larıyla ...olan ...ve... gelip gideler. ...ve... taciz etmeyip eğer iki... ve eğer hakkı ziyadedir ve eğer büyük ve küçük gemilerdir, şimdiye değin... gelip gidip ...ve... edegelmışler ise... edip olagelene muhalif nizâ etmeyeler ve mahrûse-i İstanbul'da ve Beyrut ve Trablus iskelelerinde ve sâir yerlerde eğer akçe ve metâ'dan ezelden olagelene muhalif... olunan... ref' olunup kadimden niye olageldi ise ona göre ahd olunup kanun-u kadime muhalif kimesneye taaddî ettirilmeye ve merhum ceddin Sultan Süleyman Han ferman-ı şerifinde verilen ahidnâme-i hümâyûn muktezâsınca ...kadimden ziyade gümrük taleb olunmayıp gümrük hususunda kanun-u kadim üzerinde kanun defteri mûcebince... emr-ü şerif verile ki dergah-ı muallam ve Şam Trablus'unda ve Mısır İskenderun'unda ve sâir memâlik-i mahrûsede sâkin olan Venedik balyosları ve konsolosları ol emrime... edeler ve mezbur mavnalar ve sâir gemilerine ve tacirlerine ve metâlarına beylerbeyilerinden ve beylerinden ve sâir kullarından... kanun-u kadime muhalif zulüm ve taaddî etme, emin üzere olalar. Kimesne onları rencide etmeye. ...ve Bosna vilayetlerinde olan yerlerin... tarafına gidip... Venedik beylerinin ellerindedir, canibinin ellerinde olan hisarların kadim... ve karyeleri veya... ...zabt olunagelmış ise minba'd ol'vechle zabt oluna deyu bu bâbda

tarafından mezbur vilayetleri... emirler gönderip... olunub ve sâbikan Bosna beyi olan... emirler vârid olub... nâm Venedik elçisi... ..olunup ...ve... olundu ise... üzere ahd oluna... fetretten sonra merhum ceddîm Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han fermanlarında tekrar sulh ve... üç yıla değin vermekle... oldukları üç yüz bin altını... bîkusur edâ ettikleri, hazine-i âmiremde muhafaza olan defterde... olup... .. Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han ve Sultan Murad Han fermanlarında zikir olunan filoriden gayrı sâir vâki olan şartları ahidleri bi't-tamam yerine getirdikleri ecilden tekrar derç olunmamıştır. Minba'd ol hususlar için dahl ve taarruz olunmaya ve merhumdan sultanların da cûlus-u hümayundan sonra verilen ahkam-ı şerifeyi... .. kurudan ve yaşıdan düşmanlık üzere olanlara Venedik doju ve beyleri kavlen ve fiilen mâni ve... olmayalar. Vâki olan sulh ve salâhdan tecavüz ettirmeye. Ben dahi hak... ve hazretlerinin ululuk ve... hakkı için... ve... iki cihan güneşi peygamberimiz Muhammed Mustafa hazreti... aliyye ve Selim hazretlerinin... ahd-u emân ettirmek bâbında... olan dostluk ve sulh ve salâhdan ...ve... şürût ve ahidden ...ve...götürmeye... ..sene 13.

15. Hüküm

Memâlik-i mahrusemde vâki olan nice... ve kadılarına ve zikir olunan yerlerde olan limanlara hüküm ki; ...Lima bazarganları taht hükümetlerinden ticarete gelenlerden kadimden alınageldiğinden ziyade gümrük taleb olunub ve bir defa alındıktan sonra tekrar gümrük alınmayıp ve ellerine ulakdan ve yeniçeriden ve gayrısı dahl ve tecavüz olduğu Lima kralının elçisi bildirdikde, onun gibi Lima bazarganları taht hükümetinden ticarete geldiklerinde âdet ve kanun üzere metâ'larına göre gümrüklerinde edâ ettiklerinden sonra bir akçe ve bir... aldırmasın. Ve bir defa edâ ettikten sonra olagelene muhalif tekrar gümrük talep ettirmeyesin. Venediklilerin bazarganlarına dahi ulakdan ve yeniçeriden ve sipahiden ve gayrıdan bir ferdi dahl ve taaddî ettirmeyesiniz deyu merhum ceddîm Sultan Murad Han zamanında emr-ü şerif verilip... babam Sultan Mehmed Han zamanında ticarete olunub hâlâ dahi ticarete olunmak taleb olmağla... .. verilen evamir-i şerife mûcebince ahd edip hilafa... ..

16. Hüküm

Tuna... vâki olan nice beylerine ve kadılarına ve iskele eminlerine hüküm ki; dârendegân Lima bazarganları arzuhal sunup Lima bazarganları sekiz bargir ile... ve... iskelelerinden geçtiklerinde otuz gurus ve altmış bargir ile olan... yirmi iki buçuk gurus verirse bargir ile olan... on beş gurus ve iki bargir ile olan... yedi buçuk gurus ve otuz... dahi... vech-i meşruh üzere alına gelmişken hâlâ olagelene muhalif zikir olunan iskelelerinden geçtiklerinde ziyade gurus taleb ve taaddî olduğunu bildirip kadimden olageldiği üzere alınandan ziyade alınmamak rica ettikleri ecilden ahidnâmelerinde... olunandan ziyade akçe... alınmamak emir edip... Lima bazarganları gidiş ve gelişde zikir olunan iskele... istediklerinde mikdar gurusu vermek bâbında... ise ol mikdar aldırılıp ziyade aldirmayasınız ve metâ' ve esbâblarına... kimesneyi dahl ve taarruz ettirmeyesiniz.

17. Hüküm

(Fazlaca tahrip olmuş, yazılar silik)

İstanbul ve Edirne ve Bursa ve... ve Rumeli ve Anadolu kadılarına hüküm ki; dârendegân-ı ferman-ı hümayun Lima bazarganları gelip... ..ol cânibden getirdikleri ve bu cânibden alıp götürdükleri metâ'larından kanun üzere gümrüklerini verdiklerinden sonra ...ve... akçesi ve guruslarından dahi gümrük akçesi alınıp ve onun gibi Limalıdan merd olanların metrukâtı kârban başı teslim... alıp vilayetlerine gide... .. edip ahidnâme-i hümayuna ve metâ'larından gümrüklerini verdiklerinden sonra ...ve... akçesi ve guruslarından gümrük akçesi bu bâbda... ..arz.... Lima bazargânı götürüp... ve alıp Lima'ya gelen metâ'larından... kadim üzere... gelenden... ..akçesi....limandan... kârban başına teslim... bâbında ... ile... ..bazargân... imdi.....metâ'larından kanun-u kadim üzere.... Ahidnâme-i hümayuna muhalif minba'd resm ve... akçesi ve guruslarından gümrük akçesi aldığı... .. kârban başına teslimi üzere... gibi ahidnâme-i hümayunuma muhalif... ..men' ve def' eyleye ve memnun olmayanı yazıp... .. zamanında emr-ü şerif... ..olmağla celb olunmasını buyurdum ki; emr-ü şerifim mucebince ahd edip... .. bundan sonra Venedik'te mütealliktir.

18. Hüküm

Kilis beyine ve kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal gönderip liva-i mezbura tâbi ---ağası olan Mehmed Ağa ve karındaşları ve bazı kimesneler Venedik elçilerine tâbi ...nâm hisarın adamlarına ve reayasına sulh ve salâha muhalif dahl ve taarruz ve... ve... ...varan reayayı daima rencide ve rasîde edip fesad ve şenaatten hali değillerdir deyu mezbur Mehmed Ağa ol cânibden ref' olmayıp minba'd Venedik elçilerine tâbi vilayetlere... yerde olmamak ve ol serhadlerde ahd-u emana ve sulh ve salaha muhalif Venedik reayasını rencide edenlerin... verilmek bâbında hükm-ü hümâyunum taleb eyledi. İmdi Venedik reayası sulh ve salâha ve ahd-ü emana muhalif rencide olunduklarına rıza-i şerifim yokdur. Buyurdum ki; bu husus ...ve... ve... kimesnelerden... ..hak üzere teftiş ve... edip göresiniz. Mezbur Ahmed Ağanın ve karandaşlarının ve... kimesnelerin Venedik'e tâbi... nâm kale reayasına sulh ve salaha muhalif dahl ve taarruz etmeyip değirmenlere ve... varan reayayı rencide edip fesat ve şenaât ettiklerini vâki ise tamam-ı tahkik eyledikten sonra mezbur Mehmed Ağa ol cânibden... edesiniz. ... eyleyip ve ol serhadlerde ahidnâmeye muhalif Venedikli reayayı rencide edenlerin... ve... ..sulh ve salâha muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

19. Hüküm

...hümâyunum üzerine dahi sulh-ü şerif yazılmışdır

Fi 6 Rebî-ül evvel sene 13

20. Hüküm

Kilis beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerine tâbi... nâm hisarda sâkin olan--- nâm ... liva-i mezbura tâbi... nâm... ahd-ü emân üzere kendi halinde iken ol yerlerde sâkin olan Mehmed Ağa ve Hasan Ağa ve Recep Ağa ve Sabri nâm... ..mezbur... ..ve yanında olan hizmetgârlarına... ettirdiklerinden gayrılar ol serhadlerde fesad ve şenaât edip daima ihtilal bağış olur ve... ve hareket etmekden hali ...deyu mezburlar ol serhadlerden ref' olunub Venedik beylerine tâbi hisarlara... yerlerde sakin olmayıp... gönderilip ve mezbur beyler dahi fesad eden eşkıyanın sulh ve salah mucebince haklarından gelinmek bâbında hükm-ü hümâyunum taleb eyledi. İmdi Venedik beylerine tâbi yerlere ve Venediklilere sulh ve salâha muhalif dahl

olunduguna rıza-i şerifim yokdur. Buyurdum ki; hükm-ü şerif verildikde bu husus... .. kimesnelerden... ..üzere bu bâbda... ..mezbur... esir-i mezkur... ..ve adamları... ettirip ol cânibde sulh ve salâha muhalif ...ettikleri kale ile tamam-ı tahkik ettikten sonra kabz edenlerin şer'le haklarından geldikten sonra mezburdan... esirin evla diyardan alakalarını kat' ve o diyara sürgün eyleyip mezbur Venedik hisarlarına ve... ..iskan etmeyib zulüm ve fesadlarından ol cânibi âsûde eyleyip sulh ve salâha muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

21. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 15 şehri Ramazan-ül mübarek sene selase-i aşere ve elf

Hatt-ı hümayun

İstanbul kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip mahrûse-i mezburede Edirne Kapısı... kefeli cemaati mahallesinde beri sâkin olup kiliselerinde ibadetlerinden Efrance taifesine... müselmanlar... dahl edip ibadet eyledikleri kiliselerinin yerlerini ve bahçelerini almak ve zulüm ve... etmek isterler. beri kendi hallerinde ibadet eden Efrance taifesi rencide olunmayıp ve kiliselerine ve yerlerine ve bahçelerine şer'i şerife muhalif dahl ve taarruz olunmamak bâbında hükm-ü hümayunum rica eyledikleri... arz... verilsin deyu hatt-ı hümayunumla ferman-ı âlişânım sâdır olmağla... mahal-i mezburede sâkin olan Efrance taifesinin kadimden ibadet edegeldiklerinde kiliselerine bazı müselmanlar... dahl ve taarruz edip hilaf-ı şer'i şerifle bağçelerini alıp zulüm ve taaddî etmek isterler ise men' ve def' edip ...olunan kadimine ve kiliselerine ve yerlerine ve bağçelerine şer'i şerife ve hatt-ı hümayunuma muhalif dahl ve taarruz ettirmeyesiniz.

22. Hüküm

Kilis'e varıp gelince yol üzerinde olan nice beylerine ve kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu adam gönderip hâlâ asitane-i saâdetlerimde tercümanlık hizmetinde olan... ..hususları için ol cânibe götürülmüşdür deyu yol hükmü yazılan ahaliden... emr-ü şerife yazılmışdır.

23. Hüküm

İskenderiye beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik tercümanlarından Marko Anton arzuhal salınıp İskenderiye'ye tâbi yerde sâkin olup kendinin... olan... nâm... asitâne-i saâdetlerime gelip bâ'de gemi ile giderken yolda hasta olmağla... nazırı ve beytûlmâl eminleri mezburun yanında olan... ve... ..edip ...ve... eylemiştir. Mezbur merd olduğu takdirde... şer'le ...ve... ..eder deyu aliverilmek rica etmekle îlam olunduğu üzere ise metrukatı şer'le ve... alıverip şer'i şerife muhalif ...ve muhalefet ettirmeyesiniz.

24. Hüküm

Kilis beyine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip mukaddema merhum ceddim Sultan Selim Han... zamanında Venedik beyleri ile sulh oldukda livai mezbur serhaddinde vâki olup Venedik beylerine tâbi olan... ..hisarın... ..
... .. olunub... .. tarafından reayası her birinin yerlerine ve taraflarına tecavüz eylemeyip sulh ve salâh ve... mücebince kendi hallerinde olup... ..
...ve... eylemeyeler deyu defaâtle... olunmuşken birkaç seneden beri serhad-i mezburda sâkin olan bazı müselmanlar... ..rencide olan yerlerine ve topraklarına sınır hâmilerine muhalif ve ahidnâme-i hümâyuna mugayir tecavüz edip... yerlerimiz gasb-u ihrâk edip fitne ve ihtilale sebep oldukları ecilden vech-i meşruh üzere gasb olunan topraklarını ve yerlerini geri Venediklilerine verip sınır hâmileri ve sulh ve salâh mücebince onlara... ettiresiniz. emr-ü şerife gönderilip ve dergâh-ı muallama çavuşlarından ...ve... Mustafa Çavuş zide kadruhu ...taaddî olunmamıştır deyu serhad-i mezburda olan Venedik beylerinin reayası sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyun mücebince dâimâ âsûde-hâl olub minba'd ...ve ahtilale sebep olur ve... olmamak ve mahal-i mezbura varıp zikir olunan... hususlara hak ve adl üzere görüp bertaraf etmemek bâbında hükm-ü hümâyunum taleb eylemekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimi verdim.

25. Hüküm

Kudüs-ü Şerif kadısına ve beyine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerinin reayasından ve onlar ile dostluk üzere olan... beylerin adamlarından emn-ü emân ile Kudüs-ü şerife diyarına varan kimesnelere dahl olunmayıp... nâm kilisede sâkin olan ruhbanlara dahi kimesne dahl ve taarruz

eylemeye ve zikir olunan kilisenin... şerife olan yerlerin ...kadim üzere ...ve... ettiklerinde hilaf-ı şer'i şerife kimesne rencide eylemeye deyu Venedik beylerine verilen ahidnâmede ve nişan-ı hümâyunda ...ve... deyu tamir ve termîm olunmak için emr-ü şerife taleb etmekle buyurdum ki; Efrance ruhbanları zikir olunan ...nâm kilisenin ...şerif olan yerleri... kadimesi üzere tamir ve termîm eylediklerinde şer'i şerife ve Venedikliye verilen ahidnâmeye ve nişan-ı hümâyuna muhalif kimesneye dahl ve taarruz ve ruhbanlarını rencide ve raside ettirmeyip kilise-i mezburede... kadimesinden ziyade şer'i şerife muhalif bir nesnesine ihrâk ettirmeyesiniz.

26. Hüküm

Edirne kadısına ve bostancıbaşına ve yeniçeriler zabıtine ve yeniçeri zabıtine hüküm ki; mukaddema Dubrovnik beyleri adam gönderip ... Edirne'de sâkin... olup zikir olunan adamları getirmek için emrinde... nâm adamlarını ve... edip... eylemişler iken hâlâ bile on... yeniçeri ve bazı kimesneler evlerine girip taaddî ederler imiş. Hilaf-ı şer'i şerife rencide olunmamak için asitâne-i saâdetlerimde yeniçeriler ağası kâim makamı Hayrullah ...tarafından mektub verilip mûcebince hükm-ü hümayun rica ettikde müşârûnâliye tarafından verilen mektub mucebince ahd edip bunların... olunduğuna hilaf-ı şer'i şerife yeniçeri taifesi ve... kimesneler...ve zulüm ve taaddî ve tecavüz etmek isterler ise men' ve def' edip minba'd olagelene ve şer'i şerife mugayir iş ettirmeyip rencide ve raside ettirmeyesiniz deyu merhum ve... babam Hüdavendigâr... zamanında emr-ü şerif verilip hala tehdid olunmakla taleb olunmağla buyurdum ki; ol emr-ü şerif ve kâim makam tarafından verilen mektup mûcebince onlara muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz. ve ellerinde... edip alamet-i şerife... .. aşere Şevval... sene selase-i aşere ve elf

27. Hüküm

Hersek beyine Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik kalelerine tâbi olan Venedik körfezi... .. müselman fırkatelerini ve... ve kayıklarını getirmeyip sulh ve salâha mugayir Venedik reayası ve rençber gemileri rencide olunmayıp... .. olan kimesnelerin haklarından geline deyu Venedik beylerine verilen ahidnâme-i hümâyunda ve... olduğundan gayrı kale-i... ..ve kalelerini... ve bina olmuş ise bozulup ihrâk olunmak için... evâmir-i şerife gönderilip bina olunmuşken kale-i

mezburun reayalarından... ..bu bâbda gönderilen evamir-i şerife... ..ettirdikleri.... ..emr-ü sâbık mücebince yüzdürmeyip hala korsan... göndermek... ..deryaya çıkarmak üzerelerdir. Zikir olunan üç kıta fırkateler ol... ahidnâme-i hümayuna ve sâbikan verilen evamir-i şerife muhalif... edegeldikleri Venedik reayası ve rençber... gâret ve... edip... etmek... onlar Venedik reayasını ve rençber gemilerini gâret ve... ..ettiği takdirde ol câniblerde ...ve... için ...olunan Venedik kadirgaları dahi Venedik reayası ve rençber gemilerine... için elleri ile getirip geçmek lazım gelip ihtilale sebep olmak... deyu ol câniblerde sulh ve salaha muhalif ve... ve... olmayıp Venedik reayası ve rençber taifesi âsûde-hâl ...ve... olmak için sâbikan gönderilen evamir-i şerife mücebince zikir olunan üç kıta fırkate ve kayıklar... ihrâk olunub ve minba'd ahidnâme-i hümayuna... ve çekdiri ve gemi ve fırkate binâ ettirilmeyip ve evamir-i şerife itaat etmeyip inad ve muhalif edenlerin eğer mezbur... ve eğer gayrılardır... ..verilmek bâbında hükm-ü hümayunum talep etmekle buyurdum ki; bu hususa belzat... ..binâ olunan iç kıta fırkate ve kayık ticaret için binâ olmayıp ahidnâme-i hümayuna muhalif ...ve... için binâ olmuş ise ahidnâme-i hümayun ve sâbikan gönderilen evamir-i şerife mücebince cümlesi yüzüp ... eyleyip... ahidnâmeye muhalif ol câniblerde fırkate binâ ettirmeyip ihlale sebep olacak... ettirmeyesiniz. Şöyle ki; zikir olunan fırkateler bozulmayıp dahi ahidnâmeye muhalif Venedik körfezlerine girip Venedikli reayaya ve rençber gemilerine gâret ve... edip fesad ve şenaât edenler sonra... sana... ..sulh ve salaha ve ahidnâmeye muhalif iş olmasından ziyade... edesiniz.

28. Hüküm

Mısır valisine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip sulh ve salâha muhalif asitane-i saâdete ve sâir memalik-i mahrusede sâkin olan Venedikli beylerin balyoslarına ve konsoloslarına ve tercümanlarına ve sâir Venedik beylerinin adamlarına ...borcu için kimesne tutup rencide eylemeye ve eğer bir kimesne borcu... veya ber'vechle teslim olup... onun için... olan tutulmaya ve Venedik tacirlerinden ve konsoloslarından ve tercümanlarından her kim ki davayı hak edip ...ve ...ve ...ticaret ve sâir emr-ü şerifeye müteallik olan... için nizâ' ederler ise beş binden ziyade... ..ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp... muhafazada ...bulunmaya ...arz ile ve celb ve ahz sebebi ile... ..ikamet edenlerin

ber'vechle davaları istimâ' olunmaya ve bazı kimesneler ...ve... teslim ettiniz deyu ...ve... için sâkin olursa... kimesneler dahi men' ve def' olunmak için mezkur evâmîr-i şerife verilmişken hala taht hükümetinde sâkin olan Venedik... bazı kimesneler ve ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp ve... ..üzere ...ve... etmekle ahidnâme-i hümâyuna muhalif dava edip rencide etmek istersiniz deyu... şart edenler men' ve def' olunmak bâbında hükm-ü hümâyunum rica eylemekle buyurdum ki; hükm-ü şerifim vardıkda bu hususda mukayyed olub göresiniz. Davayı hak edenlerin ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp ve... ..değil isebeş binden ziyade olan akçe hususunda ve sâir zikir olunan mahallerde şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna ve evâmîr-i şerife muhalif Venedik balyosları ve konsolosları ve tercümanlarını ve sâir Venedikliyi rencide ve rasîde ettirmeyip etmek isteyenleri men' ve def' eyleyesiniz. Şöyle biline; ...bu hükm-ü şerif ellerinde îfâ edip âdet-i şerife... ..şehri Şevval... sene selase-i aşere ve elf

29. Hüküm

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip sulh ve salâh mücebince asitane-i saadetlerimde ve sâir memâlik-i mahrusede Venedik beylerinin balyoslarını ve konsoloslarını ve tercümanlarını ve sâir Venedik beylerinin adamlarını... borcu için kimesne tarafından rencide eylemeye ve eğer bir kimesne borcu edene veya ber'vechle teslim olub... eyleye. Onun için... olan... ve Venedik tacirlerinden ve konsoloslarından ve tercümanlarından her kim ki davaları hak olup veya benim... veya kefalet ve ticaret ve sâir emr-ü şerifeye müteallik olan husus için nizâ' ederse beş binden ziyade olmamalarına ve ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp sicil-i mahfuzada takayyüd bulunmaya hüccet-i arz ile ve celb ve ahz sebebi ile ...ve... edenlerin ber'vechle davaları istimâ olunmaya ve bazı kimesneler ...ve... edilir deyu celb ve ahz için... ..sâkin olursa... dahi men' ve def' olunmak için mezkura ve emr-ü şerife verilmekle hala kasabanızda sâkin olan Venedik... bazı kimesneler ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp ve sicil-i mahfuzada ... ve ... mezburları üzere... ..etmekle ahidnâme-i hümâyuna muhalif dava edip rencide etmek isterler deyu... ..verenler men' ve def' olunmak bâbında hükm-ü hümâyun rica ettikde bu husus gereği gibi... olub... davayı hak edenlerin ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp ve sicil-i mahfuzada... değil ise ...binden ziyade olan akçe hususunda ve sâir zikir olunan mahallerde şer'i şerife ve âhidnâme-i

hümâyuna ve evamir-i şerife muhalif Venedik balyoslarına ve konsoloslarına ve tercümanlarına ve sâir Venedikliyi rencide ve rasîde etmeyesiniz deyu ...ve... Venedikli davaları bâbında emr-ü şerife verilip hâlâ tehdid olunmak... olunmağla buyurdum ki; ol emr-ü şerife mücebince ahd edip hilafa cevabını göndermeyesin ve ...bu hükm-ü hümayun ellerinde ...edip alamet-i şerife..... şevval sene selase-i aşere ve elf.

30. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 22 Şevval-i kerim sene 1013

Mısır beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümâyunda Mısır'da olan Venedik beylerinin balyosları ve tercümanlarına ...ve... için kimesne rencide eylemeyip kefalet ve sâir emr-ü şerife müteallik bir husus için dava edenlerin ahvali asitâne-i saâdetlerimde kanun ve ahidnâme mücebince görülüp... oluna deyu takayyüd olmağla ahidnâme-i hümâyun mücebince Mısır'da olan balyosun ve tercümanların vech-i meşruh üzere rencide olunmayıp ahidnâme mucebince ahd olunmak bâbında emr-ü şerifim rica etmekle Mısır'da olan balyosların ve tercümanların ahidnâme-i hümâyuna ve sulh ve salâha muhalif rencide olunduklarına rıza-i şerifim yokdur buyurdum ki; Venedik beylerine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümâyunum mücebince... Mısır'da olan balyoslarına ve tercümanlarına... için kimesneyi rencide ettirmeyip onun gibi kefaleti veya şer'i bir hususu vâki oldukda asitane-i saâdetlerime havale olunması ve divan-ı hümayunumda ahidnâme mücebince görülüp ahidnâme-i hümâyuna ve sulh ve salâha mugayir kimesneye iş ettirilmek ihtimali olmaya.

31. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 28 Şevval sene 1013

Haleb beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Haleb'de olan Venedik balyosu südde-i saâdetlerime adam gönderip... Haleb'de... taifesi sâkin olduğu kârban yerlerine imdi... üzere ibadetlerine kimesne mâni olmaya deyu merhum ceddin Sultan Selim

Han zamanında emr-ü şerif verilip... merhum dedem Sultan Murad Han zamanında dahi... ..etmezler ise şer'i şerife ile... olmaları lazım gelir ise şer'i şerifelere ve sâbikan verilen emre muhalif kimesneyi dahl ettirmeyip memnun olmayanları yazıp bildirirsiniz deyu emr-ü şerife verilip lakin babam zamanında tehdid olduğunu bildirip hâlâ tehdid olmaması rica etmekle buyurdum ki; mezkurlar... ..emir verilmiş değil ise ellerinde olan evamir-i şerife mûcebince ahd edip... ..

32. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Haleb olan Venedik balyosu adan gönderip Venedik bazarganlarına... olan kimesneler... ile ...ve... beri gelip tüccar ile bazar eylediklerinde... ..adamlarından ve ...bâd-el bazar gelip... ve tüccardan olagelmıştır deyu... bazarda... yoğiken akçe talep ederler. Ticari ve... rencide ve raside edip bazarın fesatlarına... olup bazar olmağla yerine gele ...ve... eden... dahi gelmiştir deyu sâbikan îlam eylediklerinde tüccar yanında olan... balyosların ...ile... olup... müteallik olan adamlarına... ve... herkesin kendi... eylediği bazarından... iken eylediği bazarından minba'd... talep eylemeye ve olagelmıştır deyu tüccardan ve müşteriden ve... ..bir akçe veresiye almaya deyu Merhum ceddim Sultan Selim Han zamanında emr-ü şerif verip bâden merhûman dedem Sultan Murad Han ve babam Sultan Hüdavendigâr zamanlarında tehdid olunub mukaddema verilen evamir-i şerifeye ahd oluna deyu ferman olunub babam zamanında verilen emir tehdid olmamasını rica etmekle buyurdum ki; ...emir verilmişken... ve... kadim ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif değil ,ise sâbikan verilen evâmîr-i şerife mûcebince ahd edip... ..göstermeyesiniz.

33. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 17 Zilkade sene 13

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki, hâlâ Venedik balyosu mektub gönderip sâbikan Venedik tacirlerinden... nâm tacir İstanbul'da ticaret etmekle gümrük mahsulüne... var iken mukaddema Galata'da tahsil etmekle haraca kayıd olunub dahi haracını edâ eder iken emr-ü şerife mûcebince ...ve... Venedik'e gitmekle Venedik tacirleri... sâbık üzere mezkuru ticaret târikiyle İstanbul'a göndermek murad edilmiş iken merkum tacir mukaddema Galata'da sâkin olmağla haracı...

olmağla bazı metâ' ile İstanbul'a merd olur ise mirîde bulunan cümle metâ'ı beytûlmâl emini tarafından kabz ve zabt olunmak... göndermekde tereddüd eylerler. Tacir, mezbur metâ' ile İstanbul'a gelip merd olur ise kendinin ve şahidi Venediklinin metâ'ını beytûlmâl tarafından dahl olunmayıp ahidnâme-i hümâyun mûcebince Venedik balyosu cânibinden zabt olunub ve sâir Venediklileri harac ve tekalif-i örfîyeden... taleb olunmamak bâbında bundan akdem emr-ü şerifim ricasına îlam eyledikde husus-u mezbur... ve... ve...on beşinci günde arz olundukda emr-ü şerife ile icazet verilmiş ise yine Venedikliden... bir kaç yıl... tutup harac vermek ve tahsil etmek ile... olmaz. Sâir Venedikli tacirlerinin ahvali...olur ise ahidnâmeleri mûcebince... dahi ahvali ol vechle olub merd olduğu takdirde kendi metâ' ve esbâbı ve erzakına ve yanında olan sâir Venediklinin kimesne metâ'ına dahl etmeyip ahidnâmeleri mûcebince balyosları kabz eylemeye deyu eline berât-ı şerife verilip mucebince hükm-ü hümâyunum rica eyledikde vech-i meşruh üzere berâtı ve ferman-ı sâbıkım mûcebince şöyle ki; tacir-i merkum merd olur ise kendi esbâb ve erzakına ve sâir Venediklinin esbâb ve erzakına ve metâ'ına... dahl v e taarruz ettirmeyip ahidnâmeleri mûcebince balyosları kabz edip sâir Venedik tacirleri... ticaret ederler ise... ol vechle ticaret edip varıp gelip bu bâbda hilaf-ı emr-ü şerife kimesneye iş ettirmeyesiniz deyu merhum babam zamanında emr-ü şerife verildiğini bildirip hâlâ tehdid olmamasını rica etmekle buyurdum ki; mukaddema verilen emr-ü şerife mûcebince ahd edip... ...göstermeyesiniz.

34. Hüküm

Donanma-i hümâyunum serdarına ve Nakşa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerinin Girid hazinesinden bal ve limon suyu ve misket ile memlû bir kıta gemileri İstanbul'a gelirken Nakşa haramisine tâbi Burgaz Ada'sına... alıp helak oldukda ada-i mezburda sâkin olan... nâm... papazlardan bazı yoldaşlar ile gemi içinden çıkan bal ve limon suyu ve misket... ve sâir metâ' ve esbâblarını yağma ve gâret eylemişlerdir deyu ellerinde olan ahidnâme-i hümâyun mûcebince zikir olunan... ve metâ' ve esbâb her kimin elinde bulunur ise alıverilmek bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; bu hususu teftiş edip göresiniz. Zikir olunan gemi... Venediklinin ise... mezburda... sonra mezkurlar içinden çıkan... ve metâ ve esbâbları gâret eyledikleri... ..oldukdan sonra

ahidnâme-i hümâyunum mûcebince... edenlerden bîkusur... aliverip bir ferde... ettirmeyesiniz ve bu bâbda... ..ederse hilaf-ı şer'i şerife ve mugayir-i ahidnâme-i hümâyun iş olmaktan ziyade... edesiniz.

35. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi ... Cemazi-el ahir sene 13

Sabıkan Kanişe beylerbeyi olan Hersek sancağına... olan Mustafa Paşa'ya ve Noma kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Noma sâkinlerinden bazı kimesneler sulh ve salaha muhalif Venedik'e tâbi... nâm kalenin... rencide eylediklerinden... Süleyman oğlu Mustafa ve Mehmed oğlu Süleyman nâm kimesneler Venedik reayasından--- nâm papazını... ve... ile tutup... kalesinden envâ' çuka ile katledip ve... kale-i mezbure ağalarından Yusuf ve... sebep olmuşlardır. Bu fesadları edenlerin haklarından gelinmez ise ol serhadlerde ihlale bağis olur deyu bildirmeniz... fesadın haklarından gelinmek emir edip buyurdum ki; bu bâbda onat vechle mukayyed olup dahi hak üzere teftiş eyleyip göresiniz. Mezburan...Mustafa ve Süleyman Venedikliden mezkur papazı ol vechle katleyledikleri vâki ise şer-i şerife ve sulh ve salâh muktezasınca haklarından gelip ve merkuman Yusuf ve Hasan'ın dahi sulh ve salah hususunda fitne ve fesada bağis oldukları muhakkak ise şer'le ceza ve... veresiniz ki sayede bazı... ola. Şöyle ki; bu fesadı edenler bir târikle himayet olunduğu... evla beyan olunacak... ..olmayıp ... sana ...oldurulmuş olasınız. Ona göre mukayyed olup Noma... dahi muhkem... eyleyesin. Minba'd kendi hallerinde olup ahidnâme-i hümâyuna ve sulh ve slâha muhalif... ..teftişte... .. tâbi olup hilaf-ı şer'i şerife ve mugayir-i ahidnâme-i hümâyuna iş olmakdan... edesiniz.

36. Hüküm

Donanma serdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerine tâbi cezire-i Girid tacirlerinden dârende Aleksandır nâm tacir için mukaddema Akdeniz'de vâki... nâm adaya kendi gemisiyle vardıkda zikir olunan adada sâkin olan papa... ve... ve sâir... mezburu tutup... edip... için kapudan paşaya yüz sekiz altın vermiştin deyu hilafa vâki bir sanduka içinde iki yüz otuz altınlık... ve kumaş alıp ve bundan... nâm adada sâkin kapudan... demekle... ..

... sair... dahi hilaf-ı şer'e mezbur tacirden altmış sekiz altın cebren alıp ziyade... ve zulüm etmişlerdir. Şer'le mezburlardan hakkı alıverilmek için emr-ü şerife verilmesi rica etmekle buyurdum ki; bu hususda mukayyed olup mezburu hak... beraber edip hak üzere teftiş eyleyip göresiniz. Mezburun... ...mezburların üzerlerinde hak olduğu sâbit ve... olur ise bîkusur alıverip mezkurun mezburun hakkını vermekde ...ve... ettirmeyesiniz. ...hak üzere olup hilaf-ı şer'i şerife... zulüm olması ihtimali olmaya.

37. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 16 Cemazi-el ahir sene 1013

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve mal defterdarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Haleb'de olan Venedik taifesi kendilerine kifayet mikdarı aldıkları üzüm ve hamrdan bir akçe veresiye bâc alınmaya deyu merhuman ve mağfur... dedem Sultan Murad Han ve babam Sultan Mehmed Han... zamanlarında ahkam-ı şerife verilmişken hâlâ ol cânibde üzüm ve hamr... üzere olmağla taife-i mezbure kendi diyarlarından ve... yerlerden kendilerine kifayet... hamr ve... kendi dükânlarına İskenderun iskelesinde olan eminler ve Haleb'de olan ümenâ dahi ellerinde olan ahidnâme-i hümayuna vech-i meşruh üzere verilen ahkâm-ı şerifeye muhalif resm ve bâc taleb edip rencide eylediklerinin bildirmekle ahidnâme-i hümayun mücebince ahd olunmak emir edip buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyed olup Haleb'de olan Venedikliler kendilerine kifayet edecek... kendi diyarlarından ve ahirden hamr ve... getirdiklerinde... ahidnâme-i hümayuna ve bu bâbda verilen evâmîr-i şerife muhalif zikir olunan iskelede ve Haleb'de ümenâ taifesine resm ve bâc taleb ettirmeyip minba'd ahidnâme-i hümayuna be evamir-i şerifeye muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

38. Hüküm

Müşarünileyhime hüküm ki; mezbur arzuhal gönderip Haleb'de olan Venedik tacirleri... ve ipek ve yapağı ve penbe ve... ve meşin ve... ve sâir memnun olmayan esbâbı akçe ile âdet-i kadim üzerine almak istediklerinde bazı kimesneler... ahz ve celb için tüccarı rencide edip mâni olmağla ol vechle rencide olunmamaları için

ahkam-ı şerife verilip sâbıkan olan hüküm tarafından dahi ellerinde olan temessükât verilmişken hala... ve çavuş ve dahi bazı kimesneler bir târikle emir çıkarıp varıp Venedik tacirlerini rencide eylemekden hali olmayıp ve mal-i miriye dahi... olmuşdur deyu Venedik tüccarı ahidnâme-i hümayun mücebince kadimden alageldikleri metâ'ı geri alıp ticaretlerine kimesne mâni olmamak bâbında emr-ü şerifim verilmek rica etmekle ahidnâme-i hümayun mücebince ahd olub hilafa... gösterilmeye ferman-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki; ...her biriniz onat vecihle mukayyed olub Venedik tacirleri ahidnâme-i hümayun mücebince kadimden alageldikleri metâ'ı akçeleriyle almak istediklerinde... ve çavuş ve bazı kimesneler elimizde emr-ü şerif vardır deyu ahidnâme-i hümayunuma ve evamir-i şerifeye muhalif rencide ettirmeyip memnun olmayıp yine ahidnâmeye muhalif rencide edenleri isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz ama bu bahane ile memnun olan metâ' alınmaktan... edesiniz.

39. Hüküm

Müşarünileyhime hüküm ki; mezbur arzuhal gönderip Haleb'de olan Venedik tacirleri bazı metâ' almak için akçe ve gurusla geldiklerinde ahidnâme-i hümayun mücebince doğru Haleb'de olan balyosun sâkin olduğu hane getirip... gelip ve bu bâbda merhumdan ve mağfur... cedim Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han ve dedem Sultan Murad Han ve babam Hüdavendigâr... zamanlarında ahkam-ı şerife verilmişken hâliyâ ahidnâme-i hümayunuma ve ahidnâme-i meşruh üzere verilen ahkam-ı şerife muhalif Venedik tacirleri... almak için akçe ve gurus doğru balyosun sakin olduğu haneye getirdiklerinde ümenâ taifesi... ahz ve celb için gümrükhaneye getirin deyu fuzuli ellerinden çekip alıp taaddî eylediklerini bildirip men' ve def' olunmaları bâbında emr-ü şerifim rica etmekle ahidnâme mücebince ahd olunub olagelmiş muhalif rencide olunmamaları bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki; taife-i mezburenin ellerinde olan ahidnâme-i hümayun ve vech-i meşruh üzere verilen evâmir-i aliyye mücebince ahd edip minba'd Venedik tacirleri... almak için akçe ve gurusu Haleb'de olan balyos sâkin olduğu haneye getirdiklerinde ahidnâme-i hümayunuma ve evamir-i şerife muhalif ümenâ taifesini gümrüğe gönderin deyu rencide ve raside ettirmeyesiniz.

40. Hüküm

Yevm-el vâhid

Fi 21 Cemazi-el ahir sene 13

Asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosuna hüküm ki; Doubroundyk beyleri dergah-ı muallama arzuhal gönderip... .. zamanlarından bu âna gelince asitane-i saâdetime hulus ile... üzere iken Venedik'e tâbi olan beyler bunların kadimden... olan ...nâm cezire ve kale ve karyelerine basıp, alıp taaddî eylediklerinde yine mezburlara verile deyu hatt-ı hümayun saâdet... ferman-ı âlişanım sâdır olduğda zikir olunan cezire ve kale ve karyeleri veresiniz deyu sana... olundukda siz dahi zikir olunan cezire ve kale ve karyeleri şol şartla ki teslim edelim... Doubroundyk beyleri ve... cezire-i mezburenin reayasını rencide eylemeyip... ..edeler deyu... bunlar dahi... beri reyanın bu bâbda olan... ..eylediklerine temessük verip ve Rumeli kadı askerim huzurunda dahi bu vecihle olan... emirleri... olunmuşken... dahi cezire ve kale ve karyelerin verilmediğini bildirip iki aya ...ile aliverilip dahl ve taarruz eylememeleri bâbında emr-ü şerifim rica eylediklerinde ecilden buyurdum ki; Doubroundyk beylerinin kadimden... olup minba'd Venedik beyleri... .. cezire ve kale ve karyeleri iki aya değin aliverip ber'vechle ...ve... ve minba'd dahl ve taarruz olunmak ihtimali olmaya. Ve bu vecihle alıverilmediğini yazıp südde-i saâdetime arz eyleyesiniz.

...

Arzı ile dahi yazılmıştır.

41. Hüküm

Yevm-el selase

Fi 25 Cemâzi-el ahir sene 13

...beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip kaza-i Yanya'da sâkin olan... Marko nâm... Venedik tacirlerinden dârendegân... nâm iki yüz altmış sekiş guruş ve yine Venedik bazargânlarından... nâm tacir dahi üç yüz elli guruş... olup ve hâlâ mezburan tacirler Venedik'te olmağla ve... eyledikleri kimesneye elinde olan temessükât mücebince hakları alıverilmek bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle mezburan tacirlerin ve... vardıkda

mezbur... Marko ile meclis-i şer'imi ihzar edip... görülüp... olmamış ise teftiş eyleyip göresiniz. Kadıya arz olunduğu gibi ise... şer'le... olunmasına emr-ü şerifim... ahd edip mezburan tacirlerin dahl ve taarruz eyleyip ve... ..elinde olan şer'i temessükât mûcebince bîkusur alıvermemesi... ettirmeyesiniz.

42. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi ... Muharrem sene 13

Edirne kadısına ve Bostancıbaşıya hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Doubroundyk elçileri arzuhal gönderip Doubroundyklinin... ..beri mahruse-i Edirne'den bir kilise ile bazı mülke evleri olup şimdiye dek rencide olanları kimesne rencide edegelmemişken hâlâ bazı kimesneler varıp... evlerinde tutup ve kilise... rencide edip, hilaf-ı şer'i şerife zulüm ve taaddîden hâli olmadıklarını bildirip men' ve def' olunmaları bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; bu hususu şer'i şerife ile göresiniz. Fil'vâki bunların mülk olunca haricden bazı kimesneler... olup ve kilise... dahi hilaf-ı şer'i rencide ederler ise men' ve def' edesiniz deyu...

43. Hüküm

Südde-i saâdetlerimden Doubroundyk'e varınca yol üzerinde vâki olan Lima beylerine ve kadılarına hüküm ki; hâlâ Doubroundyk beylerinin... ..olan dârendegân ...ve... nâm elçileri hulus-u hümayunum ticaret için gelmişler iken hala... hümayunum Doubroundyk'e gitmeye... olup kendilerinin binekleri ile ra'as atlarına ve adamlarına, bindikleri bargirlerine ve esbâblarına yolda ve... dahl olunmayıp ve... ve... olan yerlerden emin ve salim geçirilmek... emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden merkum elçiye... hükumetine dahil olurlar ise yolda ve... ve... ve merhalede ve... kendilerine ve bindiklerine iki ra'as atlarına ve adamlarına ve esbâb ve bargirlerine hilaf-ı şer'i şerife haricden bir ferdi dahl ve tecavüz ettirmeyip ve akçeleriyle lazım olan... ve... tedarik ve ihzar ve... ve... olan yerlerden emin ve salim geçirtip... ve... çektirmeyip ve bir nesnelere... olması ihtimali olmaya. Lima elçileri kendileri bindikleri ra'as attan ziyade... ile birer at ve sâir memnun olan metâ'... nesne alıp gitmekten... edesiniz.

44. Hüküm

Vilayet-i Rumeli'nde vâki olan kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Doubroundyk elçileri südde-i saâdetlerime adam gönderip---nâm tacirler Doubroundykli olup taht kazanızda ticaret üzere oldukları yerlerde ve denizlerde ve sâir... ve... olan yerlerde ve mahallerde harami... bargire ve ata binip mahmuz takınıp, başlarına... ve kurt postu giyip şiş ve sâir bir ok gönderip bazı kazaya uğranıp geçip giderken sancak beyleri adamları ve subaşlıları ve iş erleri ve ümenâ ve ûmâlleri de celb ve ahz için mezkurlara ve hizmetkarlarına hilaf-ı şer'i şerife dahl ederler imiş. İmdi buyurdum ki; hüküm-ü şerifimle vardıklarında göresiniz. Kadiya arz olunduğu gibi olup mezbur Doubroundyk tacirleri kendi hallerinde ticaret üzere yürüdükleri yerlerde ve denizde ve... ve... olan mahallerde harami... bargir ve ata binip mahmuz takınıp, başlarına... ve... ve kurt postu giyip ve şiş ve sâir bir... gönderip kazaya uğrayıp geçip giderken sancak beyi adamları ve subaşlıları ve iş erleri celb-mal için mezburlara ve hizmetkarlarına hilaf-ı şer'i şerife dahl edip rencide ederler ise men' ve def' edip minba'd kimesneye ol vechle iş ettirmeyesiniz. Tarih; hüküm-ü sâbık fî 25 Muharrem sene 982

45. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Haleb'de ticaret üzere olan Venedik bazargânları vilayetlerinden getirdikleri gümüş ve guruş ve altınlarından gümrük alınagelmiş değil iken mukaddema gümrük eminleri mezkurlardan getirdikleri gümüş ve guruş ve altınlardan ahidnâme-i hümayun ve olagelmiş muhalif gümrük eminleri mezkurlardan getirdikleri gümüş ve guruş ve altınlardan ahidnâme-i hümayuna ve olagelmiş muhalif gümrük taleb eylediklerinde merhuman ve... ceddin Sultan Selim Han ve dedem Sultan Murad Han ve babam Sultan Mehmed Han... zamanlarında ahidnâme-i hümayuna ve olagelmiş muhalif gümrük talep olunmaya deyu ahkam-ı şer'i şerife verilmişken hala ümenâ taifesi zikir olunan tacirler için... gümüş ve guruş gönderip mal mirîye arz ederler deyu hilaf-ı vâki... ile gümrük alına deyu emir almağla tacirlerden ahidnâme-i hümayuna ve evâmîr-i şerife muhalif gümrük taleb edip rencide eylediklerini bildirip ellerinde olan ahidnâme-i hümayun ve evâmîr-i şerife mûcebince ahd olunub minba'd ol vechle rencide olunmayıp yine ümenâ taifesi emir ibraz edip vech-i meşruh üzere gümrük

taleb ederler ise... ve... üzere südde-i saâdetime arz olunması bâbında emr- şerifim rica etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olup Venedikliye verilen ahidnâme-i hümâyun ve evamir-i şerifeye muhalif ve olagelmiş mugayir ümenâ taifesi elimizde emir vardır deyu Venedik tacirlerinden kendi vilayetlerinden getirdikleri gümüş ve gurus ve altınlardan gümrük talep ederler ise men' ve def' edip minba'd ahidnâme-i hümâyuna ve bu bâbda verilen evâmîr-i şerifeye ve olagelmiş mugayir ümenâ taifesine ol vechle gümrük talep ettirmeyesiniz. Eğer ne bir târikle elimizde emir vardır deyu gümrük talep ederler ise... tutup... üzere yazıp arz eylesiniz.

46. Hüküm

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarlarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu adam gönderip merhum ve... ceddîm Sultan Süleyman Han... zamanlarında merhum dedem Sultan Murad Han zamanında gelince Venedik beylerine verilen ahidnâme-i hümâyun icra olunub Venedik tacirleri Haleb'e gtrdkleri metâ'la gümrükleri kanun üzere alınıp gelinmişken merhum müşarünileyh dedem zamanında Haleb defterdarı ve eminleri... celb ve ahz için Venedik tacirlerinin metâ'larından... ziyade gümrük talep edip tacirlerin perişan olmalarına bağıs olmağla minba'd kanun-u kadimden ziyade Venedik tacirlerinden gümrük talep olunmaya deyu... ahkam-ı şerife ve hatt-ı hümayun verilip ve sâbıkan Haleb beylerbeyi olan... oğlu ... Ali Bey'in mbâşereti görüldükde ahidnâme-i hümâyun ve evamir-i şerife mcebince hüküm olunub hüccet-i şerife verilmekle Venedik'ten altı kıta barça gelmek üzere olub, bir kaçı İskenderiye beylerine dâhil olmağla kimesnenin yk çuka ve kumaşı Haleb gümrük hanesine dâhil oldukda ol zamanda Haleb defterdarı olan Mehmed(?) mal mirîye... ederim deyu belzat... varıp çukanın... ve... ve... ...kanundan ve ahidnâmeden ziyade tahmil edip Venediklinin... olan altın ve guruslarından gümrük talep edip beratları ihdâs etmekle tacirler... ticaretten feragat etmek lazım gelir deyu... müşarünileyh... oğlu ve Haleb kadısı arz eyleyip merhum ve... babam Hüdavendigar... ...arz olundukda ne vecihle olageldi ise geri ol vech üzere yüzde ikişer akçe alınsın deyu hatt-ı hmayunlarını ferman-ı âlişanları sâdır olup ve üslub-u sâbite muhalif ziyade gümrük alınmamak için maliye tarafından ihraç olunan evamir-i şerife, asitane-i saâdetlerime gönderilmek bâbında emr- şerife

verilip Venedik tacirlerinin getirdikleri çuka ve kumaş ve sâir metâ'ın bahaneleri olub... üzere ahidnâme-i hümayun mücebince tutturup gümrüklerini dahi ona göre aldırıp ve akçeyi dahi hazineye alındığı üzere aldırdı. Guruş ve altını... üzere aldirmakdan... altın ve guruşlarını dahi hilaf-ı şer' ve kanun gümrük taleb ettirmeyesiniz ve eğer minba'd işbu emr-ü şerife muhalif ol vechle metâ'larından ziyade gümrük alınmak için defterdar veyahut eminler ve gayrılar bir târikle maliye tarafından ve divan-ı hümayunum cânibinden emr-ü şerife ihraç ederler ise ahd etmeyip ahidnâme-i hümayunuma ve üslub-u sâbite ve bu bâbda maliye tarafından sâbikan Venedikliye verildikten, ahkâm-ı şerifeye muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz. Etmek isteyenleri men' ve def' edesiniz ve İskenderiye beylerine dahil olan metâ'larını... Haleb'de açtırıp defterdar ve sancaktar ve sâir eminler tüccarın metâlarını bi't-tamam... verince dahl ettirmeyesiniz ve zikir olunan hususlar için tekrar şikayet olunması eylemeyesiniz deyu... ve ... merhum müşarünileyh zamanında emr-ü şerif verildiğini bildirip hâlâ dahi mücebince emr-ü şerifim verilmek rica etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub sâbikan verilen emr-ü şerife mücebince ahd edip minba'd ahidnâme-i hümayun ve emr-ü şerife muhalif kimesneye iş ettirmeyip dahl edenleri isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz.

Tarih-i hükm-ü sâbık; fi evasıt-ı safer sene... ve elf

47. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 8 Muharrem... sene 14

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; südde-i saâdette olan Venedik balyosu adam gönderip sâbikan Haleb'de olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirleri... ve... ve metâ'ı ve... ..ve sâir memnû olmayan esbâbı akçeleri ile almak istediklerinde bazı kimesneler... ahz ve celb için mâni olup rencide ederler. Bu sebep ile gümrük mahsulüne dahi... lazım gelir deyu îlam ettikde emin olan Venedik bazarganları zikir olunan metâ'ı akçeleri ile... edenlerden almak istediklerinde... celb ve ahz için mâni olanları men' ve def' edip şer'i şerife mugayir ve kanun ve ahidnâme-i hümayuna muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz deyu merhum ceddin Sultan Selim Han zamanında emr-ü şerif

verildi. ...dedem Sultan Murad Han zamanında dahi tehdid olunub zikir olunan metâ'dan gayrı... ve... ..alıp gitmek istediklerinde kimesne mâni olmaya. Rencide edenler men' ve def' olup ama bu... ile memnû olan metâ'ı alıp gitmeyeler deyu verilen emr-ü şerife merhum babam zamanında dahi tehdid olunub hâlâ dahi tehdid olmasıyla rica etmekle buyurdum ki; sâbikan verilen evamir-i şerife mücebince ahd eyleyip helâkına zarar göstermeyesiniz.

Tarih-i hükm-ü sâbık; fi evâsıt-ı Safer sene 1002

48. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; mezbur adam gönderip sâbikan Haleb cânibinde olan iskele eminleri ve mübaşirleri... varan Venedik tacirlerinin metâları gümrüklerini üslup-u sâbık üzere... tutup... edâ ederler iken haliya kıymetleri ziyade olmaz deyu olagelene muhalif ziyade nesne talep edip rencide eylediklerinde merhum ceddim Sultan Selim Han zamanında emr-ü şerif verilip mukaddema merhum dedem Sultan Murad Han zamanında dahi tehdid olup ve merhum babam zamanında tehdid olmaması rica olundukda buyurdum ki; onat vecihle mukayyed olup taht hükümetlerinde vâki olan iskelelere Venedik tacirleri metâ'larını getirip gümrüklerini verili olduklarında ümenâ ve sâir mübaşirler... ahz ve celb için gümrüklerini eski kıymetler üzere almayıp ziyade alırlar ise caiz değildir. Kadim alametten olageldiği üzere metâ'larını kıymete tutturup üslub-u sâbık üzere gümrüklerini bi't-tamam aldırıp olagelene mugayir bir nesnelerini aldirmayıp Venedik tacirlerini... ve... ettirmeyip ahidnâme-i hümâyuna ve sâbikan verilen ahkam-ı şerife mugayir kimesneye iş ettirmeyip tekrar... ..ettirmeyesiniz deyu emr-ü şerif verildiğini bildirip hâlâ tehdid olmaması rica etmekle buyurdum ki; sâbikan verilen emr-ü şerife mucebince ahd edip şer'i şerife muhalif... etmeyesiniz.

Tarih-i hükm-ü sâbık; fi evahir-i rebi-ul ahir sene 1003

49. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; mezkûr adam gönderip sâbikan Haleb'e Venedik bazargânları getirdikleri emtâ ve... resm-i gümrükleri... ..berine minvâl üzere tahmil olunub alına gelmiş ise geri ol minvâl üzere alınıp ziyade alınmaya deyu ahidnâme-i hümâyun... olduğundan gayrı maliye tarafından dahi emr-ü şerife verilip işbu hak üzere alınırken hâlâ Haleb'de hazine-i âmire defterdarı olan

Mehmed bir târikle emir almağla kanun-u kadimden ziyade gümrük taleb edip ve gümrük almak bahanesiyle Venedik tacirlerinin kumaşlarını ve metâlarını gümrük haneden kendi adına alıp, gitmek isteyip taaddî etmekle kanun üzere alınıp ziyade alınmıştır deyu emr-ü şerif taleb olundukda, kanun-u kadime muhalif berat... olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Bu hususça her biriniz gereği gibi mukayyed olup Venedik tacirleri kanun-u kadim üzere gümrüklerini bîkusur edâ ederler iken ziyade taleb ve taaddî olunursa caiz değildir deyu kanun-u kadim ve ahidnâme-i hümayun ve maliye tarafından verilen hükm-ü şerife mücebince kumaşlarından ve metâlarından gümrük hanede gümrüklerini aldırıp ol vechle emr-ü şerife vardır deyu bir akçe ve... ziyade aldırmayıp memnû olmayıp emr-ü şerife muhalif taaddî edenleri isimleri ile yazıp arz eyleseniz ve minba'd bir târikle kanun-u kadimden ziyade gümrük alınmak için emr-ü şerife ihraç olunursa geri olageldiği üzere maliye tarafından verilen emr-ü şerife mucebince ahd edip ona muhalif eğer dizdar ve eğer ümenâ ve ûmalden kanun-u kadimden ziyade gümrük talep ettirmeyip, Venedik tacirlerine zulüm ve taaddî olunmağla... olmasına sebep olmayalar deyu merhum babam zamanında emr-ü şerif verildiğini bildirip hâlâ ol emr-ü şerife tehdid olmamasını rica etmekle buyurdum ki; merhum müşarünileyh zamanında verilen emr-ü şerife mücebince ahd edip hilafete... göstermeyesiniz

Hükm-ü sâbık; fi evamir-i Rebi-ül âhir sene 1003

50. Hüküm

Mısır beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip mukaddema deryada harami korsanlar ahz ve esir edip bâden hulus olan Mehmed nâm kimesne sâbıkan Mısır'da balyos olup Venedik'e giden... nâm balyos bana ve yoldaşlarıma Venedik'e varınca deryada vâki olan... kefil olmuştur deyu ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh mücebince Mısır'da olan Venedik balyosu... nâm balyos, vâki olan Mehmed Paşa... varılıp görüldükde mezburun ol vechle davası îfâ olduğu zahir... gayrı hâlâ olan balyos rencide eyleme eylemeye kâdir olmayıp... lazım gelmez deyu... bunların ellerinde fetvâ-i şerife dahi var iken yine mezbur Mehmed memnû olmayıp mezbur balyosdan haracı tahmil ettirmeye elimde emir vardır deyu mezbur balyos... dava ile ahidnâme-i hümayuna ve fetvâ-i şerife ve sâbıkan bu husus için verilen evamir-i şerifeye muhalif taaddîden hali olmayıp şöyle ki; memnû olunub vech-i meşruh üzere mezbur balyos

rencide eder ise minba'd Venedik beyleri bazı balyoslarını ve tacirlerini göndermekten feragat edip ol takdirde mal-ı mirîye dahi... ..olmak ...deyu gitmek istedikde dahi balyoslarından çıkarın deyu ol zamanda dahi rencide olunmayıp ve mezbur Mehmed bir târikle emir ibrâz eder ise şahid... südde-i saâdetlerime havale olunması bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olup, onun gibi mezbur Mehmed hâlâ Mısır'da olan merkum balyos... zamanında ve balyoslukdan çıkdıkta vech-i meşruh üzere almak emri vardır deyu ahidnâme-i hümayuna ve fetvâ-i şerife ve evamir-i şerifeye muhalif rencide ederler ise men' ve def' edip südde-i saâdetlerime havale eyleseniz ki cevabı verilip minba'd şer'i şerife ve emr-ü hümayuna muhalif kimesneye iş... ihtimali olmaya.

51. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 15 muharrem sene 14

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Haleb'de olan Venedik tacirleri metâ'larının resimlerini vermezler iken... bi't-tamam edâ edip âdet-i kadim üzere ümenâdan temessük alıp bu âna gelince ümenâ verdiği temessükât ile ahd olunagelmiş iken hâlâ bazı kimesneler ümenânın... ..tamam olmadan... ..sâbikan emin... teftişleriyle aldıklarını, bunların ellerinde olan temessükât için... mallarının defterlerini hazine tarafından... kimesneler tutmayıp kendileri istedikleri ...-i deftere kaydettirip murad etmedikleri... ettirmeyip... ..kayıt etmeyip ve bu... temessükâtın davası sâbikan olan esbâblardan taleb oluna gelip bunlara vech-i meşruh üzere taaddî oluna gelmemekle her defa edâ eyledikleri gümrükleri, ümenâyı cedid hilaf-ı şer'i ve kanun tekrar taleb eylemek... deyu emin verdiği temessükât ile ahd olunub hilaf-ı şer' ve kanun rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyet olup fil'vâki vech-i meşruh üzere metâ'larının resmini vermezsin...ümenâyı edâ edip mühürlü temessükâtlarını aldıklarında ol eminlerin üzerlerinden bazı kimesneler... ..almağla bunların ellerinde olan mühürlü tezkirelerine ahd edip hilaf-ı şer'

ve kanun tekrar resm taleb ederler ise men' ve def' edip minba'd şer' ve kanun ve olagelene muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

52. Hüküm

Şam ve Haleb ve Trablusşam beylerbeylerine ve zikir olunan beylerbeylerinden olan sancakbeylerine ve kadılara hüküm ki; asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip, Venedik bazarganları taht hükümetlerinde her ne muhalif men' ve şer eylemek isterler ise balyosları dahi... oturup ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh muktezasınca bir ferde dahl ve taarruz etmemek bâbında... .. ellerinde evamir-i şerife olup siyânet ve himayet olunurlar iken hâlâ bazı kimesneler sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayuna muhalif dahl ve rencide eylemekten hali olmağla sâbıkan verilen evâmir-i şerife mücebince Venedik bazarganları siyânet olup bir diyardan bir diyara gitmek istediklerinde... ve... olan mahallerden emin ve salim mürûr ve... ettirilip mallarına ve canlarına heder olmayıp, üslub-u sâbık üzere sulh ve salâh muktezasınca âsûde-hâl olmaları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bunlara her biriniz onat vecihle belzat mukayyed olup, Venedik bazarganları balyoslarıyla her tarafların taht hükümetinde olunub men ve şer etmek isterler ise hilaf-ı şer'i şerife ve mugayir-i ahidnâme-i hümayunu rencide ettirmeyip onun gibi kalkıp bir yerden bir... gitmek istediklerinde... ve... mahallerden emin ve salim mürur ve... ettirilip mallarına ve canlarına heder tehdid olmak ihtimali olmaya. Emr-ü şerife ve sulh ve salâha mugâyir rencide edenleri isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz.

53. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; südde-i saâdetlerimde olan balyos arzuhal gönderip memâlik-i mahrûsemde olan iskelelerden Venedik'e alıp gitmek için gemilere metâ' tahmil eden tüccar taifesi... Venedik beylerinin konsoloslarına ait olan nesne konsolosa vergelmişler iken hâlâ taht kazâna tâbi olan iskelelerde... taifesinden bazı kimesneler Venedik'e gönderdikleri metâ'ları... veya... barçalarına ve sâir gemilere tahmil edip, ahidnâme-i hümayuna ve kanun-u kadime muhalif konsoloslara aid olan... vermeyip... eylediklerini bildirip İzmir'de sâkin olan konsolosların adamları vardıkda âdet-i kadim üzere konsolosa aid olan resim alıverilmek rica etmekle hükm-ü şerifimle konsolosun... ve... husus-u mezbur îlam

eyledikleri gibi ise ahidnâme-i hümayun ve âdet ve kanun üzere konsolosa aid olan... her kimin elinde ise adamlarına aliverip ve minba'd dahi iskelelere tahmil eyledikleri metâ'larından âdet-i kadim üzere konsolosa aid olan... aliverip olagelmiş muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

54. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip İzmir'de sâkin olan Venedikli taifesi mukaddema ellerine verilen evamir-i şerife ve fetva-i kadim mücebince ve... kadim üzere tamir ve termîm edip... ve âdetleri üzere ibadet eylediklerinde kiliseye İzmirliiden bazı kimesneler elimizde emir vardır deyu dahl eylemekten hali olmayıp, onun gibi dahl edenleri men' olup memnû olmayanlar dergâh-ı muallama arz ve havale olmak rica etmekle buyurdum ki; bu hususda gereği gibi mukayyed olup göresiniz. Zikir olunan kilise kadim kilise olup şer-i şerife muhalif sonradan ihdas olunması olmayıp fil'vâki Venedikli taifesi emr-ü şerife ve fetva-i kadim ile ...kadim üzere varıp... üzere ibadetlerinden... ..şer'le men' olmak icâb etmiş olmayıp tamir ve termîm edip âdet-i kadimleri üzere ibadet etmek istediklerinde sulh ve salâh muktezasınca kimesne dahl ve taarruz ettirmeyip memnun olmayanları yazıp arz edeler.

55. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 18 Muharrem sene 14

Kıbrıs beylerbeyisi olup donanma serdarı olan Sinan Paşa'ya ve Kıbrıs kadısına hüküm ki; südde-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip mukaddema sulh ve salâha muhalif... demekle maruf barçası ahz eylediklerinde, zikir olunan barça asitane-i saâdetlerime getirtilip, sahibine teslim olunup, lakin zikir olunan barçadan alınan esirler dahi ıtlâk oluna deyu mukaddema emr-ü şerif vârid olmuşken... nâm reayatları henüz ıtlâk olunmadığını bildirip dergâh-ı muallama ıtlâk olunması... emr-ü şerif taleb etmekle buyurdum ki; emr-ü şerife mücebince mezburu ıtlâk ettirip... emr-ü şerife göndermeli eylemeyesiniz. Şöyle ki; emrim üzere mezkuru ıtlâk eylenmesi... olmak... ..ıtlâk eylediğini arz eyleyesiniz.

56. Hüküm

Nakşa kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik barçalarından... demekle maruf bir kıta Venedik barçası mukaddema metâ' ile Mısır İskenderiye'sinden Venedik'e gider iken cezire-i Değirmenlik'e varıp limanda yatarken İspanya'ya tâbi iki kıta korsan kalyonu üzerine gelip zikir olunan barçayı ahz ve rencide olan metâ' ve esbâbı g3aret eylediklerinden sonra barçayı limanda bırakıp gitmişler iken sulh ve salâha muhalif Değirmenlik emini ve dahi bazı kimesneler mezkur barçanın içinde kalan alet ve esbâbı ve topları ve kaliçe ve sâir her ne var ise alıp hâlâ taleb olundukda vermeyip... ve muhalefet eylediklerini bildirip barça ve alınan alet ve esbâb ve toplar her ne ise onda olan konsoloslarına alıverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; Venediklinin zikir olunan barçası ve limanda olan alet ve esbâb ve toplar ve kaliçe ve bil'cümle her ne almışlar ise sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince bîkusur konsoloslarına alıverip bir ferde... ve bahane ettirmeyesiniz. Onun gibi... ve muhalefet edenleri isim ve resimleriyle yazıp arz eylesiniz. Ama bu bahane ile kendi hallerinde olanları mezkur barçadan almışsınız deyu hilaf-ı şer'i şerifi rencide olunmak ihtimali olmaya.

57. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik elçisi arzuhal gönderip, Haleb'de ticaret eden Venedik tacirleri vilayet-i Arabistan'dan olageldiği üzere metâ' almak için vilayetlerinden getirdikleri guruslarından ve gümüşlerinden, kanun-u kadime ve ahidnâme-i hümayuna mugayir resm taleb olunmayıp tacirler rencide olunmaya deyu defâatle evamir-i şerife verildiğinden gayrı zikir olunan Venedik tacirleri, getirdikleri gurus ve akçeleri, doğru Venedik balyosları sâkin oldukları cânibe getirip, balyoslar evlerinde yüklene gelmişken hâlâ ümenâ taifesi kanun-u kadim ve ahidnâme-i hümayuna muhalif... tacirlerin guruslarından resm almak için balyos sâkin olduğu hanede bulunup gümrük haneye gelesin gümrük alasın deyu rencide edip ve Venedik tacirleri getirdikleri gurus... gönderip mîrîye tahrir ederler deyu hilaf-ı vâki... ile guruslarından gümrük almak için emir ihraç olsun. Minba'd ahidnâmeye ve sâbikan verilen evâmir-i şerifeye muhalif Venedik tacirleri rencide olunmayıp ihraç olunan emir ellerinden alınıp... asitane-i saâdetlerime gönderilmekle emr-

ü şerife talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olup Venedik tacirleri ellerinde olan evâmîr-i şerife mûcebince balyosların sâkin olduğu haneye gurusları ve kimesneleri getirip onda kalınıp vech-i meşruh üzere resm-i gümrük talep ettirilmeyip ve gümrük haneye getirin deyu teklif olunmayıp ve hilaf-ı vâki... ile ümenâ taifesi Venedik tacirlerinin guruslarından resm almak için ihraç eyledikleri emri alıp... edinip asitane-i saâdetlerime gönderip bir defa dahi şikayet olunmalı eylemeyesiniz.

58. Hüküm

Gelibolu kadısına hüküm ki; mektup gönderip Gelibolu'da Venedik konsolosu olan Françuva... zamanında Gelibolu'da konsolos olup emr-ü şerife ve ahidnâme mûcebince hizmet edip Venedik gemileri ve bazarganları Gelibolu'da ve Boğaz Hisar'da yok olup çıkarmadıkça Gelibolu... ve Boğaz Hisar dizdarları ve ummâl taifesi dahl edegelmışler iken Gelibolu'da gümrük emini olan... Yahudi ...celbmal için sizin gemilerinizde memnû olan metâ' vardır tarafından yüklerini boşalttık... deyu rencide eylediklerinden sonra Boğaz Hisar'ların dizdarlarını sana gönderip bana veya adamı varınca gemileri salıverilsin demekle nice günler gemiler ve bazarganlar yerlerinden alıkoyup taaddî eylemiştir. Şöyle ki; mezbur Yahudi vâki olunmaya. Biz dahi bunda haklarından feragat olunub ve sen dahi hizmet edesiniz deyu... edip Gelibolu'da ve Boğaz Hisar'da yük koyup... ahidnâme-i hümayuna ve olagelene muhalif rencide olunmak için emr-ü şerife dahi ibraz ederler ise alınıp... olup asitâne-i saâdetlerime gönderilip ahidnâme-i hümayun ve olageldiği üzere ahd olunması... emr-ü şerife verilmek hakkında arz eyledikten gayrı asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dahi mezbur Yahudiden şikayet etmekle getire gelip... olunma emir edip buyurdum ki; mezbur Yahudiye getirtip muhkem... eyleyesin. Ve bu vecihle... olunduğunu yazıp arz eyleyip minba'd ahidnâmeye ve olagelene kimesneye iş ettirmeyesiniz.

59. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik bazarganlarından... nam bazargân merkum Yahudiye yüz kırk sekiz altın verip hâlâ mezbur Yahudiye merkum bazargâna olan hesabı vermeyip, Gelibolu'ya firar eylediğini bildirip, mezburun şer'le hakkı alıverilmek için mezbur Yahudi, asitane-

i saâdetlerime gönderilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur Yahudi buldurup dava ihtarı ile... südde-i saâdetime gönderesin. Asitane-i saâdetlerimde ahvalleri şer'le görüle.

60. Hüküm

Değirmenlik kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Değirmenlik ceziresinde Venedik konsolosu olan... nâm konsolos, ol cânibe varıp Venedik gemilerine ve tacirlerine ahidname-i hümayuna ve sulh ve salaha mugayir kimesneye taaddî ettirmeyip men' ve def' etmek istediğinde cezire-i mezburede olan... kethüdaları ve yayabaşları ve eminleri ve bazı kimesneler konsolosa arz edip tacirlerine ve sâir Venedikli gemilerine ve esbâblarına dahl ve taarruz eylemekden hali olmayıp konsolos hizmetinde adaya tâbi olup ve bazı... talep edip ve nice nesneler... etmekle rencide eyleyip limanda Venedikliler ve konsolosları himayet olunub ve davaları oldukda ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mücebince asitane-i saâdetlerimde davalı oluna deyu ferman olunmuşken vech-i meşruh üzere taaddî olduklarından gayrı hâlâ zikir olunan cezirede Venediklinin harami korsan eşkıyası gâret eyledikleri ve... demekle maruf barçadan çıkan esbâb ve kaliçeler ve alet ve toplar ve her ne ise Değirmenlik emini olan Anton nâm duka ve dahi bazı kimesneler hala vermekde... eylediklerini bildirip konsolosları ve tacirleri rencide edip ve zikir olunan barça ve içinden esbâb ve kaliçe ve alet ve topları her ne ise konsolosa alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venediklinin elinde olan konsoloslarına ve tacirlerine minba'd rencide ettirmeyip ve dahi zikir olunan barçaya ve içinden çıkan esbâb ve kaliçe ve alet ve toplar ve sâir her ne ise eğer merkum emindedir ve eğer gayrıdır kimesneye... ettirmeyip bîkusur mezkur konsolosa alıverip bir defa dahi emr-ü şerifim gönderilmeyi eylemeyesiniz. Ama bu bahane ile barçadan esbâb almışsınız deyu hilaf-ı şer'i şerife bir ferde zulüm ve taaddî eylemeyesiniz.

61. Hüküm

Yevm-el...

Fi 10 Safer-i... sene 1014

Haleb beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Haleb'de olan Venedik balyosu adam gönderip bazı kimesneler deryada gemilerimizi haramiler aldılar, esbâbımızı gâret

ettiler. Venedik gemileridir deyu Venedik tacirlerini ahidnâme-i hümâyuna mugayir fil'vâki rencide edip taife-i mezbureden ticarete gelenlerin sancakbeyi ve adamları şer' ve kanuna mugayir akçelerini almak isteyip ziyade taaddî eylediklerini sâbikan îlam... onun gibi kimesneler gelip mezbur balyosun elinde olan ahidnâme-i hümâyuna muhalif dahl edip fil'vâki rencide etmekle isterler ise men' ve def' edip ahidnâmeye muhalif kimesneyi dahl edip... akçelerini almak isterler ise dahi men' edip şer'i kadime ve ahidnâme-i hümâyuna ve sâbikan verilen hükme mugayir kimesneye iş ettirmeyesiniz. Merhuman ceddım Sultan Selim Han ve dedem Sultan Murad Han zamanlarında verilen evâmır-e şerife babam zamanında tehdid olunub hala dahi tehdid olunması rica etmekle buyurdum ki; sâbikan verilen ahkam-ı şerife mûcebince ahd edip ona muhalif iş ettirmeyesin. Etmeyenleri yazıp arz eyleyip ve bu hükm-ü hümayunu ellerinde... edesiniz.

62. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Haleb'de olan Venedik balyosu adam gönderip Venedik cânibinden ol câniblerde ...olunan konsolosları Venedik tacirlerine bazı kimesneler bizim esirlerimiz kaçıp siz bilirsiniz esirlerimizi bulun deyu hilaf-ı şer'i ve kanunu rencide ettiklerini, mukaddema balyosun îlam eylediğinde madem ki ol kimesnelerin esirleri ellerinde görüldüğü şer'le sâbit olmayıp dahi... eden kullar hususunda bunların alakaları ve... reayasını hilaf-ı şer'e ve kanuna dahl edip rencide ederler ise men' ve def' edip şer'e ve kanuna ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif ve sâbikan verilen ahkam-ı şerife mugayir kimesneye iş ettirmeyesiniz. Ceddım Sultan Süleyman Han ve Sultan Selim Han ve dedem Sultan Murad Han zamanlarında verilen evamir-i şerife babam zamanında tehdid olunub hâlâ dâhi tehdid olması rica etmekle buyurdum ki; sâbikan verilen ahkam-ı şerife mûcebince ahd edip şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna ve sâbikan verilen ahkam-ı şerife mugayir kimesneye iş ettirmeyesiniz.

63. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Haleb'de olan Venedik balyosu adam gönderip mukaddema... olan Venedik balyosu adam gönderip Venedikliye ait olan ahidnâme-i hümâyuna memâlik-i mahrusemde bir Venedikli borcu öderse veyahut ber'vechle... olup gaybet eylese... bir... ...ve Venedik beylerine... ...olunmaya

deyu... ve...iken ona göre muhalif eden... balyoslarına ve tercümanlarına ve sâir Venediklilere dahl olunduğuna sâbıkan balyos îlam eylediği vâki ise men' edip ihrâk borcu için ve gayrı husus için... olan balyosa ve tercümana ve gayrı kimesneye ahidnâme-i hümâyuna ve sâbıkan verilen hükm-ü şerife muhalif dahl ettirmeyip memnû olunanları arz edesiniz deyu merhum ceddım Sultan Süleyman Han ve dedem Sultan Murad Han zamanlarında verilen emirler babam zamanında tehdid olunduğunu bildirip, hâlâ dahi tehdid olması rica etmekle buyurdum ki; ol evâmir-i şerife mûcebince ahd edip hilafına... gönderesiniz.

64. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Haleb'de olan Venedik balyosu adam gönderip Venedik tacirlerinden bazı tacirler Haleb'e metâ' iletip bazı kimesnelerin... ve... esbâbı ile dahi nesne ile taaddî olunan gümrüklerine emir vermek üzere... ve men' ve... eyleyip dahi bunlar esbâblarını alıp kabz eylediklerinden sonra bazı kimesneler gelip... celb ve ahz için bu esbâbı gümrükten kaçırdınız deyu dahl eyleyip yollarından... almayıp taaddî eylediklerinde sâbıkan olan balyos îlam eylediğinde filvâki bunların işbu... men' ve... takayyüt olunan gümrüklerini... vermek üzere ettiği sâbit ve zahir olub bunlar esbâblarını kabz eylediklerinden sonra bazı kimesneler... celb ve ahz için ol vechle nizâ edip hilaf-ı şer' ve kanuna... hareket edip ellerinden aldırılıp taaddî ederler ise men' ve def' edip rencide ettirmeyesiniz deyu merhum Sultan Selim Han ve dedem Sultan Murad Han zamanlarında verilen emirler babam zamanında tehdid olunub hâlâ dahi tehdid olmasına rica etmekle buyurdum ki; sâbıkan verilen emr-ü şerife ile ahd edeler... ..

65. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 12 Safer sene 14

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Halep'te ticaret eden Venedik tacirleri kadimden bu âna gelince ve yanlarında getirdikleri çuka ve kumaş ve sâir metâ'larından kanun-u kadim ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince mîrîye aid olan gümrük ümenâya edâ edip ve metâ' satın almak için vilayetlerden getirdikleri guruslarından resm alınagelmemişken hâlâ ümenâ taifesi Venedik tacirleri ve

yanlarından getirdikleri guruslarından kanun-u kadime ve ahidnâme-i hümayuna mugayir yüzde iki akçe resm almak için maliye tarafından hilaf-ı vâki... ile ihraç eyledikleri emir ellerinden alınıp asitane-i saâdetlerime gönderilip, Venedik tacirlerinin guruslarından resm alınmayıp zulüm ve taaddî olmamak bâbında... defaâtle evamir-i şerife vârid olmuşken hâlâ ne ümenâ taifesi memnû olmayıp Venedik tacirleri vech-i meşruh üzere metâ almak için getirdikleri guruslarından yüzde iki akçe resm almak bâbında... elimizde emir vardır deyu ahidnâme-i hümayun ve sâbikan verilen evâmir-i şerifeye ahd edip kanun-u kadime muhalif Venedik tacirlerinin guruslarından resm talep eyleyip, zulüm ve taaddîden hali olduklarını bildirip, ahidnâme-i hümayun ve sâbikan verilen evamir-i şerife muktezasınca daima ahd olunub, memnû olunanların haklarından gelinmek bâbında emrimi talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olup ellerinde olan ahidnâme-i hümayun için sâbikan... verilen evamir-i şerife mûcebince hüküm ve kanun ile ahd edip... elimizde emir vardır deyu Venedik tacirlerine ümenâ taifesinin guruslarına ol vechle dahl ve taarruz ettirmeyip, şöyle ki; emr-ü şerife muhalif ve ahidnâme-i hümayuna mugayir dahl edip resm talep etmekle rencide ederler ise... haklarından gelinmek... aldığı gibi memnû olmayanları resm ve isimleri ile yazıp südde-i saâdetime arz eylesiniz. Venedik tacirlerine ber'vechle ahidnâme-i hümayuna muhalif ve ellerinde olan evâmir-i şerifeye mugayir dahl ve taarruz olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olup, emrime muhalif rencide ettirmeyesiniz.

66. Hüküm

Yevm-el vahid

Fi 18 Safer sene14

Mora beyine ve... kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Françe elçisi ile Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip İngiltereli bazı korsan gemileri ticaret bahanesiyle memâlik-i mahruseme gelip deryada ve bazı limanlarda rast geldikleri Françe ve Venedik tüccarının gemilerini tutup metâ'larını tahrip ve gâret eylediklerini, kendi vilayetleri mesafe-i ba'îde de olmağla... .. ve sâir leb-i deryada kalelerin altına varıp, dizdarlar ve ağalar ve dahi bazı kimesneler ile... olup... vermekle olan kalelerin altına dizdarlar Françe ve Venedikliden gâret

eyledikleri gemi ve metâ'... men' ve şer' olunmağla levendan... ziyade olup ihtilali bağis olduklarından gayri hâlâ... kalesinde sâkin olan... ve... demekle maruf Mehmed Reis ve liman reislerinden... Mehmed ve Kurd reis ve... Ali ve Cezayirli... Paşa ve... iki nefer oğulları ile kale-i mezburenin topçubaşısı ve... oğlu nâm kimesne İngiltere korsan eşkıyasıyla daima mukabele üzere olup gâret eyledikleri metâ' satın alıp... eşkıyanın... olup fesad ve şenaât hali olmamağla haklarından gelinip ahval ve esbâbları mîrîye zabt olunmaması bâbında emr-ü şerifim talep eylediği ecilden buyurdum ki; bu bâbda her biriniz hak üzere onat vecihle mukayyed olup ve dahi mezburları şer'i şerife ihzar edip gaybet edenleri şer'le bulunması lazım. Buldurup getirilip ahvallerinin arzı müselmanlardan şer'le teftiş ve tahsis eyleyip göresiniz. Vech-i meşruh üzere mezkurların... eşkıyasıyla... olup gâret eyledikleri gemileri ve metâğı satın alıp daima onlar ile yeniden yeniçeri oldukları sabit ve zahir olduktan sonra aman ve zaman vermeyip sayede bazı... olmak için haklarından gelesiniz.

67. Hüküm

Mora ve... beylerine... ve... kadılarına hüküm ki; Françe elçileri ile Venedik balyosu arzuhal gönderip İngiltereli bazı korsan gemileri ticaret bahanesiyle memâlik-i mahruseme gelip deryada ve bazı limanlarda varıp geldikleri Françe ve Venedik tüccarının gemilerini tutup metâları... ve gâret eyleyip ve limanları mesafe-i ba'ide olmağla taht hükümetlerinde olan... varıp yanaşıp gâret eyledikleri gemileri ve metâ'ı fûruht edip lakin Venedik beylerine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümâyun İngiltere eşkıyası ve levend fırkateleri bütün... kaleleri altına ve sâir taht hükümetlerinde olan... vardıklarında yanaşıp... ve gâret eyledikleri gemileri ve metâ'ı satmak istediklerinde kimesne almaya deyu... ve... olduğunu bildirip ol bâbda emr-ü şerife talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olup zikir olunan İngiltere eşkıyası ve levend kalyeteleri ve fırkateleri Françe ve Venedikliden gâret eyledikleri gemileri ve metâ'ı taht hükümetlerinde vilayet halkına... bey' eylemek için kale altına vardıklarında alagetirip hapsedip... asitane-i saâdetlerime arz eyleyip ve alagetirtmek mümkün olmaz ise taht hükümetlerinde olanlar muhkem... eyleyesiniz ki; minba'd mezburlardan kimesne eğer gemidendir ve eğer esbâbdandır bir nesne satın almayıp şöyle ki; ...altına bir nesnelerini alalar. Onun gibilerin haklarından gelinip malları mîrî için...

olunmak... eylemiş olalar ve bu emr-ü şerife... eyleyip daima... hümayunla ahd edesiniz.

68. Hüküm

Yevm-el

Fi 24 Safer sene 1014

Bosna beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerinden... nâm kimesnenin Venedik reayasından Anton... nâm kimesne... iki bin sekiz yüz altmış üç Venedik guruşu hakkı olup ve ol miktar... olduğuna kendi hattı ile temessük dahi verip... .. iskelesinde mezbur Anton tuz emini olmağla mezburun hakkı verilip, hâlâ merkumun vekili olan kimesneye mezbur Anton mukaddema kendi hattı ile verdiği temessük mücebince hak aliverip, inad ve muhalefet eder ise hapis olunmak b3abında emr-ü şerife talep etmekle buyurdum ki; mezbur... ..vekili vardıkda merkum Anton ile meclis-i şer'e ihsar edip davalarını şer'le teftiş eyleyip göresiniz. Fil'vâki mezburun mezkur üzerinde kendi hattı ile verdiği temessük muktezasınca ol mikdar hak olduğu meclis-i şer'e sabit ve zahir oldu ise bîkusur aliverip inat ve muhalefet ettirmeyesiniz ve eğer sabit olduktan sonra... olan dahl ve... ..ettiği ...edip asitâne-i saâdetime arz eyleyesiniz.

69. Hüküm

Boğdan beyine... ..kadısına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip Venedik tacirleri kendi vilayetlerinden memalik-i mahruseme getirdikleri ve bu taraflardan kendi memaliklerine alıp götürdükleri metâlarından kanun üzere gümrüklerini verdiklerinden sonra kassab akçesi talep olunmayıp ve sâir... ile rencide olunmayalar deyu Venedik beylerine verilen ahidnâmeye ve nişan-ı hümayuna... ve... olup bu zamana gelince metâlarından ve hamrlarından kassab akçesi alınmışken hâlâ Karadeniz'den Boğdan ve Lima vilayetlerine giden Venedik tacirlerine ellerinizde hamr ve misket vardır deyu taht hükümetlerinizde olan bazı ümenâ taifesi olagelene muhalif kassab akçesi talep edip rencide eylediklerini bildirip ellerinde olan metâ' ve hamr ve misketlerinden kanun-u kadim üzere gümrüklerini aldıktan sonra ahidnâme-i hümayun mücebince kassab akçesi talep olunmamak için emr-ü şerif talep etmekle ellerinde olan ahidnâme divan-ı

hümâyuna getirilip... olunmakla Venedik tacirlerinden kassab akçesi talep olunmaya deyu mukayyed olunup ahidname mücebince ahd olunub ahidnâmeye muhalif nesne teklif olmaya deyu emir olmuştur. Buyurdum ki; ... mücebince Venedik tacirleri ellerinde olan metâ' ve hamr ve misketleri için kanun-u kadim üzere gümrüklerini edâ eylediklerinden sonra ahidnâme-ye muhalif ümenâ taifesine kassab akçesi talep ettirilmeyip rencide ettirilmek ihtimali olmaya deyu emir yazıldı.

70. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 8 Rebî-ül evvel sene 14

Mora beyine ve Nakşa kadısına hüküm ki; asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip tacirlerine deryada... nâm kimesne ticaret eylemek---varıp sâkin olup sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyun mücebince mezbur tacir kendi halinde olup bey' ve... ettiği kimesneye dahl ve taarruz eylemeyip kanun-u kadime ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif ümenâ ve ummâl taifesine ziyade gümrük ve kassab akçesi aldırmayıp siyanet ve himayet olunmak bâbında emr-ü şerifim talep olunmakla buyurdum ki; mezbur ticaret eylemek için Nakşa'ya vardıkda sâkin olup bey' ve... ettikçe sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyun mücebince kimesneye dahl ve taarruz eylemeyip ve... kanun-u kadim ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif ziyade gümrük

71. Hüküm

...varınca ...nâmına yol hükmü

72. Hüküm

...varınca ...nâmına yol hükmü

73. Hüküm

Yevm-ül evâil

Fi 12 Rebî-ül evvel sene 14

Kıbrıs beylerbeyine ve defterdarına ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip taht hükümetlerinde ticaret eden Venedik tacirleri âdet-i kadim üzere alageldikleri her bir araba tuzlardan yetmiş bir akçe verile gelip bu akçe miktarı... hâlâ cezire-i mezburede emin olan... olagelene ve Venedikliye verilen emr-ü şerifeye muhalif onar akçe ziyade ile seksen birer akçe talep edip taaddî eyledikten gayrı ol cânibde olan Venedik tacirleri şimdiye değin yine... miktarı iki yüz kırk akçe gümrük veregelmişler iken olagelmişe muhalif nesnenin miktarı elli altına çıkmıştır deyu beş akçe hesabı üzere gümrük... tüccardan iki yüz kırk akçeden ziyade gümrük talep edip rencide eylediğini bildirip... ve... oluna gelenden bir akçe ziyade... vermeyip emir dahi ibraz ederler ise tacire... asitâne-i saâdetlerime havale olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; her biriniz bu hususda belzat mukayyed olup şimdiye değin... cânibinde olan Venedik tacirleri tuzu bu vecihle alagelip ve yine hususunda gümrük nice veregelmişler ise yine ol vechle yazıp kadimden olagelmişe muhalif ümenâ taifesi bir akçe veresiye ziyade talep ettirmeyesiniz ve sana vech-i meşruh üzere ziyade almak için emrimiz vardır deyu... ederler ise... ..üzere yazıp arz eylesin. Olagelene muhalif tüccar taifesini rencide ettirmeyesiniz.

74. Hüküm

Sakız beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Sakızlı... nâm Reis sâbıkan asitane-i saâdetlerime gelip... gemi ile Cezayir'den gelirken Venedik'e tâbi Zaklise adasına uğradığında Dersaâdet'ten Venedik'e kendi elçi ve... iki... alıp ban... eylemiştir deyu hilaf-ı vâki dava eylediği istimâ olmağla tekrar Sakız'a vardıkda hâlâ metâ' ile İstanbul'a gelen... Venedikli... ile Sakız'da olup... eylediği davaya muhalif benim iki... ..aldık deyu rencide edip Venedikli bir kimesnenin davası... asitâne-i saâdetlerimde görüle deyu ellerinde olan ahidnâme-i hümayunumda mukayyed olmağla davaları südde-i saâdetlerimde görülmek üzere altmış güne... ile üç nefer birer kefil vermekle, mezbur haliya... davası üzere asitane-i saâdetlerime gelip... .. edip davası tamam olup... ..kimesne hüccet etmekle minba'd mezbur.... merkum... ve kefillerini rencide eylememesi bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; mezbur... elinde olan hüccet-i şerifesi mücebince kendisi ve kefillerini minba'd merkum... vech-i meşruh üzere rencide ve raside ettirmeyesiniz. Şöyle ki; memnû olmakla elinde

olan hüccete ve emrime muhalif rencide eylemeye... arz eyleyesiniz ki siyanet ve himayet... vechle olursa ... ile ahd oluna.

75. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 16 Rebî-ül evvel sene 14

Silivri kadısına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime adam gönderip bundan akdem Kaza-i mezburede olan Venedik konsolosu merd olup yerine Venedikliden dârende---nâm Efrânçe taht kazana varan Venedik gemilerine ve tacirlerine ve sâir Venedikli taifesine konsolos tayin olunup kadimden konsolos olana verilegelen ahidnâme-i hümayunum... mezkura dahi verilmek rica olundukda Venedikli taifesine verilen ahidnâme-i hümayunuma ahîrin borcu için kimesne konsolos tutmayıp ve birisi borcu... veya... .. olsa gaybet eylese onun için... olan tutulmaya ve Venedikliye... ziyade bulunursa konsolos... üzere Venediklidedir ise... eğer müselman olmuş ise azad olup salıverile... ..üzere ise balyoslarına teslim olunup kimesneye dahl etmeye ve mezburun memalik-i mahruseme gelip giderken muhalif rüzgar çıkıp gemileri... olsa ne miktar adam kurtulur ise aletlerle toplar kurtulur ise sahiblerine verile. Kimesne dahl ve taarruz etmeye ve Venedik tacirleri memâlik-i mahruseme yaşdan ve kurudan gelip gidip bey' ve... edip kimesne m.3ani olmaya ve Venedik'ten memâlik-i mahruseme... edenler ...olsun ...olsun Rençberlik ederler ise onlardan haraç talep olunmaya ve Venedikliden bir tacir memâlik-i mahrûsemde kendi halinde ticaret üzere yürürken ferd olsa... ..dahl etmeyip Venedikliye teslim oluna ve Venedikliden ve konsoloslarından hak dava edip veya bey' ve... ve kefalet ve ticaret ve sâir emr-ü şerifimle vâki olsa ellerine hüccetleri verilip veya... mukayyed olunmaya... celb ve ahz için... ..edenlerin davaları istimâ olunmaya ve bazı kimesneler... ..ettiniz deyu... celb ve ahz için... ve... ettirilmeyip men' oluna deyu... ve... olup zikir olunan kanunname-i hümayunumla ahd olunmak bâbında hükm-ü hümayunum talep olundukda mezkur... konsolosluk târikiyle taht kazanızda oturup Venediklilere vâki olan... bâbında ahidnâme-i hümayun ve sâbikan verilen ahkam-ı şerife mûcebince ahd edip zikir olunan mallarda ahidnâme-i hümayun ve sâbikan verilen ahkam-ı şerifeye muhalif kimesneye... ettirmeyesiniz ve ahidnâme-i hümayuna

ıtlâkı ferman olunan esirler... alınan esirler hakkındadır. Adavet zamanında esirler sâir... çıkan esirler hükmündedir. Ona göre mukayyed olup şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna ve evâmir-i şerife muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz deyu merhum dedem... zamanında verilen emr-ü şerife, babam zamanında tehdid olunduğunu bildirip hâlâ dahi tehdid olunması talep etmekle buyurdum ki; sâbıkan verilen evâmir-i şerife mûcebince ahd edip... ..gösterile

76. Hüküm

Kırka beyine ve kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip mukaddema merhum ceddım Sultan Selim Han zamanında Venedik beyleri ile sulh olundukda Kilis ve Kırka serdarlarına vâkı Venedik beylerine tabi Zadre nâm hisarın sınırları... olundukda birer alametler... olunup hüccetler verildikten sonra... nâm kalede ve Zadre serhadleri civarında... olan bazı müselmanlar Zadre'nin kadim surlarına tecavüz edip sınır ve hüccetlerine muhalif nice yerlerini... alıp tahrif edip ihlale bağis olunanları... müşarünileyh zamanında taaddî olunan ve Zadre'nin kadim surları üzerine varılıp sınır ve hüccetlerine muhalif ve sulh ve salâha mugayir... alıp tahrif ettikleri Zadrelinin yerlerini yine Zadrelilere aliverilip, hüccetler mûcebince... ve... ettirmek için Kilis beyine hitaben emr-ü şerife... olup lakin... tasarruf olunan yerlerden... İslam kalesine ve Kırka'da sâkin bazı kimesnelerin ellerinde bulunmağla mîr-i müşarünileyh nizâ' olunan yerler sahiblerine... olmağla Kırka sancağındandır deyu mühür-ü mezbure verilip lakin Kırka'nın vilayet sahipleri ile surlara varıp hüccetler mûcebince Zadretilere yerlerini vermeyi mübaşeret eylediklerinde bazı kimesneler aldıkları yerleri vermemekte... eyledikleri ecilden görülmeyip kalmakla... Kırka'nın vilayet kadılarıyla Venedik tarafından... olunan adamlar ile hüccet-i mezbure verilip, mukaddema verilen evâmir-i şerife ve hüccetler mûcebince... aldıkları yerlerine Zadretilere aliverilmek bâbında emr-ü şerif talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle hak üzere mukayyed olup nizâ' olunan mahalin Venedik beylerinin adamlarının üzerlerine verip sâbıkan vârid olan evâmir-i şerife... olan hüccet-i şerife muktezasınca... ..merhum müşarünileyh zamanında... olunan sınırları verir ve... olunan alametleri görüp fil'vâkı mezkurlar sulh ve salaha ve sınır hüccetlerine muhalif... alıp tasarruf ettikleri yerler Zedrelinin sınırı ve ahalinin olduğu hüccetleri mûcebince sâbit ve zahir olursa... yerlerde taaddî ettirmeyip

sâbıkan ve hâlâ vârid olan evâmir-i şerife mûcebince geri Zedrelilere aliverip... .. nizâ' bîkusur hususunu eyleyesiniz. Şöyle ki; mezburlar... olanları yerleri emr-ü şerifim mûcebince vermekde... ederlerse onun gibileri cezaları verilmek üzere yazıp arz edesiniz.

77. Hüküm

Yevm-el

Fi 22 Rebî-ül âhir sene 1014

Mısır beylerbeyine hüküm ki; Venedik beyleri kadimden asitane-i saâdetime hulusla dostlukda sâbit-kadem oldukları ecilden Mısır'da Venedik balyosu olan... sulh ve salâh muktezasınca her vechle siyanet ve himayet olunup ve balyosluk mevki tamam olup Venedik'e gitmek lazım geldiğinde ahidnâme-i hümayunuma muhalif kimesneye rencide ettirilmemek bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; emrim muktezasınca mezbur balyos her vechle riayet ve himayet eyleyip mevki tamam olup Venedik'e gitmek istediğinde sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayuna muhalif bir ferde rencide ettirmeyesiniz.

78. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 2 Cemâzi-el evvel sene14

...beylerbeyine ve defterdarlarına ve cezire-i mezburede olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip cezire-i mezburede olan Venedik konsolosu, bazarganları ve barçaları ile varan bazarganları ahidnâme-i hümayun mûcebince yine ve sâir kadimden alına gelen metâ'ları kendi rızaları ile bey' edenlerden narh-ı rûzi üzere... edegelmışler iken bazı zamanda cezire-i mezburede olan beylerbeyiler ve defterdarlar ve sâir iş erlerine ol cânibde hasıl olan mîrî penbeyi Venedik konsoloslarına ve tacirlerinin ve barça zabitlerinin üzerlerine narh-ı rûziden ziyade bahane ile... ahidnâme-i hümayuna ve bu bâbda olan evamir-i şerifeye muhalif taaddî ve tecavüz eylediklerini bildirip minba'd ol vechle rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerife talep etmekle ahidnâme-i hümayunuma muhalif rızaları olmadan... vermeyeler deyu fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olup... olan Venedik konsolosuna ve tacirlerine

ve barçalarına çektiğinde barça barça zabitlerine ahidnâme-i hümayunum ve sâbikan verilen evâmîr-i şerifeye muhalif narh-ı rûziden ziyade ile penbe ve sâîr nesne teklif ettirmeyip ol vechle zulüm ve taaddî ettirilmek ihtimali olmaya. Buna göre taaddî olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup hilaf-ı emr-ü şerife rencide olmaktan... edesiniz. Memnû olan metâ' verilmek ihtimali olmaya.

79. Hüküm

Kudüs-ü şerif kadısına ve beyine hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip arzuhal gönderip Kudüs-ü şerifde... demekle maruf olan kilisede sâkin olan ruhbanlarına kimesne dahl eylemeyip ve kilisenin harabe... olan bazı yerleri... kadim üzere tamir ve termîm etmek istediklerini hilaf-ı şer'i şerife kimesne mâni olmaya deyu Venedik beylerine verilen ahidnâmeye ve nişan-ı hümayuna... olup ibadet... nice defa evâmîr-i şerife dahi verilmişken bazı kimesneler... celb ve ahz için hilaf-ı şer'i şerife mugayir emir... ruhbanlarına dahl edip ve kilisenin harabe olan yerleri... kadim üzere tamir ve termîm ettirmediklerini bildirip... emr-ü şerife talep etmekle buyurdum ki; Venedik beylerine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümayun muktezasınca zikir olunan kilisenin ruhbanlarına ve harabe olan yerlerin... kadim üzere hilaf-ı şer'i şerife ve mugayir-i ahidnâmeye kimesneye dahl ettirmeyip onun gibi emr-ü şerife muhalif rencide edenleri isim ve resmleri ile yazıp arz eyleyesiniz. Ve bu bahane ile zikir olunan kilisede... kadimden ziyade yerlerine binâ ettirilmek ihtimali olmaya.

80. Hüküm

Galata kadısına hüküm ki Françe ve Venedik balyosları arzuhal gönderip kadimden kendilerine yolculuk hizmetinde olan Franço nâm Efrançe şimdiye değin akçeleriyle bunlara kifayet miktarı... veregelmiş hâlâ mezkur Franço akçesiyle donyağı almak istediğinde... dahl edip yağı vermekte mâni olduklarını bildirip madem ki mezbur Franço mezburların yolculuk hizmetinde ola, kifayet miktarı... yağı almak istediğinde yolcuları ve gayrıları dahl eylememek bâbında emr-ü şerif talep eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezbur Franço madem ki müşarünileyhin yolculuğu hizmetinde olup, mezburlara kifayet miktarı donyağı almak istediklerinde yolcuları ve gayrı dahl ettirmeyesiniz. ama bir bahane ile ziyade donyağı vermek rızası yoktur.

81. Hüküm

Gelibolu kadısına ve Boğaz Hisar dizdarına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arz-ı hâl gönderip Venedik barçaları ellerinde olan ahidnâme-i hümayun ve kanun-u kadim üzere İstanbul'dan metâ tahmil edip, mîrî gümrüğünü edâ edip icazet tezkiresini alıp Venedik'e gittiklerinde kimesne dahl edegelmemişken hâlâ Venedik barçalarından... demekle maruf barçaları olageldiği üzere İstanbul'dan metâ' tahmil eyleyip yüklenip gümrüğünü edâ edip icazet tezkiresiyle Boğaz Hisar'a vardıkda memnû'atdan nesne vermekde haliya kalınmak için emr-ü şerife vârid olmuşdur deyu ellerinde olan ahidnâme-i hümayuna ve kanun-u kadime mugayir barçanın metâ'ını tekrar çıkartıp, yolundan alıkoymak isteyip tamir olunduğunu bildirip... olageldiği üzere ve ellerinde olan ahidnâme mücebince bir defa İstanbul'da yükleyip sefaret tezkiresi verildikten sonra olagelene muhalif esbâbı boşalttırıp yolundan alıkoyulup tahmil olunmamak bâbında emr-ü şerifim rica etmekle imdi kadimden gemileri boşalttırılmayıp... yüklenegelmiş ise geri ol vechle... ve... ve... ile üzerine varılıp mezburların gemileri görülüp içinde memnû'atdan esbâb ve metâ' ve alet Venedik... nesne olmayıp kadimden... esbâb götüre gelmiş ise olmasına mâni olmayıp ve memnû'atdan esbâb ve metâ' vardır deyu... celb ve ahz için... olunmakla kimesneyi yolundan alıkoymaktan ve memnû' olan metâ'ı salıvermekten... edesiniz. Tamiratı olsa...

Yevm şevval sene elf aşere ve...

82. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 9 Cemâzi-el evvel sene 1014

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip sulh ve salâh muktezasınca memâlik-i mahrûsemde sâkin olan Venedik konsoloslarının yasaklılıkları hizmetinde istihdam olunmak için kendi... ettikleri yeniçerileri yanında getirip istedikleri zamanda istihdam edip ve istemedikleri zaman da icazet verip... üzere yasaklılık ettirip kimesne dahl edegelmemişken hâlâ yeniçeri taifesinden bazı kimesneler Venedik konsoloslarının yanında olmak kulluktur deyu İzmir'de olan konsolosun ve bazargânların hizmetinde olmak için yeniçeri ağası

veyahut kâim makamından bir târikiyle... alıp varıp konsolosluk muradı... iken yanlarında... yasakçılık ederiz deyu taaddî eylendi. Madem ki olageldiği üzere konsolos istediği üzere yasakçı talep etmeye. Yasakçı tayin olunmadan murad eyledikleri yeniçeri... zaman yasakçılıkta olmasını isterler ise ol mikdar zaman yasakçı olup ve... yasakçılık alıp varanlar istihdam olmayanları yazıp emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh muktezasınca mezburların istediği kimesne yasakçı olup... ..yasakçılıkta olması murad ederler ise... zaman yasakçılıkta olup ve kendilerin rızaları olmadan yasakçı olup ve bunlar istihdam olunmayıp sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif kimesneye iş ettirmeyip Venedik konsolosları ve bazarganları vech-i meşruh üzere rencide olmak ihtimali olmaya.

83. Hüküm

Yevm-el

Fi 19 Cemâzi-el evvel sene 1014

İzmir ve... ve... kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden olup... ve... ve... nâm Venedik bazargânların ticarete ve bey' ve... ve kefilleri alıp İzmir'de sâkin olan... ve... nâm karandaşlara ol cânibleri bazı eminler arz... ..için hilaf-ı vâki davalar ve nice... edip dahl ve rencide etmekten hali olmadıkları ecilden Venediklinin esbâb ve emvallerine... mîrî olup ahidnâme mûcebince Venedikli taifesi ile beş binden ziyade olan akçe hususunda dava ve husumet edenler madem ki ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp... mukayyet olmaya asitane-i saâdetlerime havale olunup... ile zulüm eyleyecekleri bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; her biriniz bu bâbda mukayyed olup Venedikli taifesine ve mezburlara... minba'd kimesneyi hilaf-ı şer'i şerif zulüm ve taaddî ettirmeyip memnû' olmayanları isim ve resmleri ile yazıp arz eyleyesiniz ve bunlar ile beş binden ziyade olan akçe hususunda dava ve husumet edenleri dahi madem ki ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp... mukayyed olmaya asitane-i saâdetlerime havale eyleyesiniz ki divan-ı hümayunumda görülüp ol câniblerde... ..olunmağla zulüm ve... olunmak ihtimali olmaya.

84. Hüküm

Sâbıkan Temeşvar beylerbeyisi olup hâlâ Avlona beyi olan Ali Paşa'ya ve... beyine ve Derac ve... ve.... ve... kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip deryada fesat ve şenâat eden levend eşkiyası... ve kalyeteler ile Derac ve Avlona ve sâir leb-i deryada olan kale altına varıp Derac ağalarından İbrahim ve... ağası Mustafa ve Ahmed... akrabası ve Mustafa... kethüdası... ve nice kimesneler ile... olup deryada sulh ve salâha muhalif Venedik barçalarını basıp ve gâret edip ve adamların kimini esir ve kimini katleyleyip... ihlali bağis olanlarından gayrı hâlâ... ..Reis ve arabacı Hüseyin ve Tunuslu Hasan ve Mehmed Reis ve... oğulları Hasan ve Mustafa nâm kimesneler, levend fırkatelerinin reisleri olup nice eşkıya ile deryada bir Venedik barçasına rast gelip, sulh ve salâha muhalif tutup... ile barça ve içinde olan altı yüz bin altınlık penbe ve sâir metâ'larını Derac'a alıp gidip zikir olunan ağaların mukavenet ile... barça ve metâ'ını bey' eyleyip ve nice adamlarımız ağaların ellerinde esir ihlale bağis oldukları ecilden... .. Ali kethüda zikir olunan levend eşkiyasına ve onlarda dahi olan mezburdan ağaları alagetirmek için Derac'a vardıkda, mezbur İbrahim ve zikir olunan ağalar levend eşkiyası ile ittifak edip, mezbur kethüdayı katleyleyip, Venedik barçasını ve cümle esbâblarını ve adamlarımızı alıp bey' eyleyip ve henüz dahi barçamız ellerinde ve adamlarımız hisarlarında olup fesat ve şenâat eylediklerini, siz ki Derac ve... ve... ve... kadılarısınız. ...ve ...ile ilâm edip vech-i meşruh üzere fesat sebebi olan ağaların ve levend eşkiyasının aman verilmeyip, muhkem haklarından gelinip ve barçalarımız ve adamlarımız ve esbâb ve top ve alet her kimin elinde bulunursa alınıp sahibine verilip ve bey' ve şira üzere metâ'larımızı ziyan ve telef eyleyenlerin ahidnâme-i hümayun mücebince emval ve erzaklarından tahmil ettirilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mesul oldukda bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olup vech-i meşruh üzere fesat ve şenâat zahir olan mezburun ağaları ve sâir levend eşkiyasını hapis... alagetirip... fesat ve şenâat ile ihlale bağis oldukları ecilden ahidnâme-i hümayun mücebince zaman verilmeyip haklarından gelip ve alınan Venedik barçasını ve alet ve esbâb ve topları ve cümle metâ'ları ve esir ettikleri adamları her kimin elinde bulunur ise Venediklilere alıverip, bir nesnelerini ziyan ve telef edenlere ahidnâme-i hümayun muktezasınca emval ve erzaklarından bîkusur tahmil ettirilip ve asil fesadı alagetirmekte ve barça ve alet ve topları ve cümle metâları ve adamları bi't-tamam... edip ve emr-ü şerifim mücebince Venediklinin barça ve cümle esbâbları

bu vechle aliverildiğini ve asıl fesadın haklarından gelindiğini... yazıp südde-i saâdetlerime arz eyleyip tekrar emr-ü şerifim göndermeli eylemeye ve husus-u mezbur.... Şöyle ki; asıl fesadı himayet eylemeyip ihlale bağış olmanız... koyulmayıp... ve... olmak... ama... tamam-ı hak üzere olup arz ve... ve celb-mal sebebi ile şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif iş olmaktan... edesiniz.

85. Hüküm

Bir sureti dahi arz ile yazılıp verildi

Fi Muharrem.

86. Hüküm

Hersek beyine ve Noma kadısına ve Noma'da olan ağalara ve ihtiyarlara hüküm ki; Noma'da sâkin bazı levend taifesi firkate ve kalyeteler donatıp derya yüzünde gezip fesat üzere oldukları ecilden... çektiri, kalyete ve firkateleri binâ olunmayıp ve eğer binâ olunmuş ise dahi bozulup, ol câniblerde ber'vechle levendana ruhsat verilmeye deyu... emr-ü şerife verilmişken hâlâ bazı kimesneler birer bahane ile çektiri, firkate ve kalyeteler donatıp Venedik beylerinin körfezi içine girip fesat etmek kastında oldukları... hümayunuma alaka olunmakla... levend taifesi kalyete ve firkateler binâ ettirmeyip ve binâ olunan firkateleri ihrâk olunması bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyet olup emr-ü celîl-ül kadrım muktezasınca minba'd levend firkateleri binâ ettirmeyip ve binâ olunmuş levend kalyeteleri ve firkateleri dahi... alagetirip cümlesini ihrâk ettiresiniz ki; levend taifesi sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik körfezine varıp derya yüzüne gidip fesat ve şenaât etmek ihtimali olmaya. Şöyle ki; emr-ü şerife muhalif firkateler ihrâk olunup veyahut levend elinde bulunan kalyeteler tutulup... olunmaya. Sizden bilinip sonra ber'vechle... makbul olmayıp... koyulmayıp her biriniz... ve... olunmasına... Sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif Venedikliye taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre cümleleriniz bu hususda mukayyed olup emr-ü şerife muhalif iş olmaktan... edesiniz ve bu vechle kalyete ve firkateleri alagetirip ihrâk olunduğunu... üzere yazıp... arz eyleyesiniz.

87. Hüküm

...dahi tekrar yazıldı . fi evahir Cemâzi-el evvel sene 14

88. Hüküm

...dahi İlbasan beyine ve Derac kadısına ve ağalara

89. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 6 Cemâzi-el âhir sene 14

Dergâh-ı muallam kapudan paşasından olup Mora... ..olan Mustafa Ağa'ya hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip bundan akdem Cezayirli ve Avlona ve Derac ve Nomalı levend eşkıyası kalyete ve fırkateler ile sulh ve salâha muhalif Venedik beylerinin körfezi içine gidip nice fesat ve şenâat edip ve... demekle maruf bir kıta Venedik barçasını ahz edip içinde olan adamlarının kimini esir ve kimini katledip barça içinde olan metâ'ı ile Derac'a alıp götürüp... fesat eylediklerinden gayrı hâlâ dahi zikir olunan levend eşkıyası bunların... Luna ve Marsela... demekle maruf iki kıta barçalarını ve... ve... demekle meşhur iki kıta kalyon barçalar dahi... yüz bin altınlık esbâb ve metâ'larıyla tutup gâret ve hasâret edip ve adamlarını esir edip... nicesini bahane ile salıverip, barçaları ve cümle metâ'ı Derac'a alıp gidip Derac ağalarıyla müttetik olmağla Levend eşkıyası böyle fesada cür'et edip Venedik beyleriyle... ..olan kadim sulh ve salâh ve dostluğa muhalif bu... ihtilale sebep Derac ağaları... zikir olunan levend eşkıyası ve onlara dahil olan Derac ağaları alagetirip asla aman verilmeyip sulh ve salâha riayet için... ve... olunup ve gâret eyledikleri Venedik barçaları ve metâ'ları ve cümle top ve alet ve esir eyledikleri adamları gaybı ile Venediklilere alıverilip ve fûruht ve... eyledikleri esbâb ve adamları bahanesi için aldıkları altınları dahi bîkusur ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh muktezasınca tahmil ettirilip, ve kalyete ve fırkateleri ihrâk oluna deyu emr-ü şerifim talep etmekle bu husus için Derac... ve İlbasan beyinin kâim makamına dahi... emr-ü şerifim vermekle buyurdum ki; --- mesul buldukda her kimin bulunursa bir an ve bir saat... ve... eylemeyip... kalkıp Derac'a ve Avlona'ya varıp müşarünileyhe vere gelip zikir olunan levend eşkıyası ve ziyade hak olan Derac ağalarını... ..alagetirip dahi Venedik... ve kalyon ve barçalarını cümle metâ' ve esbâblarıyla ve top ve aletleriyle Venedikliye teslim eyleyip ve esir olunan adamları her kimin ekinde ise ıtlak olup ve bazı kimesneler topları ve alet

ve esbâb ve metâları için “biz bunları gâret eylemedik, akçemiz ile satın aldık” deyu ber’vechle bahane ve... ettirilmeyip, Venediklilere bîkusur aliverilip ve zâyî eyledikleri esbâb... ettirilip ve adamların bahası için aldıkları altınları dahi bîkusur ahidnâme ve sulh ve salâh muktezasınca alıverdikten sonra zikir olunan levend eşkiyasının ve onlara tâbi olan ağalara aman ve zaman vermeyip ber’vechle haklarından gelesin ki sâir eşkıyaya... gâret olup ve eşkıyanın fırkate ve kalyetelerini dahi ihrâk eyleyesiniz. Venedik beyleriyle bâbında kadim dostluk olup ahidâme-i hümayuna muhalif ber’vechle barçaları ve reayaları içinde olunduklarına rıza-i hümayunum yoktur ve siz dahi ne... ..deyu ber’vechle... eylemeyip Venediklinin zikir olunan gemilerini ve cümle adamlarını ve topları ve esbâblarını bîkusur aliverip ve levend eşkıyası ve onlara tâbi olan ağaların haklarından gelinmek... eyleyip ve emr-ü şerifim bu vechle yerine getirilip bu hususla yazıp südde-i saâdetlerime arz eyleyip tekrar emr-ü şerifim... kimesne göndermeli eylemeyesiniz ve emr-ü şerifime muhalif bu husus takip olunup veyahut eşkıyanın bir târikle hulusu için emir ibraz ederler ise ellerinden alıp... edip südde-i saâdetlerime gönderip işbu emr-ü şerifim mücebince ahd eyleyesiniz.

90. Hüküm

Yevm-el vahit

Fi 28 Cemâzi-el evvel

....Derac kadısına ve İlbasan beyine nâme...

91. Hüküm

İzmir ve Tire ve Sakız ve... kadılarına ve Saruhan sancağında olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip taht kazalarında ve vilayet-i Anadolu’da ticaret eden Venedik tacirlerinin bey’ ve şirâları hususunda vekilleri olan... ve... nâm dahi karandaşlar ol câniblerde metâ’ satın almak için vardıklarında bazı kimesneler... ahz ve celb için gazez edip nicesine isbad ve iftira edip şahid-i zûr ikamet etmekle rencide ve raside eylemekten hali değillerdir. Onun gibi bey’ ve şirâ ve kefalet ve sâir akçe hususunda dava ve nizâ’ edenlerin ellerinde hüccet-i şerifeleri olmayıp veyahut... mukayyed olmaya... ahidnâme-i hümayunum mücebince asitane-i saâdetlerime havale olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyet olup Venedikli

taifesine ve vilayetlerine olan mezburların haramilerin şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif ahz ve celb sebebi ile kimesneye zulüm ve taaddî ettirmeyip bey' ve şirâ ve kefalet ve sâir emr-ü şerifde dava ve nizâ' edenlerin madem ki ellerinde hüccet-i şerifeleri olup veyahut... mukayyet olmaya şahid-i zûr ile mezburlara zulüm ve taaddî ettirmeyip ahidnâme-i hümâyunum mûcebince asitâne-i saâdetlerime havale eylesen ki divân-ı hümâyunumda ahvalleri şer'le görülüp hilaf-ı şer'i şerifde bir ferde zulüm ve taaddî olunmak ihtimali olmaya ve be bil'cümle ol câniblerde ticaret eden Venedikli taifesi ve mezburan... ahidnâme-i hümâyunuma muhalif rencide olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olup rencide olunmayalar.

92. Hüküm

Gelibolu kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden Nikola... ve... ve... ve... ve Gorki... nâm tacirlerin Yahudi taifesinden bazı... ve... nâm Yahudilere çuka bahasından iki bin elli altısına altın çukaları olduğunu, ellerinde hüccet-i şerifeleri var iken mezburan Yahudiler... mezburların haklarını vermemek için İstanbul'dan... edip Mısır'a gidip hâlâ Mısır'dan merkur... geldiğini bildirip, alagetirilip asitane-i saadetlerime gönderilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur... nâm Yahudiye alagetirip... saâdetime gönderesiniz.

93. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 10 Şaban-el muazzam sene 14

Anadolu cânibinde eşkiya... ..olan... Mehmed Paşa ve İzmir kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip, İzmir'de ticaret eden Venedik bazarganları ve iskelelere metâ'la gelip giden barçalardan mîrîye... hasıl olup Venedikli ile... ..olan sulh ve salah ahidnâme-i hümâyun mûcebince siyânet olunurken İzmir'de olan yasakçılar ve yeniçeriler serdarları ve gümrük eminleri ve nice kimesneler... bunlardan ahz ve celb için ahidnâme-i hümâyunuma muhalif bazarganları rencide ve raside eylemekten hali olmayıp, onun gibi Venediklinin vâki olan hususları ol cânibde şer'le görülmek lazım geldiğinde İzmir'de sâkin olup dergâh-ı muallam... olan Ali ... mübaşeretle hak ve adl üzere

görülmek ve minba'd kimesneye rencide eylememek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle imdi sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik bazarganlarının rencide olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Minba'd rencide olunmamaları bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; emrim üzerine minba'd İzmir'e gelip kendi Venedik bazarganları sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif kimesneye rencide ve raside ettirmeyip onun gibi ol cânibde şer'le görülmesi icap eder. Hususları vâki oldukda mezkur kapıcı Ali mübaşeretle şer'le görülüp şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif kimesneye iş ettirmek ihtimali olmaya. Şöyle ki; mezburlar kendi emr-ü şerife mugayir mezburları vech-i meşruh üzere rencide ederler ise isim ve resimleri ile yazıp arz eylesiniz ki; sonra haklarına emrim bu vechle sâdır olursa... ile ahd oluna.

Yevm-el isneyn

Fi28 Şaban sene14

...varıp gelince yol hükmü

...varıp gelince yol hükmü

94. Hüküm

Yevm-el isneyn

Fi 13 Ramazan sene 14

Halep beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Haleb'de olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden... nâm tacir...nâm diyardan bir miktar... satın alıp bahanesi... ..bi't-tamam edâ edip üzerlerinde bir akçesi kalmamışken mezbur... ..edip bir buçuk yıldan sonra serdar tarafından hilaf-vâki ümenâ ile emir ibraz etmemekle bir defa aldığı hakkı hilaf-ı şer'i şerife tekrar talep edip, taaddîden hali olmayıp... onun gibi şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna mugayir... ve... ile dava edenlere ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayunum ve evâmir-i şerife mûcebince asitane-i saâdetlerime gönderile deyu ferman olunmakla yine memnû olmadıkları ecilden minba'd dahi mezbur... ve sâir Venedik bazarganlarına... kimesneler şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif... elimizde emr-ü şerife vardır deyu vech-i meşruh üzere rencide etmek isterler. Men' ve def' edip ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mûcebince asitane-i saâdetlerime havale

olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur... ..almak emir vardır deyu bir defa aldığı akçeyi bir defa... ..edip merkum tacirden hilaf-ı şer’i şerife tekrar talep edip rencide etmek ister ise men’ ve def’ edip memnû olmaz ise Venediklinin elinde olan ahidnâme ve ferman-ı şerife ve evamir-i aliye muktezasınca südde-i saâdetime havale eyleyesiniz ki ahvalleri şer’i şerifle görüle.

95. Hüküm

Doubroundyk’den dergah-ı muallama gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; Doubroundyk elçileri dergah-ı muallama adam gönderip Doubroundyk haracı ile asitane-i saâdetlerime gelmeli olduklarında yolda ve izde ve menâzil ve merhalet hazine-i hıfz ve harâset etmek için kifayet mikdarı adam tedarik olunup südde-i saâdetlerime gelince hazineyi muhafaza ettirmek ve lazım olan... akçeleri ile aliverip bir ferdi dahl ve taarruz eylememek bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; Doubroundyk beylerinin elçileri haraçları ile asitane-i saâdetlerime gelmek için taht hükumetine dahil olduklarında her biriniz hükumetlerinizden çıkınca kifayet miktarı adam koşup yolda ve izde ve menâzil ve merhalet hazinesi gereği gibi hıfz ve harâset himayet ve siyanet ettirilip ve lazım olan... akçe ile aliverip, esbâb ve davarlarına hilaf-ı şer’ kimesneye dahl ettirmeyesiniz. Fi evâsıt-ı Şevval

96. Hüküm

Galata kadısına ve sâbıkan verilmiş--- ...olup avarız hanesi tahririne memur olan... asa’ibine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beyleri ile kadimden dostluk muktezasınca südde-i saâdetlerimde... olan balyosların hizmetlerinde olan tercümanları ve kapı kethüdaları kadim zamandan harac ve avâriz ve sâir tekalif veregelmediklerinden gayrı Venedik beylerine verilen ahidnâmede ve nişan-ı hümayunumda Venedik tercümanlarına ber’vechle nesne tekalif olmaya deyu... olmağla... ve... ve... ve... nâm tercümanlarının... Galata’da ve... olan evleri hane-i avarızından değil iken hala hane-i avarızındandır deyu dahl olunduğunu bildirip ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mücebince ahd olunup mezburların evlerini avâriz hanesi defterine kayıt olunmamak bâbında emr-ü şerifim etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyed olup zikir olunan Venedik tercümanlarının evleri kadimden

avâriz hanelerinden değil ise ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mücebince ahd edip, Venedik beylerinin tercümanları evlerini avâriz haneleri defterine kayıt eylemeyesiniz.

97. Hüküm

Yevm-el

Fi 31 Şevval sene 14

Galata kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirleri vilayetlerinden getirdikleri çuka ve kumaş ve metâ' ve esbâblarını Nefs-i Galata'da bazı... ve Yahudi ticaret... ile henüz haklarını vermeden... salık olup... Venedik tacirlerinin hakları verilmemek için bazıları mîrîye dinimiz vardır deyu inad edip ve bazıları dahi... olmuştur deyu ellerine... hücceti almakla yine istedikleri yerlerde ve... gezip haklarını vermeyip zulüm ve taaddî eyledikleri ecilden Galata'da Venedik tacirlerinden çuka ve kumaş ve sâir metâ ve esbâb satın alıp... olan... ve Yahudi taifesi eğer Galata'da ve eğer İstanbul ve... bey' ve şîrâları Nefs-i Galata'da vâki ahz ettirilip Galata mahkemesinde çıkmalarıyla ihzar olunup şer'le hak üzere teftiş ve... eyledikleri ol mâkule... ve... salık olup üzerlerine hak sabit ve zahir olanlar zikir olunan Venedik bazargânların haklarını vermeyip inad ederler ise Galata zindanında hapis olup madem ki haklarını edâ eylemeyenler ıtlak olunmayıp ve... olanlara dahi Venedik bazarganlarını... ile hüccet verilip sonra yine mal sahipleri oldukları gibi şer'le hakları alıverilip Venedik tacirleri şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup zikir olunan Venedik tacirlerinin... haklarını vermeyip vech-i meşruh üzere... eden... ve Yahudiler, eğer Galata'da ve eğer İstanbul ve... meclis-i şer'i şerife ihzar ve... onat vecihle şer'le teftiş eyleyip... haklarını... edenlerden bîkusur alıverip ve inad ve muhalefet edenleri Galata zindanında hapis edip madem ki haklarını edâ eylemeyeler ıtlak olunmayıp ve... hapis olanlar dahi Venedik bazarganlarının edip... görülüp iflasları sabit olanlara hüccet verile geldikten sonra yine mal ve mülk sahibleri oldukları gibi ahz edip şer'i şerife muktezasınca mezburların haklarını alıverip minba'd şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik tacirlerine taaddî olunmak ihtimali olmaya ve taaddî olmaya.

98. Hüküm

Silistre beyine ve kadısına hüküm ki; Südde-i saâdetlerimde olan Venedik elçileri arzuhal gönderip Doubroundyk tacirlerinden olup Silistre’de sâkin olan... nâm tacir mukaddema Silistre emini olan... nâm... elli yedi bin akçelik esbâb verip mezbur... dahi mezkura esbâb bahasından ol miktar... olduğuna mühürlü temessük verip hâlâ mezbur tacir... merkuma mezkur... talep ettiğinde benim mîrîye... vardır deyu hakkını vermeyip zulüm ve taaddî eylediğini bildirip mezkurun hakkı alıverilmek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezbur... şer’i şerife ihzar ve... ile beraber edip esbâb bahasından almak olan mühürlü temessük mücebince üzerinde yine ol miktar akçe olduğu hüccet-i şerife yanında olduktan sonra benim mîrîye... vardır deyu asla... ettirmeyip mezkurun... mezburun temessük mücebince bîkusur alıverilip şer’i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif Doubroundyk tacirleri olan merkum... ol vechle zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz.

99. Hüküm

Haleb beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Haleb’de sâkin olan... nâm kimesne karandaşı... Venedik tacirlerinden... nâm tacirin üzerinde hakkı vardır deyu bir defa dava eylediğinde şer’le görülüp, üzerine ...sâbit edemeyip hüccet olunup, mezbur tacirin eline hüccetlerini vermişken yine merkum... mezburun ve... ahz ve celb için karındaşımın sende hakkı vardır deyu rencide ve raside etmekten hali olmadığını bildirip men’ ve def’ eğer yine memnû olmayıp elinde emr-ü şerife vardır deyu tekrar rencide eder ise Venedikliye verilen ahidnâme mücebince husus-u mezbur, Asitânemde görülmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle husus-u mezbur bir defa şer’le görülüp... olunmuş ise minba’d istimâ olunmaya ve mezbur tacirin elinde olan hüccet-i şerife muhalif mezkurlar geri dava etmek ister ise asitane-i saâdetlerime havale olunup ahidnâme mücebince divân-u hümayunumda şer’le görülüp emrim olmuştur. Buyurdum ki; merkum tacir elinde olan hüccet-i şerife mücebince mezbur... ve gayrı ol vechle rencide ve rasîde ettirmeyesiniz ve eğer memnû olmayıp elinde emr-ü şerife vardır deyu tekrar rencide ederler ise bir defa şer’le görülüp... olmuş ise ferman-ı şerifim muktezasınca minba’d istimâ edip asitane-i saâdetlerime havale eylesin. Elllerinde olan ahidnâme-i hümayun mücebince divan-ı hümayunumda şer’le

görölüp ahvalleri hasıl olunup ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif iş olmaktan... edesiniz.

100. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 25 Şevval sene 14

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip müte'alligatları için her gün akçeleri ile iki sığır ve beş koyun boğazlanıp ve kasaplıklarını eden kasabın elinde emir mukaddemâ verilmiş vech-i meşruh üzere emr-ü şerif var iken... olup ve hala kasaplıkları hizmetinde olan... nâm Yahudiye... olan emir... verilmek talep etmekle... müracât olundukda... on üçüncü gününde ol vechle verilen emr-ü şerifin... bulunmakla buyurdum ki; mezbur... İstanbul ve Galata ve Üsküdar'da ve sâir bulunan yerlerde balyoslara... olunan iki sığır ve beş koyunu akçeleri ile alıverip... kimesneye rencide ettirmeyip bâc eminleri bâcı talep etmeyip ve yasakçılar harac namına bir akçe veresiye almayıp ve başlarına ve iç yağlarına... dahl eylemeyip emr-ü şerifime ve olagelene muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

101. Hüküm

Nakşa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Nakşa'da İskorca Kasteri nâm adamını... ahz ve celb için bazı kimesneler şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyunuma muhalif rencide eylediklerini bildirip minba'd rencide olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venedik balyosunun adamı olan mezbur İskorca Kasteri, minba'd şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyunuma mugayir kimesneye rencide ve raside ettirmeyip memnû olmayanları yazıp arz eylesiniz.

102. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venediklinin reayasından bazıları eğer... ve eğer erkendir memâlik-i mahruseme gelip tacirlik etmek üzere iken ahidnâme-i hümâyun mücebince o makulelerden haraç ve sâir nesne tekalif olunmayıp ve kendilerini veyahut avretleri olduklarında bazarganlarına beytûlmâli ve... dahl edegelmişken hâlâ Venedikliden Sakız'da ticaret üzere olan... nâm tacirin avreti hâlâ merd olmağla ahidnâme-i hümâyuna

muhalif... dahl eylediklerini bildirip ol vechle rencide olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle Venediklilere verilen ahidnâme-i hümayunuma muhalif ahd olunmak emir edip buyurdum ki; ahidnâme-i hümayunum mücebince ahd edip mezburun avretinden kendine şer'le... eden... ahidnâme-i hümayuna muhalif... ve... dahl ettirmeyesiniz ve eğer dahl edip nesnesini almış ise... bîkusur geri alıveresiniz. Ve vech-i meşruh üzere ahidnâme-i hümayunum mücebince haraç ve sâir nesne tekalif ve talep ettirmeyip... eylemeyenleri yazıp bildiresiniz.

103. Hüküm

Gelibolu kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip şimdiye değin Venedik balyoslarının ve konsoloslarının hizmetinde olan tercümanlarına ve hizmetkârlarına haraç ve avarız teklif olunmayıp Venedik beylerine verilen ahidnâme ve nişan mücebince... ile rencide olunagelmiş değiller iken hâlâ Gelibolu'da olan konsolosun tercümanlarından ve kendi adamlarından ahidnâme ve nişan-ı hümayunuma muhalif harac ve avarız talep olunduğunu bildirip ahidnâme-i hümayunuma ve olagelene muhalif rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle imdi ahidnâme-i hümayunuma ve olagelene muhalif rencide olunmamalarını emir edip buyurdum ki; emr-ü şerifim muktezasınca minba'd Gelibolu'da olan konsolosun tercümanlarından ve kendi adamlarından ahidnâmeye ve nişan-ı hümayuna muhalif ve olagelene mugayir haraç ve avarız talep edip, ol vechle rencide ettirmeyesiniz.

104. Hüküm

Yevm-el...

Fi 22 Şevval sene14

Galata kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden olup Galata'da sâkin olan... nâm tacir için Venedik tacirlerinden olmağla ahidnâme-i hümayun mücebince avarız ve sâir nesne teklif olunmaya deyu elinde... evamir-i şerife var iken hâlâ avarız ve bazı nesne tekalif olunduğunu bildirip, Venediklilere verilen ahidnâmeye ve mezbur nişana bu bâbda verilen evamir-i şerife mücebince minba'd vech-i meşruh üzere nesne teklif olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur tacir Venedik bazarganlarından olmağla Venediklilere verilen ahidnâmeye ve sâbıkan mezbura verilen evamir-i

şerifeye muhalif eğer avarız ve eğer gayrı nesnedir teklif ettirmeyip ahidnâme-i hümayun mücebince ahd edesin.

105. Hüküm

İzmir ve Tire ve... kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip memâlik-i mahrusemde ticaret eden Venedik tacirleri âdet-i kadim üzere satın alıp ve yanlarına götürdükleri metâ'larının gümrükte yüzde beş hesabı üzere verile gelip ve ahidnâme-i hümayunda dahi Venedik bazarganlarını metâ'larından kanun-u kadim üzere gümrük alınıp ziyade alınmayıp ve kanun-u kadime muhalif ihdas olunan ve minba'd ihdas olunmak... ile rencide olunmaya deyu... ve mukayyed olup mücebince defaâtle evamir-i şerife dahi verilmişken hâlâ İzmir'de olan Venedik bazarganları... Anadolu'da... taht kazanızda nakit akçe ile... ve... ve... ve bazı karyelerde satın aldıkları penbeyi olageldiği üzere İzmir'de ve Foça iskelelerine getirip barçalarına tahmil eylediklerinde, mîrîye aid olan gümrük ahidnâme-i hümayun ve olagelene ve âdet-i kadim üzere yüzde beş akçe hesabı üzere vermek istediklerinde ümenâ taifesi... ve... için bunları akçeleriyle satın aldıkları penbenin değer bahasından ziyade bahaya tutup ziyade gümrük talep etmekle Venedik tacirlerini rencide eylediklerini bildirip minba'd vech-i meşruh üzere rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim talep eylediğinde buyurdum ki; fil'vâki Venedik tacirleri ahidnâme-i hümayun mücebince olageldiği üzere taht kazanızdan akçeleriyle narh-ı rûzi üzere, vech-i meşruh üzere satın aldıkları penbenin yüzde beş akçe hesabı üzere gümrüklerini verirler iken eminler penbeyi bunlar zikir olunan mahallerden aldıkları bahalarından ziyade bahaya tutup ziyade gümrük talep edip rencide ederler ise men' ve def' edip minba'd ahidnâme-i hümayun ve olagelmişe muhalif eminler Venedik tacirlerinden ziyade gümrük talep ettirmeyip rencide ve raside ettirmeyesiniz. Şöyle ki; memnû olmayıp ahidnâme-i hümayunuma ve evamir-i şerife mugayir ümenâ taifesine ol vechle rencide ederler ise isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz.

106. Hüküm

Yevm-el sebâ

Fi 23 zilkade sene 14

Edirne kadısına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden... ve... ve... ve... ve... ve Gorki Kollonba nâm tacirlerin Yahudi taifesinden... ve... nâm Yahudilerde çuka bahasından iki bin beş yüz elli altısına altın hakları olduğuna ellerinde hüccet-i şerifeleri var iken mezbur Yahudiler... mezburların haklarını vermemek için İstanbul'dan gaybet edip Mısır'a gidip hâlâ merkurum... Mısır'dan Gelibolu'ya geldiğini bildirip, alagetirilip asitane-i saâdetlerime gönderilmesi bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; merkurum... nâm Yahudiyi alagetirip yarar adamlar koşup, südde-i saâdetlerime gönderip Yahudi ve tacirden ve ihmal ve... ..edesiniz ve... koşup gönderdiğini kimesnelere muhkem... ve şikayet eyleyesin ki bir târikle yolda gaybet ettirilmek ihtimali olmaya.

107. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 24 Zilkade sene 14

Mora ve... sancaklarında olan kadılara hüküm ki; Mora ve... ticaret için varan Venedikli bazargânın ve barçalarının maslahatlarını ahidnâme-i hümayunum mücebince görülmek için hâlâ Venedik beyleri tarafından... nâm Venedikliye konsolos tayin ve irsal olunup mahmiyye-i Mısır'da ve Haleb'de ve Kıbrıs'ta ve İzmir'de sâkin olan Venedik konsoloslarına kadimden verile gelen konsolosluk emri ahidnâme-i hümayun mücebince mezbura dahi verilip, merkurum konsolos vilayet-i Mora ve Ballıbadra'da veyahut istediği yerde sâkin olup ol cânibe varan cümle Venediklilerin maslahatlarında ahidnâme-i hümayun mücebince görülüp, kimesne dahl ve taarruz eylemeyip ve mezbur konsolosu ve adamlarını... borcu ve... için kimesneyi tutup rencide etmeyip ve eğer Venedikli taifesinden bir kimesne borcu... veyahut bir târikle temîn edip gaybet etse onun yerine bir... tutulmayıp rencide olunmaya ve eğer ol câniblerde bazı kimesneler garazen mezbur konsolosdan ve sâir Venedikli taifesinden bir nesne dava edip beş bin akçeden ziyade ola madem ki ol hüccet... olunup veyahut kendi hatalarıyla ellerinde temessükât olmaya ve ol mâkule asla olmayıp dava ve nizâ' edenlerin ve... mahfuza kayd olunmuş olmaya ahidnâme-i hümayun mücebince asitane-i saâdetlerime havale olunup, divân-ı hümayunda görülüp istimâ olunmayıp ve eğer bazı kimesneler... ahz ve celb için

mezbur Venedik konsolosu ve sâir Venedikli taifesine “siz bizim dinimizde...
...eylediniz” deyu isnâd edip rencide etmek isterler ise men’ ve def’ olunub memnû
olmayıp ve şart edenleri asitane-i saâdetlerime arz ve havale olunup ve eğer
Venedikli reayasından ol cânibde sulh ve salâha muhalif esir bulunup... Venedik
reayası... Venedik konsolosu takayyût ederse ol esir Müselman olmuş ise âzâd olup
ve eğer henüz kefareti üzere ise ahidnâme ve nişan-ı hümayun mûcebince ıtlak ve
Venedik konsoloslarına teslim oluna ve eğer ol cânibde harami korsan eşkıyası
veyahut Müselman levendani Venedik barçalarını ve gemilerini ve adamlarını
deryada tutup gâret eyledikten sonra ol câniblere götürüler ise siz ki vilayet
kadılarısınız; sâir zabitler ve vilayet halkı ile ol mâkule gâret olunan Venedik
gemileri ve adamları ve esbâbları ve top ve âletleri korsan eşkiyasının ellerinden
halâs edip, Venedik’e gönderilmek için Venedik konsolosuna gaybeti ile teslim
olunup ve bu makule fesat ve şenaât eden levend eşkıyası hapis, tedbir ve tedarik
ile alagetirilip... ile asitane-i saâdetlerime gönderilip ve eğer deryada ve limanlarda
iken muhalif biri çıkıp Venedik gemilerinden bir gemi helak olup içinden çıkıp
halâs olan adamları ahidnâme-i hümayun mûcebince kimesne dahl ve taarruz
eylemeyip ve gemi ve metâ’ ve top ve âletleri gaybetleri ile konsolosa teslim olunup
ümenâ taifesi ve gayrılar ber’vechle ahidnâme-i hümayuna muhalif dahl
eylemeyeler ve ol cânibde ticaret için karadan ve deryadan gelen Venedik reayasına
kimesne dahl eylemeyip âsûde-hâl üzere olup, olageldiği üzere ticaret eyleyip
mezburlardan ve barçalarından ve gemilerinden ber’vechle... ve... kimesneden bir
nesne talep eylemeyip fuzûlen bir akçe veresiye almayıp ve mezbur tacirler ticaret
ettiklerinde at ve... ve kurşun ve... gayrı ahidnâme-i hümayun mûcebince memnû
olmayıp şimdiye değin alageldikleri metâ’ı alıp vilayetlerine gönderip,
gümrüklerini kanun-u kadim ve ahidnâme-i hümayun mûcebince verdikten sonra
ümenâ taifesi ve gayrılar kanun-u kadimden ziyade gümrük talep etmeyip, ümenâ
ve iskele yasakçıları ve gayrılar ber’vechle peşkeş nâmına bir akçe veresiye
almayalar ve eğer almak için emir dahi ibrâz ederler ise ahidnâme ve nişan-ı
hümayunuma muhalif iş ettirilmeyip, bir akçe verdirilmeyip ve ol câniblerde sulh
ve salâh ve ahidnâme mûcebince sâkin olan evli olsun ve ergen olsun madem ki
gelip gidip ticaretlerinde olalar ol makulelerden ahidnâme-i hümayuna muhalif
harac ve sâir nesne teklif ve talep olmayıp ve merd olurlar ise ahidnâme mûcebince
metrukatlarına beytûlmâlcî ve kassâm ve gayrılar dahl olmayıp Venedik

konsolosuna teslim olunalar. Venedik'te olan varislerine gönderile ve Venediklinin birbiri arasında dava ve nizâ' vâki olursa ahidnâme ve nişan-ı hümâyun mûcebince Venedik konsolosu... ve âdetleri üzere görüp bir ferde mâni olmaya. Eğer Venedik konsolosuna verilen evâmir-i şerifeye muhalif bir târikle emr-ü şerife ihrâc edip ahidnâme-i hümâyuna mugayir rencide etmek isterler ise ol makule emirleri ellerinden alıp asitane-i saâdetlerime gönderile. Ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venedik taifesine zulüm taaddî olmaya deyu emr-ü şerife talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat mukayyet olup, Venedikliye verilen ahidnâme ve nişan-ı hümâyun muktezasınca ahd olunup Venedik taifesine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümâyunuma muhalif zulüm ve taaddî ettirilmekden ziyade... ettiresiniz.

108. Hüküm

Bir sureti yazılmıştır.

109. Hüküm

Bir sûreti Değirmenlik kadısına... babında konsolosluk emri yazılmıştır. Fi evâhir ...sene 15

110. Hüküm

Bir sûreti Nakşa kadısına... kadısına konsolosluk emri yazılmıştır. Fi evâil-i ramazan sene 15

111. Hüküm

Bir sûreti Kıbrıs beylerbeyine ve kadılarına Venedikli konsolos tayin olup Venedikli... nâm Venedikli vech-i meşruh üzere yazılmıştır evâmir-i şerife sene ... ve... ve elf

112. Hüküm

Bir sûreti Nakşa kadısına... nâm... Nakşa'da konsolos olmuştur. Fi evahir-i... ...sene ...ve aşere ve elf

113. Hüküm

Yevm-el...

Fi 25 Zilkade sene 14

Saray ve Sofya kadılarına ve Bosna'da mal defterdarına ve... ve Üsküp ve Yenipazar ve ol etrafta olan kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden dârende... Anton ve... ..Anton Bryan nâm tacirler sulh ve salâh ve ahd ve emân muktezasınca ticaret için taht hükumetine vardıklarında kendilerine ve hizmetkârlarına ve esbâb ve metâlarına ve sâkin oldukları evlerinde kimesneye rencide ve raside ettirilmeyip siyânet ve himâyet olunup ve vilayetlerinden getirip ve ol diyarlardan alıp getirdikleri metâlarından kanun-u kadimden ziyade gümrük ve ihdâs olunan... ve sâir beraatlar teklif ile rencide olunmayıp ve eğer mezkûran tacirler ve eğer sâir bazarganlarından ve hizmetkârlarından birisi merd olursa metrukatlarına beytûlmâlcime ve kassâm ve voyvodalar ve subaşılar ve ahidnâme-i hümayun mücebince dahl eylemeyip yoldaşlarına teslim olunup ve bir kimesnenin Venedik tacirleri ile bey' ve şirâ ve kefalet ve sâir emr-ü şerifeye müteallik hususlarda dava ve nizâ' ederler ise beş bin akçeden ziyade olmaya. Madem ki ol... ve hüccet olmuş olmaya veyahut bazargânların kendi hatlarıyla temessükâtları olmaya. ...şahid ikamet etmekle istimâ olunmayıp asitane-i saâdetlerime havale olunup ve dahi tacirler "bizim dinimize, davamıza... eylediniz" deyu ahz ve celb için rencide ederler ise men' ve def' olunup memnû' olmayanlar asitane-i saâdetime havale ve arz olunup divan-ı hümayunumda görülüp vech-i meşruh üzere rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venediklilere ahidnâme-i hümayuna muhalif bir ferdi dahl ve taarruz ettirmeyip memnû' olmayanları isim ve resmleri ile yazıp südde-i saâdetlerime arz eyleyesiniz.

114. Hüküm

Hersek beyine ve Noma kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik elçileri arzuhal gönderip Noma'da... oğlu İbrahim ve... ve Osman ağa ve on üç odabaşı ve selef Mustafa... ..ve... ..karındaşı ise... ..ve bazı yoldaşları ile bunların karyelerinde gâret ve hasâret eyledikleri ecilden alagetirilip asitâne-i saâdetlerime gönderilmelerini için emr-ü şerife rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezburları alagetirip birer adamlarını koşup südde-i saâdetlerime gönderesiniz ki; divan-ı hümayunumda ahvalleri şer'le görüle. Bu husus... ..ve ...siyânet ve himâyet eylemekten... edesiniz ve... koşup gönderdikleri kimesnenin muhkem... ve... eyleyesiniz.

115. Hüküm

Vilayet-i Kilis’de olan kadılara hüküm ki; vilayet-i mezburede olan Venediklilerin konsolosu dârende-i ferman-ı hümayun Nikola nâm Efrance südde-i saâdetlerime adam gönderip vilayet-i Kilis’e varan Venedik gemilerine ve tacirlerine ve sâir Venedik taifesine kendisi tayin olunup kadimden konsolos olanlara verilegelen ahidnâme-i hümayun sureti verilmek rica eyledikde Venedikli taifesine verilegelen ahidnâme-i hümayunumda ihrâk borcu için kimesne konsolosu tutmayıp ve birisi borcu ödense veyahut ber’vechle... olup gaybet eylese onun için... olan tutulmaya ve Venedikliye müteallik esir bulunursa konsolos tayin edip Venediklidir derse ol esir Müselman olmuş ise... olup salıverile. Henüz kefare üzere ise balyoslarına teslim oluna. Kimesne dahl etmeye ve Venedik gemileri memâlik-i mahruseye gelip giderken muhalif... çıkıp gelen olsa tekrar adam koşulur ise âzâd olup... kurtulursa sahiblerine verile. Kimesne dahl ve taarruz eylemeye ve Venedik gemileri memâlik-i mahruseye gelip gidip adamları adamları bey’ ve şîrâ eylediğine kimesne mâni olmaya ve Venedik’den memâlik-i mahrusemde... edenlerden olsun ergen olsun rencide ederler ise onlardan harac talep olunmaya ve Venedikliden bir tacir memâlik-i mahrûsemde kendi halinde ticaret üzere yürürken merd olsa metrukatına... almak için dahl etmeyip Venedikliye teslim oluna ve Venedikliden ve konsolosdan hak dava edip ve bey’ ve şîrâ ve kefalet ve ticaret ve sâir emr-ü şerife vâki olsa ellerinde hüccetleri olmayıp veya... mukayyed olunmaya... celb ve ahz için şahid-i zûr ikamet edenlerin davalarını istimâ olunmaya ve bazı kimesneler... ve dinimize... ettiniz deyu... celb ve ahz için... ve... ettirilmeyip men’ oluna deyu mestur ve mukayyed olup zikir olunan kanunname ile ahd olunmak bâbında emir rica eylediği ecilden mezbur konsolos ve adamı konsolosluk târikiyle Kilis’te oturup Venediklinin vâki olan maslahatları bâbında ahidnâme-i hümayun ve sâbıkan verilen ahkâm-ı şerife mücebince ahd edip zikir olunan... ahidnâmeye ve sâbıkan verilen ahkâm-ı hümayuna muhalif kimesneye teklif ettirilmeyip ve ahidnâme-i hümayunumda ıtlak ferman olunan esirler... beri olan esirler hakkındadır. Adâvet zamanında olan esirler... çıkan esirlerin hükmündedir. Ona göre mukayyed olup ahidnâme-i hümayuna ve şer’i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif iş ettirmeyesiniz. ...eylemeyenleri yazıp arz edesiniz deyu merhum ve... babam Hüdavendigar tâbe serâhu zamanında emr-ü şerife verildiğini bildirip hala tehdid olmamasını talep etmekle buyurdum ki; mezbur konsolos

ahidnâme-i hümayun muktezasınca merhum müşârünileyh zamanında verilen emr-ü şerif mücebince ahd edip hilafete cevaz göstermeyesiniz.

116. Hüküm

Mısır eyaletinde vezir olan Hasan Paşa'ya hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip, Venedik tacirlerinde... ve... nâm bazarganları hâlâ on iki bin altınlık metâ'la Hindistan'dan Mısır'a gelirken Habeş vilayetinde... iskelesinde dahil olduklarında Habeş beylerbeyine müllakı olup bâden gemiye gidip Mısır'a gelirken Habeş beylerbeyine mezburların esbâblarına zulüm edip birkaç adamlarına gönderip mezkurları ve adamlarını katlettirip... ve esbâblarına zulüm ve taaddî eylemişlerdir deyu her kimde ise buldurulup Venediklilere teslim olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup zikir olunan Venedik bazarganları gemi ile ne muhalif katlolmuştur ve katledenler gemilerde hapistedir ve tedarikle... alagetirdikten sonra katli hususunda Habeş beylerbeyisi mağrifeti olduğuna... lazım olduğu üzere yazıp südde-i saâdetlerime arz edip ve dahi Venediklilere verilip ve katillerin dahi şer'le haklarından gelesin. Sâir... fesad ve eşkıya taifesine... ibret olmaya.

117. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve mısır kadısına ve defterdarına hüküm ki ; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip, Venedik tacirleri vilayetlerinden memâlik-i mahruseye getirdikleri ve alıp vilayetlerine götürdükleri metâ'larından kanun-u kadim üzere gümrükleri alınıp, ziyade bir akçe alınmayıp ve ihrâk olunan bid'atlar ile rencide olunmayalar deyu Venedik beylerine verilen ahidnâme-i hümayunumda mestûr ve mukayyet iken hâlâ mahmiyye-i Mısır'da ve İskenderiye... ve bu vilayetlerde ticaret üzere olan Venedik bazarganlarının vech-i meşruh üzere ellerinde olan metâ'larından ahidnâme-i hümayun muktezasınca kanun-u kadim üzere gümrük talep olunmayıp ziyade gümrük talep olunmakla rencide olunduklarını bildirip vilayetlerinden getirdikleri ve vilayetlerine alıp götürdükleri emtianın gümrüklerini kanun-u kadimden ziyade alınmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda Venediklilere verilen ahidnâme-i hümayunum ile ahd olunup taife-i mezbureden getirdikleri ve

vilayetlerine alıp götürdükleri emtâ'dan olmadan ol vechle gümrük alına gelmiş ise yine ol vechle aldırıp minba'd ahidnâme-i hümâyunuma ve kadimden olagelene muhalif Venedik tacirlerine kimesneyi dahl ettirmeyesiniz.

118. Hüküm

Kili kadısına ve hazinesine hüküm ki; Venedik tacirlerinden dârendegân başına ve gayrı bazarganlar gelip... iskelesine alıp getirdikleri hamr... her birinden seksen bir akçe gümrük alınıp bir akçe ziyade alınmamak için iskele-i mezbure nazırından ve eminlerinden ellerinde mühürlü tezkireleri var iken iskele-i mezbura... ziyade verilmeye ve her bir nazır ve ihtiyarın mühürlü tezkirelerine muhalif her bir kocadan yüz yirmi akçe talep edip... almak ister deyu her bir kocabaşına seksen bir akçe gümrük alınıp ziyade alınmaya deyu hükm-ü hümâyun talep eylediklerinde eğer mezbur başta ve eğer gayrı bazarganlar iskele-i mezbureye alıp getirdikleri her bir hamr kocabaşından olagelen âdet-i kanun üzere ve nazırın ve eminlerin mühürlü tezkireleri mücebince seksen bir akçe gümrük aldırıp olagelen âdet ve kanun ve ellerinde olan mühürlü tezkirelere muhalif bir akçe veresiye aldirmayıp almak isteyenleri men' ve def' edip memnû olmayanları yazıp bildiresiniz deyu merhum babam Hüdavendigar tâbe serâhu zamanlarında emr-ü şerife verildiğini bildirip hâlâ olunmasına rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu husus için verilen emr-ü şerife muktezasınca ahd edip ona göre muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz

119. Hüküm

Akkirman beyine ve Kili kadısına hüküm ki; asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik bazarganlarından... nâm tacir bundan akdem Kili ve... iskelelerine alıp getirdiği misket ve hamrın mîrîye aid olan remi gümrük eminlerine ödendiğine, ellerinde mühürlü tezkiresi var iken hâlâ iskele-i mezburede emin olanlar... ahz ve celb için hilaf-ı şer' ve kanun mezburun elinde olan tezkirelerine muhalif sâbikan getirdiğin hamrın gümrüğünü vermişsin deyu rencide rencide edip ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venedik tacirlerinden kassab akçesi talep olunup taaddî eylediklerini bildirip Venedik bazarganlarına vech-i meşruh üzere kimesneye rencide eylemeyip memnû olmayanlar asitane-i saâdetlerime havale olunup divân-ı hümâyunumda ahidnâme mücebince ahvalleri görülüp, bâbda emr-ü şerife talep etmekle buyurdum ki; fil'vâki mezbur bazargân... alıp gittiği misket ve hamrın resm-i gümrüğünü edâ

edip, iskele emminden mühürlü tezkire almış iken şer' ve kanuna muhalif hâlâ emin olan kimesne tekrar gümrük resmi talep edip taaddî ederler ise men' ve def' edip minba'd vech-i meşruh üzere şer'i şerife ve olagelmişe ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venedik bazarganlarına zulüm ve taaddî ettirilmeyip memnû olmayanları ahidnâme mücebince südde-i saâdetime havale eylesin ki divan-ı hümâyunumda şer'le görülüp ahvalleri bertaraf oluna.

Kanun ve emrince balyos adamlarından dârende --- yol hükmü yazılmıştır.

120. Hüküm

Bosna beylerbeyine ve Hersek beyine ve eyalet-i Bosna'da olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk beyleri kadim alâmetten asitane-i saâdetlerime... ile... sâbit-kadem olup ahd-ü emân ve sulh ve salâh muktezasınca bazarganları taht hükümetlerinden gelip merhum Sultan Süleyman zamanlarında bu ana gelince ruhsat verilen zahire ve metâ' kimesne dahl edegelmiş olmayıp ve bu bâbda ruhsat verilen zahire ve metâ' mezkûrlar ellerinde olan ahkâm-ı şerife mücebince alıp kimesne mâni olmaması emrim olmuştur. Buyurdum ki; emrim üzere Doubroundyk bazarganları merhum müşarünileyh zamanında ruhsat verilen zahire ve metâ' ellerinde olan emr-ü şerife mücebince alıp, şark tarafından mezbureler ve sâir adamlarına cânibden dahl olunmayıp ellerinde olan emr-ü şerifeye muhalif ve sulh ve salaha mugâyir Doubroundyk bazarganları ol vechle kimesneye rencide ettirilmeye.

321. Hüküm

Doubroundyk'e varınca yol üzerinde olan sancak beylerine ve kadılarına hüküm ki; hâlâ Doubroundyk beylerinin dergâh-ı muallamda olan elçileri icâzet-i hümâyunumla Doubroundyk'e hevâce olduklarını bildirip kendilerine ve adamlarına ve iki re's at ve bargirlerine ve esbâblarına yolda ve izde menâzil ve merhalete hilaf-ı şer'i şerife kimesne dahl ve taarruz etmeyip, lazım geldiğinde akçeleri ile... aliverilmek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezburun elçilerine... taht hükümetlerine dahil olurlar ise kendilerine ve adamlarına ve iki re's at ve sâir bargirlerine ve esbâblarına hilaf-ı şer' kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip ve lazım olan... ..üzere akçeleri ile tedarik ettirip... ve... olan dârendeler de kifayet mikdarı adamlar koşmağla hıfz ve harâset ettirip

birbirine emin ve salim olması üzere... ettirilmekten... edesiniz. Ama bu bahane ile iki re's attan ziyade at alıp gitmekten... edesiniz.

122. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 22 Zilhicce sene 14

Filibe ve Sofya kadılarına hüküm ki Doubroundyk elçileri arzuhal gönderip, sâbikan Filibe'de sâkin olan Doubroundyk tercümanlarından dârende... için ol diyardan gideli yirmi yıldan mütecaviz iken hâlâ taht kazanızdan bazı... taifesi, bu kadar zaman mürur eylemiş iken sâbikan... bu diyarda iki senede kırk bin akçe hakkımız kalmadı deyu hilaf-ı şer' ve kanun rencide ve raside eylemekten hali olmadıklarını bildirip men' ve def' olunup memnû olmazlar ise asitane-i saâdetlerime havale olunmaları bâbında emr-ü şerife rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu husus hak üzere teftiş edip göresiniz ki fil'vâki mezbur ol diyardan gideli yirmi yıldan mütecaviz iken sen de sâbikan burada iken... hakkımız kalmıştı deyu şer'i şerife ve kanun... muhalif mezburları rencide ederler ise men' ve def' edesiniz. Memnû olmayanları südde-i saâdetime havale eyleyesiniz ki divan-ı hümayunda şer'le görülüp bir ferde zulüm ve taaddî olmaya.

123. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 6 Muharrem sene 1015

Bosna beylerbeyine ve Hersek sancağında olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk elçileri arzuhal gönderip Doubroundyk'de olan beylerimiz Hersek beyine dostluk muktezasınca elçi gönderdiklerinde sâbikan Hersek beyi olan... dâme gadruhu zikir olunan elçileri sizin beylerinizde benim hakkım vardır deyu tutup hapis eylediğinde ve bu bâbda ellerinde fetvâ-i şerife olduğunu bildirip ol bâbda emr-ü şerife rica eylemekte buyurdum ki; hükm-ü şerifimle ihzar... kalıp onat vecihle şer'le teftiş eyleyip göresiniz. Fil'vâki Doubroundyk beyleri Hersek beyine gönderdikleri elçimiz müşâr'ül-ileyh sizin beylerbeyinizde benim hakkım vardır deyu hilaf-ı şer' tutup hapis eylediği vâki ise ellerinde olan fetvâ-i şerife mûcebince ahd edip minba'd şer'i şerife ve fetvâ-i şerife muhalif mezbur elçiyi ol vechle rencide

ettirmeyesiniz ve eğer hilaf-ı şer' nesnesi dahi almış ise bâd-el... hüküm edip bîkusur alıverilmesini şer'i şerife ve emire mugayir kimesneye iş ettirmeyesiniz.

124. Hüküm

Kili ve İsmail geçidi kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerinin vilayetlerinden Cezire-i Girid'den darendegan... nâm tacirler kendilerinin mülkü iki pare gemilerine hamr tahmil edip olageldiği üzere Boğdan ve Lima vilayetine alıp gitmek için ol câniblere vardıklarında bazı çavuş ve sâir kimesneler Karadeniz iskelelerinde bulduğumuz gemileri alıp sefer-i hümâyun mühimmatı için zâhire tahmil edip, Trabzon iskelesine alınmakta elimizde emirler vardır deyu sulh ve salâha muhalif bunların mülk gemilerinde alıkoyup... eylediklerinde bildirip, gemilerine dahl olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburan bazargânların Boğdan ve Lima'ya giden kendi mülk gemilerine sulh ve salâha mugayir zâhire tahmil teklif olunmayıp ol vechle rencide ve raside ettirmeyesiniz.

125. Hüküm

Südde-i saâdetlerimden... varınca yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip, dârendegân... nâm adamlarını bazı hesabı için Venedik'e gönderip varıp gelince dahl olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburlar gidişte ve gelişte... taht hükumetine dahil olurlar ise kendilerine ve esbâb ve davarlarına metrukatlarda şer' ve kanuna ve ahidnâme-i hümâyunuma muhalif kimesneyi dahl ettirmeyip men' ve def' edesiniz. olup bu bahane ile birer at ve sâir memnû olan metâ'ı alıp gitmekten... edesiniz.

126. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 11 Safer sene 15

Hersek beyine ve liva-i mezburede olan kadılara hüküm ki; südde-i saâdetimde olan Doubroundyk elçileri arz gönderip sâbıkan Hersek beyi olan İbrahim mukaddema Doubroundyk beylerine” bana çuka ve kumaş alıverin” deyu bir miktar akçe gönderip hasan nâm adamın... ve... eylemeyip... mîr-i müşarünileyh... gittiğinde mezbur Hasan Doubroundyk beylerine adam gönderip kumaşımı gönderesiniz

demekle mezburlar dahi Hasan'ın temessük mûcebince kumaşı tamamen edâ eylemişler iken... seferden geldikten sonra kumaş bana dahil olmadı deyu onlardan tekrar hilaf-ı şer' talep edip taaddî eylediğinde ve bu bâbda ellerinde fetvâ-ı şerife olduğunu bildirip hilaf-ı şer'i şerife rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mîr-i müşarünileyhin ve Doubroundyk beylerinin vekillerini şer'i şerife ihdâr edip hak üzere teftiş edip gönderesiniz. Fil'vâki Doubroundyk beyleri zikir olunan kumaşımız müşarünileyhin vekili olan mezbur Hasan'a verdikleri şer'le sâbit olduktan sonra minba'd şerife ve ellerinde olan fetvâ-i hümayuna muhalif Doubroundyk beylerini rencide ettirmeyesiniz.

127. Hüküm

Yevm- el sidde

Fi 2 Rebî-ül evvel sene 15

Mahrûse-i İstanbul'dan Mısır'a varınca leb-i deryada olan beylere ve kadılara ve iskele eminlerine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik'e tâbi Girit ceziresinde sâkin olan ve dârendegân nâm tacirler Galata sâkinlerinden... nâm... yirmi yedi zirâ' ve bir karış karamürsel bir gemiyi yüz on bin akçe hüccet-i şerife ile satın alıp zikir olunan gemi ile Mısır ve sâir memâlik-i mahruseye vardıklarında siz karamürseli kimden aldınız deyu ahd-u emân muktezasınca hilaf-ı şer'i şerife kimesne dahl eylememek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburların zikir olunan karamürseli kimesneye ellerinde olan hüccet-i şerifeye muhalif... bir ferdi şer'i şerife muhalif dahl ettirmeyip iki gemi hüccet-i şerifeye ve evâmir-i şerife muhalif rencide edenleri isim ve resmleri ile yazıp asitane-i saâdetlerime arz ve havale eyleyesiniz.

128. Hüküm

Sâbıkan Cezayir-i Garb beylerbeyisi olup... sancağına mutasarrıf olan Mehmed... ve cezire-i mezbure kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arzuhal gönderip cezire-i Girit tacirlerinden dârende... tacir cezire-i mezbureye ticaret için vardığında zikir olunan cezirede sâkin Yanyalı bir... ve papa... ve... ve kapudan... nâm... mezburun cebren... .. alıp zulüm ve taaddî eyledikleri asitane-i saâdetlerime arz olundukda hakkı alıverilmek için emr-ü şerifim verilip mezbur dahi varıp mezkurlardan hakkını talep eylemek derdinde iken yine

mezburlar... ile merkumun sakin olduğu evi basıp fuzuli için elinden aldıklarından gayrısını katlederiz deyu elinde... üzerine... ..kendi hattıyla size bir tezkire vere deyu... eyledikleri mezbur dahi kendi tahliyesi için tezkire verdiğinde... kadısına... üzere arz verip mezkura vech-i meşruh üzere zulüm ve taaddî eylediklerini bildirip şer’le hakkını alıvermek için emr-ü şerifim verilmesini talep etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle vardıkda ihzar... bu hususda hak üzere şer’le teftiş eyleyip göresiniz ki îlam olduğu üzere mezkurun mezburlar dahilinde ol miktar hakkı var iken tekrar ol vechle taaddî eyledikleri şer’le sabit olduktan sonra mezburun şer’le... olan hakkı mezburlardan hüküm edip bîkusur alıverip minba’d şer’i şerife ve evâmir-i şerife muhalif minba’d zulüm ve taaddî ettirmeyip haklarını—

129. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 7 Rebî-ül evvel sene 15

Kapudan Paşaya ve Ayamora kadısına hüküm ki; Asitane-i saâdetlerimde olan Doubroundyk elçileri dergâh-ı muallama arz-ı hâl gönderip mukaddemâ Doubroundyk tüccarı gemilerinden bir gemi Frenkistan’a giderken Ayamora eşkıyası zikir olunan gemiyi basıp on sekiz bin filori ve otuz dört nefer adamlarını alıp taaddî eyledikleri ecilden gâret olunan emval ve neferat geri... ihtiyacına alıverilip eşkıyanın haklarından geline deyu emr-ü şerife verilmekle... vilayette teftiş olundukda zikir olunan tüccar gemisini sâbıkan Karlı İli beyi olan Mustafa alıp ve on nefer kimesne zindan da mahpustur ve mezbur Mustafa Bey isyan üzere olup şeriata itaat etmez deyu ayan ve... verdiklerinde hâlâ Karlı İli beyi olan Mahmud dâme gadruhu arz eylediğinde mezbur Mustafa’dan... hukukunda hakları alıverildikten sonra hakkından geline deyu hatt-ı hümayun... ..ferman-ı âlişânım sâdır olunup mücebince emr-ü şerif verilmişken tekrar mezbur Mustafa emre itaat eylemeyip, kendini teftiş ettirmeyip... olmağla hâlâ zikir olunan gemi ile alınan emval ve erzakları müteveffa-ı mezburun veresesinden alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu hususa her birini belzat mukayyet olup müteveffa-ı mezburun veresesini... ile şer’i şerife ihzar edip gaybet ederler ise şer’le buldurması lazım olanları buldurup getirip mukaddemâ hatt-ı hümayunum ile

verilen emr-ü şerife mücebince müteveffa-ı mezburun Doubroundyikli kimesneden vech-i meşruh üzere gâret eylediği emval ve adamlarını bîkusur vermesinden alıverip icrayı hak eyleyip hilaf-ı şer'i şerife bir ferde zulüm ve taaddî eylemek ihtimali olmaya.

130. Hüküm

Kapudan Paşa'ya hüküm ki; mukaddema Doubroundyk ticari gemilerinden bir gemi Frengistan'a giderken Ayamora eşkıyası zikir olunan gemiyi basıp on sekiz bin filori ve otuz dört nefer adamlarını alıp taaddî eyledikleri ecilden emr-ü şerifle teftiş olundukda zikir olunan tüccar gemisine sâbıkan Karlı İli beyi olan Mustafa alıp ve on üç nefer kimesne zindanda mahpustur deyu... Karlı İli'nde olan Mahmud dâme gadruhu arz eyledikde... hukuki hakları alıverildikten sonra mezbur Mustafa'nın hakkından geline deyu hatt-ı hümayun saâdet-i maruf muktezasınca verilen emr-ü şerife ile kendini teftiş ettirmeyip Doubroundyklinin haklarını ve adamlarını vermeyip... olmağla hakları üzerinde kalmışken mukaddemâ hatt-ı hümayunum ile verilen emr-ü şerife mücebince müteveffa-ı mezburun veresesinden haklarını alıverilmekte icrayı hak eyleyesiniz deyu hâlâ dahi sana ve yahut kadısına... tekrar... emr-ü şerif verilmiştir... müteveffa-ı mezburun veresesini dahi emre itaat etmeyip gaybet ve firar ederler ise emval ve erzaklarını mîrîye kabz edip südde-i saâdetlerime gönderilmesini emir edip buyurdum ki; müteveffa-ı mezburun veresesinden Doubroundyklinin emval ve erzakı hatt-ı hümayun ile verilen emr-ü şerife muktezasınca alıverilmekte icrayı hak eyleyesiniz. Şöyle ki veresesini dahi vech-i meşruh üzere emr-ü şerife itaat etmeyip gaybet ve firar ederler ise emval ve erzakını mîrîye kabz edip bîkusur südde-i saâdetlerime gönderesiniz ve bil'cümle donanma-i hümayunla ol cânibe... Doubroundyklinin ahvalleri il mukayyed olup bertaraf etmez ise mürur etmeyesiniz.

131. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 23 Rebi-ül evvel sene 15

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arz-ı hâl gönderip, Venedik tacirlerinde dârendegân... nâm tacirler Venedik vilayetlerinden getirdikleri çuka ve kumaşlarına hâlâ İstanbul'da ve Galata'da

çukacılar çarşısından belzat kendilerine almak için... ..alıp içine girip bey' ve şirâ edip Doubroundyk'den eğer çuka ve eğer kumaş çukacılar çarşısında dükkanlarında metâlarını satıp... ve sâir metâ getirmekle mîrî gümrük... ahkam-ı şerifim sâdir olması zikir olunan Venedik bazarganları sâir... ve Yahudi ticareti kıyas olunmayıp şimdiye değin ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salah mücebince madem ki mezburlar çuka ve kumaşlarını bey' ve şirâ edenlere kimesne dahl eylemeyip ve mîrî ve sâirler... hizmeti için fuzuli çuka ve kumaş alınmayıp ve mezburların üzerlerine mirîlerinde dahi bazı esbâb bırakılmayıp...ve sâir tekalif ile rencide olunmayıp ve çarşı beklenmek lazım geldikde yayabaşı ve yasakçılar mezburların dükkanlarını... ve şer'i davaları oldukda divan-ı hümayunda kadı askerler huzurunda görülüp ve gümrükleri ahidnâme mücebince alınıp ve... eminleri dahi ellerinde olan emirleri mücebince alıp ziyade alınmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; zikir olunan Venedik bazarganları İstanbul'da ve Galata'da çukacılar çarşısında dükkanda bey' ve şirâ ellerinde olan ahidnâme-i hümayun mucebince kimesneye rencide ve raside ettirmeyesiniz.

132. Hüküm

Bir suretidir. Galata kadısına... ve... yazıldı. Fi evâsıt Rebî-ül evvel sene 15

133. Hüküm

Yevm-el seman

Fi 9 Rebî-ül ahir sene 1015

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden mukaddema İzmir eminleri metâ'larının gümrüğü ile haklaşmak şartıyla bir miktar akçe kabz târikiyle alıp ellerine mühürlü tezkire vermişler iken hâlâ mezburlar metâ'larının gümrüklerini ellerinde olan tezkireler muktezasınca hesap edelim dediklerinde eminler rıza vermeyip, akçe talep eyleyip taaddî eyledikleri ecilden ümenâ taifesi kabz târikiyle... akçeyi mühürlü tezkireleri mücebince metâların gümrüklerini hesap edip ve minba'd eğer eminler ve eğer... ve gayrıdır elimizde emir vardır deyu Venedik bazarganlarından kabz târikiyle akçe talep eylemeyip sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle şimdiden kabz almışlar ise gümrüklerine hesap olup minba'd kabz ve... akçe talep olunmayıp ve gümrükleri kanun-u kadim üzere

metâ'larından alınıp zulüm olunmamak bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; ümenâ' taifesi sâbikan kabz târikiyle peşin alıp verdikleri mühürlü tezkireleri mücebince Venedik bazarganlarının gümrükleriyle hesab eyleyip haklaştırp ve minba'd elimizde emir vardır deyu kimesne kabz ve... bir akçe veresiye talep ettirmeyip ve gümrüklerini kanun-u kadim üzere metâ'larına aldırılıp emr-ü şerifim ve sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunuma mugayir Venedik bazarganlarını bir ferdi rencide ve raside ettirmeyesiniz.

134. Hüküm

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki; dârende... nâm Yahudi gelip emr-ü şerifle Venedik balyoslarına tayin olunan iki re's... ..kendi akçesiyle alıverip İstanbul'da ve Galata'da veyahut istediği yerlerde... edip kimesne mâni olmaya ve haracı makul deyu kimesne nesne talep etmeye deyu emr-ü şerife verilmişken ol emr-ü şerife muhalif... olunan... ..dahl edip kendi almak isteyip ve İstanbul ve Galata'da... olunmasın deyu rencide ettiklerinde, beylere emr-ü şerife verilip mezbur tüccar men' ve def' olmuşlar iken mukaddema bu mahal-i İstanbul'da ve Galata'da... olunmasın deyu bir târikle emr-ü şerif îlam etmekle bunun kadimden olageldiği üzere balyoslar için alıverip İstanbul'da ve Galata'da ve... ..eylediği... dahl eyleyip taaddî ettiklerinde mukaddema verilen emr-ü şerife mücebince ahd olunup mezbur tacire muhalefet ettirilmesin deyu tekrar emr-ü şerife verilmek için sâbikan asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz eyledikde, kadimden olageldiği üzere mezbur Yahudi balyos için akçeleriyle alıverdiği iki re's... ..elinde olan emr-ü şerife mücebince İstanbul'da ve Galata'da veyâhud istediği yerde... ettirmeyip elimizde emr-ü şerife vardır deyu bu... kadimden olagelene ve emr-ü şerife muhalif dahl ve taarruz ettirmeyip, men' ve def' eyleyip ve... makul deyu nesnelerini aldırmayıp inad ve muhalefet ederler ise yazıp arz eylesin deyu merhum ve mağfurlu babam Hüdavendigâr tâbe serâhu zamanında emr-ü şerife verildiğini bildirip hâlâ tehdid olmasına rica etmekle buyurdum ki; merhum müşarünileyh zamanında verilen emr-ü şerife mucebince emir edip minba'd ona muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

135. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 13 Cemâzi-el ahir sene 15

Kapudan Paşa'ya hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arz-ı hâl gönderip Venedik beylerinin reayasından... nâm reayaları cezire-i Nakşa'da kendi câniblerden konsolos tayin olunup ve cezire-i mezburede olunup kendi halinde olup... üzere konsolosluk hizmetinde iken hâlâ Nakşa beyi... kendi kadirliğiyle cezire-i mezbureye vardıkda mezkur konsolosun hısımlı olan... nâm... ... akrabasıyla evini basıp... ...sokağa çıkarıp bir altın zincir ve üç altın... ve dört gümüş tas ve iki ibrişimli yorgan ve çarşaf ve zerresi kalınca ve bil'cümle evinde olan esbâblarını ve... ...zulüm ve taaddî eylediğinden gayrı mezbur konsolosu dahi tutup dava olurum deyu... edip ve bir hizmetkârına dahi bi'vech tutup yüz sekiz altın talep edip vermediği için salıvermeyip, henüz yanında mahpus olmakla ve Sakız'da sâkin olup hâlâ İstanbul'a gelen... demekle maruf Mehmed nâm kimesne cezire-i Nakşa'ya varıp ol dahi mezbur konsolos tutup... Kapudan Paşaya ...ile götürdüğü emrim vardır deyu... ve... olup sana altın ve dahi yüz kırmızı altınlık gümüş ve altın esbâb alıp zulüm ve taaddî bildirmekle buyurdum ki; bu hususa onat vecihle mukayyet olup mezbur Mehmed-i hapis, tedbir ve tedarikle alagetirdikten sonra bir an dinlendirmeyip, birer adamını koşup dergah-ı muallama gönderesin... koşup getirdiğinde kimesnelere muhkem... eylemeyesin. Ber'vechle yolda gaybet olma ihtimali olmaya... müşarünileyhi... ...marifeti mezkur konsolosu meram-ı şer' edip hak ve adl üzere mezkur konsolosun mîr-i müşarünileyh üzerinde... zuhur eder ise... alıverdikten sonra mezbur konsolosun hizmetkârı dahi mumâ-i aleyhten talep edip alıp ıtlak eylediklerinde bu hususda belzat kendin mukayyet olup, mezbur Mehmed-i alagetirip asitane-i saâdetlerime göndermekle ve mezkur konsolos mîr-i müşarünileyhe bir mikdar altın ve esbâb almış ise bîkusur alıverip ve gemisinden adamını ıtlak eylemekde... ve ikram eyleyip emrim bu vechle yerine vardığında vuku üzere yazıp dergah-ı muallama arz eyleyesin ve bilcümle mezkur Venediklinin konsoloslarına sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayuna muhalif zulüm olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olup bu hususda... ve... ziyade... eylemeyesin

136. Hüküm

Kıbrıs beylerbeyine ve defterdarına ve... kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arz-ı hâl gönderip sâbikan Karaman beylerbeyisi iken vefat eden Mustafa'nın... İstanbul'da iken Venedik bazargânlarından dârende... ve... nâm bazarganlarından bin dört yüz elli sekiz altın... alıp kendi hattı ve mührü ile temessük verip... olmakla... alıp emval ve emlakı Kıbrıs'ta olup... taksim olmağla mezkur bazargânın hakkı müteveffa-i müşarünileyhin varislerinden olan... olan kimesneden alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle vardıkda ihzâr... kalıp bu husus mukaddema bir defa şer'le görülüp... olmuş değil ise mezburun elinde olan temessük muktezasınca şer'le daima tayin ve zâhir olduktan sonra müteveffa-i müşarünileyhin varislerinden ve evladına ve âsi olan kimesneden bîkusur alıverilip, hilaf-ı şer'i şerife bir ferde zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya.

137. Hüküm

Nakşa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik konsolosu... anası olan Katerina mukaddema anasından ırs-ı şer'le intikal eden emlaka elinde olan hüccet-i şerife mücebince yirmi beş yıldan beri müteferrika iken yine Nakşa'da sâkin olan... nâm... ben dahi varım deyu mukaddema bir defa emin oldukda... mezburenin emlakını zabt etmekle hükm-ü şerife muktezasınca şer'le görüldüğünde mezbur... ber'vechle alâkası olmamağla mezburenin emlakı yine şer'le mezbureye hüküm olunup, ol mikdar zamandan beri müteferrika alıp bâden mezbure Katerinamızın mezbur konsolosa vermekle emlakından bir mikdarını dahi mezkur konsolosuna verip mülklerine mütesarraflar iken hâlâ mezbur... Nakşa'da olan... beye varıp hilaf-ı vâki ifâ etmekle mîr-i müşarünileyhe dahi şer'le mâiyetlerinde gördürmeyip garazen bunların mülklerinin hilaf-ı şer'i şerife merkum... vermekle bunlara zulüm ve taaddî eylediğini ve bu bâbda ellerinde hüccet-i şerifeleri ve fetva-i münifleri olduğunu bildirip şer'le mülkleri alıverilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle vardıklarında ihzâr... kalıp bu husus mukaddema bir defa şer'le görülüp zikir olunan emlakı vech-i meşruh üzere mezbure Katerina'ya hüküm olunup hüccet-i şerife verilip bâden... mezbur konsolosa vermekle emlakından bir miktarı dahi buna verip zikir olunduğu üzere ellerinde olan hüccet-i şerifenin... şer' olunup... hükm-ü sâbit üzere olduktan sonra hüccet ve fetva-i münife mucebince ahd eyleyip hilaf-ı şer'

olunan mülklerini geri... aliverip minba'd şer'i şerife ve ellerinde olan hüccet-i şerife muhalif mezbura ve gayrılara dahl ve taarruz ettirmeyesin. Şöyle ki; şer-i şerife ve emr-ü münif muktezasınca bunların mezbur... mülklerini alıverdikten sonra memnû olmayıp şart edip dahl ederler ise südde-i saâdetlerime havale eylesin ki divân-ı hümayunumda şer'le görüle ve eğer... edip... gider ise bunların şer'i temessükâtı mücebince mülklerini zabt ettiresin. Sana gelip dava ederler ise şer'le istimâ eylesin.

138. Hüküm

İskenderiye beyine ve Karadağ ve... kadılarına hüküm ki; ...sancak beyine mektup gönderip İskenderiye sancağına Venedik beylerine tâbi olan Katur nâm kalenin sınırı içinde olan İspalata nâm karyenin... ve... demekle maruf yerlerine sulh ve salâha muhalif... nâm karye... bizim sınırimıza dahildir deyu dahl ve nizâ'dan hâli olmadıkları ecilden husus-u mezbur görülmek için emr-ü şerife vürud olmağla siz ki kadılersınız, mîr-i müşarünileyh maa âyan ve ümenâ ve ihtiyarlardan nizâ' olunan yerlerin... eylediklerinde Müselmanlardan dört nefer, kefereden dokuz nefer kimesneler meclis-i şerife gelip... nâm... .. varınca-----nam... varınca... ..kalesine tâbi... olup nizâ' olunan yerler... nâm karye... taht tasarruflarında olduklarında şehadet eylediklerinde her biriniz... eyleyip suret-i... verdiklerini arz eylemekle buyurdum ki; fetih... beri zikir olunan yerleri Venedik'e tâbi olan zikir olunan karye... üzere tasarruf edegelmişler ise yine ol vechle tasarruf ettirmeyip ahidnâme-i hümayuna ve ellerinde olan hüccetlerine mugayir neferden bir ferdi dahl ve taarruz ettirmeyesiniz.

Bir sureti dahi yazıldı. Fi 25 Muharrem sene 1018

139. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 3 Rebî-ül âhir sene 1015

Mısır beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik'te olan bazarganlardan ve ellerinde... .. ----- nâm Venedik bazarganları Venedik barçalarından... ve... ve... demekle maruf barçalara mahmiyye-i İskenderiye ve Mısır'da ticaret eden Venedik tacirlerinden

Nikola... ve... nâm Venedik tacirlerine yirmi... miktarı çuka ve dükkan beş... ve bir sanduka kadife ve üç küçük sanduka mercan ve bir varil... ve bir sanduka... ve altı sanduka kehribar ve dört sanduka hırdavat ve altı sanduka sırça boncuk ve birkaç Venedik guruşu gönderip bâden mezburan Nikola... ve... için meşref ve medyun kimesneler ettiğinde zikir olunan metâ' sahibleri istimâ' etmekle zâyî ve telef olmak... olan Venedik balyosuna alel tâ'cil mektuplar gönderip zikir olunan metâ'ı... zabt edip ve fûruht ettirip... bana gönderesiniz deyu vekâletnâmeler gönderdiklerinden gayrı Venedik beyleri tarafından dahi merkum balyosa husus-u mezbur için... ve sipariş olunup mezbur balyos dahi ahidnâme-i hümâyun mûcebince Mısır'da olan Venedik reayasının ve tacirlerinin üzerlerine... olup... olduğu ecilden vech-i meşruh üzere zikir olunan metâ'ı... ettirmişken mezbur Nikola... nâm tacir zikir olunan metâ'ı Venedik bazarganlarına göndermişlerdi deyu alıp bazı Müselman ve... ve Yahudiye olan borcu için vermek ümidiyle borçlular ile... edip, cümlesi kalkıp varıp mezbur balyosun zabt ve... ettiği metâ'ları mühürletip çıkarıp kendi fûruht eylemekle ister. Şöyle ki; zikir olunan metâ' sahiblerinin gönderdikleri vekalet mektuplarına muhalif ve Venedik... mugayir zikir olunan metâ' mezbur Nikola... teslim oluna minba'd Venedik tacirleri metâ' göndermekle... etmeyip bu sebeb ile iki... gümrük mahsulüne ve mal mîrîye... ..olmak muhakkak olduğundan gayrı ahidnâme-i hümâyunda eğer bir Venediklinin bir kimesneye borcu olsa şarta salık olup kendi borçları için... dava eylemekle ahidnâme-i hümâyuna muhalif olmağla mezkur balyosa zikir olunan metâ'ın sahibleri cânibden gelen mektupları mukaddemâ... eylediği metâ'ı kendisi zabt eyleyip ahzdan kimesne karışmayıp bu husus için dava eden kimesne olursa darsâdetime arz ve havale olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyet olup fil'vâki zikir olunan metâ'ın Venedik'te olan sahibleri mezkur balyosa vekalet mektupları gönderip vech-i meşruh üzere metâ'ımız sen zabt ve fûruht edip mezbur Nikola... ve... dahl ettirmeyesin ve Venedik beyleri tarafından dahi mezbur balyosa... olunmuş ise esbâb şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyunum muktezasınca zikir olunan metâ' mezkur balyosa zabt ettirip minba'd mezbur Nikola... ve gayrı dahl ettirmeyesiniz ve memnû olmayıp nizâ' ettikleri südde-i saâdetlerime arz ve havale ettirmeyesiniz divan-ı hümâyunumda şer'le görülüp ahidnâme-i hümâyunuma muhalif Venedik tacirlerine ber'vechle zulüm ve taaddî olunmak ihtimali olmaya.

140. Hüküm

Yevm el aşere

Fi 11Safer sene1015

Yanya beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Yanya sakinlerinden... nâm dahi bundan akdem ticaret târikiyle Venedik'e varıp Venedik bazarganlarından... nâm bazargândan iki yüz yetmiş sekiz guruşluk esbâb alıp ve nice bazarganlardan dahi veresiye hali metâ' alıp akçelerini vermeyip... ile Venedik'ten firar edip Yanya'ya vardıktan sonra mezkur bazargân dahi... mezburun hakkını zulüm eylemek için... nâm kimesneyi vekili... ve südde-i saâdedden dahi emr-ü şerife verilip Yanya'ya vardıkda... mezbur şer'i şerife verip vekile bir akçe veresiye verdikten sonra yerine nicesine isnâd edip hilaf-ı şer'... sonra altını aldırıp zulüm ve taaddî eylediğini bildirip mezkur bazargânın hakkı vekiline mezkur... aliverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; hüküm-ü şerifim ile mezkur Venedik bazargânının vekili vardıkda ihzâr... kalıp gaybet eder ise şer'le buldurması lazım olur. Buldurup getirip hak üzere şer'le teftiş eyleyip göresiniz. Fil'vâki kadıya arz eylediği gibi ise ki şer'le sâbit ola. Ol bâbda emr-ü şer'i kadim ile ahd eyleyip Venedik bazargânını... hakkı zuhur ederse ber'vechle... ettirmeyip bîkusur alıveresiniz.

141. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 22 Safer sene1015

İzmir ve Sakız kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik bazargânlarından dârende... nâm tacir mukaddemâ Sakız ve İzmir eminleri olan Haham Elkas ve Haham Ali Baba nâm Yahudilere yüz bin akçelik miktarı çuka ve akmişe verip ve bazı Yahudi ve diyarda dahi hak olup ellerinde olan mühürlü temessükâtları mücebince hak aliverilmek için talep etmekle buyurdum ki; şer'le sâbit olduktan sonra alıveresiniz deyu emir yazıldı.

142. Hüküm

İstanbul kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden dârendegân... nâm tacirler Venedik vilayetlerinden getirdikleri çuka ve kumaşları hâlâ İstanbul'da çukacılar çarşısında belzat kendileri bey' etmek için... dükkan kira ile alıp, içine girip bey' ve şirâ edip her yıl Venedik'ten eğer çuka ve eğer kumaş ve sâir metâ'dır getirmekle mîrî gümrük mahsulüne... hasıl olmakla çukacılar çarşısında dükkana metâ'larını satıp zikir olunan Venedik bazarganları sâir... ve Yahudi tüccarına kumaş olunmayıp, ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâh mücebince madem ki mezburlar çuka ve kumaşlarını bey' eder, kimesne dahl etmeyip ve mîrî ve sâir... hizmeti için fuzuli çuka ve kumaş alınmayıp ve mezburların üzerlerine mîrî... ve dahi bazı esbâb bırakılmayıp... ve sâir tekalif ile rencide olunmayıp ve çarşı beklenmek lazım geldiğinde yayabaşı ve yasakçılar mezburların dükkanında oturmayıp ve şer'i davaları olduğunda divan-ı hümayunumda kadı askerleri huzurlarında görülüp ve gümrükleri ahidnâme-i hümayun mücebince alınıp ve mukaddema ihtiyarı dahi ellerinde olan emirleri mücebince alıp ziyade alınmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; zikir olunan Venedik bazarganları İstanbul'da çukacılar çarşısında, dükkanında bey' ve şirâ eylediklerinde ellerinde olan ahidnâme-i hümayuna muhalif kimesne rencide ettirmeyesiniz.

Bir suretidir... ve... nâm bazarganlara Mahmud Paşa çarşısında Yeni Han karyede çuka ve kumaş ve kâğıt ve sâir metâ'larına dahl olunmaya deyu bir... dükkan almışlardır. Fi evâhir-i Şaban sene 15

143. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 25 Safer sene 6

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Mısır'da olan Venedik balyosu ve sâir bazarganları cümlesinden rıza ve şükran üzere olup cem'i vâki olan hususlarını ahidnâme-i hümayun mücebince hak üzere görüp kimesne zulüm ve taaddî ettirmeyip siyanet ve himâyet edip lakin mahruse-i mezburede kadı olan Mevlana balyosa ve tacirlere taaddî olunduğu zamanda... olmağla ahidnâme-i hümayun mücebince... ve... ile kastetmekle... ve tüccar taifesinin cümlesi... ihzar edip bu sebep ile dahi mal mîrîye... ..deyu îlam etmekle imdi Venedikli...

... ..ve dostluk üzerelerdir. Buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyet olup Venediklinin ellerinde olan ahidnâme-i hümâyunum ile daima ahd edip vâki olan hususlarını görüp bir ferde ahidnâme-i hümâyunuma muhalif zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz. Mısır'da olan Venedik balyosuna ve tacirlerine ahidnâme-i hümâyuna ve sulh ve salâha muhalif zulüm ve taaddî olunduğuna rızâ-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olup vâki olan... vâki... ve kadı-yı müşârünileyhin dahi bu bâbda Venediklinin ahvaliyle taaddî olmayıp zulüm ve taaddî edenlerin... eylediği vâki ise ahvali... üzere yazıp... südde-i saâdetlerime arz eyleyesiniz.

144. Hüküm

Beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip Venedik'te olan tüccardan bazıları İskenderiye'de sâkin olan Venedikli... ve... ve Mısır'da ticaret eden Nikola... nâm tacirlere bey' ve şîrâ eylemek için Venedik barçalarıyla... metâ' gönderip bâden mezbur Nikola medyûn ve meşref ve hilekar olduğunu metâ sahibleri... almağla gönderdikleri metâlarını mezbur Nikola'ya verilip zâyî ve telef olmasın deyu Mısır'da olan Venedik balyosuna mektup gönderip metâ'ımızı zabt edip mezbur Nikola'yı ve gayrı dahl ettirmeyesiniz deyu sipariş edip ve bu husus için Venedik beyleri tarafından dahi... olunmuşken ve mezbur balyos dahi ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâha muhalif mahmiyye-i Mısır'da sâkin olan cümle Venediklinin hesabçıları olduğu ecilden zikir olunan metâ'ı balyos zabt ve... ettiği mezbur Nikola... Venedik'te olan tüccarın metâ'larını... ve... edip ve bazı Müselman ve... ve Yahudi tacirlerine kendi dini için vermek... salık olup mezkur balyosun zabt ve... eylediği metâ'ı benim yanıma gelip Venedik tüccarı bana gönderdiği... deyu balyosdan talep edip ve... olup onlar dahi cümlesi mezbura... edip ve benim vezirim sana varıp balyosun zabt ve... ettirdiği metâ'ı kendi almak için temessük talep eyledikde sen dahi ahidnâmeye muhalif Venedik tacirlerine zulüm olmaya deyu zikir olunan metâ'ı mühürletip, kimesneyi dahl ettirmeyip asitane-i saâdedden emr-ü şerif vârid olması için... ettirdikleri mezbur Nikola zikir olunan metâ'ı balyosdan fuzulî almak için Müselman olup bir haftadan sonra...oldukda mezkurun... mezbur balyos vech-i meşruh üzere zabt eylediği metâ'ı bizim... gider deyu ahidnâme-i hümâyunuma muhalif zulüm edip rencide ederler. Eğer zikir olunan Venedik bazarganlarının metâ'larını balyosdan alınıp sahiblerine zulüm olunursa minba'd kimesne Venedik'ten ticaret için metâ'

götürmeyip bu sebep ile... gümrük mahsulüne sadır olmak... olup Venedik beyleri tarafından mezbur balyosa gelen... nâme ve zikir olunan metâ' sahibleri tarafından gelen mektuplar mücebince mezbur balyos... eylediği metâ'ı alıp zabt edip ahidnâme-i hümayuna muhalif mezburun dini için veya gayrı husus için kimesne dahl eylememek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle imdi ahidnâme-i hümayun mücebince ahd olunup, zikir olunan metâ'ı balyosa zabt ettirip itaat etmeyenler südde-i saâdetlerime havale olunmasını emir edip buyurdum ki; emr-im üzere zikir olunan metâ'ı Venedik beyleri ve... tarafından gelen... nâme ve mektuplar mücebince mezkur balyosa zabt ettirip... dahl ettirmeyip inad edenleri südde-i saâdetlerime havale eylesin. Bir ferde zulüm olmaya.

145. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 29 Safer sene 15

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip Venedik'te olan bazı tüccarımız mahruse-i Mısır'da ticaret eden... ve... nâm Venedik tacirlerine mukaddema Venedik barçalarıyla birkaç sanduka mercan ve sâir metâ' bey' ve şirâ' etmek için gönderip mezbur Nikola dahi zikir olunan mercanları ile birkaç kantar fülful ve bir miktar hut ve zamk ve kebâbe iştirâ edip zikir olunan... ve sâir metâ'ı mercan sahiplerine göndermek için Venedik tacirlerinden ve... demekle maruf barçasına tahmil eyleyip... üzerinde Venedik tacirlerinin ısmarı ile... gitmek üzere iken mezbur Nikola... Venedik tacirlerine sermayelerini âkil ve bel' etmek niyeti ile... olup ve kendinin bazı... ile ittifak edip zikir olunan Venedik barçasında olan Venedik tacirlerinin... bizden alınıp akçesi verilmiştir deyu müvazâ'a edip bu bahane ile zikir olunan barçalarımızın sermayeleriyle işтира olunan... barçadan çıkarıp almak isteyip ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik'te olan tacirlere zulüm ve cefa etmek istediklerinde mahruse-i mezburede olan balyosuna vezirim... sana varıp ahvali arz eylediğinde tacirler ahidnâme-i hümayunuma muhalif cefa ve zulüm olmasın deyu fülful ve sâir metâ'ı barçadan ihraç ve gümrük hanede emanet ve... ettirip asitâne-i saâdetlerimden emr-ü şerif gelinceye değin kimesneye dahl eylemek üzere taciz ettirip zikir olunan fülful ve sâir metâ' mukaddema Venedik'ten gelen

bazargânlarımızın metâ'ları bahasıyla esir olunup ve... üzerlerine tüccarın âdeti üzere zikir olunan mercan sahiblerinin... ve... ile nişana verilip onlara gönderilip ve malları olup ve ahidnâme-i hümâyunla bir Venedik tacirinin bir kimesneye borcu oluşı kendi malından borunu edâ eyleyip onun için bir... Venediklinin mallarını tutup rencide etmeyeler deyu mukayyet olmağını zikir olunan fülful ve sâir metâ' Venedik'te olan bazargânlarımızın mercanları ile iştirâ olunduğu sâbit olursa mezbur Venedikli Müselmanın... ve gayrılar ahidnâme-i hümâyuna muhalif dahl ve taarruz etmeyip ahidnâme mücebince mezbur Venedik balyosuna teslim olunup ol dahi mercan sahiblerine Venedik barçasıyla irsal eyleyip, Venedik tacirlerine zulüm olmak ihtimali olmayıp ve eğer mezbur Müselmanın... ve gayrılar şarta salık olup bu... târikiyle zikir olunan Venedik tacirlerinin barçadan ihracı ve gümrük hanede emanet ve... olunan... ve sâir metâ'larına ber'vechle dahl edip balyosu ve sâiri Venediklileri rencide etmek isterler ise men' ve def' olunup memnû olmayanların davalarını ahidnâme-i hümâyunum mücebince asitane-i saâdetlerime arz ve havale olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle çarşıya vardıkda bu hususda sen belzat mukayyet olup zikir olunan fülful ve sâir metâ' Venedik tacirlerinin gönderdiği mercanın bahasıyla iştirâ olunduğu... sâbit ve zâhir olduktan sonra ol bâbda Venediklinin ellerinde olan ahidnâme-i hümâyunum mücebince ahd edip gümrük hanede emanet ve... olunan fülful ve sâir metâ'ı balyosa alıveresin. Ashabına irsâl eyleye. Şöyle ki; mezbur Müselmanın... ve gayrılar memnû' olmayıp yine dahl ederler ise südde-i saâdetlerime havale eylesin ki divân-ı hümâyunumda ahvalleri şer'le görülüp ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salaha muhalif Venedik tacirlerine zulüm olmak ihtimali olmaya.

146. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve vilayet-i mezburede olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik beyleri tarafından Dimyat'ta konsolos olan... için şer'i şerife ve elinde olan ahidnâme-i hümâyuna muhalif kimesne rencide ettirmeyip vâki olan maslahatta her biriniz mukayyet olup siz ki kadılersınız. Müşarünileyh vezirim tarafıyla hak üzere görüverip siyanet ve himayet olunması bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur konsolosun... maslahatı ve davası vâki olursa belzat her biriniz mukayyet olup müşarünileyh vezirim

marifetiyle şer'i şerife ve elinde olan ahidnâme mücebince ahd edip sulh ve salâha muhalif bir ferde zulüm ettirmeyip siyanet ve himayet eylesiniz.

147. Hüküm

Kapudan Paşaya ve Nakşa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Nakşa ceziyesinde sâkin olan... nâm ferdi Nakşa'da olan Venedik konsolosuna gelip zulüm ve hayf etmekle... ile asitane-i saâdetlerime gönderilmesi için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburu alagetirip birer adamlar koşup südde-i saâdetlerime gönderesiniz ki ahvalleri divan-ı hümayunumda şer'le görüle.

148. Hüküm

Yevm-el isneyn

Fi 14 Şaban-ül muazzam sene 1015

Mora beyine ve liva-ı mezburede olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup vilayet-i mezburede ve... Venedik konsolosu olan... nâm konsolosun elinde olan emr-ü şerife mücebince daima vilayet zabitleri tarafından hak üzere himayet ve siyanet olunup Venedik vilayetinden Mora vilayetine ticaret için Venedik barçaları ile gelip giden tüccarın metâ'larından olageldiği kanun-u kadim üzere konsoloslara yüzde bir akçe aid olan resmi... olunmayıp alıverilip ve mezbur konsolosun vâki olan hususları tahsil... ..görülmesi lazım oldukda Mora'da sakin olan Ahmed nâm kimesnenin mübâşeretle görülüp ahidnâme-i hümayuna muhalif mezbur konsolosa ber'vechle kimesne dahl ve taarruz etmeyip konsoloslara aid olan resmi tüccardan alıverip kimesneye taaddî eylememek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur konsolosun elinde olan emr-ü şerife mücebince vilayet zabitleri tarafından siyanet ve himayet olunup ve Mora vilayetine ticaret için Venedik barçaları ile gelip giden tüccarın metâ'larından olageldiği üzere yüzde bir akçe resmi bir ferde taaddî ettirmeyip alıverip dahi... ..görülmesi lazım olan hususlar mezbur Ahmed mübâşeretle gördürüp şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayun ve elinde olan emr-ü şerife muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

149. Hüküm

Mora beyine ve liva-i mezburede olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup kadim alametten bu âna gelince Venedik beylerine tâbi Zaklise

ceziresinin reayası ve sâir Venedik tüccarı sulh ve salâh mücebince Mora vilayetine ticaret için vardıklarından koyun ve sığır ve sâir mekûlât akçeleriyle alagelmışler iken senin sancağında kadimden olagelene ve sulh ve salâha muhalif varan Venedik tüccarına ve Zaklise reayasına kadimden verile gelen mekûlatı verdirmeyip sulh ve salâh muktezasınca kadimden verile gelen mekûlatı geri verilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyet olup sulh ve salâhı muktezasınca kadimden bu âna gelince Venedik tüccarına ve Zaklise reayasına verile gelen mekûlât kısmı geri verilip taaddî olunmayıp Venedik reayasına ve tüccarına kadimden olagelmışe ve sulh ve salâha muhalif taaddî olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup olagelen ile ahd oluna ama bu bahanene memnû olan metâ ve tereke verilmekten... edesiniz.

150. Hüküm

Yevm-el ehad

Fi 8 Ramazan sene 15

Hersek beyine ve... ve Ülgün kadılarına hüküm ki; balyos arz-ı hak gönderip mukaddema... ve Ülgün ve sâir Venedik körfezi izinde olan mahallerde sulh ve salâha muhalif çektiri, levend fırkate ve kayıkları ihrâk olunup ve Venedik barçalarını ve sâir Venedik tüccar gemilerini hasâret ve gâret eden eşkıyanın haklarından gelinmek bâbında defâatle evamir-i şerife vârid olagelmışken hâlâ... ve Ülgün kalelerinde bazı kimesneler mukaddemâ verilen ahkâm-ı şerifeye muhalif çektiri, fırkate ve kayıklar donatıp ol taraflarda sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyuna mugayir fesat ve şenâat edip ve Ülgün levendanı hâlâ Venedik beylerine tâbi... reayasının dört kıta rençber sandallarını alıp ve içinde olan esbâbları gâret ve hasâret edip fesad eyledikleri ecilden onun gibi fesad eden eşkıyanın alagetirilip haklarından gelinip ve... eyledikleri levend fırkateleri ve kayıkları ihrâk olunup ve sandalları alıverilmek bâbında emir talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyet olup sulh ve salâhı ve mukaddemâ verilen ahkam-ı şerife muhalif çektiri, fırkate ve kayıklarına... Venedik beylerinin reayasından zikir olunan sandalları gâret eden eşkıyayı alagetirip sandalları ve esbâbları bi't-tamam Venedikliye teslim olduktan sonra levendan fırkate ve kayıklarını ihrâk edip ve bu fesad eden eşkıyanın haklarından gelesiniz ki sâir eşkıya... ola ve bil'cümle sulh ve

salâha muhalif... olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre Noma ve Ülgün'de olan neferata... muhkem... eyleyesiniz ki Venedik beylerinin reayasına ve tüccarına bir ferde dahl eylemeye. Memnû olanları yazıp arz eyleyesiniz.

151. Hüküm

Nakşa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Nakşa'da sâkin... ..
...nâm ...cezire-i mezburede sâkin Venedik konsolosu olan İskorca Kasteri nâm Venediklinin evini basıp cümle esbâbı gâret ve hasâret edip ve... ve... fuzuli dışarı çıkarıp sokağa bırakıp ve bazı emlakını zabt edip ve çobanlarından dahi nim akçe alıp zulüm ve hasâret ve zarar ve ziyan ettiği ecilden mezbur... nâm dahi asitane-i saâdetlerime... ve... ile getirtilip zindanda hapis olunup bâden... verile deyu ferman olunmuşken merkum konsolosa ettiği zarar ve ziyan ve hasâreti mecliste şer'le görülüp teftiş olunup vech-i meşruh üzere fesat ve şenâati... sâbit olduktan sonra asitâne-i saâdetlerime arz oluna ki sonra hakkından gelinmek için emr-ü şerife verile deyu hüküm-ü hümayunum verilip hâlâ emr-ü şerife mûcebince ahd olunmak bâbında emr-ü şerife talep etmekle... mezbur dergâh-ı muallam kadılarından --- Çavuş'a teslim olunup hapisle ol cânibe gönderilmiştir. Buyurdum ki; vüsûl buldukda... mezburu... müşarünileyhe... mübaşeretle meclis-i şer'e ihzar edip ahvallerini şer'le teftiş edip mezkur... ve... mezbur konsolosun fuzûlen evini basıp esbâblarını gâret edip zulüm ve taaddî ve fesad ve şenâat sâbit tescil olunduktan sonra muhkem hapis edip üzerine sâbit olan... ..ile ahvalini... ..yazıp arz eyleyesiniz. Sonra hakkında emrim mûcebince olursa... ile ahd edesiniz.

Yevm-el aşere

Fi 21 Şevval sene 15

Katur'a varınca yol üzerinde olan kadılara ulak emrince

152. Hüküm

Mora ve İnebahtı beylerine ve zikir olunan sancaklarda olan kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup, Venedik tacirleri getirdikleri ve alıp götürdükleri metâ'larından kassab akçesi talep olunmayıp ve ihdâs olunan berâtlar ile rencide olunmayalar deyu ellerinde olan ahidnâme-i hümâyunda... ve mukayyed olup ve taht hükümetlerinde olan Venedik

bazarganlarından şimdiye değin yüzde üç akçe gümrük alına gelip ve kassab akçesi talep oluna gelmiş değil iken hâlâ ümenâ ve ûmal taifesi ahidnâme-i hümayuna muhalif kassab akçesi ve olagelmişe muhalif yüzde üç akçeden ziyade gümrük talep edip bazarganları rencide ve raside eylemekten hâli olduklarını bildirip Mora ve İnebahtı'da olan konsoloslarının elinde olan ahidnâme-i hümayun ve evamir-i şerife mücebince Venedik bazarganlarından Kassab akçesi ve yüzde üç akçeden ziyade gümrük talep olunmamak için emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vechle mukayyet olup taht hükümetinde olan Venedik konsolosunun elinde olan ahidnâme-i hümayun ve evâmir-i şerifeye ve olagelmişe mugayir Venedik bazarganlarından kassab akçesi ve yüzde üç akçeden ziyade gümrük talep ettirmeyip ol vechle rencide ve raside ettirmeyesiniz.

153. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 6 Zilkâde sene 1015

Gelibolu ve Rodosçuk ve Boğaz Hisar kadılarına hüküm ki; balyos arzuhal gönderip Venedik tacirlerinden... ve... nâm tacir Yahudi taifesinden... ve... nâm Yahudilerin... ve... ve... nâm Yahudilerin dahi yüz on dört altın olup icrâyı... edip gaybet ve firar eylediklerini bildirip her... taht kazasında alagetirirler ise ahz olunup asitane-i saâdetlerime gönderilip, şer'le hakları alıverilmek için asitane-i saâdetlerime gönderilmeleri için emr-ü şerifim talep etmekle vech-i meşruh üzere emrim verilmiştir.

154. Hüküm

Mısır beylerbeyine hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup bundan akdem Venedik tacirlerinden... ve Anton... nâm tacirler on iki bin altınlık esbâb ile Hindistan'dan Mısır cânibine gelirler iken... iskelesine geldiklerinde Habeş beylerbeyinde iken hâlâ vefat eden --- Bey... zikir olunan bazargânların mallarına... etmekle mezburları yolda katlettirdiğinde müşarünileyh balyos sâbıkan südde-i saâdetime îlam eylediğinde zikir olunan maktûllerin malları tahsil olunup Mısır'da olan Venedik balyosuna alıverilmek için sana hitaben... emr-ü şerifim gönderilmişken henüz mezburların malları tahsil olunmağla müteveffa-i müşarünileyhin Habeş'ten Mısır'a gelincek bazargândan katlolunan bazargânların

malları Mısır'da olan Venedik balyosunun defteri ve temessükâtları mûcebince hak ve adl üzere tahsil olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususa onat vechle mukayyet olup muhkem teftiş ve... fil'vâki Venedik bazarganlarını müteveffa-i müşarünileyh sâbıkan Habeş beylerbeyinde iken katlettirdiği muhakkak ise zikir olunan bazargânların mallarını müteveffa-i mumâileyhin Mısır'a gelincek metrukâtından Mısır'da olan balyosun defteri ve temessükâtı mûcebince hak ve adl üzere mezkûr balyosa aliverip emr-ü şerife muhalif bir ferde taaddî ettirmeyesiniz.

155. Hüküm

Nakşa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik reayasından bir kimesne gelip memâlik-i mahruseme gelip sâkin olurlar ise o makuleler ve kendiler ile gelen adamları haracı ve sâir tekâlîfe ile rencide olunmaya deyu ahidnâme-i hümâyunumda... ve mukayyed olmağla Nakşa'da sâkin olan Venedik konsolosunun karandaşı... nâm kimesneden ve sâir Venedikli reayasından ahidnâme-i hümâyunuma muhalif harac talep olunmayıp rencide olunmaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; ahidnâme-i hümâyunumda... ve mukayyet olunduğu üzere Venedikliden olan mezbur konsolosun karandaşı merkum... ve sâir Venedik reayasından Harac talep ettirmeyesiniz. ahidnâme-i hümâyunuma muhalif bir ferde ol vechle rencide ettirmeyesiniz.

156. Hüküm

Sâbıkan Mora beyi olan Mustafa Bey'e ve sâbıkan Mora müfettişi olan Mevlana Emrullah'a hüküm ki, Venedik beyleri asitane-i saâdetlerime âli-kadimden hulûs tavrı üzere dostlukta sâbit- kadem olduklarında ecilden Venedik vilayetlerinden metâ'la memalik-i mahruseme gelip giden Venedik barçalarına ve rençperlerin gemilerine ve reayalarına sulh ve salâha muhalif ber'vechle dahl ve taarruz olunmayıp ve vilayet-i Mora'da vâki Modon ve Koron ve Nakşa ve sâir ol câniblerde leb-i deryada vâki olan kalenin altına levend firkateleri ve kayık ve kalyeteleri binâ olunmayıp korsan gemilerini kale altına yanaştırmayıp ve zâhire verilmeyip asla ruhsat olmayıp ve eşkıyanın firkate ve kayıkları ihrâk olup ehl-i fesadın muhkem haklarından gelinmek için defâatle emr-ü şerife irsal olup muhkem... ve... olunmuşken hâlâ livâ-i mezburuma deryaya... ol cânibde...

levendan eşkıyası zuhur edip rıza-i hümayunuma mugâyir ve sulh ve salâha muhalif... levend fırkateleri ve kayıkları binâ olunup fesad ve şenâat eylediklerinden gayrı hâlâ Haleb İskenderun iskelesinden üç yüz bin altınlık metâ' ile memlû bir kıta büyük Venedik barçası Venedik'e giderken ve... nâm muhalif... üzerinde iken Koron eşkıyasından... nâm ve Aya Moralı Murad ve arabacı Mustafa ve Ömer ve sâir levendan eşkıyası dört kıta fırkateler ile zikir olunan Venedik barçasının üzerine... varıp hücum edip rencide oldukları cümle adamları katl ve metâ' ve esbâblarını gâret ve hasâret ettiklerinden sonra... ..bahane eder barçayı dahi ihrâk... eyleyip ve bir Venedik beyi adamı çuka adasından ve iskeleye giderken zikir olunan levendan eşkıyası varıp geldikde onu dahi ahz ve katl eyleyip hatta fesad ve şenâat eyledikleri... hümayunum olmuştur. İmdi Venedik barçasını ahz ve gâret ve adamlarını katledip fesad ve şenâat eden levendana eşkıyayı ve adamları ile yekden... olup, muamele eden kimesneleri dahi... alagötürüp, sâir eşkıyaya muceb gayret için aman ve zaman verilmeyip haklarından gelinip gâret olunan metâ' ve esbâb ve barçanın top ve aletlerinden ve adamlarından her kimin elinde bulunursa bilata'allül alınıp, Venediklilere verilip ve levend eşkıyasının fırkateleri ve kayıkları ihrâk ve ehli-fesad ve onlara mâni ve zâhir olan eşkıyanın dahi muhkem haklarından gelmek bâbında hatt-ı hümayun saâdet... ferman-ı âlişânım sâdir olmakla buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyet olup... kifayet mikdarı adamlar gelip Modon ve Koron ve sâir lazım olan yerlere varıp, ferman-ı şerife muhalif ve sulh ve salâha mugâyir bu makule fesad ve şenâat eden levendan eşkıyasını ve onlara mâni ve zâhir olan eşkıyayı alagötürüp muhkem haklarından gelip ve Venediklinin gâret ve hasâret olunan üç yüz bin altınlık metâ' ve esbâbları ve adamları ve barçanın top ve aletlerinden her kimin elinde bulunursa "akçemiz ile aldık" deyu bahane ve ta'allül ettirmeyip... tahsil ve Venediklilere teslim olunup ve levend fırkateleri ve eşkıyanın kayıkları bulunduğu yerde ihrâk eyleyip ve levendan eşkıyasıyla makul... üzere olan... muhkem teftiş eyleyip fesad ve şenâatleri zuhur edenlere asla aman vermeyip ceza ve şeraları vermeyip ve Koron ve Modon ve Nakşa kaleleri altına bu makule levend eşkıyasını kabul eden dizdarları dahi emrim üzere eşkıyaya ruhsat verip... Venediklinin gâret olunan metâ' ve esbâblarından alıp ve eşkıya ile muamele eyledikleri için muhkem teftiş eyleyip fesad ve şenâatleri zuhur eder ise yerleri ... kimesneler arz olunup ve onların dahi muhkem haklarından gelinmesini ve eğer levendan eşkıyası ve bu

fesada sebep olan eşkıyayı firar ve gaybet ederler ise evlerini ve mallarının mîrî için alıp kabz eyleseniz ve Venediklinin gâret olunan metâ' ve esbâblarından her kimin nesnesini alıp zayı ve telef etmiş ise izahı hak ve adl üzere ve ahidnâme-i hümâyunum mûcebince... edesiniz. Bu babda ziyade ihtimam edesiniz ama bu bahane ile kendi hallerinde olanlar rencide olunmayıp ve... fesadı himâyet eylemekten... olasınız. Bu hususda sâir... kıyas eylemeyip emir-i... erzakına muhtaç olmak ihtimali olmaya.

157. Hüküm

Bir sûreti

Mora beyine ve liva-i mezburede olan kadılara.

158. Hüküm

Bir sûreti

Hersek beyine ve liva-i mezburede olan kadılara dahi yazıldı.

Fi evâhir-i Şevval sene 16

159. Hüküm

Mora beyine ve Nakşa'ya hüküm ki; Venedik bazarganlarından Liyon demekle maruf bir kıta büyük barça, üç yüz bin altınlık metâ'la Haleb İskenderun iskelesinden Venedik'e giderken ve... nâm ...Koron ve Aya Moralı ve sâir levendan eşkıyası zikir olunan barçayı tutup, içinde olan adamları katledip esbâb ve metâ'ı gâret ve hasâret edip fesad ve şenâat... sonra gâret eyledikleri esbâb ve metâ'ı ve barçanın top ve alet ve sâir esbâblarından hayli nesne Koron nazırına ve sâir ol cânibde olan kimesnelere verip cüz'î baha ile bey' eyledikleri... hümâyunuma alaka olunmağla zikir olunan barçadan çıkan esbâb ve metâ' ve top ve sâir aletten her kimin elinde bulunursa alınıp Venediklilere alıverilmek bâbında hatt-ı hümâyun saâdet... ferman-ı âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki; dergah-ı muallam kapudanlarından --- ile balyos tercümanlarından vüsûl bulduklarında belzat mukayyet olup zikir olunan Venedik barçasından çıkan esbâblarından ve metâ ve toplarından ve adamlarından eğer mezbur Koron nâzırının veya bir kimesnelerin ellerinde bulunursa "akçemiz ile aldık" veyahut "mîrî için kabz etmişizdir" asla bir ber'vechle ta'allül ve bahane ettirmeyip ahidnâme-i

hümâyunum mücebince Venediklilere teslim ettirip... eyledikleri esbâbı dahi hak ve adl üzere tahmil ettiresiniz. Husus-u mezburdan ziyade ihtimâm ile mukayyet olup Venediklinin gâret olunan esbâbları tahsilinde... eyleyesiniz. Şöyle ki; mezbur nazır ve gayrılar aldıkları barçanın esbablarını geri Venediklilere vermekte ta'allül edip emr-ü şerifime itaat eylemezler ise hapis edip ve mallarını mîrî için kabz eyleyesiniz.

160. Hüküm

Gelibolu ve Boğaz Hisar kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup hâlâ bazı Venedik bazarganları metâ'larını Venedik'e göndermek için Limnos gemisine tahmil edip olageldiği üzere gümrüklerini mahruse-i İstanbul'a gümrük eminine edâ edip, taht kazanıza vardıklarında olageldiği üzere ol cânibde dahi Adetlerini verdikten sonra ziyade talep olunmayıp rencide olunmamak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venedik bazarganlarının zikir olunan Limnos gemisi taht kazanıza vardıkda olageldiği üzere sâir Venedik barçalarının âdetlerini verdikten sonra gümrük eminlerine verdiği temessüke muhalif kimesneye rencide ettirmeyesiniz.

161. Hüküm

Karlı İli beyine hüküm ki; Venedik beyleri asitane-i saâdetlerime âli kadimden hulus tavır üzere dostlukta sâbit-kadem olup Venedik vilayetlerinden metâ'la memâlik-i mahruseme gelip giden Venedik barçalarına ve rençber gemilerine ve reayalarına sulh ev salâha muhalif ber'vechle dahl olunmayıp ve Aya Mora'da ve İnebahtı'da ve sâir ol câniblerde leb-i deryada vâki olan kaleler altına levend fırkateleri ve kayıkları yanaştırılmayıp ve... verilmeyip asla ruhsat verilmeye deyu defaâtle evamir-i şerife irsal olunup muhkem tembih olunmuşken hâlâ emr-ü şerife ve sulh ve salâha muhalif ol câniblerde nice levendan zuhur edip fırkateleri ile fesat ve şenaât eylediklerinden gayrı İskenderun iskelesinden üç kere yüz bin altınlık metâ'la memlû bir kıta Venedik barçası Venedik'e giderken ve... nâm muhalif... üzerinde iken Aya Moralı eşkıyanın Murad nam... ve sâir levendan eşkıyasıyla zikir olunan barçanın üzerine varıp hücum ve içinde olan adamlarını katledip ve mallarını... ve gâret eylediklerinden sonra barçayı dahi ihrâk eyleyip ve bir Venedik... Çuka adasından Zaklise'ye ve... olup eşkıyanın şerikleri ve yatakları

oldukları... hümâyunuma alaka olunmağla zikir olunan barça ahz ve adamlarını katl ve emval ve esbâblarını gâret eden eşkıyanın ve onlara mâni olan haram ehilleri alagötürüp asla aman vermeyip, haklarından gelinip ve fırkateleri ve kayıkları ihrâk ve gâret eyledikleri malları geri alınıp Venediklilere teslim olunmak bâbında hatt-ı hümâyun saâdet-i... ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; dergah-ı muallam kapudanlarından ve balyos tercümanlarından vardıklarında bir an ve bir saat... ve... eylemeyip belzat kendin varıp zikir olunan fesad eden eşkıyayı ve onlar ile... ve... eden haram-zâdeleri alagetirip sâir ehli-fesadı bozup gâret için haklarından gelip ve fırkateleri ve kayıkları ihrâk ve gâret olunan Venediklinin mallarını ve adamlarını ve top ve sâir aletlerini ve Zaklise'nin sandalları ve Venedikli reayası her kimin elinde esir bulunursa “akçemiz ile aldık” deyu asla ta'allül ve bahane ettirmeyip ahidnâme mücebince Venediklilere alıverilip ve eşkıya ile yekûn olan... muhkem teftiş eyleyip firar ve gaybet ederler ise evleri ve malları mîrî için kabz ve zabt eyleyesiniz ve Aya Mora kalesinin dizdarı ve sâir neferatı zikir olunan eşkıya fırkateçiler ile yekûn... olup kale altına fırkateleri kabul edip fesad ve şenâat oldukları için yerlerine... kimesneler arz edip ve onların dahi muhkem haklarından gelesiniz. Bu bâbda ziyade ihtimâm edip... emir gönderilmeli eylemeyesiniz. Ama bu bahane ile... olanlar encide olunmak ihtimali olmaya.

162. Hüküm

Bir sureti İnebahtı beyine ve kadısına.

163. Hüküm

Yevm-el sidde fi 18 Zilhicce sene 1015

Sakız beyine ve kadısına ve kale dizdarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip hâlâ Venedik bazarganlarından... demekle maruf barça metâ'la Venedik'ten İzmir iskelesine giderken Sakız ceziresinde karaya vurup helâk oldukda ol cânibde olan Venedik konsolosu ve bazarganları zikir olunan barçadan çıkan metâ' ve esbâb ve barçanın top ve alet her ne ise İzmir iskelesine gönderilmek için mezkur konsolos tarafından adamlar gönderildikde ahidnâme-i hümâyun mücebince kimesneye dahl eylemeyip ve kanun-u kadim üzere ve ahidnâme-i hümâyunum mücebince mîrîye kayd olan gümrük İzmir'de verilip Sakız'da olan ümenâ ve beytülmal emini ve yeniçeri serdarı ve gayrıları ellerinde olan ahidnâme

mûcebince dahl eyleyip ve zikir olunan metâ' ve esbâb ve top ve aletten her kim fuzuli almış ise geri Venediklilere aliverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; zikir olunan barçadan çıkan metâ ve esbâb ve top ve alet her ne ise Venedik konsolosları ve bazarganları ve adamları ile İzmir iskelesine gönderildikde kimesne dahl eylemeyip ve kanun ve ahidnâme mûcebince mîrîye kayd olan gümrüklerini İzmir'de edâ edip Sakız'da olan ümenâ ve beytûlmâl emini olan ve yeniçeri serdarı ve gayrı ahidnâme-i hümayuna muhalif dahl ettirmeyip ve eğer fuzuli kimesne metâ' ve esbâb ve top ve aletten bir nesne almışlar ise o makulelere inad ettirmeyip Venedikliye aliveresiniz. Muhalefet edenleri yazıp bildirersiniz.

164. Hüküm

Mora ve Karlı İli beylerine ve kadılarına hüküm ki; hâlâ Venedik beyleri... papa ile ve İspanya kralı ile adavet üzere olup... olmak ihtimali olmağla ve asitane-i saâdetime... Venedik beyleri kadimden hulus tavır üzere dostlukta sâbit-kadem oldukları ecilden hâlâ memalik-i mahruseden zikir olunan Venedik beylerine dostluk muktezasınca beş bin... verilip... yerden müsait olunmak emir ferman olduğu... ilam arz oldukda verile deyu fermân-ı âlişânım sâdır olmağla buyurdum ki; emr-ü celil-ül kadrım muktezasınca Mora ve Karlı vilayetlerinde hâsıl olan tereken akçeleriyle narh-ı rûzi üzere iki bin otuz... esiri ettirip ve gemilerine kodurtup Venedik'e irsal eyleyesiniz. Husus-u mezburda asla ihmal etmeyip ve sâir... fesad etmeyip... gönderilmeli eylemeyesiniz. Şöyle ki; bu husus için emr-ü şerifimle varan Venedik beylerine ve gemilerine emr-ü şerifim mûcebince... olunan iki bin... vermekte... ve... sebebi ile ta'allül ve... olunduğu istimâ oluna... ona göre mukayyet olup iki bin otuz... vermekde ihmal eylemeyesiniz. Fi evâhir-i zilhicce sene 15

165. Hüküm

Bir sureti Selanik kadısına ve İskenderiye kadısına iki bin otuz... verilmek için vech-i meşruh üzere emir olmuştur.

166. Hüküm

Mısır beylerbeyine hüküm ki; Venedik beyleri asitane-i saâdetlerimle kadimden kemâl huslûsla dostlukta sâbit kadem olduğu ecilden Mısır'da olan Venedik balyosu Anton Domado nâm balyos ve hizmetinde olan tercümanlar ve Venedik

tacirleri her vechle himâyet olunup âsûde-hâl olmaları bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; Venedik beylerinin balyosu sâir Nasâra hakimlerinin balyoslarına kıyas olunmayıp ahidnâme-i hümâyunum ve sulh ve salâh mûcebince siyânet olunup ellerinde olan ahidnâme-i hümâyunum ve evâmir-i şerife muhalif bir ferde dahl ve taarruz ettirmeyesiniz ve vâki olan... hususlarında siz belzat mukayyet olup ahidnâme-i hümâyunum mûcebince hak üzere gönderip ve muhtaç arz olan hususlarını ahidnâme mûcebince asitane-i saâdetlerime arz ve havale eyleyesiniz. Venedik taifesine ber'vechle zulüm ve taaddî olduğuna rıza-i hümâyunum yoktur. Balyos ve tercümanlarına ve Venedik bazarganlarına bir ferde dahl ettirmeyesiniz.

167. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup taht kazanızda vâki olan Venedikli taifesinin konsolosluğu hizmetinde olan... nâm konsolos... olup konsolosluk hizmetinde hali... olmağla... dârende--- nâm Venedikli konsolos tayin olunup... konsolos olanlara ahidnâme-i hümâyun muktezasınca verile gelen hükm-ü hümâyun mezbura dahi verilmek rica ettiği ecilden buyurdum ki; mezbur ref' olunan konsolos yerine konsolos olup ahidnâme-i hümâyunla tayin olunduğu üzere âhir kimesnenin borcu için konsolosu kimesne tutmayıp bir nesnesini almayıp ve Venedikliden birisi borcu... veya ber'vechle teslim olup gaybet eylese onun için... olanlar tutulmaya ve Venedikliye... esir bulunursa Venedikli olduğunu konsolos teyit eder ise Müselman olmuş ise âzâd olup salıverile. Henüz kefare üzere ise konsolosa teslim oluna ve Venedik gemileri memâlik-i mahruseye gelip giderken rüzgar muhalif olmağla karaya vurup helâk olsa içinden ne miktar nesne kurtulursa kimesne dahl etmeyip ıtlak oluna ve davar ve esbâb kurtulursa sahiblerine verile ve Venedik reayası memâlik-i mahrûseme yaştan ve kurudan kendi halinde gelip bey' ve şirâ' eyleyip kimesne mâni ve mezâhim olmaya ve Venedikliden memâlik-i mahrûsemde... edenler evli olsun... olsun madem ki yerleşmeyip rençberlik ederler ise onlardan haraç talep olunmaya ve memâlik-i mahrûsemde ticaret ederken birisi merd olsa metrukatına beytûlmali dahl etmeyip konsoloslarına teslim edeler ve kendi... vâki olan dava ve nizâ' iş tutmaları üzere konsolosları görüp... eyleye ve bundan akdem olan konsoloslarına şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince

südde-i saâdetimden verilen ahkâm-ı şerifeye mugâyir kimesneye ta'allül ettirmeyesiniz. ...eylemeyenleri yazıp bildiresiniz. Konsolosluk emiridir.

168. Hüküm

Mora ve İnebahtı'da olan sancak beylerine hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Mısır ve Haleb ve İzmir ve Kıbrıs ve sâir memâlik-i mahrûsemde ahidnâme-i hümâyun mücebince sâkin olan Venedik konsoloslarına Venedik'e gidip gelen tüccarın metâ'larından yüzde bir akçe konsolosluk resmi verile gelmiş iken hâlâ taht kazanızda emr-ü şerifimle Venedik beyleri tarafından konsolos olan... nâm konsolos vech-i meşru üzere yüzde bir akçe aid olan konsolosluk resmi vermekle Venedik'e gidip gelen... tüccar taifesi... ve inad eylediklerini bildirip Venedik'e gidip gelen tüccar taifesinden âdet-i kadim ve ahidnâme-i hümâyun mücebince sâir yerlerde verile gelen âdet üzere yüzde bir akçe konsolosluk resmi alıverip ve inad ve muhalefet edenlerden dahi bîkusur alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vechle mukayyet olup sâir memâlik-i mahrusemden Venedik'e gidip gelen tüccar taifesinden yüzde bir akçe konsolosluk resmi alına geldiği üzere taht kazanızdan dahi Venedik'e gidip gelen tüccar taifesinden âdet-i kadim ve ahidnâme-i hümâyun mücebince onda olan konsolosa yüzde bir akçe konsolosluk resmi alıverip, olagelmişe muhalif bir ferde ta'allül ve inad ettirmeyesiniz. Şer'i şerife... eylemeyenleri yazıp bildiresiniz.

169. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi... Muharrem-ül... sene 1016

Leb-i deryada olan sancak beylerine ve Boğaz Hisar ve Sakız ve Bozca Ada kadılarına ve sâir leb-i deryada olan kadılara ve deryada yürüyen kapudanlara ve Boğaz Hisar ve Sakız ve Bozca Ada kaleleri dizdarlarına hüküm ki;

Venedik balyosu arz-ı hâl sunup hâlâ kendinin mevki tamam olup yerine Venedik beyleri yarar ve... beylerinden balyos tayin edip gönderilmek üzere olmağla “dergah-ı muallam kapıcılarından... nâm kapıcılar ve--- nefer yeniçeri ve Venedik tercümanlarından... nâm tercüman gönderilmiştir” deyu balyos Venedik donanmaları ve yahut sâir gemileri ile gelirken, gemilerine ve adamlarına kimesne

dahl eylemeyip ve lazım geldiği iskelelere ve limanlarda ve kale altına varıp tahsil etmek istediğinde sulh ve salâh mücebine mâni olmayıp... deryadan Venedik kadırgaları veyahut sâir gemileri ile gelirken menazil ve merhalet ve iskelelerde ve limanlarda ve kale altına varıp tahsil eylemek istediğinde kimesne mâni olmayıp, ve kendisi ve adamlarına ve bindiği kadırgalarına ve sâir gemilerine ve esbâb ve erzâkına ümenâ ve ûmalden ve gayrıdan sulh ve salâha muhalif kimesneyi dahl ve taarruz ettirmeyip... olan yerlerden ve sâir asitane-i saâdetlerime îsâl eyleyesiniz ve lazım olan... akçesiyle tedarik edip müzayaka çektilirip ihmal ve... eylemeyesiniz. Şöyle ki; ihmal edesiniz envâ... ve... olunmanız... ona göre mukayyet olasınız. Huzur-hâl ile gönderesiniz.

170. Hüküm

Bosna beylerbeyine ve Hersek ve Kilis ve Mora beylerine ve Venedik'ten südde-i saâdetlerime gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; mezkûr balyos gelirken menâzil ve merhalette sulh ve salâha muhalif kimesneye dahl ve taarruz eylemeyip ve akçesiyle mühimmatı ve... tedarik olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur balyos karadan gelirken her kazanızın taht hükumetine dahil olursa kendine ve adamlarına ve davar ve esbâbına menâzil ve merhalet ve... sulh ve salaha ve ahidnâme muhalif kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip ve araba ve bazarganları ve... ve sâir mühimmatı akçesiyle tedarik ediverip bir hususta müzayaka çektilirmeyip... ve... olan yerlerden kifayet miktarı adam koşup... ve salim birbirinize ulaştırıp akçe

171. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 2 Muharrem sene 1016

Mora ve İnebahtı beylerine ve kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik beyleri tarafından emr-ü şerifimle konsolos olan... nâm konsolosun yanında tercümanlık hizmetinde olan dârende... için Venediklinin konsolosluk hizmetinde olduğu ahidnâme-i hümayunum muktezasınca sâir konsolosların yanında olan tercümanlar... tekaliften... olup kimesneye rencide eylememek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; sâir Venedik konsoloslarının yanlarında olan tercümanları olageldiği üzere mezbur konsolosun yanında

tercümanlık hizmetinde olup ahidnâme-i hümâyunum mücebince... tekaliften... olup ahidnâme-i hümâyuna muhalif bir nesne teklif olunup rencide ve raside olunmak ihtimali olmaya.

172. Hüküm

Sakız beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup bundan akdem Cezire-i Girid' den misket ve hamr ve zeytinyağı ve bal ve sâir metâ' ile Venedikliden bir rençber gemisi İstanbul'a gelirken... adasında fırtına vâki olmağla paralanıp halas olan top ve alet ve esbâblarına ol cânibde olan yeniçeriler serdarı ve bazı yeniçeriler ve ümenâ taifesini ahidnâme-i hümâyunuma muhalif dahl eylediklerini bildirip zikir olunan toplar ve alet ve sâir her ne ise... alıverilmek b3abında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vechle mukayyet olup mahal-i mezburda vech-i meşruh üzere paralanan gemi Venediklinin ise ahidnâme-i hümâyun mücebince zikir olunan gemiden çıkan top ve alet ve sâir esbâb her ne ise bîkusur... alıverip bir nefere ta'allül ve inad ettirmeyesiniz. Onun gibi ahidnâme-i hümâyunuma ve emr-ü şerifime muhalif zikir olunan esbâbdan alıp vermekte ta'allül eder ise her kim olursa olsun onun gibileri isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz.

173. Hüküm

Mora ve... ve İnebahtı beylerine ve kadılarına hüküm ki; vilayet-i Mora ve İnebahtı'da Venedik beyleri tarafından emr-ü şerifle konsolos olan... nâm konsolosa Mısır ve Halep ve İzmir ve Kıbrıs'ta sâkin olan Venedik konsoloslarına Venedik barçalarıyla ve sâir gemileriyle gelip giden tüccarın metâ'larından yüzde bir akçe konsolosluk resmi verile geldiği üzere mezbur konsolosa dahi elinde olan emr-ü şerife mücebince verilip bir ferde ta'allül ve bahane ettirilmeye deyu ferman olunmuşken taht hükümetlerinde sâkin bazı Yahudi ve dahi tacirler ve gayrıları Venedik barçaları ve sandalları ile Venedik'e getirdikleri ve Venedik'ten ol cânibe götürdükleri metâ'larından mezkûr konsolosa aid olan yüzde bir akçe konsolos resmi vermekte ta'allül ve bahane eyledikleri istimâ' olunmağla buyurdum ki; Mısır'da ve Haleb'de ve İzmir ve sâir memâlik-i mahrûsemde sâkin olan konsoloslara kanun-u kadim üzere verile gelen yüzde bir akçe konsolosluk resmi mezbur konsolosa dahi alıverip, mezburdan Yahudilere ve Nasâra tacirlerine inad

ve muhalefet ettirmeyesiniz. Şöyle ki; emr-ü şerife muhalif konsolosluk resmi vermezler ise muhkem hapis ettirip konsolosluk resmi bi't-tamam alıvermez ise ıtlak etmeyesiniz. Ve şimdiye değin zikir olunan Venedik barçaları ve sâir rençber gemileri Venedik'ten gelen ve ol cânıbden Venedik'e giden tüccarın metâlarından konsolosuna aid olan konsolosluk resmi vermekte ta'allül eden tüccar taifesi dahi hak ve adl üzere teftiş edip sâir iskelelerde olan konsoloslara verile geldiği âdet ve kanun üzere mezkur konsolosa tüccar taifesinden konsolosluk resmi alıveresiniz ve eğer bir târikle emir ibrâz edip ta'allül ederler ise ibrâz eyledikleri emri ellerinden alıp... edip südde-i saâdetlerime göndereler ki divan-ı hümâyunumda görülüp cevapları verile ve bu bâbda ahidnâme-i hümâyuna ve emr-ü şerife mugayir kimesneye iş ettirmeyesiniz ve siz dahi ahz ve celb sebebi ile sâir iskelelerde konsoloslara verile geldiği üzere konsolosluk resmi vermekle bir ferdi siyanet ve himayet eylemek ihtimali olmaya.

174. Hüküm

Mora beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Modon ve Koron karîbinde levend eşkıyası ahz ve gâret ettikleri Venedik barçasından esbâb ve emtâ'ı ol cânıblerde bazı kimesneler ve Modon'da sâkin olan... ve... sâkin... nâm Yahudiler ve... ve... nâm... zikir olunan korsan eşkıyasının ellerinden adamı bahane ile alıp ve mezburan Yahudilerin daima ehli fesad ile alakaları olmağla bu makule-i fesaddan hali olmayıp mezburların esir eyledikleri metâ ve esbâb ve mukaddemâ irsal olunan emr-ü şerifim mücebince alınıp Venedik konsolosuna teslim olunup zâyi eyledikleri metâ'ı temin ettirip, eğer mezburlar gaybet edip veyahut istedikleri metâ' ve esbâbı vermekte inad ve muhalefet ederler ise malları mîrî için zabt olunup ve kendilerini hapis ve ahvalleri asitane-i saâdetlerime arz olunup bâden haklarından gelinmek için hükm-ü hümâyunum irsal oluna deyu emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyet olup mezburdan Yahudiler ile Nasârâyı ve sâir zikir olunan barçadan çıkan esbâbı alanları getirtip, ne miktar metâ' ve esbâb almışlar ise fermân-ı sâbıkım muktezasınca bir ferde ta'allül ettirmeyip bîkusur Venedik konsolosuna alıverip ve zâyi ettikleri metâ' ve esbâbı dahi şer'le tahsil ettirip bir ferdi siyanet ve himayet eylemek ihtimali olmaya ve eğer gaybet edip veyahut inad ve muhalefet edip aldıkları esbâbları vermezler ise malları mîrî için zabt edip ve kendilerini

hapseyleyip, dava üzere ahvallerini yazıp südde-i saâdetlerime arz eyledikten sonra haklarından gelinmek için emr-ü şerifim verile ve bil'cümle Venedik tüccarına ber'vechle ahd ü emana muhalif zulüm ve taaddî olduğu ve esbâb her ne ise konsolosa bi't-tamam aliverip kimesneye inad ve muhalefet ettirmeyesiniz.

175. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 8 Muharrem sene 16

Asitane-i saâdetlerimden Koron ve Dubrovnik'e varıp gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; hâlâ Venedik balyosu adam gönderi hâlâ adamlarından asitane-i saâdetlerimde tercümanlık hizmetinde olan Dârende... nâm tercüman, Venedik'ten gelecek elçi ve yeni balyos için--- gönderilmiştir deyu olageldiği üzere... ve muhât olan muhalif derbendler de hırsız ve harami ve ehli fesad taraflarından ata binip ok ve yay ve kılıç ve mahmuz götürüp ve ak sarınıp sancak beyi subaşıları ve adamları ve... dahl ve taarruz etmemek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle... müracât olundukda vech-i meşruh üzere emr-ü şerife verildiği mukayyet olmağla buyurdum ki; hüküm-ü şerifimle her kazanızın taht hükumetine dahil olursa kendine ve adamlarına ve davarlarına ve emvâl ve erzakına menâzil ve merhalet ve... şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif kimesneyi dahl ettirmeyip ve... ve muhât olan derbendlerde ata binip ok ve yay ve kılıç götürüp ve mahmuz takınıp ve ak sarık sarındıkda kimesne hilaf-ı emr-ü şerif dahl ve taarruz ettirmeyip, men' ve def' eylesin ve lazım olan... akçesiyle ediveresiniz.

176. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki Venedik balyosu arz-ı hâl sunup cezire-i Sakız'da Venedik konsolosu olan... nâm konsolos hayli zamandan beri... konsolosluk hizmeti edip hâlâ... olmağla konsolosluk hizmetinden azlolunup lakin hizmet... yine olduğu gibi riayet olunup vâki olan hususları ve davaları sâir konsoloslarına divan-ı hümayunumda görülmek için asitâne-i saâdetlerime havale olunup ve tekâlif ile rencide olunmayıp kadimden olageldiği üzere minba'd dahi âsûde-hâl olmak için emr- şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur sâir konsoloslarını asitane-i

saâdetlerime havale oluna ki; divan-ı hümâyunumda şer'le görülüp ve tekalif ile rencide olunmayıp kimesneye rencide ve raside eylemeyesiniz.

177. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 16 Muharrem sene 1016

Mora kadısına hüküm ki Venedik balyosu arz-ı hâl sunup kendine lazım olan odun ve hamr ve sâir mekûlâtı getirmek için Mora diyarından... nâm... eyleyip madem ki mezbur vech-i meşruh üzere hizmetinde olageldiği... ile rencide olunmayıp hilaf-ı şer' zulüm olmamak için vâki olan hususları divan-ı hümâyunumda şer'le görülüp zulüm olmaya deyu emr-ü şerifimi talep etmekle buyurdum ki; mezbur madem ki merkum balyosun vech-i meşruh üzere hizmette olsa tekalife... ile rencide olunmayıp ve hilaf-ı şer' zulüm olmamak için vâki olan hususları divân-ı hümâyunumda görülüp hilaf-ı şer' zulüm ettirilmek ihtimali olmaya.

178. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup bundan akdem Venedik'te merd olan Nikola... nâm... olup Sakız'da olan evinde kızı... hibe edip Venedik beyleri mühürlü ve imzalı temessükü verilip merhum... dahi on iki yıldan beri zikir olunan evde sâkin olup bilânizâ'... üzere zabt ve tasarruf eylemişken hâlâ mezburenin Sakız'da olan hemşehrîsi... nâm... ve bazı akrabası merhum... merd olmağla zikir olunan evde bizim dahi hissemiz vardır deyu hilaf-ı şer'i şerif dahl ve nizâ' edip... otuz bin akçesini taaddî eylediklerini bildirmekle buyurdum ki; bu hususda onat vechle mukayyet olup mezbur... ile zikir olunan... ve sâir... şer'i şerife ihzar edip mezbur... ..iken Sakız'da olan evini Venedik'te iken mezbure... hibe edip ol dahi oğlu zikir olunan... zabt ve tasarrufuna verip on iki yıldan beri bilânizâ'... üzere tasarruf ederken hâlâ mezbure... ..makule merd olmağla bizim dahi hakkımız vardır deyu hilaf-ı şer' şerife mezbure... oğlu olan... dahi eyledikleri vâki ise men' ve def' edip minba'd hilaf-ı şer'i şerife mezburları rencide ve raside ettirmeyip ve hilaf-ı şer'i şerife alınan ol mikdar akçesi dahi bâd-el... şer'le bîkusur alıverile.

179. Hüküm

Yevm-el isna

Fi selh muharrem sene 1016

Südde-i saâdetlerimden Dubrovnik'e varıp gelince yol üzerinde olan kadılara ve dizdar ve... ağalara hüküm ki; hâliyâ Dubrovnik elçileri ol cânibe gidip ve geri gelmek murad eyledikleri ecilden mezburlar varıp gelince hilaf-ı şer' rencide olunmamak ferman olunmuştur. Buyurdum ki; mezburlar bir kazanın taht hükümetine dâhil olurlar ise... akçeleriyle tedarik edip ve hilaf-ı şer' bir ferde rencide ve raside ettirmeyesiniz. ...ve muhât yerlerde yanlarına neferat koşup emin ve sâlim yerlerine ulaştırıp ihmal ve... edesiniz ve mezburların iki re's atlarına icazet verilmiştir. Minba'd ferde dahl ettirmeyesiniz ve mezburlar her kazanızın... dahil olurlar ise... koşup... verip... ve muhât yerlerde emin ve sâlim çıkarıp mallarına ve canlarına... ve... ayıştırmaktan... ihtiyat eyleyesiniz.

180. Hüküm

Nişan-ı hümayunum ol' dur ki, Venedik balyosu ve elçisi südde-i saâdetime kazâyâ defteri gönderip kendilerinin tercümanlarına haraç ve ispençden ve sâir avâırız-ı dîvâniyeden ve tekâlif-i örfiyyeden muaf ve Müslim olagelip hâlâ olan tercümanlarından... fermân-ı hümayun... nâm tercüman dahi haracdan ve ispençden ve sâir avâırız-ı dîvâniyeden ve tekâlif-i örfiyyeden ve kassablıktan muaf ve Müslim olup ve bazı Müselmanlar ile bey' ve şirâ' ve kefalet ve sâir emr-ü şerife vâki oldukda kazaya varıp teyit ve... ettirip veya hüccet alalar. Sonra nizâ' olundukda hüccete ve... nâzır olundukda... ile ahd oluna. Bu ikiden biri olmayıp mücerred şahid-zûr ikamet etmekle ziyade nesne dava eder ise madem ki kadılardan hüccetleri olmayıp ve yasakçılara mukayyet olunmayalar ve... ettirilmeyip davaları istimâ olunmayıp ve bazı kimesneler... ve dinimizde Müslim idik deyu iftira eyleyip mücerred celb ve ahz için rencide ederler ise ol bâbda dahi hilaf-ı şer'i şerife kimesneye iş ettirilmeyip, ol makule dava edenlerin kazâyâları südde-i saâdetlerimde istimâ' olunmak rica etmekle bu nişan-ı hümayunu verdim ki; bâd-el yevm tercüman-ı mezbur harac ve ispençden ve kassablıktan ve bil'cümle avâırız-ı dîvâniye ve tekâlif-i örfiyyeden muaf ve Müslim olup ve Müselmanlar ile bey' ve şirâ' eyleyip ve kefalet ve ticaret ve sâir... vâki oldukda kadiya varıp...

ettirip veya hüccet alalar. Sonra nizâ' olundukda hüccet ve... nâzır olunup mûceb ile ahd oluna. Bu ikiden biri olmayıp mücerred şahid-zûr ikamet etmekle bundan ziyade nesne talep ederler ise... ettirilmeyip davaları istimâ' olunmaya ama Müselmanlar ile bey' ve şirâ' olup ve sâir hususları muamele etmeli oldukda bu bâbda verilen hükm-ü hümayun mûcebince her kişinin ahvali... ona göre ahd oluna ve... ve dinimizi... eyledik deyu iftira edip rencide edenlerin dahi davaları südde-i saâdetimde istimâ olunup... ve husumet olmaya ol bâbda... ... bir ferd mâni olmasın.

181. Hüküm

Yevm-el vâhid

Fi 8 Rebî-ül evvel sene 16

Sakız kadısına hüküm ki;... ve... nâm... gelip bunların dedesi... nâm dahi merd olup Sakız'da iken mülk evleri olan... ve kız karandaşı... nakil edip bâden mezbur... dahi merd oldukda oğlu... intikal eyledikten sonra merkurum zatı Müselman olup atasından intikal eden ev sonra bunlara ve validelerine hibe edip hüccet-i şerife verilip ol zamandan beri yirmi beş bin... edip, bunlar İstanbul'da sâkin olmağla zikir olunan evlerin zabtini Sakız'da sâkin... demeye kira vermek üzere sipariş edip hüccetlerinde teslim eyleyip şimdiye değin bir akçe kira vermediğinden gayrı yine Sakız'da sâkin olan... ve... ve... ve... nâm... dahi hilaf-ı şer' bunların evlerine dahl eylediklerini bildirip hilaf-ı şer' evlerine dahl olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep eyledikleri ecilden buyurdum ki; ihzar ve... kalıp bu hususda hak üzere teftiş edip göresiniz. Fil'vâki îlam eyledikleri gibi zikir olunan evler ol mikdar zamandan beri hüccet-i şerife ile tasarruflarında ise ve mezburlar hilaf-ı şer' ederler ise men' ve def' edip şer'i şerife ve ellerinde olan hüccet-i şerifeye muhalif kimesneye zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz ve mezbur başkasının üzerinde dahi kiradan şer'le aktardıkları zuhur eder ise bîkusur alıveresiniz.

182. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi Gurre-i Rebî-ül Ahir sene 16

Sakız beyine ve kadısına hüküm ki; südde-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip Sakız'da Venedikli tarafından emr-ü şerifimle konsolos olan... nâm konsolos ve hevacesi ve evladını hilaf-ı şer' kimesne rencide eylemeyip ve eğer bir kimesne ile davaları olursa ahidnâme-i hümayun mücebince davaları südde-i saâdetime havale olunup ve eğer rencide edenler Venedik reayasından ise ahidnâme muktezasınca kendisine havale olunup gayrıları üzere mâbeyleri görülüp... olunup ve Venedikliden birisi mezbur konsolosa inad edip fesad ve şenâat olursa mezbur konsolosa... ..verilip ve ahidnâme mücebince tekalifden muaf olmak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburları hilaf-ı şer'i şerif kimesneye rencide ve rasîde ettirmeyip ve her kimin ise mezbur konsolosluk davası olursa, asitane-i saâdetlerimde olan mezkûr balyos ahidnâme muktezasınca havale oluna ki... ve... üzere davalarını... edip ve merkum konsolosa bir Venedikli muhalefet edip veyahut fesad ve şenâat zuhur eder ise merkum konsolosun marifetiyle cezası verilip ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif mezbur konsolosa ve... bir nesne teklif olunmayıp rencide ve rasîde olunmak ihtimali olmaya.

183. Hüküm

İstanbul ve Galata kadısına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime adam gönderip her gün kendilerine ve ta'allukâtı için akçeleri ile iki sığır ve dahi koyun boğazlana gelip on yıldan ziyade... nâm Yahudiye İstanbul'da ve Galata'da ve Üsküdar'da ve sâir bulunan yerlerde akçeleriyle bunlara alıverip kasaplıklarını edegelmiştir. Mademki mezbur olageldiği üzere kasaplıkları hizmetinde olalı... ve bilâsebeb kimesne rencide eylemeyip ve vech-i meşruh üzere balyosa takayyüd olunan iki sığır ve beş koyundan bâc eminleri bâc talep etmeyip ve yasakçılar cümle temine bir akçe veresiye almayıp ve başlarına ve iç yağlarına... dahl eylemeyip ve istedikleri yerde boğazlanıp ahd olunup hizmete cevaz gösterilmeye deyu emr-ü şerifim verilip balyosun kasaplık hizmetinde iken hâlâ mumcular ve başçılar iç yağlarını biz alırız deyu rencide eylediklerini bildirip, mukaddema verilen emr-ü şerife mücebince mezburlar ve gayrılar rencide eylememek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur kasabın elinde olan evâmir-i şerife mücebince merkum balyosun vech-i meşruh üzere kasaplık hizmetinde olup mumcuları ve başçıları ve âherden bir ferdi dahl ettirmeyip... ve inad edenleri yazıp arz eyleyesiniz ve mezburdan gayrı balyosa âher kimesneyi kasaplık ettirmeyesiniz.

184. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 3 Rebî-ül âhir sene 16

Gelibolu kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip, hâlâ kendinin adamı olan... nâm Venedikli Mora'da hamr getirmek için yine Venedik reayasından olup Kefalonya nâm cezirelerinin sâkinlerinden... nâm kimesne bir mikdar akçe sermaye verip mezbur... dahi kendi mülk kayığı ile Boğaz Hisarına varıp onda kayığı bırakıp mezburun sermayesini alıp firar etmekle mezburun kayığına beytûlmâl emini ve sâir kimesneler dahl eyleyip ahidnâme-i hümayun mücebince Gelibolu'da olan Venedik konsolosuna alıverilip ve mezbur tutup her kime alagötürür ise asitâne-i saâdetlerime gönderilmek için emr-ü şerifimi talep etmekle buyurdum ki; ahidnâme-i hümayun muktezâsınca Venedikli reayası... kayığına beytûlmâl emini ve sâir kimesneleri dahl ettirmeyip Gelibolu'da olan Venedik konsolosuna zabt ettirip ve merkum... bu kayığı alagider ise asitane-i saâdetlerime gönderesiniz. Divan-ı hümayunumda ahvali şer'le görüle.

185. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 15 Rebî-ül ahir sene 16

Dubrovnik'ten dergâh-ı muallama gelince sancakbeyleri ve kadılara hüküm ki; Dubrovnik elçileri dergâh-ı muallama adam gönderip Dubrovnik haracı ile asitane-i saâdetlerime gelmeli olduklarında yolda ve izde ve menâzil ve merhalede hazineyi hıfz ve deraset etmek için kifâyet miktarınca adam tedarik edip südde-i saâdetime gelince hazineyi muhafaza ettirilmek ve lazım olan... ve zevadlarını akçeleri ile alıverilip esbâblarına ve davarlarına bir ferdi dahl ve taarruz ettirilmemek bâbında emr-ü şerifim rica ettikleri ecilden buyurdum ki; Dubrovnik beylerinin elçileri haraçları ile asitane-i saâdetlerime gelirken taht hükümetlerine müracât olduklarında her biriniz mukayyet olup hükümetlerine çıkınca kifayet mikdarı adam koşup yoldan ve izden ve menâzil ve merhalede hazineyi gereği gibi hıfz ve derâset ettirip ve lazım olan... ve zevadlarını akçeleri ile alıverip esbâblarına ve

davarlarına hilaf-ı şer'i şerif bir ferdi dahl ve taarruz ettirmeyip ve hazinenin avk ve... sebep olmayasınız.

186. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 20 Rebi-ül âhir sene 16

Mısır beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup bundan akdem Venedik'te olan tüccardan bazıları İskenderiye ve Mısır'da olan... ve... ve... nâm Venediklilere... ve sâir metâ iştirâ edip Venedik'te kendilerine irsal eylemek üzere birkaç sandık mercan ve sâir metâ² gönderip merburdan dahi zikir olunan mercan ile Mısır'da... Müselman tüccardan bir... ve sâir metâ' satın alıp mercan sahipleri olan Venedik tüccarına götürülmek için İskenderiye'de bir Venedik barçasına tahmil eylemiş, Venedik'ten olan zikir olunan tüccar táfesi mezburların... ve... bey' ve şirâ ettirmek için iki kıta Venedik barçası ile bir kaçının çuka ve kağıt ve kumaş ve sâir metâ' İskenderiye'ye gönderdikten sonra mezbur Nikola... nâm Venedikli için... ve müsrif ve hilekar kimesne idi ki zikir olunan metâ' sahipleri haber almağla malları ve metâ'ları zayi ve telef olmasın deyu... olan Venedik beylerinin balyosuna mektup gönderip irsal olunan metâ'larımızı kabz ve zabt eylemekle mezbur Nikola ve gayrılara dahl ettirmeyesiniz deyu eyaletleri ve âdetleri üzere sipariş edip ve Venedik beyleri dahi mezbur balyosa tenbihnâme göndermekle balyos dahi zikir olunan Venedik barçalarıyla gelen Venediklinin metâlarını kabz etmek için bir mührünü koyup kabz etmek istediğinde mezbur Nikola mücerred Venedik bazarganlarının mallarına... ve... etmek için bu metâ'ı Venedik bazarganları bana göndermişlerdir, benimdir deyu dava ve nizâ' edip ve kendinin mühründe olan... ve eminler ile ittifak edip onlar dahi mezbura muavenet edip balyosun gaybetinden murâdları üzere... ve... edip bâden mezbur Nikola Müselman olduktan sonra... olup... olan kimesneler kalkıp mezbur için mukaddema Venedik bazarganlarının mercanları ile satın alıp Venedik barçasına tahmil eylediği... ve sâir metâ' için bunlar bizden alınmıştır ve akçesi dahi verilmiştir deyu hilaf vaki dava ve nizâ' etmekle barçadan... ve sâir metâ ihraç olunup bu... ile ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venediklilere hayf ve zulüm olmak ihtimali olmasın deyu asitane-i saâdedden bu

bâbdan emr-ü şerife gelinceye dek beylerin tarafından balyosun muvaffakiyetle zikir olunan... ve sâir metâ'ı kimesneye dahl ve taarruz ettirilmemek içindir mücerred olunup arz oldukda ahidnâme-i hümayuna muhalif zikir olunan mercan ile alınan... Venedik'ten gelen Venedik bazarganlarının çuka ve kağıt ve sâir metâları her ne ise ahidnâme-i hümayun mücebince balyosa zabt ve teslim olunup müteveffa-i mezburun... ve gayrıları ahidnâme-i hümayuna muhalif asla ve kat'a... ettirilmeye deyu asitane-i saâdetten ile katî evâmir-i şerife gönderilip hâlâ sen ki müşarünileyh vezirimsin, ahidnâme-i hümayun ve irsal olunan evamir-i şerife mücebince ahd edip, zikir olunan metâları balyoslara teslim ettirilip ol dahi hâlâ Venedik'te olan mal sahiblerine gönderilmek üzere olup minba'd husus-u mezbur için ahidnâme-i hümayuna muhalif müteveffa-i mezburun... ve gayrıları... balyosa ve gayrı Venediklilere dahl ve taarruz etmeyip ve eğer rencide ve raside için bir târikle emr-ü şerife ihraç ederler ise ahidnâme mücebince asitane-i saâdetlerime arz ve havale olunmak için emr-ü şerife talep etmekle buyurdum ki, bu hususda muktezasınca şer'i kadim üzere ve ahidnâme-i hümayun ve sâbikan verilen evâmir-i şerife mücebince ahd olunup kimesneye zulüm ve taaddî olunmayıp, bu bâbda eğer şer'i şerife ve ahidnâme ve sâbikan verilen evâmir-i şerifeye muhalif Venedikli taifesince rencide etmek için emir ibraz ederler ise kafir tutulup südde-i saâdetlerime havale eylesiniz ki görülüp ahidnâmeye ve şer'i şerife muktezasınca hak üzere cevapları verile. Venedik taifesine zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i âlişânım yoktur. Ona göre ahidnâme-i hümayuna ve ellerinde olan emr-ü şerife mugâyir iş ettirmeyesiniz.

187. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 3 Cemâzi-el evvel sene 06

Ayamavra'dan Dubrovnik'e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadılara ve derya kapudanlarına ve hisar ağalarına asitane-i saâdetimde olan Dubrovnik elçisi südde-i saâdetlerime arz-ı hâl sunup Dubrovnik tacirleri ve cümle reayası üç yüz yıldan beri haraçgüzâr olup ve asitâne-i saâdetlerime istikametle hizmet edip bu zamana gelince âsûde-hâl üzereler iken Ayamavra ve Avlonya ve Derac ve Niş ve Noma ve sâirlerden eşkıya cem' olup kalyete ve firkate ve kayıklar peydâ edip ve derya

yüzüne çıkıp Dubrovnik vilayetine ve adalarına gece ve gündüz gelip vurup reayayı avret ve oğlancıkları esir edip ve erzak ve emval ve esbâbları gâret edip... zulüm ve taaddîden hali olmayıp zikir olunan haramilerde eşkıya kalyete ve fırkate ve kayıkları ile derya yüzüne birer kabileleri alınmayınca salıverilmeye ki; ahidnâme-i hümayun mücebince Dubrovnik ve adalarından derya üzerinde olan gemilerinin içlerinden evlatlarını ve esbâbları gâret eylemeyeler. Şöyle ki... kabilelerine... ettirilip ve memnû olmayıp mezburlara zulüm eden eşkıya her... tutulup haklarından geline ki sâire müceb gayret olup ve esir olanları esbâblarıyla Dubrovnik beylerine irsal ve teslim edeler deyu emr-ü şerifim rica buyurdum ki; bu hususda onat vechle mukayyet olup taht hükümetlerinde onun gibi bazı kimesneler kalyete ve fırkate ve kayıklar ile derya yüzüne çıkmak istediklerinde kabileleri alınmadan ruhsat verile ki Dubrovnik'e ve adalarına varıp ve gemilerine rast gelip adamlarını esir ve emval ve esbâblarını gâret eylemeyeler. Kabileleri alındıkda adalarına vech-i meşruh üzere fesad ederler ise kabilelerinden tazmin ettirilip ahidnâme-i hümayunuma muhalif ve emr-ü şerifime mugâyir siz dahi bu husustan ihmal edip zikir olunan Dubrovnikliye... ola. Sonra sizden bilinip mu'âteb ve mu'âkab olursunuz. ...ona göre mukayyet olup kafilesine bir ferd... salıvermeyesiniz. Memnû olmayanları isim ve resimleri ile yazıp südde-i saâdetime arz eyleyip kimesneyi himayet ve siyanet eylemeyeler.

188. Hüküm

Bir sureti dahi ayrı yazılmıştır.

189. Hüküm

Bir sureti yazıldı. Fi evâsıt Cemâzi-el ahir sene 1018

190. Hüküm

Hersek beyine ve kadısına hüküm ki; ...kadısı südde-i saâdetlerime mektup gönderip Dubrovnik knezleri ve sâir beyleri meclis-i şer'e adam gönderip bundan akdem tacirlerimizden... nâm tacir gemi ile Noma kalesi karîbinde ticaret etmek târikiyle geçer iken Mustafa bin Ömer nâm kimesne eşkıya ile yolda basıp, mezburun gemisine girip iki bin miktarı altın ve yanında bulunan cümle esbâblarını alıp zulüm ve taaddî edip ve şöyle ki zikir olunan eşkıyanın haklarından gelinmez ise daima fırkate gelip vilayetçe gâret ve fesad eylemeleri yasaktır deyu vâki hâl arz

olunması rica eylediklerinde arz etmekle buyurdum ki mezbur Mustafa'yı ve onunla fesad ve şenâat eyleyen eşkıyayı alagötürüp gaybet ederler ise şer'le bulunması lazım olanlara buldurup getirip hısımları ile beraber edip şer'le teftiş eyleyip teftiş eyleyip göresiniz. Kadıya arz olunduğu gibi olup vech-i meşruh üzere fesad eyledikleri şer'le sâbit olduktan sonra mezbur tacirin şer'le... olan emval ve esbâbı bîkusur aliverip dahi bu fesadı edenler muhtaç arz olanlardan ise hapis edip arz eyleyesiniz. Değiller ise şer'le haklarından gelesiniz ki sâir eşkıyaya mûceb gayret olan.

191. Hüküm

İlbasan beyine ve liva-i mezburede olan kadılara hüküm ki; ...kadısına Mevlana İbrahim zîde fazluhu mektup gönderip Dubrovnik knezleri ve sâir beyleri meclis-i şer'e adam gönderip bundan akdem kalemiz karîbinde olan... nâm karyeyi... ile Karabaş demekle maruf Mehmed ve sâbıkan kafır iken Müselman olan Hasan nâm kimseneler nice eşkıya ile bir fırkateye girip deryadan çıkıp basıp kırk dört nefer adam ve avret ve oğlancıkları da esir edip ve emval ve erzaklarını gâret edip bunlar harachüzâr ve ellerinde ahidnâmeleri olup ve mezburlara vech-i meşruh üzere zulüm olunduğuna Raska ve... nâm kalelerden Mehmed ve Sinan ve Osman ve Ali hevâce ve dahi bazı kimesneler... verdiklerinde arz edip ve asitane-i saâdetimden olan Dubrovnik elçisi dergah-ı muallama arz-ı hâl gönderip Karabaş nâm... zikir olunan esirleri ve emval ve erzakı İlbasan'a alıp gittikte... mühürlü... mezburun kalesiyle ve elinde olan esirler ve esbâblarıyla ahz eyleyip... yanında olduğu îlam eylediği ecilden buyurdum ki; mezburu Dubrovnikli ile beraber edip hak üzere şer'le teftiş eyleyip göresiniz ki; fil'vâki mezbur Dubrovnik'e tâbi olan karyeyi basıp reayasını esir ve emval ve esbâblarını gâret ettirdikleri sâbit olup emval ve esbâbları... ise esirleri de itlak eyleyip ve emvâl ve esbâbları... bîkusur mezburlara teslim eyledikten sonra bu fesadı edenler muhtaç arz olunanlardan ise muhkem hapis edip vuku üzere suret-i sicilleri ile yazıp arz eyleyesiniz. Değiller ise şer'le haklarından gelesiniz ki; sâir eşkıyaya mûceb ibret ola ki bir deha kimesne mezburlara ol vechle zulüm eylemek ihtimali olmaya. Dubrovnikliye ber'vechle zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup hilaf-ı şer' bir ferde zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya.

192. Hüküm

Hersek beyine ve... kapudanıma ve hisar ağalarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Dubrovnik elçisi dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup... sâkinlerinden... demekle maruf Mustafa nâm kimesne bazı eşkıya ile Dubrovnik tüccarının gemisini... karîbinde basıp iki bin altın ve erzak ve esbâbları gâret edip ve... kalyete peyda edip, eşkıya ile derya yüzüne çıkıp, bunların vilayetlerine varıp sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyuna mugâyir reayaları esi ve emval ve esbâblarını gaybet ve gâret eylemekten hali olmayıp mezbur Mustafa alagetirilip, zikir olunan gemiden aldığı iki bin altın ve emval ve esbâblarından her ne ise geri alıverilip ve dahi mezburun... gezip fesad eden eşkıyanın haklarından gelip ve minba'd eşkıya taifesi derya yüzüne kayıklar ve sâir gemiler ile birer kafileler... alınmayınca salıverilmeye ki varıp Dubrovnik vilayetlerinden vech-i meşruh üzere fesad eylemeyeler. Onun gibi kafileleri alındıktan sonra fesad edip... ederlerse vâki olan... kfilesinden alına deyu emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; mezbur Mustafa'yı ve... fesad eden eşkıyayı alagetirip gaybet ederler ise şer'le bulunması lazım olanlara buldurup getirtip Dubrovnikli ile beraber edip hak üzere şer'le teftiş eyleyip göresiniz. Fil'vâki mezbur Mustafa ve yoldaşları Dubrovniklinin gemisine girip vech-i meşruh üzere sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif fesad eylediklerinde şer'le sâbit olduktan sonra gâret olunan emval ve esbâblarını bîkusur alıverilip... ve fesadı edenler muhtaç arz olanlardan ise habs edilip arz eyleyesiniz. Değiller ise şer'le haklarından gelesiniz ki sâir eşkıyaya m3uceb ibret oluna ve minba'd bir daha bir ferdi birer kafileleri alınmadıkda katıkları ile derya yüzüne salıvermeyesiniz ki varıp Dubrovnik vilayetlerinden fesad ve şenâat eylemeyeler. Onun gibi kafileye verdikten sonra fesad edenlerin harzlarında kafilelerine nakil ettirilip ve reayayı esir ederler ise ıtlak ettirilip Dubrovnikliye ber'vechle zulüm ve taaddî olunmak ihtimali olmaya. Memnû olmayanları isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz ki haklarından gelinmek için emr-ü şerifim verile ve siz dahi bu husussa mukayyet olmayıp eşkıyaya ruhsat verip ahd ü emana ve emr-ü şerife muhalif Dubrovnikliye zulüm ve taaddî oluna... makul olmayıp mu'âteb ve mu'âteb olmanız mukarrerdir. Ona göre daima mukayyet olup Dubrovnik reayasına zulüm ettirilmeye.

193. Hüküm

Kapudan Paşa'ya ve leb-i deryada olan beylere ve kadılara hüküm ki; balyos arz-ı hâl sunup Venedik tacirlerinden... ve... nâm tacirler sulh ve salâh mûcebince memalik-i mahrusede ticaret târikiyle gelip gidip ve buralara v e hizmetkârlarına ve metâ' ve esbâblarına kimesne ahd ü emana muhalif dahl ve taarruz eylemeyip daima ahidnâme mûcebince himâyet ve siyânet olunup bazı kimesneler mücerred ahz ve celb için bunlara dinimize ve avretimize şetm eylediniz ve... esirlerimiz kaçırdınız ve... oldunuz deyu estâr edip hilâf-ı şer' rencide ettirilmeyip onun gibi... olunmak ihtimali olmaya deyu minba'd vech-i meşruh üzere kimesneye... rencide ettirilmeyip onun gibi sulh ve salâha muhalif ve ahidnâme-i hümâyuna mugâyir rencide eylemek istediklerinde Venedikliye verilen ahidnâme-i hümâyuna mûcebince asitane-i saâdetlerime havale olunup hak üzere siyânet ve himâyet olunmaları için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venediklinin ellerinde olan ahidnâme-i hümâyun mûcebince ahd olunup minba'd vech-i meşruh üzere hilaf-ı şer'i şerif kimesneye rencide ve rasîde ettirilmeyip memnû olunanları ahidâme muktezâsınca südde-i saâdetlerime havale edesiniz ki ahvalleri südde-i saâdetlerimde görölüp, cevapları verilip mezburları siyânet ve himâyet eyleyesiniz.

194. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-u muallama arz-ı hâl gönderip, bundan akdem Venedik'te olan tacirden bazıları İskenderiye ve Mısır'da olan... ve... ve... nâm Venediklilere hamr ve sâir metâ' iştirâ edip Venedik'te kendilerine irsal eylemek üzere birkaç sanduka mercan ve sâir metâ' gönderip mezburlar dahi zikir olunan mercan ile Mısır'da bazı Müselman tüccardan bir miktar... ve sâir metâ' satın alıp mercan sahipleri olan Venedik tacirlerine... için İskenderiye'den bir Venedik barçasına tahmil eylemiş iken Venedik'te olan zikir olunan mercan sahipleri olan Venedik tacirlerine gönderilmek için İskenderiye'de tüccar taifesi mezbur... ve... ve adamına bey' ve şirâ' ettirmek için iki kıta Venedik barçasıyla... çuka ve kağıt ve sâir metâ' İskenderiye'ye gönderdikten sonra mezbur makule... nâm Venedikli için medyûn ve müsrif ve... kimesne idi ki ve zikir olunan metâ' sahibleri haber almağla malları ve metâları zâyî ve telef olunmasın deyu Mısır'da olan Venedik balyosuna mektup gönderip irsal olunan metâ'larını kabz ve zabt edip mezbur Nikola ve gayrıları dahl

ettirmeyesiniz. emirleri ve âdetleri üzere tasarruf edip Venedik beyleri ve... mezbur balyosa tenbihnâme gönderilmekle balyosa... olunan Venedik barçasıyla gelen Venediklinin metâlarını kabz etmek için bir... koyup zabt etmek istediğinde mezbur Nikola mücerred Venedik bazarganlarının metâlarını âkil ve bel' için bu metâ'ı Venedik bazarganları bana göndermişlerdir, benimdir deyu dava ve nizâ' edip ve kendinin Mısır'da olan bazı valileri ile... edip onlar dahi mezbura muavenet edip balyosun peşinden murâdları üzere... edip... etmekle ve mezbur Nikola sonra Müselman olup.. olmayan valileri olan kimesneler kalkıp mezbur için mukaddema Venedik bazarganlarının ricaları ile satın alıp Venedik barçasına tahmil eylediği... ve sâir metâ ihraç ettirip bu bahane ile ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venediklilere... ve zulüm olunmasın deyu asitane-i saâdetlerime bu bâbda emr-ü şerif gelinceye değin sâbıkan ölen beyleri tarafından balyosun marifetiyle zikir olunan... ve sâir metâ'ı kimesne ref' ve... ettirilmemek için... olunup arz olundukda ahidnâme-i hümâyuna zikir olunan mercan ile... ve sâir metâ' Venedik'ten gelen Venedik bazarganlarının çuka ve kağıt ve sâir metâ'ları her ne ise kimesne hilaf-ı şer' ref' ettirmeyip ahidnâme-i hümâyun mücebince balyosa teslim olunup... mezburun valilerine ve gayrılarına ahidnâme-i hümâyuna muhalif... ettirilmeye deyu asitane-i saâdetlerime iki kıta evâmîr-i şerife gönderilip halen sen ki müşarünileyh vezirimsin irsal olunan evâmîr-i şerife mücebince ahd edip zikir olunan metâ'ları balyosa teslim ettirip ol dahi hâlâ Venedik'te olan mal sahiblerine göndermek üzere alıp, minba'd husus üzere mezbur için ahidnâme-i hümâyuna muhalif ve irsal olunan evâmîr-i şerifeye mugâyir müteveffa-i mezburun ve ayanların ve gayrıları balyosa ve Venediklilere bî'gayri hak ref' ve taarruz ettirmeyip ve eğer rencide ve raside eylemek için bir târikle ahidnâme-i hümâyuna muhalif emir ibraz ederler ise ahidnâme-i hümâyunum mücebince asitane-i saâdetlerime havale ve arz olunmak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; zikir olunan Venedik tüccarının metâları hususunda hak ve adl üzere olup ahidnâme-i hümâyun ve sâbıkan verilen evâmîr-i şerifeye muhalif balyos ve Venedikli taifesi rencide ettirilmeye ve eğer emir ibrâz ederler ise... konulup südde-i saâdetlerime arz ve havale eylesin ki görölüp ahidnâme-i hümâyun muktezasınca cevapları verile. Venedikli taifesi hilaf-ı şer' zulüm ve taaddî olduğuna asla rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup Venedikli taifesi dâimâ siyânet ve himâyet edeler.

195. Hüküm

Dergâh-ı muallam kapıcılarından olup Mora'da muhassıl-ı emval olan Şahbaz ve... kadısı olup Mora'da teftiş-i emval olan Mevlana Halil zîde fazluhu Mora'da yeniçerilerin zabitlerine hüküm ki; Asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl gönderip bundan akdem Venedik barçalarından Livne demekle maruf bir kıta büyük barçamız üç yüz bin altınlık metâ' ile Haleb'e tâbi İskenderun iskelesinden Venedik'e giderken... limanı nâm mahalde korsan eşkıyasından Koronlu... nâm reis firkate reisi olup sâir levendan eşkıyasıyla zikir olunan Venedik barçası mahal-i mezburda tutup içinde olan reislerini ve adamlarını katledip cümle esbâb ve metâ'ını gâret ve fesat eylediklerinden sonra aldıkları metâ' ve esbâblarını barçanın top ve aletini karar nâzırında olan Mehmed Çavuş'a ve sâir vilayet-i mezburede sâkin olan bazı Müselman ve Nasâra ve Yahudi taifesine... ile verip nâzır-ı mezbur ehli fesat olan levendan ile yek yol ve yek cânibde olmağla korsan eşkıyası ruhsat bulup ol câniblerde... muhalif Venedik beylerinin reayalarını rencide edip... ve... oldukları ecilden zikir olunan Venedik barçasından çıkan metâ' ve esbâbları ve esir olan Venediklileri ve top ve sâir aletlerini her kimin elinde bulunursa bilâta'allül Venediklilere sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince teslim olunup ve fesad ve şenâat eden levendanın ve onlarda hakkı olan kimesnelerin muhkem haklarından gelmek için Mora beyine... emr-ü şerifim gönderilip lakin mîr-i müşarünileyh henüz Mora'ya gelmemekle zikir olunan eşkıya alagötürölüp Venediklilerin gâret olunan metâ'ları tahsil ve esir olan Venedikliler ıtlak olunmayıp ve sen ki müfettişsin ehli hak olmağla zikir oluna. Metâ ve esir olan Venedikliler hususda ol emr-ü şerif mücebince ziyade ihtimam etmekle gâret olunan metâlarından nice esbâb zuhura getirip ve... eyleyip lâkin Koron nâzırında ve Oruçoğlu nâm kimesnenin elinde zikir olunan barçadan ihraç olmuş yüz sanduka ceviz ve sâir metâ olduğundan gayrı bazı yeniçerilerin ellerinde vâki nice bin altınlık metâ' ve esbâbı olup mezbur nâzır ve Oruçoğlu ve sâir Venedik taifesinin gâret olunan esbâbları alan kimesneleri emr-ü sâbık mücebince alagetirip hak ve adl üzere ve ahidnâme-i hümayun mücebince bîkusur tahsil ve Venediklilere esbâbları ve esir olan adamları ve barçanın top ve sâir alet ve esbâbları aliverip, ve dahi vilayet-i mezburede sâkin olan bazı Nasâra ve Yahudiler ve gâret olunan metâ' ve esirlerden hayli nesneleri alıp, onlar dahi şer'le teftiş olunup, aldıkları metâ ve esbâb geri Venediklilere ta'allül ettirilmeyip

alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; ---vusûl buldukda bu hususda onat vechle mukayyet olup zikir olunan barçadan çıkan metâ' ve top ve sâir alet ve esbâb ve esirleri eğer mezburlardandır ve eğer âher kimesneler ellerindedir ve bil'cümle her kimde bulunursa bîkusur Venediklilere alıverildikten sonra emr-ü sâbık mûcebince bir defa... emr-ü şerifim gönderilmeli eylemeyesin ama bu hususda hak... tâbi olup bir ferde şer'i şerife muhalif zulüm ve hayıf olunmak ihtimali olmaya.

196. Hüküm

Bir sureti dahi yazıla. Kadı ve yeniçeri zabıtine.

197. Hüküm

Memâlik-i mahrûsemde vâki sancaklara ve kadılara ve voyvodalara hüküm ki; Venedik tercümanlarından Petro oğlu Simo nâm tercüman südde-i saâdetlerime gelip bundan akdem bazı... için Venedik'e ve Venedik'ten asitane-i saâdetime ve sâir memâlik-i mahruseye gönderildikde şehirlerde ve kaziyyede ve karada kondukda kimesne rencide ve raside eylemeyip, gidişte ve gelişte muavenet eylemeyip ve yollarda şiş ve kılıç ve yarak götürüp ve... ve... ve yararlarına... kimesne dahl ve taarruz eylemeyip... ve... olan yerlerde ve derbendlerde kifayet miktarı adam koşulup emin ve sâlim geçirilip kimesne rencide eylememek için sâbıkan balyos îlam eyledikten karadan ve deryadan gidiş ve gelişte he tüccarın taht hükumetine dahil olursa kendine ve yoldaşlarına ve esbâbına ve kendi bindiği bir re's atına dahl ve taarruz etmeyip ve olageldiği üzere... yerlerden ve dârendelerden kifayet miktarı adam tutup, emin ve sâlim geçirip mücerred celb ve ahz için kimesne dahl ve taarruz ettirilmeyesiniz deyu merhum ve mağfurlu babam Hüdâvendigar tâbe serâhu zamanında emr-ü şerifim verildiğini bildirip, hâlâ tehdid olunmaması rica etmekle buyurdum ki; mezbura merkum müşarünileyh zamanında verilen emr-ü şerif mûcebince ahd eyleyip hilafına cevaz göstermeyesiniz ve bâd-el...

198. Hüküm

Rumeli ve Anadolu'da vâki olan beylerbeyiler ve Rumeli'nde ve Anadolu'da ve leb-i deryada vâki olan sancaklarında ve Rumeli'nde ve Anadolu'da ve leb-i deryada vâki olan kadılara hüküm ki; Venedik tercümanlarından... oğlu dârendeyi

ferman-ı hümâyûn... südde-i saâdetlerime gelip gâret târikiyle Rumeli'nde ve Anadolu'da câniblerine gittikte ve kasabada ve karada ve memâlik-i mahrusede metâ almak ve satmak ve metâ'ı gemiye koyup çıkarmakta sancak beylerinden ve kapudanlardan ve ümenâ ve ûmal ve Subaşılardan ve ehli örf taifesinden kimesne ahidnâme-i hümâyûna muhalif dahl ve taarruz eylemeyip ve... ile üzerine şahid-i zûr ikamet ettirilmeyip ve onun gibi... ve... Venedik'e gitmek ister ise vech-i meşruh üzere menâzil ve merhalet kimesne dahl ve taarruz eylememek bâbında mukaddemâ balyos îlam eyledikde mezbur tercüman, hükm-ü şerifimle ticaret târikiyle eğer Rumeli'nde ve eğer Anadolu'ya gittikte ve kasaba ve karyede ve sâir memâlik-i mahrusede metâ' almak ve satmakla ve metâ'ı gemiye koyup çıkarmakla ahidnâme-i hümâyûna muhalif kapudanlardan ve ümenâ ve ûmalden ve subaşılarından ve ehli örf taifesinden ve gayrıdan bir ferde rencide ve rasîde ettirmeyip, cümle metâ ile gittiği yere emin ve sâlim mürur ve ubûr ettirip ve... ile üzerine şahid-zûr ikamet ettirmeyip ve onun gibi emin ve... ile Venedik'e gitmek murad edinir ise kimesne mâni olmayıp, menâzil ve merhalet kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyesiniz deyu merhum ve mağfur babam Hüdavendigar tâbe serâhu zamanında emr-ü şerife verildiğini bildirip hâlâ tehdid olunmakla rica etmekle buyurdum ki; merhum müşarünileyh zamanında verilen emr-ü şerifim mücebince ahd edip hilafa cevaz göstermeyesiniz. Ve bâd-el...

199. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve kadısına ve İskenderiye ve Reşid ve Dimyat kadılarına hüküm ki; hüküm ki; Mısır cânibinden olan konsolosun tercümanlık hizmetinde olan... oğlu ve dârendeyi ferman-ı hümâyûn... nâm südde-i saâdetlerime gelip ol yerlerde olan... ve sâir... bazı kimesneler mücerred ahz ve celb için... ve dinimize teslim ettik deyu iftira ettik deyu iftira edip... davacı vekiline şahid olup tezvir ve telbîs ile... almak için rencide eyleyip bu makulelerin davası dergâh-ı muallamda istimâ' olunmak için balyos îlam eyledikten bu bâbda onat vechle mukayyet olup, onun gibi bazı... edip mücerred ahz ve celb için mezburu basıp şart ederler ise o makuleleri dergâh-ı muallama gönderesiniz ki davaları şer'le südde-i saâdetlerimde görülüp kast olunan nizâ' ve husumet edenlerin davaları... olmayıp... ise divan-ı Mısır'da görülüp kast husumet eylemeyesiniz ve Venedikli ile Müselmanların bey' ve şirâ' muamele-i şeriyyeleri olması icâb oluna ki sonra nizâ' olunursa onunla ahd

olun. ...ve hüccet olmayınca mücerred şahid-zûr ile bundan dava olunan husus istimâ' olunmaya deyu merhum ve mağfurlu babam Hüdâvendigar tâbe serâhu zamanında emr-ü şerife verildiğini bildirip hâlâ tehdid olunmaması rica etmekle buyurdum ki; müşarünileyh zamanında verilen emr-ü şerife mûcebince ahd edip hilafa cevaz göstermeyesiniz. Ve bâd-el...

200. Hüküm

Mora kadısına ve Şahbaz Ağa'ya hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip bundan akdem konsan eşkiyası ve... nâm muhalif gâret ve hasâret eyledikleri Livni demekle mâruf Venedik barçasından çıkan metâ ve esbâbları ve esir olan Venediklileri her kimin elinde bulunursa ahidnâme-i hümayun mûcebince alıp Venediklilere teslim olunmak için Mora beyine hitaben hükm-ü şerifim gönderilip lakin mîr-i müşarünileyh henüz Mora'ya gelmemekle ol emr-ü şerife mûcebince Venediklinin esbâbları tahsil ve esirleri itlak olunmayıp ve hâlâ Ballıbadra'da sâkin İngiltere konsolosu ve ona tâbi bazı kimesneler zikir olunan barçadan ihraç olunmuş metâ'larından ve esbâblarından hayli nesnesini almışlardır deyu emr-ü şerif-i sâbık mûcebince ta'allül ettirilmeyip, Venediklilere bîkusur alıverilmek için hâlâ dahi emr-ü şerif talep etmekle buyurdum ki;---vusûl oldukda sâbıkan bu husus için verilen emr-ü şerifim mûcebince ahd edip mezkur konsolos ve ona tâbi olan kimesneler zikir olunan Venediklinin gemisinden çıkan esbâb ve metâ'dan her ne almışlar isse ahidnâme-i hümayun muktezâsınca mezburların bîkusur alıveresiniz. Şer'i şerifime muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

201. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 11Cemazî-el evvel sene 16

İzmir kadısına hüküm ki; balyos arz-ı hâl gönderip sulh ve salâh ve ahidnâme mûcebince İzmir'de ticaret târikiyle sâkin olan Venedik konsolosu ve bazarganları kendileri için evlerinden çıktıkları yerine getirdikleri hamrlarından kimesne resim nâmına nesne almayıp âsûde-hâl iken hâlâ emin ve subaşılar ve yeniçeriler ve gayrı kimesneler olagelmişe muhalif, mezburlardan resim talep edip taaddî eylediklerinde bildirip ve bu bâbda ellerinde emirleri olduğunu bildirip minba'd ol vechle rencide olmamaları için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu

hususda onat vechle mukayyet olup, İzmir’de olan Venedik konsolosları ve bazarganları kendilerine kifayet miktarı sattıkları ve âher yerden getirdikleri hamrdan olagelmiş ve ellerinde olan evâmîr-i şerife muhalif mezkûrlar resm talep edip rencide ederler ise men’ ve def’ edip minba’d olagelmiş ve bu bâbda ellerinde olan evamir-i şerifeye muhalif bir ferde dahl ettirmeyesiniz.

202. Hüküm

Galata kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip kendinin ve Venedik tacirlerinin etmekçilik hizmetinde olan Mustafa Reis nâm kimesne kadimden bu âna gelince kendi keresteleri ile fırıncılık etmekle... üzere bunlara hizmetlerini ederken hâlâ ahz ve celb için bazı kimesneler olagelmiş muhalif mezburu rencide ve rasîde eylediklerini bildirip olagelmiş muhalif rencide olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur Mustafa Reis vech-i meşruh üzere mezburların hizmetinde olmağla minba’d olagelmiş muhalif kimesneye rencide ve rasîde ettirmeyesiniz.

203. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 23 Cemâzi-el evvel sene 16

İstanbul kadısına, südde-i saâdetlerimden Dubrovnik’e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup Venedik tacirlerinden dârendegâna ferman-ı hümayun... nâm tacirler Venedik vilayetlerinden getirdikleri çuka ve kumaşlar hâlâ İstanbul’dan çukacılar çarşısından belzat kendileri bey’ etmek için... dükkan kira ile alıp içine girip bey’ ve şîrâ’ edip her sene Venedik’ten eğer çuka eğer kumaş ve sâir metâ’dan getirdiklerinde mîrî gümrük mahsulüne... hesab olunmayacağından çukacılar çarşısından dükkanda metâları satıp zikir olunan Venedik bazarganları sâir Yahudi tüccarına kıyas olunmayıp, ahidnâme-i hümayun mücebince sulh ve salâh muktezasınca mâdem ki mezburlar çuka ve kumaşlarını bey’ edenler kimesneye dahl etmeyip mîrî ve sâir hizmeti için fuzuli çuka ve kumaş alınmayıp mezburların üzerine... ve dahi bazı esbâb bırakılmayıp ve... ve sâir tekalif ile rencide olunmayıp ve çarşı... lazım geldiği yayabaşı ve yasakçılar mezburların dükkanından oturmayıp şer’i davaları olduğunda divân-ı hümayunumda kadı

askerler huzurunda görölüp ve gümrükleri ahidnâme-i hümayun mücebince alınıp ve... eminleri dahi ellerinde olan emirleri mücebince alıp ziyade alınmaması bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; zikir olunan Venedik bazarganları İstanbul'da çukacılar çarşısında kira ile oldukları dükkanda bey² ve şirâ' eylediklerinde ellerinde olan ahidnâme-i hümayuna muhalif kimesneye rencide ettirmeyesiniz.

204. Hüküm

Südde-i saâdetimden Dubrovnik'e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; hâlâ Dubrovnik beylerinin dergâh-ı muallamda olan elçileri icazet-i hümayunumla Dubrovnik'e... olduklarını bildirip, kendilerine ve adamlarına ve iki re's at ve bargirlerine ve esbâb yoldan ve izden menâzil ve merhalede hilaf-ı şer'i şerif kimesneye dahl ve taarruz etmeyip, lazım geldiğinde akçeleriyle ...lerini alıverilmek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezburan elçiler her kazanızın taht hükumetine dâhil olursa kendilerine ve adamlarına ve iki re's at ve sâir bargirlerine ve esbâblarına hilaf-ı şer' i şerif kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip ve lazım olan... ..üzere akçeleri ile tedarik ediverip ve... olan dârendelerde kifayet adamlar koşmağla... ettirilip, mîrî yerine... ve sâlim ulaştırıp... vermekten... edesiniz. Ama mukayyet olup iki attan ziyade at alıp gitmekten... edesiniz.

205. Hüküm

Yevm el hamse

Fi 13 Cemâzi-el ahir sene 1016

Tunus beylerbeyisine ve kadısına ve Tunus'ta olan ağalara ve zâbitlere hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup İngiltere korsanlarından Kapudan Varto demekle meşhur korsan bundan akdem Tunus'a varıp onda bir kıta korsan kalyonunu muhkem donatıp fesad ve şenâat için deryaya çıktıktan sonra Mısır İskenderiye'sinden Venedik'e giden bir ton... demekle maruf iki kıta Venedik barçası tutup... alıp gidip, sâbıkan Tunus beylerbeyisi Süleyman dâme ikbalihu ile ve sâir ol câniblerde olan zâbitler ile rastlaşıp Venedik tacirlerine zulüm azim-i zarar ve fesad edip sulh ve salâh zamanında Venedik barçaları ve tacirleri ahz ve celbden gâret eden korsan

eşkiyasına ruhsat verip onlar ile muamele ve... üzere olan beylerbeyiler ve sâir zabitlerin azli dahi... envâ ikab ile haklarından gelinmek lazım iken müşârünileyh Süleyman dâme ikbalihu asla sulh ve salâha bakmayıp korsan eşkiyasıyla muamele edip onda ruhsat vermekle Venedik bazarganlarının barçalarına ve metâlarına... eylemekle zikir olunan barçaları ve gâret olunan metâ ve dahi sulh ve salâh zamanında ahidnâme-i hümâyuna muhalif esir ve giriftar olunan Venedik reayalarını ve sâir gemileri her kimin elinde bulunursa geri Venediklilere bilâta'allül alıverilip ve mîr-i mirân müşârünileyhden ve dahi sâir zabitlerden, İngiltere korsan eşkiyasından ve sâir korsan eşkiyasından ve sâir levendandan aldıkları metâ' ve... alınan metâ' ve esbâb ve akçe ve adamları sulh ve salah ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince alınıp varan Venediklilere teslim olunmak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vechle mukayyed olup dahi hak ve adl üzere teftiş ve tefahhus eyleyip fil'vâki mezkur İngiltere korsanları Tunus'da kalyon donatıp, Venediklinin zikir olunan barçasını tutup Tunus'a alıp gidip, mîr-i mirân müşârünileyhle bazı kimesneler vech-i meşruh üzere metâlarından ve esbâbları ve adamlarını sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyunuma muhalif almışlar ise müşârünileyhe ve sâire ahidnâme-i hümâyuna muhalif ta'allül ettirmeyip...ve akçe ile aldıklarına ahd etmeyip her ne almışlar ise eğer esbâb ve metâ'dır ve eğer adamları ve barçalarıdır her kimin elinde bulunur ise Venediklilere alıverilip bir ferde inad ve muhalefet ettirmeyesiniz. Şöyle ki mîr-i miran müşârünileyh ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâha muhalif aldığı metâ ve esbâb ve adamları vermekte inad ederler ise vuku üzere yazıp arz edesiniz ve bil'cümle Venedik beyleri kadimden asitane-i saâdetlerime hulûs üzere dostlukta sâbit-kadem olup reayalarına ve bazarganlarına zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup, ahidnâme mûcebince ahd edesiniz. Şöyle bilesiniz.

206. Hüküm

Kapudana ve Nakşa kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup cezire-i Nakşa sâkinlerinden... nâm demesine cezire-i mezburede hâlâ sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince sâkin olan... nâm Venedik konsolosunun... anası Katerina nâm diye ve oğlu... ile mukaddema bazı emlak hususunda davaları olup nice defa şer'le verilip vech-i

meşruh asitane-i saâdedden dahi... ..evâmîr-i şerife ve sâbikan kapudan iken vefat eden Sinan Paşa tarafından dahi temessükât verilmişken mezbur yine... her varan kadıya mezbure Katerina ve oğlu bî'gayri-hak beni rencide eder deyu dahl ve taarruzdan hali olmayıp beş altı defa şer'le görülüp mezbure Katerina'ya hüküm olunmamışken yine merkum... bir târikle istimâ ettirilmek bâbında emir almağa varıp hilaf-ı şer' mezburları rencide edip mezkûre Katerina'ya ve... elinde olan hüccet-i şerife ve sâir temessükâtı mûcebince ahd olunup... ve tasarruf ettirilip minba'd husus-u mezbur için mezkur... ve gayrıları hilaf-ı şer'i şerif dahl ettirilmeyip ve eğer bir târikle emir ibrâz edip nizâ' eder ise alınıp... asitane-i saâdetime gönderilip ve husus-u mezburu vuku üzere arz olunmak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbure Katerina ve oğulları ile mezkur... nâm... zikir olunan emlak hususunda olan davaları vech-i meşruh üzere birkaç defa şer'le görülüp... olunup mezbure Katerina'ya hüküm olunup hüccet-i şerife verilmişken yine mezbur... şenâat eylemeyip şer'e muhalif dahl ve nizâ'dan hâli değil ise men' ve def' edip minba'd mezburların ellerinde olan hüccet-i şerife ve evâmîr-i şerife ve sâir temessükâta mugayir mezburu ve âheri dahl ettirmeyip mezbureyi rencide ve raside ettirmeyesiniz ve eğer bir târikle emir ibrâz edip nizâ' eder ise elinden alıp... edip mühürleyip ve bu hüccetle dahl eylediğini vuk3u üzere yazıp sūdde-i saâdetime gönderip arz ve îlam edesiniz ki sonra hakkında sâdır olan emr-ü şerife ile ahd edesiniz. Şöyle bilesiniz.

207. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 22 Cemâzi-el ahir sene 1016

Gelibolu ve Sakız ve Nakşa kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergah-ı muallama arz-ı hâl sunup Venedikli reayasından... nâm papaz hâlâ ol câniblere gitmek murad edinip sulh ve salah ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince yolda ve izde kimesneye rencide ettirilmeyip, hilaf-ı şer' zulüm etmek istediklerinde ahidnâme-i hümâyun muktezâsınca asitane-i saâdetlerime havale olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur tüccar kazanıza vardıkda hilaf-ı şer'i şerif kimesneye rencide ve raside ettirilmeyip onun gibi hilaf-ı şer'i şerif bazı hususda zulüm ve taaddî ederler ise ahidnâme-i hümâyun

mûcebince südde-i saâdetime havale eyleyesiniz ki zulüm ve taaddî olunmak ihtimali olmaya. Şöyle bilesiniz.

208. Hüküm

Mihalic kadısına hüküm ki; Venedik balyosunun hizmetkarlarından... dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup kendinin mülk kayığı ile... iskelesine varıp Galata'da olan bazı Venedik bazarganlarına getirmek için bir miktar hamr iştirâ' edip, kayığa tahmil eyleyip İstanbul'a bazarganlardan getirmek için gelirken Sarayburnu'nda rüzgar ve akıntı şiddeti üzere olmağla delinip helâk olmak mertebesinde iken cümle içinde olan adamları taşraya çıkıp kayıp hâlâ kalmağla rüzgar ve akıntı kayığı Mihalic'de--- nâm mahale alıp gitmekle Rum taifesi, kayığın üzerine gelip içinde olan cümle hamrı ve sâir esbâbları ve yelken ve cümle âleti yağma edip ve Mihaliç emini dahi nice nesnesini alıp kabz edip hâlâ bu talep eyledikde vermekte ta'allül eylediklerinde bildirip şer'le hakkı alıverilmek bâbında emr- şerifim rica etmekle buyurdum ki;--- vusûl buldukda ihzar... bu hususu hak üzere şer'le teftiş eyleyip göresiniz. Fil'vâki zikir olunan kayık mezkûrun mlk olup, içinde olan hamrı akçesiyle almışken vech-i meşruh üzere muhalif rüzgâr ile mahal-i mezbur varıp bazı... ve Mihalic emini alıp hâlâ bu talep eyledikde vermekde ta'allül ederler ise men' ve def' edip bunun şer'le kayık ve alet ve esbâb ve yelken ve hamrı her ne ise teveccüh edenlerden bîkusur alıverip hilaf-ı şer'i şerif kimesne iş ettirmeyesiniz. Onun gibi şer'i şerife ve sulh ve salâha muhalif zulüm edip mezburun hakkını her kim vermez ise isim ve resimleri ile yazıp südde-i saâdetlerime arz eyleyesiniz.

209. Hüküm

Cezayir beylerbeyisi olup kapudanım olan Cafer dâme ikbalihu ve Nakşa kadısına hüküm ki; ...kadısı Asitâneme mektup gönderip Cezire-i Nakşa'da sâkin olan... nâm dahi Katerina nâm... ile bir ev hususunda vâki olan davayı şeriyyelerime sâbıkan... olanlar şer'i şerif üzere hak ve adl ile görüp... mezbure Katerina'nın olduğu beş vaka sâbit olup... şer'le görüp mezburenin... ...sâbit hüccet-i şerifesi olup ber'vechle mezkur... mezbure Katerina ile dava ve husumeti kalmayıp hâsıl olmuşken mezbur... ... olmağla şer'i şerife... ve ruhsatı olmayıp... edip mezbure Katerina'nın ve Venedik konsolosu olup mezbure Katerina'nın... olan... evini basıp emval ve esbâbını gâret edip ve daima fitne ve fesattan hâli olmayıp...

vilayet-i mezkûrda Bento'nun envâ fesad ve şekâvetinden ve taaddisinden emin olmayıp... her biri terk ve def etmek mukarrer olup her vechle mezkurun vilayetinden ref' ve azline... lazımdır deyu arz edip ve asitane-i saâdetlerimden olan Venedik balyosu dahi arz-ı hâl sunup mezbur Bento için... ve... olup bundan akdem bazı iştirâ ile... olup cezire-i mezbureden olan Venedik konsolosunun evinde yahut esbâb ve erzakına gâret edip ve... hilaf-ı şer' rencide eylemekle alagetirilip zindanda hapis olunup bâden... verilmekle ferman olunmuşken hapisten ıtlak ettirilmekle yine Nakşa'ya varıp vech-i meşruh üzere fesad ve şenâat edip mezbur konsolosu hilaf-ı şer'i şerif rencide eylemekden hâli olmamağla alagetirip... verilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbura muhkem teftiş ve takip eyleyesiniz ki minba'd mezburları vech-i meşruh üzere hilaf-ı şer' rencide eylemeyip kendi halinde olan, şöyle ki yine fesad ve şenâat üzere olup mezburları hilaf-ı şer' rencide eyleye göre ki, veresiniz ki sâir mûceb ibret ola. Bu bâbda tamamen mukayyet olup bir ferde zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya.

210. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik'te olan tüccardan... ve... ve... ve sâir Venedik bazarganları bundan akdem Venedik barçalarından... ve... nâm iki kıta Venedik barçaları ile mahrûse-i Mısır'da ticaret ettirmek için yine Venedikli taifesinden olan... ve... ve... nâm Venediklilere nice metâ'lar gönderip bâden mezbur Nikola nâm Venedikli için müsrif ve medyûn ve hilekâr kimesne olduğu Venedik'te olan metâ sahibleri istimâ' etmekle vech-i meşruh üzere gönderdikleri malları zâyî ve telef olmasın deyu Mısır'da olan Venedik balyosuna mektup gönderip mezbur Nikola'ya bey' ettirilmekle zikir olunan barçalar ile gönderdiğimizde metâ'larımızı siz kabz ve zabt eyleyip mezbur Nikola'ya dahl ettirmeyesiniz ve şimdiye değin mezbura gönderdiğimiz ve sermayelerimiz ile iştirâ olunan... ve sâir metâ'ı her ne ise alıp hıfz ve harâset ve baden bize irsal eyleyesiniz deyu... üzere vekâletnâme götürüp ve Venedik beyleri tarafından dahi vech-i meşruh üzere ahd olunmak için mezbur balyosa sipariş ve tembih olunmuşken mezkur balyos dahi zikir olunan barçalar, İskenderiye'ye geldiklerinde Venedik beylerinin siparişi üzere ahd edip zikir olunan Venedik bazarganlarının metâ'ları... ahidnâme-i hümâyun mûcebince alıp hıfz için... ve âdetleri üzere zabt ve... ettirdikte mezbur makule mücerred Venedik

bazarganları... malları... için... balyos... ettirdiği metâları Venedik bazarganları bana göndermişlerdir benimdir deyu... salık olup kendinin bazı... ile... edip, eğer balyosun bu metâ'ı alıverilmekle muavenet ettirseniz cümle borcumuz onlar ile edâ edelim deyu ahd edip bâden Müselman olup bir... sonra... olmağla... olan bazı Müselman ve Yahudiler... müteveffa-ı mezburun sâbıkan Venedik tacirlerinin sermayeleri ile iştirâ eyleyip Venedikli barçasına tahmil eylediği bir miktar... için... ve... vermedi deyu bîgayrı-hak dava ve nizâ' edip ve mezbur balyos zikir olunan... akçesi bize edâ etmekle ikrar etmiştir deyu balyosun haberi yoğiken gaybetinde... târikiyle hüccet ettirip bu bahane ile ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik bazarganlarının mallarını âkil ve... etmek isteyip lakin bu ahval mukaddemâ asitane-i saâdetlerime arz olundukda ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik tacirlerinin mallarına kimesne dahl etmeyip ahidnâme-i hümayun mûcebince balyosa zabt ettirilip sonra ol dahi ahidnâme-i hümayun muktezasınca Venedik'te olan mal sahiblerine gönderile deyu sâbıkan Mısır muhafazasında olan vezirim Hasan Paşa Ademullah... zamanında ve hâlâ dahi mukayyet ve ahkam-ı şerife irsâl olunmuşken hâlâ... kimesnelerin bu hususda ahidnâme-i hümayun ve sâbıkan verilen evâmîr-i şerifeye muhalif balyos rencide edip mücerred...âkil ve bâli için asitane-i saâdedden emr-ü şerif ihraç ederiz deyu cevap verip lakin Venedik tacirlerine ahidnâme-i hümayuna mugâyir zulüm olmak ve tüccarın mâbeynde ihlal vâki olmak ihtimali olmasın deyu bu hususda ahidnâme-i hümayuna ve sâbıkan irsal olunan emr-ü şerife mûcebince ahd olunup hak ve adl üzere Venedik tacirlerine himâyet ve siyânet eyleyip, ahidnâme-i hümayuna muhalif bî'gari-hak malları alınıp zulüm ve taaddî olursa minba'd Venedik'ten... bir kimesne... metâ göndermeyip bu sebep ile mîr-î mahsulüne gelip... olduğundan gayrı sulh ve ahidnâme-i hümayuna muhalif... olunup ve balyosları dahi kalkıp gitmekle iktiza edip eğer ahidnâme-i hümayuna muhalif bir târikle emir verir ise dahi ahidnâme-i hümayuna muhalif iş ettirilmeyesiniz deyu... emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu husus tamamen hak ve adl üzere görüp müteveffa-i mezbur zikir olunan... bazı Müselman ve Yahudilerden Venedik tacirlerinin sermayeleriyle almış iken hâlâ mezburlar... salık olup... akçesi verilmiştir deyu nizâ' ederler ise men' ve def' edip bu bâbda ellerinde olan ahidnâme-i hümayun ve sâbıkan verilen evâmîr-i şerife muktezasınca ahd edip minba'd ahidnâme-i hümayunuma ve mukaddemâ verilen ahkam-ı şerifeye muhalif mezburları Venedik

bazarganlarının mallarına... dahl ve nizâ' ettirmeyesiniz ve bil'cümle Venedik tacirlerine ahd-ü emân ve sulh ve salâha ve verilen ahidnâme-i hümayuna muhalif zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Mezburları siyanet ve himâyet eyleyip şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif bir ferde zulüm ettirilmeye ve işbu emr-ü şerife mugâyir ve ahidnâme-i hümayuna muhalif emir ibraz ederler ise ahidnâme-i hümayunum mücebince asitane-i saâdetlerime havale eyleyesiniz.

211. Hüküm

Ankara kadısına hüküm ki; Venedik balyosu dergah-ı muallama arz-ı hâl sunup Venedik tacirlerinden... ve... nâm Venedikli hâlâ bazı Venedik... ve bazarganlarının sermayeleriyle ticaret için Ankara'ya varıp sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince ol cânibde ticaret üzere oldukça himayet ve siyânet olunup kendine ve adamlarına ve mallarına kimesne dahl eylemeyip ve eğer bazı kimesneler mücerred ahz ve celb için mezburu rencide etmek isterler ise men' ve def' olunup vâki olan hususları beş binden ziyade olur ise ahidnâmeye muhalif zûr-u şahid ile ol cânibde istimâ olunmayıp asitane-i saâdetime arz ve havale olunup ahidnâmeye muhalif tekâlif vermeleri ile rencide olunmayıp... mîrî ve sâir kimesnelerin esbâbları fuzûlen bırakılmayıp ve olagelmişe muhalif bir nesne alınmayıp ve merd olursa malına ve esbâbına ahidnâmeye muhalif beytûlmâl emini ve gayrı kimesneler dahl etmeyip ve siyanet eylediği vekiline verilip mukaddemâ balyos ahidnâme mücebince Venedik'te olan mal sahiblerine gönderip ve kanun-u kadimden ziyade gümrük talep olunmayıp rencide olunmaya deyu emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda onat vechle mukayyet olup bu bâbda her biriniz onat vechle mukayyet olup zikir olunan geminin içinde olan Venedik bazarganları metâlarından kanun-u kadim ve ahidnâme muktezasınca gümrük eminlerine gümrüklerini edâ eylediklerinden ahidnâmeye ve olagelmişe muhalif... eminlerine bir nesne aldırılmayıp rencide ettirmeyip siyânet eyleyesiniz.

212. Hüküm

Bosna beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saâdetlerime arz-ı hâl gönderip Venedik tacirlerinden ... Paşa'yı ve Anton nâm tacirler vilayet-i Bosna'da vâki ... nâm kasabaya ticaret etmek için birkaç bin altınlık metâ' ile vardıklarında mezburların tacirlerin mallarına ve metâ'larına ahidnâme hümayunuma muhalif

kimesne dahl etmeyip himâyet ve siyânet olunub ve mert olduklarında defterdâr ve beytû'l-mâl emini nâzır ve sair zabıtlar tarafından dahl ve taarruz olunmayıp sona kalan ... veyâhud Venedik'ten gelen adamlarına teslim olunup Venedik tacirlerine sulh salâha mugâyir zulüm ve taaddî olmaya deyu mukaddemâ Bosna kadısına ve sair ol câniblerde olan kazâya ahidnâme-i hümayun mücebince... emr ü şerif gönderilip mezkûrların tacirler dahi ahd ü emân mücebince... kendi hallerinde ticaret üzere iken hâlâ ol cânibde sâkin seyahat olmalarından... ile meşhûr olan Ali nâm kimesne mezbûr... nâm taciri evine giderken yolda rast geldikte cebren mezbûrun önünü çıkıp alıp gidip boğazlayıp bâden... bir çuvala koyup... olmasın deyu evine karîb bostanlıkta gömüp azîm fesat eyledikten sonra... olan defterdar ve kadı mezbûr tacirin evine ve ... ve mecraların varıp içinde bulunan çuka ve sâir metâ' ve nakit akçesi ve metrukâtta ve bazı kimesnelerden alınacak akçesinin ... ve temessükâtlarına ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salâha mugâyir çıkıp alıp ve aldıkları metâ'ın nicesi ... fûruht edip ve mert mezbûrun bazı tacirlerde olan akçeleri dahi cebren alıp Venedik tacirlerine vech-i meşrûh üzere zulüm ve ... olmuştur deyu... mezbûr alagötürölüp amân ve zamân verilmeyip hakkından gelinip defterdâr ve gayrılar maktûl-ü mezbûrun ahidnâme-i hümayunuma mugâyir ve sulh ve salâha muhalif alıp kabz ettikleri çuka ve kumaş ve sair metâ'ı ve... ve sair temessükât ve esbâbların her ne ise bîkusur alıvermek bâbında emr-ü şerifim rica eylediği... îlam arz olundukda verilsin deyu hatt-ı hümayun saâdet... fermân-ı âlişânım sâdır olup bu bâbda mezbûr... olunub hakkından gelinmek için südde-i saadetlerimden... olan... ve... İbrahim dâme mecduhu tarafından mühürlü mektup verilmekte buyurdum ki dergâh-ı muallâm kapudanlarından... ve... İbrahim zîde gadruhu vardıkda bir an ve bir saat... ve tevkif etmeyip bu hususa belzat mukayyed olup... mezbûru... alagetirip amân ve zamân vermeyip gereği gibi hakkından gelindikten sonra mezbûru katl eylemekte... bulunan eşkiyânın... muhkem haklarından gelip ve mert mezbûrun vech-i meşrûh üzere kabz olunan metâ' ve altın ve cümle temessükâtlarına ve bazı... alınan akçe ve sair her ne ise Venedik beyleri tarafından varan Venedik tercümânlarından... nâm tercümana maktûl-ü mezbûrun... mezbûr kapıcı başısıyla asla ta'allül ve bahane ettirilmeyip bîkusur alıveresiniz ve mezbûr defterdâr alıp kabz eylediği metâ' ve esbâbdan mücerred ahz ve celb için evini bahâne ile her ne fûruht eylemiş ise inat ile esbâblarını ve metâ'larını buldurup ahidnâme-i hümayunum muktezâsınca alıveresiniz.

Ber'vechle kimesneye ta'allül ve bahâne ettirmeyesiniz. Venedikli taifesine ahidnâme-i hümayunuma ve sulh ve salâha muhâlif zulüm ve taaddî olunduğuna rızâ-i şerifim yoktur. Ona göre husus-u mezburede mukayyed olub sâdır olan hatt-ı hümayunuma ve rızâ-i şerife mugâyir kimesneye iş ettirmeyesiniz ve bu husus için bir daha âsitâne-i saadetlerime şikâyet olunmalu eylemeyesin ve bu emr-i şerifim mucebince Venedikli esbâblarını aliverildikte ve zikir olunan eşkiyânın bu vecihle haklarından geldikte vuku üzere yazıp arz eyleyesiniz.

213. Hüküm

Sakız beyine ve kadısına hitâben hüküm ki; asitâne-i saâdetimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup Cezire-i Sakız sâkinlerinden... ve Nakşa'da sâkin olan Mehmed bin Abdullah nâm... ve Nakşa kadılarından... ve oğulları... ..nâm meşhur haram zâdeler ve otuz kırk nefer dahi eşkıya ile ittifak ile... ve cümlesi aletimiz ile... aletlerimizden cezire-i Nakşa'ya varıp emr-ü şerifimle ve ahidnâme-i hümayun mücebince sâkin olan Venedik konsolosu İskorca Kasteri nâm Venediklinin evini basıp ve Nakşalı... ve karandaşı Pavlo ve dahi Nikola ve... ..evlerini basıp ve dahi Koronlunun ve sâir... evlerini basıp kimesneyi ihrâk ve kimesneyi gâret edip ve çiftliklerinde bulunan koyunları ve sâir davarlarını sürüp ve tereke ve hamr ve sâir esbâblarını on yük akçelik esbâbları gâret edip ve... ve odalarından çıkıp tasarruf edip ve evlatlarını esir edip bâden bahane ile ıtlak edip mezburdan... ve Mehmed ve... ve sâir haramzadeler bu fesadı eyledikten sonra mahkemeyi basıp sen ki Nakşa kadısı Mevlana zîde ikbalihu... muhkem döğüp ve iki hizmetkarlarını döğüp fesad eylediklerine iki kıta arz verip zikir olunan eşkıyayı ehli fesad... için... ve... olunup ve mezburlar ile yek yok ve yek cânibde olan eşkıya dahi şer' ile hapis olunup ve gâret eyledikleri emval ve erzak zuhûra getirip... aliverilip eşkiyânın haklarından gelmek için emr-ü şerifim talep eyledikleri bahis olunup... îlam arz olundukda şer'le haklarından gelmek bâbında hatt-ı hümayun ile ferman-ı şerifim sâdır olmuştur. Buyurdum ki; dergâh-ı muallama çavuş vardıkda bu hususu bildirip, onat vechle mukayyet olup ferman-ı celîl-ül kadrım muktezasınca zikir olunan eşkiyânın her kimde bulunursa... ve tedarikle her birini alagetirip, gaybet ederler ise buldurması lazım olanlara buldurup getirip... ile beraber ettirip şer'le mecliste muhkem teftiş eyleyip arz olunduğu üzere fesad ve şenâatlerinde sâbit... ..bîkusur haklarını aliverdikten sonra sâdır

olan fermân-ı şerifim mücebince şer'le haklarından gelesiniz ki sâir eşkıyaya... ibret olup eyyam-ı adaletimde sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyunuma muhalif mezbur Venedik konsolosuna ve sâire zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim hümâyunum yoktur. Ona göre mukayyet olup ehli fesadın haklarından gelmekte ikdâm ve ihtimam ettiği ve zikir olunan ehli fesad ve mezbur Venedik konsolosunun ve akrabasının... hilaf vâki... ile bir târikle emir ibraz ederler ise... konulup asitane-i saâdetlerime arz ve havale eylesiniz.

214. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; asitâne-i hümâyun olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arzuhâl salınıb Venedik'te olan... tâcirlerine ticâret için mukaddema kendi mallarından kırk yedi... mercan ile bazı metâ' dahi... ve... ve... nâm Venediklileri gönderip mezbûr Nikola ve zikir olunan mercanlar ile bir mikdâr... ve bir mikdâr... ile ve bir mikdâr... ve sair metâ' bazı... asır eyleyip Venedik'te olan mercan sahiplerine... için Venedik barçasına tahmil eyleyip göndermek üzere iken Venedik'te olan mezbûrlarımızı Nikola ve... vekâlete ticaret ettirdiği için tekrar birkaç bir kaç bin altınlık çuka ve kumaş ve kağıd ve kehribar mercan ve sâir metâ' gönderdiklerinde mezbûr Nikola... ve... Venedik'te zikir olunan metâ' gönderen bazargânları haber alıp malları... olmak... Mısır'da oturan Venedik balyosuna mektup gönderilip Venedik barçaları İskenderiye iskelesine vasıl olduklarından ticâret için mezbûr Nikola gönderdiğimiz metâ' kabz ettiği mezbûr bir nesne teslim eylemeyip... ettirmeyesiniz deyu adetleri üzere yazıp Venedik beyleri dahî bu bâbda mezbûr balyosa... etmekle balyos dahî Venedik barçaları alagetirmeye geldiği gibi Venedik beyleri sipariş eylediği üzere ve bazargânlarımızın kağıtları mucibince zikir olunan Nikola mücerret Venedik barçaları ile gelen zikir olunan bazargânlarımızın malları... ve... için zikir olunan metâ' benim adama geldi benimdir deyu hilaf vâki dâvâ ve talep edip ve sonra Müselman olup bir haftadan sonra... tutup... olmakla bazı Müselman ve Yahudiler müteveffâ-yı mezbûrun bana vereceği vardır... Venedik barçasına tahmil eylediği ... ve ceviz her ne ise bizden almışdır ve henüz akçesi verilmedi deyu hilaf vâki talep edip zikir olunan... barçadan çıkarıp balyosun marifeti ile bir... edip lâkin zikir olunan Venedik barçalarıyla gelen çuka ve kumaş ve kağıt ve mercan ve kehribar ve sair metâ' ve Venedik'te olan bazargânların malları ve sermâyerleri

olup ve barçadan ihrâcî olunan... ve cevizi dahî... Venedik'ten gelen bazargânlarımızın mercanları ile iştirâ olmuş olmağla sâbıkan vilâyet-i mezbure muhafazasında... Hasan Paşa bu hususta asitâne-i saadetime arz eyleyip Venedik beyleri ile olan sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyun mucebince zikir olunan barçalar ile gelen metâ'ların ve barçadan ihrâc olunup Venedik tacirlerinin mercanları ile iştirâ olunan... ve cevizi balyosa teslim ettirip müteveffâ-yı mezbûrun reayâlarını ve gayrılarını ahidnâme-i hümâyuna muhâlif fi'vech dahl ve taarruz ettirilmeyip ahidnâme-i hümâyun mucebince Venedik tacirleri himâyet olunup zulüm ve taaddî olunmak ihtimâli olmaya deyu asitâne-i saadetime havâle olunmak için... evâmîr-i şerife gönderilip... zikir olunan bazargânlarına mukaddema barçalar ile mezbûr Nikola namına vech-i meşruh üzere ticâret ettikleri için gönderdikleri metâ'ları ve İskenderiye'de Venedik barçasından ihrâc olunan... ve ceviz henüz balyosa teslim olmayıp kâim makâm-ı mezbûrun ve... ve gayrılarını fi'vech dahl ve taarruz ve... için zapt olunmak gerektir deyu ahidnâme-i hümâyun mucebince Venedik tacirlerinin mallarına... içinde... olunmağla ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salaha muhalif ve bu bâbda mukaddema irsâl olunan evâmîr-i şerifeye mugâyir zikir olunan bazargânlarımızın metâ'ları cebren alınıp zulüm ve taaddî olursa minbâ'd Venedik'te olan bazargânlarımız ahd ü emâna... ve... etmeyip... ticaretten ferâgat edip ve mal mîrîyye ve gümrük mahsulüne dahi gelen zarar ve ziyân... olmak... olan ahidnâme-i hümâyun ve irsâl olunan evâmîr-i şerife mucebince zikir olunan metâ'ları balyosa teslim olunup Venedik'te olan sahiplerine gönderilip eyyâm-ı adâletimde kimesneye zulüm olmayıp ve eğer ahidnâme-i hümâyuna muhâlif ve evâmîr-i şerifeye mugâyir mukaddem ve...tarihiyle emr ü şerife ibrâz ederlerse taahhüd konulup bu husus asitâne-i saadetlerime havale oluna ki divân-ı hümâyunumda şerle ve kânun ve ahidnâme-i hümâyun mucebince görülüp Venedik tacirlerine ve saire zulüm olmak ihtimâli olmaya deyu tekrar emr ü şerifim talep eylediği... olunup... nâme-i şerif ilâm-ı arz olundukda şer'le ve ahidnâme-i hümâyun mucebince ahd olunmak bâbında hatt-ı hümâyunum sunup... ile fermân-ı âlişânım sadır olmuştur. Buyurdum ki: ----- vusûl buldukda bir an ve bir saate... ve tevakkuf eyleyip fermân-ı şerifim mucebince belzat takip olunup zikir olunan Venedik tacirlerinin Venedik'ten barçalarıyla müteveffâ-yı mezbûrun adalarına irsâl eyledikleri çuka ve kumaş ve kağıdı ve kehribar ve mercan ve sair metâ'ların asla kimesneye taaddî ettürmeyip ahidnâme-i hümâyun muktezasınca

bîkusur balyosa teslim olunup ve barçadan ihrâc olunup emânet ve... olunan... ve... hususu dahi tamamen hak ve adl üzere şer'le göresin. Mukaddemâ Venedik'ten vech-i meşruh üzere müteveffâ-i mezburun irsal olunan Venedik tacirlerinin mercanları ile iştirâ olunup onlara irsal için kendi nişanları ile Venedik barçasına tahmil eylemiş ise zikir olunan... dahi... ile sahiblerine irsal için bîkusur balyosa teslim eyleyip bu bâbda şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif kimesneye zulüm olmak ihtimali olmaya. Venedik beyleri kadimden asitane-i saâdetimle kemâl dostluk ve sadâkat üzere oldukları ecilden sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyunuma mugayir tacirlerine zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup eğer... müteveffâ-i mezburun... ve gayrılar ahidnâme-i hümâyunuma ve sâbıkan verilen evâmir-i şerifeye mugâyir ve hatt-ı hümâyunum mücebince verilen emr-ü şerife muhalif mukaddemâ... emir ibrâz edip, balyosa ve gayrılara dahl ederlerse.... Konup südde-i saâdetime arz ve havale eyleyesiniz ki divan-ı hümâyunumda görülüp tekrar şikâyet ettirmeyesiniz.

215. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl gönderip mukaddemâ... demekle mâruf Venedik barçası Mısır İskenderiye'sinden Venedik'e giderken Koron karîbinde Müselman levend eşkıyası, zikir olunan barça tutup, cümle metâ' ve esbâbları gâret ve hasâret edip... fesad ettiklerinden sonra barçayı ihrâk etmekle, barçadan çıkıp gâret olunan metâ ve esbâb ve top ve alet her kimin elinde bulunursa sulh ve salâh ve ahidnâme mücebince alınıp Venedik balyoslarına veyâhud kendi taraflarından... eyledikleri adamlarına verilmek için hatt-ı hümâyun mücebince emr-ü şerifim verilmişken hâlâ zikir olunan barçadan alınan esbâblardan dokuz top ve iki büyük demir ve iki büyük alet ve on beş çuval penbe ve nice esbâbları dahi sabıkân İskenderiye'de emîn olan Mihalic'de gemisiyle İskenderiye'ye götürüp nicesi bey' olunup ve nicesi dahi bazı kimesnelerin ellerinde olmayan sulh ve salâhı ve ahidnâme-i hümâyun ve sâbıkan hatt-ı hümâyun mücebince verilen emr ü şerifim muktezasınca zikir olunan cevaplar ve alet ve esbâbları eğer ... satılmıştır ve eğer bazı kimesnelerin ellerindedir. Balyosa aliverilmek bâbında emr ü şerifim talep etmekle buyurdum ki bu bâbda belzat mukayyet olup zikir olunan toplar ve alet ve esbâb mezbûr barçadan çıktığı şer'le teyit olduktan sonra sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyun ve sâbıkan

hatt-ı hümâyunumla sadır olan emr ü şerife mucebince her kimin ise alınıp Mısır'da olan Venedik balyosuna bıkusur aliverilip asla bir ferdi ahidnâmeye muhalif ta'allül ve inan ettirmeyesiniz Venediklilere sulh ve salâha ve ahidnâmeye muhalif bir ferde zulüm ve taaddî eylediğine rıza-i hümâyunum yoktur. Ona göre mukayyet olup barçadan alınan esbâblarını her kimin ise cümlesi alıveresiniz.

216. Hüküm

Yevm-el isnâ

Fi 21 Zilkâde sene 16

...varıp gelince yol üzerinde beylere ve kadılara iki kıta emir yazılmıştır.

217. Hüküm

Galata kadısına hüküm ki; Venedik balyosu südde-i saadetlerime arzuhal sunup kendisinin ve Galata'da sakin olan Venedik taifesinin etmekçilik hizmetinde olan Marko Anton ... nâm Venedikli kadimden bu âna gelince ... kendi dükkanında bey' edip ... çektirmez iken hâlâ olagelmiş ve ahidnâmeye muhâlif bazı ... olunup rencide eylediklerini bildirmekle buyurdum ki bu hususta belzat mukayyet olup mezbûr balyosun ve sair Venediklinin etmekçilik hizmetinde olan merkurum Venedikliye olagelmiş ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif bazı ... olunup fil'vâki rencide ve reşide ederler ise men' ve def' olunub olagelmiş ve ahidnâmeye muhalif ol vechle kimesneye rencide ve raside ettirmeyesiniz.

218. Hüküm

... kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup bundan akdem bir kıt'â Venedik barçası Venedik'ten bu cânibe metâ'la gelirken... helâk olup kurtardıkları birkaç pâre top ve... ve demirler ve urgan ve sair alet... emânet dahi olmuşken ...da emîn olan ... nâm ve... olan Yahudi zikir olunan topları ve sair alet emânet konulan yerlerden alıp bunlar talep ettiklerinde vermekte ta'allül edip merkumlardan zikir olunan toplar ve alet aliverilmek için emr ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususta belzat mukayyet olup vech-i meşruh üzere Venediklinin zikir olunan barçasından kurtulan topları ve sair aleti her ne ise ahd-i hümâyunum muktezasınca mezburlardan Venediklilere aliverilip ta'allül ve inat ettirmeyesiniz. Venediklilere ber' vechle zulüm ve taaddî olduğuna rızâ-i hümâyunum yoktur. Ona göre mukayyet

olup mesturlardan ahz eyledikleri topları ve sair aleti ahidnâme mucebince inat ve muhalefet ederlerse... dergâh-ı muallama arz edesin ki emr ü şerife ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif ve... eyledikleri için... verilmek için emr ü şerifim sonra ne vechle sadır olursa mûceble ahd eyleyesiniz.

219. Hüküm

Limnos kadısına ve ağasına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Cezire-i Girid reayasından... nâm reis limon suyu ve zeytinyağı ve bal ile İstanbul'a gelip... gemisiyle Cezire-i Limnos iskelesine ticaret için vardıkda zikir olunan iskelenin... olan... nâm Yahudiden ve sâir ol cânibde olan fırkatelerden bazı metâ' esir edip gemisine tahmil eylediği... ol cânibde olan metâ'ını bîkusur edâ eyledikten sonra mezkur Yahudi mücerred... için mezkur reisi cebren tutup dahi bana verecekse verip mezburu bî'gayri-hak hapis ettirip bu makule Venedik tacirlerine şer-i şerife ve sulh ve salâha muhalif bu vechle taaddî olunmak zulümdür deyu mezkur reis hilaf-ı şer' rencide olmamak iççin emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda kemâl hulûs mukayyet edip fil'vâki mezbur reis mezkur Yahudi ve gayrıdan aldığı metâ'ını bi't-tamam bahane ile vermemekde şer'i şerife ve sulh ve salâha muhalif vech-i meşruh üzere taaddî edip... almış ise... bîkusur alıverilip minbâ'd mezkûr reise ol'vechle rencide ve raside ettirmeyesiniz. Eğer emr- şerife muhalif mezbur Yahudi mezkûr reisin sâbit olan hakkı vermekte inad ederse mezburların reisi ve Yahudiyi dergâh-ı muallama gönderesiniz ki ahvalleri divân-ı hümâyunumda görüle. Venediklilere minbâ'd şer'i şerife ve sulh ve salâha muhalif dahl edenleri asla himâyet eylemeyip vuku üzere yazıp arz edesiniz. Mezkûrlara zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i hümayunum yoktur. Ona göre mukayyet olup hilaf-ı şer' bir ferde zulüm olunmak ihtimali olmaya.

220. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 13 Safer... sene 1017

Mısır beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip hâlâ Mısır'da sâkin olan Venedik konsolosunun ve bazarganlarının tercümanlık hizmetinde olmak için dârende Pavlo... tacire tercümanlık edip gönderilmiştir deyu

tercümanlık hizmetinde oldukça kimesne dahl ve taarruz eylemeyip ve... vâki oldukda ahidnâme-i hümayun mücebince divân-ı hümayunumda görülmek bâbında hükm-ü hümayunum rica etmekle olageldiği üzere Mısır'da... Venedik konsolosunun ve bazargânlarının... olup... şer'i şerife ahidnâme-i hümayuna muhalif... sâdır olmaya. Kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip, onun gibi davaları vech-i meşruh üzere ahidnâme-i hümayun mücebince divan-ı hümayunumda görülmek için südde-i saâdetime havale eyleyesiniz. Mezbur tercümanı ahidnâme-i hümayuna muhalif rencide ve rasîde ettirmeyesiniz deyu emr-ü şerife yazıldı.

221. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip Venedik beylerinin Mısır'da olan konsoloslarının ve bazargânlarının tercümanlık hizmetinde olan dârende... nâm tercüman konsolosun ve bazargânın dahi... ... için hükm-ü şerife ve sâir... ...tercümanlık tezkiresinde kimesnenin... ve... ile mezbur tercümana... edip ve tercüman dahi mezbur konsolosun ve bazargân hususunda... murâdları üzere edâ etmekle ve... etmekle konsolosa ve bazarganlara... olmak üzere... kimesneler mezkur tercümanlık üzerine şahid-zûr ikamet edip rencide ve rasîde olmamak bâbında hükm-ü hümayunum rica edip Mısır'da sâkin olan Venedik konsolosunun ve bazargânlarının... ve... eyleye... sonra hususda vâki oldukda olageldiği üzere mezbur tercüman varıp tercümanlık eyledikde, kimesneyi... rencide ettirmeyip men' ve def' eyleyesiniz ve ol vechle davaları olup sâir... olagelen ahidnâme-i hümayun mücebince ona istimâ' etmeyip divân-ı hümayunumda olageldiği üzere tercümanlık edip inad ve muhalif edenleri asitâne-i saâdetime havale eyleyesiniz deyu emr-ü şerifim yazıldı.

222. Hüküm

Sakız beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayunum mücebince Venedik beyleri tarafından memâlik-i mahrûseme emr-ü şerifle konsolosluk hizmetine tâyin olan konsolosların ve hizmetlerinde olan tercümanların hizmetleri mukâbelesinde haracdan ve cümle... olup ve dahi vâki olan hususları ve davaları ahidnâme-i hümayun mücebince asitâne-i saâdetlerime havale olunup... divân-ı hümayunda görüle gelmişken hâlâ Sakız'da konsolos olan... nâm tercüman madem ki konsolosluk ve tercümanlık

hizmetinde ola ahidnâme-i hümayunuma muhalif rencide olunmamaları bâbında emr ü şerife talep etmekle buyurdum ki bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyet olup bu hususta ahidnâmeye muhalif konsolosa ve tercümana ahidnâmeye muhalif neşen teklif ettirilmeyip ve davaları ahidnâme mucebince asitâne-i saadetlerime havale eylesiniz.

223. Hüküm

... beylerbeyisi olup Yanya'da muhâsır... olan Osman Paşa'ya ve Yanya kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Yanya... nâm dahi bundan akdem ticaret ile Venedik'e varıp Venedik bazargânlarından... nâm tacirden alıverilmiş sekiz kuruşluk esbâb alıp ve nice bazarganlardan dahi veresiye hayli metâ' alıp hasılı talep etmek için vekil gönderip vekiline bir akçe verdirdiğinden gayrı nice ispat edip akçesiyle aliverip zulüm etmekle... zuhur ederse... aliverile deyu mukaddema defâatle emr ü şerifim verilmişken hak alıverilmekte bildirip mezkûrun mezburdan alıverilmek için emr ü şerifim talep etmekle buyurdum ki mezkûr Venedik bazargânının... ve... ihsar... kaybederse şer'le bulundurması lazım olanlara buldurup getirilip hak üzere şer'le hapis eyleyip göresin. Fil'vâki kadıya arz olduğu ise şer'le sabit ve zâhir... olunan emr ü şerifimle ahd edip mezkûr Venedik bazargânının... hakkı zuhur eder ise... alınıp bîkusur aliverip şer'i şerife ve emr ü hümayunuma inat ve muhalefet ettirmeyesiniz.

224. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup Venedik bazargânlarından ve İzmir'de... reis nâm tâcirin sekiz bin akçelik bir re's atı dergâh-ı muallam yeniçerilerinden olup İzmir'de serdâr olan... cânibinde dururken, mezkûrun Ali nâm hizmetkârı mezkûr tacirin atına serika eyleyip zulüm ve taaddî eylemiştir deyu hak alıverilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburu alagetirip gayb ederler ise şer'le buldurması lazım gelenlere buldurup, getirtip hasımla beraber edip mukaddemâ bir defâ şer'le görölüp hâsıl olmamış ise hak üzere şer'le hapis edip gönderesiniz. Kadıya arz olduğu gibi ise şer'le sâbit ve zâhir evlâ olunan emr-ü şerifim ile ahd edip, mezkûr tacirin bâd'el... mezburdan atı alıverdikten sonra hususda muhtaç arz değil ise lazım davayı edâ edesiniz.

225. Hüküm

Yevm-el sebâ

Fi 13 Rebi-ül ahir 1017

Kapudana hüküm ki; Venedik balyosu mektub gönderib mukaddemâ levend eşkıyası ahz ve gâret eylediklerini... demekle meşhur olan Venedik barçasından çıkan esbâb ve metâ'larından her kim bir nesne almış ise geri ellerinden alınıb Venediklilere verilip ve eşkıyanın ve onları himayet edenlerin haklarından...emr-ü şerife verilip ve minba'd levend eşkıyası ve sâir ...korsan kalyonları ... Mora'da lebi deryada olan kaleler altına götürülmeyib ber'vechle ruhsad verilmeyib ve ... bunların ellerinde bir nesne... eylemeyib asla korsan alâka almayalar deyu ...ve takib olmuşken ve zikir olunan Venediklinin gâret olunan esbâbları hususu için irsâl olunan Emr-ü şerifim mücebince hâlâ Mora mübâşiri Mevlana Halil ... ve Mora'da mahsur emvâli olan kapucıbaşı olan Şahtiyar dâme mecduhu Koron'a varıb Venediklinin gâret olunan esbâblarını cem' ve tahsil etmek istediklerinde kapudan ...olan Mehmed Çavuş nâm kimesne ve sâir ol cânibde olan kale ... emr-ü şerife itaat etmeyib ve zikir olunan Venedik barçasından çıkıb gâret olunan esbâbı her kim almış ise mühürlü defter gönderilip ol defter mücebince Venediklinin hakları alıverilib ve bu ...fesad eden eşkıyanın emr-ü sâbık mücebince haklarından gelinmek için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu husus tamamen hak ve adl üzere olub Venedikli taifesinin mühürlü defteri mucebince hakları şer'le her kimin defterinde zuhur ederler ise asla ...ve inad ettirilmeyib bîkusur hakları alıverilib ahidnâme-i hümâyunum ve sulh ve salâha muhalif Venediklileri kimesneye zulüm ve taaddî eylemek ihtimali olunmaya ve ol câniblerde vech-i meşruh üzere fesad ve şenaât eden eşkıyanın dahi ferman-ı sâbık mücebince şer'le haklarından gelesin sâir ...leb-i deryada olan kale ...muhkem ...eyleyesin. Minba'd levend firkateler ve ...korsan kalyonları kaleler altına götürülmeyib onlardan nesne satın almayalar.

226. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki, asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallâma arzuhal gönderi Venedik tacirleri Haleb'de olan Venedik bazarganlarına ticaret ettirmek için bir filandralı gemisini ...ile dutub

kendi nişanları ile metâ'larını tahmil edib Haleb'de olan Venedik bazargânlarına irsâl edib zikir olunan gemi dahi Haleb ...vardıkda elinde olan Venedik bazargânları metâ'larını olageldiği üzere gemiden ihrâc edib mirî için gümrüklerine edâ eylemişler iken Venedik tacirlerinin gelen metâ'larına her kimin gemisi ile olursa olsun Venedik konsolosundan gayrı kimesne dahl eylemek ve konsolosluk resmi almak icâb etmez iken hâlâ Haleb'de olan İngiltere konsolosu bir târikiyle emir ibrâz etmekle zikir olunan gemi ile Venedik'ten gelen Venedik tacirlerinin metâ'larından konsolosluk resmi talep edib ahidname-i hümayuna muhalif ...dahl edib ...Venediklinin gelen metâ'ları her kangı tüccar taifesinin gemisi ile olursa olsun Venedik konsolosundan gayrı kimesne karışmayıb ahidnâme ve olagelmişe muhalif İngiltere konsolosu ve gayrılar dahl etmeyib ve Venediklinin metâ'larından bir nesne dahi almış ise yine konsolosa alıverilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; zikir olunan gemi ile Venedik'ten gelen Venedik bazarganlarının metâ'larına ahidname-i hümayunuma ve olagelmişe muhalif İngiltere konsolosuna ve gayrılara dahl ettirmeyib dahi... ..ile gelen Venedik bazargânları metâ'larından konsolosdan gayrı kimesneye bir nesne aldırmaıyb mezbur Venediklileri rencide ve rasîde ettirmeyesin. Şöyle ki; mezbur İngiltere konsolosu Venediklinin zikir olunan gemi ile gelen metâ'larından Venediklilere ve İngilterelilere gayrı ...ile verilen ahidnamelerine ve olagelmişe muhalif konsolosluk resmi almış ise yine Venedik balyosuna bıkusur alıveresiniz.

227. Hüküm

---beyine ve Aya Mora kadısına hüküm ki; asitane-i saadetimde olan Venedik balyosu südde-i saâdetime arzuhal salınıb bundan akdem levend eşkıyası ahz ve gâret eyledikleri Liyon demekle meşhur Venedik barçasından çıkan metâ' ve esbâblarından ve top ve aletlerinden her kim bir nesne satın almışlar ise sulh ve sâlah ve ahidnâme-i hümayun muktezasınca ellerinden alınıb Venediklilere verilmek ve eşkıyanın haklarından gelinmek için sâbıkan sâdır olan hatt-ı hümayun mûcebince ...evamir-i şerife irsal olunub ve senin sancakbeyine zikir olunan barçanın esbâbı için kethüdânız olan kimesne bazı Yahudilerden ve sâir kimesnelerden dört bin gurus ve nice metâ' ve esbâbı tahsil edib, alıkoyub Venediklilere verilmeyib, zimmetinde kalmağla mezkûr kethüdadan ve sâirlerden Venediklilere hakkı her ne ise alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle

buyurdum ki; bu hususda her birinin onat vecihle mukayyed olub zikir olunan barçadan çıkan metâ ve top ve sâir aletten her kimin zimmetinde var ise mezkûr kethüdanın dahi alıb kabz eylediği gurus ve metâ' ve esbâb her ve ise şer'i şerif ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince bîkusur ...edenlerden bi't-tamam alıverib bir ferde ... ve inad ettirilmemek ihtimali olmaya. Venedik beyleri kadim alâmetimden asitane-i saâdetime kemâl hulûsla dostlukda sâbit-kadem olmakla vech-i meşruh Venediklilere zulüm ve taaddî olduğuna rıza-i hümâyunum yokdur. Ona göre mukayyed olub hakları her kimde ise alıverilib bir defa dahi şikayet olunmalu eylemeyesiniz.

228. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 22 Rebî-ül âhir sene 17

İzmir kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arzuhal salınıb hala İzmir kalesinin duvarları tamir ve ...olunmağla İzmir'de olan Venedik konsolosundan ve tüccar... ellerinde olan ahidnâmeye muhalif bir akçe ve bir... teklif olunmamak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda kendin belzat mukayyed olub İzmir'de olan Venedik konsolosundan ve tüccarından eğer kale-i mezburda ... için ve eğer sâir husus için ellerinde olan ahidnâme-i hümâyuna ve olagelmişe muhalif bir nesne teklif olunmağla rencide olunmak ihtimali olmaya. Ahidnâmeye ve olagelmişe mugâyir rencide olunduklarına rıza-i hümâyunum yokdur. Ona göre mukayyed olub mezburları her vechle siyânet ve himayet eyleyesiniz.

229. Hüküm

Galata kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetimde olan Venedik balyosunun baş tercümanı olan dârende Marko Anton südde-i saâdetime gelib şimdiye dek için hazine-i Girid'den her yıl iki defa on dokuz bin fıçılar ile ... ve hamr getirtib... kimesne nesne almayıb ve iskele yasakçıları ve subaşı dahi hüccet yanına bir akçe dahi almazlar iken hâlâ mezburlar resm ve hizmetnâme akçe taleb eylediklerini bildirib men' ve def' olunmak bâbında emr-ü şerifim rica eylemekle buyurdum ki; mezbur her sene kendisi için hazine-i mezbureden getirdiği ve hamrdan

olageldiği üzere resm ve hizmetnâme kimesne bir akçe talep ettirmeyib ol'vechle rencide ve rasîde ettirmeyib inad edenleri yazıp arz eylesin.

230. Hüküm

Bursa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik tüccarından ...nâm tacir ...nâm hizmetkârı ile Girid'den bir mikdar bal ve zeytinyağı getirtib zikir olunan bal ve yağdan sekiz varil bal ve yirmi varil zeytinyağı Mudanya'ya alıb gidib satmak üzere iken mezbur tacirin hizmetkârı merkum... merd olub Venediklinin ellerinde olan ahidnâmelerine muhalif yağlarına ve ballarına nâibin ile Mudanya subaşı dahl eylediklerini bildirib ahidnâmeye ve sulh ve salâha muhalif rencide olunmamaları için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezkurlar nâib ile subaşıya muhkem... ile senin mezkur tacirin ... hizmetkârı merd olmağla mezkurun elinde olan bal ve yağına ahidâme-i hümayuna ve sulh ve salâha mugayir dahl ettirmeyib mezbura ber'vechle zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya. Eğer almışlar ise ...edenlerden bîkusur alıveresiniz.

231. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu dergâh-ı muallama arzuhal salınıb dergah-ı muallam yeniçerilerinden otuz altıncı cemaatten İbrahim nâm yeniçeri İzmir'de olan konsolosun yanında âdet-i kadim üzere hizmetinde olmağla Bosna sefer-i hümayundan alıkonulub yine konsolosun hizmetinde olması için ...Ağa tarafından mühürlü mektub verildiğini bildirib mucebince hükm-ü hümayunum talep etmekle buyurdum ki; mezbur, elinde olan mühürlü mektub mucebince hizmetinde olub olageldiği üzere mektuba muhalif kimesne rencide ve rasîde ettirmeyesin.

232. Hüküm

Galata kadısına hüküm ki; mektub gönderib mahmiyye-i Galata'da vâki ...olub...Venedik balyosunun baş tercümanı olan ...nâm ...zevcesi dârende Aleksandra nâm nâzırlarına tasarrufunda olan... mahruse-i İstanbul'da olan... ...ve... olan... deyu talep etmekle sizinle sâbıkan nişancım olan hakim Hasan dâme... husus-u mezburu göresiniz deyu ferman olunmağla müşârunileyhle... mezburun üzerine varılıp merkum... ...dava edip ibraz eylediği ve kazıyyede mahmiyye-i mezburede, Ceneviz'de kimesnesi kârbanda dokuz... ... müstemel

bir menzil ...olduğuna mukayyed olub ...müstemelat... ..Aleksandra ...olan menzil ile ve müstemelatı olduğundan gayrı menzil-i mezkurun... mevcut olan kafiri... kadimden olub ...ve... olunmuş yeri olmayıb yüz yıldan mütecaviz mezbure Aleksandra'nın ...tasarrufunda olub mezbura... târikiyle intikal eylediği sâbit olub her vechle menzil-i mezbur ve kazıyye-i merkumede zikir olunan menzil ...olmadığı ... mezkur... davadan men' olunub vâki-hal ...olunub merkume Aleksandra'ya... hüccet verilmekle mûcebince emr-ü şerifim verilmek ricasıyla arz eylediği ecilden buyurdum ki; zikir olunan menzili mezbure Aleksandra'ya elinde olan hüccet-i şerife muktezasınca zabt ve tasarruf ettirip minba'd merkum menzili ve... dahl ettirmeyib ve davasını istimâ' eylemeyesin. Elinde... edesiz.

233. Hüküm

Bursa'da olan vezir Hasan Paşa'ya ve Bursa kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik reayasından... ve hizmetkârı Gorki nâm kimesne ile bir mikdar bal ve zeytin yağı ile Mudanya'ya vardıkda zikir olunan bal ve yağdan beytûlmâl eminine dokuz bin akçelik yağ ve bal verilmekle mezbur Gorki merd olmağla beytûlmâl eminine merkum... esbâb ve akçesi merd olan Gorki'nin idi deyu alıp kabz etmekle ellerinde olan ahidnâme mucebince aliverile deyu emr-ü şerif verilmekle beyt emini mezkurun esbâb ve akçesini verip lakin zikir olunan dokuz bin akçeyi vermeyip taaddî eylediğini bildirmekle buyurdum ki; mezkur Venedikli... zikir olunan dokuz bin akçesi şer'i şerifi ellerinde olan ahidnâme mûcebince beytûlmâl emininden bîkusur aliverilip ...ve... ettirmeyesiniz. Ettirilmek ihtimali olmaya.

234. Hüküm

Gelibolu ve Kapıcıbaşı Ali Ağaya ve Boğaz Hisar kadılarına ve dizdarına hüküm ki; Asitânede olan Venedik balyosu arzuhal gönderip kadimden Venedik beyleriyle olan sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun muktezâsınca Venedik'ten ve ona tâbi olan vilayetlerden mahruse-i İstanbul'a metâ'la gelip giden Venedik barçaları ve Venedik'e tâbi Girid gemileri mahruse-i mezburede olageldiği üzere zikir olunan gemilere tahmil eyledikleri metâ'larının resm-i gümrüklerini İstanbul'da edâ edip icazet tezkiresiyle vilayetlerine avdet edip Boğaz Hisar'ına vardıklarında ahidnâme-i hümayun mûcebince gemileri aranıp... icazetle gidip Gelibolu'da ve

gayrı yerlerde ahidnâmeye muhalif olunmayıp boğazdan gide gelmişlerken hâlâ ahidnâme-i hümayuna muhalif Gelibolu'da dahi aransın deyu teblî olunduğu istimâ olunmağla Venedik gemileri ahidnâmeye muhalif rencide olunduğunu bildirip minba'd ahidnâme-i hümayuna muhalif ol vechle rencide olunmamaları için emr-ü şerifim taleb eyledikleri ecilden Venedik gemilerine verilen ahidnâme-i hümayuna müracât olundukda Venedik gemisi âdet ve kanun üzere İstanbul'da aranıp gittikten sonra kanun-u kadim üzere ber'vechle Boğaz Hisar önüne vardıkda aranıp ondan sonra gitmesine icazet verile. Minba'd kanun-u kadime muhalif Gelibolu'da aranmayıp âdet-i kadim muktezasınca Boğaz Hisar'ları önünde aranıp gide deyu mukayyed olunmağla ahidnâme mücebince ahd olunmasını emir edip buyurdum ki; Venedik gemileri İstanbul'da gemilere tahmil eyledikleri metâ'ını edâ edip icazet tezkeresi verile. Boğaz Hisar'ına varıp... dahl eyledikleri metâ'ın resmini edâ edip âdet-i kadim üzere aranıp icazet verildikten sonra ellerinde olan ahidnâme-i hümayuna muhalif Gelibolu'da dahi aransın deyu rencide ve raside ettirmeyesiniz.

235. Hüküm

Boğaz Hisar kadısına ve dizdarına hüküm ki; asitane-i saâdetimde olan Venedik balyosu dergah-ı muallama arz-ı hâl sunup, akçesiyle iki re's at alıp geri göndermek için gemiye koyup Boğaz Hisar'a vardıkda kimesne dahl eylememek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezkur balyoz akçeleriyle aldığı yalnız iki re's atların Venedik gemisi ile Boğaz Hisar'ına vardıkda kimesne mâni ve mezâhim olmaya. Ama şöyle ki; iki re's attan ziyade alıp gidenler salıverilmeyip alıkoyula.

236. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 14 Cemâzi-el evvel sene 1017

Asitane-i saâdetlerimden Doubroundyk'e varınca yol üzerinde olan kadılara hüküm ki; mâlum ola ki hâlâ Doubroundyk beyleri beylerinin dergâh-ı muallamda olan elçileri icazet-i hümayunumla Doubroundyk... olduklarını bildirip, kendilerine ve damlarına ve iki re's at ve bargirlerine ve esbâblarına yolda ve izde ve menâzil yerlerinde hilaf-ı şer'i şerife kimesne dahl ve taarruz ettirmeyip, lazım geldiğinde akçeleriyle... ve adalarında alıverilmek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezburun elçileri her kimlerin taht hükumetine dahil olurlar

ise kendilerine ve adamlarına ve iki re's at ve sâir bargirlerine ve adamlarına hilaf-ı şer'i şerif kimesneyi dahl ve taarruz ettirmeyip ve lazım olan... ve adanızı cârî üzere akçeleriyle tedarik ediverip... ve... olan derbentlerde kifayet mikdarı adamlar koşmağla hıfz ve harâset ettirip birbirine emin ve sâlim ulaştırıp zarar ve... ettirmekten... olalar. Amma takayyüt olasınız ki iki attan ziyade alıp gitmek ihtimali olmaya.

237. Hüküm

Asitane-i saâdetime gelince yol üzerinde olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk haracı ile asitane-i saâdetime gelmeli olduklarında yolda ve izde ve menâzil ve merhalede hazineyi hıfz ve harâset etmek için kifayet miktarı adam tedarik edip südde-i saâdetime gelince hazineyi muhafaza ettirilmek ve lazım olan... ve adalarında akçeleriyle aliverip esbâblarına ve davarlarına bir ferde dahl ve taarruz ettirilmemek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; Doubroundyk beylerinin elçileri haraçları ile asitane-i saâdetime gelirken taht hükumetine dahil olduklarında her biriniz mukayyet olup, hükumetlerden çıkınca kifayet miktarı adam koşup yolda ve izde ve menazil ve merhalede hazineyi gereği gibi hıfz ve harâset ve zabt ve siyanet ettirip ve lazım olan... ve adalarında akçeleriyle aliverip esbâblarına ve davarlarına hilaf-ı şer'i şerif bir ferdi dahl ve taarruz ettirmeyesiniz ve hazinenin avk ve... sebep olmayasınız.

238. Hüküm

Alacahisar'ına ve Ürgüb kadısına hüküm ki; Doubroundyk beylerinin elçileri südde-i saâdetime arz-ı hâl gönderip... Ürgüb sâkinlerinden dârende... nâm... için iki yıldan beri kendilerinin Doubroundyk'de ve İstanbul'da vezirlik hizmetinde olup hâlâ kendileri Doubroundyk'e gitmekle mezbur... dahi vilayetine vardıkda sen kendi... ..deyu kimesne rencide eylememek için mezbura emr-ü şerifim verilmesi rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; mezbur ol cânibe varıp... ..oldukda vech-i meşruh üzere iki yıldan beri kendi hevâ ve heveskâr... ve bu hilaf-ı şer'i şerif ve mugayir emrinde kimesneye rencide ve râside ettirmeyesiniz.

239. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi ...Şaban-ül muazzam sene 1017

Aydın ve Saruhan sancaklarında olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup Venedik tacirlerinden dârende... nâm tacir kendinin ve sâir bazargânların esbâblarını fûruht edip olageldiği üzere penbe ve yağı ve sâir memnû olan metâ'ı iştirâ eylemek için taht kazanızda yürüdüğü yerlerde ve sâir mahzûf ve... yerlerde ve bazı mahallerde hırsız ve harami... bargir ve ata binip ve alet-i harb götürüp ve Yağmurluk'a gidip ticaret üzere iki çarşı ve pazara yeniçeriler ve sâir kimesneler... celb ve ahz için mezbura ve hizmetkârlarına ata binip ve alet-i harb götürüp Yağmurluk'a giderken Akhisar'ın... dahl ederler imiş. Buyurdum ki; mezbur tacir memnû olmayan metâ'ı almak için taht hükümetine vardıkda, kendi halinde olup kimesneye zararı yoğiken menâzil ve merhalede hırsız ve harami... bargir ve ata binip ve alet-i harb götürüp ve Yağmurluk ve Akhisar'a gitmekle çarşı ve Pazar yeniçeriler ve iş erleri... celb-mâl için mezburu ve hizmetkârlarını şer-i şerife ve sulh ve salâha muhalif ve emr-ü şerife mugayir rencide ve rasîde eylemeyeler. Vech-i meşruh üzere taaddî ettirilmekten... edesiniz.

240. Hüküm

Manisa ve Tire ve İzmir ve... kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik bazargânlarına taht kazanızda olan mezralarda ve köylerde akçe ile olageldiği üzere penbe satın alıp sâbikan İzmir Foça iskelelerine getirip barçalarına tahmil ettiklerinde zikir olunan mecralarda ve köylerde nakit akçe ile aldıkları baha üzere hesab edip mukaddema ümenâya ahidnâme muktezasınca ve olageldiği adet-kadem üzere yüzde beş akçe hesabınca gümrüklerini veregelmişken hâlâ mültezim olan... nâm Yahudi bunların mecralardan ve köylerden nakit akçe ile aldıkları penbeyi İzmir ve Foça iskelelerinde ziyade baha eder deyu ziyade gümrük talep edip taaddî eylediklerini bildirip ahidnâmeye ve olagelmiş ve sâbikan verilen emr-ü şerife mûcebince yüzde beş akçe hesabı üzere gümrüklerini almak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyet olup Venedik tacirleri mecralarda ve köylerde olageldiği üzere satın aldıkları penbenin bahasına göre zikir olunan İskelelerde mezkûr emini ahidnâme ve olagelen ve adet-i kadim üzere yüzde beş akçe alıverip ziyade baha eder deyu rencide eder ise men' ve def' edip minba'd ahidnâme ve olagelmiş muhalif ziyadesi talep ettirmeyesiniz.

241. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 7 Şaban sene 17

Mora beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup Venedik beylerine tâbi Zaklise nâm cezireden bir sandal ile on dört nefer reayamız yanında olan sulh ve salâh mûcebince Rençberlik ile Mora iskelesine giderken deryada olan Müselman levent firkatecilerine rast gelip zikir olunan levend eşkıyası mezburları kovup karaya döküp eşkıyanın elinden halâs olduklarından sonra senin Mora beyine kethüdan olan kimesneden sulh ve salaha muhalif adamlarımızı sandalları ile tutup... almaya geldiniz deyu cümlesini hapis edip kethüdana mektup gönderip asla ahd edip... ıtlak eylememekle Zaklise beyi dahi Zaklise'ye verilen birkaç Müselmanları alıkoyup tekrar mektup gönderip “eğer siz bizim adamlarımızı salıvermez iseniz biz dahi bunda adamları salıvermeziz” deyu haber göndermekten yine takayyüd edip salıverilmekle mezbur kethüda sulh ve salâha mugayir ihtilal vermek... ol kethüda... olunup yerine âhir kimesne tayin olunup ve hapis olan adamları ıtlak olunup sandallar ile salıverilip ve minba'd Rençberlik için varan Zaklise ve Kefalonya reayalarına olagelmiş muhalif dahl ve taarruz olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; Venedik taifesinin zikir olunan adamlarını sandallarıyla salıverip sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif rencide ve raside ettirilmek ihtimali olmaya ve siz ki müşarünileyhe bağıs... olan kethüdası îfâ edip yerine bir makul kimesneyi... edesiniz.

242. Hüküm

Mora beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup liva-i Mora Venedik beylerine tâbi Zaklise ve Kefalonya nâm cezireleri karşısında olup... Zaklise reayası sulh ve salâh mûcebince Mora iskelelerine Rençberlik ile varıp lazım olan zahireleri akçeleriyle almaya... olmağla her sene Venedik beyleri tarafından Zaklise'nin... için asitane-i saâdetlerime... irsal edip... iskeleye varan Zaklise ve Kefalonya reayasından Rençberlik ile varıp zahire almak isteyenlere sen ki Mora beyisin, kethüdan olan kimesne... ahz ve celb için olagelmiş ve ahidnâmeye muhalif dahl ve taarruz ve rencide eylemekten hali olmayıp kadimden alına geldiği zahire verilmekle Zaklise'den her sene gönderile gelen bin beş yüz

sekiz altın gönderilmek icâb etmekle mal-miriye dahi... olmak iktizâ etmekle kadimden verilegelen zahire minba'd dahi verilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz bu husus sâdır olup verilmesi... olunup kadimden sulh ve salâh muktezasınca... zahire verile gelmiş ise minba'd dahi verilip kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyesiniz. Memnû olmayıp Venedik reayasını rencide edip olagelmiş muhalif memnû olmayan zâhireyi vermeyenleri yazıp arz eylesiniz.

243. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 20 Ramazan-ül mübarek sene 1017

... beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik beylerine tâbi körfez kalesi karyesinde vâki Venediklinin... demekle maruf dalyanlar... sakinlerinden ...oğulları ve onlara tâbi bazı eşkıya dahi... ile âlet... ile varıp fuzuli zikir olunan Venediklinin dalyanlarına bir kaç balıkthane yapıp ve dalyanlarından balık ziyan ettirip ve zikir olunan Venediklinin dalyanlarına varan körfez adamlarına ve reayalarına dahl ve rencide edip ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâha muhalif taaddîden hali olmadıklarını bildirmekle buyurdum ki; mezkûr... oğulları ve onlar ile varıp fesad zuhur eden eşkıyayı alagetirip tamamen hak ve adl ile teftiş edip vech-i meşruh üzere mezburlar Venediklinin dalyanlarına minba'd ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâha muhalif kimesneye dahl ettirmeyesiniz. ...oğulları ve sâir ona tâbi olan eşkıyanın şer'i şerife ve ahidnâme muktezasınca hisarından gelip Venediklinin beylerine tâbi dalyanlarına ve yerlerine ve ahidnâmeye muhalif dahl ettirmeyesiniz.

Bir sureti dahi yazıldı.

244. Hüküm

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; Venedik bazarganlarından dârende... nâm... Venedik'te olan Venedik bazarganlarına metâ'ları ile gâret etmekle Haleb'e vardıkda Venedik beylerine verilen ahidnâme-i hümâyun mücebince mezkûr tacir ve metâ'larına kimesne dahl eylememek için emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; mezkur tacire ve metâ'ına dahl ettirmeyip

onun gibi kendisine veyahut beylerinden biri merd olmaya metrukatlarından... etmeyip... halen veyâhud Venedik balyosuna teslim olunup getirdikleri veyahut alıp götürdükleri metâlarının resm-i gümrükleri olageldiği kanun ve ahidnâme-i hümâyun mûcebince alıp resimleri alınmamak ve eğer sulh zamanında ve eğer... vâki olursa mezkur tacire ve metâ' ve esbâblarına kimesne dahl eylemeyip... Haleb'de âsûde-hâl üzere ticaretlerinde olalar ve mezburlardan bir kimesne bey' ve şîrâ ve kefalet ve sâir... dava hususu ettirmeyesiniz ki beş bin akçeden ziyade ola. Madem ki ol... ve şahid olmuş olmayıp... için şahid-i zûr ikamet edip rencide etmek isterler ise istimâ olunmayıp asitane-i saâdetlerime havale oluna ve... ve def' olunup ve miri tarafından...ve beyler ve defterdarlar ve sâir zabitler tarafından kimesne mezkura fuzuli akçesiz esbâblarını almayıp ve evlerine ve dükkanlarına cebren girmeyip ve ber'vechle ahidnâme-i hümâyuna muhalif dahl ve taarruz olmayıp... ve... olunmak için kale beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hitaben yazılmıştır.

245. Hüküm

Kale beyine ve kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetimde olan Venedik balyosu arz-ı hal sunup Venedik tacirlerinden... nâm tacir. Lima ve Boğdan ve Eflak vilayetlerinde ve Kale'de ticaret edip ve nice senelerde papaz taifesi esir eylediği bir Eflak avretini kendi akçesiyle satın alıp bâden ıtlak edip Eflak vilayetine göndermişken hâlâ Kilis'de sâkin olan Mahmud nâm emire ahz ve celb için mezbur tacirin... ile... mezbur tacirin satın aldığı esir... gelmiştir deyu bir târikle esir almağla şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif dahl ve rencide eylediğini bildirip eğer mezbur ve gayrılar hilaf- şer' rencide eylemeyip davaları ahidnâme-i hümâyun mûcebince asitâne-i saâdetlerime havale ola deyu emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbura muhkem... ve... eylediği minba'd mezbur taciri hilaf-ı şer'i şerif rencide ve raside eylemeyeler ki; memnû olmayıp yine hilaf-ı şer' zulüm ve taaddî eder ise ellerinde olan ahidnâme muktezasınca ahvallerini asitane-i saâdetlerime havale eyleyesiniz ki ahvalleri divan-ı hümâyunumda şer'le görülüp mezbura zulüm ve taaddî olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup siyanet ve himayet eyleyip şer'e muhalif kimesne rencide ettirmeyesiniz.

246. Hüküm

Bosna beylerbeyisine ve defterdarına ve Hersek sancağında olan kadılara hüküm ki; mektuplar gönderip bundan akdem Bosna ve Hersek ve Kilis sancaklarının tuz ve... ihtiyaçları olduğunda Doubroundyk tacirleri... iskelesine tuz getirip fûruht edip vilayete tuz yanında... edip ve fûruht olan tuzun... mîrî için alınıp tuzları dahi iskeleye... karyede olup bu iskele-i mezburede mezkurların tuzları var iken ahirin tuzlarını bey' olundukda... ve ol bâbda... emr-ü şerif dahi var iken Venedik tacirleri iskele-i mezburede tuz bey' etmek için bir târikle... almağla siz dahi iskele-i mezburede tuz bey' edesiniz deyu taaddî etmekle Doubroundyk tacirlerinin bey' ve şirâ'larına mâni ve iskelenin... ..ve mal mîrîye gelen... ve... olmanız deyu mukaddema Doubroundyk tacirlerine verilen evâmir-i şerife mûcebince ahd olunup Venedik tacirleri... olursa kadimden olageldiği üzere Doubroundyk tacirleri bey' eylemek için emr-ü şerife verilmek mûcebince ilam olunduğuna... ..ilam-ı arz olundukda hatt-ı hümayun saâdet... ..mesul oldukda bu bâbda... olan... hümayunum... dahi olunan Doubroundyk tacirleri kadimden olageldiği ve mukaddema verilen evamir-i şerife muktezasınca iskele-i mezburede bu vechle tuz getirip bey' edegelmişler ise geri ol vechle bir karar sabık getirip verilen Venedik tacirlerine... ..muhalif emr-ü şerif ibraz etmekle ber'vechle taaddî ettirmeyip men' eyleyesiniz.

Bir suretidir. Hersek beyine ve kadısına yazıldı. Rebi-ül evvel sene 1017 fi 23

247. Hüküm

Nakşa beyine ve kadısına hüküm ki asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu dergah-ı muallama arzuhal salınıp cezire-i Nakşa'da sulh ve salahı mucebince emr ü şerifinle Venedik beyleri tarafından konsolos olan ... nam Venedikliye cezire-i mezbureye varan beyler ve zabitler ve bazı ... ve mezbur konsolosun hasımlarının mezbur konsolosa ... eden ... mezbur çıkarıp cümle esbabı gâret ve hasâret ve ... olan davaları ... zulüm ...olunmakdan hali olmayıp sulh ve salaha ve ahidname-i hümayun mûcebinde mezbur konsolos kimesne rencide eylemek himayet ve siyanet olunub ... emr ü şerifim dahi ibraz ederler ise vaki olan hususları ahidname muktezasınca asithane-i saadetlerime havale olunub divan-ı hümayunuma ser'le görülüp ve mezburun evinden alınıp esbâb ve erzakım gâret

eden eşkiyanın dahi ... haklarından gelinmek ve alınan esbabın ve davarlarını her ne ise hak ve adl üzere geri mezbura aliverilmek babında hatt-ı hümayun ile ... emr ü şerifimi talep etmekle buyurdum ki ... muktezasınca ... mezbur konsolosun ... sulh ve salah mucebince kimesneye zulüm ve taaddî ettirilmeyip ve vaki olan davaları ahidname-i hümayun asitane-i saadetlerime havale oluna ki divan-ı hümayunumda himayet olunub sulh ve salaha muhalif ... ve mezburun ... emval ve esbabı garet edenleri alagetirip vech-i meşruh üzere fesadları tabi olduktan... ...aliverip ... arz olanları ...edip arz eyleyip... olmayanları muhakim haklarından gelesiniz ki sair eşkıya ... emr ü şerefime... mezbur konsolosa ve ... bu vechle ... olunursa ... ona göre mukayyed olub ve sulh ve salaha ahidname-i hümayuna muhalif...

248. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki Venedik beylerinin asitane-i saadetlerimde olan ... nam balyos arzuhal salınıp Venedik beylerinin asitane-i saadetlerimde olan kadim dostluk ve sulh ve salahı mucebince Venedik'te olan bazarganları kendi malları ve sermayelerine ve Kale-i Haleb'de ticaret ettirmek için bazı Venediklilere çuka ve kumaş ve sair metalarını gönderip bunlar dahi ... edip ... memalik-i mahrusemden nice müselman tacirleri ve Yahudiler dahi Venedik'te olan bazarganlara vekalet ... Venedik'e ... ve şart ettirmek için ... ve sattıkları ve sâir metarlardan gönderib gümrük mahsulüne ... hazır olurken ve bazarganları Halep'te olan vekillerine ticaret için gönderdikleri çuka ve kumaş ve sâir metalarına ber'vechle ... ve ziyan gelmesin deyu ... ile verilen ahidname-i hümayuna eğer memalik-i mahrusemde bir Venedikli borcu eder ise veya gayri vechle ... olursa gaybet eder ise onun için ... kimesne ...ve borcunu kimesnenin ... ile olduğu borçlu kim ise kendi malından ödeye deyu... hala Venedik'te olan bazı tacirleri vech-i meşruh üzere kendi mallarından sabıkan Halep'te ticaret eden... ve Marko Anton nam iki nefer Venediklilere ... ettirmek için Venediklilerden beş ... ve çuka gönderip mezburan dahi zikir olunan çukaları gümrükhaneden kaldırmasına ve kendileri kabz etmezden Halep'ten gayb edip firar etmekle ahitnameye ve sulh ve salah muktezasına Halep'te oturan Venedik beylerinin balyosu bazargânlarının Venedik'den gelip gümrükhanede olan çukaları ... ve ... olmasın deyu kendi tarafından ihraç ve kabz etmek için ... gönderdiği Haleb'de beyt'ül-mal emini olan

kimesne ve bazı kimesneler dahi ... için gümrük olan çukalar ... gaybet eden iki nefer Venediklilerin ... Yahudi ve Müselmanlar vardır deyu borçlarını gümrükte olan çukaları ile eda ettiririz deyu ahidnameye mugayir Venedik'te olan çuka sahiblerine zulüm ve ... edip ahidname mucebince zikir olunan Venediklilerin gümrüğe gelen elli ... ve çukalarına mal gayıbtır deyu ve mezburan ... ve Marko Anton ... bazı Müselmanlardan ve Yahudilerden resm ile kırkar akça alıp ... vardır deyu zikir olunan çukaları beyt'ül-mal eminine ve sair kimesneleri dahl ettirmeyip bîkusur cümle ahidname mucebince mezbur Venedik balyosuna teslim ettirilip balyosa dahi ...akçesi Venedik'te olan çuka sahiblerine gönderib Venediklilere zulüm ve taaddî olunmayıb zikir olunan çukalar balyosa teslim olunduktan sonra tekrar ahidname-i hümayuna mugayir mezbur balyosa ve bazarganlara dahl ederler asitane-i saadetlerime havale oluna deyu emr ü şerifim talep etmekle buyurdum ki bu husus her biriniz ... olub, vech-i meşruh üzere Venedik'ten mezburan iki nefer bazarganlara gönderdikleri çukalarına ... mezburan Venedikliler gaybet ve firar etmeleri ile bunların ... borçları vardır deyu beyt'ül-mal emini kimesneler dahl ederler ise bazargânların Venedik'ten gelen çukaları ahidname-i hümayun muktezasınca Haleb'de olan balyosa kabz ettirmeyip kimesneye ... ve muhalefet ettirmeyesiniz ve eğer mezbur balyos zikir olunan çukaları alıp kabz edegeldiği balyosa ve bazarganlara kimesne dahl eder ise ahidname mucebince asitane-i saadetlerime havale oluna ki ahvalleri divan-ı hümayunumda ahidname mucebince görüle Venediklilere ahitnameye ve sulh ve salaha muhalif zulüm ve taaddî olunmak ihtimali olmaya

249. Hüküm

Hersek beyine ve Noma kadısına hükm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik beylerinin körfezinin içinde sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayuna mugayir levend firketeleri ve kayıkları ... fesad ve şenâat eylemeyip Noma kalesinde ve ol ... asla levendan eşkıyasına ruhsat verilmeyip ve çekdiri ve kayık ve firkete bina olunmayıp bina ederler ise dahi bozup ihrâk ve eşkıyanın haklarından geline deyu nice defa evamir-i şerife gönderilip muhkem binaya ve takip olunmuşken hala ahidname-i hümayuna ve sulh ve salaha mugayir Noma kalesinde bazı kimesneler biz kıta çektiri ve firkete bina eylemek kastı ile kereste ihzar ve binasına mübâşeret etmek üzere oldukları ecilden ahidnâmeye ve sabıkan verilen evamir-i şerifeye

muhalif Noma'da ve sâir ... olan kalelerde bir ... firkete ve kayık ve korsan kalyeteleri bina ederse bildire ve bina olmuş ise bozulup ihrâk olunup ... sulh ve salaha muhalif Venedik tacirlerinin gemilerine zarar ve ziyan ettirilmemek ve fesad olan eden levendan eşkıyasının haklarından gelinmek için emr-ü şerifim taleb etmek buyurdum ki bu hususda her birine belzat mukayyet olub ahitnameye ve sulh ve salaha ve sabıkan verilen evamir-i şerife muktezasınca ... etrafında levend firketeleri ve kayıkları bina ettirilmeyib onun gibi memnun olmayıb vech-i meşruh üzere fesad eden eşkıyayı alagetirip çektiri ve firketeleri ve levend kayıkları ihrâk ettirip ve asıl fesadın muhkem haklarından gelesini ki sair eşkıyaya ibret ola ve... emr ü şerifeye muhalif kimesne çekdiri ve firkete ve kayık bina ettirmeyip Venedik gemilerine ve bazargânlara zarar ve ziyan ettirilmekten ziyade hazır edesiniz ... olmayıp mesul ve mukayyed olmak zordur ona göre mukayyed olub eşkıyaya ruhsat vermeyesiniz

250. Hüküm

Bir sureti... Bosna beylerbeyisine ve ... kadısına yazılmıştır. ...

Ramazan ... sene 1018

251. Hüküm

Yevm-el ...

.....

Şevval sene 1018

252. Hüküm

Südde-i saadetimden Venedik'e varınca yol üzerinde olan beylerine ve kadılarına ve Boğaz Hisar dizdarlarına ve derya muhafazasında olan ... reislerine hüküm ki Venedik beylerinden asitane-i saadetlerine balyoslarının ... tamam olub Venedik beyleri tarafından ... balyos gelmekle sulh ve salahın muktezasınca... olan balyosa Venedik'e gitmek için icazet-i hümayunum verilmekle ... tarafından verilen iki re's at ve bindiği gemi kendi esbâbına kimesne dahl eylememek babında ferman-ı âlişânım sadır olmuştur. Buyurdum ki; Venedik balyosu ... taht hükümetine dahl olursa iki ... atlarına ve kimesneye ve kendi esbâblarına

kimesneyi dahl ve taarruz ettirmeyesiniz ber'vechle ... ve iki attan ziyade at alıb ... meta' götürmekten... edesiniz.

253. Hüküm

Boğaz Hisarlar dizdarlarına hüküm ki asitane-i saadetlerimde olan Venedik Balyosu arzuhal salınıb hâliyâ kendisi akçesiyle ... satın alıp deryadan geri göndermekle yolda dahi olunmamak babında emr ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki mezkur balyosun kendi akçesiyle alıp deryadan gönderdiği... kimesneye dahl ettirmeyesigiz ... ile ... alıp gitmekten ...

254. Hüküm

Yevm'el erbâ

Fi 14 Şevval Sene 7

Haleb beylerbeyisine hüküm ki Venedik Balyosu arzuhal gönderib hala İskenderun iskelesinde göndermekle vaki olduğu Venedik'te olan bazarganlar haber almakla hala üç kıta metala barçalarına zikir olunan iskeleye ...bu defa metaları ... ihrâc ettirilib olageldiği üzere gümrükleri alınıb ... barçaları gönderilmek ve ber'vechle dahl olmamak için emr ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki zikir olunan üç kıta Venedik barçaları İskenderun iskelesine vardıkda metaları ... ihrâc ettirib adet-i kadim üzere gümrükleri alıverib... tüccarın gemilerine teftiş eyleyesiniz Şam Trablus iskelesine varalar vech-i meşrûh üzere yazıldı

255. Hüküm

Selanik ... kadısına hüküm ki Venedik beylerbeyi asitâne-i saâdetlerimde olan eski balyosu... arzuhal salınıb bundan akdem Venedik balyosu olanlara kendi malumatları için izn-i hümayunumda Venedik'e gönderilmek oldukda havass-ı hümayunum terk etmeden... üzere akçeleriyle beş yüz... verile gelmekde hala mezkur balyos dahi gitmek üzere olmakla yine olageldiği üzere... iskelesinden ... verilmek babında izn-i hümayunum rica eylediği ... îlam arz olundukda hatt-i hümayunum ... ferman-ı şerifim sâdır olmakla bu bâbda ... olan emrim mucebince taht hükümetlerinde vaki olan havass-ı hümayunum ... olan ... akçeleriyle ...üzere ... varan adamlarına esir ettirtip gemilerine kodurtup adamlarıma irsal ettiresiniz Venedik beyleri kadimden ... üzere sabit-i kadim

oldukları ecilden husus-u mezburdan ihmal eyleyesiniz hükm-i şerifimle varan damlarına ferman-ı şerifim mucebince olunan ... vermekde ... için ... olunduğu ... olmayıb... ona göre mukayyed olub ... zikir olunan ... verib... olmaya deyu hükm-i şerifim ... verdiği ... emr-i şerifim ...eyleyib ellerinde ...edesin deyu ... tarafına hükm-i şerifim verilmesi buyurdum ki ... verilen emr-i şerifim mucebince ahd edesiniz ... verildiği ... ile ... kayd eyleyesiniz ...verilen emr üzerine

256. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki asitâne-i saadetlerimde olan Venedik balyosu dergah-ı muallama arzuhal salınıb İzmir’de ticaret için varan Venedik bazarganları olageldiği üzere getirdikleri ve alıb götürdükleri memnun olmayan metâ’ları gümrüklerine kanun-ı kadim ve ahidname-i hümayun ve ellerinde olan evamir-i şerife mucebince eda ederler iken zikir olunan bazarganlarına ve gemi yoldaşlarına ... taifesi ve sair kimesnelerine esbâb getirdikleri ve alıb götürdüğüne gümrük vermesi esbâb kaçırdınız deyu isnâd edib ahz ve celb için rencide ve rasîde etmekden hali olmayıb ... esbâb kaçırılsa kanun üzere iki gümrük alınırken yine ... alınıb ...cümlesi ... etmek isterler Venedik bazarganlarına vech-i meşrûh üzere zulüm ve taaddî olmayıb onun gibi bir bazargân gümrükten esbâb dahi kaçırrsa adet-i kadime üzere iki gümrük alınıb

257. Hüküm

Mora beyine Mora müfettişine hüküm asitâne-i saadetlerimdeki olan Venedik balyosu arzuhal salınıb bundan akdem Koron kârbanına levend eşkıyası ... metala ahz ve gâret eyledikleri Venedik barçasından çıkan esbâb ve erzak cümlesi ... ve Venediklilere alıverilmek babında hatt-ı hümayun ... mucebince birkaç defa evamir-i şerifime dergah-ı muallama ... iki nefer ... ile Venedik tercümanlarından ...nâm tercüman gönderilmişken Koron eşkıyası ... Mehmet Çavuş asla emr-i şerifeye itaat etmeyib ve gâret olunan esbâb ve metalarında bir nesne vermeyib zulüm eyledikleri ecilden ... südde-i saadetlerime ... üzere arz ile zikir olunan barçanın meta’ ve esbâblarından her kimin ... varsa ... defterine gönderib îlam eylediği ve Mora ve Ayamora ve sair yerlerde gâret olunan Venediklinin meta’ ve esbâblarından her kim almış ise mukaddema hatt-ı hümayun mucebince verilen evamir-i şerife ve zikir olunan defter muktezasınca Venediklinin hakları alıverilib

ve fesadın haklarından gelinmek babında emr-i şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu babda her biriniz mukayyed olub sabıkan verilen evamir-i şerife mucebince zikir olunan barçadan çıkan ve esbâb her kimin ise ahidname muktezasınca Venediklilere alıverip ... dahi bir ferdi ... ve muhalefet ettirmeyesiniz deyu fesad edenleri ... haklarından gelesiniz ki sair eşkıya ...şikayet olunmalı bu husus ... ona göre mukayyed edib ihmalden fesadın... ..edesin.

258. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi zilhicce sene 1017

Selanik kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu... ..südde-i saâdetlerime arz-ı hâl gönderip kadimden Venedik beyleri asitane-i saâdetlerimde hulûs üzere dostlukta sâbit-kadem oldukları ecilden geçen sene kendi akçeleriyle... üzere... iskelesinden iki bin beş yüz... verilmek için emr-ü şerife verilip lakin lazım olmamağla alınmayıp hâlâ deryada... tüccar gemilerinin esbâblarını... ve gâret ve fesad üzere olan kalyonları alagetirip eşkıyanın haklarından gelinmek için Venedik beyleri tarafından taaddî olunan büyük mavnaları mühimmatı için zahire lazım olmağla mukaddemâ verilen emr-ü şerife mücebince zikir olunan iskeleden temin olunan tereke bu sene verilmek bâbında izn-i hümayunum edâ eylediği... olunmağla... îlam-ı arz olunmağla... miktarı tereke verilmek bâbında ferman-ı âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki; ferman-ı celil-ül kadrım muktezasınca iskele-i mezbureden akçeleri ile narh-ı câri üzere... miktarı tereke zikir olunan... mühimmatı için adamlarına verip ...ve... olunmak ihtimali olmaya ve verilen... miktarı terekeyi mahfuza kaydeyledikten sonra eski emr-ü şerifimin... dahi işaret edesiniz ki...ve evamir-i şerifimle ve emr-i mezburla tereke verilmiştir. Deyu kimesne dahl ve taarruz eylemek ihtimali olmaya ve Venedik beyleri vech-i meşruh üzere asitane-i saâdetlerimde kadimden hulûs üzere dostlukta sâbit kadem oldukları muhakkak olmakla zikir olunan haracı emr-ü şerifim mücebince verip ber'vechle taaddî olunmaktan ve ziyade tereke verilmekten... ..edesiniz.

259. Hüküm

Yevm-el hamse

Akdeniz maliyelerinde olan beylere ve kadılara ve boğaz ve sâir kale dizdarlarına hüküm ki; hâliyâ harami küffar... gemilerinden ve levend eşkıyasından derya yüzünde muhafaza üzere olan Venedik kalyonu mühimmatı için cenâb-ı... tarafından verilen iki kıta yük demir... ile asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu zikir olunan zikir olunan kalyona göndermekle... taht hükümetine varır ise kimesneye rencide ettirilmemek bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; zikir olunan zikir kıta... ..taht hükümetine varırsa asla kimesneye dahl ettirmeyesiniz.

260. Hüküm

Halep beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup sâbikan Venedik barçalarından... ve... demekle maruf iki kıta barçaları çuka ve kumaş ve sâir metâ'la... Venedik'den İstanbul'a gelirken Eğriboz'a karîb yerde iken iki kıta harami korsan kalyonları rast gelip zikir olunan barçalarımızı basıp ve bazargânlarımızı gâret eyledikleri çuka ve kumaşlarını İspanya vilayetine tâbi Messina'ya gönderip ve on iki nefer Venediklileri ve dört nefer Müselmanları katledip hâlâ Messina'dan Halep iskelesine bir gemi gelip mukaddemâ zikir olunan barçalarımızdan alınan çukalardan olup pastav çuka ki denkleri üzerinde Venedik bazarganlarının nişanları ve damgalarıyla Messina'da mütemekkin olan... nâm tacir zikir olunan iskeleye götürdüğünde Haleb'de olan Venedik konsolosu haber aldıkda bu çukaları harami korsan eşkıyası Venedik bazarganlarından gâret edip alınan barçalarımızdan çıkan çukalardandır deyu ahidnâme ve nişan-ı hümayun mûcebince mezburdan talep eyledikde çukaları İspanya kralının reayasından alıp Messina'da sâkin olan... ..nâm kimesne kendi akçesiyle alıp bâden bey' ettirmek için bana emanet târikiyle teslim eyledi, korsan aldığı çukalardan ettiğini bilmezim deyu vermeyip ahidnâmeye ve nişan-ı hümayuna muhalif nizâ' edip... zikir olunan Venedik çukaları Messina'da işlenmeyip harami korsan eşkıyası Venedik barçalarından sâbikan... mezburda ahz ve gâret ettikleri Venediklinin çukaları olduğu ecilden Venedik bazarganlarının telakki etmeleri ve nişanlarıyla bulunmağla nişan-ı hümayun ve ahidnâme mûcebince zikir olunan çuka pastavları alınıp hak üzere... gönderilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vechle mukayyed olup fil'vâki zikir olunan çukalar

mukaddema Venediklinin vech-i meşruh üzere gâret olunan gemilerinden alınıp Venediklinin nişanları ile olduğu vâki ise şer'i şerife ve ellerinde bulunan ahidnâme ve nişan-ı hümâyun mücebince çukalarını Haleb'de olan konsolosa alıveresiniz ki... gönderip inat ve muhalefet ettirmeyesiniz. Bu hususda tamamen hak üzere olup hilaf-ı şer'i şerifde zulüm ve taaddî olunmaktan ziyade... edesiniz. Şer'i şerif ve nişan-ı hümâyun ve emrimize dahi muhalif bir târikle emir ibraz ederler ise muktezâ-i şer'i şerife ve nişan-ı hümâyun ile ahd olunup Venedikliye zulüm olunmaktan ihraz oluna.

261. Hüküm

Delvine beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Körfez Kalesi kârbanda vâki... nâm yerleri Venedik beylerine tâbi... demekle maruf dalyanları marinalarda olup sulh ve salâh mücebince kadimden bu âna gelince âsûde-hâl olup Venedik beyleri tarafından zabt ve tasarruf oluna gelmişken hâlâ ol serhadlerde bazı çavuş ve sipâh ve gayrılar sulh ve salâha muhalif ve sâbıkan irsal olunan evâmir-i şerifeye mugayir zikir olunan... nâm yerlerine dahl edip Venedik beylerine tâbi olan reayayı rencide ve raside etmekden hali olmayıp ihtilale bağış olup minba'd sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venedik reayasına dahl ederler ise haklarından geline deyu emrimi talep etmekle buyurdum ki; taht hükümetlerinde olanları muhkem takip eyleyesiniz ki minba'd kendi hallerinde olup Venedik beylerinin zikir olunan yerlerine ve reayalarına dahl ve taarruz ve rencide ve raside olmayalar. Takip olmayıp vech-i meşruh üzere zulüm ve taaddî edenleri isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz ki sonra haklarından gelinmek için emr-ü şerifim verile deyu... emir yazılmıştır.

262. Hüküm

Ohri beyine ve südde-i saâdetlerimden Ohri'ye varıp gelince yol üzerinde olan kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arz-ı hâl sunup Venedik reayasından olan Aleksandra Vlermorile nâm kimesnenin Ohri'de bir târikle hakkı olmağla tahsiline gidip Ohri'ye ve varıp gelince yollarda hilaf-ı şer' kimesne zulüm ve taaddî eylemeyip siyânet ve himâyet olunması bâbında emr-ü şerifim talep etmekle, mezbur Ohri'ye varıp gelince her konakların taht hükümetine dâhil olursa kendine ve davarlarına ve esbâbına hilaf-ı

şer' kimesneyi dahl ettirmeyip... Ohri kadısına varıp Ohri'de sâkin oldukça siyanet ve himâyet eyleyip şer'i şerife mugayir zulüm ettirmeyesiniz.

263. Hüküm

Trablusşam beylerbeyine ve eyalet-i mezburede olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup hâlâ Haleb İskenderun'u iskelesinden beş kere yüz bin altınlık miktarı metâ'la... demekle maruf bir kıta büyük Venedik barçası hâlâ Venedik'e giderken... ..helak olup içinde olan bazarganları ve sâir gemi yoldaşlarından yirmi nefer içinde halas olup mâ'adâ leb-i deryaya gark olup zikir olunan barçadan karaya çıkan esbâb ve metâ'larından ve barçanın topları ve sâir aletlerinden her kim almış ise ahidnâme mücebince Haleb'de olan Venedik konsolosu tarafından varan adamlara bîkusur alıverip ve eğer bazı kimesneler “akçemiz ile aldık” veyahut “mîrî için kabz eyledik” deyu taaddî ederler ise o makulelere nizâ' ettirmeyip, ahidnâme mücebince her kimde ise alıverile deyu emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu huşuda her biriniz onat vecihle mukayyed olup mahal-i mezburede helak olan Venedik barçasından çıkan esbâb ve metâ' ve geminin alet ve esbâb ve topları her kimin elinde bulunursa Haleb'de olan Venedik konsolosu tarafından varan adamlarına ellerinde olan ahidnâme mücebince asla taaddî ettirilmeyip alıverilip “biz satın aldık” veyahut “mîrî için zabt eyledik” deyu bir ferde nizâ' ettirmeyesiniz. şöyle ki; zikir olunan gemiden çıkan alet ve esbâb ve metâ' ve toplardan bir kimesne vermeyip taaddî eder ise onun gibileri isim ve resimleri ile yazıp arz edesiniz ki ahidnâme-i hümayun ve emr-ü şerife itaat eylemediği için sonra hakkından gelinmeğe emr-ü şerifim mücebince sâdır olursa... ile ahd oluna.

264. Hüküm

Bir suretidir.

Şam beylerine ve kadısına

265. Hüküm

Bir suretidir.

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına.

266. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 22 Muharrem sene 1018

Tahran beylerbeyisine ve Haleb kadısına ve defterdarına hüküm ki; Venedik beyleri kadimden âbâd ecdâd-ı izâmı... zamanlarından beri hulus ve sadakat üzere dostluk ve sulh ve salaha riayet ettikleri ecilden memâlik-i mahrusemde Venedikli taifesi sâir musalaha ve maahid üzere olan Nasâra taifesine kıyas olunmayıp her vechle himâyet ve siyânet olunup mahruse-i Haleb'de olan Venedik konsolosu Venedik... olup ve... olmağla ve salah muktezasınca beylerbeyiler ve defterdarlar ve sâir hâkimler ve zâbitler kullarım tarafından... riayet ve himayet olunup ve bazarganlarına ve metâ' ve esbâblarına ahidnâmeye muhalif zulüm ve taaddî olunmaya deyu defaâtla hatt-ı hümayun saâdet... ferman-ı âlişânım olmuşken sâbikan Haleb beyinde olan Hüseyin dâme ikbalihu ve sâir zabitler tarafından... sebebi ile rıza-i şerife muhalif ve ahidnâmeye ve nişan-ı hümayuna mugayir Venedikli taifesine nice taaddî olunup irsal olunan evâmir-i şerife ahrâsında ihmâl ve müsâhele emr-ü şerife itaat olunmadığı... hümayunuma alâka olunmağla imdi emr-ü şerifime ve ahidnâme mucebince Venedikli taifesi ve Haleb'de sâkin olan Venedik konsolosu himâyet ve siyânet eylemeyip... sebep ile bazarganları taciz ve... eden beylerbeyileri ve defterdarlar ve sâir zabitler envâ... olmuşlardır. Buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyed olup Venedik beyleri asitâne-i saâdetlerimle kadimden dostluk ve sulh ve salâh üzere sadâkat sâbit-kadem oldukları ecilden konsolosları ve bazarganları gereği gibi riayet ve himayet edip minba'd ber'vechle sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayuna mugayir dahl ve taarruz etmeyip bir ferdi rencide ettirmeyip ve dahl ve rencide etmek isteyenleri men' ve def' eyleyip dâimâ âsûde-hâl üzere olmalarına... edesiniz. Şöyle ki; minba'd Haleb'de olan konsolos ve bazarganları ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayuna muhalif ve gönderilen evâmir-i şerifeye mugâyir rencide edip, siyanet ve himâyet eylemedikleri istimâ oluna. Ecdâd-ı izâmım... taifeleri için asla gareziniz ve... vüsûl olmayıp ve azil ile kovulmayıp... ve... müstehak olursunuz. Ona göre her biriniz mukayyet olup rıza-i şerifim ve sulh ve salâh muktezasınca himâyet edip kimesneye taaddî ettirmeyesiniz ve bil'cümle mezbur konsolos asitane-i saâdetlerimde olan balyosun akrabasından olmakla mezbura riayet olunup

sulh ve salâh mûcebince âsûde-hâl olmasına sefâ ve ihtimâm eylesin ve hâlâ İskenderun iskelesi ref' olup yine Trablus iskelesi olmağla Haleb'de olan konsolos ve bazarganları Haleb'den kalkıp Trablus'a varmak murad ederler ise kalkıp gittiklerinde mâni olmayıp kendilerine ve metâ' ve esbâblarına kimesne dahl olunmayıp emîn ve sâlim irsal ve îsâl edip kifayet miktarı adamlar koşup yolda...

267. Hüküm

Bir suretidir.

Dahi müşarünileyhe yazıldı.

268. Hüküm

Trablusşam beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde kadimden dostluk sâbit-kadem olan Venedik ve Françe tüccarının gemilerinden gayrı nice harami gemiler dahi onların bahanesiyle İskenderun İskelesi'ne gelip... ..ve ol... deryada nice fesad zuhur etmekle hâlâ iskele-i mezbura ref' olup, Trablusşam iskelesine yakın olup minba'd musalaha üzere olan tüccar taifesini barçaları ve gemileri metâ'la İskenderiye'ye varmayıp yine üslub-u sâbık üzere Trablusşam'a varıp onda metâ'larını ihraç ve tahmil eyleyeler deyu ferman-ı şerifim sâdir olmuştur. İmdi Venedik beyleri asitane-i saâdetlerimde dostluk üzere konsolosları himâyet olunmak... olmakla buyurdum ki; Haleb'de olan Venedik konsolosları ve bazargânları Haleb'den kalkıp metâ' ve esbâbları ile Trablus'a varırlar ise ticaretlerinde olup mezkur konsolosu Venedik... olmağla sâir... olunmayıp daima sulh ve salâh ve rıza-i hümayunum muktezâsınca siyânet ve himâyet eyleyip, mezburu ve tercümanlarına ahidnâme muhalif kimesne rencide ettirilmeye ve tercümanın hususları vâki oldukda ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mûcebince asitane-i saâdetlerime havale eyleseniz ki şer'i şerife ve ahidnâme ve nişan-ı hümayuna mugâyir zulüm olmak ihtimali olmaya ve merhum(?) konsolos ve bazarganları ve tercümanları onun gibi Haleb'den kalkıp Trablus'a varırlar ise kendilerine lazım olduğu kadar evler ve hanlar ve hüccetler tedarik ediverip huzur-hâl ile iskân ettirip müzayaka çektirmeye ki ve ümenâ ve ûmal taifesine muhkem... eyleseniz ki; zikir olunan Venediklileri ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayuna mugâyir bazı nesneleri tekalif eylemeyip ve icrası olunan... ile rencide eylemeyeler. Şöyle ki; mezburlara vech-i meşruh üzere taaddî

olunduğu istimâ oluna. Asla... vüsûl olunmayıp mukayyet olmanız... Ona göre her biriniz mukayyet olub mezburları siyânet ve himâyet eyleyesiniz.

269. Hüküm

Yevm-el vahid

Fi... Safer... sene 1018

İskenderiye beyine ve İskenderiye ve Karadağ ve... kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik beylerine tâbi Katur nâm kalenin sınırı içinde... nâm karyenin... ve... demekle maruf yerlerine sulh ve salaha muhalif... nâm karye... bizim sınırimıza dahildir deyu dahl ve... hali olmadıkları husus-u mezbur görülmek emir gönderilmekle mirliya ve kadılar âyân-ı vilayet ve ihtiyarlardan nizâ' olunan yerleri mukaddemâ sual ettiklerinde Müselmanlardan dört nefer ve kefereden dokuz nefer kimesneler meclis-i şer'e gelip... nâm... sınıra varınca ve ondan... Ve ondan... ..ve ondan... ve ondan... ..ondan... ..ondan... ondan... ondan... ondan... varınca kılıç hakkından beri Katur Kalesi'ne tâbi... olup nizâ' olunan yerleri... nâm karye... taht tasarrufunda olanları ve... ..ettiklerinden... ettiklerinde sâbıkan liva-i mezburenin arz etmekle... beri zikir olunan yerleri Venedik'e tâbi zikir olunan karyeler... ..üzere tasarruf edegelmışler ise yine ol vechle tasarruf edip, zikir olunan hüccet-i şeriflerine ve ahidnâmeye muhalif dahl ettirilmeye deyu emr-ü şerifim verilmişken vech-i meşruh üzere dahl olduğunu bildirip hüküm-ü sâbık mûcebince emr-ü şerifim talep etmekle imdi ol emrimle buyurdum ki emr-ü sâbık muktezasınca karye-i mezbure halkının ellerinde olan hüccet-i şerifelerine ve ahidnâmeye mugayir dahl ettirmeyesiniz.

270. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 12 Safer sene 1018

Leb-i deryada olan beylere ve kadılara ve Boğaz Hisar ve sâir kale dizdarlarına ve hassa kadirga reislerine hüküm ki; hâlâ Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik reayasından altı nefer kimesneler esirlikten itlâk Venedik'e gönderilmişlerdir her...

dahil olursa kimse rencide eylemeye deyu emir verilmek için rica etmekle emir yazılmıştır.

271. Hüküm

Bir suretidir.

Dahi vâki bu esirlikten ıtlak olmuştur. Fi 18 Safer

272. Hüküm

Kili kadısına ve Balıkçızâde Mustafa Paşa'ya hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik'e tâbi Girid ceziresi bazarganlarından... nâm bazargânın... gemisi olup ticaret târikiyle ol cânibe gitmekle tersaneye çekmekle Trabzon'a gönderilmekle tereke tahmil olunmayıp onda olan gemisine ve adamına dahl olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur tacirin zikir olunan gemisine terekeyi tahmil ettirmeyip asitâne-i saâdetlerime ve Trabzon'a gönderile. Terekeyi tahmil ederim deyu ber'vechle rencide ve raside ettirmeyesiniz.

273. Hüküm

Yevm-el isnan

Fi 20 Safer sene 1018

İzmir kadısına hüküm ki; balyos arz-ı hâl gönderip İzmir'de ticaret eden Venedik bazarganlarına mektuplarını götürmek için hevâce... nâm kimesne... olunup bu âna gelince huzur-hâl ile bazargânların mektuplarını getirip asla kimesneye dahl edegelmemişken İzmir'de kalan Mehmed nâm... paşam deyu emir ibraz etmekle bunların... dahl edip olagelmişe muhalif akçe talep edip Venedik akçe talep edip Venedik bazarganlarından dahi akçe talep edip taaddîden hâli olmadığını bildirip men' ve def' olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyet olup mezburu yanına getirtip muhkem... ve... eyleyesiniz ki; minba'd Venedik bazarganlarının mektuplarını götürmeğe mukayyed eylediklerinden mezbura...ve bazarganlarına olagelmişe muhalif dahl eylemeyip ve ahidnâmelerine mugayir bazarganlarından akçe talep eylemeyesiniz ve sen dahi mukayyed olup vech-i meşruh üzere rencide ettirmeyesiniz.

274. Hüküm

Trablusşam beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; İngiltere elçisiyle Venedik balyosu dergah-ı muallama arz-ı hâl sunup Haleb'e tâbi olan İskenderun İskeleyi ref' olup yine uslûb-u sâbık üzere Trablusşam iskeleyi... olup asitane-i saâdetlerimle dostluk üzere olan Venedik ve İngilterelilerin barçaları ve sâir bazargânların gemileri... Trablusşam iskeleyine varıp metâlarını... ihraç edeler deyu emrim olmağla Haleb'de olan konsolosları ve bazarganları metâları ve esbâbları ile Haleb'den kalkıp Trablusşam'a vardıklarında konsoloslar ve bazarganları siyânet ve himâyet olup metâ' ve esbâblarına kimesne zarar ve ettirilmeyip ümenâ ve ûmale... içinde olan kimesnelere muhkem... ve... olup ahidnâmeye muhalif ber'vechle... eylemeyip ve konsolosların ve tercümanların merkum hususları vâki oldukça asitane-i saâdetlerime arz olunmak için emr-ü şerifim talep eyledikleri ecilden buyurdum ki; asitane-i saâdetlerimle dostluk üzere olan Venedik ve İngilterelilerin barçaları ve sâir bazargânların gemileri metâ'la Trablusşam iskeleyine varıp metâlarını ihraç edip ve Haleb'den konsolosları ve bazarganları ve tercümanları esbâb ve metâ'larıyla geldiklerinde siyânet ve himâyet olup ellerinde olan ahidnâmeye muhalif bir ferdi rencide ve raside ettirilmeyip ve ümenâ ve ûmale... ..muhkem... ve... oluna ki ahidnâme ve nişan-ı hümâyunuma mugayir... ettirilmeyip Venedik ve İngiltere konsolosları ve tercümanlarına... ..hususları vâki oldukça asitâne-i saâdetlerime arz eylesiniz. Mezburlara taaddî olunduğuna ve metâ' ve esbâblarına dahl olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Şöyle ki; ber'vechle zulüm ve taaddî oluna sizden bilinir sonra mesul olmak... Ona göre mukayyet olup gereği gibi siyanet eylesiniz.

275. Hüküm

Bir suretidir.

Dahi müşarünileyhe Françe elçisiyle Venedik balyosu arz-ı hâl deyu yazılmıştır.

276. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarlarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup mahmiyye-i Mısır'da ve İskenderiye'de ticaret eden Venedik bazarganları bu âna gelince sulh ve salah ve

dostluk muktezasınca kendi ihtiyarlarıyla... bey' eden bazı evlad-ı Araptan ve sâir bazarganlardan... iştirâ edegelip bey ve şirâ'larına kimesne dahl edegelmeyip ve satın aldıkları... gemilerine tahmil eyledikten... ..deyu nesne alına gelmemişken hâlâ Mısır'da olan Venedik bazarganlarına olagelmiş muhalif edip dahl olunup ve bazı zâbitler dahi... bizden... ziyade baha ile vermek için taaddî edip ve sizin taraflarınızdan dahi... ..deyu teklif olunduğunu bildirip minba'd sulh ve salâha ve olagelmiş muhalif vech-i meşruh üzere taaddî olunmayıp şimdiye değin bu vechle âsûde-hâl olup ihtiyarlarıyla satanlardan alagelmişler ise yine ol vechle... satın alıp kimesneye tâbi ve... olunmayıp ve aldıkları... gemilerine tahmil etmezden ol olagelmiş muhalif... deyu nesne talep olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz mukayyet olup Venedik bazarganları olageldiği... satanlardan... iştirâ edip olagelmiş muhalif kimesneye dahl ettirilmeyip ve... ve sâir zabitler taraflarından dahi tekalif olunmayıp şimdiye değin kendileri ihtiyarlarıyla... satın alagelmişler ise ol vechle alıp ve aldıkları... gemilerine tahmil eylediklerinde olageldiği üzere... aldırıp olagelmiş muhalif... resim talep ettirmeyesiniz.

Devlet emriyle Bosna'ya varıp gelince... kapıcı Venedikli hususu için

277. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki; balyos arz-ı hâl sunup Venedik beylerine tâbi olan reaya sulh ve salâh zamanından sonra esir olmayıp ve eğer barışıklık zamanında Venedik beylerine tâbi olan reaya esir olup mukaddema mîrîye veyahut kapudan paşa ve sâir kimesnelerin zabtinde bulunursa o makuleleri Venedik balyosu ve konsolosu ahidnâme mücebince bizim reayamızdır deyu temin ederler ise sulh ve salah muktezâsınca alınıp ve dahi bazı kimesneler ellerinde bulundukda sahibleri olan kimesneler bunlar fesad ve... tutulup veyahut akçe ile aldık deyu bahane ederler ise ahd olunmayıp ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mücebince alınıp Venedik balyosu ve konsoloslarına teslim oluna deyu ahidnâmede... olmağla ahidnâme muktezasınca esirleri bulundukda alınmak ve ahidnâme ile ahd olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olup onun gibi Venedik reayasından sulh ve salah zamanında esir olanlar hususu için ahidnâme-i hümayunca bu vechle ferman-ı şerifim sâdir olunmuş ise daima... hümayunum ile ahd olunup ahidnâme-i

hümâyuna muhalif Venedik reayası esir olmak ihtimali olmaya. Venedik beyleri asitâne-i saâdetlerime kemâl hulûs üzere dostlukta sâbit kadem olduklarına rıza-i hümâyunum yoktur. Ona göre her biriniz mukayyet olup sulh zamanında esir olanları ıtlak edeler.

278. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 3 Rebî-ül evvel sene 1018

Talanti kadısına hüküm ki; südde-i saâdetlerime mektup gönderip Venedik beylerinin asitâne-i saâdetlerimde olan... nâm balyos tebdil olunup Venedik'e gider oldukda kendi mühimmatı için akçesiyle... hisarından... tereke verilmek bâbında hatt-ı hümâyun... ..sâdır olunan ferman-ı şerifim mücebince Malta tarafından ve divan-ı âlişânım tarafından iki kıta ahkam-ı şerife verilip lakin... boğazında dört pare kalyete korsan... olup ve mezbur balyosun kalyonu yakın zamanında onların elinden alınmış olmağla cevaplarından mahal-i mezbura varmağa kudretleri olmayıp Talanti'ye varan zikir olunan terekeyi almak murad edip emir sana hitap olmağla tereke vermezken îlam eyledikleri ecilden buyurdum ki göresiniz. Fil'vâki vech-i meşruh üzere mezkur balyos zikir olunan evâmir-i şerife mücebince... terekeyi... almış değil ise az miktar tereke narh üzere akçeleriyle verip bâden... Ve divan-ı hümâyunum tarafından verilen iki kıta emiş ve işbu emr-ü şerife mahal-i mahfuza kayd eyledikten sonra üç kıta emrin zahirine... yazıp ve tereke verildiğinde suret-i emirleri ile yazıp südde-i saâdetlerime arz eyleyesiniz. Bir defa dahi emr-ü şerifim gönderilmeli eyleyesiniz.

279. Hüküm

Yevm-el selase

Fi 24 Rebî-ül evvel sene 1018

Kapudan Paşa'ya hüküm ki; Venedik beyleri asitâne-i saâdetlerimle kadimden kemâl hulûs üzere dostlukta sâbit kadem olup tarafından olan sulh ve salâhı... riayet etmekle Venedik beylerine tâbi olan vilayetlerine ve donanma ve kadırgalarına ve... için temin olunan büyük mavnalarına ve kalyon ve sâir Venedik barçalarına ve reayalarına ve metâlarına sulh ve salâha muhalif ve ahidnâme-i hümâyuna

mugayir donanma-i hümâyûnüm tarafından dahl ve taarruz olunmayıp birbirleri ile rast gelinirse kemâl dostluk üzere geçir ahd-ü emana muhalif ber'vechle... ve... sâdır olunmayıp sulh ve salâh muktezâsınca... olmaları bâbında ve deryada fesad ve şenaât edip Venedik barçalarını ve bazarganlarını ahz ve... ve gâret eden Koron ve Modon ve sâir leb-i deryada vâki olan levend eşkiyasını ve onlar ile... ve yeniçeri olan kale dizdarları ve sâir korsan eşkiyasına... ve... olan kimesneler alagetirilip... gâret için aman ve zaman verilmeyip haklarından gelinmek ve Venediklilerden alınıp gâret olunan metâları alıverilmek için ferman-ı âlişânım sâdır olmağla buyurdum ki; donanma-i hümâyûnüm ile deryada Venedik beylerinin kadirgalarının ve mavnalarına ve muhafaza için deryada gezen büyük Venedik kalyonuna ve sâir Venedik barçalarına rast gelinirse birbiriniz ile tamamen dostluk üzere geçinip sulh ve salâha muhalif ve ahidnâme-i hümâyûnuma mugayir... ve... hareket etmeyip tarafında olan... sulh ve salâha gereği gibi riayet eylesin Koron ve Modon ve sâir leb-i deryada vâki olan kalelere vardıkda dahi dikkat ve ihtimam üzere... ve... üzere deryada fesad ve şenâat eden Venedik barçaları gâret eden levend eşkiyasının ve onlara mâni olan kimesnelerin bâd-el... sâire... gâret için amân ve zaman vermeyip haklarından gelip ve levent eşkiyasının fırkateleri ve kayıklarını ihrâk eyleyip minba'd sulh ve salâha muhalif iş ettirmeyesiniz. Venedik beyleri ile olan sulh ve salâha ve kadim dostluğa riayet edip... zamanda esir olan Venedik reayası her kimin elinde bulunursa ahidnâme-i hümâyûnüm mücebince ıtlak eyleyip taaddî etmeyip bu hususlar... olmağla... olmuştur. Ona göre ziyade ikram eyleyip beraate sulh ve salaha riayet eylesiniz.

280. Hüküm

Bosna beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup mukaddema kazâ-i... katlolunan... nâm tacirin metrukatını ahidnâme-i hümâyûn ve sulh ve salâh mücebince şerikelerine veyahut Venedik beyleri tarafından varan adamlarına bîkusur alıverilmek bâbında sâdır olan hatt-ı hümâyûn mücebince divân-ı hümâyûnüm... evamir-i şerife ile dergah-ı muallam kapudanlarından İbrahim nâm kapudan ile Venedik beyleri cânibinden... nâm tercüman irsal olunmuşken varıp talep eylediklerinde Bosna hazinesinden... olmağla zikir olunan tacirin metrukatını defter ve fûruht edip... için sarf olunmuştur. Lakin birkaç taciz olunursa... havale oluna deyu cevap verilmekle mezburan kapıcı ve tercüman

eylememekle senin beylerinin kadı ile arz verdiği ecilden maktul-ü mezburun metrukatını... ve...defter ve sâbikan verilen emr-ü şerife mûcebince mezbur kapıcıya teslim olunup veyahut hazineye sarf olundu ise sûret-i ruznamçe verilip... akçe olduğunu asitane-i saâdetlerime arz olunması için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda onat vecihle mukayyet olunup maktul-ü mezburun metrukatından... nesne mîrî için kabz olunmuş ise bîkusur mezbur kapıcıya teslim edesiniz ve eğer hazinede... olup verilmesi mümkün olmaz ise her neye sarf olunmuş ise ve ne miktar ise...ve mühürlü ruznamçe verile ki ona göre bir yerden havale oluna deyu emir yazılmıştır.

281. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik reayasından olup Sakız'da sâkin olan Domenico Basarini nâm Venediklinin bağ ve bahçesinden bazı yeniçeri ve sipahi ve gayrı kimesneler fuzuli girip meyvelerini gâret edip zulüm ve taaddîden hali olmadıklarını bildirmekle buyurdum ki; mezburlara muhkem... ve... eyleyesiniz ki minba'd kendi hallerinde olup mezburun bağ ve bahçesine girip zulüm taaddî eylemeyeler. Memnû olmaz ise isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz.

282. Hüküm

Galata kadısına hüküm ki; balyos arz-ı hâl sunup Venedik beylerine tâbi olan Korfu ceziresinin reayasından olup Galata'da sâkin olan... için Girid ceziresinin rençberleri gelip bey' ve şirâları vâki oldukda... edip ve sâir hususlarını görmeye meşgul iken bazı kimesneler mezburu fî' vech rencide edip nice nesne istar edip... etmekle zulüm ve taaddî ettirmekten hali olduklarını bildirip minba'd ol vechle rencide ettirilmeyip vâki olan hususları divân-ı hümayunda görülmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; vech-i meşruh üzere mezburu minba'd Galata subaşısına ve sâir... taifesine rencide ve raside ettirmeyip, vâki olan hususları divan-ı hümayununda görüle. Emr-ü şerife muhalif olunmak ihtimali olmaya.

283. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 4 Rebî-ul ahir sene 18

Kapudan paşaya hüküm ki; bundan akdem Koron ve Modon... teftiş olundukda deryada fesad ve şenâat edip Venedik barçalarıyla gâret eden levend eşkiyasına minba'd ruhsat verilmeyip Koron ve Modon kaleleri altına kabul etmeyip ve kabul ederler ise vâki olan zararlarına biz... olalım deyu... ve şart eyledikleri... ve hüccet olmuşken Livne demekle maruf bir kıta... Venedik barçası üç kere yüz bin altınlık metâ'la Venedik'e giderken kale-i Koron karfbinde levend eşkiyasından olan Koronlu... nâm fırkate reisi ve sâir levend eşkiyasıyla zikir olunan barça, tutup cümle metâ'ı ve esbâblarını gâret ve hasâret edip Koron'a vardıkları ecilden zikir olunan eşkiya alagetirip, aman ve zaman verilmeyip, haklarından gelinmek bâbında sâdır olan hatt-ı hümayun mücebince... emr-ü şerife verilmişken Koron halkı emr-ü şerifime itaat etmeyip mezbur... reisi alaverilmekle sâir levend eşkiyası firar etmekle Venediklinin esbâb ve metâlarından bir nesne tahsil olunmayıp ve eşkiyanın haklarından gelmedikleri ecilden buyurdum ki; vezir-i âzam Murad Paşa'nın kapıcıbaşı olup dergah-ı muallam hevacelerinden olan... ve... vüsûl oldukda mezkur Koronlu... reisi ve... fesad eden eşkiyayı alagetirip müşarünileyhin mübaşeretiyle sâir eşkiyaya... gâret için hakların gelip ve zikir olunan Venedik barçasından eğer Koron'da ve eğer Modon 'da her kim bir nesne almış ise aliverilip ve Koron... vech-i meşruh üzere şart eyledikten sonra zikir olunan barçayı gâret edenleri ve fırkateleriyle levend eşkiyasını kale altına alıp himayet edenleri---

284. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 8 Rebi-ül ahir sene 18

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Haleb'de olan Venedik balyosu Venedik... olup Venedikli ile yanında olan sulh ve salâh ve kadim dostluk muktezasınca daima vilayet sâkinleri tarafından siyanet ve himâyet olunup ve elinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mücebince dava olan hususları asitane-i saâdetlerime havale olunup ve sâir Venediklilerden dahi bazı kimesnelerin davası oldukda ahvalleri şer'i şerife mücebince görülüp bertaraf oluncaya değin mezbur balyos davası olunan Venediklinin nefisine kefil olmak istediğinde hapis olunmayıp mezbura kefalet verilmek bâbında emr-ü şerifim

talep etmekle buyurdum ki; mezbur balyos sulh ve salâh muktezâsınca daima siyânet ve himâyet eyleyip kimesneye zulüm ve taaddî ettirilmeyip onun gibi vâki olan hususları elinde olan ahidnâmeye ve nişan-ı hümâyun mücebince asitane-i saâdetlerime havale eyleyip ve dahi Venedikliler ile bir kimesnenin davası olundukda mezbur balyos şer'le nefesine kefil oldukda hapis verilmeyip ber'vechle Venediklileri sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyun ve nişan-ı şerife mugayir taaddî olunmak ihtimali olmaya.

285. Hüküm

Şam beylerbeyine hüküm ki; bundan akdem Haleb'e tâbi İskenderun İskeleyi'nde bir kıta büyük Venedik barçası... yüz bin altınlık metâ' tahmil edip Venedik'e giderken... ..nâm iskelede yağmalanıp cümle metâ' ve esbâbları ve top ve aletleri kurtulup çıkarıldıkda liva-i mezburun olan... oğlu emir Ahmed ve kendinin kethüdası olup iskele-i mezburenin emiri olan Abdülkadir nâm Şam yeniçerisi zikir olunan barçadan çıkan esbâb ve metâ' ve top ve sâir aletleri kabz ve zabt edip ve halas olan Venedik bazargânlarından nicesi dahi katlettirilip ve nicesini esir edip Venedik beyleri ile olan kadim dostluğa ve sulh ve salâha ve rıza-i hümayunuma mugayir zulüm edip ve zikir olunan barçadan kurtulan esbâbları ahidnâme-i hümâyun mücebince tahsil için Haleb'de olan Venedik balyosu kendi ve tercümanları ve bazargânlarını irsal edip vardıklarında mîr-i müşarünileyh dahi bunlara otuz bin guruş vermeye razı olmuşken tercüman-ı mezbur bizim metâ ve esbâbımıza dört kere yüz bin altın... eder deyu ziyade talep etmekle mîr-i müşarünileyh mücerred Venediklinin bu kadar mal ve menal alıp gitme ve... için otuz bin guruş vermek razı ve... olunduğuna pişman olup bir nesne almadım ve görmedim deyu... irsal edip ve mezbur tercüman ibraz eylediği ahidnâme-i hümâyun ve evâmir-i şerife... ve... etmeyip itaat etmemekle tercüman tarafından çıkıp gidip bir nesne tahsil edemeyip Haleb'e gelip bâden asitane-i saâdetlerime gelip ve ahvali bu vechle olduğunda sâbıkan Şam beylerbeyisi olup hâlâ Haleb beylerbeyisi Sinan dâme ikbalihu dahi asitane-i saâdetlerime arz edip ve Haleb'de olan Venedik balyosu dahi mektup gönderip îlam ettikleri nâme-i şerife arz olundukda ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâh muktezasınca bîkusur zikir olunan metâ'ları tahmil ve Venediklilere teslim olunmak bâbında hatt-ı hümâyunum ile ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; vüsûl buldukda bu hususda belzat

mukayyet olup mîr-i müşarünileyh biraz adamlar gönderip... ve... eyleyesin. Mukaddemâ vermekle... olduğu otuz bin guruh ahidnâme-i hümâyun mücebince bîkusur verip ve kethüdası dahi zikir olunan barçanın metâ'larını ve top ve aletlerini her ne almış ise gaybı ile Venediklilere aliverilip veyahut hak ve adl üzere tahsil ettirip Venediklinin haklarını aliveresiniz. Şöyle ki; inad ve muhalefet edip emr-ü şerife itaat etmez ise kayd ü bend ile birer adamlar gele. Serdâr... irsal eyleyesiniz ve mîr-i müşarünileyhin dahi emrime muhalif ruhsatı sâdır olursa müşarünileyh serdârıma arz edesiniz. Sonra hakkında bu vechle emir verir ise ruhsatı ile ahd oluna. Husus-u mezbur sâir emrin kayıp olunmayıp belzat mukayyet olan ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâha muhalif Venediklilere zulüm olunduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyet olup sulh ve salah muktezasınca Venedik bazarganları ve metâ' ve esbâblarına kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip siyanet ve himâyet eyleyesiniz. Eğer ahidnâme-i hümâyunum ve işbu emr-ü şerifime muhalif emir ibraz ederler ise tacire... ahidnâme-i hümâyunum mücebince ahd eyleyesiniz ve ne kadar esbâb ve... tahsil olunduğunda hıfz edip asitane-i saâdetlerime ve serdârıma arz eyleyesiniz ve bunlara zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya.

286. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 12 Rebî-ül âhir sene18

Südde-i saâdetlerimden Mora ve... varıp gelince eğer karada ve eğer deryada olan beylere ve kadırlara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup adamlarından olup südde-i saâdetlerime tercümanlık hizmetinde olan... nâm tercüman zikir olunan mahallere gönderilmiştir deyu olageldiği... ve... olan mahallerde ve derbendlerde hırsız ve harami ... fesad havfından ata binip ok ve yay ve kılıç ve mahmuz götürüp ve Akhisar'ının sancağıyla subaşı ve adamları ve... dahl ve taarruz etmemek bâbında hümâyunum talep etmekle... oldukda vech-i meşruh üzere emr-ü şerif verildiği mukayyed olmağla buyurdum ki; her... taht hükumetine dahil olursa mezbura ve adamlarına ve davarlarına ve emval ve erzakına menâzil ve merhalet ve... şer'i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif kimesneye dahl ettirmeyip ve... ve... olan dostlarda mezbura ok ve yay ve kılıç götürüp ve mahmuz takınıp ve ak

sarınıp kimesneye hilaf-ı emr-ü şerif dahl ettiremeyip men' eyleyesiniz ve eğer deryada dahi kendi çıkarsa lazım olan... akçesiyle alıveresiniz.

287. Hüküm

Bir suretidir.

... nâm tercümana Şam'a ve Haleb'e varıp gelince fi evahir-i Rebi-ül ahire sene 1018

288. Hüküm

Kapudan Paşa'ya ve Mora ve... beylerine hüküm ki; Venedik beyleri ile sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayuna muhalif Venedik beylerine tâbi olan reayalarına ve bazarganlarının gemilerine kimesne tutup esir eylemeyeler ve sulh ve salâh zamanında esir olup vilayet-i Mora'da ve sâir yerlerde esir bulunan Venedikli reayasını sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince ıtlak ve Venedik balyosunun tarafından husus-u mezbur için irsal olunan... nâm tercümana teslim olunması emrim olmuştur. Buyurdum ki; sulh ve salâh zamanında esir olan Venedik reayaları her kimin elinde bulunursa emrim ve ahidnâme muktezasınca... ettirilmeyip ıtlak ve mezbura teslim eyleyesiniz. Husus-u mezbureler belzat takip olup ahidnâme-i hümayunuma ve rıza-i şerife mugayir Venediklinin reayasına ber'vechle zulüm ve taaddî olmayıp ahidnâmeye muhalif reayalarını esir edip ihlale bağis olan eşkıyanın... için haklarından gelesiniz.

289. Hüküm

Şam beylerbeyine ve... beyine hüküm ki; bundan akdem... sancağında vâki... nâm iskeleye karîb yerde paralanın Venedik barçasından çıkan dört kıta büyük topar hâlâ mahal-i mezburda... ...sulh ve salâhı mücebince zikir olunan topar geri Venediklilere alıverilmek için asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; zikir olunan dört kıta toparları ve sâir yanında bulunan barçanın alet ve esbâblarını ahidnâme mücebince varan Venediklilere alıverilmesini emr-ü şerifim ve ahidnâme-i hümayunuma mugayir kimesneye inad ve muhalefet ettirmeyesiniz.

290. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; Venedik bazarganlarının barçaları ve sâir gemileri Venedik'ten metâ' ile memâlik-i mahruseme gelip giderken deryada harami korsan kalyonlarına ve sâir levend gemilerine rast gelip gâret ve hasâret eylediklerinden sonra Venediklilerin gâret olunan çuka ve kumaşları ve sâir esbâbları bey' ettirmek için Nasâra taifesinden bazı gemiler Haleb'e ve sâir pazarlara getirdiklerinde Haleb'de sâkin olan Venedik beylerinin balyosu olmağla korsan eşkıyası Venedik barçalarından gâret eyledikleri esbâbları, ellerinde olan nişan-ı hümâyun mûcebince şer'le talep eyledikde, elinde esbâb bulunan kimesneler "biz bunları gâret eylemedik akçemiz ile aldık" deyu ta'allül ve bahane eylemekle nişan-ı hümâyunuma muhalif cevap verip balyosa bir nesne red ve teslim olmadıkları... ...alaka olunmaması nişan-ı hümâyunuma mugayir Venedik bazarganlarına zulüm ve... olmamak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; bu makule Venedik bazarganlarından gâret olunan çuka ve kumaşı ve sâir metâ'ı Haleb... ve sâir iskelelere getirdikleri Venediklilerin nişanlarıyla bulunursa şer' ve kanun ve nişan-ı hümâyun muktezasınca Venedik balyosuna aliverip ta'allül ve inad ettirmeyesiniz. şöyle ki; ferman-ı hümâyunuma muhalif ta'allül ve bahane ederler ise ol makule gâret olunan nizâ' eyledikleri esbâbları Venedik balyosunun mârifeti ile mühürlettirmeyip, sizin marifetiniz ile emanet konulup asitane-i saâdetlerime arz ve havale eyleyesiniz ki sonra emrim bu vechle sâdır olursa ahd oluna. Venediklilere zulüm eyleyip ellerinde olan nişan-ı hümâyun ve evâmir-i şerife mûcebince ahd oluna.

291. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 28 Rebî-ül ahir sene1018

Haleb beylerbeyine ve kadısına hüküm ki; Asitânede olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Haleb'de olan Venedik balyosunun ve bazarganlarının yasakçılığı hizmetinde olan yeniçerileri... üzere olup balyos razı olmayıp... yeniçeri almak istediğinde balyosuna yasakçılık kulluktur deyu bazı yeniçeriler hizmete tayin olmuştur deyu cebren hizmet etmeye... edip ve hizmetlerinde ellerinde balyos ihtarlarıyla veregeldikleri ile veregeldiklerine muhalif ziyade vermek talep edip

rencide eylediklerini bildirip minba'd olageldiği üzere mezkur balyosun istediği yeniçerileri hizmetine alıp ve hizmet eden yeniçeriler dahi balyoslardan ihtarları ile verile gelenden ziyade nesne talep etmeyip, Françe ve İngiltere konsoloslarının ve bunların hizmetlerinde olan yeniçerilere verilegeldiği üzere verilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz mukayyet olup mezbur balyosu razı olmadığı yeniçerileri hizmetinden ref' eylediğinde... yeniçerileri biz kulluk târikiyle almışızdır deyu hizmetlerinde olmak için rencide ettirilmeyip ve onda olan Françe ve İngilterelilerin hizmetlerinde olan yeniçerilere ne miktar veregelmişler ise ol vechle Venediklilere hizmet edenlere verdirilip ve bunlardan ziyade nesne talep ettirmeyesiniz.

292. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip Haleb'de olan Venedik balyosu kendinin ve Venedik bazarganlarının mektupları ile eğer İstanbul'a ve eğer âher diyara... ..gönderilmek istediklerinde... .. ve gayrı kimesneler dahl eylememek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; kadimden olageldiği üzere mezbur balyos veyâhud bazarganları âher diyara mektup göndermek murad edip... gönderdiklerinde... ..ve mirîleri dahl ettirilmeyip Venediklileri ol vechle rencide ettirmeyesiniz.

293. Hüküm

Şam beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup... sancağında... nâm iskele karîblerinde paralanan Venedik barçasından karaya çıkan esbâbları köy kethüdaları olan... ve... demekle maruf nâm kimesneler hayli esbâb ve metâ2 alıp teftiş olunmaları için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup... hatt-ı hümayunum mücebince gönderilen emr-ü şerif mücebince ihzar edip muhkem teftiş eyleyesiniz. Üzerlerine şer'le sâbit olan esbâb ve metâ'ı mezburlardan alıverip Venediklilere bîkusur teslim eyleyesiniz.

294. Hüküm

Haleb beylerbeyine ve kadısına ve defterdarlarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl gönderip Venedik bazarganlarının... için irsal olunan evamir-i şerifenin icrası hususunda... eyalet-i mezburede vali olan beylerbeyiler ve kadılar ve defterdarlar bu emr-ü şerife değildir deyu ahd eylemediklerini bildirmekle buyurdum ki;

Venedik balyosuna ve tercümanlarına ve sâir adamlarına verilen cümle evamir-i şerifeyi... ve... demeyip daima ahidnâme-i hümayun mücebince ahd eylemeyip “bunlar bizim zamanımızda gelmemiştir, bana hitabet değildir” demeyip ber’vechle ta’allül ve bahane etmeyesiniz. ...hümayunum ile ahidnâme-i hümayunum mücebince icra ve ahd edip bir bahane ile cevaba... olmayasınız. Hâlâ minba’d irsal olunan evâmir-i şerifenin... hümayunumla ahdesiniz. Şöyle ki; vech-i meşruh üzere bahane edip ahd eylemediğinde... hümayunum ola... koyulmayıp mesul olmanız. Ona göre mukayyet olup evâmir-i şerifenin icrasında... olasınız.

295. Hüküm

Şam beylerbeyisine hüküm ki; bundan akdem Haleb’e tâbi İskenderun iskelesinde bir kıta büyük Venedik barçası dört kere yüz bin altınlık metâ’ tahmil edip Venedik’e giderken... sancağında... nâm iskele karîbinde paralanıp cümle metâ’ ve esbâblarını ve top ve aletlerini karaya çıkarken liva-i mezburenin olan... oğlu emir Ahmed’in ve kethüdası olup iskele-i mezburenin emini olan Abdülkadir nâm Şam yeniçerisi ve Mustafa nâm... ve... sancakları olan... ve... nâm kimesneler zikir olunan metâ’ ve aleti kabz edip ve arkadan halas olan Venedik bazargânlarından nicesini katl ve nicesini esir edip, Venedik beyleri ile olan kadim dostluk ve sulh ve salâh ve rıza-i hümayunuma mugayir zulüm ve... edip zikir olunan metâ’ ve esbâbı ahidnâme-i hümayunum mücebince tahsil için Haleb’de olan Venedik balyosu kendi tercümanlarını ve bazarganlarını götürüp vardıklarında mîr-i müşarünileyhe mücerred Venediklinin metâ’larını ve sâir esbâblarını... ve... için bir nesne götürmedim ve almadım deyu... inkar edip tercümanın ibraz eylediği ahidnâme ve evâmir-i şerifeye dahi asla... etmeyip merkum tercüman bir nesne tahsil edemeyip Haleb’e avdet bâden asitane-i saâdetime gelip ve sâbikan Şam beylerbeyisi olup hâlâ Haleb beylerbeyisi olan Sinan dâme ikbalihu dahi bu hususda asitane-i saâdetlerime arz edip ve Haleb’de olan Venedik balyosu dahi mektup gönderip nâme-i şerif îlam-ı arz olundukda ahidnâme-i hümayunum mücebince bîkusur zikir olunan metâ’ ve esbâbları tahsil ve Venediklilere... ve teslim olunmak bâbında hatt-ı hümayunum mücebince emir verilip imdi ol emrim kemâkân... Buyurdum ki; dergah-ı muallama kethüdalarından... balyosun tercümanları vardıkda bu hususa belzat mukayyet mîr-i müşarünileyh emr-ü şerifimle biraz adamlar gönderip muhkem nesne ve... eyleyesiniz ki zikir olunan Venedik

barçasının metâ' ve top ve aletlerini ve sâir her ne almışlar ise bîkusur verip ve kethüdası ve mezburun... Mustafa ve mezkuman nişancılar metâ' ve esbâbı zâyî eyledin deyu bahane ve ta'allül ederler ise hak ve adl üzere bîkusur verip... ettirip Venediklilerin haklarını alıveresiniz. Eğer mezbur Abdülkadir ve merkum Mustafa ve zikir olunan nişancılar inad edip haklarını vermezler ise kayıt ve... ile biraz adamlar koşup asitâne-i saâdetlerime gönderilip ve mîr-i müşarünileyhe itaat etmeyip Venediklilerin mallarını ve aldığı metâ' ve esbâblarını bîkusur red ve teslim etmez ise arz edip yerine... nâm kimesneye verip... üzere arz eyleyesiniz. Bu husus sâir... ..etmeyip emrim mücebince ahd edesiniz ve eğer ahidnâmeye ve işbu emr-ü şerifime muhalif bir târikle emir dahi emir dahi ibraz ederler ise itibar etmeyip daima ahidnâme mücebince ahd edesiniz. ...nesne alıverildiğini yazıp arz edesiniz.

296. Hüküm

Bir sureti dahi müşarünileyhe yazıldı. Fi evahir-i Ramazan sene 1018.

297. Hüküm

Bosna beylerbeyine hüküm ki; bundan akdem haramisinin ve... Uskok eşkıyası ol serhadde... fesad edip sâbikan... kalesi üzerine gelip gâret eylediklerini... ..dan bazı kimesneler asitane-i saâdetlerime gelip Venedik beylerine tâbi... nâm kalenin adamları zikir olunan Uskok eşkıyasıyla yekden... olup tasarrufta bile bulunmuşlardır deyu... edip Venedik beylerine bu husus için iki defa nâme-i hümâyunum irsal olunup ve asitane-i saâdetlerimde olan balyoslarından sual olundukda ol dahi Uskok eşkıyası... olmayıp... kralına tâbi olup ve mezburlar daima... düşmanlık üzere olmağla ol serhadlerde Venedik beylerinin... zikir olunan Uskok eşkıyasını alagetirdiklerinde muhkem haklarından gelirler deyu cevap verip ve Venedik beyleri kadimden asitane-i saâdetlerimde kemâl hulus ve sadakat üzere dostluklarını sâbit-kadem oldukları ecilden buyurdum ki; muhkem... ve... eylemeyesin. Minba'd sulh ve salâha ve ahde ve rıza-i hümâyunuma mugayir halas vâki Venedikliye... ve reayalarına dahl ve taarruz eylemeyip ihlale bağis olur ve... hazır edeler ve... ol serhadlere daima... ..sulh ve salâha riayet eyleyip Venedik beylerinin serhadlerine ve kalelerine ahidnâmeye muhalif kimesneye dahl ve tecavüz ettirmeyesiniz. dostluk ve muhabbetin... ve... ..edesiniz.

298. Hüküm

...ve ... kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arz-ı hâl sunup kendinin karyede olan... için verilegeldiği üzere taht kazanızdan akçeleri ile... minba'd alıverilmek için emr-ü şerifim rıza etmekle buyurdum ki; mezbur balyosun tarafından emr-ü şerifimle varan Gorki ve... nâm Venedikliye... ..üzere akçeleriyle alıverip gemisine tahmil ettirip ve ne günde dahil olup... zamanında verildiği işbu emr-ü şerifimin cümle metâ' tahsil-i mahfuza kayıt eyledikten sonra zikir olunan cümle emr-ü şerifimin zuhuruna... eyleyip ol emirlere sonra tekrar tereke alınmak ihtimali olmaya ve Girid'e varınca yolda derya beylerine gelirse kimesne emr-ü şerifime muhalif dahl ve taarruz eylemeyeler.

299. Hüküm

Yevm-el hamse fi 16 Cemâzi-el âhir sene 18

Galata kadısına hüküm ki; Venedik tercümanlarından Marko Anton nâm tercümanın zevcesi Aleksanra nâm dükanın Galata'da... demekle maruf kilisenin karşısında vâki mülk evi olup yüz yıldan beri malikin... üzere... olunurken hevâce... ..olan kimesneye mülk değildir ve... deyu dahl ve nizâ' eylediğinde mukaddema Galata kadısı olan Mevlana Abdülrahman ile sâbikan nişancı olan... Hasan mübaşirimle şer'le görülürken... olduğu sâbit olmağla mezbur tercümana hüccet-i şerife verilip ber'vechle... alakası yoğiken evkaf-ı mezbureye kayıtlı olanlar celb ve ahz sebebi ile vakfeder deyu rencide eylemekten hâli olmadıkları ve bir defa şer'le görülen hususu minba'd istimâ olunmamak ve hüccet-i şerifeye muhalif dahl ve nizâ' ettirilmemek bâbında hatt-ı hümayun saâdet-i... emr-ü şerifim verilmek ricasıyla... olunup arz olundukda minba'd hüccet-i şerifeye mugayir istimâ olunmaya deyu hatt-ı hümayunumla ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; husus-u mezbur için merkum tercümana verilen hüccet-i şerifeye muhalif evkaf-ı mezburenin... olan kimesneye ve... dahl ve taarruz ettirilmeyip... minba'd istimâ' eylemeyesin. Şöyle ki; hüccet-i şerifeye mugayir mezkur... ..edip... etmekle dahl edip hatt-ı hümayunuma ve hüccet-i şerifeye mugayir bir târikle emir alıp dahl ederse elinden alıp emr-ü şerifimle ve hüccet-i şerife mücebince minba'd istimâ' eylemeyesiniz.

300. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 20 Cemazi-el ahir

Bosna beylerbeyine ve Kilis beyine ve Bosna eyaletinde olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik vilayetinden tüccar taifesi karadan İstanbul'a getirmek için çuka ve kumaş ve sâir metâ' ve esbâbları Bosna serhaddinde vâki Venedik beylerine tâbi İspalat nâm iskeleye çıkarıp ondan bazargân ile İstanbul'a getirip ve İstanbul'dan dahi metâ' ve esbâb alıp Venedik'e getirmek için kârban ile zikir olunan iskeleye ve sâir iskeleye gönderdiklerinde onun gibi Venedikli taifesinden kârban başı veyâhud kârban adamlarından biri merd olursa beytûlmâlciler ve dizdarlar ve sâir zabitler ahidnâme-i hümayunuma ve sulh ce salaha mugayir dahl eylemeyip ve kârbanı bir bahane ile yolundan alıkoyup bir ferde zulüm ve taaddî eylemeyip huzur-hâl ile gidip ve gelip ve olageldiği üzere bâc alındıktan sonra ahidnâme-i hümayunuma muhalif kazaya ve sâir... ile dahi rencide olmayıp ve Venedik bazarganlarından... nâm tacir Venedik'ten altmış üç pastav çuka ve üç sanduka kumaş ile İstanbul'a gelirken İspalat emiri Salih mezbur tacirden kazaya dönmüş iki... altın almağla ahidnâme mûcebince zikir olunan meblâ mezkurdan... tacirin adamına alıverilip Venedik bazarganları ve kendi... alıp gittiği metâ'ndan kimesneden vech-i meşruh üzere Venedik'ten getirdikleri metâ' ve esbâblarına ve memnû olmayan metâ' dahi alıp getirdiklerinde ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayunuma mugâyir dahl ve taarruz eylemeyip ve olageldiği üzere bâc alındıktan sonra ahidnâmeye mugâyir kazaya ve sâir... ile asla rencide olunmayıp ve taife-i mezbureden biri merd oldukça beytûlmâlciler ve dizdarlar dahl eylemeyip kârbanı bu bahane ile alıkoymayıp huzur-hâl ile gidip geleler ve mezbur tacirden mezkur emini kazaya deyu aldığı akçeyi temessük mûcebince bîkusur adamına alıverip inad ve muhalefet ettirmeyesiniz. Venediklilere ber'vechle ahidnâme ve sulh ve salâha muhalif taaddî olduğuna rıza-i hümayunum yoktur. Ona göre bu hususda her biriniz mukayyet olup mezburları daima siyânet ve himâyet eyleyip bir ferdi rencide ettirmeyesiniz. gâret edenleri arz edesiniz. Sonra haklarından gelinmek için emr-ü şerifim verile.

301. Hüküm

Tuzla ve... kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik tacirlerinden... ..nâm Venedik barçasıyla İstanbul'a gelirken... çıkıp bazı Müselmanlar ve Yahudiler ile bir sandala girip barçadan akdem İstanbul'a gelirler iken Bozca Ada'ya karîb yerde Tuzla'da karaya çıktıklarında bazı kimesneler mezbur taciri tutup esbâbını soyup ve iki yüz nakit filori ve yüz elli altınlık bir elmas ve... yakut alıp zulüm ve taaddî eylediklerini bildirip mezburun... alagetirilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyet olup taht kazanızda bu makule fesadı irtikâb edip... ve... olanları alagetirip... ..mezbur tacirin salınıp malını alanlar her kim ise bulup meclis-i şer'ime ihzar edip vech-i meşruh üzere mezburun ol mikdar nesnesini aldıkları sâbit olduktan sonra bîkusur alıverip dahi bu fesadı eden muhtacı arz olanlardan ise hapis edip arz eylesiniz. ...ise şer'le haklarından gelesiniz. Ziyade ikram edesiniz. Hak üzere olup hilaf-ı şer' kimesneye zulüm olmaya.

302. Hüküm

...kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup...'da ticaret üzere olan... nâm tacirin Efrânçe taifesi sâkin olduğu mahalde olan odasını... sâkinlerinden... ve... ve Nikola ve... oğlu Arslan bazı harami ve hırsızlar ile... varıp üç yük... edip bâden firar edip... olmağla alagetirilip mezbura zulüm ve taaddî olmağla mezburan hırsızlar alagetirilip hakları alıverilip sâbit olan haklarını vermekte inad ederler ise asitane-i saâdetlerime gönderilmesi bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususta belzat mukayyet olup mezburları alagetirip inad ederler ise şer'le buldurması lazım olanlara buldurup getirtip mezbur tacir ile... şer' edip hak üzere... edip vech-i meşruh üzere mezbur elçi... mezburun odasına varıp emval ve esbâbına... eylemişler ise bâd-el... bîkusur hakları alıverildikten sonra... mezburlar muhtacı arz olanlardan ise hesap edip arz eylesiniz. Değiller ise şer'le haklarından geline ve hesapları vermezler ise asitâneye gönderile

303. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 2 Receb-ül mübarek sene 1018

Anadolu Boğaz Hisar'ı kadısına kaleler dizdarlarına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik ve Françe ve İngiltere tüccarının barçaları metâ' ile İstanbul'a gelip bâden İstanbul'dan... ve... ve sâir iskelelerden metâ tahmil edip mîrîye gayd olan gümrüklerini ahidnâme mücebince gümrük eminlerine azledip, icâzet tezkiresiyle vilayetlerine avdet edip Boğaz Hisar'larda dahi ahidnâme mücebince ve kadimden olageldiği üzere olunup huzur ile gidegelmişler iken hâlâ ahidnâmeye ve kadimden olagelmişse mugâyir... olan Haleb'de vâki... ... mektup verip minba'd mezburların gemileri Boğaz Hisar'da bulundukda içinde olan cümle metâ' ve esbâbları gemilerden ihraç edip arayamaz deyu ahidnâme ve olagelmiş muhalif teftiş etmekle müşarünileyhin mektubu muktezasınca hâlâ ol cânibe varan Venedik barçasını alıkoyup boşaltıp içinde olan esbâbları ve metâ'larını görürüz deyu olagelmiş muhalif rencide eylediklerini îlam edip şimdiye değin olagelen âdet ve kanun ve ahidnâme-i hümayun ve ellerinde olan gümrük emini temessükâtı mücebince aranıp olagelmiş muhalif boşaltırız deyu rencide olunmayıp ahidnâme ve olagelen ile ahd olunmak için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; dergâh-ı muallam kapıcılarından vardıkda bu hususda her biriniz mukayyet olup Venedikliye verilen ahidnâmeye ve şimdiye değin olagelmiş muhalif barçalarını boşaldırız deyu rencide eylemeyip ellerinde olan ahidnâmeye gümrük eminleri temessükâtları mücebince ve olagelenden âdet-i kadim muktezâsınca ahd eyleyip, olagelmiş muhalif gemilerini yolundan alıkoymayasınız. Şöyle ki; ahidnâmeye ve olagelmiş ve ellerinde olan evâmîr-i şerife ve gümrük eminleri tezkiresine muhalif ahz ve celb sebebi ile rencide edesiniz. Minvâl verilmemek... ona göre mukayyet olup kadimden ve olagelen ile ahd edesiniz.

304. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; bundan akdem İzmir iskelesi eminleri Venedik tacirlerinden metâlarının gümrükleri ile haklaşmak şartı ile karz ve peşin târikiyle bir miktar akçe alıp ellerine mühürlü ve... temessükâtı verilmişken ve bu bâbda sâbıkan emr-ü şerife dahi verilmişken hâlâ mezkur tacirlerin götürdükleri ve alıp getirdikleri metâ'larının cânibde mîrîye aid gümrükleri ile emr-ü sâbık mücebince hesap eylemekte ta'allül ve inad edip, mezkur Venedik tacirlerinden vech-i meşruh üzere aldıkları akçe ellerinde olan mühürlü... tezkireleri mücebince gümrükleri ile

hesaplaştırıp ve minba'd dahi tüccar taifesine karz ve peşin târikiyle akçe verdiklerinde hak üzene tam hesab olunup hakları bilâ-ta'allül bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda mukayyet olup... Venedik bazarganlarının ellerinde olan... temessükâtına ne miktar akçe karz ve peşin târikiyle verilmiş ise emr-ü sâbık ve ellerinde olan mühürlü... temessükâtı mûcebince götürdükleri ve alıp getirdikleri metâlarının resm-i gümrüklerini bîkusur haklaştırıp tüccar taifesine zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz.

305. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 8 Recep sene 1018

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik bazarganlarından... ve... nâm tacirlerin Selmon nâm Yahudi... altı yüz akçe hakları var iken merd olup hâlâ mezburun ellerinde mühürlü temessükâtları muktezasınca haklarını merd merkumun... şer'le talep eyledikde vermeyip ta'allül ve inad eylediklerini bildirip hakları alıverilmek için emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburları merd olan merkum Yahudinin varışlarıyla şer'le ihzar edip, şer'le teftiş eyleyip ve mezburların haklarını ellerinde olan mühürlü temessükâtları mûcebince şer'le sâbit olduktan sonra... edenlerden bîkusur alıverip ta'allül ve inad ettirmeyesiniz. eğer sâbit olan hakları vermekte inad ederler ise südde-i saâdetlerime havale eylesin ki çıkıp divân-ı hümayunumda görülüp hakları alıverile.

306. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; balyos arz-ı hâl sunup Venedik tüccarından... ve... ve... nâm tacirler bundan akdem İzmir'de... demekle maruf vali... nâm Yahudiye çuka ve kumaş bahasından üç bin guruşluk hakları olup... mezbur Yahudi... sâkin olup arsadan yerleri olmağla hakları verilip inad ve muhalefet edip zulüm eylediklerini bildirmekle buyurdum ki; mezburları buldurması lazım olanlara buldurup şer'i şerife mûcebince ihzar edip hak üzere şer'le teftiş eyleyip şer'le sâbit olan hakları bîkusur alıverip asla ta'allül ve inad ettirmeyesiniz. Eğer sâbit olan haklarını yine vermekte inad ederler ise mezburan bazarganlar ile asitane-i saâdetlerime gönderesin. Savaları divân-ı hümayunumda şer'le görülüp hakları alıverile.

307. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 11 Recep sene 1018

İstanbul'dan Venedik'e varınca... olan beylere ve kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Venedik beylerine tâbi olan Cezire-i İstandil piskoposu olan Gorki... nâm Venedikli piskopos Akdeniz'de vâki cezirelerde Efrance kiliseleri ve Efrance taifesi papazları ve ruhbanlarına kendi eyaletleri üzere teftiş eyledikde sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunuma mugâyir kimesne dahl ve taarruz eylemeyip mezbura... eyleyip siyânet ve himâyet eylemeleri için... Cezayir eyaletinin kapudanı olan... tarafından dahi mühürlü mektup verildiğini bildirip mücebine emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur piskopos müşarünileyhin mektubu mücebine zikir olunan cezirelere varıp Efrance kiliselerini ve Efrance papazlarını ve ruhbanlarını... ve teftiş eylemek istediğinde sulh ve salaha ve ahidnâmeye muhalif kimesne dahl ve taarruz eylemeyip Efrance ve Rum... dahi mezbura muavenet eyleyip ve siz dahi mezkuru siyânet ve himâyet eyleyip, lazım olan hususlarında ve... ..üzere akçesiyle alıverilmekde muavenet eyleyip rencide ettirmeyesiniz.

308. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 20 Recep sene 1018

Galata kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup Galata'da Venedik bazarganlarından beş-altı nefer kimesneler kendi mülk ve kira ile sâkin oldukları dükkânlarında Venedik'ten getirdikleri çuka ve kumaş bey' edegelmışler iken hâlâ Galata çarşısında olan dükkânlarda minba'd çuka ve kumaş bey' olunmayıp... bey' oluna deyu... olunmağla mezkûr Venedik bazarganlarına dahi olagelene muhalif dükkânlarında çuka ve kumaş satmak deyu dahl olunduğunu bildirip olageldiği üzere dükkânlarında bey' eylemesi için emr-ü şerif talep etmekle buyurdum ki; Venediklinin mezkûr bazarganlarına dükkânlarında çuka ve kumaş bey' eylediklerinde olagelene muhalif kimesneye dahl ettirmeyip ol vechle rencide ettirmeyesiniz.

309. Hüküm

Bosna beylerbeyisine hüküm ki balyosu arzuhal salınıp saikan Venedik beyleriyle sulh ve salah oldukda Bosna serdarında vaki Venedik beylerine tabi olan ... ve ... ve ... ve ... nam kalelerin ... olunmak için asitane-i saadetlerim tarafından Bosna Beylerbeyisi iken ... olan ... Venedik beyleri canibinden ... nam Venedik beyleri adası taaddî olmakla zikir olunan... ve... ve... sınırlarını katledip ve ... kalesinin sınırlarını dahi... kadim üzere... emân olunub ol zamandan beri otuz beş yıl... edip ... beyleri ve... şimdiye değin sulh ve salah ve ahidname mucebince âsûde-hâl üzere olunub kale-i mezburenin ... dahilinde Venedik beylerine tabi olan ... demekle maruf olan karyede ve ol karye sınırı olan yerlere... bazı... gelip ... edip ziraat ve harâset eyledikleri yerleri için her sene ... beylerine birkaç defa üç... verincek... ve her haneden bir re's kuzu ve... yük odun vermeye edip eda ederler iken sâbikan kilisenin olan ... ve dahi bazı kimesnelerin ... ile sulh ve salah ve kadimden olagelmişe muhalif kilisenin ... karye-i mezbura ... vech-i meşruh üzere ... beylerine... hak vergilerini verregelen reayaya minba'd zikir olunan ... vermeyesiniz deyu tembih edip sulh ve salaha ve ahitnameye ve olagelmişe muhalif taaddîden hali olduğunu bildirmekle buyurdum ki bu hususda onat vecihle mukayyed olub Venedik beylerine tabi olan zikir olunan Venedik sınırı dahilinde olan yerlerde kadimden ziraat ve harâset eden reayayı sulh ve salah ve olageldiği üzere Venedik canibine veregeldikleri... ve vergilerine yine... sâbık üzere ... verdirip müşâr'ül-ileyh ve gayrıları dahl ve taarruz ettirmeyip sulh ve salaha riayet edesiğiz. Şöyle ki; yine memnû olmayıp sulh ve salaha ve ahidname-i hümayuna ve kadimden olagelmişe muhalif mîr-i müşârünileyh vech-i meşruh üzere dahl eder ise vukû üzere yazıp arz edesiğiz

310. Hüküm

Yevm-el...

Fi 28 Recep sene 1018

Bosna beylerbeyine ve Bosna'da mal defterdarlarına ve Bosna'da olan kadılara ve Üsküp ve Yenipazar ve Sofya kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından... ve... nâm Venediklilere yol emri yazılmıştır. Sulh ve salâh ve ahd-ü emân muktezasınca ticaret için taht hükümetlerine vardıklarında

kendilerine ve hizmetgârlarına ve esbâb ve metalarına ve sakin oldukları evlerinde kimesne rencide ve rasîde ettirilmeyip siyanet ve himayet olunup ve vilayetlerinden getirdikleri ve ol vilayetlerden alıp götürdükleri metalarından kanundan ziyade gümrük alınmayıp ... olunan ve... ile ve... ile rencide olunmayıp... ve eğer mezbur tacirler ve sair bazarganlarından ve hizmetkârlarından birisi merd olursa... ...voyvodaları ve ruhbanları ahidname-i hümayun mucebince dahl olunmayıp ve üzerlerine miri alınan ve sair kimesnelerin esbâbları bırakılmayıp ve bir kimesnenin Venedik tacirleri ile bey' ve şirâ ve kefalet ve sâir... hususlarda dava ve nizâ' ederler ise beş bin akçeden ziyade olmaya. Madem ki ol... ve hüccet olmuş olmaya veyahut bazarganları kendi hattıyla temessükleri ve... ikamet etmekle istimâ olunmayıp asitane-i saadetlerime havale olunub ve dahi tacirleri... ..teslim eylediniz deyu ahz ve celb eden rencide ederler ise men' ve def' olunup memnû olmayanları asitane-i saadetlerime havale ve arz olunub divan-ı hümayunumda görülüp vech-i meşruh üzere rencide olduğu emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki Venediklilere verilen ahidname mucebince ahd edip ... ahidnâmeye muhalif rencide ettirmeyesiğiz memnû olunanları arz edesiğiz

Yevm el hamse

Fi 15 Şaban-ül muazzam sene 1018

311. Hüküm

Suretidir

Fi evâsıt-ı Şevval 1018

312. Hüküm

Mora ve İnebahtı ve Karlı İli beylerine ve Ayamora, Plevne ve zikir olunan sancaklarda olan kadısına asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıp bundan akdem Mora beyi iken... eden... sâbıkan Venedik beylerine tabi olan Kefalonya nam cezireden metala ... cezire-i mezbureden Venedik'e giden iki elçi ve Venedik beylerinin hizmetkarlarından ... demekle maruf bir kimesneye ve dahi nice Venediklileri ahz edip sulh ve salaha muhalif esir ettiklerini ... ve Ayamora' ya götürüp ... dahi kendi yanlarında alıkoyup sulh ve salah ve ahidname-i hümayunuma muhalif zulüm ve taaddî olunduğunu bildirip adamları her kimin

elinde bulunursa cümlesi aliverilmek babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu hususda her biriniz mukayyed olub Venedik beylerinin zikir olunan adamları her kimin yanında ise ahidname ve sulh ve salah muktezasınca alıverip sulh ve salaha ve ahidname-i hümayunuma muhalif ve emr-ü şerifime mugayir kimesneye... ve inad ettirmeyesiniz Venedik beylerinin zikir olunan adamları her kim vermeyip inad ve muhalefet ederler ise onun gibiler isim ve resimleri ile yazıp sūdde-i saadetlerime arz eylesesiniz ki sonra haklarında emrim... sâdır olursa ... ile ahd edesiniz

313. Hüküm

İskenderiye beyi ... beyi ve akız beyine hüküm ki balyos arzuhal salınıp Venedik reayasından Marko ve karandaşı ... ve ... ve ... ve ... ve ... nam yedi nefer Venedik reayası bundan akdem ... nam ... kereste yüküyle Girid'e giderken rüzgar muhalif olub Cezayir-i Garb canibine düşürüp ol cânibde kimesneler mezbureleri tutub sulh ve salaha muhalif esir edip hala zikir olunan yedi nefer adamlarının İskenderiye beyine ... demekle maruf itlâk eylememek için Sakız'da alıkoydurtmak ilam edip zikir olunan adamları aliverilmek için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu hususda her biriniz mukayyed olub ilam olunduğu gibi Venediklinin kereste yüklü gemisi Girid'e giderken muhalif rüzgar esmekle Cezayir canibinde koşup ... yedi nefer esirleri ... İskenderiye beyiseni alıkoydurtmuş ise veresin ve şarki Sakız beyisini Venediklinin zikir olunan ... yedi nefer esirleri Sakız'da ise sulh ve salah ve ahidname-i hümayun mucebince verip her birinin bu babda inad ve muhalefet eylemeyip tekrar şikayet olunmalı eylemeyesiniz

314. Hüküm

Trablusgarp beylerbeyisine hüküm ki Venedik beyleri asitane-i saadetlerimde kadimden hulûs ve sadakat üzere dostluklarında sabit kadem olub beyanda... olan... sulh ve salaha ve şerâite ahd-ü emana gereği gibi riayet etmekle vilayetlerine ve tüccar gemilerine ve reayalarına meta ve esbâblarına memalik-i mahrusemde olan hakimler ve zabitler tarafından ve deryada giden beyler ve kapudanlar ve sair reisler levend taifesi tarafından ve cümle sulh ve salaha ... ile verilen ahidname-i hümayunuma mugayir dahl ve taarruz olunmayıp Venedik barçaları ve bazarganları ve gemileri ve reayalarını tutub gâret eden levend eşkıyasının aman ve zaman

verilmeyip haklarından gelinip eyledikleri ve metaları her kimin elinde bulunursa olunmayıp geri Venediklilere ... olunub rıza-i şerife muhalif mezburlara Venedik reayası zarar ve ziyan ettirilmemek babında defaâtle hatt-ı hümayun saâdet-i... ferman-ı âlişânım sâdır olmuşken hala Venedik'ten metala ... üç kıta barçaları İstanbul'a gelirken Koron gemisi ... nam muhalif Koronlu ... nam levend kalyetesi reisi zikir olunan üç kıta barçadan birine rast gelip içinde asitane-i saadetlerimde ... olan balyosun akrabasından başka ... nam Venedik beyi adamı ve nice bazarganları rıza-i hümayunuma ve sulh ve salaha muhalif tutup içinde olan ... metaları ve yüz seksen bin miktarı çuka ve altı sandık kumaş alıp gâret edip zikir olunan beyi adamı ve bazarganları Trablus'a alıp gidip... ve ihlale bağis olundukları senin beylerinin mezkur beylerde ve bazarganları ve metaları ellerinden alıp emr-ü şerifim gelince ... eylediği hümayunum ... olunmuşdur sulh ve salaha riayet eylemişse ... var olan emri buyurdum ki bir an ve bir saat taciz ve tevkif eylemeyip zikir olunan Venedik beyi adamını ve bazarganlarını ve reayalarını itlâk edip ve meta ve esbâbları her kimin alıp bulundursa alıp sulh ve salaha ahidname-i hümayunum muktezasınca emr-ü şerifim ile varan adamlarına teslim eylesin ki Trablus âsâkirinden ve sair levend taifesinden bazıları inad edip vermekde ta'allül ederler ise sana inad ve... haklarından gelinmek ... ona göre mukayyed olub sulh ve salahı ve sâbıkan hatt-ı hümayun mucebince sâdır olan ferman-ı şerifim muktezasınca mezkurların adamları itlâk ve esbâbları alıvermekde... ve ihtimam edip sen dahi ihmalden... edesin sana ber'vechle adak makbul olmayıp... koyulmayıp... olan... ve her kim sulh ve salah emrinde fesad yapmış olursa ahidname mucebince hakkından gelesin bir ferdi himayet eylemeyesin deyu emir yazıldı.

İsyanlarına... olunub hümayunum... olub... haklarından gelesiniz. Mahruseimde olanlara şöyle ki bu babda ihmal edip... sebep ile zikir olunan Venediklileri ve esbablarını buldurup rıza-i hümayunum mucebince mezburlara teslim eylemeyesiniz ... makbul olmayıp... koyulmayıp ... ona göre mukayyed oluna

315. Hüküm

Yevm-el selase

Fi 20 Şaban sene1018

İstanbul'dan Venedik'e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadırlara hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik beylerine tabi cezire-i İstandil... olub Efrançe taifesinin kimesneleri üzerine Efrançe bazargânı olub olan Gorki... nam Venedikli hala bunda ve Akdeniz'de vaki olan cezirelerde ve sair yerlerde sakın olan Efrançe taifesi Efrançe papazlarınız ve Efrançe ruhbanlarını ve Efrançe kimesnelerine kendi eyaletleri üzere ... ve teftiş eylemek sulh ve salaha muhalif kimesneye dahl eylemeyip kendileri ve ruhbanları ve adamları siyanet olunub ve Rum taifesinin ... mezbura muavenet edip ve eğer mezbur ... ve kimesne hilaf-ı şerifi rencide etmek ister ise ahidname mucebince asitane-i saadetlerime havale olunub ve yollarda lazım olan ... akçesiyle alıverilmek babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki mezbur ... Efrançe kimesnelerine ve Efrançe Ruhbanları ve Efrançe papazlarını ve Efrançe taifesi kendi eyaletleri üzere teftiş eylemek istediğinde sulh ve salaha muhalif kimesneye dahi ettirmeyip v Rum taifesinin... mezbura mukâvenet eyleyip ve mezburu hilaf-ı şerifi rencide etmek isterler ise ahidname mucebince asitane-i saadetlerime havale eyleyip Venediklileri siyanet eyleyip ve lazım olan ve... akçeleriyle narh-ı rûz-ı üzere alıveresiniz.

316. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 8 Ramazan sene 1018

Bağdat ve Buhara beylerbeyisine hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarına Halep'ten ve sair vilayetlerden ticaret için ... ve sair ... vilayetlerine gidip mukaddemâ Haleb'e avdet etmek için Bağdat ve Buhara'ya gelip gitmek istediklerinde sizin tarafınızdan ve sair hakem ve zabitlerde zikir olunan tüccarın mallarına ve gayrı memlûkelerine ve alıp zulüm ve taaddî olunduğunu bildirip minba'd tüccar taifesinin taht hükûmetine uğradıklarında ol vechle zulüm ve taaddî ettirilmemek babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki bu hususta her biriniz belzat mukayyed olub ahidname-i hümayun ve sulh ve salah muktezasınca Venedik tacirleri vech-i meşruh üzere zikir olunan vilayetlere giderken avdet edip Halep'e gelirken taht hükûmetlerine uğradıklarında sizin tarafınızdan dahl ve sair hakem ve zabitlerde canibinden mallarına ve... memlûkelerine... olunmasın minba'd ol vechle rencide ve reşide olunmak ihtimali

olmaya mezkurlara ahitnameye ve sulh ve salaha muhalif dahl olunduğuna rıza-i şerifim yokdur ona göre mukayyed olub eyyam-ı adaletimden ber'vechle rencide olmak ihtimali olmaya

317. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik beylerine tabi tüccar taifesinden ... nam bazargân ticaret târikiyle Bağdat ve Buhara ve Garbistan ve kendine ve adamlarına ve meta ve esbâblarına kimesneye dahl ve taarruz eylemeyip metalarından kanun üzere gümrük alınıp ziyade alınmayıp ber'vechle zulüm ve taaddî ettirilmeyip ve zabitler taraflarından siyanet ve himayet olunub ve eğer mezbur tacir veyâhud adamlarından ve hizmetkârlarından bir kimesne merd olursa meta ve sair metrukatlarında ahidname mucebince kimesne eylemeyip sulh ve salahı ve ahidname muktezasınca... olunmak babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki mezbur bazargân ticaret târikiyle Bağdat ve Buhara ve Garbistan ve sair memalik-i mahruseme varıp gelirken yolda ve izde kendine ve adamlarına ve meta ve esbâblarına kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip ve gümrüğüne kanun-u kadimden ziyade aldırmayıp ve merd olursa metrukatlarına dahl olunmayıp ahidname mucebince Halep'te olan beylerine teslim olunub siyanet ve himayet olunub ahidnâme-i hümayunuma ve sulh ve salaha mugayir rencide ve reşide olunmaktan... ihzar edesiğiz ve ber'vechle taaddî olunduğuna rıza-i hümayunum yokdur ona göre mukayyed olub siyanet ve himayet edesiğiz

318. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından Civan nam tacirin Haleb'de sakın Emir Hasan nam kimesne ile dava-i şerife var iken mezbur Emir Hasan oldukda ... kalmağla şer'le olub müteveffa-i mezburun karındaşı olan Emir ... ile mukaddema Haleb kadısı ve beylerbeyinin kaim makam hususlarında ahvaller şer'le görülüp... nizâ' ve kasıt husumeti olub ... olmuşken hala müteveffa-i mezburun bir ferdi bir sipahiye... merkum sipahi mezkur tacire... yanaşıp elinde olan hüccet-i şerife mugayir zulüm ve taaddîleri hali olunduğunu bildirip bir defa şer'le görülen davaların tekrar istimâ'ı caiz ola ol vechle rencide olunmamak babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki mezbur tacir mukaddema bir defa ... olan merkum Emir ... ile vech-

i meşruh üzere müdafaa-i şer' olub ahvalleri görülüp ... olub hüccet-i şerife olmuş ise bir defa şer'le görülen davanın tekrar istimâ'ı memnû olmakla minba'd davalarını istima eylemeyip ol vechle zulüm ve taaddî olduktan ziyade...edesiğiz. Şöyle ki; mezbur memnû olmayanı zulüm ederlerse ... üzere yazıp arz eyleyesiniz ki sonra hakkında emrim mücebince sâdır olursa ... ile ahd oluna

319. Hüküm

Müşâr'ül-ileyh hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Haleb'de olan balyosa ve ticaret üzere olan Venedik bazarganlarına bazı kimesneler ve şehir subaşı dahi ... ahz ve celb için... bahane edip ... rencide ve reşide eylemekten hali olmayıp minba'd Venediklilere kimesne dahl eylemeyip onun gibi dava ve nizâ' edeler ise siz belzat balyos ... ile görüp ... ve gayrıları ... dahl eylemeyip ve eğer bey' ve şirâ' ve eğer kefalet ve... ve sair hususları olursa siz görüp Venedikli taifesinden bir kimesne şer'i şerife vermeyip şikayet etmez iken kaza tarafından ve Bosna ve sair... cânibinden... rencide olunmamaları babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub Haleb'de olan Venedik bazarganları ve sair balyosa tabi olan Venediklileri her kim olursa olsun ... onun gibi bey ve şirâ' ve kefalet ve olunub ve sair hususları vaki oldukda balyos neferi ile getirip şer'i şerife ve ahidname muktezasınca kendiniz belzat ahvallerini görüp... varıp Venedikliden şikayet eylemedikçe... taifesi Venediklileri ahz eylemeyip ber'vechle emr-ü şerife muhalif zulüm ve taaddî ettirilmekten ziyade... edesiğiz mezburları sulh ve salah ve fermana mucebince siyanet edesiğiz mezburlara vech-i meşruh üzere zulüm olduğuna rıza-i şerifim yokdur ona göre mukayyed olasığiz

320. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki balyos arzuhal salınıp İzmir'de olan Venedik bazarganlarına ve meta ve esbâblarına ellerinde olan ahitnameye muhalif dahi ve rencide olunmayıp daima siyanet ve himayet olunub ve vaki olan hizmetlerine vermeğe göre dergah-ı muallam kapudanlarından... olageldiği üzere... olmak babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu hususda belzat mukayyed olub taht kazanızda olan Venedik bazarganları ellerinde olan ahidname ve nişan-ı hümayunum muhalif bir ferde rencide ettirmeyip ve dahi memnun olmayan meta

ve esbâblarına ahidnâmeye ve sabıkan verilen evamir-i şerifeye mugayir dahl ve taarruz olunmayıp daima Venedikliler ile olan sulh ve salahı ve ahidname muktezasınca siyanet ve himayet olub... rencide ve reşide ettirilmek ihtimali olmaya ve onun gibi vaki olan hizmetleri şer'le görülmek iktiza eylediği mezkur... olub... eylemesiyle ahitnameye mugayir dahl edip men' ile memnû olmayanları isimleri ile yazıp arz eyleyesiniz

321. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 5 Zilkâde sene 1018

Sakız kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik beylerine tabi İstandil ceziresi reayasından ve sair Venedik beylerine tabi olan reayadan bazıları sulh ve salah mucebince Sakız'a varıp... olunub ve... kendi hallerinde... iken haraç... veren kimesneler sulh ve salah ve ahidnâmeye muhalif bunlardan haracı talep edip ve sair... ile rencide eyleyip ve ahidname mucebince... istediklerinde mani olduklarını bildirip vech-i meşruh üzere rencide olmamaları babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu babda belzat mukayyed olub Venediklinin ellerinde olan ahidname mucebince ahd edip ahidnâmeye muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz edenleri yazıp arz eyleyesin.

322. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp bundan akdem Venedik reayasından Marko ve karandaşı... ..ve Pavlo nam yedi nefer kimesneler... nam ...kereste yüküyle geri giderken rüzgar muhalif olub Cezayir-i garb canibine düşürüb cânibdeki bazı kimesneler mezburları tutub sulh ve salahı ve ahidnâme-i hümayuna muhalif esir edib ... İskenderiye ... eline düşmekle Venediklilere verile deyu müşarül-aliye hükm-ü hümayunum vermiş idi ... müşarül-aliye asitane-i saadetimde olub zikir olunan yedi nefer Venedikli esirler hala Sakız'da bazı kimesnelerin ellerinde olduğunu bildirib mezburları esirleri her kimin ise alınıb ahvalleri asitane-i saadetimde görülmek için dergah-ı muallam ... ve asitane-i sadetlerime gönderilmeleri babında emr ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki hükm-i şerifimle ... vech-i meşruh üzere esir olan yedi nefer Venedikliler her kimin elinde bulunursa mezbur ... cümlesini asitane-i saadetime gönderesiğiz. Ahvalleri divan-

ı hümayunumda görölüp ser-i şerife ve ahitname-i hümayunuma muhalif bir ferde zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya.

323. Hüküm

Dimyat beyi... beyine ve Sakız kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıb... bundan akdem... bir kıta Venedikliden ve tacir gemisinde sulh ve salaha rıza-i hümayunuma mugayir ahz edip içinde olan Venedik reayasını esir edip esbâblarını gâret eyleyib... otuz neferden ziyade Venedik reayası esir olduğunu bildirip mezburlar ahitname-i hümayunum ve... olan dostluk ve sulh ve salahı muktezasınca ıtlak olunub asitane-i saadetlerime gönderilmek babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki dergah-ı muallam... ve balyos tercümanı vardıklarında... eylemeyip zikir olunan Venedik reayasını... sair kimesnelerin gemilerindedir ahidname mucebince ıtlak ve asitane-i saâdetime irsal eyleyesiniz ki mezburları esir eylemedik akçemiz ile aldık ve hilaf-ı vaki sonra fesad tuttuk deyu alet ve bahane ettirilmeyip her kimin elinde ise alınıp mezbur ... asitaneme gönderesiğiz ki divan-ı hümayunumda ahidnâme mûcebince ahvalleri görüle. Şöyle ki; zikir olunan esirleri verilmek için mîr-i müşârûnaliyye... veyâhud gayrı vechle cevaba... olub vürûd olan emr ü şerifim mucebince zikir olunan Venedik reayası mezkûr... göndermeyeler. Asla... olmayıb ... koyulmayıb mukayyed olmaları... Ona göre mukayyed olub ahidname ve emr ü şerifim mucebince ahd oluna ve ... mezbur ... bu hususa mukayyed olub, Venedik reayası her kimde ise alınıb asitane-i saadetime gönderesiniz. ... edesiniz.

Venedik'e vaki üç kıta yol akdi yazılmıştır

324. Hüküm

Yevm-el vâhid

Fi 18 Zilkâde 1018

Edirne'de muhassıl-ı emvâl olan Şemsi Paşa'ya hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik bazarganlarından... nâm tacir Tire'de sâkin... nâm... şer'i hak olub bu taleb eyledikde hakkını vermeyip, elinde olan mâmül-ü baha temessükâtı mûcebince şer'le hak alıverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; mezburları huzuruna getirtip, ahvallerini şer'le gördürüp, mezburun elinde olan

mâmül-ü baha temessükâtı muktezasınca hak sabit olduktan sonra asla ta'allül ve bahane ettirmeyip mezkurdan bîkusur hakkını alıveresiniz. Şer'i şerife ve sulh ve salaha muhalif kimesneye is ettirmeyesigiz.

325. Hüküm

Selanik kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal alınıb kendinin Girid'de olan ... için ... iskelesinden narh-ı rûzi üzere akçesiyle... verilmek babında emr ü şerifim rıza etmekle buyurdum ki mezburun Girid'de olan... için olagelmiş ise akçesiyle narh-ı rûzi üzere... emr ü şerifle varan... nam kimesne alıverib ve emr ü şerifime... eyledikten sonra... verildiği suret... ile... emr-ü şerifimle... kayıt eylesesiniz. Tekrar... veyahut âher yerden verilmek ihtimali olmaya.

326. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 25 Zilhicce sene 1018

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki balyos arz-ı hâl sunup Venedik bazargânları ticaret için Venedik'ten ve Girid'den Cezire-i ve sair Venedik'e tabi olan vilayetlerden İstanbul'a gönderdikleri ve bu diyardan kanun-ı kadim ve... olageldiği üzere alıb vilayetlerine götürdükleri metarlardan ahidnâme-i hümâyunumda ve hazine-i âmiremde muhafaza olan kâunnâmede sutûr olduğu üzere mîri için yüzde beş akçe hesabı üzere gümrük aldıktan sonra metâ'larına ber'vechle dahl olunmayıb ve mîri gümrükten gayri haracdān kimesne bir akçe almak îcâb etmez iken birkaç seneden beri Galata subaşı ve... ve iskele yasakçıları ve kapılarda duran yeniçeriler ve kayıkçılar ve bunların... nice kimesneler dahi gelen bazargânların her bir hamr fiçılarından ve sirke ve limon ve bal ve zeytin yağlarının fiçılarında ve sair metalarından akçe talep edip adet deyu her birisi birkaç akçe almasınca, hamallara fiçıları kaldırtmayıp yollarda cefâ edib, bu sebeb ile tüccar taifesine ve Girid'den küçük gemiler ile gelen rençber taifesine dahi arz edib, Galata iskelesine yanaşan Venedik barçalarına kadimden olageldiği üzere tahmil edegeldikleri... ..ve sığır gönlerinden ve yapağı çuvallarından ve sâir memnû olmayan metalarından gümrük isteyene gümrük verdikten sonra mezburdan kimesneler dahi bizim âdetimiz vardır deyu nice kimesneler ile dahi fuzuli nice akçe alıp vermediklerinde dükkanlarını basıp, olagelmiş mâni olup dâimâ bu mâkûle

tehditten hâli olmadıkları ecilden gelip giden tüccar taifesinin metalarından mîri gümrük alındıktan sonra minba'd kimesneye vech-i meşruh üzere ahidname mucebince bir akçe...verilmemek babında emr ü şerifim alıb taleb etmekle buyurdum ki zikir olunan tüccar taifesini vech-i meşruh üzere getirdikleri ve memnun olmayan metâ'ı götürdüklerinde minba'd kanun-ı kadim ve ahidname mucebince mîrîye aid olan resm-i gümrüğü bîkusur gümrük eminine verdiklerinden sonra ol vechle subaşı ve... ve iskele yasakçıları ve kayıkçılar ve gayrıları fuzûlen bir akçe ve bir... aldırmaıyb tüccar taifesine ... zulüm ve taaddî ettirmeyesigiz söyle ki memnû olmayıb, yollarda tüccar esbâblarına ve metalarına fuzuli el uzatıp bunlardan akçe alınagelmişdir deyu eğer bir akçe almak isterler ise o mâkûleleri arz eyleyesiniz ki... olunub emr ü şerifime muhalif ve... eyledikleri için haklarından geline.

327. Hüküm

Kapudan Paşa'ya hüküm ki leb-i deryada olan beylere ve kadılarına ve... reislerine ve ümenâ ve kale ağalarına hüküm ki; balyos arzuhal salımb Venedik beyzâdelerinden... nâm Venedik beyzâdesinin bir kıta büyük barçası Venedik'ten metala İstanbul'a ve Mısır İskenderiye'si ve Haleb ve Trablusşam ve Kudüs-ü Şerif ve İzmir ve sair memalik-i mahruseme metala sulh ve salah muktezasınca vardıkda yollarda barçası ve adamları sıyânet ve himayet olunub ve ticaret için getirdikleri metalarından ahidnâme ve kanun-ı kadim mucebince gümrük alındıktan sonra ziyadesini talep ettirilmeyib... ve gemicilerine ve sair adamlarına ahitnameye muhalif dahl ve taarruz olunmamak babında emr ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu babda her biriniz mukayyed olub mezkur beyzâdenin barçası Venedik'ten metala gelip memalik-i mahrusemden her... gider ise yollarda ve bazarlarda... ve gemicilerine ve sâir adamlarına ahidnâme ve muhalif kimesneye dahl ve taarruz ettirilmeyib ve getirdikleri metalarından ahidnâme ve kanun mucebince resm-i gümrükleri alındıktan sonra ziyade nesne talep ettirmeyesigiz her biriniz zikir olunan barçayı gidişde ve gelişde sıyânet edesiniz.

328. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 9 Muharrem-el haram sene 1019 ...aşere ve elf

Tuzla kadısına hüküm ki; taht kazanızda... nâm ve karyede... oğlu ve ... Tuzla'dan Hacı Hasan'ın küçük oğlu Venedik balyosuna tâbi... nâm Venedikli mukaddema Tuzla cânibine gittikten mezburan... mezkûran yoluna gelip bir elmas taşı ve bir gök yakut yüzük ile üç yüz altını almağla mezburlar alagetirilip merkumları aldıkları nesneleri bâd-el... aliveresin deyu bundan akdem emr ü şerifim verilmele mezkurları alagetirilip şer'le sebep oldukları zikir olunan taş ve yüzüğü ve yüz altını ifrâr eyledikleri olunub hâlâ şahit mücebince ifrâr eyledikleri alınıp ve baki kalan yüz eli altın dahi kendi tarafından varan vekiline şer'le alıverilmek için emr ü şerifim talep etmekle buyurdum ki mezburan şikayetleri merkum balyosun vekili rıza eylediği kimesne ile şer-i şerife ihzâr edip ifrâr eyledikleri tas ve yüzük aldığı şahit mucebince alıverip ve baki kalan yüz elli altını dahi şer'le bîkusur alıverdikten sonra mâkûle fesad eyledikleri için şer'le haklarında lazım geleni eda edesiniz.

329. Hüküm

Bosna beylerbeyisine hüküm ki balyos arzuhal salınıp Venedik tacirleri Bosna vilayetinde vâki... ve Mısır... iskelelerine tuz ile ve sâir metâ' ile varıp sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayunum mücebince ticaret edip iki cânibin gümrük mahsulüne... hâsıl olurken Dubrovnik bazarganları mücerred... kendileri... hasıl olmak için zikir olunan iskelelere Dubrovniklinin tuzlarından gayrı tuz gelip satılmamış deyu bir târikle emir almağla Venedik bazarganlarına tuz getirtmeyip ve sıralarına mâni oldukları ecilden Venedik bazargânlarına... ve mîrî gümrük dahi ... olub minbâ'd sulh ve salâh ve ahidnâme mücebince Venedik bazargânlarına kimesne mani olmayıp tuzlarına ve bey' ve şirâ'larına kimesne dahl eylemeyip tuz ve sair metala zikir olunan iskelelere vardıklarında kanun-ı kadim ve ahidname mücebince gümrük almak için mukaddema Venediklilere mâliye tarafından verilen emr ü şerifim mucebince ahd olunub eğer yine Venediklilere verilen emr ü şerifime ve ahitnameye mugayir Dubrovnikliler ve gayrılar vech-i meşruh üzere Venedik bazargânlarına mâni olmak için emir ibrâz ederler ise ellerinden alıp asitane-i saâdetlerime irsal olunub Venedik bazarganları siyânet ve himâyet olunmaları babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; belzat bu hususa mukayyed olub Venedik bazargânları sulh ve salahı ve ahidname mucebince kadimden zikir olunan iskelelere sair metâ'la tuz getirip fûruht edegelmişler ise ve ellerinde emirleri varsa minbâ'd Dubrovniklileri mücerred “elimizde emrimiz vardır” deyu dahl ve nizâ'

ettirmeyip Venedik bazarganları tuzlarını getirip, ellerinde olan emirleri mûcebince gümrükleri bi't-tamam eda eylediklerinden sonra fûruht ettirip, ahidnâme ve ilerinde olan evamir-i şerifeye mugayir zikir olunan iskelelerde tuz satmasın deyu nizâ' ettirmeyip, yanında olan sulh ve salâh muktezâsınca mezburları her vechle siyanet ve himayet eylesin Dubrovnikliler bir târikle Venediklinin ellerinde olan evamir-i şerifeye mugayir emir ibraz ederler ise ellerinden alıp derdest edip bu husus eylesin üzere yazıp dergah-ı muallama arz edesiniz.

330. Hüküm

...kadısına ve dizdarlarına hüküm ki mukaddema İstanbul'a Murad Reis nam kimesne Venedik körfezine gidip ahidnâme-i hümayunuma muhalif iki kıta Venedik barçalarına gâret edip bâden Trablusgarp'a gidip ve ol cânibden hâlâ... vardıkda Venedik'e tabi... nam adanın ardına varıp yatarken ol câniblerde muhafaza için giden Venedik kadirgaları mezbura rast gelip tekrar korsan eşkıyası sanmışızdır deyu top ile vurup... ve... mezbur ve sâir levend taifesi zâyî ve telef olub ve denize dökülen üç nefer levendleri ve kalyetede kafir esirleri arasında demirde bulunan yirmi iki nefer... Müselmanları dahi zikir olunan Venedik kadirgalarının kapudanı olan kimesne bunları... sonra siyânet olunup, ahidnâme-i hümayun muktezâsınca cümlesi saklanıp itlâk ve halâs edip ve bu husus Venedik beylerine ilam eyledikde Venedik beyleri dahi kadimden asitâne-i saâdetlerime kemal hulus ve sadakat ile dostluktan sabit-i kadem oldukları ecilden sonra... bulunan zikir olunan yirmi beş nefer Müselmanların cümlesi emin ve salim ahidname-i hümayunum mucebince südde-i saadetime irsal ve îsâl eylemeye... eylediklerini ve hâlâ müşarünileyhe beyler tarafından bu husus için gelen namelerinde ve asitane-i saadetlerimde olan balyostan malum-u hümayunum olmuştur. Buyurdum ki; zikir olunan yirmi beş nefer Müselmanları Venedik beyleri tarafından gelip size teslim olundukda, cümlesi isim ve resimleri ile yazıp defter edip asitane-i saâdetlerime irsal eyleseniz ve zikir olunan yirmi beş nefer Müselmanları emîn ve sâlimdir. îlam dâhil kalıp size teslim olunduğu Venedik ... kapudana temessük için hüccet veresiniz ki minbâ'd vaki olan husus-u mezbur için ahidname-i hümayunuma muhalif ve sulh ve salaha mugayir kimesne... Venediklilere dahl ve taarruz ve dava ve nizâ' ve fî'vech rencide etmeyeler ve bil'cümle ahidnâme-i hümayunuma muhalif... olunduğuna rıza-i hümayunum

yokdur. Ona göre ol cânibde fesağ ve şenâat üzere olub tüccar gemilerine ve gâret etmek için gelen korsan eşkıyasının kalyetelerini ve levend kayıklarını ve kalyetelerini himâyet edip ve bilâ-emir kale altına kabul edip asla eşkıya ve ehli-fesada mâni ve... olmakdan ziyade ihzâr ve... eylemeyesiniz

331. Hüküm

Venedik beylerbeyine name-i hümayun ki mukaddema körfezde kapudanınız olan kimesne nam adanızda ahz ve telef ettiği neferi kalyetesi hususu için... name-i hümayun saadet ... irsal olunub sulh ve salah ve ahidname-i hümayun mucebince ahd eyleyib ihlâle bahis olub... olanlara... verilip ve hayatta kalan Müslümanları ıtlak ettiresiniz deyu îlâm ve iş'ar olunmakla husus-u mezbur için tarafınızdan hala name-i sadakat... gelip ahz ve helâk olan kalyetenin reisi olan İstanbullu reis ... mukaddemâ Venedik körfezine gidip sulh ve salâha muhalif ve ahidnâme-i hümayunuma mugâyir iki kıta Venedik barçalarını tutub gâret edip hâlâ dahi tekrar ol gemilerde korsanlık etmek niyetiyle zikir olunan ... nam adanız arasında gezerken körfez muhafazasında olan kadirgalarınız mezbura... gelip... ettiklerinde top ile kalyeteyi helak edip ve sonra mezbur Murad ve sâir levendan zâyî ve telef olunub lakin... sonra olunan otuz iki nefer Müselmanları ve üç nefer levend dahi hıyanet bulunmağla mezbur kapudanınız u babda ahidname-i hümayun mucebince ahd edip bunların cümlesini yanına alıp bâden vukû üzere bu hususu size îlâm eyleyip, siz dahi kadimden... atamız zaman-i şeriflerinden ve asitane-i saâdetlerimiz ile riayet edegeldiğiniz kemâl hulus sadakat muktezasınca husus-u mezburda ahidname-i hümayunum mucebince ahd edip cümle zikir olunan otuz beş nefer Müselmanları ve asitâne-i saadetlerime irsal ve iş'ar etmek... eyledikleri ve dâimâ siyânet üzere kadim dostluk yanında kadim... dahi olduğunuzu ilam ve iş'ar eylediklerinden gayrı hâlâ asitâne-i saâdetlerimizde... olan... kulları... nâm... balyosunuz dahi husus-u mezbur için her ne ki arz ve îlâm eylemiş ise mâlum-u hümayunumuz oluştı. İmdi nâme-i hümayun sadâkat... buldukda mezkûrun îlâm eylediği üzere otuz beş nefer Müselmanları... emin ve sâlim... ettirip cümlesi Preveze kadısına teslim ettiresiniz ki minbâ'd husus-u mezbur için ahidname-i hümayunuma muhalif... asitane-i saadetlerimizde olan balyosun ve sâir adamlarınıza kimesne dahl ve taarruz etmeyip fi'vech dava ve nizâ' ve rencide olmamak bâbında ferman-ı âlişânımız sâdır olub mûcebince dahi müşarûl

aliyyemize verecek... emr-ü şerifim irsâl olunmuştur... madem ki kemal hulus ve sadakatte sabit-kadem olasınız bu taraftan dahi ahidnâme-i hümayunuma muhalif ... ettirilmeyip tüccar gemilerini gâret eden eşkıyanın haklarından gelinmek barizdir. ...siz dahi minbâ'd deryada gezen kadırgalarınızın kapudanlarına ve sâir... muhkem ve takip eyleyesiniz ki dâimâ kendi hallerinde ve ticaretlerinde deryada yüzen gemileri himâyet edip bir ferde dahl ve taarruz ettirmeyip ahidname-i hümayunuma muhalif sulh ve salâha mugâyir asla ber'vechle... ve hareket etmeyip ihlal vermekten hazır edeler... bu cânibden dahi ahidnâme-i hümayuna muhalif sulh ve salaha ve rıza-i hümayunuma mugayir ... ve hareket edenleri ... alagetirilip muhkem haklarından gelinmek... sulh ve salaha muhalif ve kadim dostluğa mugayir ber'vechle... olduğuna rıza-i hümayunum yokdur asitane-i saadetlerimiz... kemâl hulûs ve sadakatiniz... etmekden hali olmayasınız ki bu sebeb ile iki tarafın reaya ve... âsûde-hâl olalar.

332. Hüküm

Sâbıkan vezir olub ... İzmir ve Saruhan'da muhassıl-ı emval olan Şems Paşa'ya ve İzmir kadısına hüküm ki; balyos arzuhal gönderip Venedik bazargânlarından ... nam tacir için İzmir'de kaziye-i ... sakın Pavlo ... nam hizmette bey' ve şirâ' hususunda bir mikdar alacak hak olub vermekde ta'allül eylediğini bildirip şer'le hakkı alındırılmak babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki mezburu ihzar ve... ile beraber edip ahvalleri şer'le teftiş eyleyip... ...olan hazır elinde olan temessük mucebince bîkusur alıverilip bir defa dahi inad ettirmeyesiniz.

333. Hüküm

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki; asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal gönderip kadimden bu ana gelince Venedik'den ve ona tâbi vilayetlerden murad edip İstanbul'a ticaret için deryadan barçalarıyla ve karadan Dubrovnik ve... ve sair iskelelerden kârban ile çıkıp giden ... ve Yahudi tacirlerinin çuka ve kumaşlarından ve sair getirdikleri metâlarından olageldiği üzere mîrî tarafından gümrük eminleri bîkusur resm-i gümrük aldıktan sonra Venedik balyosları dahi ... kadime ve olageldiği üzere ancak... akçe... ...alagelip ve balyoslar dahi ... kadim üzere ... her iki haftada bir zikir olunan tacirlerin ticaret için Venedik'e gönderilmesi lazım olan mektupları balyoslar kendi akçeleriyle ...

...tutup, karadan Venedik'e gönderip ve Venedik'ten dahi zikir olunan ... ve Yahudi tacirlerin mektuplarını İstanbul'a vech-i meşruh üzere getirtip daima bu vechle ... akçeler ... ve hazır edegelmişler iken ve kadimden bu ana gelince resm alına gelmişken hala deryada korsan ve levend eşkıyasının ... barçalar ile metâ gelmeyip eğer Venedik'e tâbi ... İskelesinden ve Dubrovnik'ten kârban ile Yahudi bazarganları vech-i meşruh üzere balyoslara adet-i kadime ve verile geldiği üzere... ve... resmi vermekde ta'allül ve bahane edip, o mâkûle Yahudilere inad ettirilmeyip karadan ve deryadan gelen metâlarından Venedik balyoslarına olageldiği üzere... ...resmi ...aliverilip ve zikir olunan Yahudi ve dahi bazarganları vermemek için... emir ibraz ederler ise divan-ı hümayunuma gönderip ve olageldiği üzere ahd olmak bâbında hatt-ı hümayunum saâdet... emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; şimdiye değin deryadan gelenden alınagelmiş ise aldırarsınız deyu emir yazılmışdır.

334. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki kadim alâmetten bu âna gelince Venedik'ten ve ona tâbi vilayetlerden mürur edip İstanbul'a ticaret için gelen tacirlerin metâlarından kanun-u kadim ve olageldiği üzere mirî için resm-i gümrük alındıktan sonra asitane-i saadetlerimde olan... olan Venedik balyosları dahi... ...yüzde ... akçe alagelmişler iken hala deryada Venedik barçaları ve sâir gemileri korsan ve levend eşkıyasının ... metâ getirmeyip ... Yahudileri ve dahi bazarganları çuka ve kumaşları Doubroundyk ve İspalata iskelelerinden karadan kârban ile gelmekle bazı Yahudi bazarganları ve dahi tacirleri vech-i meşruh üzere karadan kârban ile gelen metâlarından Venedik balyoslarına ait olan yüzde ... akçe... ve... ...vermek ... ve bahane edip ve hala verilmek için ... ilâm eylemekle emir dahi ihraç eyleyip ... Yahudi ve ... bazarganlarının ticareti için Venedik'ten ve ona tâbi vilayetlerden gelen metâlarından mir-i gümrük alındıktan sonra olageldiği ... kadim üzere Venedik balyoslarına dağı yüzde ... akçe ... resmi... alıverilmek bâbında hatt-ı hümayunum saadet ... emr-ü şerifim rica etmekle kanun-u kadim ve olageldiği üzere Venedik balyoslarına ait olan resm'i alıverile deyu hatt-ı hümayunum saadet ... ferman-ı âlîşanım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki Venedikliden ona tâbi olan vilayetlerden ...edip deryadan ve karadan İstanbul'a gelen metâlarından Venedik balyoslarına olageldiği üzere yüzde ... akçeyi ... alıverilip kanun-u kadime muhalif Yahudi ve ... tacirlerine ve muhalefet ettirmeyip ve eğer vermemek için ...

etmekle emir ihraç ve ibraz ederler ise ahd etmeyip olagelene... kadim üzere balyosa resm alıveresin ve ibraz eyledikleri emiri alıp İstanbul'a ... şerim ile ve olagelen ile ahd etsin.

335. Hüküm

İstanbul Gümrük nazırına hüküm ki; Venedik'ten ve ona tabi olan vilayetlerden ticaret için karadan ve deryadan gelen ... ve Yahudi tacirlerinin metâlarından olageldiği üzere mirî ... resm-i gümrük alındıktan sonra ... kadim ve olageldiği üzere Venedik balyoslarına aid olan... ve... resmi dahi Alıverilmek için İstanbul ve Galata kadılarına... hükm-ü şerifim verilip... bazı Yahudiler balyosa aid olan resmi vermekte... ve bahane eyledikleri îlam olunmağla buyurdum ki; eğer karadan ve eğer deryadan gümrükhaneye gelen tüccarın matâlarından... kadim ve olageldiği üzere Venedik balyoslarına aid olan... ve... resmine her yüz akçeden ancak... akçe eder. Balyosun elinde olan evamir-i şerife mücebince alıverip olageldiği üzere resm vermeyince kimesnenin gümrükhaneden kaldırtmayıp olagelmişe muhalif ve bu bâbda balyosa verilen emr-ü şerife mugayir kimesneye ... ve bahane ettirmeyesigiz.

336. Hüküm

Yevm'el

Fi 26 Safer sene 1019

Kili beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip bazarganlarından ... nam tacirin gemisi hala Karadeniz yakınında paralanıp içinde olan metâ ... bulunmağla Kili sakinlerinden bazı kimesnelerin... ve her kalelerin... müselman ve... zikir olunan geminin metâ'nı alıp kabz eyledikleri... .. verildiği bildirip mezkurun şer'le ... olan hak her kimin ise alıverilmek için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olup mezbur tacirin zikir olunan gemiden çıkan metâğı eğer kefile verilen... ve eğer... .. alagetirip şer-i şerife ihzar edip şer'le muhkem teftiş eylediğinde mezbur Venediklinin hakkı her kimde... ederler ise... asla ber'vechle... ve... ettirmeyip bîkusur ... edenlerden alıverip... ve... olmak ihtimali olmaya

337. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; balyos mektub/arzuhal gönderip Venedik barçaları ve sair gemileri metâğla memalik-i mahrusede sert rüzgardan... olduklarında ... metâ ve esbâbları ve top ve sair geminin aleti her ne ise Venedik konsolosları ve bazarganları tahlis ve tahsil edip Venedik'e göndermek için ... gemiye tahmil eylemek istediklerinde... ..halâs olan metâlarından bir defa gümrük verilmiş iken tekrar ümenâ taifesi ve sair zabitler gümrük nâmına bir nesne almayalar deyu ahidnâme-i hümayunum ve defaâtle evamir-i şerife verilip ve kadimden bu ana gelince her defa gümrük alınan metâ'ın tekrar gümrük alınagelmemişken sabıkan ... adası... Girne demekle mâruf bir kıta Venedik barçası... ..halâs olup her defa gümrük alınmış bir mikdar esbâb ve metâ ve barçanın top ve sair aletlerini İzmir'de olan Venedik konsolosuna adam gönderip envâ ... ve haracı ile tahlis ve tahsil edip getirilmişken hâlâ İzmir'de olan gümrük eminleri zikir olunan esbâb ve top ve sair barçanın aleti için elinden alagelmiştir deyu ahz ve celb için tekrar gümrük talep edip rencide ve raside edip Venediklilere ahidnâme-i hümayunum ve kanun-u kadim muktezâsınca verilen evamir-i şerife mûcebince... halâs olup bir defa gümrük alına esbâb ve metâlarından tekrar gümrük alınmayıp helak olan Venedik barçalarından çıkıp kurtulan top ve sair gemi aletinden gümrük talep olunmayıp ellerinde olan ahidnâme ve evamir-i şerifeye muhalif rencide olunmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki bu hususda kendin belzat mukayyed olup Venediklinin adasında helak olup barçanın ... halas olan bir defa gümrük verilmiş metâ ve esbâblarından tekrar ahidnâme-i hümayunum ve sabıkan verilen evamir-i şerifeye muhalif İzmir'de olan... ..elden alagitmiştir deyu tekrar gümrük aldirmayıp men' ve def' eyleyesiniz ve ... dahi memalik-i mahruseden Venedik'e ve Venedik'ten memalik-i mahruseme gelip giden Venedik barçalarından ... halas olan bir defa gümrük verilmiş esbâblarından ve dahi kurtulan top ve aletlerinden gümrük talep ettirilmeyip ahitnameye ve evamir-i şerifeye mugâyir kimesneye iş ettirilmeyip dâimâ ahidnâme mûcebince siyânet ve himâyet eyleyesin.

338. Hüküm

Mora beyine hüküm ki Venedik beyleri asitane-i saadetime... kadimden hulûs ile sadakat üzere dostluklarında sâbit-kadem oldukları ecilden memalik-i mahruseme ticaret için gelen reayalarına ve rençber gemilerine ber'vechle dahl ve taarruz ve

taaddî olunmaya deyu defâatle evamir-i şerife ile... ve... olunmuşken dîvâna gelince asitane-i saadetlerimde olan Venedik beylerinin balyosu senin için biraz...
...olub daima Venedik beylerinin reâyası ... üzere olduğunu name-i şerif ilam-ı arz etmekten hali olmayıp onun ricasıyla liva-i mezbur... olunmuşken hala... ceziyesinden üç nefer Venedik reâyası ol cânibden akçe ile almak için gittiklerinde senin adamların mezburun üç nefer... reâyasını tutup... eyleyip ve bu fesaddan ...
...on sekiz nefer kimesneler...’da ... ve kabahat etmekle... hakim adetleri üzere mezburlar ... etmek istediğinde...’dan firar edip Mora’ya geçip ... ile ve sulh ve salah mücebince ol canibe varmışlar iken... ahz ve celb için mezburları derzincir edip... deyu mezburlardan ikisinin... alınıp almasınca salıverilip Venedikli reayasına ... ve tecavüz ettiği ilâm olunmağla... müstahak olması ... etmedi ... sebebiyle Venedik beylerinin reayalarına dahl ve taarruz olduğuna katiyen rıza-i şerifim yokdur buyurdum ki; vech-i meşruh üzere Venedik reayasından kabz olunan üç nefer reayayı adamlarınızdan ... kimesneler kabz etmiş ise ... tarafından alagetirip aman ve zaman vermeyip haklarından gelesin... aldıkları akçe ve esbâbları geri Venedik beylerinin adamlarına alıveresin ve sen dahi mezkurdan on sekiz reayadan aldığın altını... geri bîkusur... beyine... teslim eylesin. ... ve bahane eylemeyesin. ... bu emr-ü şerifime muhalif ... arz ve ilam oluna... olunmakla... muhkem ... ona göre... edesiniz

339. Hüküm

müşarünileyhe hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp liva-i mezbur ... olmağla olagelmiş muhalif ol câniblerde çekdiri gemiler ve kalyeteler yaptırılmayıp ve donatmayıp Venedik beyleriyle olan sulh ve salah ve olagelmiş mugayir Mora’da kadirga ve kalyete binâ olunmamak için ve ihlal ... olan hususlar ... olmaya deyu ... dahi olagelmiş hala senin... olagelmiş muhalif çekdiri ve kalyete bina ettirip donatıp içine levendan komak olduğu ecilden olagelmiş muhalif ve ahidnâmeye mugayir kalyete bina ettirilmemek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki asla ber’vechle... ve bahane eylemeyip olagelmiş muhalif yaptırdığın kalyete ... ahidnâme-i hümayunuma ve olagelmiş mugâyir kalyete ve çektiriye ... yaptırmayıp Venedikli ile olan sulh ve salah ... yaptırdığın kalyeteyi bozmayıp resimden sonra dahi yine çekdiri gemiler yaptırıldığı istimâ oluna ... olunmak ... olunmayıp ... koyulmayıp mukayyed olunmak ...

340. Hüküm

Fi 10 zilkade sene 19

(iptal edilmiş, üzeri çizilmiş)

341. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki balyos arzuhal salınıp İzmir’de ticaret eden Venedik bazarganlarından ... nâm tacir... ..ve nazırı... ..ve... nâm dört nefer Yahudilere... zaman ile... almak üzere bir miktar esbâb ve gurus verip mezburlar dahi temessük vermişler iken hala mezbur ... mezbur bazargâna temessükleri mûcebince ... olunan zamanda vermeye ... ve bahane eylediklerini bildirip temessük mûcebince ... ile...aliverilip onun gibi ... verirler ise esbâbını ... ve verdiği gurus ...bi’t-tamam ... ile ... aliverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; mezbur tacirin elinde olan temessük mûcebince ... kul eyledikleri üzere... aliverilip ... ve muhalefet ettirmeyesin. Eğer ber’vechle Aliverilmek mümkün olmaz ise aldıkları esbâbın... ve... ile gurusu bi’t-tamam aliverip... ve... ve... ve... ve... ettirmeyesiniz.

342. Hüküm

Kapudan Paşa’ya ve leb-i deryada olan kadılara hüküm ki; Dubrovnik sakinlerinden olup ... demekle mâruf Dubrovnik barçasının ... olan ... nam eşkıyalar mukaddema nâm Venedik beyi adasına... ile ...Venedik ...sını deryada batırıp adamlarını kabz ve esbâblarını gâret ve ... edip fesat ve şenaât eyledikleri ecilden sonra Venedik beyleri zikir olunan eşkıyaların barçalarını girift ettirip ve ... üzere... için zikir olunan barça merkum Venedik beyi adasına hüküm edip teslim edip hala merkum beylerde zikir olunan barça ticaret târikiyle gelip memalik-i mahruseye göndermek ... sulh ve salah mûcebince ticaret târikiyle gelip giderken deryada ve limanlarda ve iskelelerde sair Venedik bazarganlarının barçaları ... himayet olunup ve eğer bir târikiyle mezburan... ve ...ve gayrıları mezbur barça için bu ol Dubrovniklinin ... Venedik beyleri ... gelip .. alıp mezbur... ..veyahut ... ile ... bahane edip mezbur barçaya ve adamlarına dahl ve taarruz etmek için bir târikle emr-ü şerifi ... ve rencide etmek isterler ise mani olunup mezbur barçaya ... sulh ve salaha muhalif Venedik beyleri tarafından mezbur beylere ... verilen temessükâta mugayir mezbur ve sâir Dubrovnikiilere dahl ve taarruz ettirilmemek

ve ... sâir Venedik barçalarını mezbur barça himayet olunmak için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki mezbur Venedik ...barçası ticaret târikiyle memalik-i mahruseme gelip giderken sâir Venedik barçalarını himayet olunmayıp mezbur barçaya ve rencide olan adamlarına ve esbâblarına ber'vechle mezburan Doubroundykli tarafından ve sâir kimesnelere rencide ve raside ettirilmeyip eğer bir târikle mezbur barçanın hakkında ... ile mezbur ... ve sâir Doubroundykli tarafından emir dahi ihraç ederler ise mallarından alıp asitane-i saadetlerime irsal eyleyip mezbur Venedik ...sının barçasına ve sâir Venedik beylerine... ola. Kimesnelere dahl ve taarruz olunduğuna rıza-i şerifim yokdur ona göre mukayyed olub kimesneyi rencide ve rasîde ettirmeyesin.

343. Hüküm

... kadısına hüküm ki; balyos arzuhal salınıp İskenderiye'ye tâbi ... kalesinin ve ...sakin olan Efrance taifesini ve Efrance kiliseleri ruhbanları üzerlerine ... olan ... nam ... tarafından limandan bu emr-ü şerife mücebince vilayet-i mezburede sakın olan Efrance papazlarından ve Efrance ... olageldiği âdet-i kadim üzere yılda bir defa sanduka için her bir Efrance kilisesinden yüz yirmi akçe ve Efrance taifesinin her bir hanesinden iki bin ve ol ...on iki ve ikinci ... yirmi dört ve üçüncü ... kırk sekiz akçe berat-ı hümayunum ve emr-ü şerifim mücebince mezbur cem' ve tahsil etmek istediğinde hala ... birkaç yeniçeri ve sipahiler ile gelip mezkur ... aid olan ... alıp berat-ı hümayun ve elinde olan emr-ü şerifeye muhalif zulüm ve taaddî edip ... mezbur sefirin elinde olan berat-ı hümayun ve elinde olan emr-ü şerife mücebince ahd olunup âdet-i kadim üzere mezbur sefire ... ve ... alıverip berat-ı hümayunuma ... dahl ettirmeyip ve eğer bir târikle Efrance ... ve kiliselerinden ... ve ... almak için emir ihraç ederler ise dahl ettirmeyip mezbur sefirin elinde olan berat ve emr-ü şerif mücebince ahd olunmak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda kendin belzat mukayyed olup mezbur ... elinde olan berat ve emr-ü şerif mücebince ahd edip zikir olunan ... Efrance papazlarından ve Efrance ... vech-i meşruh üzere elinde olan berat ve emir mücebince alındırıp ... berat-ı hümayunuma ve emr-ü şerife muhalif dahl ettirmeyesiniz ve mezbur sefirin elinde olan berat ve emr-ü şerife mugayir ... memnun olmayıp ile gelip taaddî ederler ise ... her kim ise ... dahi yazıp âdet ile arz eylesiniz

344. Hüküm

Yevm'el ...

Fi 14 Rebiyülahir sene 1019

Trablusşam beylerbeyisine hüküm ki; Venedik bazarganları Trablusşam iskelesine getirdikleri çuka ve kumaş ve sâir metâlarına beylerbeyi ve defterdarlarına ve vilayet zabitleri tarafından dahl olunmayıp madem ki tüccar taifesi getirdikleri ... ve ihtiyarlarıyla çuka ve kumaşlarını ... etmek ... eylemeyeler. Kimesneye ... mezburlardan bir zirâ' esbâb alınmayıp ve dahi beylerbeyiler ve defterdarlar, vilayet zabitleri tarafından miri... ve sâir ... meta olursa ... verilmeyip Venedik bazarganlarına... ve... olunduğuna rıza-i hümayunum yokdur buyurdum ki; senin beylerbeyinin bu hususda belzat mukayyed olub Venedik bazarganlarının çuka ve kumaş ve sâir metâ ve esbâblarını fuzuli almayıp ve defterdarlara ve sâir zabitlere aldırmayıp ve ... ve sâir metâğı ... satın alın deyu teklif ettirilmeyip ber'vechle... ve ... ettirmeyesiniz ... emr-ü şerife muhalif ve rıza-i hümayunuma mugayir iş ettirmeyip Venedik bazarganlarını rencide olunduğu istimâ' oluna ... için ... koyulmayıp eğer sana ve eğer sâirlere ... olunmak ... ona göre mukayyed olub mezburları siyanet ve himayet eyleyesin.

345. Hüküm

Kudüs'ü şerif kadısına ve beyine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Kudüs'ü şerife vaki ... nâm kilisede Efrance ruhbanlarına bazı kimesneler hilaf-ı şer'i dahl ve taarruz edip olagelene muhalif rencide eylemekden hali olmadıklarını bildirip zikir olunan ruhbanlar siyanet ve himayet olunub şer-i şerife ve olagelene muhalif kimesne taaddî ettirilmemek babında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu hususda her biriniz belzat mukayyed olup zikir olunan kilisede olan Efrance ruhbanları ve Venedikli ile olan sulh ve salah muktezasınca her biriniz siyanet ve himayet edip ... şer-i şerife ve olagelene muhalif bir ferde dahl ve taarruz ettirilmeyip eyyam-ı adalet ... olalar ve onun gibi emr-ü şerife muhalif dahl edip memnun olmayanları isim ve resimleri ile yazıp dergah-ı muallama arz eyleyesin. Sonra haklarında emirim ... sadır olursa... ile ahd eyleyesin.

346. Hüküm

Üsküb beyi Arslan Beye hüküm ki; sâbikan Temeşvar beylerbeyisinde olub ... Üsküb... .. olan Mehmed dâme ikbalihu ile südde-i saadetlerime mektup gönderip Venedik reayasından ticaret üzere olan... nâm tacir yoluna giderken mir livası adamın mezburu tutup ... alıp gidip... mezbura iki yüz kırbaç vurup ... hapis edip sekiz... çuka ve beş... kırmızı çuka ve bir tonluk kumaş ... zikir olunan çuka ve kumaşı alıp mezbura zulüm edip ve bu bâbda mezburun elinde ve fetvası olub mezbura vech-i meşruh üzere zulüm ve taaddî eylediği ... olduğunu bildirmekle elinden memalik-i mahrusemde sulh ve salah ve ahidnâme mûcebince ticaret târikiyle giden Venedik reayasına bu ... zulüm ve taaddî eylemek bâbında... .. olmuştur buyurdum ki hükm-ü şerifimle mezbur tacir vardıkda ... eylemeyip aldığı sekiz zirâ' yüz çuka ve beş zirâ' kırmızı çuka ve bir tonluk kumaşı veresin. ... vermeyip bir akçe ve ... teslim edesin için alıkonulmayıp sâir ... için ber'vechle hakaret ettirilirken ... bir ferde ol vechle hakaret olunmuş olmaya ... olmakdan... ..üzerinden dahi... hak iken... ..zulüm emrim mûcebince aldığı hakkı bîkusur verip... ..ve Venedik bazarganlarının rencide etmekden... edesin.

347. Hüküm

Yevm'el hamse

Fi 8 Cemâzi-el evvel sene 1019

İzmir ve Sakız kadısına hükm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Kıbrıslı... nâm tacir Venedik reayasından olub sabıkan cezire-i Kıbrıs Venedik beylerinin tasarrufunda iken mezbur ... babası ve anasıyla Venedik'e göçüp Venedik'te ... edip ... İzmir ve Sakız'da ticaret etmek için Venedik bazarganlarından on yük akçelik miktarı esbâb alıp Sakız'a varıp ... olunup sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunum mûcebince Venedik bazarganlarının sermayeleriyle vekaleten ticaret edip sâir Venedik reayası gibi dâimâ ahidnâme-i hümayun ve sulh ve salah mûcebince haracdan ve sâir ... biri olub Venedik bazarganlarından iken hala Sakız'da merd oldukda İzmir'de olan Venedik konsolosu ahidnâme-i hümayun ve elinde olan konsolosluk emiri muktezasınca ve olageldiği üzere merd mezburun metrûkatını alıp kabz etmek istediğinde Sakız'da olan beytûmal emini ve İzmir'de

... olan Tahsin Paşa'nın adamları gelip mezbura...mukaddemâ Venedik'e göçüp sâir Venedik bazarganlarının sermayeleri olup ... ticaret ederken merd olmağla hala ahidnâme-i hümayunuma ve sulh ve salaha ve olagelmişe mugayir metrûkatına kimesne dahl eylememek bâbında ve olageldiği üzere Venedik balyoslarına Alıverilmek için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olub bu hususu şer'le görüp filvâki merd mezbur harachüzâr reayadan değil ise ve Venedik reayasından Venedik bazarganlarının sermayeleriyle ticaret eylediği ... ise şer-i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif beytûmal emini ve müşarünileyh adamlarını dahl ettirmesin. Metrukâtı İzmir'de olan konsolosa elinde olan ahidnâme mûcebince ... ettirmeyip şer-i şerife ve ahitnameye muhalif kimesneye iş ettirmeyesin.

348. Hüküm

Yevm'el sidde

Fi 8 Cemâzi-el ahir sene 1019

Bosna beylerbeyisine ve ... kadısına hüküm ki Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp Doubroundyk bazarganları geçen sene ...iskelesine tuz getirip ellerinde olan evamir-i şerife muktezasınca tuz satıldıktan sonra üç akçeden bir akçe ... eda edegelmışler iken iskele-i mezbura nazırı ve eminleri olagelmişe muhalif bazargânların tuz hânesini cebren açıp sahiplerinin rızaları olmadan istedikleri gibi tuzları sattıklarından gayrı bunların ellerinde olan evamir-i şerifeye muhalif ve olagelmişe mugayir tuzları satılmadan üç akçeden bir akçe talep edip bazargânların adamları rencide olup envâ' türlü hakaret edip zulüm ve taaddî eylediklerini bildirip ellerinde olan evamir-i şerife ve ...olagelmişe mugayir tuz satılmadan akçe talep olunmasın ol'vechle rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olup iskele-i merkumede olan ... muhkem... ve... edesiniz ki... Dubrovnik bazarganları getirdikleri tuz satılmadan ellerinde olan evâmirimle ve... olagelmişe muhalif üç akçeden bir akçeyi talep ettirmeyip bazarganları ve adamlarını ol'vechle rencide ve raside eylemeyesiniz.

349. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp ... Dubrovnik beylerinin bazarganları ellerinde olan evamir-i şerife mûcebince ... iskelesine tuz

getirip ve ... tuz akçesinin üç akçesinden bir akçe iskele-i mezburede emin olan kimesneye eda edegelim ve Dubrovnik bazarganlarının zikir olunan iskelede tuzları var iken gayrı bazarganları tuz getirmeyip eğer bunların tuzları var iken ... bazarganları tuz getirip satarlarsa miri cânibden girift ola deyu ellerinde olan evamir-i şerife şimdiye değin ahd olunup ve bunlardan evvel kimesne getirmiş değil iken hala sâir bazarganlar ve bazı kimesneler bunların ellerinde olan evamir-i şerifeye muhalif eminler muavenet ile tuz getirip ve eminlerin tuzudur deyu tüccar taifesini ... edip kadimden olagelene muhalif rencide eyleyip ... ellerinde olan ahidnâme-i hümayununda ... ihdâr olunan ... ile rencide olunmayalar deyu ... olmuşken vech-i meşruh üzere ahidnâme-i hümayuna muhalif ve olagelmişe ve ellerinde olan evâmîr-i şerifeye mugâyir ... bazargânlar tuz getirmeyip ve eminlerindir deyu bahane olunmayıp olagelen ile ve evâmîr-i âliye muktezasınca ahd olunub gayrı bazarganlar tuz getirmemek bâbında emr-ü şerife taleb eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu bâbda her biriniz onat vecihle mukayyed olup Dubrovnik tüccarının ellerinde olan ahidnâme ve evamir-i şerife muktezasınca ve olagelen adet-i kadimleri mücebince tüccar taifesi tuz getirtip üç akçeden bir akçesini mîrîye eda ederler iken ahidnâme-i hümayun ve evamir-i şerife ve olagelene mugayir ... bazarganlara tuz getirilmeyip ve ... taifesine tuz saklanmayıp ve sattırmayıp Dubrovnik bazarganları ellerinde olan evâmîr-i şerife ve olagelene muhalif ol' vechle rencide ettirmeyesiniz. Memnun olmayanları yazıp arz edesiniz.

350. Hüküm

Bosna beylerbeyine ve eyalet-i mezburede olan kadılara hüküm ki Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp Dubrovnik kapısında ... tarafından oturan insanlardan ... eden birkaç kimesne ... câniblerinden gelen havaleler eminden akçe alamamakla zikir olunan zikir olunan havaleler memalik-i mahruseme çıkan Dubrovnik bazargânlarının çıkardıkları esbâblarının gümrüklerini taleb edip ve esbâblarına yapışıp olagelene ve ellerinde olan ahidnâme-i hümayuna muhalif ... hali olduklarını bildirip ... olmaları için emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olup mezkur ... saldıran neferâta ve havalelere muhkem ... ve takib edesiniz ki ... ahidnâme-i hümayunuma ve olagelene ve emr-ü şerife muhalif memalik-i mahruseme gelen Dubrovnik tüccarının metâlarının gümrüklerinden taleb etmeyip ve esbâblarına yapışmayıp... eminden alıp

mezburları ol'vechle rencide eylemeyeler bu husus sonra sizden bilinir ona göre mukayyed olasınız.

351. Hüküm

Rumeli'nde vaki olan kadılara hüküm ki; Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp Dubrovnik tüccarından bazıları ticaret üzere iken taht kazanızda olup oğulları ve hizmetkarları... eline gelmeyip hususa ellerinde olan ahidnâme-i hümayunumda ihdâs olunan... ile rencide olmayalar deyu... dahi olunmuşken... ve... vech-i meşruh üzere ticaret târikiyle gelip memalik-i mahrusemde olan tüccarın oğullarını ve hizmetkarlarını ... ederiz deyu rencide eylediklerini bildirip bu dahi ahidnâme-i hümayunumda icazet olunan ... ile rencide olunmayalar deyu ferman olunan ... olmağla ahidnâme mücebince... tüccar taifesi ol'vechle rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olup... oğlanı... ve... muhkem... eyleyesiniz ki ahidnâme-i hümayunumda sâir ihdâs olunan ... ile rencide olunmayalar deyu yazıldığı ... ile ahd edip ahidnâme-i hümayunuma ve olagelmişe muhalif Dubrovnik'ten gelip ticaret üzere olanların oğullarına ve hizmetkarlarına ol'vechle rencide eylemeyeler. Ahidnâmeye muhalif vech-i meşruh üzere rencide ederler ise yazıp arz edesiniz.

352. Hüküm

Yevm'el aşere

Fi 16 Cemâzi-el ahir sene 1019

Kapudan Paşa'ya ve ... kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından olup Cezire-i Girid'de sâkin olan dârende ve... nâm... ...getirmek için Cezire-i Girid'de kendi... ..nâm... gönderdikde sâbıkan... emini olan ... nam dahi mezkur bazargânın zikir olunan... cezire-i ...da olan... ..bana bi't-tamam vermediler deyu bahane edip... girift edip kullanıp zulüm ve taaddî eylediğini bildirip mezkur bazargânın... merkumdan alınıp şer-i şerife ve sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif tüccar taifesini rencide eylediği için ... verilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; mezkur ... alagetirip gaybet ederler ise bulunması lazım oluna. Bulunduğunda getirtip mezkur tacirin ... için gönderdiği ... vech-i meşruh üzere bahane edip fuzuli olduğu şer'le sâbit olduktan sonra... ile... alıverdikten sonra dahi merkum şer-i şerife ve ahidnâme-i

hümâyunuma ve sulh ve salâha muhalif Venedik tacirinin ... alıp taaddî eylediği için şer'le cezası verile.

353. Hüküm

Yevm'el sidde

Fi 9 Receb'ül- ferd sene 1019

Kapudan Paşa'ya hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp bundan akdem Venedik reayasından ... ve ...ve ... nâm üç nefer Venedikliler çuka ... olageldiği üzere Mora vilayetinde ... ve safir almak için bir küçük sandal alıverdiklerinde ... olup sandan paralanmağla mezburlar karaya çıkıp karyeye giderler iken sâbıkan... olan... mezburları tutup sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayuna muhalif esir eyleyip ol zamandan beri... ..edip hala mezbur ... Venedikliler her kimin ...sında ise ahidnâme mûcebince ıtlak olunmaları babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup zikir olunan üç nefer Venedik reayası her kimin ...sında ise buldurtup getirip filvâki olageldiği üzere sulh ve salah muktezasınca sandal ile cezire-i Girid'de ve geldiklerinde vech-i meşruh üzere sandal paralanıp giderlerken müşarünileyh tutup esir eylemiş ise Venedikliye verilen ahidnâme mûcebince esirlikten ıtlak eyleyip ahidnâmeye muhalif ve sulh ve salaha mugayir zulüm olmak ihtimali olmaya .

352. Hüküm

Yevm'el...

Fi 20 Şaban-ül muazzam sene 1019

Nakşa kadısına hüküm ki; balyos arzuhal salınıp Venedik reayasından ... nam ... Giritlinin ol diyarda bazı fesadı ... edip Venedik'e tabi cezire-i İstendil'den firar edip hala Nakşa'ya varmağla ellerinde olan ahidnâme-i hümayunum muktezasınca balyos tarafından gönderilen adamlara teslim olunub cezire-i mezbureye gönderilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususu şer'le görüp filvâki mezkur kayıkçı bu cânibin reayasından olmayıp ol diyarın reayasından olup ... firar edip tutulmuş ise Venediklilere verilen ahidnâme muktezasınca merkum kayıkçı mezkur balyos tarafından varan adamlarına teslim

edilip cezire-i mezbureye gönderilip ... ettirilmeye. Şer-i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif iş olmaktan ... edesiniz.

355. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; mezkur arzuhal salınıp hala İzmir’de sâkin olan Venedik konsolosunun ve bazarganlarının yanında olageldiği üzere tercümanlık hizmetinde adam lazım olmağla dârende ... nam tercüman ... olunub gönderilmiştir deyu ... emr-ü şerifimi taleb etmekle buyurdum ki; ... mezkur konsolosa ve bazarganlarına tercümanlık hizmetinde olunca kimesne mezbura dahl ve taarruz eylemeyip ve bir davaları vaki oldukda ellerinde olan ahidnâme mûcebince ahd edip divan-ı hümayunuma havale eylesin. Davaları divân-ı hümayunumda görülüp hilaf-ı şer ve mugayir ahidnâmeye iş olmak ihtimali olmaya.

356. Hüküm

Yevm’el erbâ

Fi 15 Ramazan ... sene 1019

Asitâne-i saâdetlerimden ...ya varınca yol üzerinde olan kadılara ve beylere ve kale ağalarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından dârende ... nâm bazargân bazı meta ile... cânibine gitmekle yolda ve ... ve ...ve ... mezburun adamlarına ve hizmetkarlarına ve gayrılarına kimesneye dahl ettirmeyip ve lazım olan ... akçeleriyle alıverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki... ..taht hükümetine dahil olursa kendine ve adamlarına ve gayrılarına kimesneyi dahl ettirmeyip olageldiği üzere siyânet edip rencide ve raside ettirmeyip ve lazım olan... akçesiyle... üzere alıverilip ve muhalif dârendelere kifayet miktarı adam koşup... ve... oldurup malına ve haneye zarar gelmeye.

357. Hüküm

Kapudan Paşa’ya hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik reayasından Marko ve karandaşı... ve... ve... ve ... ve... ve... nâm yedi nefer kimesneler ... nâm ... kereste yüküyle Girid’e giderken rüzgar muhalif olup Cezayir-i Garb canibine düşüp ol cânibden bazı kimesneler mezburları tutup sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif esir edip hâlâ Sakız’da zikir olunan yedi nefer

kimesneler bazı kimesnelerin ellerinde olduğunu bildirip mezburlar her kimin elinde bulunursa ahidnâme ve sulh ve salah mûcebince alıp ıtlak olunmak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki Ahmed Çavuş vardıkda belzat mukayyed olub zikir olunan yedi nefer Venediklileri her... bulunursa alıp kendi kadirgana koyup asitane-i saadetlerime avdet eyledikde ala götürösin. Ahvalleri asitane-i saadetlerimde balyos ... ile ahidnâme-i hümayunum ve sulh ve salah mûcebince görölüp ıtlak olunalar. Venedikli taifesi ahidnâme-i hümayunuma muhalif esir olunduklarına rıza-i şerifim yoktur ona göre mukayyed oluna .

358. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 8 Şevval 1019

Mora Beyine hüküm ki; asitane-i saadetime ... kadimden hulus ve sadakatle dostlukda sabit-kadem olup yanında olan sulh ve salah ve ahd-ü emannı gereği gibi riayet etmekle vilayetlerine ve tüccar gemilerine ve ol cânibde ahidnâme-i hümayunum mûcebince ticaret eden Venedikli reayalarına şer-i şerife muhalif ve sulh ve salaha mugayir kimesneye zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim olmamakla buyurdum ki; liva-i mezburun iskelelerine olageldiği üzere ticaret için gelip giden Venedik bazarganlarına ve sair gemilerine ... dahl ve taarruz olunmayıp ahidnâme-i hümayunuma muhalif ve mukaddema... ...tarafından Venedik beylerine irsal olunan name-i hümayunuma mugayir ihlale... olacak... ve hareket eylemeyesin. ... sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayuna mugayir ve ... verilen name-i şerifeye ve emr-ü şerifeye mugayir ... ve hareket edip ihlale bahis olamaz sonra ... ve cevabın makbul olmayıp mesul ve ... olmakla... ona göre mukayyed olub sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayunuma ve sabıkan irsal olunan name ve emr-ü şerife mugayir kimesneyi rencide ve rasîde ettirmeyesin... ...üzere edesiniz.

359. Hüküm

Sabıkan Mora'nın olup Mora'da olan ... ve Mora'da olan kadılara hüküm ki; Venedik vilayetlerinden vilayet-i mezbureye ticaret için gelip giden Venedik bazarganlarının getirdikleri ve olageldiği üzere alıp götürdükleri metâlarından kanun-u kadim üzere mirî için resm-i gümrük alınıp ... kanun-u kadimden ziyade alınmayıp ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif Venedikli tüccar taifesine zulüm ve

taaddî olunmamak bâbında emr-ü şerifim sâdır olmuştur buyurdum ki; her biriniz bu bâbda ziyade mukayyed olup vech-i meşruh üzere liva-i mezbura olageldiği üzere ticaret ... için gelen Zaklise ve Kefalonya cezirelerinin reayalarından ve sâir Venedik bazarganlarından kanun-u kadimden ziyade resm-i gümrük aldirmayasınız. Venediklilere verilen ahidnâmeye ve nişan-ı hümayunuma muhalif ve ... verilen emr-ü şerife mugayir ... aldirmayıp hilaf-ı kanun ve mugayir ahidnâme Venedik bazarganlarını rencide ettirmeyip tekrar emir ... eylemeyesiniz.

360. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 10 Zilkade sene 1019

Değirmenlik beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik reayasından baba ... nam Giridli sâbıkan İstanbul'da... ..ve yirmi beş adet... ..ve bazı esbâb dahi iştirâ eyleyip bir küçük gemi ile Girid'e giderken... nâm ada limanında merd olup Venedikli reayası olmağla ahidnâme-i hümayunum mûcebince... cezire-i... konsolos... bulunan... nâm konsolostan gayrı kimesne... ..zikir olunan adanın kapudanı olan nâm dahi ... mezburun esbâblarını ve... ..alıp ahidnâme-i hümayunuma muhalif kabz eylediğini bildirip dahi mezbur alagötürölüp şer-i şerife mûcebince merd mezburun esbâbı cemle merkur konsolosa aliverilip ahidnâme-i hümayunuma muhalif Venedikli esbabı kabz eylediği için şer'le... olunmak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki mezbur... şer-i şerifi ihzar edip gaybet ederler ise şer'le buldurması olalar. Buldurtup getirtip merd mezburun kabz eylediği esbâblarını... ..şer'le ahidnâme-i hümayunum mûcebince bîkusur mezbur konsolosa aliverip ahidnâme-i hümayunum mûcebince ve emr-ü şerifime mugayir... ettirmeyip bîkusur alıverdikden sonra ahidnâme-i hümayunuma muhalif... eylediği için... mezbur taaddî eylemeyesin... ..eylemeye.

361. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 19 Zilkade 1019

Kapudan Paşa'ya ve Değirmenlik kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp darendegan Gorki ve... ve... ve... nâm karandaşlar Venedik'ten İstanbul'a çuka ve kumaş ve sâir metâla gelen Venedik barçasının reisi olan Marko nâm Dubrovniklinin... ..olmadan mezbur Marko Venedik beylerinin barça reislerinin emekdârlarından olup ve cezire-i Değirmenlik'te evleri ve sâir emlakı olup kendi halinde sakin iken hala mezbur merd olmağla cezire-i mezburede olan zabitler ve baz ... mezkurların her mallarını ahz ve celb etmek için... ..dahi hıyanet üzere idi deyu bunlara taaddî ve hilaf-ı şer'i rencide edip... kendi halinde olanları rencide etmek isteyenlerin şer'le haklarından gelinip ve dahi merd mezbur sabıkan İstanbul'dan bin guruşluk mikdarı... ..ve sâir metâ alıp Atina'ya göndermişken Atina'dan ... zikir olunan... .. alıp... kapudanım... müdafaa olduklarında haklarını veresin deyu ...eylemekle mir-i müşarünaliye mezburların haklarını Değirmenlik'te veresin deyu sana ... verip... Değirmenlik'e vardıkda ... nam kimesneye bunların haklarını veresin deyu sipariş etmekle merkum bana eylemişsiniz deyu hilaf-ı şer'i iftira edip bir akçe ve bir ... vermeyip taaddî eylediğini bildirip hakları alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup mezburlar Değirmenlik'te sâkin olub kendi hallerinde iken bazı zabitler ve ... hilaf-ı şer'i ... deyu rencide eyledikleri ... şer'le haklarında lazım geleni icra eyleyip ve dahi mezburların haklarını mir'i müşarünileyhten veyahut ... elinden alıverip rencide ve raside ettirmeyip ahvallerini belzat kendin göresin. Hilaf-ı şer' rencide eylemeyesin.

362. Hüküm

Trablusşam beylerbeyisine hüküm ki Venedik beyleri asitane-i saadetlerime ... olan kadim dostluk mûcebince daima Venedik bazarganları ahidnâme-i hümayunum mûcebince himayet ve siyanet olunub metâlarına ve esbâblarına miri canibinden ve beylerbeyiler ve defterdarlar ve sair vilayet zabitleri taraflarından dahl olmayıp akçesiz ve veresiye bazargânların rızası olmadan her zirâ' kumaş ve esbâb fuzûli alınmayıp Venediklilere zulüm ve taaddî olunmaya deyu makama sâdır olan hatt-ı hümayun ve ferman-ı şerif mûcebince... evamir-i şerife irsal olunub ... olunmuşken hala ol canibe ticaret için varan Venedik bazarganlarından senin beyler beyin rıza-i hümayunuma muhalif ve emr-ü şerife mugayir on bin altınlık mikdarı çuka ve kumaş alıp bahane ve kıymet takdim etmeden... alıp... .. akçe vermezim

... ve ... ve sâir nesne vereyim deyu ... Venedik bazarganlarının esbâblarını çalıp ...zulüm eylediği ... hümayunuma alaka olunmuştur. İmdi Venedik bazarganlarına ol'vechle zulüm ve taaddî olunduğuna ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif ... olunduğuna rıza-i şerifim yokdur buyurdum ki bir an ve saat ... ve ... etmeyip vech-i meşruh üzere fuzûli aldığın çuka ve kumaş akçesini bîkusur ... dikkat ile haklarını eda edip haklarından bir akçe ve bir ... alıkomayasınız. ... bu bâbda ahidnâme-i hümayunuma muhalif ve rıza-i şerife mugayir Venedik bazarganlarının haklarını bi't-tamam ayırmayasın veyahut şimdiden sonra madem ki bazargânların rızası olmadan fuzuli bir zirâ' çuka ve kumaşlarını akçesiz cebr ile veresiye alıp tüccara zulüm ve taaddî eylemeyesin. olmak ... ona göre mukayyed olup Venedik bazarganlarının haklarını eda edip ve daima hak ve adl üzere siyanet ve himayet edesin ... adalet ... mezburlara zulüm olmak ihtimali olmaya ve mezburlara hakları verdikde yazıp arz eyleyesin.

363. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayun mûcebince Haleb'de sâkin olub ticaret üzere olan Venedik bazarganları kadimden bu ana gelince daima... demekle maruf canibinde sakin olagelmişler iken... ahz ve celb için kadimden olagelmişe muhalif Venedik bazarganlarını... ve... ve zulüm ve taaddî ederler imiş. Bundan akdem rencide olunmayalar deyu ... defa evamir-i şerife verilip ... olunmuşken hala bazı kimesnelerin... beyleri ve... sebebi ile Venedik bazargânları rencide olunmayıp kadimden sâkin oldukları handan fuzuli ihraç eylemek isteyip mezburlara olagelmişe muhalif ve ellerinde sabıkan bu bâbda verilen evamir-i şerifeye mugayir zulüm ve taaddî ederler deyu ilâm olmağla buyurdum ki Venedik bazarganlarına ol'vechle zulüm ve taaddî olunmayıp madem ki kendi hallerinde ...ve ... olup zikir olunan cânibde sâkin olalar ... ahz ve celb için kimesneye ihraç ettirmeyip taaddî ettirmeyesin. Kadimden olagelene muhalif iş olmakdan ... edesin

364. Hüküm

Yevm-el isnâ

Fi Gurre-i Zilhicce 1019

Bosna beylerbeyine Venedik'ten asitane-i saadetime gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; hala asitane-i saadetimde olan ... nâm balyosun ... tamam olup hala olageldiği üzere Venedik beyleri ... nâm balyos ... edip karadan göndermek murad eyledikleri ecilden varıp getirmek için dergah-ı muallam kapudanlarından... ve... nâm yeniçeriler ve Venedik beylerinin tercümanları... nâm tercüman gönderilen mezbur balyos gelirken menazil ve ... sulh ve salaha muhalif kimesneyi dahl ve taarruz ettirilmeyip ve akçesiyle... ve sâir ... tedarik olunmak bâbında emr-ü şerifim taleb etmek olunmağa buyurdum ki; mezbur balyos karadan gelirken her ... taht hükumetine dahil olursa kendine ve adamlarına ve ... ve esbabına menazil ve... ve...ve ... sulh ve salaha muhalif ve ahidnâmeye mugayir kimesne dahl ve taarruz ettirilmeyip ... ve bargir ve sâir mühimmatlarına akçesiyle tedarik ediverip asla bir hususda ... çıkarmayıp v ... ve... olan ... kifayet mikdarı adam koşup ... birbirinize ulaştırıp ... ile asitane-i saadetlerime gönderesiniz. ... mezbur hususda ihmal ve ... eylemeyesiniz. ... ona göre mukayyed olalar.

365. Hüküm

Leb-i deryada olan beylere ve Sakız ve Boğaz Hisar ve yüz ada ve sâir leb-i deryada olan kadılara ve deryada olan kapudanlara ve kale dizdarlarına hüküm ki; asitane-i saadetlerimde olan balyos arzuhal gönderip kendinin... tamam olup yerine Venedik beyleri kendi ... ve ...larından olageldiği üzere balyos ... edip deryadan göndermek ve eda eyledikleri ecilden getirmeye dergah-ı muallama kapudanlarından ... ve ... nâm yeniçeriler ve Venedik tercümanı ... nam tercüman gönderilip mezbur balyos deryadan gelirken menazil ve... olageldiği Venedik barçasına ve kadirgalarına veyahut mavnalarına dahl olunmayıp ve lazım geldiği iskelelerde ve limanlarda ve kale altına varıp yanaşmak istediğinde sulh ve salah mücebince kimesne mani olmayıp ve ... ve sâir mühimmatları akçesiyle tedarik olmak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki, mezbur balyos deryada Venedik kadirga ve mavna gemileri veyahut Venedik barçasıyla ve sâir gemileri ile gelirken menazil ve ... ve iskelelerde ve limanlarda ve kale altına yanaşmak istediğinde kimesne mani olmayıp ve kendisine ve adamlarına ve bindiği kadirga ve sâir gemilerine ve esbâblarına ve ... ümenâ ve ummâlden ve gayrıdan sulh ve salaha muhalif kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyip ve... ve... olan yerlerden geçirip asitane-i

saadetlerime irsal eyleyip ve lazım olan... ve sâir mühimmatı ... üzere akçesiyle tedarik edip asla... çıkartmayıp... ile... ..

366. Hüküm

Mora ve Eğriboz beylerine ve zikir olunan limanlarda olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arz-ı hâl sunup bundan akdem... nâm ... ve ... ve ... ve sâir Venedik bazarganlarının kendi mallarından bit kaç bin altınlık çuka ve kumaş ve sâir metâ ve esbâblarına tüccar taifesinden ... ve ... ve ... nâm iki nefer ... Mora ve Atina ve Eğriboz'da ticaret ettiği için ve ... göndermişler iken hala mezburan ... merd olup mezburan hükümetinde vech-i meşruh üzere ve ... ticaret eyledikleri metâları Venedik bazarganlarının malları ve sermayeleri olmağla zikir olunan bazargânların malları ve sermayeleri her kimin dükkanında bulunursa şer'le tahsil eylemek için...ve... ve... nâm kimesneleri vekil... eyledikleri ecilden malları ve sermayeleri ahidnâme-i hümayun mücebince her kimde ise tahsil olmak için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olup zikir olunan ... ve bazarganlarına mukaddema mezburan ... ve ... ticaret ettirmekle gönderdikleri mal ve esbâbları merd olan merkuman ... her kime vermişler ise ... alınıp zikir olunan bazargânların vekillerine şer'le ahidnâme mücebince cem' ve tahsil ettirip şer-i şerife ve ahidnâme ve sulh ve salaha mugayir bir ferde ... ve ... ettirmeyesiniz. Zikir olunan bazargânların ahidnâme-i hümayunuma muhalif sermayeleri ... ve telef olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olup bazargânların malları her kimin dükkanında zuhur eder ise ... ettirilip hakları alıverilmekle ... mikdar ... edesiniz.

367. Hüküm

Bosna beylerbeyisine ve eyalet-i mezburede olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarının vilayetlerinde getirdikleri çuka ve kumaş ve sâir esbâblarından ve olageldiği üzere vilayetlerine götürdükleri metâlardan kanun-u kadim üzere resm-i gümrükleri alındıktan sonra ... alınmaya deyu merhum ve... babam Sultan Mehmed Han ... zamanında hatt-ı hümayun saâdet-i mârufları mücebince hükm-ü şerif verilip... ..üzere ... hümayun ... vâki Oldukda asitane-i saadetimde olan... nâm balyosa dahi ol hükm-ü şerife muktezasınca verilen nişan-ı hümayunum Venedik bazarganlarının gelip giden

metâ'larından ... almaya deyu ... olunup ve nice defa dahi evamir-i şerife verilip... gelince Venedik bazarganları olagelmişe muhalif ve nişan-ı hümayuna mugayir memalik-i mahrusemde... ile ve sâir... ile rencide olunmamışlar iken hala Bosna serdarına Venedik beylerine tabi... nâm iskeleden... ve... eden Venedik beylerinin metâlarından ümenâ ve ummâlden bir ferî nişan-ı hümayunum ve sâbikan verilen emr-ü şerife muhalif ... taleb edip rencide olduklarını bildirip ellerinde olan nişan-ı hümayun ve ahkam-ı şerife mücebince ... ol'vechle rencide olmamaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olup Venedik bazarganlarının ellerinde olan ferman-ı hümayunum ve bu babda verilen evamir-i şerife muktezasınca ahd olunub taht hükümetinde olan ümenâ ve ummâl taifesine... ve... eylemeyeler... Venedik bazarganlarının ellerinde olan ferman-ı hümayun ve ahkam-ı şerifeye muhalif ... taleb eylemeyip ol'vechle rencide ve raside etmeyip sulh ve salah ve ahidnâme ve nişan-ı hümayuna muhalif iş olmadan... alasınız.

368. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 3 Muharrem... sene 1020

Avlonya beyi Osman Paşa'ya ve liva-i mezburda olan kadılara hüküm ki; körfez sakinlerinden olup Venedik bazargânlarından... nâm tacir Avlonya'ya... sulh ve salah mücebince ticaret târikiyle varıp... kimesne ile alış veriş edip Mezburlardan hayli alacak hakkı olup cem' ve tahsil için ol canibe varmış iken mezburlar ... mezbur bazargânın hakkını vermeyip ... etmek için... nâm ... otuz nefer eşkıya ile gönderip mezbur bazargânı kabz edip... zulüm eylediği asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu ilâm etmekle buyurdum ki; husus-u mezburda her biriniz belzat mukayyed olup ve bu fesadı yapmış olan mezbur ... ve ... nâm kimesneleri ve mezkur dahi ve sâir eşkıyayı dahi ... ve tedarik ile alagetirip hak ve adl üzere teftiş ve... edip fesad ve şenâatleri sabit olunduktan sonran ... fesadın şer'le haklarından gelip ve bîkusur mezburun dahi hakkı her kimin dükkanında zuhur ederse körfez beyi tarafından varan kimesneler alıverilip haklarından bir akçe... kimesnenin dükkanında alıkoyup... hak edesin. Venedik balyoslarına ol'vechle zulüm olunduğuna rıza-i şerifim yokdur. Ona göre mukayyed olup her biriniz

mukayyed olup hak ve adl üzere teftiş eyleyip ... fesadın haklarından gelmekte... edesiniz. Fi evahir-i sefer

369. Hüküm

Avlonya beyine hüküm ki; hala Venedik ...larından ... nam kimesne ... ve ... ile Venedik'ten bir kıta Venedik... gemisiyle Körfez dizdarı olup giderken rüzgar muhalif olup Avlonya'ya düşüp mezbur... ..ile sulh ve salah mücebince karaya çıkarken Avlonya zabıtları ve bazı kimesneler mezbur... hapis veya... .. koyup cümle esbâb alıp bundan akdem körfezin bir kıta gemimizi alıp vermediler deyu ol bahane ile mezbur... ve... ve... ve sulh ve salaha muhalif alıkoyup... ..eylediklerinde hala asitane-i saadetlerimde olan balyos ilam eylemekle mezburlar sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayun mucebince salıverilip huzur haliyle körfeze gönderilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayun mücebince kendi hallerinde vech-i meşruh üzere ol canibe Venedik barçasıyla varan...ve ... ve... salıverilip ve bi-gayrı-hak alınan esbâb ve evrakı buldurup mezbura bıkusur teslim eyleyip huzûr-hâl ile körfezde irsal edesiniz ve bundan akdem... tarafından... geminiz ... olmuştur ve ... üzere yazıp bildirirsiniz. Sulh ve salâha muhalif... ve... olagelmişe ve ahidnâme-i hümayunuma mugayir... ve borcu için bir... tutup rencide olunduğu için ve asla... olacak... rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olup mezbur... ve elçilik ve körfeze irsal edip ve bi-ğayrı-hak olunan esbâbı teslim eylesiniz. Fi evahir-i sefer.

370. Hüküm

Sakız kadısına hüküm ki; Değirmenlik beyi olan Cafer'in kethüdası bundan akdem Venedik reayasından sekiz nefer Venediklileri esir eyledikleri ahidnâme-i hümayunuma muhalif olmağla ıtlak olunalar deyu emr-ü şerifim verilmekle hala Cezayir eyaletine kapudanım olan vezirim Halil Paşa tarafından dahi zikir olunan esirler eğer müşarünileyhin kadırgasındadır ve eğer gayrı yerdedir her ... ise buldurulup alıp kendine irsal olunup veyahut... cânibinde olan Venedik konsolosuna teslim oluna deyu sana hitaben mektup verilmekle ahidnâme mucebince ahd olunmak bâbında ferman-ı şerifim sâdır olmuştur buyurdum ki; ... ve... Venedik reayasından zikir olunan sekiz nefer reaya sulh ve salah ve ahidnâme-

i hümayunum mucebince kendi hallerinde iken alınıp esir olmuşlar ise eğer müşarünileyhin kadırgasındadır ve eğer gayrı yerdedir buldurup cümlesi mezkur... müşarül-aliye kapudanıma gönderip veyahut ol cânibde olan Venedik konsolosuna teslim oluna deyu...

....

371. Hüküm

Yevm-el hamse

8 Rebi-ül evvel sene 1020

Mora beyine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp sabıkan cezire-i Zaklise'den birkaç nefer kimesneler Mora vilayetine geçip sabıkan Mora beyi olan Şahbaz mezkurlara ... adamlar değılsiniz sizi kabz ederim deyu tehdid ve habs etmekle Venedik konsolosu mir'i müşarünileyhe varıp sulh ve salaha muhalif için bunları rencide edermiş salıver deyu ihraç eylediğı iki bin altın ver salıvereyim deyu cevap vermekle mezkurlar dahi ...larından iki bin altını tedarik eyleyip, mezkur konsolosa eliyle mir'i müşarünileyhe îsâl ve teslim eylemek için Nikola ve Dimitri... ve... nâm... teslim eyleyip mezburlar dahi müşarünileyh Şahbaz'a telim eylediklerinde zikir olunan Zakliselileri salıverdiğini mukaddema Zaklise beylerine ilam eylediklerinde teslim eyleyesin ve... konulmayıp hakaret olunursun deyu südde-i saadetlerimden mezkur müşarünileyhe verilmişken bir nesne almadım ve görmedim deyu emr-ü şerifime itaat eylemeyip cümlesini... edip... sakın olup... zikir olunan ... elinden almağla konsolos elinden bir nesne almadım deyu ... edip şart eylemekle bu bâbda sâbıkan verilen emr-ü şerife mûcebince mezbur Şahbaz'dan iki bin altın alıverilip yine ... eder ise mezkurdan ... asitane-i saadetlerime irsal olunmaları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; dergah-ı muallam kapudanlarından ... mir'i müşarünileyh getirtip, vech-i meşruh üzere Zakliselilerin ıtlâkı için bi-ğayrı-hak mezkur konsolos canibinden mezburları ... teslim eyledikleri iki bin altını bîkusur ferman-ı sâbıkım mûcebince Venedik konsolosuna mezkur kapıcı mübaşiriyle alıveresin. Ve eğer vermeyip yine... eder ise mezkurdan haramileri mezbur kapıcıya koşup asitane-i saadetlerime gönderesin divan-ı hümayunumda teftiş olunup ... bizim elimizden teslim alınıp ... şer'le cevap vereler sonra müşarünileyhin hakkında emrim mûcebiyle sâdır olursa ... ile

ahd eylesin. Bu hususda ziyade ... ve ihtimam edip mezbur Şahbaz beyden iki altını veyâhud mezkurdan ... mezbur ile dergah-ı muallama gönderesin. ve ihmal ve edesin

372. Hüküm

Mora beyine ve Nakşa... ve Mora sancağında olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Mora'da ticaret eden Venedik bazarganları Venedik'ten getirdikleri ve Mora'dan alıp Venedik'e götürdükleri metâlarından kanun-u kadim ve ahidname-i hümayunum mucebince resm-i gümrükleri alınıp, ziyade alınmayıp ve ellerinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayuna muhalif...taleb olmaya deyu ... emr-ü şerife verilmişken muhassal ... sabıkan Mora beyi Şahbaz zikir olunan nişan-ı hümayuna ve ahkâm-ı şerifeye mugayir ... ve ziyade gümrük taleb eyleyip ... hali olmayıp ... memnun olmayıp yine ...ve ziyade gümrük taleb eyleye Venedik bazarganları... ile canibin gümrüğüne ... olmayasın ... olmakla nişan-ı hümayunuma muhalif ... taleb olunmayıp ve olagelmişe muhalif ziyade gümrük taleb olmamak bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olup Venedik bazarganları getirdikleri ve olageldiği üzere Mora'dan alıp götürdükleri metâlarından kanun-u kadim ve ahidname-i hümayunum mûcebince gümrüklerini aldırıp, ziyade aldırmayıp ve ellerinde olan nişan-ı hümayunum ve sâbıkan verilen ahkam-ı şerife mûcebince ... bir akçe ve bir ...aldırmayasın ve müşarünileyhe... edesin ki... nişan-ı hümayunum ve verilen ahkam-ı şerife ile ahd edip nişan-ı hümayunuma muhalif... ve ziyade gümrük taleb eylemeyip rencide ve rasîde eylemeye. ... memnun olmadığı üzere yazıp... ..ve ...eylediğini ilam edesiniz ve eğer bir târikiyle emir dahi ibraz ederler ise alınıp asitane-i saadetlerime gönderile. Ahidname-i hümayunuma muhalif taaddî olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre her biriniz mukayyed olup emr-ü şerifimin... ..olasınız.

373. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 10 Rebî-ul evvel sene 1020

Mora beyine ve... kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Mora'da Venedik konsolosu olan ... nâm konsolos bundan akdem Mora nâm ... ile

alış veriş edip mâbeynlerinden nice makamlara... olup her biriyle haklaşmışlar iken mezbur dahi... edip mezkur konsolosun... hak on sekiz bin akçesini alıp zulüm ve taaddî eylediğini bildirip şer'le görülüp zulümle alınan akçesi geri alıverilmek bâbında emr-ü şerifimi talep etmekle buyurdum ki; bu hususda onat vechle mukayyed olunup, hak üzere şer'le teftiş eyleyip filvâki mezkur... mezbur konsolos üzerinde hakkı kalmamışken bi- gayrı-hak ol mikdar akçesini alıp taaddî eylemiş ise... bîkusur alıverip tekrar şikayet olunmalı eylemeyesiniz. Venedikli ile olan sulh ve salah ... tutup şer-i şerife muhalif Venedikli zulüm ve taaddî eder gelen ve hilaf-ı şer'i... olmaktan... edesiniz.

374. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; balyos arzuhal salınıp Mora'da Venedik konsolosu olan... nam konsolosu... ve... nam Yahudiler on beş bin akçelik... ve... verip mezkur ...emin olmağla ...mezburu resm-i gümrük ile haklaşmak üzere mezbur konsolosa ... vermişken hala ahidnâmeye durmayıp ve ... dahi vermeyip bir ... bir kimse hapis eylemez deyu ... eylemekle mezkurun hakkını vermeyip zulüm ve taaddî eylediğini bildirip hak alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburan Yahudileri ihzar ve merkumlar ile müdafaa-i şer' edip onat vecihle hak üzere ... eyleyip göresiniz. Filvâki mezkûran Yahudiler mezkur konsolosun ol mikdar esbâbını alıp hakkını vermekte ... ederler ise şer'e muhalif asla ...ettirmeyip bîkusur hakkı alıveresiniz... ... ve ...ettirilmek ihtimali olmaya. Venediklilere zulüm olduğuna rıza-i... yokdur. Ona göre mukayyed olup hakkını alıvermekte ... edesiniz.

375. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 19 Rebî-ül evvel sene 1020

Mora beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Mora'da olan Venedik konsolosunun vaki olan ...ahidname-i hümayunum mucibince asitane-i saadetlerime havale olunup, şer'le görülüp ... ve ... için konsolosu şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayunuma mugayir tutup rencide eylemeye deyu defâatle ... olunmuşken hala Mora'da bazı kimesneler Venedik konsolosuna... nam tercümanda olan akçemizi tercüman hazır olmamağla ... konsolosa rencide ve

rasîde eylemekten hali olmayıp, ahidnâme-i hümayunum muktezasınca haklarını tercümandan taleb eyleyip vech-i meşruh üzere konsolosdan taleb eylemeyip, asitane-i saadetlerime havale olmamaları bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup, tercümanda hakkı olan kimesnelere muhkem ... ve takip eyleyesiniz ki ahidname-i hümayunuma muhalif mezbur tercümanda hakkımız vardır deyu konsolosu rencide ve rasîde eylemeyip, tercüman geldikde haklarını tercümandan taleb eyleyeler. Onun gibi memnun olmayıp, yine rencide ederler ise konsolosda olan ahidname-i hümayun mucibince ahvallerini asitane-i saadetlerime havale eyleyeler ki divan-ı hümayunumda şer'le görölüp, ahidname-i hümayunuma muhalif Venedik konsolosu... borcu için rencide raside ettirilmekten ... etmesin.

376. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp hala Haleb'de olan Venedik balyosunun kâim makamı olan ... nâm ... hala Haleb emini olan ... nâm kimesneye bir mikdar esbâb ve cevâhir ...edip üzerinde bir mikdar hak kalıp ve elinde mühür ... dahi var iken hala hakkını vermeyip... olmağla kimesneyi habs eylemez deyu ... ve ... hali olmadığını bildirip elinde olan temessükle hususa... bîkusur hak alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki: bu hususda her biriniz belzat takib edip, yanınıza getirtip muhkem ... ve takip eyleyesiniz ki; merkum ... verdiği mühürlü temessük mucibince üzerinde olan hakkı bîkusur alıverip asla ber'vechle ... ve muhalefet ettirmeyesiniz. Venediklilere vech-i meşruh üzere zulüm olunduğuna rıza-i hümayunum yokdur. Mezburun hakkı alıverilmekte ... edesiniz.

377. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 24 Rebî-ul evvel sene 1020

...kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp cezire-i...'da olan Efrânçe piskoposu merd olup Venedikliye verilen ahidname muktezasınca Venediklilerin metrûkatını Venedikli tarafından varan adamlara... ettirilirken senin ... ahidname-i hümayunuma muhalif merd mezburun yanında olan emvâl ve esbâb ve... alıp kabz eylediğini îlam etmekle her ne kabz etmiş ise Venedikli tarafından varan adamlara

teslim eylemek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; emr-ü şerifimle Venediklinin adamları vardıkda merd mezburun emval ve esbâblarından... ve ... her ne kabz eylemiş iken bîkusur teslim eyleyip... ve... bir nesnelerini... eylemeyesin. Şöyle ki; ahidnâme ve sulh ve salaha muhalif haklarını vermeyip veyahut... vermekle yine şikayet edeler adl olunup... olmak ...

378. Hüküm

Bir sûreti... beyine yazılmıştır.

379. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 3 Rebî-ül Ahir sene 1020

Mora beyine ve liva-i mezburda olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Mora'da olan Venedik konsolosa... ..Zaklise bazarganları ... iskelelerine geldikde... varıp ve bil'cümle elinde olan ahidname-i hümayunum ve evamir-i şerife mucebince her kangı iskelede sakın olmak iktiza eder ise varıp sakın olup ahidname-i hümayunuma muhalif dahl olmayıp siyânet ve himayet olması bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; liva-i mezburda olan Venedik konsolosu her kangı iskeleye varıp sakın olmak isterse elinde olan vech-i meşruh üzere ahidname-i hümayuna ve evamir-i şerifeye muhalif kimesne mâni olmayıp, dahl ve taarruz eylemeyip sulh ve salah ve ahidname-i hümayunum muktezasınca siyanet ve himayet eyleyip şer-i şerife ve ahidname-i hümayuna mugâyir bir kimesneye rencide ettirmeyesin.

380. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 13 Rebî-ül ahir sene 1020

Kudüs-ü Şerif kadısına ve beyine hüküm ki; Kudüs-ü Şerif'de olan Efrânçe taifesinin ruhbanları adam gönderip fetih hakanından mukaddem affı alan ... olan kiliselerden ... nam ...olan kilisenin ve içinde şerifleri olan ... üç kapısı olup zikir olunan kapıları dahi ...bunların ...olup ve ... dahi bunlar ... geldiklerine ellerinde temessükât-ı şerife ve evamir-i şerife var iken hala temessükâtına muhalif

bazı ve sair kimesneler dahl ve taarruz eylediklerini bildirip ellerinde olan temessükât-ı şerifeye muhalif ... kimesneye dahl etmemek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olup Kudüs-ü Şerif’de olan Efrânçe ruhbanlarının fetih hakanından mukaddema ...tasarruflarında olan kiliselerin zikir olunan kapıları... ..demekle... ellerinde olan temessükât-ı şerife ve evamir-i şerifeye muhalif ... ve gayrı bir ferdi dahl ve ... ettirmeyip men’ ve def’ edesiniz. Eğer yine vech-i meşruh üzere emr-ü şerife mugayir dahl ederler ise onun kimesnelerin isim ve resimleri ile yazıp arz edesiniz ki haklarından gelinmek için emr-ü şerifim verile ve eğer emirden ibraz ederler ise ...tutup ruhbanların ellerinde olan temessükât-ı şerife ve evamir-i şerife ve işbu emr-ü şerifem mucebince ahd edesiniz.

381. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp sabıkan Venedik bazarganları İzmir’de olan âyânlarla ve ... târikiyle bir miktar akçe ve esbâb verip bunların hakkını vermekte ... eyledikleri ecilden hakları alıverile deyu divan-ı hümayunum ve ... tarafından ... evamir-i şerife vermişken yine haklarını vermeyip ... ve muhalefet eylediklerini bildirip zikir olunan evamir-i şerife muktezasınca bîkusur hakları alıverilip bu defa ... ettirilmemek babında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup Venedik bazargânları akçe ve esbâb verdikleri âyânları yanına getirtip mukaddema verilen ahkam-ı şerife muktezasınca haklarını alıverip asla ber’vechle ... ve muhalefet ettirmeyip tekrar şikayet olunmalı eylemeyesin. Ferman-ı sâbıkım mucebince bazargânların hakları alınmak ve alınmamak senden bilir. Ona göre mukayyed olasın.

382. Hüküm

Müşarünileyhe hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp, hala İzmir’de Venedik konsolosu olan... nâm konsolos Venedik’e gidip yerine Venedikliden... nam kimesneyi kâim makam... ve... edip, ellerinde olan ahidname-i hümayunum muktezasınca vâki olan hususları hak üzere görölüp şer-i şerife ve ahidname-i hümayunuma mugayir kimesneye rencide ve raside ettirilmeyip siyanet ve himayet olunması bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezbur konsolos olageldiği üzere Venedik bazarganlarının... ve ahkâm-ı şerife mucebince vâki olan

hususları hak ve adl üzere görüp şer-i şerife ve ahidname-i hümayuna ve sulh ve salaha muhalif eğer mezburu ve eğer gayrı Venediklileri kimesneye rencide ve raside ettirmeyip, siyanet ve himayet ve ... zulüm ve taaddî olunmakdan ... eyleyesin.

383. Hüküm

Yevm-el

Fi 17 Rebî-ül ahir sene 1020

Bosna beylerbeyine hüküm ki; Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp Dubrovnik beyleri... ve... nâm adamların bâzı hizmeti için Noma'ya gönderdiklerinde Noma sakinlerinden Süleyman oğlu Ahmed ve Karagöz oğlu diğer Ahmed nâm kimesneler, bâzı eşkıya taifesiyle Noma içinde yoluna edip mezbur ... edip ve merkum... ellerinden halâs olub vech-i meşruh üzere fesad eyledikleri ecilden haklarından gelinmek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olup mezburan şikâyetleri alagetirip, gaybet ederler ise buldurması lazım olanları buldurtup, getirtip muhkem teftiş eyleyip ... husus şer'le teyit oldukdan sonra asla aman vermeyip haklarından gelesin sâir eşkıyaya... ... zikir olunan şikâyetleri alagetirip haklarından gelesin. Her defa Venedik beyleri tarafından sana... eylemeyesin. Taht hükümetinde... Dubrovnik adamlarına zulüm olduğuna rızâ-i hümayunum yokdur. Ona göre mukayyed olup... fesadı alagetimekte... edesiniz.

384. Hüküm

Yevm-el isnâ

Fi 21 Rebî-ül ahir sene 1020

Südde-i saadetlerimden Dubrovnik'e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadırlara ve sancak beylerinin subaşlarına ve kale ağalarına hüküm ki; Dubrovnik elçileri dergâh-ı muallama arzuhal salınıp Dubrovnik beylerine asitane-i saadetlerime bazı arz edecek ahvalleri vâki oldukda gönderdikleri adamlarına gelirken ve giderken ahidname-i hümayunuma muhalif bazargânların bargirlerine yanında olan hizmetgârlarına ve emvâl ve esbâblarına ve ellerinde olan mektuplarına dahl eylememek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; Dubrovnik

beyleri onun gibi lazım gelip asitane-i saadetlerime bazı... arz ve ilam eylemek için
... gönderdikleri adamlarına gelirken ve giderken yolda ve izde ve menazil ve ...
ahidname-i hümayunuma muhalif bindikleri bargirlerine ve emvâl ve esbâblarına
ve ellerinde olan mektuplarına hilaf-ı şer'i şerife dahl ve taarruz ettirmeyip ve lazım
olan... ..üzere akçeleriyle alıverip şikayet ettirmeyip... olan yerlerde... ..
... ..

385. Hüküm

Yevm-el selase

Fi 22 Rebî-ul ahir sene 1020

Beylere hatt-ı hümayunum mucebince

Yazıldı. Fi 28 ... 1020

Bosna beylerbeyisine ve defterdarına ve Hersek ... olan kadılara hüküm ki; asitane-i saadetimde olan Dubrovnik elçileri dergah-ı muallama arzuhal salınıp... zamanlarından... iskelesinden ve etrafında her yerden Dubrovnik bazarganlarından gayrı kimesne tuz getirmeyip ve satmayıp, eğer bunlardan gayrı kimesne tuz getirir ise getirdikleri tuzu mîrî cânibinden girift oluna gelip ve... dahi olageldiği üzere Dubrovnik bazarganlarından gayrı ...etrafında ... Doubroundyk'e varıncaya değin kimesne tuz getirmeyip ve tuz tutmayıp ve satmayıp ve... vilayetine göndermeyip olagelene muhalif... satanların tuz akçeleri mirî için girift olunanı bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ... olunup name-i şerife ilâm -ı arz olundukda kadimden olageldiği üzere ahd oluna deyu hatt- hümayun, saadet... ferman-ı âlîşanım sâdır olmuştur buyurdum ki bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub sâdır olan ferman-ı şerifim muktezasınca olageldiği üzere zikir olunan iskelelere Dubrovnik bazarganlarından gayrı kimesne tuz getirmeyip ve satmayıp ve saklamayıp ve iki eyalete göndermeyip onun gibi olageldiğine muhalif vech-i meşruh üzere tuz götürüp... târikiyle sattıkları tuzun bahanesine... eyleyip... olagelene muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz. ...olagelene muhalif iş edip ber'vechle memnun olmayanları isim ve... ile yazıp arz eyleyesiniz ki; ...emrim olursa ahd edesiniz.

Hatt-ı hümayun... efendiye kalmıştı. Sonra... Elçilerime bildirilip kendileri alıp... eyleyesiniz.

386. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 7 Cemâzi-el Evvel sene 1020

Kapudan Paşa'ya ve Ayamora kadısına hüküm ki; Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp mukaddema Dubrovnik ticaret gemilerinden her gemi Frenkistan'a giderken Ayamora eşkıyası zikir olunan gemiyi basıp on sekiz bin filori ve otuz dört nefer adamlarını alıp taaddî eyledikleri ecilden gâret olunan emval ve neferat geri... alıverilip eşkıyanın haklarından geline deyu emr-ü şerif verilmekle... vilayetinden teftiş olundukda zikir olunan tüccar gemisi sabıkan Karlı İli beyi olan Mustafa'nın alıp ve on nefer kimesne... mahbusdur ve mezbur Mustafa'nın... üzere olup şer'i şerife itaat eylemez deyu... vilayet... verdiklerinde Karlı ili beyi olan Mahmud'un arz eylediği mezbur Mustafa Bey'den... ..hakları alıverildikten sonra hakkından geline deyu hatt-ı hümayun mucebince emr-ü şerif verilip tekrar mezbur Mustafa emre itaat eylemeyib, kendini teftiş ettirmeyib... olmağla zikir olunan bey ile alınan emval ve erzak müteveffâ-i mezburun... alıverilmek için emr-ü şerifim verilmişken hakları alıverilmemekle hala dahi vech-i meşruh üzere hakları alıverilmek için emr-ü şerifimi rica etmekle buyurdum ki; bu hususa her biriniz belzat mukayyed olub müteveffâ-i mezburun... ..ile şer-i şerife ihzâr edip gaybet ederler ise şer'le bulunması lazım oluna. Buldurtup getirtip... verilen evamir-i şerife mucebince mezbur Dubrovnikli gemisinden vech-i meşruh üzere gâret eyledikleri emval ve adamlarını bîkusur... alıverip... hak eyleyip hilaf-ı şer' bir ferde zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya.

387. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 20 Cemâzi-el evvel sene 1020

Bandırma kadısına hüküm ki; balyos arzuhal salınıp taht kazanda olan Venedik tacirlerinin konsolosu merd olub, hizmete ... ve hali kalmayıp yerine dârende ... nâm Venedikli konsolos tayin olub evvelinde ahidname-i hümayunum muktezasınca verile gelen hatt-ı hümayun mezbura dahi verilmek rica eylediği ecilden buyurdum ki; mezbur merd olan konsolos yerine konsolos olub ahidname-

i hümayunumda tayin olunduğu üzere âher kimesnenin borcu için konsolosa kimesne tutmayıp ve nesnesini almayıp ve Venedikliden birisi borcu ... veya ber'vechle... olub gaybet eylese onun için... ..tutulmaya. Venedikliye müteallik esir bulunursa Venedikli olduğunu konsolos... eder ise müselman olmuş ise âzâd olub salıverile. ... üzere ise konsolosa teslim oluna ve Venedik gemileri memalik-i mahruseye gelip giderken rüzgâr muhalif olmağla karaya urub helak olsa, içinde... ..konsolosa kimesne dahl eylemeyip ıtlak oluna ve davar ve esbâb kurtulursa sahiblerine verin ve Venedik reayası memalik-i mahruseme yaşıdan ve kurudan kendi halinde gelip bey' ve şirâ' eyleyip kimesne mânî ve mezâhim olmaya ve Venedikliden memalik-i mahrusemde... edenler... ..olsun madem ki... rençberlik edeler. Onlardan haraç talep olmaya ve memalik-i mahrusemde ticaret ederken birisine merd oluna metrukatına almasınca olanlara etmeyip konsolosuna teslim edeler ve kendi mâbeynlerinde olan dava ve nizâ'... kadimleri üzere konsolos görüp hâsıl eyleye ve bundan akdem olan konsoloslarına şer'i şerif ve ahidname mucebince südde-i saadetlerimden verilen ahkam-ı şerife ile ahd edip onlara mugayir kimesneye ta'allül ettirmeyesiniz.... ..eylemeyenleri yazıp bildiresin.

388. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 2 Cemâzi-el âhir sene 1020

Haleb beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik konsolosları ve bazarganları ve tercümanları sulh ve salahı muktezasınca memalik-i mahrusemde siyanet ve himayet olunub... şer'i ve amanda ve kefaleti

Ve sâir emr-ü şerifeleri vâki oldukda şer'le görülüp ... ve himayet olunup sonra yine... olursa ellerinde olan ahidname-i hümayun ve hüccetler mucebince ahd olunub ve ellerinde hüccetleri olmayıp şahid ikamet etmekle bazı kimesneler zikir olunan Venedik konsoloslarından ve tercüman ve bazarganlarından birisine dava eylese şer'i şerif ve ahidname-i hümayunum mucebince ahvalleri görüle deyu evamir-i şerife verilip bir ferdi taaddî olunmaz iken mukaddema Haleb'de... nâm kimesne Venediklilerden... nâm tacir ile... ..edip mabeynlerinde alaka kalmamış iken mezbur esir hayatı ... olub nice zaman firar eyledikten sonra müteveffâ-i mezburun kızı olan ... nâm hatun merhum ... davayı hak edip sâbikan Haleb kadısı

huzurunda... şer' olub ve kendi ... şahit götürüp takrirleri yazılıp mezburun üzerine bir nesne sabit ve zâhir olmadığına hüccet verilip fazla husumet ve... nizâ' olub merkum... Venedik'e gitmişken mezbure hatun... nâm sipahiye varmağla mezbur dahi... .. tarafından emr-ü şerife almağla Venedik konsolosunun tercümanı olan... ..deyu ahidname-i hümayunuma ve şer-i şerife mugayir... rencide eylemekden hali olmayıp mukaddema şer'le görülen davanın istimâ' câiz değildir istimâ' olunmaya deyu verilen emr-ü şerif ve ahidname-i hümayunum mücebince ahd olunub mezburun bu bâbda ihraç eylediği emir sâbit tutulup minbâ'd rencide eylememek bâbında emr-ü şerife taleb eylemekle buyurdum ki; bu husus mukaddema bir defa şer'le görülüp hâsıl ve zâhir olundukdan sonra yine merkum sipahi, emir almağla nizâ' ettirip vech-i meşrûh üzere taaddî ederler ise men' ve def' edip ihraç eylediği emr-ü şerifi zâhir koyup mukaddema bir defa ... olunan husus istimâ olunmayıp sabıkan verilip hüccet ve ahidname-i hümayunum mucebince ahd edip...ol'vechle rencide ve raside ettirmeyesiniz bir defa dahi memnun olmazlar ise ahvallerini... üzere yazıp asitane-i saadetlerime havale ve arz eyleseniz ki sonra haklarında ... emrim sadır olur ise... ile ahd edesiniz. Venediklilere şer'i şerife ve ahidname-i hümayunuma mugayir her vechle taaddî olduğuna rıza-i şerifim yoktur. Ona göre mukayyed olub ahidnâme-i hümayunum hususunca mezburları siyânet ve himâyet edesiniz.

389. Hüküm

Kudüs-ü Şerif kadısına ve Kudüs-ü Şerif Beyine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Kudüs'ü Şerif'de vâki...emekle maruf kilisede ... olan Efrânçe ruhbanlarına mabeynlerinde zikir olunan kilisenin ve ... nam karyede vaki kilise... olan... ..alıp... .. ve açıp ve kapatıp ... yakmak ve tamire muhtaç olan yerleri ... kadim üzere tamir ve ... eylemek hususunda ... reayaları olub mukaddema davaları defaâtle evamir-i şerife ile Şam ve Kudüs-ü Şerif kadıları huzurlarında ruhbanları ve patrikleri ...şer'le görülürken... ..zikir olunan... ve karye-i mezbureden vâki kiliseden dahilinde olan... ..yakmak ve lazım oldukça ... kadim üzere tamir eylemek hususunda Efrânçe ruhbanlarına mahsus olup... olmadığına... ..ellerinde olan temessükât ve hüccet-i şerife mucebince sâbit ve zâhir olub... ..husus olup... ve meşruh hüccetleri verilmişken... varmayanlar... ..hali olmayıp Efrânçe ruhbanlarını ellerinde olan temessükât-ı

şerife muktezasınca ahd olunup minba'd... varmayanlar ruhbanlarına dahl ettirilmemek bâbında emr-ü şerifim taleb eylediği ecilden buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olup husus-u mezbur mukaddema defaâtle şer'le görölüp... olmuş ise Efrance ruhbanlarına verilen temessükât-ı şerife muktezasınca... olageldiği üzere... ve ...ruhbanları vech-i meşruh üzere Efrance ruhbanlarının ellerinde temessükâtlarına ve evamir-i aliyyelerine dahl ve taarruz ve ... muhalif ettirmeyip men' ve def' edesiniz. Yine memnun olmayıp temessükât-ı şerifeye ve kadimden olagelene muhalif dahl ederler ise onun ... isim ve resimleri ile yazıp arz eyleyesiniz ki sonra haklarından ... emrim zuhur ederse ona göre ahd edesiniz ve eğer bir târikiyle emir dahi ibraz ederler ise... koyub temessükât-ı şerife ile ahd edesiniz.

390. Hüküm

Yevm-el vâhid

Fi 4 Cemazi-el Ahir sene 20

Sabıkan Tunus beylerbeyi olup... Mora sancağına maruf olan Ali Paşa'ya ve liva-i mezburede olan kadılara ve... kadısı olup teftiş ibdal olan ... Mustafa'ya hüküm ki; senin kazana mektup gönderip... olan Venedik konsolosu ... nâm konsolos... gelip ...liva-ı mezburda olan ... Venedik'e ticarete giden ... ve Yahudi tüccarın Venedik'e gönderdikleri ve alıp getirdikleri metâlarından elinde olan emr-ü şerife mucebince ve ferman-ı hümayun ve adet-i kadim muktezasınca yüzde bir akçe konsolosluk remi taleb eylediği zikir olunan ... ve Yahudi taifesi vermeyip elimizde emrimiz vardır deyu ifade edip ahvalimizi darsâdete arz oluma taleb ederiz dediğini arz edip ve dergah-ı muallamda olan Venedik balyosu dahi arzuhal salınıp Mısır ve Haleb ve İzmir'de olan konsoloslarıma kadimden alageldikleri üzere Mora'da olan tüccar taifesinin Venedik'e gönderdikleri ve alıp getirdikleri metâlardan yüzde bir akçe konsolosluk resmi taleb olundukda vermekde ... eylediklerini bildirip sâir diarlarda verilen konsolosluk resmi Mora'da dahi tüccar taifesinden alıverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle kanun-u kadim üzere ... olunmak bâbında ferman-ı şerifim sâdır olmuştur buyurdum ki bu bâbda her biriniz mukayyed olub kanun-u kadim muktezasınca ahd edip olagelen kanun-

u kadim mucebince Mora taifesinden konsolosluk resmi aliverip kanun-u kadime muhalif kimesneye... ettirmeyesiniz.

391. Hüküm

Noma kadısına ve yayabaşına ve garipler ağasına ve dizdara hüküm ki; asitane-i saadetlerimde olan Doubroundyk elçileri dergâh-ı muallama arzuhal salınıp mukaddema bazı hizmet için kendi taraflarından ... nâm adamları Noma'ya gönderdiklerinde Karagöz oğlu ... ve Mehmed'in oğlu Ahmed ve ... oğlu demekle maruf... oğlu diğer Ahmed nâm kimesneler nice eşkıya ile gelip mezbur ... edip deryaya ... ve merkum ... ellerinden ... olduğunu bildirip ecilden mezburan kimesneler alagötürölüp ahvalleri divan-ı hümayunumda şer'le görülmek için südde-i saadetlerime gönderilmeleri bâbında ferman-ı âlîşanım sadır olmuştur buyurdum ki; hükm-ü şerifim vardığında bir an ve bir saat... ve ... eylemeyip ... mezburları alagetirip birer adamları koşup südde-i saadetime gönderesiniz ki; divan-ı hümayunumda şer'le görüle ve ... koşup gönderdiği kimesnelere muhkem ... ve ... edesiniz ki yollarda bir târikle gaybet ettirmekden ... edeler ... alagitmeyip gaybet edeler. ... husus üzerlerine sabit olmuş olur sonra haklarından gelmek için emr-ü şerifim verilmek ... ona göre ilam edip ve siz dahi mezburları alagetirmekte ...ve ...ve ihmal ve... ve siyanet ve himayet eylemekden hazır edesiniz. Alagetirmekte... südde-i saadetlerime göndermekde ihmal ettirmesinler... ve ihtimamda eylemeyesiniz.

392. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 21 Cemazi-el Ahir sene 1020

Rumeli'nde olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk elçileri adam gönderip Doubroundyk bazarganları taht kazanızda kendi hallerinde ticaret ederler iken bazı şart ve ... ile ... kimesneler ... celb ve ahz için müselman olmuş idi ki... .. eylediniz deyu iftira edip olup etmekle rencide edip ve hilaf-ı şer'i şerife akçelerini alıp taaddî eylediklerini bildirmekle buyurdum ki; hükm-ü şeriflerimle vardıklarında kazaya arz eyledikleri gibi olup Doubroundyk bazarganları taht kazanızda ahd ü emân üzere kendi hallerinde ticaret ederler iken...dan bazı kimesneler bunlara... ettiniz ve... ..ettiniz deyu iftira edip... ..

... ..olup... .. için ... ve ... edip hilaf-ı şer-i şerife akçeleri alıp zulüm ve taaddî eyledikleri vâki ise men' ve def' edip ol'vechle ... ettirip bu ... dava edenlerin ...larını istimâ etmeyip onun gibilerini şahitleri ile davaları görülüp ...dava ve ... huzurunda vaki ola. Bu babda şer'i şerife ve emir ... muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz

393. Hüküm

Müşarünileyhime hüküm ki; Dubrovnik elçileri arzuhal salınıp memalik-i mahrusemde ticaret üzere bulunup Dubrovnik tacirleri yollarda hırsız ve harami korkusundan olageldiği üzere... ..ve... .. ve ok ve yay ve sanduka ve kalem ve şiş ve mahmuz ve... ve ata... kimesneye hilaf-ı şer-i şerife bir ferde zulüm ve taaddîleri yoğiken yollarda ümenâ ve ummâl... ve sâir kimesnelere mâni olub ve yollarda ve şehirlerde ve kazalarda ve karyelerde atlarına ulak alıp ahidname-i hümayunuma muhalif rencide ve raside eylediklerini bildirip şimdiye değin bu ... alıverilegelen hükm-ü şerifim hâlâ dahi verilmek rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; ... vech-i meşruh üzere esbâb alınan tüccar taifesi memalik-i mahrusem ...larından olmayıp... Dubrovnikli tacir olup... ve... ve... ..ve ok ve yay ve sanduka ve kalem ve şiş ve mahmuz ve... götürüp ve ata binip kendi hallerinde ticaret üzere yürürler iken ümenâ ve ummâl ve ... kimesneler şer'i şerife ve ahidname-i hümayuna ve olagelmişe muhalif rencide olunup ve yollarda ve şehirlerde ve kazalarda ve karyelerde alıp taaddî ederler ise men' ve def' edip minba'd Dubrovnik tacirlerine vech-i meşruh üzere rencide ve raside ettirilmeyip memnun olmayanları isim ve resimleriyle yazıp arz edip şer'i şerife ve ahidname-i hümayunuma ve olagelmişe mugayir Dubrovnik tacirlerini rencide ettirmeyesiniz.7

394. Hüküm

Sâbıkan ... beyi olub ... Derac kapudanı olan Mehmed Bey'e ve Derac kadısına ve Derac kalesi muhafazasında olan yayabaşı ... subaşına hüküm ki asitane-i saadetlerimde olan Doubroundyk elçileri dergah-ı muallama arzuhal salınıp Derac kalesinde garipler ağası olan Mustafa nâm kimesne Doubroundyk beyleri canibinden Derac iskelesine... almağla gelen gemiyi sulh ve salaha muhalif basıp beş bin guruşluk emval ve esbâblarını gâret edip zulüm ve taaddî eylediğinden gayrı ... mezbur kendi halinde olmayıp nice eşkıya ile fesad ve şenaât üzere olub ve ol

olan mukâtaaları evamir-i şerife ile varanlara zapt ettirmeyip ve kale-i mezbure muhafazasına varan yayabaşayı yoldaşlarıyla kaleden kaçırıp bu ... zulüm ve taaddisinin bahanesi olmadığına kazâdan ellerinde arzuhal olmağla mezburun hakkından gelinmesi için emr-ü şerifim verilmek rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub ... mezburu hapsi tedbir ve tedarikler alagetirip gaybet ederler ise buldurması lazım olmaları buyurtup getirtip muhkem teftiş eyleyip Doubroundyk gemisinden aldığı emval ve esbabı... ...bîkusur alıverildikten sonra ... mal ve esbâb alındığını ve ... fesadı zâhir olunduğunu tescil edip mezburu ... ve ... edip ... teslim edip suret-i sicilleri ile dergah-ı muallama gönderesiniz ve ...tutup gönderdikleri adamlara muhkem ... ve ... edesiniz ki; yollarda mezburu bir târikle gaybet ettirilmek ihtimali olmaya ve bu husus için sâbıkan Temeşvar beylerbeyisi olub ber'vech olan ...ve hususda ... eylemeyip müşarünileyh geldiği gibi ... mezburun üzerine varıp yanında olan eşkıyası ile alagetirip siz vechle müşarünileyh gelmeden mezkuru alagetirmek mümkün... ..eylemeyip ...alagetirip vech-i meşruh üzere ... ve... ile asitane-i saadetlerime gönderilip ve mezbur ile ahz olunan eşkıyayı ... habs eyleyip onların daği ahvallerini yazıp ilâm edesiniz. Sonra haklarında ber'vechle emrim sadır olursa... ile ahd edesiniz.

395. Hüküm

... Paşa Oğlu olup Avlona'ya ... olan Osman Paşa'ya yazıldı.

396. Hüküm

Yevm-isnâ

Fi 12 Receb'ül mürecceb sene 1020

Bosna beylerbeyisine ve Bosna defterdarına ve Hersek sancağında olan kadılara hüküm ki; Doubroundyk elçileri arzuhal salınıp Bosna ve Hersek ve Kilis sancakları ...tuza ...ihtiyaçları oldukda kifayet edecek kadar tuzu Doubroundyk bazarganları ...iskelesine getirip fûruht edip vilayetin tuz yanında... ..edip ve fûruht olunan tuz ...için alınıp ve tuz... iskele kârbanında olub mezburlar tuz getirirler iken ... tuzu ... oluna gelmeyip ve eğer bunlardan gayrı kimesne tuz getirir ise getirdikleri tuzları canibinden ... oluna gelip ve bu husus için ellerinde ...evamir-i şerife dahi var iken hala bazı kimesneler evamir-i şerifeye muhalif zikir olunan ... iskelesine ...ile tuz

getirip biz tuzu bunda ... etmeyip ... tutup nice eyaletlere göndeririz deyu... ...ile ...getirdikleri tuzu ... eyledikleri ecilden Doubroundyk bazarganlarının... ve... ve iskelenin... ...Miriye hazır olmaması minba'd ... iskelesinden... olan... ... Doubroundyk'e varınca diğer Doubroundyk bazarganlarından gayrı bir ferd tuz getirmeyip ve tuz tutmayıp ve ... etmeyip ve ... vilayete göndermeyip bunlardan gayrı kimesne her kim olursa olsun ber'vechle tuz getirirler ise getirdikleri tuzun ...bulunanı mirîye kabz olunub ve gizleyip veyahut ... tuzun akçesini bîkusur yine mirî için alına deyu emr-ü şerifim rica eyledikleri name-i şerif ilam arz olundukda kadimden olageldiği üzere ahd ola deyu hatt-ı hümayunun ... ferman-ı şerifim sadır olmuştur buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub hatt-ı hümayun saadet ... sadır olan ferman-ı şerifim muktezasınca ahd edip Doubroundyk bazarganları iskele-i mezbureye ezcümle tuz getirip ... edegelmışler ise kadimden olageldiği üzere ve sâbikan verilen ahkam-ı şerife mucebince Doubroundyk bazarganları geri ol'vechle ...tuz getirip ... edip ve zikir olunan ... iskelesinden ve etrafında olan ... deresinden ...Doubroundyk'e varınca diğer Doubroundyk bazarganlarından gayrı kimesne tuz getirmeyip ve satmayıp ve tutmayıp ve ... eyaletlere göndermeyip bir târikle tuz getirirler ise getirdikleri tuz ... ise zikir olduğu üzere miri için ...olunub ve getirilip veyahut satılmış ise geri akçesi ... mirîye zapt oluna ... ellerinde olan evamir-i şerifeye muhalif iş edip ber'vechle memnun olmazlar ise onun gibileri isim ve resimleri ile yazıp dergah-ı muallama arz edeler ki; sonra haklarında ezcümle emrim sadır olursa bazı ... ahd edeler ve bilcümle hatt-ı hümayunum mucebince vârid olan ve sabikan verilen emr-ü şerifeye muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

397. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 15 Şaban-ül muazzam sene 1020

Gelibolu kadısına ve Gelibolu ... ve Boğar Hisar dizdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik barçaları ve sair gemileri mahruse-i İstanbul'dan ve sâir iskelelerden alıp yüklettikleri metâla adet-i kadem üzere bîkusur gümrüklerini eda eylediklerine mühürlü temessük ve icazet tezkereleri olub ve Gelibolu ve Boğaz Hisar'a vardıklarında kanun üzere üç gün durup gemileri aranıp

yollarına gitmek üzere iken Gelibolu ve Boğar Hisar’larda olan eminlerin adamları ve gayrılar ... celb ve ahz için ellerinde olan temessükâta ve icazet tezkerelerine ahd etmeyip tamamen gümrükleri eda eylemediniz deyu ... bahane ile rencide edip kalan akçelerini almakdan hali değiller deyu olageldiği adet ve kanun üzere ve ahidname mucebince gemilerine Gelibolu ve ... ve Boğar Hisar dizdarları karışıp ... kimesne dahl eylememek bâbında sâbıkan Venedik balyosu emr-ü şerife rica eyledikde onun gibi Venedik barçaları ve sair gemileri tahmil ettikleri metâğî âdet ve kânun üzere gümrüklerini eda eylediklerine ellerinde mühürlü temessükâtları ve icazet tezkereleri var ise ve kanun üzere üç gün Gelibolu’da ve Boğaz Hisar’da durup yüklendiklerinden sonra tekrar eminlerin adamları varıp ol’vechle rencide edip akçelerini almak câiz değildir. Vaki ise eminlerin adamlarını men’ ve def’ edip olagelen âdet ve kânuna ve ellerinde olan temessükâtlarına muhalif minba’d bir ferdi dahl ettirmeyesiniz deyu merhum babam zamanında emr-ü şerif verildiğini bildirip ... olmak rica etmekle buyurdum ki; ol emr-ü şerife muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz deyu emir yazıldı.

398. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 13 Ramazan-ül mübârek sene 20

Bosna beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki; Doubroundyk elçileri arzuhal salınıb Noma ulûfecilerinin havaleleri ulufelerini almağa olunca eminine vardıklarında ... durmayıp ulufe bahanesiyle Doubroundyk önüne varıp envâ’ ... ve fesaddan hali olmadıkları ecilden minba’d zikir olunan havaleler loncaya ulufe almağa vardıklarında ulufelerini elinden alıp Doubroundyk önüne varmayıp onun gibi ulufelerini aminden alamadıklarını, senin defterdarına havaleler sana varıp emini götürdüb ulufelerini senin yanında eminden almaları bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu babda her biriniz belzat mukayyed olub Noma havalelerine ... eyleyesiniz ki olageldiği üzere loncaya varıp ulufelerini eminden taleb edip alıp bu bahane ile minba’d Doubroundyk önüne varmayalar. Onun gibi ulufelerini eminden alamadıklarında senin defterdarınla havaleler sana varıp ... dahi emini yanına getirtip ulufelerini alıverip bu bahane ile havaleler Doubroundyk önüne varıp sulh ve salaha muhalif Doubroundyk halkını ve sâirini

edip ... ve fesad eylediklerine rıza-i şerifim yokdur. Ona göre mukayyed olub minba'd Doubroundyk önüne varmaktan ziyade... edesiniz. Memnun olmayanları yazıp bildiresin.

399. Hüküm

Beypazar kadısına hüküm ki; Dubrovnik bazarganlarından dârende ... nâm tacir mukaddema ticaret târikiyle Beypazar'ına varıp sâkin olub Dubrovnik bazarganlarından Rumeli'nde sâkin olanlardan haraç ve yol ve avarız ve... ve sâir ...tekâlif olunmaya deyu ahitnamelerine mukayyed olub ve kadimden olagelmiş... iken hala ahidnâme ve olagelene muhalif... ve sair Dubrovniklilerden... gelib olundunuz ve bağ ve bağçe edindiniz deyu sâir reayanız tekâlif ve... eylediklerini bildirip ahidnamelerine muhalif haraç ve yol ve avarız ve... ve sâir... tekâlif olunmamak bâbında emr-ü şerifim rica eylediği ecilden buyurdum ki; bu bâbda ahidname-i hümayun ve olagelen ile ahd edip ahidnâme ve olagelene muhalif minba'd mezburdan ve sâir Dubrovnikli bazarganlardan ve oğullarından haraç ve yol ve... ve sâir... tekâlif ettirmeyesiniz.

400. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 15 Zilkâde sene 1020

Nişan-ı hümayun oldur ki; Doubroundyk elçileri arzuhal gönderip kendinin baş tercümanı olub Sofya'ya sakin olan ... ve ... nâm ... için elinde tercümanlık beratı olmamağla olageldiği üzere tercümanlık beratı verilmek ricasına arz etmekle bu nişan-ı hümayunu verdim ve buyurdum ki; mezbur tercümanlık hizmetinde olanlar kadimden haracı ve ispenci ve avarız ve ... ve ... ve sâir tekâlif-i örfiyeden ezcümle muaf olagelmişler ise mezkur dahi ol'vechle muaf ve ...ola ve kendinin masrafı ve ... ve adet-i kadim üzere tercümanlara mahsus mekûlât ve meşrûbât ve melbûsat ...iskeleye dâhil olur ise kadimden olageldiği üzere afvolunduğu üzere ve gümrük ve bâc taleb olunmaya ve mezbur ile her kimin davası olur ise olageldiği üzere asitane-i saadetlerime havale olunub gayrı yerde istimâ olunmaya ve mezbur tercüman bazı zamanda yerine kâim makam tâyin edip ve bir yere varmak istediğinde gidişine ve gelişine ...ve karada ve deryada her menâzil ve merhalede kendine ve esbâb ve emvâl ve erzâkına ve yanında olan adamlarına ve davarlarına

ve gemisine kimesne dahl ve taarruz ettirilmeyip ve her... dahil olur ise... ..
akçesiyle aliverip ve ... ve ... olan yerlerde... ve... birbirine ulaştırılıp ve subaşı
ve asesbaşı ve sâir ... taifesi müşarünileyhe ilâm eylemeden habs ve rencide
eylemeyeler ve evi mühürlenmeye ve bazı zamanda memalik-i mahruseden kangı
tarafa gitmek murad eder ise gidib ve ...ve ... olan dârendelerde başına ak sarınıp
ve kılıç ve yay ve ok ve mahmuz ve sâir aletleri

Götürdükde ... deyu beyler ve kadılar ve gayrılardan bir ferde rencide ve raside
eylemeyeler olageldiği üzere... ve himayet ve siyanet üzere olalar.

401. Hüküm

Venedik beylerine name-i hümayun ki;... ..alakadar olan südde-i
saâdetlerime... ..gelip bundan akdem karandaşı Hacı Ahmed nâm kimesne
ticaret târikiyle Venedik'e giderken Hersek sancağında... kazasına tâbi ...nâm
dârende de haramiler katleylemekle İspalat iskelesinde sizin tarafınızdan oturan...
nâm kimesne maktul mezburun ... bulunan altı yük sabun zabt ve varanları...
eyledikde teslim eylemek üzere kabz eylediği maktul-ü mezburun... haber
vermekle mezburun metrükâtı bir mikdarı şerî şerife kendine ve karandaşları
Mehmed ve Abdullah ve Abdül... ve nâm hatun intihâl etmekle hala mezbur
un varanlar dahi şer'le görüle intihâl eden haklarını bu zabt ve kabz eylemek üzere
ve ... eylediklerini mahrus-e-i ... kaziyye olan... ..Mevlana Mehmed... ..ile...
ve ...hüccet-i şerife ibraz edip sizin ile olan sulh ve salah ve ahidname
muktezasınca ... mezbur zabt eylediği altı yük sabun alıverilmek için ahidname-i
hümayunumuz verilmek bâbında ve etmekle... hümayun... ..olunub...
... ..vüsûl buldukda asitâneye getirtip... ..olan ve samimi hulûs ve ...
... müşarünaliye ve vekil-i şerif olduğu karandaşları elinde olan vekaletname-
i şerifesi mucebince zikir olunan iskelede... ..olunan merkum... altı yük... bi't-
tamam... ..olunan sulh ve salah muktezasınca alıverilmek bâbında envâ... ..
... ..olunmaya

402. Hüküm

Yevm-el isnâ

Fi 19 Zilkade sene 1020

Sakız beyine hüküm ki; asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıp hala Venedik'ten gelmekle balyos kendilerinin kadırgalarıyla Venedik'e tâbi İstandil nâm cezireye gelip dâhil olundukdan sonra sen kendi kadırganla müşarünaliye balyos Sakız'a götürmeye gittiği ilam eyledi. İmdi eğer varıp müşarünaliye balyos Sakız'a götürmüş iken ... ve ala getirmedi ise ... varıp kendine ve cümle adamlarını ve esbâblarını kadırgaya koyub asitane-i saadetlerime götürmek bâbında ferman-ı âlişanım sâdır olmuştur buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olub eğer mukaddema varıp... balyos Sakız'a götürülmüş iken ... muktezasınca ... cezire-i mezbureye varıp müşarünileyhe ve adamlarını ve cümle esbâbını kendi kadırgana koyup doğru asitane-i saadetlerime getiresin ve eğer Sakız'a gelmiş ise dahi vech-i meşruh üzere ... alıp dergah-ı muallama getirip ber' vechle ihmal ve ... ve ... ve bahaneden ... edesin ... ihmal edip ve ... ve zamanı değildir deyu ... ve bahane edesin. Asla olmak ihtimali yoktur. Ona göre mukayyed olub ... götürmeğe ... edesiz

403. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 22 Zilkade ... sene 1020

Südde-i saadetimden Doubroundyk'e varıp gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara ve kale dizdarlarına ve... ağalarına hüküm ki; hala Doubroundyk elçileri ol cânibe gidip ve geri gelmek ... eyledikleri ecilden mezburlar varıp gelince hilaf-ı şer'i rencide olunmamak fermanım olmuştur buyurdum ki; mezburlar her kazânızın taht hükumetine dahil olurlar ise... ..akçeleriyle tedarik edip ve hilaf-ı şer-i şerife bir ferde rencide ve raside ettirmeyesiniz ve ... ve ...olan yerlerde yanlarına neferat koşub... ve... birbirinize ulaşp ihmal ve... ..edesiniz ve mezburların iki re's atlarına icazet verilmiştir. Minba'd karada dahl ve taarruz ettirmeyesiniz ve mezburların her... kalesine dahil olurlar ise... koşup... verip... ve... yerlerden... ve sâlim geçirip mallarına ve canlarına zarar ve ziyân ettirmekden... edesiniz.

404. hüküm

Doubroundyk'den asitane-i saadetime gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara ve dizdara ve ağalara hüküm ki; Doubroundyk elçileri adam gönderip Doubroundyk

haracı ile asitane-i saadetlerime gelmeli oldukları yolda ve... ve menâzil ve merhalet hazineyi hıfz etmek için kifayet mikdârı adam tedarik edib sūdde-i saadetlerime gelince hazineyi muhafaza ettirmek lazım olan ... ve ...akçeleriyle alıverilmek ve esbâblarına ve davarlarına her ferdi dahl ettirilmek bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; Doubroundyk elçileri haraçları ile asitane-i saadetlerime gelirken taht kazanıza dahil olduklarında her biriniz mukayyed olub hükümetlerden çıkınca kifâyet mikdârı adam yolda ve izde ve menâzil ve merhalede hazine-i gümrüğüne hıfz etmediğinde ve lazım olan... ve zulalarını akçeleriyle alıverip hilaf-ı şer-i şerife bir ferdin esbâb ve davarlarına dahl ettirmeyesiniz.

405. Hüküm

Bosna beylerbeyine ve defterdarlarına ve Hersek sancağında olan kadılarına hüküm ki; Doubroundyk elçileri arzuhal sunup, kadim zamandan bu âna gelince Doubroundyk' de hâsıl olan tuzlarımız emr-ü şerif ve hatt-ı hümayun mûcebince memâlik-i mahrûsede tüccar taifesini... eylediklerinde her üç akçeden bir akçesi mirî için... olanlara teslim olunagelmış iken senin defterdarını hâlâ hilâfa vâki... ile bir târikle ziyade almak için emir almağla bunların ellerinde olan hatt-ı hümayun saâdet ...ve emr-ü şerife muhalif ve kadimden olagelene mugâyir ziyade talep eylediği ecilden minba'd dahi fûrûht eylediği tuzlarımızın her üç akçeden bir akçesi elimizde olan hatt-ı hümayun ve emr-ü şerife mûcebince ... mirîye alınıp ziyade talep olunmayıp hatt-ı hümayun ve emr-ü şerife muktezasınca ahd olunmak bâbında emr-ü şerifim verilmek rica eyledikleri ecilden asitane-i saâdetimde olan ahkâm kaydına ... olundukda filvâki Doubroundyk' de olan tuzları fûrûht olundukda her üç akçeden bir akçesi mirîye edâ olundukdan sonra minba'd ... kimesneye bir akçe verince ziyade talep eylemeye deyu hatt-ı hümayun, saâdet ... ve emr-ü şerifi verildiği hakkında... ..mukaddemâ hatt-ı hümayun mucebince verilen emr-ü şerif ve olageldiği üzere ahd olunmak bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olub bu bâbda mukaddemâ verilen hatt-ı hümayun saâdet ... ve emr-ü şerifim mucebince ahd edip vech-i meşruh üzere Doubroundyk' de hâsıl olan tuzları memâlik-i mahrusemde fûrûht olundukda her üç akçeden bir akçesini mirî için... olunan bi't-tamam edâ ve teslim olundukdan sonra minba'd ziyade bir akçe almayalar ve aldirmayasınız.

...mukaddemâ hatt-ı hümayun saâdet ... ve emr-ü şerifime muhalif bir târikle emir ibrâz edeler ise ... kadimden mezburlara verilen hatt-ı hümayun ve emr-ü şerife ve olagelen ile ahd edip satılan tuzun her üç akçesinden bir akçesini mirî için alıp emre muhalif kimesneye iş ettirmeyesiniz.

406. Hüküm

Bosna beylerbeyisine ve Kilis beyine ve livâ-i mezburda olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup, bundan akdem İstanbul'dan bazı Müslümanlar ve Venedik bazarganları ve Yahudiler ticaret târikiyle ... götürüb Venedik'e giderler iken Kilis sancağına vardıklarında yolda haramiler basıp bir müselman bazargânı katleylediklerini, birkaç tahta sandıklarını kiracıları kurtarıp Venedik'e tâbi İspalata iskelesine getirdikde İspalata beyi olan kimesne maktul mezburun sandıklarını sulh ve salah mucebince ... ile defter ve hıfz edip ...hümayun ile varan sahibine teslim için zabt edip lakin ya halen kârbanda birkaç bazargânların esbâbları ve sandıkları olup ve ... nâm bazargânımızın dahi kendi... ile tahta sandığı olup zikir olunan kârban basıldıkda livâ-i mezburda ... voyvoda olan kimesne gelip... için mezburun ve sâir bazargânlarımızın cümle kırk üç tahta sandıklarını alıp... talep olundukda vermeyip taaddî eylemekle mezkur bazargânın iki tahta sandıklarını ve sâir bazargânlarımızın esbâblarını ve sandıklarını eğer mezbur voyvodadır ve eğer sâir kimesnelerdedir her kimin elinde bulunursa sulh ve salah ve ahidnâme mûcebince sahiblerine... ve teslim olunmak için İspalata beyi tarafından varan adamların alıverilip ve nesneleri zâyi ve telef olundu ise zâyi edenlere ... ettirmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olup ve vech-i meşruh üzere zikir olunan tüccar taifesi livâ-i mezburda mukaddemâ haramiler basdıkda mezkur voyvoda gelip Venedik tüccarının ve mezkur bazargânın ... ve nişanlarıyla olan cümle kırk üç tahta sandıklarını alıp ... vermekde ... eylemiş ise hala emr-ü şerifimle İspalata beyi tarafından varan adamlarına eğer mezbur voyvodadır ve eğer ... kimesnelerdedir ahidnâme ve sulh ve salah muktezasınca Venedik bazarganlarının ve mezkurun sandıklarını bi't-tamam alıverip bir ferde ... ve ... ettirmeyesiniz ve eğer ahidnâmeye ve sulh ve salaha muhalif nesnelerini zâyi ve... eylemişler ise zâyi edenler ...ettirmeyip sandıkları bîkusur alıverilip bir ferde dahi emr-ü şerifim gönderilmeli eylemeyesiniz.

407. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 15 muharrem... sene 1021

Yenişehir kadısına ve leb-i deryada olan sancak beylerine ve Eğriboz ve ... ve Limni ve sâir ol cânibde havass-ı hümayun olan yerlerin müfettişleri ve kadılarına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhâl sunup kendi vilayetlerine göndermek için havass-ı hümayun terekesinden ve mirî bulunan terekeden kendi akçeleriyle ... üzere beş yüz bir tereke verilegelmekle hala yine olageldiği üzere... olunan havass-ı hümayun terekesinden ve ...dan ol'mikdâr tereke verilip ... reis gemisine tahmil olunub iskelelerde hazine-i hümayunda muhafaza olan defterlere müracaat olundukda mezbur balyosa verilen vech-i meşruh üzere akçeleriyle ol'mikdâr terekesinden verilegeldiği miktar bulunmağla bu defa dahi... üzere beş yüz bir tereke verilmek emrim olub bu bâbda sâdır olan ferman-ı hümayunum üzere ahd edip zikir olunan beş yüz bir tereke ol cânibde olan havass-ı hümayun mahsullerinden ve sâir bulunan yerlerden kendi akçeleriyle... üzere aliverib mezbur reisin gemisine tahmil ettirip iskelelere ve menâzil ve merâhilde ümenâ ve ummâl ve gayrıdan olagelmişe muhalif ve ahidname-i hümayuna mugâyir reis-i mezburu ve adamlarını kimesneye rencide ve raside ettirmeyip ... kollarından ve nehrinden dahl ve taarruz ettirmeyesiniz ama bu bahane ile taaddî olandan eyalete tereke verilmekden ... edesiniz deyu maliye tarafından hüküm-ü şerifim verilmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olub maliye tarafından verilen emr-ü şerifim mucebince ahd edip beş yüz bir tereke vermekle ... ve bahane eylemekden ziyade hazır edesiniz ve zikir olunan hüküm-ü hümayunum ile işbu emr-ü şerifim her biriniz ... mahfuza kayd edib ve her birinizin taht hükümetinden... tereke verilir ise...ve... iki... gelmeden edesiniz ki ferman-ı şerifimden ziyade verilmek ihtimali olmaya ve tereke derya beylerine emr-ü şerifim muktezasınca verilen terekelerini tahmil eyledikleri gemisine dahl ve taarruz eylemeyip emr-ü şerifime muhalif rencide eylemekden... edesiniz.

408. Hüküm

...kadısına hüküm ki; Doubroundyk elçileri arzuhal salınıp Doubroundyk haracı asitane-i saadetlerime getirilir iken serhad câniblerinde bazı dârendeler de her zaman usret ve ... çekmekden hali olmamağla taht kazana tâbi ...nâm karyede sâkin olan dârende... nâm dahi... ve... olmağla... ol câniblere geldikde mezbur hazinenin üzerine varıp... ve... olan yerlerden geçirip ...iki şartıyla haracdan gayrı avâriz ve nüzulden ve bal ve yağ salınmakdan ve sâir tekâlif-i örfiyeden... ... muaf ve... olmak için emr-ü şerifim verilmek rica etmekle buyurdum ki; dâimâ Doubroundyk hazinesi ol câniblere geldikde dahi mezbur hazinenin yanına varıp bir an ... olunmayıp hazineyi... ve... olan yerlerden emin ve sâlim geçirib hıfz ve harâset eylemek şartıyla haracdan gayrı avâriz ve nüzulden ve bal ve yağ salınmakdan ve sâir tekâlif-i örfiyeden muaf ve ... olub ... ve ... kondurmayıp vech-i meşruh üzere rencide ve raside ettirmeyesiniz.

409. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 18 Muharrem sene 1021

Galata kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik bazarganlarından bazı kimesneler Venedik'den getirdikleri çuka ve kumaşlarının bir mikdarını Galata'da bazı Yahudilere akçeleriyle ... almayıp İzmir'de veyahut Venedik'te akçeleriyle ve sâir metâ alıp haklaşmak üzere... alıverib... ..akçesi alınmayandan şimdiye değin... .. verilegelmeyib eğer... akçesi alınanların... ..eminlerine verilegelmekle bu vechle olunalar. Bi't-tamam edâ olunurken haliyâ olagelene muhalif vech-i meşruh üzere sandıkları çuka ve kumaşın İzmir'de veya Venedik'te alınacak metâlarından dahi ... eminleri ... taleb edib taaddîden hali olmadıklarını bildirip İzmir'e satılıb akçesi alınan nesne eğer ... verildikten sonra minba'd ahidname-i hümayun ve kadimden olagelene muhalif rencide olunmakları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle ... olagelene ve ahidnâme-i hümayunum ve kadimden olagelene muhalif Venedik bazarganları rencide olunamamaları bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki; bu bâbda belzat mukayyed olub bazarganları çuka ve kumaşlarından... satıp bahasını alıp kabz eyledikleri akçenin... ..eminlerine verdiklerinden sonra bazı kumaş ve

çukalarının bahaneleri... İzmir’de veyahut Venedik’te alacakları metâğın kadimden olagelene ve ahidname-i hümayunuma mugûyir... eminlerine nesne taleb ettirmeyib Venedik bazarganlarına ol’vechle olagelmişe muhalif rencide ve raside ettirilmek ihtimali olmaya. Memnun olmayanları yazıp arz edesiniz.

410. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 24 Muharrem sene 1021

Südde-i saadetlerimden Venedik’e varınca yol üzerinde olan eğer karada ve eğer derya beyleridir ve kadılara hüküm ki; balyos arzuhal salınp bundan akdem ahidname-i hümayunuma muhalif ... demekle maruf Venedik barçasından alınıb İstanbul’a mahbus getirilen Venedik reayasından ... nâm Venedikli, davalı ile kendinin küçük ...getirenlerin ellerinden tahlis olunub ahidname muktezasınca Venedik balyosuna teslim olunmak üzere... nâm Venedik tercümanına emanet verilip hala mezburlar Venedik’e giden balyosa koşulup gitmekle eğer karada ve eğer deryadadır mezburları kimesne rencide eylemeyip ve lazım olan ... fazla akçeler ile alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburlar Venedik’e balyos ile giderler iken eğer karadan ve eğer deryadandır asla kimesneye rencide ve raside ettirmeyip siyânet ve himayet edip ve menazil ve merhalede kendilerine ve adamlarına lazım olan ... üzere akçeleriyle ettirip ...çekdirmeyib kendilerine ve adamlarına ve esbâblarına ahidnâmeye muhalif dahl ettirmeyesin.

411. Hüküm

Fi ... Muharrem sene 1021

Südde-i saadetlerimden leb-i deryadan Venedik’e varınca olan beylere ve kadılara ve dizdar ve levend ağaları ve ümenâ ve ummâle hüküm ki;

Balyos adam gönderip sâbıkan olan Venedik balyosunun üç yıl ... tamam olub karadan Venedik’e girmeğe... ve... etmekle... tarafından mezbura ihsan olunan ...ve kendi akçesiyle aldığı... dahi cümle iki... Venedik barçasıyla Venedik’e gönderilmekle kimesneye dahl eylememek için emr-i şerifim talep etmekle buyurdum ki; mezburun Venedik barçasına koduğu iki... ve adamlarına kimesneye dahl ettirmeyesiniz.

412. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 7 Safer sene 1021

Südde-i saadetlerimden Venedik'e varıp gelince yol üzerinde olan beylere ve kadırlara ve ... ağalarına ve dizdarlara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp südde-i saadetimde tercümanlık hizmetinde olan ... nâm tercüman hala Venedik'e giden balyosa koşulub gönderilmiştir deyu olageldiği üzere... ve ...olan yerlerde ve derbendlerimizde gidişat ve gelişât ... ve haracı ve... ok ve yaya ve kalem ve mahmuz götürüp... ...sancak beyi, subaşıları ve adamları... dahl ve taarruz etmemek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle ... olundukda vech-i meşruh üzere tercümanlara emr-ü şerif verildiği mukayyed olunmağla buyurdum ki; mezbur her kazanızın taht hükümetine dahil olursa kendine ve adamlarına ve davarlarına ve emvâl ve ... menzil ve merâhılda ve ... gidiş ve gelişde şer-i şerife ve ahidname-i hümayunuma muhalif kimesneye dahl ettirmeyip... ve ...olan yerlerde... ve ok ve yay ve kalem götürüp ve mahmuz takınıp ve ... kimesne hilaf-ı emr-ü şerife dahl ettirmeyip ve lazım olan... dahi... üzere akçesiyle alıverip müzâyaka çekdirmeyesigiz.

413. Hüküm

Südde-i saâdetlerimde Venedik'e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadırlara hüküm ki Venedik beylerbeyi asitane-i saâdetlerimde olan... nâm balyosun üç... olub yerine âher balyos gelmekle mezbur Venedik'e gitmeğe izn-i hümayunum... kalınmağla Venedik'e varınca adamlarına ve iki ... atlarına ve sâir davarlarına ve esbâblarına kimesne dahl eylemeyip ve lazım olan akçeleriyle tedârik olunmak için dergah-ı muallam ... ve ... ve iki .. dergah-ı muallam yeniçerileri ...olunmuşlardır. Buyurdum ki; ...bulduklarında her biriniz taht hükümetlerinde mezburun iki ... atlarına ve sâir bindikleri davarlar ve adamlarına ve esbâblarına bir ferdi dahl ettirmeyip ve lazım olan ... akçeleriyle... üzere tedârik ettirmeyip ve cümle... bir hususda müzâyaka çekdirmekten ve kendilerine ve davarlarına ve esbâblarına ber'vechle... olmakdan ziyade... edip... ve... ve... ulaştırırsınız.

414. Hüküm

Mezburlara ve ... ağalarına ve dizdarlarına hüküm ki; Venedik beylerbeyisi asitane-i saâdetlerimde olan balyosun ... olub yerine âher balyos gelip mezbura Venedik'e gitmek izn-i hümayunum verilmekle Venedik'e varınca kendinin ve adamlarının esbâblarını yüklemeğe arabalar ve sâir bargirler lâzım olur ise kira ile kifâyet mikdârı arabalar ve bargirler buluverip ... ve ... olan yerlerden... sancak beyleri ve ... ağalarınız ... ve ... koşulub emin ve salim bir yerinize ulaştırmak için dergah-u muallam çavuşlarından çavuş ve kapıcı ve iki yeniçerileriyle ulaşmışlardır deyu buyurdum ki; vusûl bulduklarında her biriniz bu hususda belzat takib edip mezbura ve adamlarına lazım olduğu mikdarı kira ile araba bulundurulub esbâblarını tahmil ettirip ve bazı... olan yerlerde... edenler... koşub... ve... birbirine ulaştırıp kendine ve adamlarına ve esbâblarına ber'vechle haberleştirilip ve arabalar ve bargirler buluverdiğinde eylemekden ziyade... edesiniz. Mezburun... ve şikayet... ve... bilib ona göre her biriniz mukayyed olup arabalar ve bargirler bulmakda ...eylemeyip ve memnun olan metâğî alıp kıymedlerinden ... edeler.

415. Hüküm

Venedik beylerine nâme-i hümayun ki; olan asitane-i saadetime ... ile kadim alametten hulûs üzere olub riâyet edegildiği kemal dostluk ve mucebince dergâh-ı muallamda balyosluk hizmetinde olan... .. nâm... .. balyosun adet-i kadim üzere zaman... tamam olub izn-i hümayunumuz ile ol cânibe avdet etmek üzere yerine makbul ve nâm balyosunuzu ... name-i sadâkat ... ile irsal eyleyip müşarünileyh balyoslar dostluklarında kemal hulûs ve sadâkat ile sâbit kadem oldukları... ..ve ilam eylediklerinde her ne demişler ise cümlesine... şerifimiz ... ve ... olmuştur ... ve müşarünileyh balyos sâbikan asitâneye... ve... kemal edeb ve ...ile ... hizmet eylediği ecilden olub ol cânibe name-i hümayun... ile irsâl olunması gerekir ise vusûl buldukda kadim... ..alan ol cânibden ezcümle sadâkat ve... üzere kadimden sulh ve salaha riâyet olunagelmiş ise yine ol'vechle dostlukta sâbit-kadem ve... olub... ..ol cânibden sulh ve salâha muhalif ve ahidname-i hümayuna mugâyir ve... olmaya bu cânibden dahi ahidname-i hümayunuma mugâyir... olunduğuna rızâ-i şerifim yokdur ve müşarünileyh balyos sâbikan zamanında vâki olan bazı hususlar için sana irsal olunan nâme-i hümayunumuz mucebince ahd olunduğunu... ahidnâme-i

hümâyunumuza muhalif asitane-i saâdetlerimizde olan balyosa ve sâir adamlarına taarruz ve dahl ettirilmeyip ve kendi halinde deryada sulh ve salâh mucebince giden tüccar gemilerine dahi ber'vechle zarar ve ziyan olunmak ihtimali bulunmaya. Ol cânibden... mûcebince dâimâ mukayyed olunub deryada giden kapudanlarına ve kadırgalarına... muhkem... edesiniz ki kendi halinde giden tüccar gemilerine...---
----- edip sulh ve salaha muhalif ve ahidnâmeye mugâyir asla...
olacak ve... edip sulh ve salâha riâyet edesiğiz.

416. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallâma arzuhal salınıb mahruse-i Hisar'da olan Venedik konsolosu senin için Venedik beyleriyle olan sulh ve salaha riâyet ve ahd ve ... siyânet ve kendisini ve bazarganlarını daima himayet eyleyip ellerinde olan ahidname-i hümayunuma muhalif bir ferdi rencide ve rasîde ettirmemekle her vechle senden... ve...üzere olub...olduklarında mektub ile ilâm eylediğini bildirmekle... dahi... olan... .. getirmişsen... ..minba'd dahi sulh ve salaha riâyet eylemek bâbında ferman-ı âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki; vusûl buldukda ferman-ı celîl-ül kadrım muktezasınca Venedik beyleri ile bâbında... olan... sulh ve salâh... ve ... hulûs ve muvalat... edip minba'd dahi ol cânibde olan konsolosa ve tercümanlarına ve sâir bazargânlarına siyânet ve himayet eyleyip dâimâ ellerinde olan ahidname-i hümayunumun ... âlişânıyla ahd edip şer-i şerife muhalif ve ahidname-i hümayunuma mugayir bir ferdi rencide ve raside ettirmeyip her bir... ..olub ber'vechle sulh ve salaha muhalif iş olmak ihtimali olmaya.

417. Hüküm

Bir sûreti dahi yazıldı fi 9 Ramazan ... sene 21

418. Hüküm

Yevm-el ...

Fi 18 Safer sene 21

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından bazı kimesneler Venedik'ten getirdikleri çuka ve kumaşların bir mikdarı Galata ve İstanbul'da bazı kimesneler akçeleriyle ... almayıp sonra

İzmir’de ... veyahut Venedik’te akçeleri mukâbelesinde penbe ve sâir metâ alıp... üzere... edip... satılan çuka ve kumaşın... kanun üzere... eminlerine verile gelip... satılan metâğın akçeleri mukabelesince İzmir’de ve Haleb’de veyahut Venedik’te alacakları metâğın ... verile gelmemişken hala ... eminleri bu ... metadan dahi... taleb edip ve alınmak için ... Venedik bazarganlarını rencide edip ...hali olmadıklarını ve bu bâbda Venedikli taifesinin ellerinde kanun-u şerife olduğunu bildirip fetva-i şerifeye ve olagelmiş muhalif Venedik balyoslarına ol’vechle rencide olunduğuna rıza-i hümayunum yokdur. Buyurdum ki; emrim mucebince Venedik bazarganları vech-i meşruh üzere ... getirip sattıkları çuka ve kumaş ... eminlerine verdikten sonra... satılıp akçeleri mukâbelesinde sonra İzmir ve Haleb’de veyahut Venedik’de ve sâir vilayetlerde alacakları metâ’ın... fetva-i şerifeye ve kadimden olagelene mugayir... eminlerine taleb ettirmeyip Venedik bazarganlarını ol’vechle rencide ve raside ettirilmek ihtimali olmaya ve eğer bir târikiyle fetva-i şerifeye muhalif ve kadimden olagelmiş mugayir ...eminleri emir ibraz ederler ise fetva-i şerifeye ve işbu emr-i hümayunum ile ahd edesiğiz.

419. Hüküm

Nakşa beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp hala Nakşa’da sâkin olub Venedik konsolosu olan... nam Venedikli ahidname-i hümayun ve sulh ve salah mucebince ol cânibde konsolosluk hizmetinde iken bazı kimesneler mezbur konsolosa ... dahl ve taarruz ederler deyu bildirip zikir olunan Venedik konsolosu madem ki kendi halinde ve konsolosluk hizmetinde olan sulh ve salah mucebince hak üzere himayet ve siyanet olunub kimesne rencide eylemeyip ve lazım olan hususları ahidname-i hümayunum mucebince divan-ı hümayunuma havale olunub ol cânibde kimesne mezbur konsolosa dahl eylememek bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; ahidname-i hümayun ve sulh ve salaha muhalif mezbura kimesneyi dahl ve taarruz ve zulüm ve taaddî ettirmeyesiğiz. ... mezbura zulüm ve taaddî olunduğuna asitane-i saadetlerimde olan balyos yine ilâm eyleye. Sonra arzınız ve havaleniz ve cevabınız ... olmayıp ... olmanız ... ona göre mukayyed olub kimesneye zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz. Mezbur Venedik konsolosu sâir memalik-i mahrusemde olan Venedik konsolosları gibi ol cânibde... ola.

420. Hüküm

Bosna beylerbeyisine ve Kilis ve ... beylerine hüküm ki; Venedik beyleri asitane-i saadetlerimde âli kadimden hulûs ve sadakat üzere kadimden sulh ve salaha riâyet edip dostluklarında sabit-kadem oldukları ecilden vilayetlerine ve ...ahidname-i hümayuna muhalif kimesne dahl ve tecavüz etmeyip reayalarının davarlarına ve esâblarına tahrib ve gâret ve ...fitne fesada ... olacak ... hareket ettirmeyip fesad ve şenaât edenlerin muhkem haklarından geline deyu defaâtle evamir-i şerife gönderilip muhkem ... ve takib olmuşken hala ol serhadlerde ve bazı kimesneler sulh ve salaha ve ahidname-i hümayunuma muhalif tecavüz edip Venedik beylerine tâbi ... ve ... kalelerine tâbi yerlere varıp ... edip reayalarının sürüp gâret ve hasâret ettiklerini kale-i ...'da olan zâbit ve neferleri... .. ve alınan davarları tecavüz için ... çıkmışlar iken Varnalı ve sâir ol serhadlerde olan kimesneler cem' olub üç yüz mikdarı adam ile vilayet-i ... ve varıp ...'nın beyi ve adamları üzerlerine ... edip sulh ve salaha muhalif ... ve ... fesad hareket ettiklerinde ... hümayunuma ... olunmuştur. İmdi ol serhadlerde ahidname-i hümayunuma ve sulh ve salaha muhalif Venedik beylerine tâbi kalelerin surlarına ve yerlerine tecavüz ve reaya ve davarlarına ber'vechle zarar ve ziyan olduğuna rıza-i hümayunum yoktur. Buyurdum ki; bu bâbda belzat mukayyed olub serhad-i mezburede... ve fesad olan ... her kim ise habs edile ve tedarikle alagetirip... ..olan eşkıyanın haklarından gelesiniz ve Venedik reayasından alınıp gâret olunan davarlarını buldurup bîkusur ... ve ... ve ... beylerine irsal ve isâl edip ... hak edesiğiz. Ve minba'd ol serhadde sulh ve salaha muhalif ettirmekten ... edesiniz. Fitne ve fesad ... olan her kim ise ahidname mucebince verip ... ve sulh ve salaha gereği gibi riâyet eyleyesiniz ve bilcümle ahidname-i hümayunum e muktezasınca Venedik beylerine tâbi olan kaleleri ve hisarlarının ... ile daima ...üzere sulh ve salaha riâyet için ... dahi mektub ile ilâm edesiniz ki; onlar dahi kendi neferlerini ve reayalarını gereği gibi zabt ü rabt edip sulh salaha riayet edip ber'vechle dahl ve tecavüze cür'et eylemeyip kendi hallerinde olub her vechle mukayyed olub sulh ve salaha muhalif... edenlerin yol tarafından dahi muhkem haklarından geleler ki; ve... tarafından ahidname-i hümayunuma ve sulh ve salaha olmak ihtimali olmaya bu husus sâir... .. eylemeyip... ..edip eşkıyanın ahidname-i hümayunumla haklarından gelinmekle ziyade ... üzere olub bu husus için bir defâ dahi şikayet olunmalı eylemeyesiniz. Şöyle ki; habs ... ile dahi fitne eylemeyip yine

Venedik beyleri tarafından bu husus için şikayet oluna için sonra arzınız makbul olmayıp ... ve mukayyed olmakla ...ona göre mukayyed edip ahidname-i hümayunuma muhalif minba'd serhad-i mezburede ... ihlale ... olacak ...ve hareket ettirmeyip daima ... bulub ... üzere olasınız.

421. Hüküm

Bir sûretidir

Fi ... Rebî'ül ahir sene 2

422. Hüküm

.... kadısına ve beyine hüküm ki; Venedik bazarganları sulh ve salah ve ahidname-i hümayun mucibince ticaret için ...ya varıp ol cânibde ... ve sâir metâ alıp İstanbul'a gönderip daima Venedik bazarganları bu vechle ticaret etmekle mal mîrîye ... hâsıl olmağla ahidnâme ve sulh ve salah mucibince zikir olunan Venedik bazarganları ber'vechle himayet olunmak fermanı olunmuşken hâlâ ol cânibde sâkin... ve... nâm Venedik bazarganları ve sâir Venedikli taifesine ol cânibde olan... ve bazı kimesneler bize iki seneden ziyade iki seneden ziyade... sizden... alırsız deyu...vermeyip...eyledikleri ... hümayunuma... imdi zikir olunan Venedik bazarganlarının ol'vechle dahl ve taarruz olunub rencide eylediklerine rıza-i hümayunum olmadığı ecilden minba'd rencide olunmamaları bâbında ferman-ı şerifim sâdir olmuşdur. Buyurdum ki; ferman-ı şerifim muktezasınca ol cânibde olan ümenâ ve ummâl muhkem... ve ... eyleyesiniz ki minba'd Venedik bazarganlarına sulh ve salaha ve rıza-i hümayunuma mugâyir dahl ve taarruz eylemekden ... edip mezburlardan ... bir akçe ziyadece taleb ettirmeyip ... rızası yoğiken akçelerini ve veresiye esbâblarını aldırmayıp ol'vechle taaddî ettirmeyesiniz ve bilcümle Venedik bazarganları ol cânibde... ..isterler ise madem ki kendi hallerinde... olalar kimesne mâni ve... olmayıp ve... ..rencide eylemeyeler.

423. Hüküm

Yevm-el sitte

Fi 28 Safer sene 1021

Karacadağ kadısına hüküm ki; Venedik beylerine tâbi ... nâm kalenin halkı kadimden olageldiği üzere siyânet tasarruf edegeldikleri bazı yerleri için taht kazasına tâbi karyenin ... zikir olunan yerler için bizimdir deyu mukaddema bâcî dahl ve niza' eylediklerinde bir iki defa emr-ü şerifimle görüldükde niza' olunan yerler Venediklinin ... dahilinde olub kale-i mezbure halkının zapt ve tasarruf edegeldikleri yerler olduğu zâhir olub minba'd ahidname-i hümayunuma muhalif karye-i mezbure reayasından ve ... dahl ve tecavüz eylememeleri için emr-ü şerifim verilmişken yine... dahl eyledikleri ecilden ahidname-i hümayunum ve mukaddema verilen emr-ü şerife muhalif dahl ettirilmeyip ve memnun olmayanlardan... olanları isim ve resimleri ile yazıp arz olunmamaları bâbında Venedik balyosu emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olunub Venedikliye mâni olası kale-i mezburenin ... dahilinde olan yerlerine ellerinde olan ahidname-i hümayunum ve mukaddema verilen evamir-i şerife ve kadimden olagelene muhalif karye-i mezbure ... dahl ve taarruz ettirmeyesiniz. Onun gibi karye-i mezbure halkının kendi yerleri olmayıp kale-i mezbure ... olan yerlere emr-ü şerife muhalif dahl edip ... olan her kim ise isim ve resimleri ile yazıp arz edesiniz. Sonra hakları ... emrim ... olursa ... ile ahd edesiniz.

424. Hüküm

Nakşa ve Değirmenlik ve ... ve dahi ... olan cezirelerin kadılarına hüküm ki; Venedik tüccarından ... ve ... nâm tacirlerin taht kazanızda sâkin olan bazı ... ve ... hakları olub ellerinde olan temessükât mucebince hakları alıverilmek bâbında Venedik balyosu emr-ü şerifimi taleb etmekle buyurdum ki; ... emr-ü şerifimle taht kazanıza vardıklarında her kimin hizmetinde hakları var ise meclis-i şer' ile ihzâr edip mezburların ellerinde olan temessükât muktezasınca teftiş edip şer'le sabit olan haklarını bîkusur alıverip bir ferde ... ve ... ettirmeyesiniz. Şöyle ki; ... edip haklarını vermeler ise onun gibilerin isimlerini yazıp dergah-ı muallama arz edesiniz ki haklarından gelmek için emr-ü şerifim verilip hilaf-ı şer'i şerife bir ferd zulüm olmak ihtimali olmaya.

425. Hüküm

Kili beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik bazarganlarından dârende ... nâm tacir bundan akdem ticaret târikiyle Kili ve sâir ol câniblerde olan iskelelere varıp ahidname-i hümayunum mucebince ticaret edip hala mezbur tacir asitane-i saadetlerime gelmek ... eyledikde Kili’de olan bazı zâbitler ve eminler ve dahi bazı kimesneler ahz ve celb için hilâfa vâki nesnelere ... edip salıvermeyip taaddî eylediklerini bildirip ellerinde olan ahidname-i hümayunum muktezasınca beş bin akçeden dava edenleri veyahut ... dahl eyleyen kimesneleri asitane-i saadetlerime havale edip mezburu her vechle siyanet ve himayet eylemek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz onat vecihle mukayyed olub ve mezbur Venedikli ile olan sulh ve salah ve ahidname-i hümayunum mucebince siyanet ve himayet edip ve asitane-i saâdetime gelmek ve... bir ferde dahl ve taarruz ettirmeyip onun gibi ahz ve celbi ile dahl ederlerse men’ ve def’ edip ahidname-i hümayunuma muhalif beş bin akçeden ziyade akçe taleb edenleri... ..eden kimesneleri asitane-i saadetlerime havale eyleyesiniz ki gelip divan-ı hümayunumda ahvalleri şer’le görülüp bir ferde zulüm olmak ihtimali olmaya... ve ahidname-i hümayunuma muhalif Venedik tacirlerine zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i hümayunum yoktur. Ona göre her biriniz mukayyed olub mezburu siyanet ve himayet edip ahidname-i hümayunuma ve emr-ü şerifime muhalif ...vech-i meşruh üzere zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz.

426. Hüküm

Fi 12 Rebî-ül evvel sene 1021

Değirmenlik beyine ve Sakız kadısına hüküm ki; Venedik beylerine tâbi Kefalonya ceziresinden beş oturak bir kıta sandal ile on üç nefer Venedik reayası kendi halinde... ..ile ...tâbi iskeleye vardıkda... ..sekiz kıta çekdiri gemiler ile liman-ı mezbura varıp alıp sulh ve salaha muhalif ve ahidname-i hümayunuma mugayir esir eyledikde asitane-i saadetimde olan Venedik balyosu ilâm edip ahidnâme-i hümayunum mûcebince ıtlak olunmaları için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; filvâki mezkurlara kendi hallerinde... ve... olub iskele-i mezbura vardıklarında sulh ve salaha muhalif alınıp ol’vechle esir olmuşlar ise câiz değildir. Her kimin elinde olunursa alınıp ahidname-i hümayunum mucebince ıtlak

eyleyesiniz. Venedikli reayasına ahidname-i hümayunuma, sulh ve salaha muhalif ber'vechle zulüm ve taaddî ve esir olduklarına rıza-i hümayunum yokdur. Bu husus tamam-ı hak ve adl üzere dikkat ve ihtimam edip hilaf-ı şer'i şerife ve mugâyir ahidname ve emrimce mezkurlara zulüm ve taaddî ettirmeyip her ... bulunurlar ise ahidname mucebince ıtlak edesiniz. Kimesneler ... ve bahane ettirmeyesiniz.

427. Hüküm

Nakşa beyine ve kadısına hüküm ki Venedik balyosu tarafından ahidname-i hümayunum mücebince Nakşa'da konsolos hizmetine tayin olunan... nâm Venedikli ol cânibde sâkin olub Değirmenlik diyarından bazı kimesneler mezburun... husus için mezbur ile dava ve nizâ' ettiklerinde mukaddemâ bir defa şer'le ...olunub ve minba'd mezburu hilaf-ı şer'i rencide eylemeye deyu defaâtle evamir-i şerife verilip ve yine nizâ' ederler ise asitane-i saadetlerime arz ve havale oluna deyu hüccet-i şerife verilip emir olmuştur. Yine bazı kimesneler... .. mezbura ahz ve celb için dahl ve hilaf-ı şer'i rencide etmekten hali ... asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu ilâm etmekle buyurdum ki; mezbur ... nâm Venediklinin elinde olan temessükât-ı şerifeye muhalif ve evamir-i şerifeye mugayir mukaddema bir defa şer'le görülüp... olunan ve dava ve husumetler için minba'd rencide ettirmeyip vaki olan hususlarına ahidname-i hümayun mucebince divan-ı hümayunumda görülüp ...olunmak için asitane-i saadetime havale eyleyesiniz ve bilcümle mezbur Venedikli konsolosu rencide edenler eğer vilayetde zâbitleri ve eğer ...her kim olursa ahvalleri asitane-i saadetime arz ve havale eyleyesin divan-ı hümayunumda görülüp kimesneye zulüm ve taaddî olmak ihtimali olmaya .

428. Hüküm

Noma beyine ve Modon kadısına hüküm ki; mukaddema deryada fesad ve şenaât için giden Noma kalyonlarının bazısı ol tarafda gezerken ... demekle maruf bir kıta Venedik barçasına reis gelip içinde olan cümle metâğı ile... kalesi altına ... gidip zikir olunan kalenin dizdarı ve sâir ... korsan eşkıyasına... verip ve onlar ile ... ve ... olmağla zikir olunan korsan eşkıyası daima ol cânibe varıp ... tüccar taifesi Venedik bazarganlarına ... zarar ve ziyan edip gele fesada sebep oldukları ... hümayunuma... olunmağla imdi buyurdum ki; Vech-i meşruh üzere korsan eşkıyası

ile... olanlar her kim ise teftiş ve... edip... ile olub... fesad oldukları şer'le sâbit olduktan sonra onun gibileri habs edip isim ve resimleri ile yazıp ve... üzere dergâh-ı muallama arz edip sonra haklarından gelinmek için emrim verilip ve minba'd ol cânibde korsan... levendana... verdirmeyesiniz. Venedik barçasından ahz olunan metâ ve adamları ve esbâbları her kimin elinde bulunursa sulh ve salah ve ahidnâme mucebince geri Venediklilere bîkusur alıverip bunları akçemiz ile aldık deyu veyahut... bahane ederler ise asla...ettirmeyip şer'i şerife ve ahidname-i hümayunum muktezasınca...alıverip sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif ol cânibde levendan eşkıyasına icâzet verdirmeyesiniz. Şöyle ki; bu hususda...ve...eyledikleri istimâ oluna asla ... olmayıp mesul olmakla tekrar ... mukayyed olub eşkıyaya icâzet verilmekden ... edesiniz.

429. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp İzmir'de olan Venedik bazargânları ve sâir ... taifesi... ve adet-i kadim üzere Frenk kilisesinde ibadet ederler iken bazı kimesneler ahz ve celb ile olagelen adet-i kadime muhalif dahl ve taarruzdan hali olmadıklarını bildirmekle buyurdum ki; Venedik tüccarı ve sâir ... taifesi ile varıp ...üzerine ... ettikleri Frenk kilisesine.....sebebi ile hilaf-ı şer'i şerif dahl eyledikleri vâki ise onun gibileri...edip minba'd şer'i şerife ve olagelen adet-i kadimelerine mugayir bir ferde dahl ve taarruz ettirmeyip mezburları rencide ve raside ettirilmeyip ...adetimden ...hal olasınız.

430. Hüküm

Yevm-el sidde

Fi 26 Rebî-ül evvel sene 1021

Avlonya beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp bundan akdem ...yüz elli nefer eşkıya taifesi bir kıta korsan bir ton... donatıp deryada gezerken... ..nâm ...karyede yerde hamr ve zeytin yağı ile ... bit kıta Venedik gemisiyle varıp çıktıklarında zikir olunan Venedik gemisini alıp giderken Avlonya'ya vardıklarında Avlonya zabitleri sulh ve salaha muhalif zikir olunan eşkıyaya ruhsat verip kale altına gelmek istediğinde kabul edip Venedik gemisinden çıkan esbâblarından kendileri için hisse alıp ve sâir esbâb ve metâlarından dahi... ol cânibde fûruht etmeğe izin vermekle Venedik bazarganlarına zulüm ve taaddî ve

zarar ve ziyan yapmış oldukları ilâm eyledi. İmdi Venediklilere sulh ve salaha ve ahidname-i hümayunuma muhalif zulüm ve taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yokdur. Buyurdum ki; mîr-i miran müşarünileyhine bu hususda belzat mukayyed olub Avlonya üzerine varıp, bu hususda hak üzere teftiş edip, eğer zikir olunan korsan eşkıyası henüz ol câniblerde ise.....alagetirip sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif ...fesad eden eşkıyanın haklarından gelip ve Venedik beyleri tarafından işbu evamir-ü şerifimle varan adamlarına Venedik gemisine ve adamlarını ve esbâblarını her kimin ise bîkusur alıp teslim edip bir ferde... ve... ettirmeyip ve... edesin. Minbâ'd korsan... eşkiasını kale altına yanaşdırmayıb ber'vechle ruhsat verilmeyip onun gibi alagetirmek mümkün ise alagetirip fesad ve şenaât eyledikleri için haklarından gelesiniz ve Avlonya zabitlerinden ve kale dizdarları ne sair neferaddan levend eşkıyasıyla... olub kale altına yanaşdırıp Venedik gemisinin esbabından alıp ve... ruhsat verenler her kim ise onun gibileri isim ve resimleri ile yazıp... dergah-ı muallama arz ve ilam edesiniz ki sonra haklarından... emrim sâdır olur ise... ile ahd edesiniz. Bu hususda onat mukayyed olub sulh ve salaha ve ahidnâmeye muhalif... edenleri arz eylemekde ve Venediklinin emrim ile varan adamlarına gemilerine ve cümle esbâblarına ve adamlarını alıverilmekde ihmal eylemeyip bir defa dahi şikâyet olunub tekrar gönderilmeli eylemeyesiniz ve bu makûle eşkıyaya ruhsad verenleri... edesiniz.

431. Hüküm

Konrapa kadısına hüküm ki; Venedik beylerinin asitane-i saadetlerimde olan baş tercüman olan Marko Anton arzuhal sunup bundan akdem sipahi oğlanlarından ... nam sipahiye on dört bin akçe... verip... mezburlar Konrapa'da olmağla bunu ... göndermeyip ve kendisi dahi getirmeyip hakkını vermekde... üzere olduğunu bildirip emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; ----- vusul oldukda mezburu ...şer'ime ihzar edip mezbur tercümanın vekili olan kimesne ile müdafaa edip ... mucebince mezburun üzerinde olan on dört bin akçesini ...ve ...ettirmeyip şer-i şerife muktezasınca vekiline alıverip bir defa şikâyet ettirilmeli eylemeyesin. Bu bâbda... ağalarından dahi mektub verilmiştir. Şöyle ki; emr-ü şerife ve ağalarının mektublarına ahd eylemeyip mezkurdan kabz târikiyle aldığı akçeyi bîkusur

vekiline vermez ise isim ve resimleri ile yazıp arz edesiniz ki sonra hakkından emrim ... sâdır olur ise ... ile ahd edesiniz.

432. Hüküm

Yevm-el erbâ

Fi 13 Rebî-ül âhir sene 1021

Bosna'da vezir Mustafa Paşa ve sâbikan Bosna beylerbeyisi olub ber'vech arpalık... ..olan İbrahim Paşa'ya ve ... beyine hüküm ki; kadim... ..alan Venedik beyleri asitane-i saadetlerime âli kemâl ... hulûs ve sadâkat üzere dostlukları sâbit-kadem... ..olub kavâid-i sulh ... riâyet edip onlar tarafından ahidname-i hümayunuma mugayir şimdiye değin bir nesne sâdır olmayıb serhad-i mezburede dahi Venedik'e tâbi olan hisarlarına ve surları dahilinde olan yerlerine ve reaya ve... ve emval ve erzaklarına.....tarafından ber'vechle dahl ve taarruz olunmayıp kale zabitleri ve halkları ile ... üzere olalar deyu defâatle ahkam-ı şerife gönderilip... olunmuşken Venedik'e tâbi hisarlarına ve yerlerine bazı kimesneler varıp fesad eyleyip ve Eflak... dahi ...nâm kaleleri altına varıp adamlar ve davarları sürüp ve emval ve esbâblarını gâret edip fesad eyledikleri ecilden eğer serhadlerden ve eğer ...lardan fesad edenleri alagetirip sürdükleri her ne ise mezburlara ellerinde ve ahzdan her kimde ise alınıb Venedik kalesinin zabitlerine bîkusur gönderilip ve fesad edenlerin ahidname-i hümayunum ve muktezasınca haklarından geline deyu evamir-i şerife göndertip, imdi ol emrim ... olduğundan ... minba'd dahi her biriniz serhadleri ve... ..ve zabt eyleyip Venedik beylerine tâbi olan hisarlarına ve yerlerine ve adamlarına ve davarlarına ber'vechle dahl ettirilmeyip, serhadlerinde olan halkları ile ... üzere olmak bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; dergâh-ı muallam kapudanlarından ... vardıkda bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub Venedik beylerinin vech-i meşruh üzere vilayetlerinden serhadlerinin ve Eflak... gâret eyledikleri adamları ve davarları ve esbâbları her kiminde ise buldurulup ferman-ı sabıkım mucebince serhadlerinde olan zabitlerine bîkusur ahidname mucebince haklarından gelip bir defa dahi bu makûle-i fesad bir kimesne cesaret etmek ihtimali olmayıp ve daima siz dahi serhadler ahvaliyle kemâl mertebe mukayyed edip serhadlerde olan zâbitlere mektuplar ve adamlar gönderip ... ve muhkem... ve takib edesiniz ki kendi

hallerinde olub rıza-i hümayunum ve ahidname ve sulh ve salaha muhalif Venedik beylerinin sınırları dâhilinde olan yerlerine ve davarlarına ve adamlarına tecavüz ve taaddî eylemeyip onun gibi memnun olmayıp yine fesad eyleyip ... olanların ahidnâmeye mucebince haklarından gelip serhadlerinde olan Venedik halkları ve zâbitleri ile... üzere olub emrime muhalif iş olmakdan ziyade ihtiyât eyleseniz. Asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu dahi Venedik beylerine mektub ve adam gönderip onlar dahi serhadlerinde olan halklarına ve zabitlerine kendi hallerinde olub... ..üzere olalar deyu ... olunması için ilâm eylemiştir. Onlar tarafından ahidname-i hümayunum ve sulh ve salaha muhalif iş olmak ihtimali yoktur. Şöyle ki; sizin taraflardan ihmal ve ... olmağla serhadlere yine fesada mübaşeret edip Venedikliye taaddî eyledikleri Venedik beyleri veyahut balyos tarafından ilam olunmaya... ..için sonra sizden bilinip ber'vechle cevabınız... olmayıp ... olmağla... ona göre mukayyed olub serhadler emr-ü şerifim ve rıza-i hümayunum mucebince ahd edip kendi hallerinde olalar. İşbu emr-ü şerifim ne günde varıp makûle-i eşkıyanın hakkından gelinip... ..ve takib olduğunu ...yazıp ...mezbur kapıcı ile asitane-i saadetlerime arz ve ilam edesiniz. ve emrime muhalif... ziyade... edesiniz. Bir ulak emri Bosna'ya varıp gelince bir nefer adamı ile kapıcıya emir yazılmışdır.

433. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 29 Rebî-ul âhir 1021

Sakız beyine ve kadısına hüküm ki Venedik reayasından Ve karandaşı ... ve dahi... ve ... ve diğer... ve...ve... nâm yedi nefer Venedikliler sâbikan ... nâm ... gerisinde ... geride giderler iken rüzgar muhalif olmağla gemi ile Cezayir ... düşüp ol cânibde bazı kimesneler mezburları ahz edip sulh ve salaha ve ahidname-i hümayunuma muhalif esir edip sâbikan İskenderiye'nin... eline gitmekle mezburları yine Venediklilere teslim edesiniz deyu müşarünileyhe ... olundukda Sakız'dadır deyu cevap verilmekle sâbikan Sakız beyine ve kadısına defaâtle ahkam-ı şerife verilip mezburlar ıtlak olunalar deyu ferman-ı şerifim sâdır olmuşken bu zamana değin verilinip senin yerlilerine ... yanlarında oldukları... hümayunuma ... olunmakla .Venedik beyleri kadimden asitane-i saadetlerimde

kemâl hulûsla dostlukda sabit-kadem olub mâbeynde sulh ve salaha ... iken ahidname-i hümayunuma muhalif adamları vech-i meşruh üzere ahz olunub verilmeye... bu bâbda mesul olmuşsunuzdur. Buyurdum ki; vardıkda senin yerlilerine ferman-ı şerif ve ahidname-i hümayun muktezasınca zikir olunan yedi nefer Venediklileri ıtlâk eyleyib onda olan balyosa teslim edip ber'vechle ... ve bahane eylemekden ... edesiniz. Ve eğer senin olmayıp mîr-i müşarünileyh sana emanet verip veyahut kendi adamlarında olub ve bilcümle her kimin elinde ise bir ferde... ve ...ettirmeyip cümlesini vech-i meşruh üzere ıtlak edip emrime muhalif ... ve sulh ve salah ve ahidname-i hümayunuma mugayir iş eylemekden ... edesiniz. Ve senin ... zikir olunan yedi nefer Venedikliler her kimin elinde olub emrim üzerine alıp cümlesini balyosa verip esirlikten ıtlak eyleyip yerlileri veya âher kimesneleri himayet edesiniz. ... koşulmayıp mesul olmakla ...

434. Hüküm

Karadağ kadısına hüküm ki; asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik beylerine tâbi olan ... kalenin sınırı içinde... nâm karyenin... ve... demekle mâruf yerlerine sulh ve salaha muhalif kaza-i mezburede vâki... nâm diye... ve gayrılar bizim sınırlara dahildir deyu dahl eylediklerinde mukaddema niza' olunan yerler âyân ve ... ve ihtiyarlardan sual olundukda müselmanlardan dört nefer ve...dan dokuz nefer kimesneler meclis-i şer'e gelip... nâm... varınca ve giden ve ...ve ... nâm nefer ...varınca ...beri ...kalesine tâbi ...hudud olub niza' olunan yerler ...nâm karye... taht taraflarından olduğuna şahitlik eyledikleri ... ve hüccet olduğu sâbıkan asitane-i saâdetlerimde arz olunmağla ...beri zikir olunan yerler Venedik'e tâbi olan ...karye ... üzere taaddî edegelmışler ise yine ol'vechle... edip hüccet-i şerifeye muhalif ve ahidname-i hümayunuma muhalif dahl ettirilmeye deyu ...evamir-i şerife verilmişken yine vech-i meşruh üzere dahl olunduğunu bildirip, mukaddema verilen ahkam mucebince emr-ü şerifim taleb etmekle imdi sâbıkan verilen evamir-i şerife ile ...buyurdum ki; sen belzat mukayyet olub niza' olunan yerlerin üzerine varıp karye-i mezbure halkının ellerinde olan hüccet-i şerife muhalif ve sâbıkan verilen evamir-i şerifeye ve ahidname-i hümayunuma mugayir zikir olunan ...nâm karyenin halkına ve diyarlarına dahl ettirmeyesin. Şimdiye değin ezcümle zabt olunamamış ise yine ol'vechle zabt eddirile.

435. Hüküm

Eğriboz beyine ve kadısına hüküm ki; bundan akdem donanma-i hümayunum gemileri derya muhafazasında iken Venedik gemilerinden penbe ve hamr ve sâir metâla ...demekle mâruf bir kıta gemiye rast geldiklerinde gemi içinde olanlar ...mübâşeret etmekle Eğriboz'da alıkonulub hala asitane-i saadetlerimde olan Venedik balyosu olan ...nâm balyos zikir olunan gemi ve içinde olan cümle esbâb ve top ve sâir gemi aleti verilip ve adamları avretleri ıtlak olunub geri verilmek bâbında ...rica eylediği... olunub nâme-i şerife arz olundukda geri verile deyu hatt-ı hümayun saâdet ...ferman-ı şerifim sâdır olmuştur. Buyurdum ki; ---- -vardıkda ferman-ı celil-ül kadrım muktezasınca zikir olunan gemi ve içinde olan cümle esbâb ve metâ ve top ve sâir geminin aleti ve adamları ve avretleri mezkur balyosun emr-ü şerifimle varan ...mezkur mübâşeretle red ve teslim edip ve adamlarından ve esbâblarından dahi kimesneye nesnelerini almış ise her kimde ise buldurub asla ta'allül ve inad ettirmeyip aliverip teslim eylemekde dikkat ve ihtimâmda... ..eylemeyesiniz. Şöyle ki; zikir olunan esbâb ve alet ve adamlarından ve avretlerinden her kim alıp emrime muhalif vermekde ta'allül ve inad eder ise sonra onun gibi gaybet edenlerin haklarından gelinmek... ona göre ... ilâm edip ...emrim üzere mukayyed olub zikir olunan hususları alıvermekte ve cümlesini teslimde ihtimâm edesin.

436. Hüküm

Bir suretidir.

Sakız beyine ve kadısına ol cânibde olan esbâb ve adamlar ve avretler ve oğlanlarından her ne var ise verile deyu iki defa yazılmışdır.

437. Hüküm

Venedik beylerine nâme-i hümayun ki; bundan akdem donanma-i hümayunum gemileri derya muhafazasında iken ...demekle mâruf bir kıta Venedik gemisine rast geldiklerinde gemi içinde olanlar ...mübâşeret etmekle alınıb Eğriboz'da alıkonulub hâlâ asitane-i saadetlerimde ... olan ...nâm ...ve maslahatgüzâr balyosun bu husus için sizin tarafınızdan nâme-i sadâkat alıb ibrâz edib ve zikir olunan gemi içinde olan cümle metâ ve esbâb ve top ve sâir geminin âleti ve esir olunan adamlar ve avretleri ahidname-i hümayunumuz muktezasınca ıtlak ve

kendine ...olunmak bâbında ...rica eylemediği ...olunub nâme-i şerif saâdet... arz olundukda mezbur ... geri müşârünileyhe verile deyu hatt-ı hümayun... ile ferman-ı âlişânımız sâdır olmağla hâlâ tersane-i âmiremizde mahbus olan zikir olunan geminin reisi ve otuz bir adamları mezkur balyosa verilip ve ...da olan gemi ve içinde olan cümle metâ ve esbâb ve top ve sâir âleti dahi bîkusur mezbur balyosun emr-ü şerifimiz ile varan adamına red ve teslim olunub ve esir olunan adamları ve avretleri dahi ıtlak olunmak bâbında Eğriboz ve Sakız beylerine ve kadılarına hükm-ü şerifimiz irsal olunmuşdur. Müşârünileyh balyosun âmil ve ...ve... mâlik olub... ..etmekden...kimesne olmağla bu bâbda ve sâir hususlarda her ne rica ve arz eylemiş ise ...üzere...olunub ...ve... olmuşdur. İmdi nâme-i hümayunumuz vusûl oldukda biz dahi deryada... kadırgalarının reislerine ve kapudanlarına ve sâir barçalarının reislerine muhkem ...ve takib edesiniz ki ahidnâme-i hümayunumuz mucebince ve yanında olan kemâl ...dostluk muktezasınca eğer donanma-i hümayunum gemileri ve eğer muhâfaza için sâir cânibde kadırgalarımız ile rast geldikleri ...âdet-i kadim üzere her birine ahidnâme mucebince dostluk nişanlarını ... eyleyesiniz ki; minba'd eğer ... ve eğer ve ...ve hareket olunmak ihtimali olmayıb kendü hallerinde ticaret târikiyle deryada yürüyen barçalarınız ve metâ' ve esbâb ve adamlarınız deryaya çıkan donanma-i hümayunumuz gemilerinden ve derya muhafazasından...beylerimiz ve sâir kadırgalarımızdan sulh ve salâha muhalif ve....ve zarar ve ziyan olunduğuna rızâ-i hümayunumuz yokdur. Ona göre siz dahi kadim hulûs ve sadâkadde sâbit-kadem olub dâimâ ...ve... üzere olmadan hâli olmaya.

438. Hüküm

Fi 9 Cemâzi-el evvel sene 1021

Delvine beyine ve Aydonat kadısına hüküm ki; Delvine sancağının ...Venedik beylerine tâbi kale-i Parga'nın reâyası Venedik beyleri ile sulh ve salâh oladan beru dâimâ ...olub zikir olunan kalenin reayasına asla bir husus...dahl olunmayıb dâimâ ahidname-i hümayun mûcebince ... üzere iken hala kale-i mezburun ... karyede... ..nâm ...Aydonat sakinlerinden ...nâm kimesnenin ... olmağla... olub... ..nâm... olagelmişe muhalif bazı... ..ve... adamlar iskân eddirmek üzere olduğunu asitane-i saâdetlerimde olan balyos ilâm edip zikir olunan Venedik kalesinin olagelmişe muhalif ve ahidname-i hümayunuma mugâyir bir binâ ihdas

olunmamak bâbında hükm-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; minba'd olagelmiş ve ahidnâme-i hümayunuma mugâyir zikir olunan kalenin...olan...nâm ... ber'vechle binâ ihdas iddirmeyib ve hâricden adam getirip olagelmiş muhalif iskân ettirmeyib sulh ve salah ve ahd ü emân olalıdan beru ezcümle ol yerler hâli üzere olagelmiş ise yine minba'd ol'vechle olub ...muhalif Venedik reayasına zikir olunan Parga nâm kaleye hâle gelecek bir ... eddirmeyib dâimâ olageldiği üzere ve sulh ve sâlah ve ahidname muktezasınca ...üzere yeniden bir binâ ihdas eylemekden ve ihlale bâis olmakdan ziyade... edesiniz.

439. Hüküm

Karlı İli beyine ve Aya Mora kadısına, asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıb sâbıkan liva-i mezburenin olan... için Venedik beylerine tâbi Parga nâm kale reayasında...ve...ve...ve...dahi ...ve...ve...ve...ve...nâm dokuz nefer reayalarına ...ederler iken kale altından ahz ve esir eyleyip ve sulh ve salaha muhalif yirmi beş oturak kalyete donadub onunla korsanlığa çıkmak tedâriğinde olduğunu ilâm edip zikir olunan dokuz nefer Venedik reayası ... eğer müşârünileyhin elinde ve eğer gayrıdadır her kimde ise sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunum mûcebince ıtlak olunub ve minba'd Venedik beylerine tâbi olan reayayı esir eylemeyip rencide eylememek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle imdi sulh ve salaha muhalif Venedik reayası esir olduklarına ve levend kalyetesiyle korsanlığa çıkılıb rencide olunmalarına rıza-i hümayunum yokdur. Buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olub zikir olunan dokuz nefer Venedik reayası ahidname-i hümayunum mûcebince eğer müşârünileyhde ve eğer gayrılardadır ıtlâk eddirilib minba'd sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif Venedik reayası her kimde ise alıb, ıtlâk eylemeyib, Venedik reayasını rencide edenleri himayet eyleyip arz eylemeyesiz. Ahidnâme-i hümayunuma muhalif ... olunduğu için siz dahi mes'ûl ve mukayyed olmak... ona göre... edib emr-ü şerifimin olasınız.

440. Hüküm

Bir sureti dahi sâbıkan Karlı İli beyi Mehmed Bey'e ve Aya Mora kadısına yazılmışdır.

441. Hüküm

Sakız beyine ve kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik taifesinden olub ...Sakız'da sâkin olan...ve...nâm Venedikli Cezire-i Zaklise sâkinlerinden Nikola...nâm yüz doksan altı guruş ...olub kale-i mezburun ...merkumdan alınib Sakız'da sâkin olan ...nâm ...ya teslim olunmak için ...kabz eylediğine tacir-i mezbur mühürlü mektub ve Zaklise beyleri dahi ...üzere vekâletnâme göndermekle ol temessükât muktezasınca tacir-i mezburun hakkı mezkûrdan vekiline aliverilib eğer hakkı vermekde ...ve... eder ise ...mezbur Venedikli olmağla Sakız'da olan konsolosa teslim olunub ol dahi asitane-i saâdetlerime göndermek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; mezburları şer'i şerife ihzâr edib dahi tacir-i mezkurun ...olan hakkı şer'le ...vekâletnâmeler mücebince vekiline bîkusur aliverib ...ve inad eddirmeyesiniz. Şöyle ki; mezbur Venedikli tacir-i merkumun...olan hakkı vekâlednâmeler ile vekiline teslim eylemekde inad eder ise ve Venediklileri mezbur konsolosa teslim olunmasına ...beraber adamlarıyla dergâh-ı muallama gönderesin divân-ı hümayunumda ahvalleri görölüb icrâyı hak ola. Bu bâbda her biriniz mukayyed olub tacir-i mezkurun hakkı vech-i meşruh üzere vekiline aliverilmekte...ve ihtimâm edib hilaf-ı şer' kimesneye iş ve zulüm olmakdan ...edesiniz.

442. Hüküm

Fi 15 Cemâzi-el evvel sene 1021

Bosna beylerbeyisine ve Hersek ve --- beylerine ve eyalet-i mezburede ve zikir olunan sancaklarda olan kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik tacirlerinden... ve... ve... nâm tacirler ve sâir...sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince ticaret için taht hükûmetine vardıklarında kendilerine ve hizmetgârlarına ve esbâb ve metâ'larına ve sâkin oldukları evlerine ve dükkânlarına kimesneye dahl eddirmeyib ve cebren dükkân ve evlerine kimesne girmeyib ve vilayetlerinden getirdikleri ve ol vilayetlerden alıb götürdükleri metâ'larından kânundan ziyade gümrük alınmayıb ve ihdâs olunan... ile ve... ile rencide olunmayıb ve eğer mezkûrlardan ve sâir Venedik bazarganlardan ve hizmetkârlarından birisi merd olursa metrûkatına ve subaşılar ahidnâme-i hümayunum mücebince dahl eylemeyib ve üzerlerine mir'i esbâb ve kimesnelerin

esbâbları birağılmayıb ve veresiye esbâbı almayıb ve bir kimesnenin Venedik tacirleri ile bey' ve şîrâ' ve kefalet ve sâîr emr-ü şerifeye müteallik hususlarda dâva ve nizâ'ları olur ise beş bin akçeden ziyade ola mâdem ki ol ...ve hüccet olunmuş olmaya veyâhud bazargânların kendü ... temessükleri olmaya. Mühür ve şahid ikâmeti ile istimâ' olunmayıb asitane-i saâdetlerime havale olunub ve dahi tacirleri hilâf vâki dinimize ve avretimize... eylediniz deyu ahz ve celb için kimesne rencide eder ise men' ve def' edib ve ... ile rencide olunmayıb...hususları vâki olursa asitane-i saadetlerime arz olunub ahidnâme-i hümayunum muktezasınca siyânet ve himayet olunub taaddî edenler memnun' olmazlar ise ahvalleri dergâh-ı muallâma arz eyleyesiniz ki divân-ı hümâyunumda görölüb vech-i meşruh üzere ahidnâme-i hümâyunuma ve sulh ve salaha muhalif ve ... minba'd olunmamak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olub Venedikli taifesine verilen ahidname-i hümayunum mucebince ahd edib tacirleri ahidnâme-i hümâyunuma ve rıza-i hümayunuma muhalif vech-i meşruh üzere rencide ve rasîde eylemeyib ve kimesneye taaddî eddirmeyib emr-ü şerifim muktezasınca siyanet ve himayet eyleyib memnun' olmayanları isim ve resimleri ile yazıb arz eyleyib bir ferdi himayet eylemeyesiniz.

443. Hüküm

Bosna kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik bazarganlarından...ve...ve...ve... nâm tacirler ahidnâme mucebince mukaddema ...nâm kazâya...giderler iken bazı kimesneler mezburlara ...nâm hâtunu... ..
...deyu rencide eylediklerinde şer'le görölüb mezbure hâtun olduğu... olundu
ellerine hüccet-i şerife verilmişken hâlâ yine bazı kimesneler Mehmed Efendi celb için mezburları şer-i şerife ve ellerinde olan hüccet-i şerifeye muhalif rencide eylediklerini bildirip minbâ'd vech-i meşruh üzere kimesne rencide eylememek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat mukayyed olub zikir olunan Venedik tacirlerinin ellerinde olan hüccet-i şerife ve ahidnâme-i hümâyuna mugâyir minba'd vech-i meşruh üzere rencide ve rasîde eddirmeyesiniz. Rencide ederler ise memnun' olmayanları yazıb arz edib siyâned edeler deyu...

444. Hüküm

Yevm-el aşere

İzmir ve ...kadısına ve İzmir ve Saruhan beylerine ve... kadısına hüküm ki; Venedik balyosu dergâh-ı muallâma arzuhal sunup ol...ve karada yine iştirâ etmek için varan Venedik bazargânlarının adamlarına ve vekillerine bazı kimesneler hilaf-ı şer' zulüm ve taaddî edip ve bazı ...ve subaşı ve piyade ve yeniçeri dahi kendi ...larından ziyade bahane ile Venedik tacirlerle cebren aldırıp ve kendilerin davalarına yükledib ve istedikleri ...alıb bu vechle ticarete ziyade...ve taaddî eylediği ve bazı kimesneler dahi mezkûrlara... birer ata binib ...ve kale ... deyu bî'vech rencide edenler men' olunmak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; zikir olunan bazarganlar ve vekilleri olageldiği üzere yine satın almak istediklerinde kendi irâdâtları üzere alıb kimesneye ...cebren verdirmeyip, ziyade bahane ile bir nesne aldırmaıyb ber'vechle zulüm ve taaddî ettirmeyesiniz ve edilegeldiği üzere...ve... yine iştirâ etmek ve irâdâtlarında yolda bindikleri atlarına ve götördükleri... dahi ber'vechle dahl eylemeyib bazı muhata yerlerde... ..dahi kimesne dahl eylemeyib emin ve sâlim huzur-hal ile ticaretlerinde olub ahidname-i hümayunuma muhalif zulüm ettirmeyesiniz. Ve vâki olan davaları beş binden ziyade olasınız ki kaziyyelerimiz ahidnâme-i hümayunum mûcebince şer'le görüp lâzım olan hususlarını asitâneye arz ve havale eyleyesiniz.

445. Hüküm

...kadısına ve Saruhan beyine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb bundan akdem Saruhan'da... nâm kazada Venedik tacirlerinden ...nâm tacir İzmir'de olan ...ve ...nâm Venedik tacirlerine irsâl ve îsâl için Hacı Arslan bin Hacı...nâm kimesneye on altı çuval penbe teslim eylenip, lakin mezbur Arslan ... edib zikir olunan on altı çuval mezburan tacirlere teslim eylemeyib , eyledikde buna dahi vermeyib taaddî eylediğini bildirib şer'le hak aliverilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olub mezbur Arslan'ı alagetirip gaybet eder ise şer'le buldurması lazım olanlara buldurub şer'i şerife ...ile ihzâr edib tacir merkum mezkûra on altı çuval penbe teslim edib ...varıb mezburan tacirlere teslim eylemediği şer'le sâbit olduktan sonra ...ile on altı çuval penbe mezburan kimesnelerden bîkusur mezbur tacire alıveresiniz. ...edib hakkını vermez ise mezbur Arslan'ı mezbur tacir ile südde-i saâdetlerime gönderesiniz ki ahvalleri divân-ı hümayunumda şer'le görülüb... oluna.

446. Hüküm

Yevm-el...

Fi 19 Cemazi-el evvel sene 1021

Nişan-ı hümayunum oldur ki; Venedik beylerinin asitane-i saâdetlerimde tercüman olan vâki elçi Markonton nâm tercüman gelib zikir olunan Venedik beylerinin südde-i saâdetime gelen elçileri ve balyoslarının tercümanlık hizmetlerinde...ile edâ etmekle ... her yıl kendi için Venedik'ten getirttiği on tonluk kadife ve on tonluk atlasın gümrükleri alınmayıp muaf olmak rica eylediği mukaddemâ merhum ve ...babam Hüdavendigâr tâbe serahuya yerlerine arz olundukda alınmasun deyu hatt-ı hümayun saâdet-i...ferman-ı âlişanları sâdır olmağla mezbur tercümanın ferman-ı hümayunum mûcebince her sene Venedik'ten kendi için getirttiği on tonluk kadife ve on tonluk atlasın resm-i gümrükleri alınmayıp hatt-ı hümayunum mucebince muaf resm ola deyu bin on... .. gönderen mâliye tarafından ...hümayunum verildiğini bildirib hâlâ beraber sultanda ve taht-ı saâdetleri ...olmağla ol beratı divân-ı hümayunuma getirib divân tarafından ...olmak rica etmekle ...dutub bu nişan-ı hümayun...verdim. Buyurdum ki; sâbit verilen nişan-ı hümayun mucebince minba'd dahi mezburun Venedik'ten kendi için getirdiği on tonluk kadife ve on tonluk atlasından resm-i gümrük alınmayıp ve muaf ve ...oluna

447. Hüküm

Yevm'el aşere

Fi 23 Cemâzi-el evvel sene 1021

Rumeli'nde ve Tuna ...olan kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Doubroundyk elçileri arzuhal salınıb Doubroundyk tacirleri Rumeli'ne ve Tuna... metâ' getirib satıp ellerinde olan ahidnâme-i hümayun ve kadimden olageldiği üzere ...deryadan satın alıp vilayetlerine götürmek üzere iken bazı kimesneler tersâne-i âmireye gön lazımdır deyu bunların ikişer yüz akçe aldıkları gönlerini siz...sınız deyu cebren yüzer akçe almak isteyib taaddîden hali olmadıklarını bildirib bunlar Doubroundykli olup ...taifesinden olmayıp ve bunlar elinden gön alınagelmemekle minba'd ol'vechle rencide olunmamaları bâbında emr-ü şerifim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olup

minba'd Doubroundyk tacirlerinin ...taifesindensiz deyu ellerinde olan ahidnâme-i hümayun ve kadimden olagelene muhalif rencide ve rasîde ettirmeyib akçeleriyle aldıkları gönlerini cebren ellerinden aldırmaıyb Doubroundyk tacirlerine ahidnâme muktezasınca siyânet ve himâyet eyleyib ber'vechle taaddî ettirilmek ihtimali olmaya deyu. Onun gibi memnun olmayanlar her kim olursa olsun resim ve isimleri ile yazıb arz edesiz ki sonra haklarından gelinmek için emr-ü şerifim verilmekle ...ve bilcümle Doubroundyk tacirlerine emr-ü şerifim ve kadimden olagelmişe muhalif taaddî olunduğuna rıza-i şerifim yokdur. Ona göre mukayyed olub taaddî ettirilmekten ...edesiniz.

448. Hüküm

Südde-i saâdetlerimden Girid'e varınca yol üzerinde olan beylere ve kadılara ve Boğaz Hisar dizdarlarına hüküm ki; Venedik balyosu...arzuhal gönderib sâbıkan asitane-i saâdetlerimde Venedik balyosu olub ...Girid beylerinden olan ... kendi akçesiyle almış iki ... at peşkeş gönderib yollarda gemisine dahl ve taarruz etmemek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; zikir olunan iki ... atlar gemi ile Girid'e giderken kimesne dahl ve taarruz eylemeyib hilaf-ı emr-ü şerife iş olmakdan... edesiniz.

449. Hüküm

Südde-i saadetlerimden Venedik'e varıb gelince eğer karada ve eğer deryada yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal sunup adamlarından olub asitane-i saâdetlerimde tercümanlık hizmetinde olan ...nâm tercüman Venedik'e gönderilmiştir. Olageldiği üzere mahûf ve muhât olan mahallerde ve derbendlerde... ..ata binib ol ve yay ve ...ve mahmuz götürüb ve... ..dahl ve taarruz eylemek bâbında hükm-ü hümayunum taleb etmekle ... olundukda vech-i meşruh üzere emr-ü şerife verildiği...bulunmağla buyurdum ki; emr-ü şerifimle her... taht kazasına dâhil olursa mezbura ve adamlarına ve davarlarına ve emvâl ve erzakına menazil ve merâhilde ve..ve.. şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif kimesneye dahl ettirmeyib mahûf ve muhât olan derbentlere ata binib ok ve yayı ve ...götürüb... ..kimesneye hilaf-ı emr-ü şerife dahl ve taarruz ettirmeyib men' ve def' eyleyesiz ve deryadan dahi gidib gelirse ve

karada dahi lazım olan ...akçesiyle alıverib kimesneye rencide ettirmeyesiz ama bu bahaneye at alıb gitmekden memnun' olan metâ götürmek ihtimali olmaya.

450. Hüküm

Yevm-el isnâ

Fi Gurre-i Cemâzi-el ahir sene 1021

Kapudan Paşa'ya hüküm ki; bundan akdem Venedik bazarganlarından Liyona demekle maruf bir büyük barça otuz bin altınlık mikdarı metâ'la memlû Venedik'e giderken karadan kârbanda levend eşkiyasından Koronlu...nâm firkate reisi ve sâir levend eşkiyasına rast gelib zikir olunan levend eşkiyasını mezbur barça alıb ihrâk edib ve cümle metâ'ı ve esbâbı Koron'a ve ol cânibde olan vilayete ...ahidname-i hümayunuma muhalif men' edib ...fesad eylediklerine... mukaddema bu husus için ...evamir-i şerife irsâl olunmuşken ...zikir olunan karadan hilaf-ı evâmir-i şerife itaat eylemeyib levend eşkiyasıyla dâimâ ...ve... olmağla Venediklilerin gâret olan metâ' ve esbâblarından bir nesne tahsil olunmayıb ve levend eşkiyasının ve onlara mâni olan kimesnelerin haklarından gelinmediğini asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu ilâm eylemekle buyurdum ki; bu hususu sen belzat gereği gibi dikkat ve ihtimâm ile görüb bu bâbda sâbıkan verilen evâmir-i şerife mûcebince ahd edib Venediklilerin cümle gâret olunan metâ ve esbâblarını ...getirmekle ve levend eşkiyasının ve onlara mâni olan kimesneleri dahi alagetirdikden sonra ahidnâme ve sâbıkan verilen ahkâm-ı şerife mucebince haklarından gelinmek ...edesiz ve bi't-tamam Venediklilere sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif zulüm ve ...olunduğuna rıza-i şerifim yokdur. Ona göre mukayyed olub taaddî edenlerin ahidnâme mûcebince haklarından gelesiz.

451. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 15 Cemâzi-el âhir sene 21

Bosna beylerbeyine hüküm ki, Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedik beyleri tarafından... olunan ... dâimâ kendi kadırgalarıyla ve ...kayıklarıyla Venedik beyleri cânibinden ...olduğu üzere ...ve... etmekle ...ve ihtimâm edib ve fesad ve şenâat eden Uskok ve sâir levend eşkiyasını alagetirdikden gereği gibi

haklarından gelinmekle tarafının reaya ve tüccarı emn-ü emân üzere olup ve hala Uskok eşkiyasının birkaç kayıkları Makarska ...fesad ve şenâat etmek için varıp nice adamlar alıp esir edib ...kaleye götürürler iken mezkûr Venedik ...muhafaza için giden...kayıkları zikir olunan eşkıyayı kovup alagetirip haklarından gelib ve memâlik-i mahrusenden esir eyledikleri reayayı ellerinden tahlis edib sulh ve salah muktezasınca ...nâzırına ve zabitlerine teslim eyleyib, onlar dahi kendi mektupları ile vech-i meşruh üzere teslim olunduğunu ilâm eylediklerinde ve dahi hâlâ ...ve Makarska'da bazı kimesneler kayıklar tutmağa mübaşeret eylediklerinde bildirin sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun mücebince zikir olunan mahallerde kayıklar binâ olunmayıb ve eğer donanmış ise bozulup ihrâk olunmaları ve fesad eden eşkıyanın haklarından gelinmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda sen belzat mukayyed olup...ve Makarska'ya ...adamlar gönderib yükletip fil'vâki vech-i meşruh üzere kayıklar binâ olunub ve donatılıb sulh ve salaha muhalif ve ...ve fesad üzere kayıkları binâ olunub ve donatılıb sulh ve salah muhalif ve ...ve fesad üzere oldukları vâki ise o mikdar binâ olunan kayıkları donatıp ve ihrâk ettirib kayıklara gidib sulh ve salah ve ahidname-i hümayunuma muhalif Venediklilere taaddî eden eşkıyanın ahidnâme muktezasınca haklarından gelib muhkem ...ve takib eyleyesiniz ki minba'd zikir olunan mahallerde kayıklar binâ olunub onun gibi binâ eylemek istedikleri ol câniblerde olan ...ve sâir zâbitler sana ilâm eyleyib ...mahale adamlar gönderib... edib dâimâ Venedik beyleriyle olan sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayuna riâyet eyleyib ve himâyet olunub sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayunuma ve emr-ü şerife muhalif iş olunmakdan ziyade ...edesiniz ve bil'cümle sulh ve salah ...olduğuna asla rıza-i hümayunum yokdur. Ona göre belzat kendin ol cânibler ile takayyüd eyleyib ...vermekden ...edesiz.

452. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 21 Cemâzi-el âhir sene1021

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb İzmir'de ticaret eden Venedik bazargânlarının kadim alametten bu âna gelince Palı'da sâkin oldukları kendi evlerine kimesne dahl eylemeyiib ...olub sulh ve salâh ve ahidnâme-i

hümâyûnüm mucebince ...olub ve olagelmiş ve ahidnâme-i hümâyûnuma muhalif evlerine kimesne dahl eylemeye deyu dikkatle evâmîr-i şerife dahi verilmişken hala bazı ...kulları ...ahz ve celb için Palı'da sâkin oldukları evlerinden ihrâc edib ve evleri ...eylemeğe bir târikle elimizde emir vardır deyu ahidname-i hümâyûnuma ve olagelmiş mugâyir evlerimizden çıkın deyu rencide ve taaddîden hâli olmadıklarını bildirib minba'd ol'vehle rencide ettirilmeyib eğer yine vech-i meşruh üzere elimizde emr-ü şerif vardır deyu taaddî eylemek isterler ise ellerinde olan emir alınıb asitane-i saâdetlerime gönderilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda belzat takayyüd edib zikir olunan Venedik bazarganlarının kadim alametten... Palı'da kendi evlerinde sâkin olub kimesneye taaddîleri olmayıb sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyûn mücebince ticaret üzereler iken hâlâ olagelmiş ve sulh ve salâha mugâyir evlerin... olmasına elimizde emr-ü şerif vardır deyu evlerden sizi ihraç ederiz deyu taaddî ederler ise men' ve def' edib olagelene ve ahidnâme-i hümâyûnuma mugâyir evlerinizden çıkın deyu kimesneye taaddî ettirmeyesiz. Ve eğer yine emr-ü şerifi ibrâz edib ol vechle taaddî ederler ise ol emr-ü şerifi ellerinden alıb ...edib asitane-i saâdetlerime gönderesin. Divân-ı hümâyûnümde görölüb cevabları verilip kadimden olagelene ve ahidnâme-i hümâyûnuma ve sâbıkan verilen evâmîr-i şerife ve işbu emr-i... muhalif taaddî ettirilmekten... edesiz. ...görüb eylemeyenleri yazıb bildirsesiz.

453. Hüküm

Yevm-el...

Fi 22 Cemâzi-el âhir sene 1021

Noma kadısına ve dizdarlarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb bundan akdem Venedik beylerine tâbi ...nâm kale sakinlerinden ...nâm reis kendi gemisi ile... ticaret târikiyle varıb tuz yükledib çıkarken deryada Noma kârbanında kendi kayıklarına rast gelip mezbur reis etmekle tuz ile... bir adet sandala...karaya çıkıb halas olduktan sonra zikir olunan levend taifesi gemiyi ahz edib Avlonya ve dahi ...alıb giderler iken rüzgar muhalif olub Venedik'e tâbi ...nâm...getirdiklerinde ...halkı dahi zikir olunan gemi-i mezbur içinde olan cümle tuzu ve esbâbı gâret ve hasâret edib ve gemiye ol cânibde... Venedik beylerine tâbi olan bu ahvale ...oldukda mezburlara mektub ve adam gönderib gelirken Noma'da sâkin bazı

kimesneler yedi pare sandala binib zikir olunan gemiyi Venedik reayasının ellerinden cebren alıb ...gemi Noma'da olduğunu ilâm etmekle buyurdum ki; her biriniz bu hususda belzat mukayyed olub zikir olunan gemiyi ve içinde olan cümle alet ve esbâbını her kimin elinde ise alıb Venediklilere ahidname-i hümayun ve sulh ve salah muktezasınca teslim edib bir ferde ta'allül ve inâd ettirmeyesiz. Şöyle ki; zikir olunan gemi ve alet ve esbâbını bi't-tamam vermeyeler onun gibi sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayun ve emr-ü şerife muhalif ...edenleri her kim ise isim ve resimleri ile yazıb ...dergâh-ı muallama arz eylesiz ki ahidnâme-i hümayunum ve emr-ü şerife muhalif iş eyledikleri için haklarından gelmeğe emr-ü şerifim verilmek... ..bu hususda ihmal eylemeyib ol gemi her kimin elinde ise asla ta'lil ettirmeyib alıverib ...ihmal edesiz sonra sizden bilinip ...konulmayıp mukayyed ve takib olmak ona göre emr-ü şerifimin ...ihtimâm edib bir ferde ...eylemeyesiz.

454. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 25 Cemâzi-el ahir sene 1021

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb mahr³use-i Mısır'da olan Venedik konsolosu senin için Venedik beyleriyle olan sulh ve salâha riayet ve ahd-ü hümayunu siyânet ve tüccar taifesini daima himâyet eyleyib ellerinde olan ahidnâme-i hümayunuma muhalif bir ferdi rencide ve rasîde ettirmemekle ber'vechle senden rıza ve şükran üzere olub âsûde-hâl olduklarını mektub ile ilâm eylediğini bildirmekle imdi senden dahi... olan Venedik gemi ...ve... himâyet eylediği ...getirmişse ... dârendesini minba'd dahi sulh ve salâh, âli mekân riayet eyleyib Venediklileri siyânet eylemek bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki; fermân-ı celîl-ül-kadım muktezasınca Venedik beyleriyle yanında... olan... sulh ve salah teyit ve ...hulûs ve... ..edib minba'd dahi ol cânibde olan konsolos ve tercümanların ve sâir bazargânların siyânet ve himâyet eyleyib dâimâ ellerinde olan ahidnâme-i hümayunumun... âlişânıyla ahd edib şer'i şerif ve ahidnâme-i hümayunuma mugâyir bir ferde rencide ve rasîde ettirmeyib her biri eyyâm-ı adalet... âsûde-hâl ve... ..olub ber'vechle sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif iş olmak ihtimâli olmaya.

455. Hüküm

Yevm-el selase

Fi 22 Receb-ül ...sene 1021

Galata kadısına hüküm ki Venedik balyosu arzuhal salınıb Venedikli taifesinden ...için Venedik reayasından olmağla harac taleb olunmayıb ve sâir tekâlif ile rencide olunmayıb bâden Galata'da... eylemekle harac taleb olundukda minba'd harac taleb olumayıb rencide olunmaya deyu... emr-ü şerife verilip bu zamana gelince mezburdan ve akçesiyle satın aldığı... cariyelerinden harac taleb oluna gelmemişken hala ahidnâme-i hümayunum ve mezburun elinde olan emr-ü şerife ve kadimden olagelene muhalif akçesiyle aldığı... cariyelerinden harac taleb olunduğunu bildirib minba'd ol'vechle rencide olunmamak bâbında emr-ü şerife taleb etmekle buyurdum ki; fil'vâki mezbur... Venedikli olup şimdiye değin harac vermeyib elinde vech-ü meşruh emr-ü şerife dahi var iken hâlâ ahidname-i hümayunuma ve ol emr-ü şerife ve kadimden olagelene mugâyir akçesiyle satın aldığı... cariyelerinden taleb olunub rencide ederler ise men' ve def' edib minbâ'd ahidname-i hümayunuma ve emr-ü şerife ve kadimden olagelene mugâyir ol vechle nesne taleb ettirmeyesiz.

456. Hüküm

Modon ve Eğriboz'da olan kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıb kadimden verilegeldiği üzere Zaklise'de olan adamlarına taht kazanızda eğer havâs-ı hümayunumdan ve eğer sâir bulunan yerlerden narh-ı cârî üzere akçesiyle beş yüz ... gemileriyle varan adamlarına alıvermemek bâbında emr-ü şerifim rica etmekle buyurdum ki; hükm-ü şerifimle mezkûrların adamları ...taht kazanızda eğer ...hümayunumdan ve eğer gayrı bulunan yerlerdendir narh-ı rûzi üzere akçeleriyle beş yüz... alıverib onlar dahi gemilerine tahmîl edib Zaklise'ye gönderib ve siz dahi evamir-i şerifimi ... eyledikten sonra her birinizin kadılığından... tereke verilir ise suret-i... ile terekenin mikdarı emr-ü şerifimin... ..ferman-ı şerifimden ziyade tereke almakdan ve bu emirle tekrar tereke verilmekden... edesiz. Şöyle ki; her biriniz emrin... tereke verildiğini emrin ... kayıd eylemediğini beş yüzden ziyade ...verile ...mesul

ve... olmakla ...ve tereke tahmil eyledikleri gemilerine leb-i deryada ve derya muhafazasında olanlara dahl eylemekden... edesiz.

457. Hüküm

Yevm-el aşere

Fi 27 Şaban-ı muazzam sene 1021

Haleb beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb hala Haleb'e tâbi İskenderun...olan iskeleye ...sâbit üzere Venedik ve sâir tüccar taifesinin barçaları ve gemileri metâ'la varıb kendi hallerinde ticaret üzere olub kimesne dahl ve taarruz eylememek bâbında izn-i hümayunum üzere... kalınmakla iskele-i mezbureye Venedik barçaları ve sâir gemileri ...sabık üzere vardıkları ol cânibde metâ' alıb vilayetlerine gitmek istediklerinde ellerinde olan ahidnâme-i hümayunuma mugâyir ve olagelmişe muhalif kimesne rencide etmeyib ve kadim zamandan bu âna gelince tüccar taifesi yüklerini ve ...gelmişler ise yine ol'vechle ...üzere... ol cânibde olan zabitler ve eminler ve sâir kimesneler rencide eylemeyib kadimden olageldiği üzere âsûde-hâl olmaları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle imdi iskele-i mezbureye Venedik tüccarı vilayetlerinden getirdikleri yükleri yüklemek bahanesiyle rencide olunmayıb ve...câniblerden alıb bağladıkları yükleri memnû'atdan nesne alınmamak için yüklendi iken bu bahane ile ahz ve celb sebebi için rencide olunmamaları bâbında fermân-ı şerif sâdır olmuştur. Buyurdum ki; fermân-ı celîl-ül-kadım muktezasınca zikir olunan iskeleye Venedik tüccarının barçaları ve sâir gemileri metâ'la gelende ellerinde olan ahidnâme-i hümayunum ve kadimden olagelene muhalif ol cânibde olan zâbitler ve eminler ve sâir kimesneler... yüklemeyib...beri câniblerden alıb yükledikleri metâ'ları memnû'atdan nesne getirilmemek için yüklenib... yüklenmek bahanesi ile ahidnâme-i hümayunum ve kadimden olagelen ve işbu emr-ü şerifime mugâyir bir akçe veresiye alınmayıb ahz ve celb sebebi ile rencide ve rasîde ettirilmeyib tüccar taifesini ahidnâme muktezâsınca siyânet ve himâyet eyleyib Venediklilere eyyâm-adalet...âsûde-hâl ve... olalar.

458. Hüküm

Bosna beylerbeyine hüküm ki; Bosna vilayetinde vâki liva-i Kilis'e ...olan Venedik beylerine tâbi İspalata nâm iskelede Bosna defterdârı cânibinden ber'vech... olan

Veli ve Hasan nâm kimesneler kendi hallerinde iken iskele-i mezbura gemi Frenkleri gelib sulh ve salâha muhalif mezburan kimesneleri... eyleyib ve yanında mal mirî gâret ve hasâret ve fesad ve şenâat ettiklerini sâbıkan Bosna beylerbeyisi olub hala Hersek sancağına... olan İbrahim ve Kilis sancağına ve kazâsı dahi asitane-i saâdetlerime arz eyledikleri ecilden ve husus için asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosundan sual ve taleb olundukda bu makûle-i fesaddan haberim yokdur ve ahidnâme-i hümâyun mucebince Venedik balyoslarına ...borcu ve ...için kimesne rencide eylemeye deyu ahidnâmede ...ve takayyüd olub eğer bu fesadı edenler... Venedik reayasından ise muhkem haklarından gelinmek için Venedik beylerine ve İspalata beylerine ahidnâme muktezasınca ilâm ederim deyu cevap vermekle...bu husus için İspalata beyine mektub gönderib bu fesad edenleri eğer kendi reayasından ise... ahidnâme-i hümâyun mûcebince alagetirib muhkem haklarından gelib ve gâret ve hasâret olunan mâl-mîrînin tahsili için bu fesadı eden kimesneler emval ve erzaklarından tahsili ettirilip ahidnâme-i hümâyun muktezasınca... ettiresiniz. Ama bu bahane...olanlara zulüm ve isnâd ve rencide ve taaddî olunduğuna rıza-i hümâyunum yokdur. Ona göre tamamen hak ve adl üzere teftiş ve... edib filvâki ilâm olunduğu gibi olub bu fesad ve şenâat vâki olmuş...ve... Venedik reayası bu fesadı etmişler midir ve mukaddema bir defa görölüb... olunmuş mudur... ve... üzere... asitane-i saâdetlerime arz ve ilâm eyleyesiz ve ol serhadlerde ahidnâme-i hümâyunum ve sulh ve salâh muktezasınca dâimâ... üzere olub Venedik beyleriyle olan kadim dostluğa riâyet eyleyib tarafından ihlali bâ'is ve... ve harâset olunmakdan...edesiz.

459. Hüküm

Yevm-el sitte

Fi 2 Ramazan-ı mübarek sene 1021

Südde-i saâdetlerimden... varıb gelince yol üzerinde olan beylere ve kadılara hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıb kendinin adamlarından dârende... nâm adamına bazarganlar mektubıryla... gönderib, varıb geri gelince dahl olunmamak bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; mezbur gidişinde ve gelişinde...taht kazasına dâhil olur ise kendine ve adamlarına ve esbâb ve davarlarına... şer-i şerife ve kanun...ve ahidnâme-i hümâyunuma

muhalif kimesneye dahl ettirilmeyib men' ve def' edesiz ve lazım olan...üzere akçesiyle alıverib... çekdirmeyesiz. Ama bindiği bargir olub bu bahane ile birer at ve memnun olan metâ' alıb gitmekden... edesiz.

460. Hüküm

İki suret dahi yazılmışdır mezbur... fî 8 Muharrem sene 1022

461. Hüküm

İki suret dahi ... nâm... verilmiştir.

462. Hüküm

Haleb beylerbeyine ve defterdarlarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb hâlâ Haleb'e tâbi İskenderun...olan iskele... sâbık üzere Venedik ve sâir tüccar taifesinin barçaları ve gemileri metâ'la varıb kendi hallerinde ticaret üzere olub dahl ve taarruz etmemek bâbında izn-i hümayunum üzere... iskele-i mezbureye Venedik barçaları ve sâir gemileri... sâbık üzere vardıklarında ol cânibden kadimden alageldikleri metâ'ı alıb vilayetlerine gitmek istediklerinde ellerinde olan ahidnâme-i hümayunuma mugâyir ve olagelmişe muhalif kimesneye rencide eylemeyib kadim alâmetten bu âna gelince Venedik'ten olan tüccar taifesi ol cânibde yüklerini ve... bağlaya gelmişler ise yine ol vechle murâdları üzere bağlayıb ol cânibde olan zâbitler ve eminler ve sâir kimesneler yüklerini ve... büyük ve... bağladınız deyu... rencide eylemeyib kadimden olageldiği üzere yüklerini bağlayıb âsûde-hâl...için em-ü şerifimi taleb etmekle imdi iskele-i mezburede Venedik tüccarı kendinin vilayetlerinden getirdikleri yükleri bağlamak bahanesiyle ber'vechle rencide olunmayıb ve... câniblerden alıb bağladıkları yükleri memnûatdan nesne olmamak için yüklenib lakin bu bahane ile yüklerini ...ve... yüklediniz deyu rencide olunmamaları bâbında ferman-ı şerifim sâdır olmuştur. Buyurdum ki; fermân-ı celîl-ül-kadım muktezasınca zikir olunan iskeleye Venedik barçaları ve sâir gemileri metâ'la geldiklerinde ellerinde olan ahidnâmeye ve kadimden olagelene muhalif ol cânibde olan zâbitler ve eminler ve sâir kimesneler metâlarını yüklemeyib... cânibden kadimden ala geldikleri metâ'ı alıb bağladıklarında... olmamak için yüklenib lakin yüklemek bahanesiyle... ..ve... bağladınız deyu ahidnâme-i hümayun ve kadimden olagelene ve işbu emr-ü şerife muhalif bir akçe ve bir... alıvermeyip ahz ve celb ile vech-i meşruh üzere

rencide ve rasîde ettirilmeyib tüccar taifesi ahidnâme-i hümayun ve emr-ü şerif mucebince... olunub eyyâm-ı adaletimden âsûde-hâl olasınız.

463. Hüküm

Yevm-el...

Fi 9 Ramazan-ı mübarek sene 2

Haleb beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki; asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıb Haleb’de olan Venedik balyosu kendi akrabasından olub kadim alametten ...alan Venedikli ile yanında...olan sulh ve salâh ve dostluk muktezasınca dâimâ vilayet halkları tarafından siyânet ve himâyet olunub elinde olan ahidnâme ve nişan-ı hümayun mûcebince vâki olan hususları asitâne-i saâdetlerime havale olunub ve sâir Venediklilerden bazı kimesnelerin davası oldukda ahvalleri şer-i şerife muktezasınca görölüb bertaraf oluncaya değin mezbur balyos dava olunan Venediklilerin... kefil olmak istediğinde habs olunmayıb mezbur... verilip sulh ve salah mûcebince eğer balyos ve eğer tercümanları ve sâir Venedikli taifesi siyânet ve himâyet olunmak bâbında hükm-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz mukayyed olub mezbur balyos ve tercümanları ve cümle Venediklileri sulh ve salâh mûcebince daima siyânet ve himâyet olunub... kimesneye rencide ve rasîde ettirilmeyib onun gibi balyosun vech-i meşruh üzere vâki olan hususlarını elinde olan ahidnâme-i hümayunum ve nişan-ı şerif muktezasınca asitâne-i saâdetlerime havale eyleyib ve dahi Venedikliler ile bir kimesnenin davası oldukda mezbur balyos şer’le... kefil oldukda habs verilmeyib ber’vechle Venediklileri sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayun ve nişan-ı şerife mugâyir taaddî olunmak ihtimali olmayıb her vechle siyânet ve himâyet eyleyib eyyam-ı adalet... âsûde-hâl ve ... olub emr-ü şerife muhalif taaddî eylemek isteyenleri men’ ve def’ etmekle... alınasınız.

464. Hüküm

Haleb beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarlarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb hala Haleb’e tâbi İskenderun...olan iskele... sâbık üzere Venedik ve sâir tüccar taifesinin barçaları ve gemileri metâ’la varıb kendi hallerinde ticaret üzere olub kimesne dahl ve taarruz eylememek bâbında izn-i hümayunum... iskele-i mezbureye Venedik barçaları ve sâir gemileri ...sâbık üzere vardıklarında

memnûatdan olmayıb kadimden alageldikleri metâ'ı alıb ve bu âna gelince Venedik barçaları ol cânibde yüklerini ve... ..bağlayıb gelmişler ise yine ol vechle murâdları üzere bağlayıb onda olan zâbitler ve eminler ve sâir kimesneler ahz ve celb sebebi ile yüklerini ve... büyük ve... bağladınız deyu bunları rencide ve rasîde eylemeyib ahidnâme-i hümâyun ve olageldiği üzere âsûde-hâl olmaları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olub Venedik bazarganları ol câniblerde ...sâbit üzere memnûatdan olmayıb kadim alâmetten bu âna gelince alageldikleri metâ'ı yine alıb ve ol cânibde yüklerini ve... murâdları üzere bağlaya gelmişler ise yine ol vechle bağlayıb zâbitler ve eminler ve sâir kimesneler... ahz ve celb sebebi ile büyük ve... bağladınız deyu tüccar taifesini rencide ve rasîde ettirmeyib ellerinde olan ahidnâme-i hümâyuna muhalif kimesneye iş ettirmeyib dâimâ tüccara siyânet ve himâyet eyleyib eyyam-ı saâdet... âsûde-hâl ve...olub ahidname-i hümayunuma ve kadimden olagelmişe ve işbu emr-ü şerife muhalif... olunmak ihtimali olmaya.

465. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb mahruse-i Mısır'da olan Venedik balyosu senin için Venedik küffarıyla olan sulh ve salâha riâyet ahd-ü emâna siyânet kendinin ve bazarganlarının daima himâyet eyleyib ellerinde olan ahidname-i hümayunuma muhalif bir ferdi rencide ve rasîde ettirmemekle ber'vechle senden rica ve... üzere olub âsûde-hâl... oldukları mektupla kendine ilâm eylediğini bildirmekle imdi senden dahi mesul olan onun gibi... fermân-ı celîl-ül-kadım muktezasınca Venedik beyleri üne yanında olan... sulh ve salâh bâbında ve... ..eylenip minba'd ol cânibde olan konsolos ve tercümanlarını ve sâir bazarganlarını siyânet ve himâyet eyleyib dâimâ ellerinde olan ahidnâme-i hümâyunumun... ahd edib şer-i şerife muhalif ve ahidnâme-i hümâyunuma mugâyir bir ferdi rencide ve rasîde ettirmeyib... adalet... âsûde-hâl... ..olub ber'vechle sulh ve salâha muhalif iş olmak ihtimali olmaya.

466. Hüküm

Yevm-el...

Fi 29 Ramazan-ı mübarek sene 21

Kudüs-ü şerif kadısına ve beyine hüküm ki; Asitane-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu arzuhal salınıb Kudüs-ü şerifde olan Efrance ruhbanları ...ve... alan âdet-i kadim ve ... üzere dâimâ kendi hallerinde ve ibadetlerinde iken Kudüs-ü şerif... olan bazı kimesneler... ahz ve celb için bunları hilâf-ı şer'i rencide eylemeyib ve Venedikliye verilen nişan-ı hümayun mucebince ...nâm kilisenin ...kadim üzere tamir ve ... eylemek... eyledikleri nişan-ı hümayunuma muhalif mâni olub ve dahi bazı kimesneler zikir olunan ruhban taifesine... korsan eşkıyasıyla... deyu ...ve isnâd eylemekle seneden beri bunlardan hilaf-ı şer'e hayli akçe alıb zulüm ve taaddî eylemekden hali olmadıklarını bildirib nişan-ı hümayunda mezkur olan ...nâm kilisenin... kadim üzere tamir eylemek murâd eylediklerinde kimesne dahl eylemeyib ve ahidnâmeyi alıverib mezburları kimesne rencide ve rasîde eylememek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub zikir olunan Efrance taifesinin ruhbanlarını hilaf-ı şer'i şerife ahz ve celb sebebi ile kimesneye rencide ve rasîde ettirmeyib ve nişan-ı hümayununda mezkur olan...kilisenin tamiri ve... ...ve ...kadim üzere nişan-ı hümayunum muktezasınca tamir eylediklerinde kimesne mani olmayıb vech-i meşruh üzere ruhbanları hilaf-ı vâki ...ve... ettirilmeyib şer'i şerife muhalif kimesneye zulüm ve taaddî ettirilmeyib eyyam-ı adalet... âsûde-hâl olalar. Şöyle ki; sulh ve salâha ve nişan-ı hümayunuma muhalif dostluk ve kemâl itaat üzere Efrance ruhbanlarını hilaf-ı şer'i şerife rencide edenler her kim olursa olsun... için haklarından gelinmek... ve siz dahi hilaf-ı şer'i rencide edenleri men' ve def' eylemekde ihmal ve... ettirmesine mesul olmanız... ona göre mukayyed olub şer-i şerife ve emrimize muğâyir ve... zulüm ve taaddî ettirmeyib siyanet ve himayet eyleyib emrime muhalif iş olmak ihtimali olmaya.

467. Hüküm

Ankara kadısına ve Ankara kalesi dizdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderib...da ticaret târikiyle sâkin olan Venedik tacirlerinden dârendegân--- nâm iki nefer tacirler metâ' ve esbâblarıyla sâir... Ankara hisarında sâkin olmak murad edinib kimesne mani olmamak ve şimdiye değin çuka ve kumaş kısmından... ...libas giye gelmiş ise gayrı... libas giyip ahidnâme-i hümayunuma ve sulh ve salâha muhalif kendilerine ve libaslarına ve metâ' ve esbâblarına dahl ve taarruz olunmamak bâbında hükm-ü hümayunum taleb etmekle... ... ve sâir kumaş

olunmaz. Buyurdum ki mezburan bazarganlar onun gibi ... olmakdan ...edib hisarda olmak murâd edinirler ise metâ ve esbâblarıyla sâir kalede olan... gemi kalede olub... kimesneye dahl ve taarruz eylemeyib ve şimdiye değin ...çuka ve... ve kumaş giye gelmişler ise sâir beylerden gayrı ...kumaş esbâb giyip kimesne rencide ve rasîde eylemeyib sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümâyunuma muhalif iş olmakdan... edesiz.

(Hükm-ü sâbık fi ... Şevval sene 1008)

468. Hüküm

Yevm-el hamse

Fi 19 Şevval-el ekram sene 1021

...beyine ve ...kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb İzmir'de sâkin...ve ...nâm dahi Venedik bazarganlarının vekaleten sermayelerini kullanmağla bundan akdem... sâkinlerinden Süleyman Reis nâm kimesneye palamud almak için akçe verib sana... hesap olunub mezburun... yüz üç bin akçe kalıp buna tâbi kalan akçe için yine palamud verib ve yine akçesini edâ edib taaddî eylediğini bildirib asitane-i saâdetlerime gönderilmek için emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olub mezbur Süleyman Reisi alagetirib gaybet ederler ise şer'le buldurması lazım olmağla buldurub getirdib senin... ve... adamları tutub südde-i saâdetime gönderesiz. Divan-ı hümâyunumda kadı askerlerim huzurlarında ahvalleri şer'le görülüb... olunub Venediklinin hakları zâyî olmak ihtimali olmaya. Şöyle ki; mezburu alagetirib ve bir târikiyle gaybet ettirib Venedik bazarganlarının akçeleri zâyî ola veyâhud ... koşub gönderdikleri adamların yolda mezburu onat hıfz eyleyib gaybet ettirmeyeler. Sonra sana ... ettirilmek... ona göre mukayyed olub adamlarına... eyleyesiz. Yolda gaybet ettirmekden... edesiz.

469. Hüküm

Yevm-el...

Fi 23 Şevval sene 1021.

Kudüs-ü şerif kadısına ve beyine hüküm ki; Venedik balyosu dergâh-ı muallama arzuhal salınıb beyt-ül... ve Kudüs-ü Şerif'de olan Efrançe ruhbanlara... ..

...kadim... .. üzere dâimâ kendi hallerinde ve ibadetlerinde olub minba'd hilaf-ı şer'i şerife kimesne rencide eylemeyib ve kiliselerinin ...kadim üzere ...ve... eyleyib hilaf-ı şer'e kimesne mani olmayıb ve ahz ve celb sebebi ile ruhbanların korsan eşkıyasıyla ittifakları vardır deyu hilaf vâki... eyleye. Birkaç yıldan beri hilaf-ı şer'i nice akçeleri alınıb zulüm ve taaddî olunmağla... ol'vechle hilaf-ı şer'i rencide olunmayıb dâimâ siyânet ve himâyet olmağla eyyam-ı adalet... âsûde-hâl olmaları bâbında emr-ü şerifimi taleb etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed zikir olunan kiliselerin rıza-i kadim üzere tamir ve... ettirib şer'i şerife muhalif kimesneyi dahl ve taarruz ve ...kadimden ziyade kimesne bina ettirilmeyib ve ruhban taifesi dahi kendi hallerinde olub vech-i meşruh üzere korsan eşkıyası ile ittifakları yoğiken... ahz ve celb sebebi ile şer'i şerife muhalif kimesneye dahl ve taarruz ettirmeyib daima siyânet ve himâyet eyleyib eyyam-ı adaletimde âsûde-hâl ve... olub onun gibi memnun olmayıb vech-i meşruh üzere taaddî edenleri yazıb dergâh-ı muallama arz eyleyesiz ki sonra haklarından... emrim sâdır eder ise... ile ahd eyleyesiz.

470. Hüküm

İzmir kadısına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderib... İzmir'de Venedik balyosu olan... ..ve sâir Venedikliler meclis-i şer'ime varıb medîne-i mezburede... olub işbu... üzere... olan kimesneye kadimden bazı yerleri harabe... olub... olan fetvâ-i şerife ve evâmîr-i şerife üzere harabeti tamir eylediğimiz için hariçten bazı kimesneler... deyu dahl ve taarruzdan hali olmamağla... üzerine varılıb keşif ve tahrir ve hakikat-hâl... olmasını taleb ederiz dediklerinde yerlerinde olan fetva-i şerife ve emr-i celîle nâzır olunub...liler dahi vâki ise... ve... üzere harabeti tamir eylemek murad ettiklerinde kimesne mâni olmaya deyu ferman olunmağla ...mezburenin üzerine vardıkdan keşif ve nâzır olunub filhakika... binâsı...olub ...kimesneye... sual olundukda... müseldandan nice kimesneler ...haber verdikleri ecilden dahl edenler men' olunub kadim... olduğu sâbir ve tamir olmağla zikir olunan... kadim... olub sonradan rıza-i kadim üzere olduğu sâbit olmağla verilen hüccet-i şerife mûcebince ahd olunub minba'd ol hüccet-i şerifeye muhalif kimesneye dahl etmek bâbında buyurdum; emr-ü şerife talebi mucebince ahd olunmakla verildiğini bildirib eline hüccet-i şerife... İzmir'de olan Venedik balyosuna ve sâir Venediklilere hilaf-ı şer'e dahl ettirmeyesiz.

471. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve İskenderiye beyine hüküm ki; Venedik bazarganları ile Mısır bazarganları bazı metâ'ı alıb satmakda... ..oldukdan sonra tekrar rücû' olunmamak bâbında hükm-ü hümayun taleb olundukda onun gibi Venedik bazarganları ile Mısır bazarganları birbirinden metâ alıb ve satıb oldukdan sonra bir taraftan... ederler ise câiz değildir. ...edenleri men' ve def' edib metâ'ı satan kimesneden iştirâ edenlere bîkusur alıverib ...oldukdan sonra ziyade bahaya verdiler deyu satanları hilaf-ı şer'i şerife taleb ve bahane ettirmeyeler deyu merhum babam Sultan Mehmed Han zamanında verilen emre hâlâ tehdid olunmasın. Venedik balyosu rica etmekle buyurdum ki; merhum zamanında verilen emir mücebince husus-u mezburda ahd edib ona muhalif kimesneye iş ettirmeyesiz.

472. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki; ... zamanından bu zamana değin İskenderiye bazarında Venedik bazargânları sakın olmak için mirîden iki han tayin olunub tamir ve termîm olan yerleri mirîden yıl tamir ve termîm oluna gelib şimdiki şimalde zikir olunan hanların tamire muhtaç yerleri tamir olunmak için mirîden akçe verilmekle ziyade harabe... olmuşdur deyu... sâbık üzere mirîden tamir ve termîm olunmak bâbında sâbıkan Venedik balyosu emr-ü şerife taleb etmekle merhum babam Hüdavendigâr zamanında verilen hükm-ü şeride tehdid olunmaması için hâlâ Venedik balyosu rica etmekle buyurdum ki; husus-u mezburda merhum mûşârünileyh zamanında verilen emir mücebince ahd eyleyib ona muhalif iş olunmak ihtimali olmaya.

473. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik tacirleri kadimden İskenderiye'de olan Küçük Han demekle maruf hanı... edegelmişler iken ellerinde alındığını merhum ceddin Sultan Selim Han zamanında bildikleri âmilden men' ve def' olunmak için emr-ü şerif verilip bâ'de han-ı mezbur şer'le ...meşrut olmayıb ol cânibde kadimden Venedik tacirleri duragelmişler ise sâbıkan bu bâbda verilen emir mücebince ahd edib emre muhalif ve olagelene mugâyir kimesneye iş ettirmeyesiz deyu merhum sultan Murad Han zamanında verilen hükm-ü hümayun hâlâ tehdid olmasın. Asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu taleb etmekle buyurdum ki;

husus-u mezbur için merhum müşârünileyh zamanında verilen emir mûcebince ahd edib ona muhalif... dahl ettirmeyesiz.

474. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve defterdarlarına hüküm ki; sâbıkan Mısır'da olan ümenâ taifesini âdet-i kadîmeye muhalif Venedik balyosu ve adamları için aldıkları mekûlât ve meşrûbât kısmından hilaf-ı emir ve kanunla gümrük taleb edib... celb ve ahz için tâciz ve... eylediklerinde Mısır'da olan Venedik balyosunun îlam eylediği vâki ise kendi ve adamları ve... için akçeleri ile aldıkları mekûlât ve meşrûbât kısmından hilaf-ı emr ve kanun gümrük taleb edenleri men' ve def' edib alınmış ise dahi geri alına verile deyu merhûman ceddım Sultan Süleyman Han ve Selim Han zamanlarında verilen emirler mûcebince dedem Sultan Murad Han zamanında tehdid olunub ol ahkâm-ı şerife... ahd edib ona muhalif... kanun ve emr-ü şerife muhalif iş etmek isteyenleri men' ve def' edib inad edenleri yazıb bildiresiz deyu merhum müşârünileyh zamanında verilen emr-ü şerife dahi hâlâ tehdid olunmaması için balyos taleb etmekle buyurdum ki; bu husus için sâbıkan verilen ahkam-ı şerife mucebince ahd edib merhûman müşârünileyhın zamanlarında verilen evâmîr-i alıyyeye muhalif ümenâ taifesini ve sâir kimesneleri dahl ettirmeyesiz.

475. Hüküm

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Mısır'da Venedik balyosu kendi... için getirttiği mekûlât ve meşrûbâtta şimdiye değin gümrük alına gelmiş olunub taleb eylediklerinde men' olunmak için Mısır kadısı arz eylediğinde sâbıkan Venedik balyosu îlam eylemekle kadıya arz olunduğu... men' ve def' edib olagelene ve... mektubuna muhalif kendi... için getirdikleri nesnelerden gümrük taleb ettirmeyib âdet-i kadime ve olagelene mugâyir kimesneye iş ettirmeyesiz deyu merhum ceddım Sultan Selim Han... zamanında verilen emr-ü şerife hâlâ tehdid olunmaması için Venedik balyosu rica etmekle buyurdum ki; bu husus merhum müşârünaliye zamanında verilen emr-ü şerife ile ahd edesiz.

476. Hüküm

Mısır beylerbeyisine ve kadısına ve defterdarlarına hüküm ki; asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergâh-ı muallama arzuhal salınıb mahmiyye-

i Mısır'da sâkin olan Venedik balyoslarının ve cümle Venediklilerin tercümanlık hizmetinde istihdam olan Venedik tercümanının... kendi için getirdiği... hamrının resm-i gümrüğü için muaf ola gelib Venedik beyleri İskenderiye iskelesine geldiklerinde gemilerde olan bazargânların bazı metâ'... ve her bir tacirden dahi birkaç akçe âdet ve... verile gelmek... kadim iken hâlâ gümrükhanede hizmet eden bazı kimesneler Venedik tercümanı olan kimesnenin kadimden verile gelen ...lerini birkaç seneden beri biğayri hak alıb tercümana ...ve... eylemiş deyu hâlâ emr-ü şerifle Mısır'da Venedik balyoslarının tercümanlık hizmetinde olan ...nâm tercümana zikir olunan ...alıverilib haricden kimesneye dahl ve taarruz ettirilmemek rica etmekle kadimden olageldiği üzere buyurdum ki; hâlâ Mısır'da emr-ü şerifle Venedik balyoslarının tercümanlık hizmetinde olan mezbur... kadimden Venedik barçalarından verile gelen ...ve...nâmına ihtiyarlarıyla verile gelen ...nâme akçeleriyle ...kadim üzere aldırıp gümrükhanede olan harami ve sâirlerini kanun-u kadim ve ahidnâme-i hümayunuma ve işbu emr-ü şerife muhalif asla dahl ve taarruz ettirmeyesiz ve mezbur tercüman kendi için ...kadim üzere yılda bir defa getirdiği ...hamrın olagelene muhalif resm-i gümrük aldırmaıyb ...eyleyib olagelene ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif kimesneye dahl ettirmeyesiz.

477. Hüküm

Yevm-el...

Fi 8 ...Muharrem sene 1022

Mısır beylerbeyisine hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıb Mısır'da küçük Han demekle mâruf olan handa kadimden bu âna gelinceye değin Venedik beyleri sâkin ve mütemekkin olub zikir olunan hanin kirası şimdiye değin gümrükhaneden verilip Venedik bazargânlarından icâzet nâmına bir akçe veresiye alına gelmeyip ve bu bâbda ellerinde evamir-i şerife ve ...şerife dahi var iken hâlâ evâmir-i şerifeye ve kadimden olagelene muhalif han-ı mezbur için Venediklilerden icazet taleb olunub taaddî eylediklerini bildirib minba'd olunmamaları bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; zikir olunan handa şimdiye değin Venedikliler sâkin olub hanın icazeti gümrükhaneden verile gelmişken Venedikliden taleb olunub taaddî olunduğu vâki ise men' ve def' edip minba'd kadimden olagelene ve

ellerinde olan evamir-i aliyye ve hüccet-i şerifeye muhalif han-ı merkumun icazeti Venedikliden talep ettirmeyib ol vechle kimesneye rencide ve raside ettirmeyesiz.

478. Hüküm

Bosna beylerbeyisine hüküm ki; Venedik beyleri kadimden asitane-i saadetimde âli hulus ve sadakat üzere dostluklarında sabit-kadem olmağla vilayetlerine ve serhadlerine ve köylerine ve reaya ve davarlarına memalik-i mahrusem tarafından sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyuna muhalif ber'vechle dahl ve taarruz olduğuna rıza-i şerifim olmayıb daima tarafından âsûde hâl üzere ...edip ...kendi halinde ...edenlerin muhkem haklarından geline deyu... evamir-i şerife irsal olunmuşken sâbıkan... olan ve sâir nice kimesneler... rıza-i hümâyunuma ve sulh ve salâha muhalif... mikdarı iki yüz bin mikdar... .. ve nice Müslümanlar ile Venedik... larına gidip... .. alaka ile kale-i... tâbi... ve ... demekle maruf iki yüz... .. sulh ve salaha muhalif nice adam ve avretleri alınıb esir ettiklerinden gayrı bin mikdarı... ve sâir nice davarlarını sürüp gâret ve hasâret ve... fesad ve şenaât ettiklerini... hümâyunuma alaka olmuştur imdi bu... sulh ve salâha muhalif olan... .. rıza-i hümayunum olmamağla buyurdum ki belzat mukayyed olunub... .. olan mezbur... .. ve sâir kimesneleri... alagetirip... asitâne-i saâdetlerime irsal edip vech-i meşruh üzere Venediklinin reayasından alınan davarlarını ve esir olunan adamları her kimde ise alıb ahidnâme-i hümayun mucebince red ve... .. üzere... hak eyleyesiz bu hususa bahane... olunmayıb ...hal ...eyleyesiz. İhmal ve... edip alınan davar ve adamları buldurmayıb(?) bîkusur Venediklilere alıvermeyesiniz... ve sâir... fesatları alagötürmekde ihmal edesiz(?) mesul olmayıb ona göre mukayyed olub emrim mucebince ahd edib minba'd bu... olan esir... ve edenlerin haklarından geline ve minba'd rıza-i hümayunum üzere ol serhadlerde vâki olan Venedik ...ları ile... üzere olub ...ve fesad eyleyesiz ve bu hükm-ü şerifim... ..varıb ve bu... eylediğine arz eyleyesiniz

479. Hüküm

Derac kadısına ve Derac kalesi dizdarına hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal gönderip Venedik beylerinin vilayetlerine ve kaleleri altına ve limanlarına ve adalarına memâlik-i mahrusem taraflarından kimesne gitmeyip ber'vechle taaddî

eylemeyip onun gibi zikir olunan vilayetlerine varıp taaddî edenlerin haklarından geline deyu Venedik beylerine verilen ahidnâme-i hümâyunumda ...ve mukayyed olub ve bu âna gelince Derac ve sâir ol serhadlerde vâki olan kalelerde Müselman kalyetesine ve levend kayıklarına asla emir ve ruhsat verilmemişken hala ...beyi olan ...sulh ve salâha ve ahidnâme-i hümâyunum ve evamir-i şerifeye muhalif Venedik körfezine girmek niyeti ile Derac kalesinden bir kalyete donatıp korsanlığa göndermek tedarikinde olduğunu îlam edip ahidnâme-i hümâyun ve sulh ve salâha ve kadimden olagelene mugayir zikir olunan mahalden çekdiri, kalyete ve kayıklar binâ ettirilmeyip ve binâ olmuş ise dahi bozulup ahidnâme-i hümâyuna muhalif Venedik körfezine girilmek bâbında emr-ü şerifim taleb etmekle buyurdum ki; bu bâbda belzat mukayyed olub mezbur amirin Venediklilere verilen ahidnâme-i hümâyunuma ve şimdiye değin vürud olan ahkam-ı şerife muhalif Derac kalesinden kalyete donatıp Venedik’e tâbi olan körfez içine girmek isterler ise men’ ve def’ edip sâbıkan verilen evâmir-i şerife muktezâsınca Venedik vilayetlerine gidip taaddî etmek üzere olan korsan kayıklarını eğer mezbur... yüzdürüp ol vechle kimesneye kayık yaptırmayıp Venedik beylerine ve reaya ve emval ve esbâblarına taarruz ettirilmek ihtimali olmaya. Şöyle ki; mezbur amirin ber’vechle men’ olunmayıp, Venedik körfezinin içine girip taaddî eder ise sonra sizin cevabınız... olmayıp mahal-i mezburun... ve sâir memnun olmayanları dahi bana alel-tahsil yazıp dergah-ı muallama arz eylesin ve bil’cümle sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümâyunuma ve sâbıkan verilen evamir-i şerifeye muhalif kayıkları ve kalyeteleriyle Venedik vilayetine taaddî olduğuna asla rıza-i şerifim yoktur. Ona göre bu hususda ziyade mukayyed olup, onun gibi emrime mugayir ber’vechle... sizden bilinip... koyulmayıp mukayyet ve... olmanız... bu bâbda tamam basîret ve emniyet üzere olasınız.

480. Hüküm

İlbasan beyine ve Derac kadısına ve dizdara hüküm ki; Venedik balyosu arzuhal salınıp Venedik beylerine tâbi olan körfezin içine müselman kalyonları ve sâir çekdirisi girmeyip ve ber’vechle taaddî olunmayıp onun gibi zikir olunan Venedik körfezine ve vilayetlerine gidip taaddî edenlerin muhkem haklarından gelinip ve o makule fesadlarından levend kalyeteleri ihrâk oluna deyu defaâtle ahidnâme mûcebince... evamir-i şerife verilmişken hâlâ dukanın beyi olan Mehmed’in sulh

ve salaha ve ahidnâme-i hümâyuna ve sâbikan verilen ahkam-ı şerife muhalif Venedik körfezine girmek tedariki ile Derac kalesinde bir kalyete donatıp Venedik körfezine korsanlığa gitmek üzere olduğunu îlam edip, ahidnâme-i hümâyunuma ve sulh ve salâha mugayir zikir olunan mahalde ve sâir ol... çektiri ve kalyete ve levend kayıkları binâ ettirilmeyip, binâ olmuş ise dahi bozulup, ahidnâme-i hümâyuna muhalif körfez içine girmemek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu bâbda her biriniz belzat mukayyed olup ve... ve sâirler Venedik beylerine verilen ahidnâme-i hümâyunuma ve şimdiye değin irsal olunan ahkâm-ı şerifeye mugayir Derac kalesine ve sâir ol... kalyete ve çektirimizi ve levend kayıklarımızı tutup Venedik beylerine tâbi olan körfeze girmek isterler ise men' ve def' edip dahi sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümâyunuma ve sâbikan verilen emr-ü şerifeye muhalif Venedik körfezine girip taaddî etmek üzere olan korsan gemilerini ve kalyetelerini eğer mezburunuz ve eğer mezkûr bozdurup, ol vechle kimesneye kayık ve kalyete yaptırmayıp Venedik vesâyetlerine ve reaya ve tüccar taifesine ve emval ve esbâblarına taarruz ettirilmek ihtimali olmaya. Şöyle ki; mezbur amirin men' olunmayıp Venedik körfezi içine girip, ahidnâme-i hümâyuna muhalif ve men' ederse sonra sizin davanın şahidi olmayıp rıza-i hümâyunuma muhalif... ve fesad sizden bilinir ve... koyulmayıp mukayyet ve takayyüd olmak... ona göre emr-ü şerife mugayir iş olmaktan ziyade hazır edesiniz.

481. Hüküm

Bosna beylerbeyisine hüküm ki; Venedik beyleri asitane-i saâdetimle kadim alâmetimden... hulûs ve sadakat üzere olmağla kavâid-i sulh ve salâh... riayet ve ahd-ü emânı siyanet eyleyip, dostlukları sâbit-kadem ve... oldukları ecilden vilayet konsolosları ve kale ve karyelerine ahidnâme-i hümâyunuma muhalif kimesneye dahl ve tecavüz etmeyip reaya ve... ve davarlarını ve esbâblarını basıp ve gâret ve mâbeyde fitne ve fesat bağıs oluncak... ve hareket ettirilmeyip fesad ve şenâat ve sulh ve salâha muhalif hareket edenlerin muhkem haklarından gelinip memâlik-i mahrusem tarafından... memleketlerine ve reayalarına zarar ve ziyan olduğuna asla rıza-i hümayunum olmayıp Venedik beyleri tarafından serhadlerine tâyin olunan beyleri ve hakimleri ile... üzere olup kadimden sulh ve salâhı ta'akid... .. eylesin deyu bekâ Bosna eyaletine mutasarrıf olan emrim Mustafa Paşa'ya ve ondan mukaddem eyalet-i mezbureye vali olan beylerbeyilere serhadlerde olan

ümerâya defâatle merkeze mesrûde evâmîr-i aliyye gönderilip muhkem... ve ta'akid olunmuşken hâlâ ahidnâme-i hümayunuma ve zikir olunan ahkâm-ı şerifeye muhalif... beyi Halil Bey'i tahriki ile sâbıkan... beyi olan Mustafa ve sâir kimesneler... Venedik beylerine tâbî hisarların sınırlarına ve karyelerine varıp adamlarını ve davarlarını gâret ve harâset ettikleri ve dahi Venedik beyleri cânibinden ol serhadlerde leb-i deryada zuhur eden Uskok eşkiyasının ve sâir fesad edenleri alagetirip haklarından gelinmekle berter ve... beylerinden... nâm beyi... yakın olduğunu ve nice Uskok eşkiyası alagötürüp haklarından gelindiğini bildirip asitâne-i saâdetlerimde olan Venedik balyosu dergah-ı muallama arz ve îlam eylemekle buyurdum ki; vüsûl buldukda sen dahi belzat mukayyed olup Venedik beyleri ile olan sulh ve salâha ve ahd-ü emana âli mekan siyanet eyleyip ve serhadlerde olan beylere, kudât ve neferat ağalarına... mektuplar ve mukaddemâ adamlar gönderip muhkem... ve ta'akid eyleyesiniz ki daima kendi hallerinde olup Venedikliler ile dostluk üzere... edip sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayun ve rızâ-i şerif muktezasınca siyânet eyleyip eğer sen ve eğer zikir olunan beyler ve sâir asâkir-i zafer... Venedik beylerinin serhadlerinde olan mezkur... ve sâir beyleri ve hakimleri ile kemal... dostluk üzere olup ahidnâme-i hümayunuma muhalif ve sulh ve salâha mugayir ve men' eden eşkiyayı alagetirip gareze muhtaç olanları hapis edip isim ve resimleriyle yazıp... asitane-i saâdetlerime arz eyleyip muhtaç-ı garaz olmayan ehl-i fesadın ahidnâme-i hümayunum mücebince haklarından gelinip, vech-i meşruh üzere... Venediklinin hıfz ve harâset ve her tarafa Mu'temedun Aleyh adamlar gönderip ehl-i fesadı... ve... ve eşkiyayı alagetirip muhkem haklarından gelmekten hali olmayıp ve Venediklinin ve gâret olunan davarları her kimde ise buldurup Venediklilere bîkusur alıverip ve zâyî ve telef olan davarlarını... ettirip bi't-tamam Venedikliye verip bu makûle fesad ve şenaât eden eşkiyanın haklarından gelinmesi bir defa dahi bu makûle fesad kimesneye... cüret eylemek ihtimali olmaya ve sen dahi zikir olunan Venedik beylerinin... ile ve sâir beyleri ve hakimleri ile dostluk üzere olup her vechle sulh ve salâha riayet eyleyesiniz. Şöyle ki; ihmal üzere olup ol serhadlerde olan neferat ve sâir zabt eylemeyip ve eşkiyanın hakkından gelinmemekle sulh ve salâh ve rıza-i hümayunuma muhalif geri Venedik vilayetlerine ve reayalarına memalik-i mahrusem tarafından tecavüz ve taaddî olunmaya. ... içîn asla özrün makbul ve cevabın memnû olmayıp mu'âteb ve mu'âkab olması muhakkaktır. Minba'd ol

serhadlerde sulh ve salâh ve ahidnâme-i hümayunuma mugayir iş olmaktan... edesiniz. Sulh ve salahın riayetin hususunda zuhura gelen... zayi olmayıp... ziyade... aliyye... olmak... ona göre takayyüd edip daima Venedik serhadlerinde olan hakem ve mezbur... ile... üzere... sulh ve salaha riayet... ..eyleyesiniz.

482. Hüküm

Bosna beylerbeyine ve hüküm ki; ... ve... azamı... zamanlarından bu âna gelinceye değin Venedik beyleriyle olan sulh ve salâhı ve ahd-ü emân tarafından... riayet olunurken Bosna serhaddinde olan... ..kendi halinde olmayıp daima ihtilale bağış olmak... ve hareketten hali olmadığından gayrı hâlâ sulh ve salâha muhalif Venedik beylerine tâbi... nâm hisarın... ve... nâm karyelerini eşkıya... beyi olan eşkıyanın ittifakıyla bastırıp nice reayalarını esir ve... miktarı sığır ve dahi nice davarlarını sürdürüp fesad ve şenâat ettirdiği... hümayunuma alaka olunmağın mezbur Mustafa her... alına getirilip birer adamlarına koşulup... südde-i saâdetlerime gönderip ve alınan adamları ve davarları her kimde ise alınıp, Venediklilere verilip ve zâyî olan davarları zâyî edenlere... ettirmek bâbında sana hüküm-ü şerifim irsal olunmuştur. İmdi ol emrim âli mekan... buyurdum ki; vüsûl buldukda ferman-ı sabıkım mûcebince bu bâbda belzat mukayyed olup mezbur Mustafa'nın... ve tedarikle alagetirip birer adamlara koşup südde-i saâdetlerime gönderip ve zikir olunan karyelerinden ne miktar adamları ve davarları alınmış ise geri alınıp ve zâyî edenlere temin ettirilip cümlesi Venediklilere... teslim eyleyip müşarünileyh Mustafa bu makule fesad başı olduğu ecilden...ve tedarikle alagetirip saâdetime gönderip ve ahvalleri südde-i saâdetime arz eyleyip ve ol serhadlerde olan beylere muhkem... ve takip eyleyesin ki minba'd sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayunuma muhalif bir defa dahi Venediklinin vilayetlerine ve reaya ve emval ve esbâblarına dahl ve taarruz eylemekten... edip sulh ve salaha... ve... tutasın. Şöyle ki; mezburu alagetirmek ve fesad eden eşkiyânın hakkından gelmekte...ihmal edip takip eyleyesin. Asla cevabın memnû olmayıp mesul ve mukayyed olmak... bu bâbda ziyade ikdâm ve ihtimam edip ve mezbur Mustafa'yı alagetirip... südde-i saâdetlerime gönderip ve Venediklinin alınan adamları ve davarları geri Venediklilere vermekte... ..ve... eyleyesiniz ve mezbur Mustafa'yı bile koşup gönderdikde adamları muhkem... ve ta'akid edesin ki yolda... gaybet ettirmekten... edeler.

483. Hüküm

Bosna beylerbeyine hüküm ki; Kırka sancağında olan Halil kendi halinde olmayıp Venedik beyleriyle olan sulh ve salaha ve ahidnâme-i hümayuna muhalif... edip nice kimesneleri... etmekle sınırları dahilinde olan karyelerine eşkıya göndertip iki pare karyeleri varılıp gâret ettirdiği ecilden mezburu südde-i saâdetlerime gönderesin deyu bundan akdem sana hükm-ü şerifim gönderilmişti. İmdi mezburu alagetirip ve sancağın zabtına ve hıfz ve harâsetine birer adamlar koyup ve mezburu adamları gele ber'vech... südde-i saâdetlerime göndermek bâbında ferman-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki; vüsûl buldukda ferman-ı celil-ül kadrım muktezasınca bu hususa belzat mukayyed edip, mezburu... alagetirip sancağın zabtına birer adamlar koyup dahi mezburu... ve yarar adamlar ile ve mezbur... ile ber'vech... südde-i saâdetlerime gönderip ihmal ve... .. edesiniz. Şöyle ki; mezburu alagetirmekte müsamaha edip veya bir târikle gazez ve bahaneye salık olup gaybet ettirmekle alagetirmeyesiniz. Asla cevabın memnû olmayıp ve... alınmağla konulmayıp... müstahak olursun. Sonra bilmedim ve işitmedim demeyesin. Ona göre mukayyed olup mezbur... alagetirip gelen dergah-ı muallama irsal edesiniz. ...gönderdiğinde adamları... edesin ki yolda ve izde ve menazil ve merhalet mezburu onat hıfz ve harâset edip... ile gaybet ettirilmek ihtimali olmaya.

484. Hüküm

Kilis sancağında olan... hüküm ki; Venedik beyleri... hulus ve sadakat üzere olup kadim dostluklarına sâbit-kadem oldukları ecilden vilayetlerine ve karyelerine memâlik-i mahrusem tarafından dahl ve tecavüz olduğuna kat'a rıza-i hümayunum olmadığı defâatle Bosna'da vali olanlara ve sana hitaben dahi nice defa evâmîr-i şerife gönderilip Venedik'e tâbi olan reayalarına kimesne rencide ettirilmeyip ve fesad eden eşkıyanın hakkından gelinip ihlale bağis olacak kimesneye... ve hareket ettirilmemek bâbında muhkem... ve takib olunmuşken hâlâ sulh ve salâha muhalif bazı kimesnelerin tahrikleriyle Venedik sınırlarına tecavüz olunup ve reayalarının davarlarını gâret ve hasâret eylediklerini... hümayunuma alaka olunmakla hâlâ Bosna beylerbeyi olan Mehmed dâme ikbâlihûya... hükm-ü şerife gönderilip vech-i meşruh üzere... ve fesad edenlerin hakkından gelinip ve gâret olunan davarları ve adamları geri Venediklilere verile deyu... ve takib olunmuştur. İmdi buyurdum ki; vüsûl oldukda sen dahi bu hususda belzat mukayyet olup daima ol serhadlerde olan

Venedik beylerinin... ve sâir beyleri ve hakimleri ile... üzere olup... sulh ve salah ve ahidnâme-i hümayunum ve sâbıkan gönderilen evamir-i şerife muktezasınca... riayet edip ve hâlâ zikir olduğu üzere fesad eden eşkıyayı dahi alagetirip ahidnâme-i hümayunum mücebince haklarından gelip ve reayalarından alınan davalarını ve adamları her kimde bulunursa alınıp Venediklilere teslim eyleyip ve zâyî ve telef olan davalarını lazım gelenlere... ettirip Venediklilerin... bi't-tamam alıvermekte... edesiniz. Şöyle ki; sen dahi... edip yine Venediklinin vilayetlerine sancaktan bazı eşkıya varıp fesad ede veyâhud serhadlerinde olan... ve... ile... yüzü olmayıp reayalarına taaddî olunmaya asla... makbul olmayıp ve sancağına alınmakla koyulmayıp... ve... olmak... ona göre mukayyet olup fesad ruhsatı vermekten... edesiniz.

485. Hüküm

Hersek beyine ve Noma kadısına hüküm ki; Venedik beylerinin adamlarından... nâm kimesne Venedik'ten Katur nâm hisara kendi... ile bir kıta rençber kayığı ile getirirken Katur boğazına girdikde Nomalılardan birkaç kimesneler Noma kayığına girip mezburu ve... ve avreti ve oğlancıkları ve sekiz nefer adamları cümle esbâb ve eşyayla alıp Noma'ya götürüp “bizim mukaddema Katurlulardan bir kimesne dört yüz yirmi guruş hakkımız olup edâ olunmağla sizi ahz eyledik” deyu şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayuna muhalif... verdiklerinden sonra mezburu ahz ve ayanı ve adamlarını salıverip iki bin beş yüz guruşluk esbâbı alıkoyup, “sen dahi bizim hakkımızı ol cânibde tahsil edip bu cânibe bi't-tamam gönderdikten sonra senin esbâbını verilip” deyu... zulüm ve taaddî eylediklerini bildirip bu makule ve... ahidnâme-i hümayunuma muhalif olmağla mezkurun hakkı mezburlardan alıverilmek bâbında emr-ü şerifim talep etmekle buyurdum ki; bu hususda her biriniz belzat mukayyed olup mezkur Venediklinin vech-i meşruh üzere şer'i şerife ve ahidnâme-i hümayunuma ve rıza-i şerifime muhalif... bin yüz guruşluk esbâbını her kimin elinde ise buldurup sahibine veya... eylediği adamlarına teslim edip “bizim Katurluda hakkımız vardır” deyu ahidnâme-i hümayunuma mugayir... ve... ederseniz ve kayığa binip Katur limanlarına varıp her vechle fesad edenleri... arz olunanlardan değil ise bu vechle fesad edenler hakkında sâdır olunan evamir-i şerife mücebince her birine kuşmal verip ve kayıklarını bozdurup muhkem... edesiniz.

Minba'd vech-i meşruh üzere kimesne... ve hareket etmeyip ehli fesada... vermeyesiniz.

SONUÇ

Çalışmada Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Düvel-i Ecnebi kaleminde yer alan A. DVN. DVE.d 13/01 numaraları Dubrovnik Ahkâm Defteri incelenmiş olup, defterde bulunan hükümlerin 485 adetinin transkripti yapılmıştır. Defter her ne kadar Dubrovnik Ahkâm Defteri olarak arşivde bulunsun da ilk sayfanın başında Venedik ve Dubrovnik'e müteallik ahkâm kaydı olduğu yazmaktadır. Bu şekilde defterin yalnızca Dubrovnik'e ait olmadığı görüyoruz. Ayrıca incelenmiş olan 485 hükmün 378'i Venedik balyoslarının arzı üzerine çıktığı, 54 adetinin ise Dubrovnik elçilerinin arzuhalleri doğrultusunda yazıldığı görülmüştür. Arada şahsa münhasır hükümler, başka yerlerin kadılarına olan hükümler veya evvelki hükmün sureti olan hükümler de mevcuttur.

Defter hicri 1013-1022 (miladi 1604-1613) yıllarını kapsayan, I. Ahmed'in (1603-1617) saltanat yıllarına denk gelmektedir. Bu dönemde büyük korsan baskınlarından vergilerin düzenlenmesi ve toplanmasına, yol güzergâhlarının güvenliğinden bireyler arası borç alıp verme veya vermeme, cinayet veya darp gibi her konu üzerinde durulduğu görülmektedir.

İncelenmiş olan hükümlere konu olarak bakıldığında en fazla rencide, hırsızlık esaret yağma ve eşkıyalık üzerine 140 hüküm bulunmaktadır. Yol ve ticaret izni konusunda 69 hüküm ve ardından türlü rüşvet ve yolsuzluk üzerine 48 hüküm bulunmaktadır. Korsanlık üzerine ise 46 hüküm vardır.

İşlenen diğer konular vergi, ticaret, miras, cinayet, görevlendirmeler, borç, yerleşme izni gibi konulardır. Ticareti yapılan ürünler olarak penbe, limon suyu, sirke, zeytin yağı, don yağı, iç yağı, mercan, elmas, yakut, buğday, çuka, atlas ve çeşitli kumaşlar, ok, yay, gürz gibi çeşitli savaş aletleri ve at, koyun gibi hayvanların da ticareti olmuştur.

Defterde de görüleceği üzere bazı anlaşmazlıkların yaşanması durumunda evvelki hükümlere atıf yapılmıştır. "Merhum ceddin Hüdavendigâr zamanında verilmiş olan hükme veya Sultan Murad Han, Sultan Selim Han, Sultan Mehmed Han, Sultan Süleyman Han zamanlarında verilmiş olan, ilgili kişilerin hâlihazırda ellerinde bulunan hükümler üzerine yeni hükümler yazılmıştır. Bu şekilde mevcut

hükümlere göre, kanun-u kadim üzere gereğinin yapılması istenilen 18 hüküm bulunmaktadır.

Yine defterde Venedik ve Dubrovnik'in yanında Efrance elçilerinin şikâyetlerini içeren 3 hüküm de bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi yalnızca Efrance elçisine aitken diğer iki hüküm Venedik ve Efrance elçilerinin beraber arzuhal göndermeleri ile meydana gelmiştir. İngiltere konusunda da hükümler mevcut olup genel olarak İngiliz korsanlardan şikâyet üzere verilmiş hükümlerdir. Dubrovnik ve Venedik haricinde Lima(?) beylerini muhatap alan, sadece Lima'yı(?) ilgilendiren 7 hüküm mevcuttur. Genel olarak defterde geçen yer isimleri ve tâbi oldukları devletler günümüzde değiştiği için Lima'nın hangi şehir olduğu tespit edilememiştir.

Osmanlı Devleti memurları tarafından Dubrovnik ve Venedik ile ilgili hususların kayda alındığı bu Ahkâm Defterinde devletlerarası siyasi, sosyal ve ekonomik ilişkilerin nasıl vuku bulduğu, hadiseler karşısında nasıl bir duruş sergilenip ne şekilde kararlar alındığı açık bir şekilde görülmüştür.

Hükümleri muhatabı genel olarak kadılar, yol üzerindeki beyler ve daha ziyade liman ve denizlerin güvenliğinden sorumlu kapudan paşalar olmuştur. Gayrimüslimler anlaşmazlıklarını kendi aralarında ve kendi yasalarına göre görebilecek özgürlüğe sahiptirler. Kendi aralarında çözememe durumunda kadıya başvurarak Müslüman mahkemelerinde davalarını gördürebilmişlerdir. Defterde gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalar için Osmanlı mahkemelerine başvuruları sonucu görülen davalar da sıklıkla görülmüştür.

Dubrovnik ile I. Murad döneminde başlamış olan ilişkiler zaman zaman savaşlar ve anlaşmalar ile devam etmiştir. Fatih Sultan Mehmet döneminde verilen kapitülasyonlar ile büyük ilerleme kaydetmiştir Bilhassa ticaret için büyük kolaylık sağlaması ile devletlerarası diplomasiye de önemli katkıları olmuştur. Zamanla Osmanlı Devleti haraçgüzârı haline gelen Dubrovnik için vergiler düzenlenmiş, imtiyazlar verilmiş, bölgelerde vuku bulan hadiseler karşısında gerekli memurluklar tayin edilip mahkemeler kurulmuştur.

Osmanlı Devleti Venedik ve Dubrovnik reayasının kendi hâkimiyeti altında olan yerlerde güvenle hareket edebilmeleri ve ticaret yapabilmeleri için her türlü

güvenceyi sağlamaya çalışmıştır. Üzerinde çalışılmış olan bu defterde de görülen davalar ve verilen hükümlerden anlaşılmaktadır. Bilhassa yol ve ticaret izinleri içeren hükümlerde yola çıkacak kişilerin veya kervanların bir yerden bir yere giderken yol üzerindeki beylere ve kadırlara hükümler verilmiş, yol boyu güvenle seyahat ve ticaret etmeleri sağlanmıştır.

Normal şartlarda bir başka devletin vatandaşı, gayrimüslim bir kimsenin Osmanlı Devleti'nin topraklarında yerleşme kalıcı olarak yerleşmesi zor iken Dubrovniklilere bu konuda da kolaylıklar sağlanmıştır. Yerleşme izinleri veya asayişin teftiş edilmesi gibi durumlarda da hükümler yazılmıştır. Defterde Dubrovnik'e ait hükümlerde görüleceği üzere genel olarak yol izni, yerleşme izni veya ticaret izni gibi konular diğer şikâyet içerikli hükümlerden fazladır.

Yaya başılar, kocabaşılar, bostancı başılar, yasakçılar, çavuşlar, gümrük emînleri, muhassıl-ı emvaller, kadılar, sancak beyleri, beylerbeyleri, kale dizdarları, defterdarları, kaptan paşaları kaptan-ı deryaları, derya beylerini duruma göre balyos ve elçilerin arzuhalleri mücebince gereğinin yapılması hususunda görevlendirmiştir. Görevlendirmeleri yanı sıra bu görevlilerden herhangi birinin bir şekilde yolsuzluk, rüşvet veya çeşitli zorbalıklar ettikleri de olmuştur. Böyle durumlar ile karşılaşılması üzerine, merkeze giden balyos ve elçilerin şikâyetleri değerlendirilmiştir.

Defterde karada görülen düzen bozucu grupların yanında korsanlara, levend eşkıyasının denizlerde yaşattıkları huzursuzluklara da sıklıkla rastlanmaktadır. Okunan hükümlerin 46 tanesi korsanlık üzerine çıkmış hükümlerdir. Eskiden bir devlet görevlisi veya reayadan, tüccardan bir kimse iken korsanlara katılan kişilerden bahsedilmektedir.

Ticaret ve yolcu gemilerini denizde seyir halindeyken durdurdukları, mallarını yağma yaptıklarını, içinde bulunan kişileri esir veya katlettikleri görülmektedir. Bunların çıkarmış oldukları bozgun ve yağmalar neticesinde şikâyetlerin bildirildiği, olan hangi limana yakınsa ilgili görevlilerin dava üzerine yönlendirilmiştir. Korsan eşkıyasının saldırısı durumlarında genellikle de failler için gereğinin yapılmasına ve esirler ile yağmalanan malların balyosa veya elçiye teslim edilmesine hükmedilmiştir.

Defterin yarısının okunması ile elde edilen bulgular Ege ve Akdeniz bölgelerinde Venedik, Dubrovnik ve çeşitli Balkan topraklarında 1604-1613 yılları arasında insanların sosyal, siyasal, ekonomik yaşamları ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Osmanlı ile Venedik arasındaki diplomasi ve ticaret ilişkileri hakkında ve Osmanlı hukuk tarihine de önemli bir kaynaktır.

Defterin tamamının okunması durumunda Yeniçağ araştırmacılarına Venedik Dubrovnik, sıcak denizler ve bölgedeki halkının yaşamları hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olacaktır. Defterde yer alan hükümler Avrupa tarihi çalışmalarına, Balkan araştırmalarına, deniz tarihi, iktisat tarihi ve bölge sorunları, sosyal tarih çalışmalarına faydalı olacaktır.

Çalışılmış olan defterin bir ahkâm defteri olmasından dolayı Osmanlı Devleti'nde adaletin, hukukun işleyiş şekli de görülmektedir. Ayrıca düvel-i ecnebi kalemine ait olması da Osmanlı Devleti'nin reayası ve çevresi ile ilişkileri, toprak yönetimi hakkında önemli bilgi kaynağı olacaktır.

KAYNAKLAR

Bu tez çalışmasında APA 6 atıf sistemi kullanılmıştır.

- Acıpınar, M. (2014). Sultan I. Ahmed Döneminde Osmanlı-Venedik İlişkilerine Genel Bir Bakış. *CIEPO 19 Osmanlı Öncesi ve Dönemi Tarihi Araştırmaları*, 349- 361.
- Alp, Ş. ve Uluçay, H. (2020). Osmanlı Kent Yönetimi ve Kadı. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6, 329-358.
- Aymard, M. (1963). *XVI. Yüzyılın Sonunda Akdeniz'de Korsanlık ve Venedik*, 14.07.2023 tarihinde, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuifm/issue/881/9777> adresinden alındı.
- Ayyıldız, B. (2012). *Osmanlı-Venedik Ticari ve Diplomatik İlişkileri (1453-1571)*, 08.0502023 tarihinde, <http://hdl.handle.net/20.500.12575/82425> adresinden alındı.
- Becermen, C. ,‘t.y.’. Klasik Dönem Osmanlı Vergi Sistemi ve Vergi Türleri. *Vergi Müfettişleri Derneği*, 27-74.
- Bilgili, A. S. (2004). Osmanlı Tarih Yazarlarına Göre Sultan I. Ahmed Devri Deniz Muharebeleri (1603-1617). *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 26, 235-246.
- Bizbirlik, A. (2009). Osmanlı Venedik İlişkileri ve XVII. Yüzyılın Başlarında Adriyatik Bölgesindeki Sınırlarda Yaşanan Bazı Sorunlar Üzerine. *OTAM*, 26, 42-53
- Bostan, İ. (1989). “Akdeniz”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2, 231-234.
- Bostan, İ. (2019). *Osmanlı Deniz Ticareti*. 13-32.
- Bracewel, C.W. (2019). *16. Yüzyılda Adriyatik’te Korsanlık ve Eşkıyalık, Senjli Uskoklar*, 4-24.
- Brummett, P. (2009). *Osmanlı Deniz Gücü - Keşifler Çağında Osmanlı Deniz Gücü ve Doğu Akdeniz’de Diplomasi*, 143-204.
- Doğan, G. (2021). Hak ve Adl üzere Sınır Kesmekten Haklı Gerekçelere: Balkanlar’da ilk Osmanlı Venedik Sınır Teşekkülü ve Tartışmalı Alanlar (1479-1591). *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 655-670.
- Durak, A. (2016). Akdeniz’de Osmanlı Korsanlığı ve Osmanlının Korsanlıkla Mücadelesi. *ETÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 131-148.
- Düzbakar, Ö. (2019). XV-XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti’nde Elçilik Geleneği ve Elçi İaşelerinin Karşılanmasında Bursa’nın Yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 182-194.
- Ekinci, E. B. (2005). Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatürü Dergisi*, 3(5), 417-439.
- Emecen, F.M.- BOSTAN, İ. (1998). Dubrovnik Arşivi’ndeki Osmanlı Belgeleri ile İlgili Rapor. *Belleken*, 62(235), 917-920.
- Erdeoğan, K.(2019). *Osmanlı-Venedik Rekabetinde Korsanlık Faaliyetleri (1571-1645)*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul.
- Glavina, M. (2009). *17. Yüzyıl Başında Osmanlı İmparatorluğu ile Dubrovnik Cumhuriyeti İlişkileri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Günay, R. (2013). Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkam Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 9-29.

- Hayta, N. ve Ünal, U. (2016). *Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri (XVII. Yüzyıl Başlarından Yıkılışa Kadar)*, 1-10.
- İlgüler, M. (1989). Ahmed I. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2, 30-32.
- İnalcık, H. (2014). *Devlet-i 'Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*, 227-298.
- İnalcık, H. (2016). *Devlet-i 'Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-II*, 115-116.
- Kayaalp, İ. (1991), I. *Ahmed ve Divanı*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Keçe, M. ve GÜL, O. K. (2023). Osmanlı'dan Cumhuriyete Türk Gümrük Sisteminin Evrimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43, 564-602.
- Köker, Ö. (2011). *XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti-Dubrovnik İlişkileri ve Hicri 1037-1056/1627-1646 Tarihli Ahkâm Defteri Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Köse, M. Z. (2016). Ticaret ve Diplomasi: Galata'da Dubrovnikliler (1600-1700). *Cihannüma*, 2, 75-94.
- Köse, M. Z. (2013). Osmanlı Bakanı'nda Kara Ticareti ve Rekabet: Rumeli'de Dubrovnik Tüccarları (1600-1630). *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 41-58.
- Köse, M. Z. (1997). *XVI. Yüzyılda Osmanlı-Dubrovnik Münasebetleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kütükoğlu, M. (1996). Gümrük. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 14, 263-268.
- Mantran, R. (1988). XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Doğu Akdeniz'de Ticaret, Deniz Korsanlığı ve Gemiler Kafileleri. *BELLETEN*, 203(52), 685-695.
- Özcan, A. (2003). Lale Devri. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 27, 81-84.
- Öztürk, M. (t.y.). 17. Yüzyıl Venedik Arşivinde Türkçe Belgelerde Akdeniz'de Korsanlık. 08.05.2023 tarihinde, <https://tdts.deu.edu.tr/wp-content/uploads> adresinden alındı.
- Pedani, M. (2016). *Doğunun Kapısı Venedik*. Küre Yayınları, 88-97.
- Şakiroğlu, M. H. (1992). Balyos. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 5, 43-47.
- Şakiroğlu, M. (1988). Venedik Cumhuriyeti'nin İstanbul'daki Temsilcileri: Balyoslar, Çalışmaları ve Etkinlikleri. *Tarih ve Toplum*, 59(10), 44-48.
- Salihlioğlu, H. (1994). Ahkâm. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 1, 551.
- Temel Britannica, Temel Eğitim ve Kültür Ansiklopedisi*, (1992). Venedik. 315-316.
- Turan, Ş. (1994). Dubrovnik. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 9, 542-544.
- Ulubaş, T. (2016). *Geçmişten Günümüze Osmanlı, Alfabetik Osmanlı Tarihi*. 30.
- Yemişçi, C. (2019). Üsküp'ün Sosyo-ekonomik Tarihine Kaynak olarak Düvel-i Ecnebiyye Defterleri. *Uluslararası Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 387-410.
- Yücekaya, H. (2022). Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı-Venedik Ticareti. *Journal of History School*.1-24.

Zararsız, A. (2019). İtalya İle İlgili Düvel-i Ecnebiyye Defterleri: Şekil ve Muhteva Analizi. 2. Uluslararası Arşiv Kongresi; Bildiriler. 1, 93-105.

EKLER

Ek 1 Sözlük

A

Ahd-ü emân: Korkusuzluk, güvenlik, emniyet

Ahd-ü kemâkan: eskiden olduğu gibi

Âher: başka

Ahz: alma, alıp kabul etme

Âkil: yiyen

Akmişe: kumaşlar

Aleltefsil: uzun uzadıya

Asâ'ib: cemaatler, topluluklar

Avk: mani olma, alıkoyma, durdurma, vazgeçirme

Ayd: aydınlık, ışıklı, parlak

B

Bâ'id: uzak, umulmadık

Barça: Büyük sandal, cenk sandalı

Bargir: yük tutan, yük taşıyan (2) hayvanat, araba, gemi gibi şeyler

Basiret: doğru görüş, uyanıklık, ileri görüşlülük

Bel': yutma

Benâ: ticaret; yeni, işlek ticaret iskelesi

Berter: daha üstün

Ber'vech: olduğu gibi, aynen

Bey': satma, satış yapmak

Bid'at: sonradan ortaya çıkma

Bi-gayr-ı hakk: haksızlıkla, haksız yere

Bîkusur: kusursuz

Bostancı başı: Osmanlı Devleti'nde güvenlik amiri. İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamakla görevlidir.

C

Cârî: geçerli olan, yürürlükte olan

Celb: kendine çekme, celb etme, yazı ile çağırılmak

Cevaz: izin

D

Dahl: karışma, müdahale etme

Darendegan: tutan, taşıyan, sahip olan, saklayan, mâlik

Derc: için almak, katmak, kitaba koymak, yazılmış

Derkâr: aşikar, açık, belli

Durûd: övgü, selam

E

El'an: şimdi, şu anda, hâlâ, henüz

Emr-i celîl: sonsuz derecede haşmet, heybet ve görkem sahibi olan Allah'ın emri

Envâ: çeşitler, neviler

Esbâb: Sebepler, gerekli şeyler, malzemeler, ihtiyaçlar

F

Fermân-ı celîlü'l-kadr: değeri, kıymeti, kadri ulu olanın fermânı

Füruht: satış

G

Garâzen: hasetle

Gâret: yağma

Gaybet: bulunmama, görünmeme

Giriftar: yakalanmış, tutulmuş

H

Halâs: kurtulmak, kurtuluş

Hâliyâ: şimdi, şu anda

Hâmi: gözeten, himâye eden

Hamr: şarap

Haraset: çift sürme; sürülen yer, tarla

Harras: ekinci, çiftçi, toprağı işleyip eken

Hasâret: zarar, ziyan, yoldan sapmak, sapıtmak

Havas-ı hümayun: teoride padişaha, gerçekte devlet hazinesine ait en kıymetli haslardan oluşan dirliklerdir.

Havâle: İşin görülmesini başka birine bırakmak, göndermek, gönderi

Havf: korku

Hayf: haksızlık, zulüm

Hevâ: istek

Hilaf: aykırılık, zıt

Hulûs: içten, samimi, candan

Hurras: bekçiler, nöbetçiler

Hut: balık

Hüccet: delil, belge, kanıt

I

İtlak: bırakma, salma

İ

İbrâ: aklanma, aklanmak

Îfâ: yapmak

İhdâr: uyarma, tembih

İhdâs: kurma, oluşturma, meydana getirme

İhrak: yakma, yakılma,

İhsar: birini işinden alıkoymak

İhtimâm: özen

İhtiyât: tedbirli davranış

İkab: ceza

İkdâm: girişim

İntihâl: bir başkasının eserini sahiplenme

İrâdât: iradeler

Îsâl: kavuşturma, ulaştırma

İstimâ: dinlenme, kulak verme

İş'âr: yazı ile haber verme, anlatmak, bildirmek

İştira: satın alma

İttilak: ferahlı ve sevinçli olma

K

Kaliçe: küçük halı, kilim; seccade

Kalyete: Çektiri sınıfı bir gemi

Kârbân: kervan

Kârîb: yakın

Karz: borç

Kassâb akçesi: Hayvanlardan alınan vergi

Kassâm: Miras davalarında bizzat dava mahalline giderek gerekli tahkikatı yapıp bir neticeye vardıktan sonra davayı hükme bağlayan ve terekeyi varisler arasında taksim eden şer'i memur

Kavâid: kurallar, kaideler

Kayd ü bend: bağlama

Kazâyâ: meseleler, problemler

Kaziyye: iş, mesele, dava, önerme

Kebâbe: Çin diyarından gelen bir tür şifa

Kemâkân: eskiden olduğu gibi

Kuşmal: kulak bükme, terbiye verme

L

M

Maa: beraber

Mağfur: Allah tarafından günahları affedilmiş

Mahmiye: etrafı surlarla çevrili, düşmanlara karşı korunan büyük şehir

Mahmudiye: Osmanlı donanmasına ait kalyon tipi savaş gemisi

Mahûf: korkunç, tehlikeli

Mahzûf: silinmiş, kaldırılmış, gizli tutulmuş

Maiyet: bir kimsenin yönetimi, buyruğu altında çalışma

Makûle: takım, çeşit, kategori

Maslahat: (1) İş (2) dirlik, düzen

Meclis-i Şer': mahkeme

Medyûn: borçlu

Mekûlât: yiyecek

Melbusat: giyecekler

Memlû: dolu, doldurulmuş

Memnû 'at: men edilen, yasaklanan şey

Merâhil / Menazil: konaklar, mesafeler, menziller, duraklar

Merhale: menziller, konaklar, duraklar

Merîd: (1)katı, yoğun (2) güçlü, kuvvetli kimse

Mesafe-i ba'ide: uzak mesafe

Mesmû: duyulan, işitilen

Mesrûde: ulaştırma

Meşrûbat: içecekler

Meşrût: koşullu, şart koşulmak

Metâ': eşya, mal

Metrûkat: miras, bırakılan mallar, terk edilenler, geride bırakılanlar

Mezâhim: zahmetler

Minvâl: yol, tarz

Mir'i miran: beylerbeyi

Misket: güzel kokulu meyve

Mu'akab: cezalandırma

Mu'âteb: kızma, azarlama

Muavenet: yardım

Mûceb: gerek, bir işin gereği

Mugayir: aykırı, zıt

Muhassal: husule gelen, tahsil olunan, (2)netice toplanılmış, cem' olunmuş

Muhassıl-ı emval: Osmanlı İmparatorluğunda vergi tarhından ve tehsilinden sorumlu olan devlet memurlarına verilen ad

Muhât: çevrili, kuşatılmış

Muhavvet: korkulu

Muhkem: sağlam, sağlamlaştırılmış, kuvvetli

Mukaddemâ: Önde, önceden

Mukarrer: kararlaştırılmış

Muktezasınca: gereğince

Mu'temedun Aleyh: kendisine itimat edilen, güvenilen kimse

Mübaşeret: bir işe başlamak, bir işe girişmek, devam etmek

Müllâk: mülkler

Münif: ulu, büyük, büyük hükümler, yüksek

Mürûr: geçme, geçiş

Müşâr'ül-ileyh: adı geçen, bahsedilen

Müştemelat: bir şeyin içine aldığı şeyler, kapladığı şeyler, eklentiler

Müte'alligat: akraba

Mütejaviz: Saldırgan, saldııcı

Müteferrika: (1) çeşitli işler gören; padişahların, vezirlerin veya sadrazamların emirlerini götüren kimse (2) muhtelif masraflar ve bunlara karşı verilen para, ücret

Mütemekkin: yerleşen, mekanlaşan, temekkül eden, ikamet eden

Mütesarraf: birinin tasarrufuna dahil olan

Mütesarrıf: sancakbeyi

Müteveffâ: vefat etmiş olan

Müvalat: sevgi, dostluk, koruma

Müzâyaka: sıkıntı, darlık, yokluk

N

Narh-ı rûzî: devletin belirlemiş olduğu fiyat

Niza': kavga, çekişme

O

Onat: güzel, iyi

Ö

P

Pastav: Çuka kumaşın sarıldığı top

Penbe: pamuk

R

Ref': lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma

Reft akçesi: Gümrük gidiş akçesi

Re's: baş, kafa

Riâyet: uyma

Rücu': geri dönme

S

Sabıkan: bundan önce, evvelce

Sabit-kadem: işinde ve sözünde duran, sabit kararlı

Sâdır: (1)çıkan, imzadan çıkan (2) meydana gelmek, sadır olmak

Salık: bir yol tutup giden

Serika: çalınmış şey

Siyanet: Koruma, muhafaza

Ş

Şahid-i zûr: yalancı şahid

Şekavet: haydutluk

Şen': İş; yeni olan hal, tavır, hadise, vakıa; kastetmek

Şenâat: kötülük

Şerâit: şartlar

Şetm: küfür, sövmek, sövgü

Şirret: kötü

Şühud: tanıklar, şahitler

T

Taaddî: Zulüm, haksızlık

Ta'akit: sağlamlaştırma, takviye ve tahkim etme

Ta'allukâtı: akraba, yakınlar, ilgili olanlar

Ta'allül: bahane

Tâbe serâhu: toprağı, kabri iyi ve temiz olsun

Ta'cil: acele ettirme, hızlandırma

Tahakkuk: gerçekleşme

Tahkik: araştırma, gerçeğı arama

Tahlis: kurtarma

Tahmil: yükleme, yükletme, eşyası bir araca yükletme

Tahsil: elde etme

Takayyüd: özen gösterme

Ta'lîl: birini bir şey ile oyalamak, meşgul etmek

Târik: yol, yöntem

Tazmin: zarar ödeme

Tedris: okutma, öğretmek

Tefahhus: derinlemesine araştırma

Tekâlif-i örfiyye: devletin daim yahut fevkalade ihtiyaçlarının karşılanması için hükümdarın emriyle işlerlik kazanan ve tarh edilen vergi.

Tekid: pekiştirme, üsteleme, güçlendirme

Telbis: hile yaparak aldatma

Temessük: (1) tutunma, sarılma, sıkıca tutma (2) hüccet ve delil ihzar etme (3) borç senedi

Termîm: onarma, onarım, onarılmak

Tevkif: alıkoyma

Tezvîr: arabozculuk

U

Ubûr: geçiş

Ummâl: görevliler

Uskok: kaçkın, sığınmacı

Usret: sıkıntı, zorluk, güçlük

Ü

Ümena: güvenilir kişiler

V

Vârid: ulaşan, varan

Vecih: yol, yöntem

Vusûl: ulaşma

Y

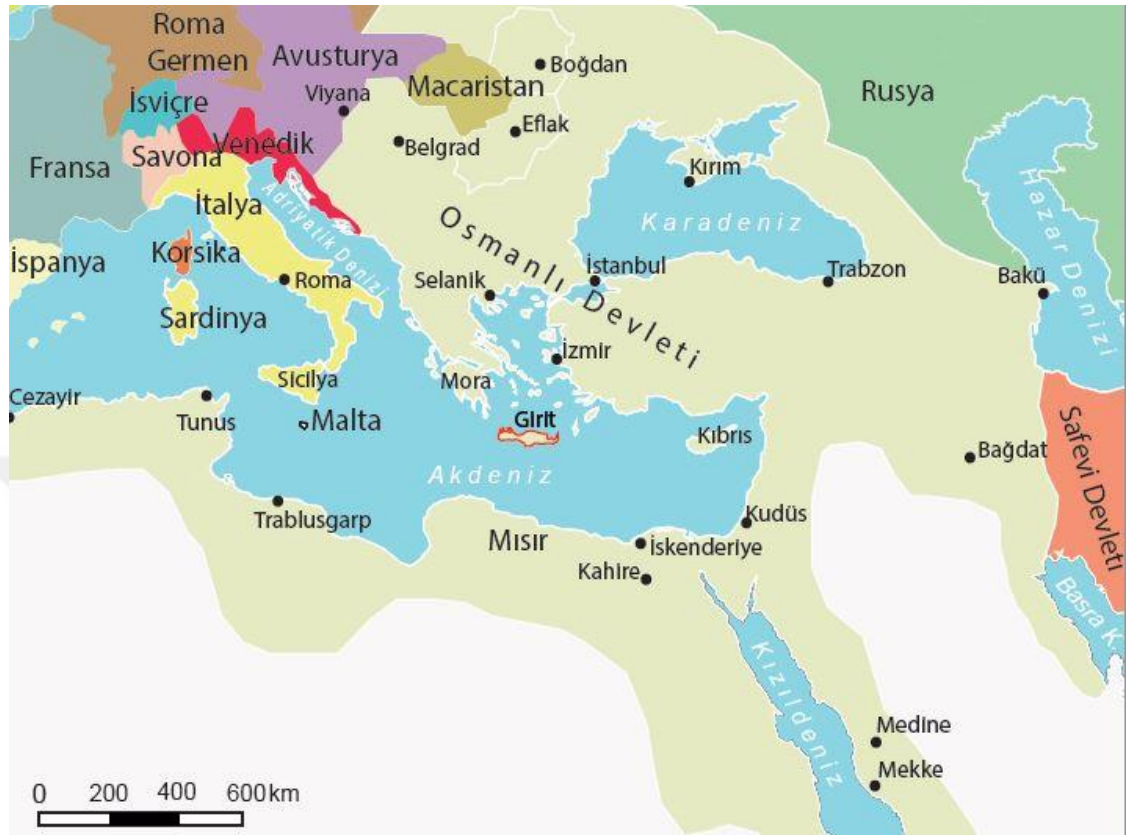
Yırak: at

Z

Zahire: depolanmış erzak

Ek 2 Haritalar

Şekil 1.1. Dubrovnik

Şekil 1.2. Dubrovnik

Şekil 1.3. Doğu ve Batı Akdeniz haritası

Şekil 1.4. Ege Denizi haritası

Ek 3 Görseller

Şekil 1.1. Venedik balyosunun Galata'ya giriş törenini gösteren bir gravür. a-Balyos. b-Çavuşbaşı. c-Muhafızlar. d-Balyosluk kâtipleri.

Şekil 1.2. Venedik balyosunun Osmanlı sultanı tarafından kabul edilmesini gösteren bir gravür (Venedik Şehir Müzesi, Gherro tasnifi)